

ॐ नमो पद्मयन्त्राय ॐ

सागर सभाधान

याने

आनन्द, तत्त्व वाटिका

द्वितीय भाग

सभाधानगर -

आगमोद्गाहक वैनाय्याय श्रीआनन्दभागरमूनीश्वर

प्रथम आवृत्ति मूल्य ५००

[वि.म. २००४] वीर मयूर २४७१ [ध.स. १८४८]

मूल्य रु. ३-०-०

એ-બાલ

અમે મુનિસાગર શ્રી ગુણસાગરજી મહારાજના અત્યંત મહાની છીએ, કેમકે એમના ઉપદેશથી સાગર અમાધાન ભાગ્યને પ્રિયિષ્ઠ કરવા અમે ભાગ્યશાળી થયા છીએ આ કાર્યમાં નીચે જણાવેલા સદગુણો તરફથી દ્રવ્ય મહામયતા મળેલી હોવાથી હું નીચે જણાવેલા એ સદગુણરચોનો પણ હૃદયપૂર્વક આભાર માનું છું —

- (૧) કેપડાનુજનાં નિવાની ઝીંને સાંધર્મિક ભાગિકારક ગેઠ મેગળદાસે લાગચદ
- (૨) મુરત જીવતાના બાણપુત્ર ગાનમા ધમવીર તરીકે હિમ ભાગ વનાર શક નેમચદભાઈ જીવજી
- (૩) આજીમાના નિવામી વયોવૃષ્ઠાદાનવીર ગેઠ વાડીલાલ દોલતરામ
- (૪) મુશ્તના નિવામી શાખરતન ગાહ શીમનલાલ મનધરિદ

જેમકે મચ્છ કનયેલા પ્રનોત્તમેને એક કરી છપાવવા યોગ્ય તૈયાર કરાવેલો, તેમા પડતી મુશ્કેલીઓનું સમીકરણ કરી લેવાનો, તથા લગ્નપૂર્વક મુદ્રા વગેરે જોઈ આપવાનો અમૂર્ણ પરિશ્રમ પૂજ્ય શ્રી મુનિસાગર શ્રીક્ષેમકર-સાગરજી મહારાજે કરેલો હોવાથી તેઓશ્રીનો, તથા જેમણે અન્ય મનોવન કાર્યમાં હિતસાહુ પૂર્વક દરેક સહાયતા આપી

છે, અને જેઓની સહાયતા વડે આ કથને સાગોપાગ છપાવી શક્યા હોએ, એ, શિષ્યશાર્જના વિશિષ્ટ અભ્યામી મુનિરાજ શ્રી કેચનવિજયજી માહારાજનો આ પ્રસંગે જેટલો ઉપકાર માનુ એટલો જોછો છે

અન્ય અને અન્યકાર આદિ વિષયોવાળું 'અર્થતરંગ' યોગ્ય આપવા માટે સાહિત્યરસિક જીવણચંદ સાકરચંદ જવેરીનો પણ હું આભારી છઉં

મુજ વાચકો પ્રત્યે એટલું જ કહેવાનું - જે મને પ્રાપ્ત થયેલા સાધનોદ્વારા યથાયોગ્ય શુભતા કરાવી આ અન્ય છપાવ્યો છે છતાં અમે કાર્યકરોની અખનનાથી યા સમજફેરથી, દૃષ્ટિદોષ યા મુદ્રણદોષથી ભૂલો રહેવા પામી હોય તો સમજીને મુદ્દા રીને વાચવા તથા શાસ્ત્રકારોએ બતાવેલો સાર, યથાશક્તિએ ગ્રહણ કરી તે મુજબે વર્તવા પ્રયત્નવાન બનશો તો અમારા સર્જની શુભેચ્છા પૂર્વકનો પ્રયાસ સફળ થયેલો અમે માનીશું

૩ લિં ૩ પ્રકાશક

શ્રીમૂલમહાપાદનાથાય નમઃ ।

અવતરણુ

૬

પુસ્તકનો વિષય, તેના કલાનો, પરિચય, રચનાતુ, પ્રયોજન અને તેની અદર ગહેવા રહ્યું વગેરે સમસ્યાનો ઉકેલ પ્રત્નાવનાદિ રૂપે દર્શાવવાની આશુ મુમયમા પ્રથા છે કેટલોક એવા પ્રકારેનો પણ રોકાટ કરવામા આવે છે જેથી વાચકોતુ દિવસુપુસ્તક તરફ આકર્ષાય ઘણી વખતે તો અગત્યની નોંધ વગેરે જે આશુ પુસ્તકમા ના લઈ શકાય તેવી હોય અથવા ન લઈ શકાય હોય તેવી પણ આદિમા જણાવવામા આવે છે, જેથી પ્રત્નાવનાદિને પુસ્તકના એક અગતરીકે જ ગણવામા આવ્યું છે

મનુષ્યોને ઠોઠ પણ વસ્તુ સામગ્રતા યા વાચતા અદરતુ તારતમ્ય સમજવા માટે સ્વાભાવિક પ્રશ્નો ઉદભવે છે, તેનુ સમાધાન જાણકારો અથવા તો અન્યકાર પ્રત્નાવનાદિ રૂપે રજુ કરવા પ્રયત્ન એવે છે, તેવોજ પ્રયત્ન અત્રે પણ સેન્યો છે પહેલુ તો આ પુસ્તકનુ નામ 'માગર-સમાધાન' યાને આનન્દ 'તારવોટિકા' કેમ યોજવામા આવ્યું છે એ જણાવવુ ઉચિત માનુ છુ માગર-સમાધાન એટલે એક અર્થમા સાગરમાથી સ્નાય એટલુ જાણ લઈયે તો પણ જેમ એનુ જાણામૂતુ નથી, તેમ 'સમાધાનકાર'ની આ સાગરના હૃદયમાગી પ્રેશ પરપરા વડે (પ્રશ્નકારને સમાધાન સતોષ ન થાય) ત્યા મુધી સ્નાય એટલા તલસ્પર્શી, ગામ્રીય હિતરો હઠાવ્યા જવાય તો પણ એ સાગરહૃદય સૂકાતુજ નથી પણ હૃદયેશાનુઆનદથી

કલોદ્ભવ કનુજ ઝરુ જ જાય છે, ખીજી, અર્થમાં સમાધાનકારના નામ માથે ઘટાવીયે તેા આગમોદ્ધારક શ્રીઆનન્દસાગરસૂરીશ્વરના નામમાથી 'સાગર' શબ્દ અને પ્રશ્નોના ઉત્તરોના પચાસ રૂપ 'સમાધાન' શબ્દ મળી સાગર-સમાધાન યોજાયુ છે અન્યતુ અપર નામ આનન્દ તત્ત્વ વાટિકા એટલે આત્માના આનન્દને આપનારા તત્ત્વોથી બરેલી વાડી થાય છે તેમજ સમાધાનકાર ઉક્ત સૂરીશ્વરજીના નામ મળેલ પૂરનોજ 'આનન્દ' શબ્દ જોડવા વડે આનન્દ-તત્ત્વ-વાટિકા યોજી શકાય છે । । । ।

સમાધાનકારના નામ પૂરતુ 'સૂચન કયા'ળાદ એ પ્રતિભા શાળી મહર્ષિ કોણ છે તે મળેલી 'હકીકત આગમોદ્ધારક નામના પુસ્તકમાં, મૂર્ચપુરસ્વાગતમાં, અને અમુચગડાગ-સૂન-પુડરીક અધ્યયનના વ્યાખ્યાનોના ઉપલેખમાં અપાઈ હોવાથી વાચકોને તે તે 'અન્ધો જોઈ લેવા સૂચવું છું આ પ્રતિભાશાળી મહર્ષિ, ૭૩ વર્ષની પ્રયોગવૃદ્ધ અવસ્થાએ પણ પોતાના મગજમાં હિસન થેના વિચરોને પ્રશ્નોત્તરાદિ, અનેક રૂપે અધ્યાપિ સક્રિય કરી રહ્યા છે સૂચન-અમુચ-પુડરીક અધ્યયનના વ્યાખ્યાનોમાંના ઉપલેખમાં એ અન્ય પ્રસિદ્ધ થયેલા ત્યા મુખીમાં જવાયેલી, વિવિધ કૃતિઓમાંથી મળીબરીતુ, સૂચન કરાયેલ છે, જે માચકા પર્ગે ત્યાથી જોઈ લેવી તે પછી પણ એમણે અભ્યાસના પરિપાકરૂપે અભિનવજ્ઞાન રૂચિને અનુનરીને જે સક્રિય કર્યું છે, અને જેની મને માહિતી મળી છે તેજ કૃતિઓને હું અહીં નિદેશ કરું છું (૧) પ્રશ્નોત્તરો, (૨) તથિ પદ્ધતિ, (૩) આગમમહિમા (૪) જૈન ગીતા, (૫) જિનમહિમા (૬) શિષ્યશતકવિગેરે- (૭) આમાયિકર્મવાન્ધાનનિર્ણય, (૮) જ્ઞાત ર્યુપણ, (૯) રાનો, અયગમનમ (૧૦) શ્રીપૂજા નિર્ણય

‘વોધો ભવિનામક્ષસમુત્થો નો યાવદતીન્દ્રિયાન્, । । ।
 વેતુ ત્રિવુધાન્તેઽધ્યપગ્જ્ઞા કાયોત્યવિદાયિતા ।
 જીવો મુક્ત સ્પર્શનયુક્તસ્તન્માત્રવિદીધરો ।
 જાત્યાકૃતિતો હ્યગનિવેશો નો યાગતુ ચહિર્ગત ॥

। । । । । । । । । — નાનંપદ્યાવતી

આ મહર્ષિના ઉપદેશથી અનેક મેરો અને ગામેઆ
 ધણીય સસ્થાઓ આપિત થઈ છે અને તે સસ્થાઓ વડે
 અનેક મુલકાર્યો થયા છે વર્તમાન સમયમા બેવેદધિતશ્વાના
 તથુગઓમા (૧) પ્રભુની મૂર્તિ, અને (૨) મહાવીરસ્વામીએ
 પ્રરૂપેલા આગમ એ મુખ્ય છે એ વિષયમા પણ એઓનીને
 પુષ્કળ પ્રયત્ન હોવાથી શ્રીસિદ્ધમેત્ર-ગિરિજાની તળેગીમા શ્રી-
 વર્ધમાન જૈન આગમ મંદિર અને શ્રીસિદ્ધર્થક ગંજુધર્મ મંદિર
 યોજાયા છે એમા કલિયુગમા ભક્તિનુ પ્રાધા ય મુખ્ય હોવાથી
 ભક્તિ નિમિત્ત પ્રભુમૂર્તિ અને આત્મ-જ્ઞાનનિમિત્ત જિનેશ્વરના
 પ્રરૂપેલા આગમ મૂત્રો ઔસસૂરિ-આદર્શ પાપાણુમા આડઠ કરાવી
 બિરાજીત કરવામા આ યા છે એવીજ રીતે તાપીનદીને તરે
 આવેના મુરત શહેરના મધ્યભાગરૂપ ગોપીપરામા (૧) પ્રભુની
 મૂર્તિ અને (૨) જૈન આગમે-ઉપસાવેલા અક્ષરોવડે અકિત
 કરાવાયેલા તામ્રપત્રોમા બિરાજીત કરવા માટે શ્રીઆગમેષ્યાન્ક
 સંઘાદ્વારા શ્રીવર્ધમાન જૈન-તામ્રપત્ર-આગમ મંદિર બાધાય
 વામા આગ્યુ છે જેની વિગતો અન્યત્ર પ્રસિધ્ધ કરી છે

આ સાગર-અમાધાનમા પ્રશ્નપર સાધુ માધ્વી-શ્રાવક
 શ્રાવિકા એ ચતુર્વિધસંઘે પુછેલા પ્રશ્નોનો શ્રીઆનંદસાગર
 સૂરીશ્વરે સંમાધાનરૂપે આપેલા ઉત્તરોનો અર્થ કરાવેલો છે

आगमोद्धारक-आगमदिगाकर श्रीमन्-
आनदसागरसूरीश्वरजी

जन्म-वि स १९३१ कपडवाविन्दी विषा-वि स १९४० लीमहीपुवाम
पयामपद-वि स १९६० रावणगर सूर्यवि वि स १९७२ सूर्यपुरे

दत्ता येन शमेशिना मुनियणागतागमाना श्रुति
सच्छास्त्रोद्धतिकमग्निवित्तु शैलपु ताधेपु च ।
सिद्धादौ सुरते च वंत्तपुगलप्यारोहयद्यागमान
सिद्धये स्नातृपयोधना मुनिरिति सूरीश

પેલાનો મુદ્રિત અને હસ્તનિખિત પુસ્તક સમ્રાટ જામનગરના
નાગ મહા ભાદરા પુસ્તક મૂકાવી રાખવામા આવ્યો, છે

૩ શા દેવચંદ લાલભાઈ જૈન પુસ્તકોદ્ધાર ફંડ
(મુરત) અને ૪ શ્રીમતી આગમોદયમભિતિ

એજ મહાશયી ઉપદેશથી સ્થાપવામા આવ્યા હતા અને
એઓના અથાગ પ્રયત્ન અને કૃપાવડે લગભગ ૧૫૦ અથવા
આગમો-શાસો અને અકરણોઆદિ પ્રસિદ્ધિને પામ્યા હતા-

卐

શ્રીવદ્ધમાનજેન-તામ્રપત્ર
આગમમંદિરપ્રતિભૂત દિવસ
વિ સ ૨૭૦૪ના
માહ શુક્ર ૩ ગુરુવાર

લિં

શ્રીમજી-સોહિત્યોપોસક
જીવોચર્યદે સાકરચંદ જવેરી
તા ૧૩-૨-૧૮૪૮

શ્રીવર્ધમાન-જૈન-આગમ મહિર, મિદ્ધચક-ગણ ૧૦
 મહિર અને શ્રીવર્ધમાન-જૈન-તામ્રપુત્ર-આગમ
 મહિરોની રચના મૂળધે કાન્ક ૧ ।

૧ સિધ્ધાચલ ગિરિતામ્રની છાયામાં આધવામાં આવેલું
 શ્રીવર્ધમાન-જૈન-આગમ મહિર, મધ્યમાં ૧૧ મોટું આશુ-
 બાનુ ૪૮ મધ્યમ મહિરોવાનું અને ૪૦ દેરીઓની રચનાથી
 વિભૂષિત કરાયું છે એમાં ગાર્લિક અને અપાલોકના વિમાનો
 માના । શાશ્વત્યત્વોમાં સ્થાપિત કરાયેલા એકમે, એમી । જન
 મિંચોને, અનુરક્ષીને ૧૮૦ પ્રભુપ્રતિમાઓ, જૈનાગમોની સખ્યા
 ૪૫ પીસ્તાલીંગ હોવાથી ૪૫ ચૈત્યમુખલયો વડે આ પ્રમાણે
 સ્થાપિત કરવામાં છે એવર્તમાન ૪૮ તીર્થકરના ધોવીમ ૨૦
 રિહારમાનગિનેશ્વૈના વીમ અને શાશ્વત્ય ચૈત્યમુખલ મહી
 ૪૫ ચામુખલયો વડે (૪૫x૪=૧૮૦) દેવલોકમાના જિનમિંચ
 સ્વરૂપ ત્રાયવવામાં આવ્યું છે । જિનેશ્વરોના જન્મકથાજક
 મમયના અભિપેક્ષા મારેના મેરૂપરતો પાચ હોવાથી તેને અનુ
 લક્ષીને ૧ મોટા અને ૪ મધ્યમ એ પાચ ચૈત્યોમાં, આગમે
 અને પ્રકન્ધોમાં આવેલા વર્ણનો પ્રમાણે પાચ મેરૂ પવતોની
 સ્થાપના । દરી પાચ ચૈત્યમુખલ, અને બાકીની ૪૦ / દેરીઓમાં
 જિનેશ્વરભગવંતોએ સમવસ લુખા ત્રાર દિશાઓ તરફ અનુ
 મુખે આગમોની પ્રત્યષ્ઠા ૩૫ દેશના નીધી હોવાથી તે ઉદ્દેશને
 અનુલક્ષીને ૮૦ નમવમરલોમાં ૪૦ ચૈત્યમુખલ મહી ૪૫ ચૈત્ય
 ખલ પ્રતિષ્ઠિત કરાયા છે, તેમજ દિવાલોમાં મકરાણાના આ ૩
 પાપાણીમાં શ્રીમુખેપ્રરૂપેત્રા એ પીનાલીએ આગમે અને પર્ના
 ચાર્યોએ એવા । કમ્બપચડિ, અન્યમચડ, જ્યોતિષકરકરવગેરે
 કેટલાક શાઓ આરૂઢ કરાવી સ્થાપવામાં આવ્યા છે ।

૨ ઉપર્યુકન આગમમહિરની મળીપમાં, શુક્રમા અને

જાણુના શ્રીપાર્શ્વનાથજી મહિમિજો, ભૂમિગૃહના ઉપરાત્
 શ્રીસિધ્ધચક્રજના મહો જો સમવચનજુષે તે તે વર્ણનો
 રગવાવી પ્રતિમાઓથી બિગજીત કરવામા આવ્યા છે ભૂમિ
 ગૃહ અને તળમજલાના રગમડરોમા પીસ્તાડીશે આગમેને
 તામ્રપત્રોમા ઉપસાવેલા અક્ષરોથી આફેલ કતવી ચેનવોમા
 કાચથી આભાદિત કરી સ્થાપિત કરવામા આવ્યા છે ભૂમિ
 ગૃહમા પાર્શ્વનાથજી અને કમહતાપમના પ્રસંગો વમેરેતા દુધો,
 તનમજલે મુખ્ય રગમડપમા શ્રીમહાવીરના પવકમ્યાણુકઓદિ
 દુધો, અને ચોટી-શિખાનજલે શ્રીઆદીશ્વરજીના પ્રનજમાની
 દુધો દિવાલો ઉપર ફાનરવામા આવ્યા છે ભૂમિને મોતી
 ચારે તરફની દિવાલોના બાજુબાજમા ચૌદ સ્વર્ણનો, અષ્ટમગળ,
 અને અષ્ટપ્રાતિજુઓ વલૂપિન કરવામા આવ્યા છે સુરતના
 મહિરમા બિરાજમાન કરવા માટે પાદવિખતપુરમા સ ૧૮૬૮
 ની સાલમા અજનશલાકા થયેલા બિંગોમાથી ૧૨૦ જિનામળો
 સ ૨૦૦૩ના આવીન વિજયાદસમી અને શુક્રવારે પ્રાદુષ્ટ
 તરીકે અત્રે પધરાવનામ આવ્યા હતા અને એજ પ્રનિધાણ
 ઓની તામ્રપત્ર, આગમમંદિરમા વિ સ ૧૦૦૪ના મંજા શુદ
 ૩, ને શુક્રવાર તા ૧૩-૧-૧૯૪૮ની મગજ પ્રભાતે નવી અને
 રાજઆદિચાર શુભયોગવાળા સમયે આગમોદ્ધારક શ્રીઆમદ
 સાગરભૂમિસ્વરે પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી

ક

સુરતના તામ્રપત્ર	વિ
આગમ મંદિર પ્રનિધાદિને	અમલસાકિયોપામક
વિ સ. ૧૦૦૪	જીવણુચદે બાકરચદ બંનેડી
મહક શુદ ૩ જુજુવારે	તા ૧૩-૧-૪૮

• ॐ •

કપરવણ નિવાસી ધર્માનુરાગી શ્રાદ્ધગ
ગૌર મગળદાસ ભાયચંદ

• ॐ •

વિષયાનુક્રમ

૬

(ભા. ૧લો પ્રશ્ન હપર મુધી)

વિષયાનુક્રમ

પ્રશ્ન નંબર

મેક્ષાર્થિએ સાધ્ય કેવુ રાખવુ ?	૧
અનલકાય ડી સામીતી	૨
દીક્ષા અંગેના પ્રશ્નો	૩ ૪, ૫ ૬, ૭, ૮ ૧૪, ૧૫ ૧૮ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬, ૨૭ ૨૮, ૨૯, ૩૩, ૩૪, ૩૮ ૩૯ ૪૦ ૪૬, ૪૭, ૫૫ ૭૧ ૧૦૦ ૧૦૧ ૨૧૦, ૨૨૧ ૨૧૫ ૨૧૬ ૨૧૭ ૨૧૮, ૨૨૦, ૨૨૧ ૨૩૪ ૩૫, ૨૫૦ ૨૫૨, ૨૮૩, ૨૯૬, ૩૬૨ ૪૦૭, ૫૪૧ ૫૮૪ ૬૩૩, ૬૩૩
વડોદરાના કાયદા અંગે દીક્ષાના અંગેના પ્રશ્નો	૪૫૭ થી ૫૨૫
યુગપ્રધાનોમા બાબદીક્ષિતપણું	૮
મેલ્ય કરાવવાને અંગે	૯
સર્વશ દેવના શાસનમા માધુપણુ	૧૦
મામાયિકના અંગે	૧૧
સ્વયમ્બુદ્ધ અને પ્રત્યેકગુકો વદનીયક છે	૧૨
દેશવિરતિવાસાત કાવાદિથી મન જતુ નથી	૧૩
સર્વનિગતિના સાધ્ય નિના દેશવિરતિપણુ ન સજાવે	૧૪
અગત પાપરધાનક પુકી પામ્ય સ્થાનના પાપ્યકાણુની જરૂર	૧૭
સમ્યક્સંધારીને દ્રવ્ય કે બાવ અનુષ્ઠાન હોય	૧૮
મયાનરતિકરણ એટલે શુ ?	૧૯
પાપાનુમધિ પાદ કે તા સાધુના વેદમા પણુ જાણી હોય ?	૨૦

સાધુને નદી ઉતરતા હિમાલયદિઃ કર્ણવાળી નદર	૨૨
આચારાગના બદલે દશવૈકલિકના ચાર અધ્યયનબધુવળનો હેતુ	૩૦
દશવૈકલિક બધુવળનો વિધાન	૩૧
મુગ્ધો બધુવા માટે યોગ્ય વિધાન	૩૨
અનતી વખત ધર્મકાર્યોમાં ન હાજર થયું આ બધામાં	૩૫
કરવીધી કાવત ?	૩૫
અર્થદંડ અને અનયદંડની સમજણ	૩૬
મંમન્યા છતાં ત્યાગ ન કરે તેને અંગે	૩૭
સુમંગલંગના ત્રીણ મોહનીવચ્ચનાના અંગે	૪૧
અરપૂરુષને અંગે	૪૨, ૧૪૯ ૧૬૪, ૩૬૦
ઉદસન એટલે શું ?	૪૩
હૈવો સરખા છતાં પાપાદિકનું ઝોઝારતા બધપણું	૪૪
ધર્મ કરનારે બાળીના બરોસે બેસાય નહિ	૪૫
શિયાળનો પર્વસિરાય થયું હોય શકે	૪૮
નિરોધી સાથે કેવું વર્તન જોઈએ	૪૮
નસીન અને ઉવમનો તફાવત	૫૦
દન્યપચ્ચક્રબાણુ એટલે શું ?	૫૧
સમ્પ્રત્યક્ષપરિણામ અને ચારિત્રપરિણામનો તફાવત	૫૩
સ્નાનવિના આવક વાસણેય પૂજા કરી શકે	૫૪
અષ્ટકજની દીક્ષાના જઙ્ગલિ ન આહાકમ્મ	૨૫
ચોમાસાની દીક્ષાના અંગે	૫૧ ૨૩૫
નિગોદનો અનતજનમય અસંખ્યાતમો જામ મમયે આવે	૫૬
આવગતી આસોયણનો આધાર આદ્યતત્ત્વમા	૫૭
માત્ર હમું ત્યારથી બેપડી સુધી અચિત્ત રહે	૫૮
અધર્મિઓને વ્યાખ્યાનમાં આપના રોડી ન શકાય	૫૯
ધર્મના કેન્દ્રને આવીને રાત્રિભોજનાદિકના પચ્ચક્રબાણુ કસાય છે	૬૦
જોગમામ તરફ જનારને બવાતારથી રોડી શકાય ?	૬૧

સમ્યક્તા અને મિથ્યાત્વની સુષુપ્ત સ્થિતિ	૬૨	૬૧૫,
કેવળ,		
ઉત્સવકથક અને ઉત્સવપ્રદર્શકનો તફાવત		૬૩
પૂજની વિરાધનાને અંગે	૬૪, ૨૬૯, ૩૮૩, ૪૧૮	
મ સારમા આસક્તિ અને અસક્તિ એ બેમાં		
૧ કોને મમ્યક્ત્વ	૬૫	૫૫૪
ગૌતમસ્વામીનો પ્રભુપ્રત્યેનો રાગ કયો ?		૬૬
મદાનુ વ્યક્તિ પ્રત્યેનો રાગ કેવળજ્ઞાન દોષ ?		૬૭
મમ્યક્ત્વ પામતા મોક્ષનું બીજું સ્વાધ		૬૮
સત્તરપાપસ્થાનક છોડના ને મમ્યક્ત્વ નહિ		૬૯
નત્તરપાપસ્થાનક છોડનારને સ સારનો નિયમ નહિ		૭૦
મમ્યક્ત્વ પામતી વૃજ્ઞાનભક્તિ આપણે શી રીતે જાણીએ		૭૧
ગામપાખર ખર નવિ વહે એટલે શું ?		૭૨
ઉત્સવભાવક કાન કરી કયા કપાળે, હું		૭૩
જાન્યંત્રી ધર્મની આધના કરનારના આશ્રમવર્ણ	૭૪	૫૫૫
પહેલો મર્ત્યવિરતિનો ઉપદેશ કેમ ?		૭૫
શુદ્ધી દિમત કાણ કરી શકે ?		૭૬
માનવપનો ઉપકાર કેવી રીતે વગે ?		૭૭
દ્રવ્યનાવપૂર્ણમા શું અતર ?		૭૮
અવધિજ્ઞાન કરના પ્રવચનમાત્રાનું જ્ઞાનવધે ?		૭૯
ગૌતમ નમે નવે નિધાન એ પા મોક્ષાય ?		૮૦
દેશવિ તિ સ્ત્રી મનવિ તિ કસારે આવે ?		૮૧
દ્રવ્ય અને બાહ્યકિયનું સદાશુ		૮૨
નોઆગમ એમ્ને શું ?		૮૩
સમ્યક જ્ઞાન મિથ્યા જ્ઞાન તરીકે જરૂર	૮૪	૮૫, ૮૬
જૈનસંન્યાસી શું તરીકે કાણ ?		૮૮
અરિહતાળ પ ની સાર્યકતા		૮૯, ૧૦૫

જ્ઞાનપૂર્ણનુ દ્રવ્ય દુનિવાદારીય સિદ્ધાંતમા ન વપરાય	૬૦
જૈનશાસનમા જ્ઞાનની વ્યાખ્યા	૬૧
સાચુ ચારિત્ર કયારે આવે ?	૬૨
મરદેવામાતાનો બનાવ આશ્ચર્ય	૬૩
મત્તિનાથજી મહારાજને અંગે	૬૪ ૧૮૪ ૧૮૫ ૧૮૬,
ચારિત્ર એ મહેત અને જ્ઞાન એ ધ્વજની વ્યાખ્યા	૮૫
ક્રિયાહીન એ ગયાનો અર્થ શું ?	૮૬
પ્રથમ મગત પદાર્થ કયા યથા ?	૮૭
પરમાત્મા કેને કહેવાન ?	૮૮
મિથ્યાત્વથી વાસિત થયેનો શાસ્ત્રને વ્યક્તિત્વ કેરે	૮૯
ચારિત્રય સ્વતંત્ર આગમ્ય છે કે નહિ ?	૧૦૨
સમ્યક્જ્ઞાન, કર્મ અને તપ સ્વતંત્ર આગમ્ય અસર કે નહિ ?	૧૦૩
સમ્યક્જ્ઞાન નૈમિત્તિક કે નિત્ય છે ?	૧૦૪
મોક્ષપામેવાઓનો અસમ્યક્તામો ભાગ દેશચિરંતને નહિ	
સ્પર્શને સર્વવિગતિને સ્પર્શથી છે	૧૦૫
તીર્થંકર મહાધર્મ અને અનધિયાનીઓ દેશચિરંત	
ત્રિનામ ચારિત્ર એ	૧૦૬, ૫૬૨ ૫૬૩
અશોકાગ્રિ પ્રાતિકર્મો પણ અરિહતમહારાજના ગુણો છે	૧૦૮
અરિહતાદિપરમેષ્ઠી ગુણ કે ગુણીનારા આરાધ્ય ?	૧૦૭
ઉપદેશની અસર ન થાય તેમા ઉપદેશકની કથાશ નથી	૧૧૦
નવકારમંત્રમા કર્મનાદિપરમેષ્ઠી નથી તેનું કારણ	૧૧૧
મોક્ષમામા સિદ્ધિમિત્ર ઉપર ચાલ નહિ	૧૧૨
વ્યાખ્યાનકારનો વિવેક કયારે ટકે ?	૧૧૩
અમૂર્ત એવા અધમના નિકરો સથી જાણાય ?	૧૧૪
અધમકત મણુ કહેવાય ?	૧૧૫
સાચો ખક્ત પી રીને ઓળખાય ?	૧૧૬
શરીર એ એ જીવ અને આમા એ દુર્ધર્મ કેવી રીતે ?	૧૧૭

એકપદને પણ ન માને નો સમજર્જન નહિ	૧૧૮, ૨૪૫
ક્રિયા બાકે ન મળે તેને અર્થ	૧૧૯
અદિસાર્થ પાએ યતો બધા દર્શનકારો જાને છે	૧૨૦
પાચઆશ્રયના ત્યાગમાત્રથી સાધુપણ ન ગણાય	૧૨૧
નિર્વ્યો કંટવી વિરતિ લઈ શકે ?	૧૨૨
શ્રાવકપણ આગ્રહાદેશોકે જાણ શકે	૧૨૩
અજન્યના અંગે ૧૨૪ ૧૭૮ ૩૮૮ ૨૦૨, ૩૫૫, ૫૩૬ ૫૩૭	
સાધુ માટે મૂળનું રિધાન છે ?	૧૨૫
દ્રવ્યપૂર્ણનો ઉપદેશ કરનાર સાધુને દિમાનો દોષ છામતો નથી	૧૨૬
તીર્થ કરના વર્તનની અનુકરણીયતાને અંગે ૧૨૭, ૧૨૮, ૫૨૬,	
૫૨૭ ૫૨૮, ૭૩૫, ૭૪૫ ૭૪૬	
શાસ્ત્રલિંગે પાપી સાધુ કેણુ ?	૧૨૯
મહાનુ થોડી કાનુ ?	૧૩૦
સમયનું સ્વરૂપ	૧૩૧
મહારિદેહમાં કેમો આરો દોષ ?	૧૩૨
તીર્થ કરનામકમ અંગે ૧૩૩ ૧૪૫ ૨૦૧, ૨૦૪૩૦૧ ૩૦૨,	
૩૨૦ ૩૭૬ ૫૬૯, ૫૭૦ ૫૭૧ ૫૭૩ ૫૭૪	
મિથ્યાદિ નારહી કે તા મમધ્યાનગતીને કુ અ	
વધારે દોષ ૧૩૪ ૧૩૮ ૨૫૮	
યુગતિપામાં જીવપણુ નથી અને અન્યથા છે	૧૩૫
યુગમિઆઓ દેવસેકે સારી જાય ?	૧૩૬
કૃત્યમહારાજ પુત્રીઓને ૧૩૭ ૩૬૨ ૫૪૫ ૫૪૬ ૫૪૭	
દેવતાઓએ મોક્ષમાર્ગ ગીરવે મૂક્યો કેમ કહેવાય છે	૧૩૮
બદ્ધઆગમ અને અજદ્ધઆગમમાં શું ફેર ?	૧૪૦
દેવતાના બદ્ધજનિ કરનારો પર્મગ્રંથી કષ્ટપ્રદને બાળે છે	૧૪૧
શ્રદ્ધપ્રતિક્રમણ પત્ર ૩૪માને અંગે (મિથ્યાતાને અંગે) ૧૪૨, ૧૪૩	
	૧૪૩ ૧૪૪

જાસુદેવનાં પદ્યપદ્યાણુ પ્રથમપદ્યપદ્યાણુ	૧૧૪૭
આગમ એટલે શું ?	૧૧૪૮
વર્તમાનમનના સૂત્રો સવર્ણી કહો શકાય ?	૧૧૪૯
ભર્તવાનના મુલો આઠમે અન તે છે	૧૧૫૦
આરે વર્ણાશ્રમમા જેનો હોય	૧૧૫૧
સુરોપીયન મુસનમાન વગેરે સત્તાના જોરે મદિરમાં આવે છે	૧૧૫૨
લીકિં અને ભોંકાતર દૃષ્ટિમાં બે શું ?	૧૧૫૩
ઉપધાન વર્ગે નમરગદાદિબળોનાએ ઉપધાન કરના જોઈએ	૧૧૫૪
રોહિણી કરનાર ઉપધાનમાં હોય તે પછીથી તંપધાવાળી ક્યાયે	૧૧૫૫
ચરમનીય કરના આવકોની સખ્યા કોનાં દિસાજે	૧૧૫૬
ક' સુત્રનું સમાસમય વાચવામાં વિરાધકપણુ નથી	૧૧૫૭
નમરીઓ ઉજ્જલ કરનાતે શેક્ષસંપદા રહેલા મનુષ્યો છે	૧૧૫૮
ભાવ અને નિવેશને અંગે	૧૧૫૯, ૧૧૬૦ ૧૧૬૧
સમ્યક્ષ અને યેશવિરતિની સહવતા ક્યારે ?	૧૧૬૨
સમ્યક્ષવીઆદિની આવધ્યા સંવાય	૧૧૬૩
વનમ્પતિ કરતા જાલનું ક્ષીર્ ધેનુ મળે શું જોઈએ	૧૧૬૪, ૧૧૬૫
આદીનાં અંગે	૧૧૬૬, ૧૧૬૭
નવમ્પદ કશદિક્ષાતઆનાં અંગે	૧૧૬૮, ૧૧૬૯
જ્યેષ્ઠ વિવાદેવીઓ સમ્યક્ષવી કે મિથ્યાત્વી ?	૧૧૭૦
વિદ્યારથ અતે જાધારથ મુનિને કટલા થાન	૧૧૭૧
તેજાયા વાકેશના જન્મપણુ અંગે	૧૧૭૨, ૧૧૭૩
તીર્થ કરના સામનમાં વક્ષાક્ષિણી બેત નિમમના દોર છે	૧૧૭૪
અસખસ બદ્ધ કે અબદ્ધ ?	૧૧૭૫
રિતુનું વાસ્તવિકમ્પદ	૧૧૭૬
મુગાંજિ રદિસાના પ્રસંગમાં આધુને બોલવાની રીત	૧૧૭૭
વોન મુક્યો હોય તે પછુ રાં શું જોઈએ	૧૧૭૮
આગમ એ ટેનીઆં અને મુઝ એ મારતર કેવી રીતે ?	૧૧૭૯

ખીજાઓ મુખ્યતાએ સૌચ ધમને, માતે, છે.	૧૮૦
સત્કાર ॥ માનની ઈચ્છાએ આરાધના કરનાર તીર્થ કે ન, થાય	૧૮૧
ગણધરમદારાએ રમેની દાદલાગી ઉપર તીર્થ કરમદારૂજનો.	
લિંગો છે	૧૮૨
પરમાધામી કેવલાઓ બન્ય છે	૧૮૩
શૈવ, વૈષ્ણવ અને જૈનશબ્દનો અર્થ	૧૮૭
અવિનીતનુ ચારિત્રપાસન નકામુ છે	૧૮૮
સાધુના પરિચયના અભાવે સમ્યક્ત્વાદીથી ગ્રજીયમેસાના દાખલા	૧૮૦
કરી પ્રવૃત્તિને દ્રવ્યચારિત્ર કહેવાય ?	૧૮૧
અશુદ્ધિવાળી ક્રિયા દ્રવ્યક્રિયા કહેવાય	૧૮૨
પચમકાશમા દ્વાયિસમ્યક્ત્વ ન પામે.	૧૮૩
સર્વત્ર કરવામાં દહીં, ઉષ્ણરપદ્યવાદુ મુખ્ય જોઈએ	૧૮૪
ક્રિયામેદની અપેક્ષાએ ધરિયાવહિ શુદ્ધ કરના પ્રકે	૧૮૫
મુર્દુસીપચ્ચક્રખાણને અંગે	૧૮૬ ૧૮૭
નાંસનીશુભરિમાનને અંગે	૧૮૮ ૨૫૫
જય ગરે જય ચિત્રે એ ગાથા કદુકરિપાકરપ કર્મબન્ધના	
અંગે ૭	૧૮૯
પાત્રરથાપનાનુ કારણ	૨૦૦
ભારદેવનોકઆદિની પ્રતિમાની ઉચ્ચાર્તનું પ્રમાણ	૨૦૫
દિગબરના અંગે	૨૦૬ ૨૮૩, ૪૫૧
સમ્યક્ત્વ પછી કે પહેલાં નરનાર ગણવાથી કેટલા	
સાગરોષમ તુર	૨૦૭
અત્મક્રમ્યાણુનુ ધ્યેય ચૂકીને પૌરુષમિક ઇચ્છા એ દ્રવ્યચારિત્ર	
કહેવાય	૨૦૮
સવર અને નિર્જગના ધ્યેય યગરના પવનનીજ પ્રખણા કરે છે	૨૦૯
અનીત્રીપમાથી	
અપેક્ષાએ	

નવનજીવ શેરડી ત્યાગવાગે વરસી તપના ખારણે	
માકરનુ પાણી પીએ	૨૧૩
એકને નુકશાન અને સોને ફાયદો, સોને નુકશાન અને	
એકને ફાયદો શાથ તેવું કેવળ ?	૨૧૪
યથાશક્તિશબ્દ કયા પ્રસંગે જોવાય ?	૨૧૫
બાધા શું કામ કરે ?	૨૨૨
જૈનધર્મ બગીકા કરેની અન્ય કેમિને સાધર્મિક	
વાતમસ્યમા જમાડરી જોઇએ	૨૨૩
ઉપદેશ અને આદેશને અંગે	૨૨૪, ૧૧૧
છઠ્ઠીડીયાં સમ્મન રહે તો પછી તેવા કાર્યમાં દોષ શોધે ?	૨૨૫
પચાગી સદિત સૂત્રો માનવા તે સમા છે ?	૨૨૬
વ્યાગરણાદ પદન વગર શાસ્ત્રોના અર્થમાં મૂળાવાદ લાગે	૨૨૭
પરદર્શનીઓના ઉપ વે સદન કરવામાં નિર્જનની અક્રમગી	૨૨૮
દેવતાઓ વનસ્પતિઆંમાં શાથી જન્મ ?	૨૨૯
કૃષ્ણરાસદેવ કેટલે ભવે મોહો જશે ?	૨૩૦
દેવતાઓ અવીને મનુષ્ય કે તિર્થંચરતિમા જન્મ	૨૩૧
દેવમોક્ષમાં સ્વાત્મનિક તિર્થંચર એ દિવ ન હોય	૨૩૨
શાનીશ્વસોશ્વાસમા એ પદમાં શાની કેદ ?	૨૩૩
વર્તમાન પ્રસિદ્ધ દૃષ્ટાન્તો આપવાનું કારણ	૨૩૪
સાધુઓને જાપા વાચવાથી શો લાભ ?	૨૩૫
ધર્મ અને ધમના સાધનો માટે બહોનસતની શી જરૂર ?	૨૩૬
અનતા દ્વન્ધ્યચારિત્રો વાચ્યચારિત્રનું કાણુ શી રીતે	૨૩૭, ૨૪૦ ૨૪૧
દ્વન્ધ્યયોગાદિ ચરણકરણનુયોગ માટે છે ?	૨૪૨
દ્વન્ધ્યનુયોગ માટે કયા અથવા વાચવા જોઇએ	૨૪૩
અનતરગ-જની માન્યતામાં કયો મતબેદ છે ?	૨૪૪
કયા ગુણો આરાધક અને કયા ગુણો વિરાધક ?	૨૪૫
નજી માટે કુમાર અવસ્થા કેમ ?	૨૪૬

દ્રવ્યાનુયોગ સમ્યક્દશનની પ્રતિભુ મારણ કેમ ?	૨૪૮
દ્રવ્યપુરુષાર્થના રસના કર્તા ઉપાધ્યાય યશોવિજયજી મં. છે	૨૪૯
દેહરાસર જેવી જાનતમા ઉપદેશ કે આદેશ અણાય ખરો ?	૨૫૧
અણુસમજી આવકને માટે લાવવા અનેક વિધાનો શાસ્ત્રોમાં છે,	૨૫૩
દેહરાસરાગ્નિ આદેશની પ્રવૃત્તિમાં પડનાર, સાધુને થોડો બધ છે	
તે પક્ષ ખોટો નથી	૨૫૪
દેશ બૂખે કેમ મરે છે ?	૨૫૮
ઉત્તમ કરતા છતાં ધાર્યા પ્રમાણે ઉચોગ ક્યા મરે છે	૨૬૦
ઉત્સર્પિણી કે અવરુર્પિણીમાંથી તણુતોડના નાથને જ, મવા	
યોગ્ય સમય યોવીશજ વખત આવે.	૨૬૧
સત્ય ધર્મ મેંમા ?	૨૬૨
ધર્મ ઉપર આદેશ કરતા ધીરજ કેમ નહિ ?	૨૬૩
ધર્માપ્રતિભો વાસ્તવિક અર્થ	૨૬૪
ગવસમકારાજના ધર્મને મોક્ષના ધ્યેય વાર કરે તો શુ ફળ ?	૨૬૫
વાદ્વદિન અને સમાજકલિતને માટે ધર્મને ધડકો ન મરાય	૨૬૬
પૌરજનમ્ય શાંતિર્મવતુ તેની પહેલાં પદ અમણસર્વસ્ય શાંતિર્મવતુ	
એ, પદ યા રાખતુ જોઈએ	૨૬૭
સાધુને પ્રખન પુણ્યથી, જોડલાની ચિંતા હોતી નથી	૨૬૮
સાધુ ઇવનથી પતિત થનારની તી દસા થાય	૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૫
તૌપધધારી શુદ્ધસ્થ સાધુ સાથે ન સંગપ્પાયાય	૨૭૧
જૈનદશનને નિમ્ન સપ્રવચન તરીકે ક્યા શાસ્ત્રમાં જણાવ્યું છે	૨૭૨
ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રમાં સ્ત્રીઆદિ વૃમેવાની ઈર્ષ્યાનાશાને	
કેનરાની ઉપમા, આપી	૨૭૩
નગકની વેદનાઓનું કથન વાસ્તવિક રીતે છે	૨૭૪
સાધુને અપાતુ દાન અનાદારી પ, માટે છે	૨૭૫
દાસના પ્રપડાની જડ તી ?	૨૭૭
ધરનરાગાદિ માટે	૨૭૮

જિનેશ્વરમહારાજ હાથની ધામણી ગનિગળુ કારિણી હોઈ ૧૨૭૯
 પુણ્યાનુમધિ પુણ્યનીવી મહાસિદ્ધી શાસ્ત્ર ૧૨૮૦ ૧૨૮૧
 શ્રીગૌતમમવામીએ શ્રીમીગ્રંથબુને સસુમ માત્ર જણાવવાથી ૧૨૮૧
 સર્વગ કેમ માન્યા ૧૨૮૨ ૧૨૮૩
 તામનીતાપસની તપશ્ચારાગ્રયનિવશ નાજણા ૧૨૮૪
 સ્વસત્તમ કેવળ રહસ્ય ૨૮૫
 બૌદ્ધ યાનમા ગોશાલાની વાત છતાં દિગમ્બરમા કેમ નથી ૧૨૮૬
 સંમવસરને અંગે ૨૮૮ ૨૮૯ ૨૯૦ ૨૯૧ ૨૯૨ ૨૯૩ ૨૯૪ ૨૯૫ ૨૯૬
 રિવાજ અને રીતી અથોર્થતા વરુના સ્વરૂપને અંગે અન્ય નથી કરતી ૨૯૭
 શકાતુમારી અને તર્કાનુસારીને સમજાવવાની રીતો જુદી છે ૨૯૮
 ઉપધાન અને સ્વપ્નની બોની દેખાવામા આવે ૨૯૯ ૩૦૦
 જિનો દેવો કૃપા ધર્મો એ વાક્યથી તપકની કરતી પ્રશ્નમા ૩૦૧
 શકાને અંગે છે ૩૦૨
 ચરિત્રની શકા વિના સમ્યક્ત્વ ને કેવળ ૩૦૩
 કુ અગમિત નેશાઅનુ સ્વરૂપ ૩૦૪
 મોહમર્મિત વેસાઅ અને કૃષિાવર્ ૩૦૫
 પૂજારી વિગેરેને ફળનવેવચારિ અભાય તેમા દેવદેવ શુ બદ્ધથુ ની ૩૦૬
 તીર્થ દરમહારાજની આદે દોતાની સાથે મન પર્વવચાન ૩૦૭
 નજ ધામ એમ કહેવાય મદિ ૩૦૮
 કપાય દિમા અને મુશાવા પ્રસન્ન કઈ રીતે ૩૦૯
 ફામિસમ્યક્ત્વવાગો કેવળથી કેટલે બળે મોક્ષે નવ ૩૧૦ ૩૧૧
 ફનિયાના તમામ મોક્ષ મરણથી કેર છે ૩૧૨
 મરણની બાનનમા આગે કુશ અને દગ્ધાઅ પુત્રાઈ કઈ રીતે ૩૧૩
 ધર્મ આ બાનના બાદે આર્યાવર્ષમાં કેવા રીતે ધર્મ ૩૧૪
 સામ અને નીતિથી અમર્મ છે ૩૧૫
 જિન આર પ્રકારના છે ૩૧૬
 તીર્થ કંગે જિનેશ્વર શા માટે મહવાન છે ૩૧૭

સુધુને સાધમિકવાસુદામા પ્રદેરવા, જ્યાંમા ચાખડી રજા સામે	૨૩૧૪
આત્માના શુભ અને, શુદ્ધપરિણામમા તપાસત /	૨૩૧૫
પામે આશ્રવમા, ચારે આશ્રવના રમણ, સામે નિહા હોય	૨૩૧૬
૫૪ પશુ ઐશુનમા તેમ ન હોય	૨૩૧૭
૫૪ મુરખ કેવળીને તીર્થ કરના પદનનુ કહેવતો પ્રાપ્તિતનો	૨૩૧૮
આગી થાય	૨૩૧૯
ક્ષાપિકાવાનો ધર્મ આપ્યા પછી ક્ષાપેપરામિકાવપના,	૨૩૨૦
ધર્મ હોડરા નોધ્યો	૨૩૨૧
ત્રિનય પુમૂગની કિંસા અને સત્ય, મોક્ષ ન આપે	૨૩૨૨
૧૫૮ પ્રકૃતિમા તથા પ્રકૃતિઓ શુભ ઉત્પરણી છે	૨૩૨૩
તથા જગતમા વાનામ જેવું રચાન નથી કે જ્યાં આ હવા	૨૩૨૪
અનતી વખતના, ઉપજ્યો હોય	૨૩૨૫
દ્રવ્યચારિત્ર નગર આવચારિત્રની પ્રાપ્તિ થાય કે કમ	૨૩૨૬
અનુષ્ઠાન અંગે	૨૩૨૭
ખાતમામે કહેલી દ્રવ્યક્રિયા સાચક છે	૨૩૨૮
અવત્તીસુકુમારને દીક્ષા વખતે સમ્યક્ત્વ હતું	૨૩૨૯
આરાસા અને વિષાણુને અંગે	૨૩૩૦
સમ્યકની નિયાણુ કરે કે નહિ	૨૩૩૧
હવે ચારિત્ર લખને અનતી નખતે નેત્રમેવેયકે મયા છે	૨૩૩૨
પાંચમા આરાના હવેમા કેવળનામની ચોખતા નથી	૨૩૩૩
વારુ નાર આગમે પાંચરાથી થાય	૨૩૩૪
૧૪૫૫૫થી આત્માને ક્યાં ક્યાં લજ	૨૩૩૫
નુરકેરની અત્રિષ અને મન પર્વવગ્ની પરમાણુ દેખી શકે	૨૩૩૬
શાસ્ત્રમા નજી પ્રકારના અણુથી કલા તે ક્યાં	૨૩૩૭
સર્વજ્ઞ થયા નગર કોઈ મોક્ષે જ્યાં એ તથા કાળમાં ન જાને	૨૩૩૮
કુસ્તુરીઆમૃતની ધટના તે બજકરા સનધમા છે	૨૩૩૯
પગમેથ શુભાર્થમાજ કારણમૂલ છે	૨૩૪૦

અમિને ઓલરી નાખનાર કરતા સવત્તવનોર નધારે પામ્યાવે છે	૩૩૪
નિર્જરના પ્રગત અને ને અવગતને કમળી શી રીતે	૩૩૫
અલમ કરે	૩૩૬
સવત્તવને રી	૩૩૭
આશ્રવનું સ્વરૂપ	૩૩૮
મહેતા ચારકમનો આશ્રવ કઈ રીતે	૩૩૯
ચારધાનીકમના શુભ આશ્રવો હોય	૩૪૦
પુડરીકરાગમે શુદ્ધચ વેષ આપ્યે તેમ આધુપધુ	૩૪૧
તોડાવવાને દોષ ખરે	૩૪૨
દેશના દેવને અધિકારી કોણ	૩૪૩
નવમગમન શાસ્ત્રનો સેવકી તેજ મણવો જોઈએ	૩૪૪
કૌશલપૂરક નવકાર મણુનાનું અધિકાર અવગણ્યા માટે છે	૩૪૫
શાસ્ત્રને કોને કહેવાય	૩૪૬
કરમુખમા તોછ અને દુ ખમા નાગમ કેમ ચાલે છે	૩૪૭
વિસ કોનો ચડ્યો તે જોવાની રીત ચત્તિદિનમર્ષમા છે	૩૪૮
પાંચની ઉત્તમતા હોય તો પશુ પાંચાન્તની જરૂર	૩૪૯
પુરુષને ધર્મની અભિપ્રાયી જી ઉ માટે જીવ ને દોષ પુરુષને નથી	૩૫૦
મિધ્યાત્વગુણગ્યાનકને અજે	૩૫૧ ૫૪૭ ૫૪૮
મોક્ષની મુદ્ધિએ અનુષ્ઠાન કરના ને એકપુદ્ગલપરાઈ અસાર	૩૫૨ ૫૪૯
શુદ્ધચરણમા રહી આધુપધુની ક્રિયા કરનારને મધુલ અવાય	૩૫૩ ૫૫૦
દેવરીને પશુ સાધુવેદ વીધા મિત્રાપ વદના ચાલ નહિ	૩૫૪ ૫૫૧
કયા કયા દવતાઓમાથી ચરીને વાલુદેવ થાય	૩૫૫ ૫૫૨
મનુષ્યપણ પામવાના મ જો	૩૫૬ ૫૫૩
પૌર્નિક છંદ્રાએ ધમ કરતાનું કહે નો અધુને	૩૫૭ ૫૫૪
મદાનન કરે	૩૫૮ ૫૫૫
આપણેને કોને કહેવાય	૩૫૯ ૫૫૬
આવરણ કોના નકારને	૩૬૦ ૫૫૭

બરતમદારાજના રસોડે જમનાર આઠોને શરતો.	૩૬૭
સંમધત્વને બોલે	૨૦૩, ૩૬૮, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૭, ૬૧૧, ૬૧૨, ૬૬૨, ૬૬૩, ૬૬૪
ગોરાબો તીર્થ કરને માનતો હતો	૩૬૬
ધર્મ, બારીકબુદ્ધિથી જોશે જોઈએ તેનું રહસ્ય.	૩૭૦
જ્ઞાતકુટુંબ કોણે ધર્મ દેટુ સુખ આપેડ	૩૭૧
શુદ્ધસ્થ શ્રુતગ્રાંથી પરમગુરુ ન મનાય	૩૭૨
સંજીવનપ્રાપ્તિથી પાત્રપુરી બાર જોજન દૂર છે	૩૭૩
સામાન્યકેવળી તીર્થ કર કેમ નકરેવાય	૩૭૪
સામાન્યકેવળીએ કહેની ત્રિપતીથી મંચુધર્મને તેવો	૩૭૫
દાપોપશમ ન થાય	૩૭૬
મૌખિકકેવળેક મેનુન્ય લોકથી દેરે દૂર છે	૩૭૭
અભિગમ આઠો પોતાના ઝાઝાઓને સાધુ સારીને, સોલપા	૩૭૮
જલ્પનથી ગર્ભથી નવ વર્ષની વરણતો અનુસરવિમાર્ગે જાય	૩૭૯
ચાલેમા ચિંતા ચાર પ્રકારની કરી છે	૩૮૦
દેવતાઓ મનોભક્ષી છે	૩૮૧
બારદિસાના ત્યાગ વિના સુદમદિમાને ત્યાગ નથી	૩૮૨
કું ખીને કેળીને કયા બાવે તોમ સંમધત્વ	૩૮૩
તીર્થ કરતો દુર અવધિ અને મન પર્યાવરણ વિનાનો ન હોય	૩૮૪
સવમના બોલે અદિસા કંવા લાયક નથી	૩૮૫
બાવત્યા વિનાનો સમ્રાજ્યો કરાગો નિવર ન કહેવાય	૩૮૬
શુશ્રુષાદિ શુશ્રુષાનરને સંમધત્વ હોય	૩૮૭
કઈ કરવીથી આવક કહેવાય	૩૮૮
મોળની બુદ્ધિએ અવસાધુપણ આન્યાની નિશાની	૩૮૯
પ્રાતિ પ્હેની કે પ્રાતિ ?	૩૯૦
આત્મનું સદાણ	૩૯૨
ધમની કિંમત મધ્યગી કારે કહેવાય ?	૩૯૩

તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવની ઉત્પત્તિ અંગે	૩૮૪
૧ ૧ ૧ ૧ ૩૮૫ ૩૮૬ ૩૮૭ ૩૮૮	
મદ્રાસ શક્તિની ખામી ચાલી શકે નહિ	૩૮૯
રોચક કારક અને દીપકસમ્પત્તિને અંગે	૪૦૧, ૪૦૨ ૪૦૩ ૪૦૪
ઘેલપરાસીસાધુઓ જે દહેરામા પુણ્ય વિગેરે કરના હોય તે	૪૦૫
સાવધ મણુમ	૪૦૬
ધર્મની દેવતા જેટલી કિંમતવાળીને મિથ્યાત્વ લાગે	૪૦૮
શુદ્ધસ્થ અને સાધુપણમાં વેષ કરતા બીજા ધર્મી જેટલા જે	૪૦૯
દેવાવિ ત મમમતિઃ એ વાક્યથી ધર્મની કિંમત બેટાગી નથી	૪૧૦
પાંચિમાત્મ સરકારમાં તણાવવાનું કારણ	૪૧૧
આરિત્રપર્યાયની ગણતરી	૪૧૨ ૪૧૩ ૪૧૪ ૪૧૫ ૪૧૬
ધર્મ વિગેરે પુરુષ અંગે	૪૧૭
નહિ સેવવા લાયકના સ્વભાવ, સેવના નહિ નો ખુલાસો	૪૧૮
સિદ્ધના પદે બેઠું કારણ	૪૨૦
દરમિયાન વચ્ચે સખથી અભિગ્રાથે કાળ આપી શકે	૪૨૧, ૪૨૨
સાધુની પરીમા અંગે	૪૨૩
સધુ જગતમાં રહેતા હતા	૪૨૪
સ્વરૂપ સમજ્યા વગર હા બહુમત	૪૨૫
સ્વરૂપ સમજ્યા વગર શાંતી હાર વિવાસ રખાય	૪૨૬
સ વીર ત્રીસ ચાલીસ અને પચાસ જેવી દર્શનદર્શનો આવે છે	૪૨૭
તેનો ખુલાસો	૪૨૮
કૃષ્ણએ બળદેવને અહીં મોકળા તેવું કારણ	૪૨૯
વાદણમાં બીજા વખત આવરમદિવાએ નથી બોલાવું	૪૩૦
એનું કારણ	૪૩૧
ચોક્કસ આગામનો ખુલાસો	૪૩૨
સર્વોચ્ચ પદેતા ધરાતા પચ્ચક્રાણમાં ઉગમએ સૂર અને	૪૩૩
પછી પછુ ૫ ૧૧ તેમાં સૂરે ઉગમએ	૪૩૪

પૌષ્પ અને સામાયિક અંગે ૧ ૪૩૧, ૪૩૨ ૪૩૩, ૪૩૪ ૪૩૫
 ૧ ૮ ૧૨ ૧૪૩૬, ૫૨૮, ૫૩૫, ૬૮૫ ૭૩૩
 હારમનો દાહ કરનાર તીર્થે કો યનાર નથી ૧ ૩ ૪ ૧૨ ૪૩૭
 દશઆવક પૈકીના આનંદ આનંદ તીર્થે કો યનાર નથી ૧ ૪૩૮
 દેવતા અનુષ્ઠાસ્ત્રીના સંભોગમાં જોઈ શકાય શરૂ ૪૩૯
 વાસુદેવને તપથી જન્મ લાભિ તેમજ અનુષ્ઠાસ્ત્રી કૃતિ દ્વારા ૪૪૦
 તીર્થે રત્ન દેરતુ પશુ દરે નહિ ૪૪૧
 આસરા તે પમિવા અને પમિવા તે આસવાને આવાર્ય ૪૪૨
 મોક્ષે જનાને અંગે પ્રશ્નો ૪૪૩ ૪૪૪ ૪૪૫
 તેરમે બાધે તે ચક્રદમે ગી રીતે આવે ૪૪૬
 ચક્રદમે બધ નહિ અને નિર્જન ગણે ૪૪૭
 હપસર્ગ એ બધનું અને નિર્જન શું કારણ કેમ ૪૪૮
 બધ એ નિર્જનનું અને નિર્જન એ બધનું કારણ ન થાય ૪૪૯
 અનશન અને નિર્જનકરણ દાસ નથી ૪૫૦
 જન્મના પ્રમણે વર્તાય કે નહિ ૪૫૧
 વનસ્પતિના છવેને સુખ દુઃખ નથી એમ નહિ ૪૫૨
 ધર્મ કેહેતો કે કહેતો ૪૫૩
 શાસ્ત્રતા અશાસ્ત્રતા અંગે ૪૫૪
 શરણુ શરૂ પાયમે ગુણસ્થાને ૪૫૫
 મન એ હૃદય નથી ૪૫૬
 આત્માનો સુખ સ્વભાવ ક્યાંક મળેથી આવે ૪૫૭
 દુનિયામાં સુખ તરીકે ઓળખાય છે તે તેનો આભાસ છે ૪૫૮
 સચિત માત્રને નહિ અડકવાના નિયમવાગે પ્રભુપૂજના ૪૫૯
 ૫૬૦ મચિત ન વાપરે ૪૬૦
 અજીવપણ પારિત્ય મિત્રભાવ છે તેને અંગે ૪૬૧
 પ્રત્યક્ષ યનારને આવશ્યકિતના જીજ્ઞાસુ ૪૬૨
 તત્ત્વ મોક્ષ મળે તે સમયે મનની પ્રતિ કેવી હોય ૪૬૩

એ તીર્થકર્તો ગૃહવાસ દેવપણે નથી મળ્યાથો	૧૪૨
મેક્ષની પ્રિયાવાજો કુદેવનો પૂજક માયા ધ્યેયવાજો	૧૪૩
અમિમા બળી મરવાથી દેવલોક મરે	૧૪૪
અસ્વાધ્યાયના અંગે	૧૪૫ ૭૧૨
ચક્રમે ગુણસ્થાનકે અસંખ્યાનગુણ કર્મ અપાનવાને અર્થ	૧૪૬
ચક્રમે ગુણસ્થાનકે સાતમી નરકના કર્મો ન હોય	૧૪૭
પુણ્યકર્મ પણ નિકાચિન હોય	૧૪૮
ભોગાવળી કર્મ એટલે શું	૧૪૯
લોકિકલ્પની પ્રિયાએ સુદેવાને આરાધે તેને મિથ્યાત્વ લાગે	૧૫૦
દે નદિ ?	૧૫૧
શાનીને ગમેત સમવતા નથી	૧૫૨
કેવમ મનાદિઆત્મા ધર્મમાનવામા થી દરકન ?	૧૫૩
જુદા જુદા ધર્મવાળા જુદા કે સાચા કેવી રીતે માની શકાય ?	૧૫૪
પ્રતિકમળના સૂતની બોલીથી સામાયિકના હિપકસ્યો લાવી શકાય ?	૧૫૫
પ્રમુપૂજમા કુલ ન મરે તો લવચ આવાય ?	૧૫૬
પુનર્જન્મના રિસાજાણી શાનીના પૂજા વિમેરે અંગે	૧૫૭ ૫૬૧
માનિયધારણ અને ધાર્મિકધારણનો મેળ ખરે ?	૧૫૮
જૈનધર્મને માનનારો આત્મભાવમા પૂરણ દર્શક છે	૧૫૯
માગથી ભાગ એટલે શું ?	૧૬૦
સત્યતત્ત્વને બદલે મનાવાદનિરમણત્વ શા માટે ?	૧૬૧ ૫૬૨
હિંસાને ધર્મમાનવારની હિંસામા અને ધર્મકર્મો કરતા થતી	૧૬૩
હિંસામા શું તથાવત ?	૧૬૪
ચરણગુણત્રિઓ સાહુ નેમા મુખ્યતા ઓરિતની શા હિપતી ?	૧૬૫
દેવની વ્યાખ્યા જણાવવાની બરે	૧૬૬ ૫૬૭
શિષ્યામણુ મને લાગે	૧૬૮
વચન અને વિચારમા શું ફેર ?	૧૬૯ ૫૭૦
ધાની અવાની કર્મને અંગે	૧૭૦ ૫૭૧ ૫૭૨

સુસર્જાએ પુત્રોની માગણી કરી ને અધગ્નિ ખરી ?	૫૮૫
અનાદિનો છેડો હોય ?	૫૮૬
તીર્થ કરો દ્વપિકસમ્મશ્વત્વના સ્વામી હોય	૫૮૭
'સમ્મશ્વત્વ હોય તો પ્રતાહિનુ મદધુ ન્યાયયુક્ત છે' તેનો ખુલાસો	૫૮૮
બગવાનનો બે વર્ષનો શુદ્ધસ્થપર્ણીય મૌધુપણમાં બે ગણાય	૫૮૯, ૭૩૭
ત્રિવિધ સર્વશુપણનો કે વીનગમપણનો ?	૫૯૪
તીર્થ કરોને સયમ મદધુ કર્યા પછી ઉપદેશ નહિ આપવાનું કારણ	૫૯૬
દિમાના અપચ્ચક્રખાણુ એટલે શું ?	૫૯૭
કરો તે બોગવત્ત એ જૈનસિદ્ધાન્તન અનુમારે છે ?	૫૯૮
સ્થાપના શબ્દનો ખુલાસો	૫૯૯
ચાર મૂલસૂત્રો દીખા લીધા પછી તરત બધાની સમજ	૬૦૦
પચ્ચમકાયના અતમા અનુયોગનાર અને દર્શવશ્વતિકના આધારે	
ચના	૬૦૧
ગણધર્મબગવતો બીજો ધોર દેશના શા આરે ર છે ?	૬૦૨, ૬૦૪
ઉપાગને અંગે	૬૦૩
પ્રતિરોષનના ક્રિયા કામે ઉપધાવાળા પાણ્યદારનું પચ્ચક્રખાણુ	
ન કરે	૬૦૫
૪૬૧ નના સાધનો છતાં આત્માગમન પ્રગતિનિર્ગતિનો	
સાબ મળે	૬૦૭
'દસસૂનાસમશ્વક્રી' એ માથનો ખુલાસો	૬૦૮
સાધુના વહેવાર ઉપરથી ભક્તિ કરનારને મિથ્યાત્વ ન લાગે	૬૦૯
સાધુને અનુક્ર પા (ભક્તિ) દાન હોય	૬૧૦
ચાર સાબ દેવતા અને ચાર સાબ નારકીને આલોચનાની	૬૧૨
શાબવાપારિ મ યોમા અન્યમનો માગે મદાતમા રિમેરે સમ્બો,	
અનુવાદની અપેક્ષાએ છે	૬૧૪
અધ્યા અધ પુણ્ય એ માથાને અંગે	
મીપામયરિત્રમા આત્મીઆમોશુદ્ધ ટ થી નો ખુલાસો	

અદાલતને અગે	૧૧૮, ૧૧૯
આવશ્યકતા પોલીસમા કયા આરકે લેવા	૧૨૦ ૧૨૧ ૧૨૨, ૧૨૩,
અસતીપોલીસ અનિમાર ને અગે,	૧૨૪
અગવાનની પ્રથમ દેખાણની નિમ્ણતા અગે	૧૨૫
પુન્યપાપના ૧૧૦ અધ્યયનો કોઈ સૂત્રમા નુખાવેલા છે ?	૧૨૬
દેવતાઓને પ્રદેશ ઉત્પત્તિ નિમ્ણ હોય	૧૨૭
તીર્થ કરનો આદારનિદારનો વિધિ અદરશ છે	૧૨૮
તીર્થ કરમદારાજના રચણિલ અગે	૧૨૯ ૧૩૦
આચારપ્રકરણ એટલે નિશીવસન કહેવાય	૧૩૧
જામણા અણકે પૂજા કરવાનું કારણ	૧૩૪
મન પર્વતજાનમા દરેક કેમ નીલ ?	૧૩૬
મિતેશ્વરમગવાને કહેતા અનુષ્ઠાનોમા અધ્યવસાયના થોગે	
પુન્યપાપની અનુર્જની બધાય	૧૩૭
છપક સાધવામા ફવતાની મહે વખત ઓછો લાગે.	૧૩૮
કર્મબધના કારણો આર છતાં એક કેમ કહેવાય ?	૧૩૯
કુબકારકટક નગરને બાળવાનું નિષાદ્	૧૪૧
ન ય કિંચિ બળુ નાય એ ગાથાની વ્યાખ્યા	૧૪૩
મૈથુનમા સ્વાદવાદ નથી	૧૪૪
દીક્ષિત નાનોખાઈ પર્વાવધી મેટો લધુ સર્વાવગણ મેટામાખને	
વહન ન કરે	૧૪૫
બૌદ્ધધર્મકેટક જો રાખવાનું અગવનીકુઆદિમા છે	૧૪૬
પરિમતનામના પાસથાનકમા ઉપમર્ગ સમજાવું કા જુ	૧૪૭
અવગ્રહને અગે	૧૪૮
સંધિસન્ધનો અર્થ	૧૪૯
સ જ્ઞાતિથી આધાર્મિકાદિને ત્યાગ કરવામા પણ મુનિપણ છે	૧૫૦
શરીમાલ સ્વલ્લ ધર્મસાધન નો બાવાય	૧૫૧
અમયમમા અરતિ અને સમયમા આનંદ એ સર્વકામો	
ક્રિયન છે ?	૧૫૨

મિત્રઅમિત્રનું સ્વયંજીવન	૬૫૩
માપની માફક આશ્રવનો બચ અને સુવર્ણલિંગની માફક	
સવરનું આશ્રવપણું કેમ થતું નથી ?	૬૫૪
શાખાગ વિષેરેની કાપાચ્યામદારાજે ગીકા કરી છે ?	૬૫૫
શ્રાવકઆવિધાને ચારિત્રનો અર્થ છે તો અગાધિસુત્રોનો અધિમાર	
કેમ નહિ ?	૬૫૬
યથાખ્યાલચારિત્રમા મદાનનોતું અવરથાન કેમ ?	૬૫૭
મૂળમ યમા નહિ કહેતી અને ગીકામાં કહેતી દ્વિગીકાને અનુદ	
પણથી એ યના નામે જોતાય ?	૬૫૮
યતમાનશાખમા નયોદ્ધાર વ્યાખ્યા દોષ કે નહિ ?	૬૫૯
શુભનપાદિકૃત્તેને સંભાગ કૃતો ?	૬૬૦
તપ શાન અને ચાનના ફળની કામિયામિત્રારક શાખ ?	૬૬૧
અનીહીપમા ઉકુટ અને નિયતપર કૃષ્ણા નીચ કર દોષ ?	૬૬૨
દનન અનાપન પતિવદ્ય પતિતાર્પન અને અપાનથી શુ	
મદ્ય કૃત ?	૬૬૩
રથાપના અનુક્રમની અપેક્ષાએ આચારાગ ૧૩ છે	૬૬૪
અચારાગના અનુક્રમનુસાર નિયતચરમય પદ્યાનુસાર પના છે	૬૬૫
પદ્ધતિ મયમગ્ધાનના અર્થે	૬૬૬
મદાનતનો વિરત સર્વ સે કેમ બને ?	૬૬૭
આયુષ્યક્રમના અર્થે	૬૬૮ ૬૬૯ ૬૭૦ ૬૭૧ ૬૭૨
રસ અને પ્રદેશના બેદોદ્ધવાન્તથી મમજી શકાય ?	૬૭૩
સાચ્યમમમા મનુષ્યના જન્મમરણ ચાલ ?	૬૭૪
યતિયે અને ગોમુત્તોનું કયુ ગુણધ્યાન ?	૬૭૫
તમરકાય અર્થે	૬૭૬
બરનજેતની શાસ્ત્રની ગમા કર્ષ ?	૬૭૭
નરનારસીઆલિનું પચ્ચક્રખાજ સુર્યોદય પાત્રી લેવા ?	૬૭૮
નિઃશ્વકમા જુ ૧ ૨ નું રાખવાનું મારણ	૬૭૯

સકલનીય કયા આવશ્યકતા ગણાય ?	૧૮૪
હૃદયગુણસ્થાને આર ક્યાનમાથી કવુ પ્યાન ?	૧૮૫
પરમાધામી દેવોની મતિ આગતિ કેટલા હવ બેઠેમા ?	૧૮૭
કુમડી નિશ્ચયો જાણુનીપમા છે	૧૮૮
રથડિલના સ્થાન અગેના બેઠો	૧૮૯
પરમાધામી કેટની નરક સુધી વેળા કરે	૧૯૦
મુગપ્રધાનો અગે	૧૯૧
સાનકેત્રો અગે સાધુ ઉપદેશ આપે કે આદેશ ?	૧૯૨
પાણીની પરબ નિમેરે કરવાનો ઉપદેશ સાધુ આપે કે નહિ ?	૧૯૩
બાદર એકેન્દ્રિયને સ્પર્શ કરતા કેટલુ દુઃખ થાય	૧૯૪
એક ધરમા રહેલા માણસે કરેલા ૪૫થી ધર્મો લેવાય કે નહિ ?	૧૯૫
પ્રતિક્રિયાપ્રતિક્રમણમા કીકે આપે તેને અગે	૧૯૬
નમોસ્તુવર્દન નામ અને અસારદાવાની મોટી યોગ સાથે કેમ મોતાય છે ?	૧૯૭
ખરામ સક્ષણગી કીનુ પોપણ કરતા અમલનીનુ પોપણ થાય ?	૧૯૮
રસ, નહિ અને સાતાગીરવનુ સ્વરૂપ	૧૯૯
શિયાગે ઉનાળે રાત્રે અને દિવસે પ્રહરતોના સ્પષ્ટ માનિયમ ખરો ?	૭૦૦
સૂત્રના અગે	૭૦૧ ૭૦૨ ૭૦૩ ૭૦૪ ૭૦૫
પ્રાપ્તિમા પ્રતિક્રમણમા છ નુ મતિકર બેસવુ જોઈએ ?	૭૦૬
ખીસાખે મતા રાકપાડી તો વીચનમા થગડો માનવો ?	૭૦૭
આનમિનમા હોમ વપરાય કે નહિ ?	૭૦૮
આવખતખાનામા ધર્મોદ કદાહેની રકમ અપાય ?	૭૦૯
મહાદિના અગે આવમિય કરે તો મિથ્યાત્વ લાગે ?	૭૧૦
ઉપધાન નિમેરેના કાકસગો મ પૂર્ણ લોભરસના છે	૭૧૧
ઉટડીના દૂધના અગે	૭૧૩ ૭૩૬
‘મોગે રોગમય’ એ વાક્યનો ખુલ સો	૭૧૪
જિનમદિઆદના અગે કુવો બનાવાય ?	૭૧૫
વધ માનવની ઓળીનો માધુ આદેશ આપે ?	૭૧૬
આદાર પછી અનદા કેમ ?	૭૧૭

સુકેલા આદુની માફક બીજી કદમળ સુકેલુ ખપે ?	૭૧૮
બાદરવા શુદી ટના દિવસે 'સામાચારી' ના આય ૨૧ ૧/૨	૭૧૮
ચતુર્વિંશતી ધર્મા કદમળ વાચવાનો અધિકાર યોગવદન કરેલાનો	૭૨૦
સાધ્વી આવક સમુદાય સન્નિધિ આપ્યાન ન કરે	૭૨૧
મા'નીઓ પુરવના માયે વાસક્ષેપ નાખે તે ઉચિત નથી	૭૨૨
ચંદ્રના પુત્રિયામા સ્થૂમભાર્ગવિના દુષ્ટો બરવા ઉચિત નથી	૭૨૩
આગ્રતમાથી મને તે મનો નાણુ મડારી કડ્યરાય	૭૨૪
'દમ્ય પતેયબુદ્ધા' ની ન્યાપ્યા	૭૨૫
પચ્ચક્રાણુ આવપૂજનુ અગ છે પૂર્ણ કરના પારવાની જરૂર નથી	૭૨૬
આપખિત અંગે	૭૨૭
રૂમિર ભેવી તે અનચદડ છે	૭૨૮
સૌંધુ વાસક્ષેપથી જ્ઞાનપૂજા કરે તે ચર્ચાનુ કારણુ નથી	૭૩૦
બીજાઆદિના સ્તવનાદિ પ્રભુ આમળ જોવાય	૭૩૧
બીજગવતીસૂત્ર (સં. ૨૦ ઉ. ૨૦) મા આવેલા ધર્મોસ્તિકાપ અંગે	૭૩૨
પામાવનામા બાંધવો' જે આપ તેજુ હોયુ ઉચિત છે	૭૩૪
મકનામરના ૪૮ કાન્ધ અંગે	૭૩૮
ઝીરત્ન છઠ્ઠી નગકે જાય એમ નહિ	૭૩૮
માયુરીરામના અંગે	૭૪૦
વીજ દીવાતથી જન્મેલી-ગીનો ખુલાસો	૭૪૧
'વાયુકાય ઉપાડે મુખે મોઝાનો ખુલાસો	૭૪૨
પ્રસન્નચદ્રાજવિના જ્ઞાનમી નરકના દબીક અંગે	૭૪૩
તિથિને અંગે	૭૪૬
શીલધના અંગે સાચીય ખુલાસો	૭૪૪
અધિકારીનુ લક્ષણ	૭૪૬
અધિધિગળવી જોઈએ પણ ક્રિયા ઉપાય નહિ	૭૪૭
વત માનકાળમાં અપહાર માર્ગ કે ઉત્સર્ગ આર્મ ?	૭૪૮
શાસ્ત્ર અને આચારને પોકરનારા મા સાદસ જોવા છે	૭૪૯
અપુનર્ધનકપણુથી ધર્મની ચરઆત	૭૫૦

ભાગ રત્ને ઉપવૃત્તી

વિસ્થાનુક્રમ

પ્રક્રમ

અનુકરણીયતાને અંગે	૭૧૧	૬૧૦
આગમનામનો વિહાર શાસ્ત્રમાં છે ?		૭૫૭
નદિ પદ્માના નિમયથી મતદિ દેવાય કે ?		૭૫૩
બ્રહ્મજ્ઞાનમાં લૌકિકગીતપદ્ધતિનો અર્થ		૭૫૪
જગવાનનો ગર્ભમાં અભિમંદ	૭૫૫	૭૭૮
જગત્ત્રિલોકનો અર્થ		૭૫૫
આદેશ માત્રા પછી ક્રમ કહેવાનું તત્ત્વ		૭૫૩
આવકઅવિકા અનુવિધસંધમાં કેમ અર્થાય ?		૭૫૮
સમ્યક્ત્વ પામ્યા પછી આવક ક્યારે કરવાય ?		૭૫૧
સમ્યક્દર્શનના ચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગ, નાદમણિસ્મ નાળ,		
મૌક્ત્વમગ્નાદિલાસિણો, મોક્ષમાર્ગ - સમ્યક્જ્ઞાનદર્શનચારિત્રરૂપ		
એ પદાની સંગતિ		૭૧૭
વક્ત્રીઓનો હર્ષ રીતે કરવો ?		૭૧૧
શસ્ત્રના અંગે મેળુ અધિકારી છે ?		૭૧૨
મ્વલ્લતાની મહાગત પચપદમેષ્ટિમાં કથા પદે ?		૭૧૩
જૂથે નકારના સમ્યક્ત્વવાળા અસમ્યક્ત્વમુખ નિર્વાણની પદ્ધતિ		
પ્રણિયામ ગણાય		૭૧૪
નાયિકસમ્યક્ત્વપામના છવે ઔપશ્યિક અને ક્ષયોપશ્યિક		
પામેલા દોષ ?		૭૧૫
નાયિકસમ્યક્ત્વવાળો એ જાણ કે પદ્ધતિ જાણમાં પામ્યું મુગ્ધ		
સ્થાન પામેલો દોષ કેવળ દોષ ?		૭૧૬
અનતાનુબંધી અને દર્શનમેદીવની ઉપશમ અને ક્ષય		
નિર્ણય સમાધાન		૭૧૭

આચારાગનિર્ધૃતિમા આવેલ સંમુષ્પત્તી નામેની પહેલી

કોણિનું સમાધાન

૭૧૮

અનાદિ મિત્રત્વી શ્રવ સમ્યક્ત્વ પામે તે પણ સાધુ કરતાં

અમ પ્યાતગુણ નિર્જરાવાળે છે

૭૧૯

સમ્યગ્દષ્ટિની પતેની કોણિ કેમ ?

૭૨૦

ગર્ભા ટમાદિનો ખુતાસો

૭૨૧

બગવાનના જ મ વાચન વખતે નાળિએર વધેરવામા એકેન્દ્રિયની

વિરાધનાનો ખુસામો

૭૨૨

બ્યાખ્યાનાદિમા ચોપડીઆદિ પ્રભાવના ચાચ કે નહિ ?

૭૨૩

બ્રુતદેવી સરસ્વતીદેવી એક કે જુડા અને તેની મૂર્તિ

૭૨૪

પર્યુપણમા કષ્ટપથર અને સવચ્છરીના દિવમે પીંચક કરવાનો

ખુનામો

૭૨૫

પર્વતિથિનો કાચ દોચ કે નહિ ?

૭૨૬

ઉપવાગતિથિ પ્રમાણ છતાં અનુદયી પર્વતિથિ કેમ, મનાય ?

૭૨૭

મહારીરમહાગાળનું નિવાણુસ્વાજીક ક્વાટે મસુવુ ?

૭૨૮

ત્રિપકાગ્નેા ઔદયિક ક્ષાયોપશમિકાદિ વિચાર

૭૨૯ ૭૩૦

આકાલમ્

૭૩૧ ૭૩૨

ચરજોધિત ૭૩૩ ૭૩૪ ૭૩૫ ૭૩૬, ૭૩૭ ૭૩૮ ૭૩૯ ૧૨૨૨

૧૨૨૩ ૧૨૨૪ ૧૨૨૫

નદમ તનું પીજી નામ નામિન

૭૩૦

આપ / રૂણિમાએ વર્ષની પૂર્ણાતી તો અવચ્છરી કેમ નહિ ?

૭૩૧

ચાઉદસદૃમુદિદૃપુગ્ગમાસિસુ ના કમનું સમાધાન

૭૩૨

નમિનાથજી સિદ્ધાથ ૨૩ બગવાનનું મિદામય આપનું

૭૩૩

મત્સ્યના આકારનું મમતપણું

૭૩૪

બારિતામા માતાની કુદિમા આવે તો માતા એક સ્વપ્ન જુએ

૭૩૫

બરિધમા / શુદ્ધ ચારિત્રાણ કે વિજ્ઞાનમનાસના જ મનો પ્રિશિટતા

૭૩૬

કર્મવે નાના પ્રકાર

૭૩૭

દિગ્ગજરોને આમમ સમીક્ષાનો અવકાશ નથી	૮૨૦
દીક્ષિતને રોકવાને અંગે	૮૨૧ ૮૨૨, ૮૨૩
મરીચિએ બમવાનનું કહેયું જાણ્યું તેમા અભિમાન શું ?	૮૨૪
"	૮૨૫ ૮૨૬ ૮૨૭
દેહોપચ્ચાપનીયચારિત્ર ક્યારથી	૮૨૮
કેશિકુમારનું સામાન્ય શ્રુતગ્રાનીપણ	૮૨૯
કેશિકુમાર ની શકાઓ શા માટે ?	૮૩૦
કેશિકુમારે મત ગૌતમસ્વામી પામે લીધું	૮૩૧
દિગ્ગજર અને સ્વેનાગર કેવી જિનેન્દર બમવાનની મર્તિને માને	૮૩૨
નિધિઅંગેના પ્રશ્નો	૮૩૩ ૮૩૪, ૮૩૫, ૮૩૬ ૮૩૭ ૮૩૮
"	૮૩૯ ૮૪૦ ૮૪૧ ૮૪૨ ૮૪૩ ૮૪૪
"	૮૪૫, ૮૪૬ ૮૪૭ ૮૪૮ ૮૪૯ ૮૫૦ ૮૫૧,
"	૮૫૨, ૮૫૩, ૮૫૪, ૮૫૫ ૮૫૬, ૮૫૭,
"	૮૫૮ ૮૫૯ ૮૬૦ ૮૬૧ ૮૬૨, ૮૬૩
"	૮૬૪ ૮૬૫ ૮૬૬ ૮૬૭ ૮૬૮
"	૧૨૦૧, ૧૨૦૨, ૧૨૧૪ ૧૨૧૫ ૧૨૧૬
"	૧૨૧૭, ૧૨૧૮ ૧૨૧૯ ૧૨૨૦, ૧૨૨૧
ધાત્ર્યજ્યનું કુલ કઈ અપેખાએ નીચું ?	૮૪૩
જિનેન્દરમહારાજઆદિ ની પૂજામા ચળી દિશા ની માહક	-
ચળાઈ ની દિશામા પાપ ખર કે નહિ ?	૮૪૫
પાણી વિના વધારેનું શાખ બીજે દિશામે નસી ગળુલ્ય કે નહિ ?	૮૪૮
બાકાદિ સુઝવેલાનો નિષેધ	૫૯
સવકુમારગીઓને પોતાની બહેન, સમાન માનસી એ નિષમનું	૧૫
સમાધાન	૮૫૦
૧૪૪૧સાત્રીને અકકવામા દોષ	૮૫૧

નરામનવાળા મિશ્નકર્તા જે ચૌદસારિ લખ્યું કે ક્રમ જેમે	૧૮૧
છ તેવું સમાધાન	૧૮૨
હરિતપાવરાતના સ્વપ્નેનો કાળ સર્વેથી કુળ-વિચાર	૧૮૩
સમ્યક્ત્વ અને જ્ઞાનમા ઉપદર્શ ઉપદારક બાવ	૧૮૪
સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્ર ઉપયોગ રૂપે જીવન તરવેનદા અને	૧૮૫
પાપનિવૃત્તિના અધ્યવસાય રૂપે	૧૮૬
અમુખાઈ દર્શનનું સમ્યક્ષણ કેમ નહિ ?	૧૮૭
ખરતરો છૂટાગિના બેગા પચ્ચક્ષુખાણો માનતા નથી તે શાસ્ત્ર	૧૮૮
તુસારી નથી	૧૮૯
તીર્થ કે સિવાયની પત્નીઓ સસારચક્રમા એકથી વધારે	૧૯૦
જન્મત બાવી શકે ?	૧૯૧
ચક્રવર્તીઆપિ સીએમા બબેનો નિમમ નથી	૧૯૨
ચક્રવર્તીઆદિપદની પાખ્યા પછી તિર્થચરિત્રમા પશુ ભય	૧૯૩
નન્દનમુનિના તપશ્ચ વિસત્રેષ્ટ વિચાર	૧૯૪
અવધિગાન ક્ષમેના પ્રતો	૧૯૫
	૧૯૬
	૧૯૭
	૧૯૮
	૧૯૯
બગતલીકુવિચરે અને તત્પાર્થમા આવતા મતિગાનના વિષયની	૨૦૦
સમજણ	૨૦૧
મૈંદુકમાર અમેના પ્રતો	૨૦૨
કેવલજ્ઞાન વખતે મતિગાના ન હોય ?	૨૦૩
કેવલ નો બાલ્યમ	૨૦૪
મતિ અને જ્ઞાનની બબલાનો ખુલાસો	૨૦૫
ગજેન્દ્રકુમારને કેટલી સ્તીઓ ?	૨૦૬
હાનિક અને મહાતીરમહાત્મને સજ્જ	૨૦૭
પ્રિયમિત્રના બચમા અધુષણ અને દીક્ષા વચાવેનો ખુલાસો	૨૦૮
ન ના જવમા રતિઅરતિને નથી ગળ્યું તેનો ખુલાસો	૨૦૯

- પર્યુષણની અદ્વૈતમા ચાર આવણના અને ચાર બાદરવાના ૨૮૩૨
- દિવસો ભેદભેદ એમ કહેનારા અગાની છે ૨૮૩૩
- આવકની પહેલી પ્રતિષ્ઠા ક્યારે હોય ? ૨૮૩૪
- પૌષ્ણની વ્યાખ્યા અને કર્તવ્યપણું ૨૮૩૫
- ભતિરમરણુગાનને સંતિગાન તરીકે ગણાવું સમાધાને ૨૮૩૬
- સચિત્તઆહારને છોડે તો આરબ કેમ કુર્મિ રહે ? ૨૮૩૭
- આનંદનાર સાધુને ઉત્તરવાની વિનંતી ન કરનાર અને વિમર ૨૮૩૮
- રમણે ઉત્તરનીરના હોય સમાધાન ૨૮૩૯
- પ્રજ્ઞા વખતે જોયો મુકુપતિ અને મોક્ષપાત્ર સાથે દેવાય ૨૮૪૦
- સરખા સમુદાયવાળાનું પરસ્પર કર્તવ્ય ૨૮૪૧
- સાધુની પૈયાવચ્ચમા સંકુળે કરવા યોગ્ય વિચાર ૨૮૪૨
- પર્યુષણ અંગેના પ્રશ્નો ૨૮૪૩
- જપની રાખતો આશાનો નિજુ ૨૮૪૪
- ચતુર્વિધ સંધને સાતી કે આવીશની યૌવ વિગેરે ન કરવે ૨૮૪૫
- નમુકુલ્ય આધિ ભગવાનની મુર્તિ આગળ કરાવું દેવવદન તે ૨૮૪૬
- ચૈત્યવદન કહેવાય ૨૮૪૭
- પાકાં આરબનું કાલ્ય આવક ભાતે જ્યેષ્ઠાથી પણું કરે ૨૮૪૮
- સ્વધ્યાયાદિમાં વિકલ્પે એકલા ધર્મિયત્વદિવા ૨૮૪૯
- પુરુષના હાર કેટલીક પ્રકારના ભગવાનને યજ્ઞાવાય ૨૮૫૦
- કલચિયાને બળદેવ ઉપર પૂર્વભવતો ભુજ ૨૮૫૧
- આવક, અવિકાના કલ મણુ ન હોય ૨૮૫૨
- નમો અરિહતાળ ના જવું સ્મનનો ખુલાસો ૨૮૫૩
- ગિનગિમળા અભાવે સ્થાપનાની સાક્ષીએ દેવવદન કરાય ૨૮૫૪
- અન્યદય નોખા જે સુદર કહેતું છે તે બિનેશરમદારાકાળ ૨૮૫૫
- સાસનનું છે ૨૮૫૬
- હવાપનનું સાન્નિધ્યરિમદારાજ, વિગેરેના પ્રાનીનમે યોગ્ય ૨૮૫૭
- કહેવાય ૨૮૫૮

નિનેશરમદારાજની પ્રતિમા મુક્તિ પામતી આકાશની દોલ	૯૫૭
અમરુસપના છતાં આજણા દેલોએ ગોપાનમાર મેલોને પામે	૯૫૮
અમવાન તીથ દરમદારાજ તે જવમા આગળ દોલ નહિ એ	૯૫૯
અથન અમુસમળુનું છે	૯૬૦
અવ, અમ અને ઉમપનો યોગ અનાદિનો છે કે નહિ	૯૬૧
અવ અને કમનો સંયોગ અગાનિ છે સંયોગ દેવ અને	૯૬૨
સ સાર કાંઈ છે	૯૬૩
અવ અને કમના યોગનો સર્વથા વિયોગ એમ મેલ્ય કીમ	૯૬૪
કહેનારની ગ્રમ મોનાએ	૯૬૫
અસુલમળુવદ્દ એ નિશીધનાખની ગાથાનો મેરમાર્ગ	૯૬૬
મુકરીકરવામીની આગળ કરાનું ચૈત્યવદન આદિસંસ્કારમા	૯૬૭
પથાપમે અંગે છે	૯૬૮
સિંચ અક્ષર એથી સુખાદિકમા હિમાદિનો નિર્લેપ ન થાય	૯૬૯
સાંભારિ મા વદનવસિયા ને અંગે	૯૭૦
ચિનાતીપુત્રને ઉપશમ વિવેક અને સવરપદનો અર્થ	૯૭૧
પૂર્વઅર્થના અર્થામથી અળખે	૯૭૨
સર્વાંગ મુદર વિગેરે તપોનું સર્વાંગ મુદરપણુ તો પ્રાસંગિક છે,	૯૭૩
અને મૂર્ધવ રૂળ તો મેલપામિ	૯૭૪
ચૈત્યવદન અત્ર અંતે મુતિ અંગેના પ્રશ્નો	૯૭૫-૯૭૬-૯૭૭-૯૭૮-૯૭૯-૧૦૦૧-૧૦૦૨
નિનેશરમદારાજના શાસનમાં, સર્વજન્યાદાપણુ	૯૭૯
નૈનમનુ પ્રમાણે નિવાનિત્યની વ્યાખ્યા	૯૮૦
સિદ્ધાચળનું શાસ્ત્રતપણ	૯૮૧
તપચિતવનમાં મોતીસમન્તાદિ લેવાનું કોરણ	૯૮૨
નિલ્લુદ્ધ પદસાસનના અંગે પ્રશ્નો	૯૮૩-૯૮૪-૯૮૫-૯૮૬
નિલ્લુદ્ધ અને વ્યવહારધર્મ ક્યાં હોય	૯૮૭

નિમ્ન અને અવદાર ધર્મનું સ્વરૂપ	૪	૧	૪૮૪૮૯
સકામનિર્જરા કથારે ચાલે	૫	૦	૪૮૮૯
મહાનિર્જરવાળાનો મોક્ષ કય	૫	૧	૪૮૯૦
મોક્ષ કોનો અને કોનાથી ?	૫	૨	૪૯૧
આસન્નભરીજ ધર્મમાં રહે ચાલે	૫	૩	૬૬૨
જીવના અંગે પ્રશ્નો	૫	૪	૬૩૫૮૬૪
શરીરનો આવીશ અને પાત્યાદિ ક્રિયા કરનાર કોણ ?	૫	૫	૬૫૬૫
આત્મા અપી હોવાથી કેવળજ્ઞાનથી જીવ્યા	૫	૬	૬૫૬
મહાવીરમહારાજના સવત્ અને વિક્રમ સવત્ વચ્ચે પાંચાદિ	૫	૭	૬૫૬
રાજાઓ સેવાનું મારજી	૫	૮	૬૫૭
જાનનો સ્વભાવ વિશેષ મુખ્ય પદાર્થ જાણવાનો છે તે	૫	૯	૬૫૮
વિગેરે	૫	૧૦	૧૦૦૩, ૧૦૦૪, ૧૦૦૫
પ્રાંતિકાર્ય અંગેના પ્રશ્નો	૫	૧૧	૧૦૦૬, ૧૦૦૭, ૧૦૦૮
નિગો અંગેના પ્રશ્નો	૫	૧૨	૧૦૦૯, ૧૦૧૦, ૧૨૪૫
શ્રુતઅજ્ઞાન અને શ્રુતજ્ઞાનમાં સર્વજ્ઞોમાં ત્યુત્તરિકનો	૫	૧૩	૧૦૧૧
નિવમ નથી	૫	૧૪	૧૦૧૨
ઉપધાનની ક્રિયાની જરૂર	૫	૧૫	૧૦૧૩
અવસર્પિ ડી અને ઉ સાપિન્દ્રીમાં તીર્થસ્થાપના અને પરિત્તો	૫	૧૬	૧૦૧૪
કાલ મહત્વ કાલ ગણાય	૫	૧૭	૧૦૧૫
પરતોકાદિ ન માને પણ સદાચારઆદિથી આવે તે સારો	૫	૧૮	૧૦૧૬
ગણાય કે નહિ ?	૫	૧૯	૧૦૧૭
જાવજીવ સુધી તિથિના લીધેલા નિયમવાદને ઉપધાનક્રિયા	૫	૨૦	૧૦૧૮
ક્રિયા જેવડી કરવી પડે	૫	૨૧	૧૦૧૯
મગધીના અંગે	૫	૨૨	૧૦૨૦, ૧૦૨૧, ૧૦૨૨
નવકાળ અને લોગરસના સ્વાસોચ્છવાસનું પ્રમાણ	૫	૨૩	૧૦૨૩
કૃષ્ણ અપરેકશમાં કેરી રીતે મલા	૫	૨૪	૧૦૨૪
જિનકે પી અને પ્રતિમાધારીનો તાજાત	૫	૨૫	૧૦૨૫, ૧૦૨૬, ૧૦૨૭

નિર્ધારના અંગે કાચોત્સર્ગ	૧૦૨૦
સુવર્ણચંદ્રે કરેલી પૂજાઓ નિર્ધાર	૧૦૨૧
તામરપાત્રપત્રે હાથપાત્રે પેચાંચો થતી સંસ્કૃતિ, પાત્રો	૧૦૨૨
શેષસ્થાનિ તેની અવસ્થાએ મથાનુસારવાળા ગણવામાં છે	૧૦૨૩
ચંદ્રાંશોએ ભોગો માટે કરેલા વૈકલ્પિકરીરદારો	૧૦૨૪
મોતીની ગૂંથા ગૂંથી શકે છે	૧૦૨૫
વિદ્યુત્ક્રિયાના નકલિયાને અંગે	૧૦૨૬
નવેમર અપૌરુષ્ય નથી	૧૦૨૭
મદનનાતાઓએ અશ્વપદમદારાગ્ન પાસે બળી શકે	૧૦૨૮
અર્ધચંદ્રાક્ષરિ પછીથી સાધ્યોએને આચારપ્રકરેમાંથી	૧૦૨૯
બળુવાની મનાઈ જણાવા છે	૧૦૩૦
પરમાર્થમાં 'અર્ધચંદ્ર' 'અર્ધચંદ્ર' 'અર્ધચંદ્ર' અને 'મેરુપદ' હોય	૧૦૩૧
ચોગલી દિવાળીમાં આગનો કહેવાય છે અને તે સિવાયના સુત્રો	૧૦૩૨
કહેવાય છે	૧૦૩૩
દેવતાઓ મૂળ શરીરે બહાર જતા નથી	૧૦૩૪
દેવતાઓને સોમાદાર હોય	૧૦૩૫
ગર્ભજીને પ્રથમ શુક્ર અને રૂપિરનો આદાર હોય	૧૦૩૬
આરક્ષણાદિ આર પદોમાં પણ સર્વશક્તિને કહેવામાં આવે અમય	૧૦૩૭
દેવસુરિ જણાવે છે	૧૦૩૮
મોતપદોરની દેશનામાં દેવતાઓની દાનરી કહેવાથી દિવસ	૧૦૩૯
નજીવે તેના અને તેથી અતુરિષ્ઠ સમ હોય	૧૦૪૦
કાવિક કલકલિકની વ્યાખ્યા	૧૦૪૧
પદ અને કહેવાય	૧૦૪૨
વર્ણની વ્યવસ્થા અસિઆની પ્રવૃત્તિ પછી હોય	૧૦૪૩
મદાવિદેહમાં પણ મિથ્યાદર્શનો હોય	૧૦૪૪
અગ્નિગ્ન્યાદિપૂર્વોનો સાથે વિચારે મથો છે	૧૦૪૫
અવરહ યિ ન કુપ્પડ એ સમ ૥ લક્ષ્યની વ્ય	૧૦૪૬

ગિરિરાજ ઉપર મોઘામામા ચઢવાનો નિરોધ	૧૦૪૪
નારકીમા જતા દેવતાઓને અનધિમા વાધો આવવો નથી	૧૦૪૫
૧૦૪૬ ૧૦૪૭ ૧૦૪૮, ૧૦૪૯, ૧૦૫૦, ૧૦૫૧	
પરમાધામિએ કરેલી નારકીની પીડાને અંગે	૧૦૪૮, ૧૦૪૮ ૧૦૫૦
સ્વયં સમુદ્રપધામા અવધિયાન	૧૦૫૨ ૧૦૫૩
શ્રુતમાનના અંગે	૧૦૪૪, ૧૧૮૬, ૧૧૮૭ ૧૧૮૮, ૧૧૮૯, ૧૧૮૨
બીજા દશનનું દ્વાદશાગી પછી ચલાવણ	૧૦૫૫
ભાષ્ય અંગેના પ્રશ્નો	૧૦૫૬ ૧૦૫૮
અત્યાસ્વામીનો નિર્ણય	૧૦૫૭
ઉપન્ને દ્વા વા કહેવાનો હેતુ	૧૦૫૯
પૂજાથી મનની પ્રસન્નતા	૧૦૬૦
સમ્યાદર્શન આદિ બિન્નબિન્નથી મોક્ષ જણાવવાની સાધકતા	૧૦૬૧
સંસ્કૃતપાર્થની અમરતાને અંગે	૧૦૬૨ ૧૦૬૩
પરુષણાકપમા માહન કુલ કહેવાનો હેતુ	૧૦૬૪
પૂજાને સાવધ ન ગણાય	૧૦૬૫
અનુકપાદાનથી ભોગાદિની પ્રાપ્તિ થાય છતાં નિર્જરા નજ થાય , એમ નહિ	૧૦૬૬
દ્વ્યસમ્યક્ત્વ અને જ્ઞાનસમ્યક્ત્વનું સમાધાન	૧૦૬૭
દ્વ્યસમ્યક્ત્વ ઉત્પન્ન થવામા અપૂર્વકરણની જરૂર	૧૦૬૮
ધર્માસ્તિકાવાદિક, આશામાલ્ય કે કાષ્ટાન્તિક	૧૦૬૯
શમ્યાદિનિરૂપણ કયા સમ્યક્ત્વમા લેાય ?	૧૦૭૦
દ્વ્ય અને વ્યવહારસમ્યક્ત્વનો ફરક	૧૦૭૧
જ્ઞાન અને નિશ્ચયસમ્યક્ત્વનો ફરક	૧૦૭૨
નિશ્ચય અને કારકસમ્યક્ત્વનો ફરક	૧૦૭૩
માતૃઆદિને જિનવચનની પ્રતિષ્ઠા અને અદા રાખી	૧૦૭૪
મમ્મયોદનના અંગે	૧૦૭૫, ૧૦૭૬ ૧૦૭૭, ૧૦૭૮
આવર્યક અને તત્વાર્થમા આવતી અનુક્રાંતો	૧૦૭૯

અનિલેપાનુ 'સદ્ગુણ' ૧૦૧	૧૦૭૭
આળાગિરજીવ યોગ એ જાણના અંગે	૧૦૭૮ ૧૦૭૯
યથોક્તનિમિત્ત૦ તત્ત્વાર્થ૦ એવે અને સુયોષદ્વાર્ગનિમિત્ત રિગ૦	
નું અંગે	૧૦૮૦
ક્રિમાસ્વતિનુ રૂઢિ-અનગરીપણુ	૧૦૮૧
તત્ત્વાર્થભાષ્યના સ્વોપગ રિધે	૧૦૮૨ ૧૦૮૩ ૧૦૮૪ ૧૦૮૫
નિર્દેશ કળા છતાં તન્નિસર્ગાદ૦ સુદ શ્લોકોની જરૂર	૧૦૮૬ ૧૦૮૭
જીવના અંગે ચાનક્ષેપો	૧૦૮૮ ૧૦૮૯
ચારિત્રી વિપરીતતા માટે મિથ્યાચારિત્ર અને અચારિત્રની	
જરૂર નથી	૧૦૯૦
દ્વિતીયાં વાપર્યા છતાં ચારિત્રશૃંગારની જરૂર	૧૦૯૧
ગૌરમઆદિનિષે પ્રમાણના અંશરૂપે છતાં પ્રમાણનયે	૧૦૯૨ ૧૦૯૩
નયો કાવ્યાની જરૂર	૧૦૯૪ ૧૦૯૫
જાનપદમાં દેશવિગ્રહના તે જિરખમુખા દેશવિગ્રહના ભેદ	
કે નહિ	૧૦૯૬
મર્મચૂરિ અને મિથ્યાચારિની અકાંક્ષા નિષમ	૧૦૯૭
પ્રતિક્રમણની આરંભા દેવ ન કળાની આવશ્યકતા	૧૦૯૮
મામાયિકમા ને ધડીની જરૂર	૧૦૯૯
કૃત્તમચેત્રેઆદિ પદ્યઅભાષના અંગે પ્રશ્નો	૧૧૦૦ ૧૧૦૧ ૧૧૦૨
રિચર અગિયર શુભ અને અશુભ અંગેના પ્રશ્નો	૧૧૦૩ ૧૧૦૪
અરિહર્તમકાગર કે અગ્રજાની નામિ નીચેના અંગે પૂર્વનયે	૧૧૦૫ ૧૧૦૬
કાવ્યસંગ્રહમાં ૫ ની આડ અંગે	૧૧૦૭
શામનદેવતાની પ્રજ્ઞાલન પૂર્વ કરાય	
દેવસરમા અશયિત અંગે	

આવના અતિચારમા બેસતા નવકાર ન બખો તેનો ખુલાસો	૧૧૧૦
ત્રણ કાન મણીનો ખુલાસો	૧૧૧૧, ૧૧૨૫ ૧૧૨૬, ૧૧૩૭, ૧૧૨૮
કામગીમા કપડો રાખવાના અંગે	૧૧૧૨
આતમા ફેરવેછાનને ઓઝે પ્રતિ	૧૧૧૩
સમ્યક્ત્વીની બધી પ્રતિમા નિજ દા મય કે નહિ ?	૧૧૧૪
ગમે તેની સમારની પ્રતિમા સમ્યક્ત્વીને કમ્મે સામે કે નહિ ?	૧૧૧૫
સમ્યક્ત્વી કોઈનું ખુન થયું કે બચાવ્યું માને કે નહિ ?	૧૧૧૬
જઠ એવા કમો આતમાને કેમ સામે ?	૧૧૧૭
આતમાને ત્રણ રતની પ્રાપ્તિ શાથી થાય ?	૧૧૧૮
નતઆ ની પ્રતિષ્ઠા, નિર્જંગ, ખરી કે નહિ ?	૧૧૧૯
આતમાવમા સિંચતામા કિમાની જરૂર ખરી કે નહિ ?	૧૧૨૦
બ્યવહારચારિત્ર મોહનું કારણ છે કે નહિ ?	૧૧૨૧
સમ્યક્ત્વી નમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થયા પછી શ્રેષ્ઠ અને આદ્ય માને કે નહિ ?	૧૧૨૨
અમાવિતાપર્વદ્ આટે	૧૧૨૩
પચાશકમા સમવમરણની ચના કરી પુરુષ નાખવાના	
અધિકાર વિષે	૧૧૨૪
મન પર્વવશાનના અંગે	૧૧૨૬
બ્યતિરિક્તન્યનન્દીમા વાણી લેવાય	૧૧૩૦
ન દીક્ષતમા પદ્મચરણ દુવિદ્	૧૧૩૧
ચાનના પૂજનનું અને ચત્રની ઘોષીનું કન્ય શેમાં વપરાય	૧૧૩૨
નિનૈશ્વર મહારાજ કે પાલીત	૧૧૩૩
તદ્વાનિદ સમણ માદ્યન વા અંગે	૧૧૩૪
રોડિયી તપને અંગે	૧૧૩૬
તીથ કરોતે પ્રમાણ ન હો જરૂર નથી	૧૧૩૭
અગ્નિચના મયુ પાણી પીવાર તેની આલોચનું અંગે	૧૧૩૮

ચતેભિ અને રાજમતીનુ વરસાદને"લીધે સમુદાયથી જુદા	
પડી શુક્રમા આવવુ	૧૧૩૯
કૃષ્ણમદારાજઆદિ નિરપક્રમઆયુષવાળાને ઉપદ્રવ અંગે	૧૧૪૦
જિનનામ બાધવસને અંગે	૧૧૪૧
ઉપાગ એટલે શુ	૧૧૪૩
આચારાગાદિમા વિસ્તારથી કહેના સૂત્રનો ખુલાસો	૧૧૪૪
ગીતાયની નિશ્રામા પશુ સંધુપશુ	૧૧૪૫
ભગવાનને બે વર્ષ ૪૬૨૪૫૫મા	
કહેવા વિષે	૧૧૪૬ ૧૧૪૭ ૧૧૪૮, ૧૧૪૯
મગ્ધમા બકતોને મહોત્સવ માનાગએને અંગે	૧૧૫૦ ૧૧૫૧
પ્રાકૃત 'ભાષામા સૂનો રમાયા ને મહેનાઈથી જમજવા માટે છે	૧૧૫૨
પૂર્વેમા સરકૃત ભાષા હતી	૧૧૫૩
અત્યારે સાંીએને અગમા આચારાગ સિવાય જણવાનો	
નિરોધ કેમ ?	૧૧૫૪
જિહ્વેના અંગે	૧૧૫૫ ૧૧૫૬
તીથકેમે પશુ મન બજે એાછી તાકાતવાળા હોય પરંતુ તે	
કાતે અન્ય કરતા અતુલજની હોય	૧૧૫૭
આવશ્યકસૂત્ર અગમાગમા આવી શકે	૧૧૫૮
જિનકદંબી સાધુએને ગોચરી સેવા વિષે	૧૧૫૯
ન મગે ત્યારે મદસુ ઠવના એવ વાસ રહેજે સેવાય નહિ	૧૧૬૦
માત્રક અને પાત્રકનો ખુલાસો	૧૧૬૧
આતોયજુમા આવના કલ્પાણુકસન્દનો અર્થ	૧૧૬૨
દેરદિગજિગમાજમણુકમદ રાજને અગ્યારઅગનું	
સપૂણુ જાન દતુ	
દશ પૂર્વધર કેટલા ?	
દશ અને વિસયોજના અને કહેવાય ?	

સર્વનું ઉત્તમ અને આચમનુ નિયનદિશામાં છતાં ચદ્રમાં

કરક કેમ ?

૧૧૬૬

સૂત્રપોરસી અને અર્ધપૌરસીનો દાઈમ કથો ?

૧૧૬૭

કેવનદાન ન થાય ત્યાં સુધી તીર્થ કરોને પણ ક્રમચક્રીન

આરિતવાળા મથુરા પડે

૧૧૬૮

બાળાસ્વામી પહેના પણ નિકુક્તિ હતી

૧૧૬૯

પાક્ષિઆત્મિની વ્યાખ્યા

૧૧૭૦ ૧૧૮૦

કંપસૂત્રનું આટનું પ્રમાણ પૂર્વે પણ હતું

૧૧૭૧

કંપસૂત્રમાં આત્મી બાળાસ્વામીજી પત્રીની પાટોનો ખુલાસો

૧૧૭૨

દશાશુનરુધ સ્વતંત્ર ગ્યાયાની નિશાની

૧૧૭૩

અપૃથક્તાનો યોગ એટલે શું

૧૧૭૪

પર્યુપણાકરને દશાશુનરુધનું આશ્રમ અધ્યયન

૧૧૭૫

શાંતી મથુરા

૧૧૭૫

તીર્થકરનામકર્મ અંગે

૧૧૭૬ ૧૧૭૭ ૧૧૭૮, ૧૧૭૯

શાસ્ત્રની અંકિ રિતેરેમાં મગત કરવા વિશે

૧૧૮૧ ૧૧૮૨ ૧૧૮૩

મતિઆદિ પાચદાનોના અંગે

૧૧૮૪, ૧૧૮૫

જહ જહ મહુસુઓ એ ગાયાનું તાપપદ

૧૧૮૦

નયામ્તવ સ્વાત્પદલાઢના રૂમે નો આશય

૧૧૮૮

મમ્પક અને મિધ્યાદાન અંગે

૧૧૮૨, ૧૧૮૩ ૧૧૮૪, ૧૧૮૫

૧૧૮૬

૧૧૮૬ ૧૧૮૭ ૧૨૦૪, ૧૨૦૫

કમિદ્વિરિષ્ટ પૂવગનશ્રુતના વિચ્છે મળતી મહકમાં થયા

૧૧૮૮

દૃષ્ટિધાદના પાચજેદો કેમ ?

૧૧૮૯

પ્રત્ન વાકરણ અંગે

૧૨૦૦ ૧૨૦૩

ઉર્ધ્વસ્થાકરોને અનતમમાર રખડાનો નિયમ ખરા ?

૧૨૦૮

નદીદેને અધ્યયન તરીકે કેમ કહેવાય છે ?

૧૨૧૦

મમ્પક એ ડી નમસ્કાર અનુક્રમ કેમ ?

૧૨૧૧

આવશ્યકચૂર્ણિનો કર્તા કોણ ?	૧૨૧૨
ધુગપગમજ્જમા, વર્ણ, મધ તસ અને રપર્ણનો પુટો થાય ?	૧૨૧૩
આપુણ્ય બધ અંગે ,	૧૨૧૪ ૧૨૧૫ ૧૨૧૬ ૧૨૧૭ ૧૨૧૮
વ્યવહાર અને અ વ્યવહારગણિ અંગે	૧૨૨૬ ૧૦૨૭ ૧૨૬૮
૧૨૨૮ ૧૨૩૦ ૧૨૩૧ ૧૨૩૨ ૧૨૩૩ ૧૨૩૪ ૧૨૩૫	
૧૨૩૬ ૧૨૩૮ ૧૨૫૪ ૧૨૫૫, ૧૨૫૬ ૧૨૫૭ ૧૦૫૮	
અર્થસિવાયનાં ત્રમપણ પામેનાં જીવો કોઈપણ કાને	
મોક્ષે નાથ.	૧૦૩૭
૫ માધામીને કેટલી ભેટલા લેય ?	૧૨૩૯
ખાલીશ તીથ કરના આવડેને કેટલા પ્રતિક્રમણ ?	૧૨૪૦
ભગત અને મહાવિદેહમા યુગ ૫ ગામા અમયનુ આતર	૧૨૪૧ ૧૨૫૧
મૂળાના કદ સિવાયના આર અંગે કેટલી જગોપર, વપરાય છે	૧૨૪૨
મેરના વાવડીયોમા વિકલેદ્રિયનો અસભન નથી	૧૨૪૩
તીર્થ કમહારાજ સિવાયની વિજયોમા કેવલીનો અસભન નથી	૧૦૪૪
સાજના પડિભેદધુને કાળે વાસરાથી ધરિયાવદિ કરવા	૧૨૪૬
આન કુમાર અંગે	૧૨૪૭ ૧૨૪૮ ૧૨૪૯ ૧૨૫૦ ૧૨૫૧ ૧૨૫૨
નમોત્પુણ અંગે	૧૨૫૩
તપને અંગે	૧૨૫૦ ૧૨૫૧ ૧૨૫૨ ૧૨૫૩
નમોર્જીત સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાય૦ ઓઝો બોલી શકે કે નહિ ?	૧૨૫૪
ત્રમારાસમાસા ઓ ગાથા સાથે કેમ મેલવાય છે ?	૧૨૫૫
નમોસ્તુ વર્દમાનાય૦, વિજ્ઞાતલોચન૦, સ્ત્રીઓ, કેમ	
નથી મોનતી	૧૨૫૬

शुद्धि पत्रके

१११

पृ०	ली०	अशुद्धि	शुद्धि
१३	२	उत्पत्तिर्मास्याना	उत्पत्तिर्मास्याना
१४	६	सम्पत्तिः	सम्पत्तिः
१६	१	सम्पत्तिः	सम्पत्तिः
२	८	पुन्यपाप	पुन्यपाप
२१	३	आदि	आदि
२४	१	सम्पत्तिः	सम्पत्तिः
४३	१	उत्पत्तिः	उत्पत्तिः
५२	१७	वास्तव्येव	वास्तव्येव
५५	१७	प्राक्कृतमेव	प्राक्कृतमेव
१०६१	२४२	प्रभन्	प्रभन्
७०		८१२	८१४
८१५	२३१	पञ्चविकल्प	पञ्चविकल्प
१००	१	चैवमुक्तं	चैवमुक्तं
१११	८	धत्त	धत्त
१३०	१७	नमोऽधुना	नमोऽधुना
१५५	२२	प्रत्यक्षोत्पत्तिः	प्रत्यक्षोत्पत्तिः
१८१	११	सर्वत्र अभ्युपगमा	सर्वत्र अभ्युपगमा
१८२	२४	माणनयेरधिगम	माणनयेरधिगम
२१	१	प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष
२२८	२०	अवधि	अवधि
	२१	निर्पक्षोत्पत्तिः	निर्पक्षोत्पत्तिः
२३८	१७	११८०	११८०
२५४	२५	व्यवहारसिमांती	व्यवहारसिमांती
२५७	१	आत्मानं प्रति पञ्चमाशय	आत्मानं प्रति पञ्चमाशय
२६३	५	नेती	नेती
२६३	१८	न्याय नेत्या	न्याय नेत्या

॥ जमोत्थु ण समणस्स भगवन्ना महावीरस्म ॥

सागर समाधान

[समाधानकोट - मागमोद्धारः मागमडिवाकर ल'माग'छीय'
 ले ॥ अर्थ श्रीमद् १००८ श्रीआन हस्ती ॥
 नूरीय ७ मन्त्रादा]

प्रश्नकार - यत्तुनिध नये (आचार्य, उपचार्य, य यास
 गणी, माधु, माध्वी, आन, आविष्टाये)
 इण्ड अगरे पत्रकाराये पृष्ठवेत्ता प्रश्नो]

प्रश्न ७५२-साधना पुता ना अनुकूलिनीना निषध / पाद्री मे
 तं नु ?

समाधान - म्हाभरने रस धयेना मनुष्य मेकडो वपन साधना पुरावा
 साथे मोक्षार्थ अनुगत अनुकूलिनी से जेम नम्रासाया छना
 २१ व पावोने नागे अनुकूलिनीना निषध क न मय तेने
 सु कदवु ।

प्रश्न ७५२-डोर्न पन्थ माभर पादि सिद्धा ती माधक आगम न
 ७ ?

સમાધાન-આગમ નામનો વ્યવહાર શાસ્ત્રમાં ધ્યાને રચાને તેવા ઝા
આગમ વ્યવહારથી વિદાર કગારને મુદ્દમપદ કોપથી
આગમવિદાર શસ્ત્ર બમણામાં સાપથો અને ઝા । સમજે તેનો
ઉભા જો ?

પ્રશ્ન ૭૫૩ નહિ પડનાના નિશ્ચય પૂર્વક જ અમે નવરિ હિએ છીએ એમ
કહેવાનું ખરું ?

સમાધાન તથાવિધ જ્ઞાન વિનાના મનુષ્યો નહિ પડનાના નિશ્ચયથીજ જ્યારે
નત્તન આદિ શ્રીએ છીએ એમ નિશ્ચયના આધાર પડે તે
સાદમ

પ્રશ્ન ૭૫૪-જો । શાસ્ત્રોમાં મુદ્દતાકિ જેવાના ક્ષત્રા હ તે પોતા અને અપ
સિવાનના માસની નિશ્ચિ માનવા । ગીજ્ઞા કે ગીજ્ઞથી ?

સમાધાન કૌટિક ગીજ્ઞાને શાસ્ત્રાનુકૂલ માનવાના આશયની મુમારકમાદી
ન લેરી હિ પશુ કાનમાં મુદ્દતાકિ જ્ઞાનની વાસ્તવ નથી
એમ ક પના ને ધ ય હ

પ્રશ્ન ૭૫૫ બગવાન મહારીર મના જો કહેવા મર્ન રાજા અભિમદમાં
અવધિજ્ઞાનના ઉપરોગને મ પ્ત માનવું કે હિ ?

સમાધાન-માનાપિતાના અલ્પ સ્નેહને અવધિજ્ઞાનની જાણ્યો છે તેથી તે
રૂપે કા જુ મજુ અને મારી દીગા કમારે થો માતાપિતા
માન કમારે કરશે એ વિચેરે સમ રી ઉપરોગ નથી મરે રો
તેથી તે માનવ અવધિને હાથેગ ક્યો નથી એમ મમજુ

પ્રશ્ન ૭૫૬-પશુ નમ્ર રૂટુ નાચીન હ ઝાને તેમાં જાવહિ માએ
(યાવનીયયા) પ ના અથ રૂ ?

સમાધાન-ન આન્યમાં ઝરો નક્ષેપથી ન કા ભ ત્યારે મત્વણ
વદામિ તુ રદન કવાને તેથી પશુ ન જને દિહ્વામિથી પ્રશ્ન હ

અને મન્થણ વદામિ વદન છે માટે વદના સ્થાનની માફક મન
તીર્થ એ દોષ ને કામુર્થા ખેલ દર્શિત અને મનની પ્રગતિથી
એવો અર્થ જાણેણિજ્ઞાણ નો કરાય છે

પ્રશ્ન ૭૫૭ કોઈ આના માગીને કરતા કાર્યમાં આદેશ મળ્યા પછી માગ
નારે પાછો ફરે છે તેનું તત્ત્વ શું ?

સમાધાન- કૌનવર્મમાં કાર્ત્ત્વિયુ કાવ્ય મુખ્યત્વે બનામિયોગે કરાવવાના
તે તા નથી પણ ઈન્દ્રકાગ્ધી કરવાના હોય છે તે મર્થાત્મી
દગ્ધ આ મ મળતા ફરે છે કહેવામાં આવે છે અર્થાત્ આદેશ
મ થો તે કરવામાં પણ પોતાની ઈન્દ્ર જાગે છે

પ્રશ્ન ૭૫૮ શ્રીમત્પુરિષ્ઠ મધમાં મુખ્ય અંગ તરીકે માધુર્યો છતાં માધ મા રી
આવક નામિક એ પે શ્રીમત્પુરિષ્ઠ મધ ગણાય છે તેમાં માન
મા રીઓ સ્વમદાનનવાગ્ધ અગ દળદ શીલામને ધારણ
કર મારજ દાય પણ આવક આગિકા એ શ્રીમધના પરિચાર કેપે
પણ વાગે ગણાય ?

સમાધાન- સ્વદાગ્ધી આત્મત્યાગ્યને કરનાર શ્રીમિત્તરચનને દિત બુદ્ધિથી
રામને ને મનને આ ક અવિમ ગણાય અર્થાત્ દેશરિતિ
સમ્યક્ત્વ = અપુનર્મધકપણની દશાને ધારનારે પણ તેવો
હોય તો પણ અવક ગણાય

પ્રશ્ન ૭૫૯-કોઈકે કહે છે કે સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત્ય પછી પણ બેથી નવપત્યો
પમ મોહસ્થિતિ અપાવે તો આવક કહેનાય એ શું સત્ય છે ?

સમાધાન- દેશવિરતિની પ્રાપ્તિ માટે નવપત્યોપમ ને સમ્યક્ત્વ પછી અપા
વવા પડે પણ આવકપણ તો અપુનર્મધકપણ અને પછી
સમ્યક્ત્વ એ બનેલી પ્રાપ્તિથી આવીજ નવ છે (બુદ્ધિધર્મ
સમદ વિગેરે) બરત મદાત્મ કૃષ્ણ મહારાજ
મહારાજે નવપત્યોપમની સ્થિતિ નહોતી

પણ સાબકારોએ તેઓને ધાનક માન્યા છે

પ્રશ્ન ૭૬૦-ધીનત્વાથ સત્તા બગવાન હિમાચાતિ વાચકશ મહારાજ
સમ્યક્દશનજ્ઞાતચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગ એમ કહી મોક્ષમાર્ગમા
સમ્યગ્દર્શન ને પહેલાં જણાવે છે અને શ્રીકૃતારાધ્યયન સુત્રમા
પણ નાદસણિસ્સ જાણ એ વચનથી સમ્યગ્દર્શન પડે તુ અને
પછીજ સમ્યગ્જ્ઞાન એમ રૂપ અક્ષરોમા જણાવે છે છતાં
શ્રીચિત્તેશ્વરસ્વકની ગીતામા મહાપારીય હેમચ દ્રસુરિશ્ચ મહારાજ
મોક્ષમગ્ગાહિલાસિણો એ પદની વ્યાખ્યા કરતા મોક્ષમાર્ગ -
સમ્યગ્જ્ઞાનદર્શનચારિત્રરૂપ એમ કહી મોક્ષ માર્ગમા સમ્યગ્-
જ્ઞાનને અમરપદ આપે છે તે એ મેનેા વિરોધ કેમ ન ગણવો ?

સમાધાન-જે જીવને સમ્યગ્દર્શન થાય છે તેને જીવલિ નરવોમા આશ્રય
આપના હેતુપણનો અને સવર આપના હેતુરૂપણનો
નિશ્ચય હોય કેવળ મોક્ષનેજ માધ્યમ રૂપ રૂપે ગણે છે અને
તેમા મોક્ષને માધ્યમ ગણવામાં નિશ્ચય પછીજ જે કાંઈ
અપકે બુદ્ધિ થાય કે પહેલાં અપકે બુદ્ધિ થાય તે
બધું જાણનાની અનુરાધ જેમ જન્મનું આશીર્વાદ સમાન
હોય તેમ તે જ્ઞાન જ્ઞાન રૂપ અધ્યાત્મ એ અર્થોનું સમ્યગ્જ્ઞાન
એવું મોક્ષમા સાધ્યપણની માથેજ સમ્યગ્જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ છે
અને તેથીજ જાણેમા કોઈપણ જગોપર મરજગર્જનવાળાને
અજાણી કે મિથ્યા દર્શનવાળાને સુની તરીકે માનેસો નથી
એ સમ્યગ્જ્ઞાન અને સમ્યગ્જ્ઞાનને એક સાથે ન માનતા કઈક
પણ આતરે થયેન માનશમા આવે તા સમ્યગ્જ્ઞાનવાળાને
અજાણી કે જાનવાળાને મિથ્યા માનવો પડે પણ તેમ
કઈ પણ જગોપર કાંઈએ પણ માધ્યમ નથી અને તેથીજ
તત્ત્વાથની ગીતામા સામનો કેમ બતાવના ઉચ્ચરણમે નિયત
પૂર્વજ્ઞાન એ પદની વ્યાખ્યામા મુખ્યતાએ તે એવી

વ્યાખ્યા કરી કે ઉત્તર એટલે આગળનું એવું ચારિત્ર જે
 મન્યુર દોષ તો પહેલાં જે એટલે મન્યુરદર્શન અને મન્યુગ્માન
 જરૂર મેળેના દોષ છે પણ આ પ ની બીજી રીતે એમ
 પણ વ્યાખ્યા કે એવી છે કે ઉત્તરોત્તર સાથે પહેલાનો સામ
 એટલે ચારિત્ર સાથે સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યગ્માનનો સામ
 અને સમ્યગ્માનનો સબ ધર્મે દોષ તો નેની પદ્ધતિ જે મન્યુ-
 દર્શન નેનો સામ જરૂર થયેતો દોષ પણ આગળ જણાવે છે કે
 પૂર્વજામે મહાનીયમુચ્ચરમ્ અર્થાત્ પહેલાના વાક્યમા જેમ
 ઉત્તરોત્તર શ દ ાથી તેમ અર્દા પણ પૂર્વ દૂર્વ એવો શબ્દ
 નથી તેથી મુખ્યતાએ એવી વ્યાખ્યા કરવા છે કે પહેલાના મે
 એટલે સમ્યગ્દર્શન અને મન્યુગ્માન મન્યા દોષ તો ઉચ્ચરમ્
 એમ કહી એક વચન કહીને માત્ર એકલા ચારિત્રનીજ
 બજના જણાવે છે પણ ઉચ્ચરોત્તરમ્ એમ કહીને જ્ઞાન અને
 ચારિત્ર બનેલી બજના જણાવના નથી આ બધા ઉપરથી
 રૂપક ધર્મે કે મન્યુર દર્શની સાથેજ કે મન્યુગ્માનની સાથેજ
 સમ્યગ્દર્શનની ઉત્પત્તિ એક પણ સમયના આત્મ સિવાય માનવી
 વ્યાજની છે અને તેથીજ આપુખ્યાના છંદા સમયે પણ
 પમાના મન્યુરત્વનાગાને એકજ મમયનું સમ્યક્ત્વ અને
 મતિગાના મનાય છે હવે જ્યારે સમ્યગ્દર્શન અને સમ્ય-
 ગ્માન ને એવી સાથે થાય છે તો પછી મોક્ષમાર્ગના નામ
 પણમા પ્રકર મન્યુરદર્શનને પહેલું લે પ્રકર સમ્યગ્માનને
 પછે તો તેમા પ્રકર પણ પ્રકારે વિગત માનવાને આવ
 કાગ નથી વળી સમ્યગ્દર્શનરથી ગુણુ જ્ઞવાદિક નવતરવો કે
 માનવતરવોના શ્લોકરૂપ દોષથી તે તરવોના શ્લોકરૂપ મન્યુ-
 ગ્દર્શન થવા પહેલાં જ્ઞવાદિક તરવોનું જ્ઞાન થવું જોઈએ એ
 તો સ્વાભાવિક છે કેમકે જે મનુષ્યને જ્ઞવાદિક પાત્યોનું
 કે ઉપરથી જાણ ન થયું હોય તે મનુષ્ય તે

પાસેની જેમ ઉપાદેયપણે અધ્યા કરી શકેજ કેમ ? એ અપેક્ષાએ રિચાર કરીએ તો મધ્યસ્થિત બોધ તો સમ્યગ્દર્શન થતા પહેલાં થવોજ જોઈએ, માત્ર મોક્ષરૂપી પરમ સાધ્યની અપેક્ષાએ જાતનું સમીચીનપણું થતું તે સમ્યગ્દર્શન ઉત્પન્ન થયા પછીજ થાય અને લેખી સમ્યગ્દર્શન ઉત્પન્ન થયા વિના સમ્યગ્જ્ઞાન ન મળાય પણ વધાર્ય મોક્ષરૂપ સમ્યગ્જ્ઞાન તો સમ્યગ્દર્શનની પહેલાં થતુંજ જોઈએ માટે વધાર્ય મોક્ષરૂપ સમ્યગ્જ્ઞાન મેક્ષમાર્ગમા પાળે ન જાય તે તો તેમા પણ કંઈ વિશેષ જોવું નથી વળી સમ્યગ્દર્શનજોઈએ જાણવાના નયમ મિત્યાદૃષ્ટિ જોય અને સુત જાણના જમત્યાં સમ્યગ્દર્શન પામે તેને સૂતરચિ સમ્યગ્દર્શન થતું છે એમ કહેવાય તો એ અરે જાએ સમ્યગ્દર્શન થતા પહેલાં અમ વધારમ આદિના અધ્યયનરૂપ સમ્યક્ક્રમ સમ્ય સત ઉત્પન્ન થયા પાળના મન્યુ છે એમ જાણના સમ્યક્પદ્ધતી અપેક્ષાએ પણ શરિરિવાસ્થ્યા ઇતિહાસ સમ્યગ્જ્ઞાનને મેક્ષમાર્ગના ર્જુનમા સમ્યગ્દર્શન કરતા પહેલું સાવે તો મળવાના દિશાએ તે જનુચિત નથી અથવા પ્રથમ નિમર્ગ સમ્યક્ક્રમ થએનું જોય અને તેન સીધું અન તો નમ થઈ ના। તો કા મડ જોય અને પછી તે જાનના જોઈ અધિગમ સમ્યગ્જ્ઞાનને જોયો મેળવે તેઓની અરે જાએ જ્યાર હારથી સમ્યગ્જ્ઞાનને સમ્ય ર્શન પા પાલુ મ તો તે કાંઈ મોક્ષ મળાય નહિ અને આજકાસજીવી સમ્યગ્દર્શનાશુદ્ધ યો જ્ઞાનને મે મિમિની વ્યાખ્યામા સમ્ય ર્શન ને માટે શુદ્ધ એનું જ્ઞાન ડાવા ચતુષ્પાતિ રિચાર મુનુ કરીને અધિગમ સમ્યગ્દર્શન પહેલાં તે સમ્યક્ક્રમજોઈએ ઈજમસાચુ નિસર્ગ સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન માનેનું છે એ અરે જાએ પણ જાણ્ય નિધી સમ્ય જ્ઞાનને પહેલું કોઈ ત જોય ન છ

પ્રશ્ન ૭૬૧ પદ્મજીવી ચોથમા વચ્ચે નો ગૂં કરીને એ રિચોરે સકોપો

આવે છે તો ક્ષયમુખને દગડે છૂંદના બીજે ઉપરામજ આનવા
તે એ એવી રીતે જુ ક વો એમ ખડ કે ? અને આ
વરમા છૂંદ કરે કે ? (વિ સ ૧૮૮૧)

સમાધાન

તી રસી મદા જે દાવેના અને બીજાંતિનિવરણ મદારાજે
સગૃહીત કરના હીરથનોત્તમા ચતુર્થી અમારાગ્યા કે પ્રતિ
પ આદિ સી ક્ષિમા જુ કરાડે કરવો એમ પ્રશ્નના ઉત્તરમા
ચોકખા શ્રી થી જણાવે છે કે આ પર્યુષણના કંપસ મધી
જુ કરગમા ની પજુ તિથિયોના નિયમને માટે આવક કરવો
નહિ અધાન (ગિપણામા)મે ચો ગ હોય તો પહેલી બીજ સૌદશનો
પણ જુ થાય મે અમારા યા હોય તો તેજ સૌદશનો છૂંદ થઈ
ગીજ અમરાસ્યાઅ એકતા ઉપરામ થાય અને મે પડના તેમ
તો પણ તેજ ચો રાના જુ થઈ અમારાગ્યાએ પાડા આવી
પાડે પડવે એકતા ઉપરામ થાય આવી રીતે જુ અનિય
મિતપદ દ્વારાથી તિથિ નિયમનો આગ્રહ ન કરના જણાવે
છે તો આ નખને નેરજે પર્યુષણ એમતા હોયથી તેજ અને
સૌ રાને જુ કરવો એ ન્યાયગી લાગે , વગી શાસ્ત્રકારો
સાનગીના અર્થમન પણ અનાગન અને અતીકાન્ત એવા
પર્યુષણના બેદો કે તે આગળ પાડા કરવાનું જણાવે
ક અને તે અગમ અને માન્ય હોયજ છે તો પડી અમારાસ્યા
અને પડવજ જુ કરવો એવે આગ્રહ કરી ચો રાની નિધિ કે
જેમા શમિ જા ઉપરામ ન કરે તો શાસ્ત્રકારો અધાન સ્થાન
કર પ્રાયશ્ચિત્તવિધા કરે કે નેરા પડખી તો ચો રાને વિવે
ન નાનકું હો તો ન છાવી શકાન એવું જા પણ અને
શાસ્ત્રારે તિથિનો આગ્રહ છૂંદના નિયમ માટે ન કરવો એમ
જણાવેન જા આપાનિથી તેજ દિનમે પાગણ કરનાનો
આનદ કરવો તે કહેન છે એમ તો કી શકાય નહિ આ
પખને પર્યુષણપર્વની આધનાના વિવેક નીચે મુજબ
રીક લાગે છે

આપણુ ૧૦ ૧૩ મોમસાગ તા ૨૬મી અઢીર્જન ધર

આપણુ ૧ ૧૩ અને આપણુ વર ૧/૧૦૧ હૈ

આ તા શુ ૧ને ગુરુવારે મધ્યપાત્રન અને મધ્યનો
કિપવામ આ ગ્રા ૧ ૧ મીજી મુકાગે બગલાન મદારીર
મદારીરનો જ મ આ ગ્રા શુ ૧ મીજી મી નેતાધરનો
અર્ધમ (સોદિત રમણ જોને પચમની તપરયા
નિપમિત ક નાની જે ૧ નેને નીજ એથ અને પાચમનો
અર્ધમ કમય હૈ કરવાની શક્તિસાગને પજુ એથ પાચમનો
હૈ કરવાનો એથ હે પજુ એથ લી મતગ ગીન વિમને કૃષ
પજુ ગ્રાગરે આ પિતા બાળનમા આવ્ય ન તમે ને પ્યાનમા
રાખવાનુ છે પાચમ કરનો તાપ હતા મધુ ૧૦ ન થય શકે
અને આગળ કિપવામ ૧ પજુ વાળવો હુથ તો નેને એથના
કિપવાસમા પાચમની કિપવામ આરી મથો એમ પજુ ૨૧૦
તંબ શાખમા છે)

આગ્રા ૧ ૪ મોમ તા ૮એ મ ૧ રી ૧૬

મથે ૩૧૨-શાખોમા મધ્યપાત્ર જળુ વે છે કે શાખ માનતા પ્રા તે અમે
નીએ ૦ જાવેના નજુ મુખવાળાજ અધિકારી છે (૧) ૮૫
બ ય તાવા જોએ (૨) મેક્ષમામની અમિય રાવગો તેનો
જોએ અને () ગુરુમદા જાના કિપદેશમા જે ૧ દોવો
જોએ આ ત્રણમા ગુરુ કિપદેશમા ૧૦૦૦ ૧૫ નો ગુરુમદા જાના
૧૦૦ મુજમ માનનો એથ એટલે જાણી શકાય પજુ બાન્ય રાજુ
શાખ ૧૦૦ કરના એ ૩૧૧ રીને જળજુ ૨ કેમકે પ્રથમ તા
નવાન ય રી હરના અબાવો શાખમા ૧૬૧૧૧૧૧ ગમ્ય
૨ એમ જળુવ છે અને નેથી સર્વાબરેવા મિ ખાને બ ય
તા ૧ વિમ માટે મર્વન બગલાનનેજ ૫ કુજ પડે હ રણી
નોતમામનો અમિનરી દોવો જોએ એમ જે કોદવામા
આવે હ ને ૨ એમ નથી જાણાનો કે ને ગ્રા ૩ તનારન

મોક્ષનો મામ મત્તો નથી, કેમકે અભિનાસ મોક્ષને ન હોય પણ નહિ મોક્ષનેજ હોય

સમાધાન-સર્વજ્ઞના બન્ય કે અબન્ય સ્વનામને સાક્ષી તો જે સત્તાનીજ નથી શકે છે પણ અન્ય હાથમાં રહેલું અબન્યપણું હૃદયમાં અનુમાનથી પણ જાગી શકે નહિ કેમકે અબન્યપણું તેવું મધ વિશિષ્ટ થિ હ શાસ્ત્રમરોએ જણાવેલું નથી કે કિમિત્ કહેવામાં આવે કે જીવતત્ત્વ ન માને અગર જીવતત્ત્વની વિગતનાથી ન કરે એવા માત્રથી એને અબન્ય કહેવો પણ તે વ્યાજગી લાગતું નથી કેમકે પ્રદેશીરૂપ પ્રતિ મોન પામે ન હોતો ત્યાં સુધી તે તે સામાજ હોતો જે કે શાસ્ત્રમરો એમ જણાવે છે કે અબન્યને મોક્ષની શક્તિ હોય નહિ પણ તેનો અર્થ માત્ર એસોજ છે કે અબન્ય મોક્ષને માને નહિ પણ તે વાક્યનો એવો અર્થ તો નજ કરાવ કે જે જે મોક્ષને ન માને તે તે નવા અબન્ય, કેમકે બન્ય હાને પણ મોક્ષની શક્તિ હોય છે હિત્તો તો અત્યપુ મનપરાવર્તમાજ હાન છે અર્થાત્ અત્યપુ મનપરાવર્ત મિત્રાવના મળમાં તો બન્ય હોન તો પણ મોક્ષને માનનારો નહોતો નથી માટે જીવ કે મોક્ષને ન માને તેવા માનથી અબન્ય છે એમ કહી શકાય નહિ પણ જે મનુષ્યને પેલના આત્મામાં મોક્ષની હિત્તો થાય કે ન બન્ય હિત્તો કે અબન્ય હિત્તો એવી શક્તિ થાય તો તે હા જરૂર બાય છે એમ મીર્ગીતાકાચાર્ય મહારાજ ખુદા સામેમાં પ્રે છે એવે શાસ્ત્રને પ્રદક્ષુ મનારો પોતાના આત્માનું બંધપણું નિવિત કરે તે અસંભવિત નથી અને અય આત્માને અગે પણ મોક્ષનું સ્વરૂપ જણાવતા કે મોક્ષને ફળ તરીકે વર્ણન કરતા જે હ સાન માનમ પડે તો તેને નન્ય તરીકે ગણી શકાય અને તેથી તે સાત્ત્વ મદક્ષુ પ્રવાને લાયક હરે વળી મોક્ષ મામની અભિનપાને ન । જે પ્રદાસમાં આ પુ તે ત્રાગેજ સાચુ હો કે બ્યારે શાન્દકારેએ શાસ્ત્ર રાતની જગોત મોક્ષમાર્ગ સમ્યથી મોક્ષમાર્ગની ઉત્તમેત્તર શુનિદ એવો પ્રેતો અર્થ જે લક્ષમાં લેવામાં આવે નહિ તત્ત્વદષ્ટિએ તો શાસ્ત્રનું રાત કરનાગ આ માએ બ સાત્ત્વનો વિવર કે વો નોટલો જરૂરી રહેતો નથી તેના કે ના અબ બને મોક્ષના માર્ગની હિત્તો વમરનીતિ તથે મુક

મદામ-જાન તુમ્હારી શિક્ષા વર્તવ્યવસ્થાને સમ્યક્ પ્રદાન ન કરી તેમ
 નિષેધ આપને જાણાવવ મરજી એ વચ્ચે છે પણ તે નિષેધ પ્રધાન
 પદે વાપરે જાણ કરતા વિધિ પ્રધાન દેવકીએ રાખાથી સાચાને દેવાર
 જાન હેવાને મુજબની ગમેજા અને પગથી હાથે આપ તેથી વિધિ
 ત્યાં ને વાપરે જાણ છે તથી અભિવ્યક્તનો અવરજીવ ન થાય કે
 મહામનની અનમિતવનો અવરજીવ ન થાય કે મુગપરેસમાં ગિયન છે
 કે કેમ કહે નિષેધ ન થાય ત્યાં સુધી સજા આપના યોજાવાની જરૂર
 નથી તેમ જાન આન કે તા નેવને કે જિનું અવરજીવ જાણ તેથી
 જાનતામ કાનગો જોઈ છે એમ કહી સાચા નહિ એ જિન રીતે અધિ
 કારિને જાણે કહેવત અધિવત્ય અધિવત્ય જાન જાન નિરિક્ષક એ
 જાણે અમે પણ એમજ અમરજી અવરજી અધિવત્યા અને અમરજીના
 વિજ્યે અધી અવર કાનગો જાનગો અને અમરજી અવરજી છે ના જેને
 અવરજી નિ મરજી એ અવરજી નિ મરજી મરજી તુમ્હારી

પ્રશ્ન ઉદ્ધ- કેવળ નિ અવરજીવે નિ મરજીના પાપ પરોમાથી
 (૧) જામ અવરજી

સમાધાન-અરજી- જાણવતી નિ અવરજીવે પરોમાથી
 તા સાને જાણો મરજી નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે

પ્રશ્ન ઉદ્ધ- જાણવતી નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે

સમાધાન- જાણવતી નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે
 અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે નિ અવરજીવે

કલ્પવાળા સિવાયના એકો સેત અને અધારિક સમ્યક્ષિ એમ એક પળ નેમ ન કરેતા સામાન્ય સમ્યક્ષિ કલા છે માટે તે જણે પ્રકા ના સમ્યક્ત્વને ધાણ કરનારા પદની શ્રદ્ધિમા લેવા યોગ્ય છે ।

૧ પ્રશ્ન ૭૬૫-આધિક મમ્યક્ત્વ પામવાને આધિક સમ્યક્ત્વ પામતા પતેના ઔપશમિક ને ઠાપોપશમિક સમ્યક્ત્વ પામેનાર હોય એમ ખરે ?

સમાધાન-સામાન્ય રીતે ગર્ભવની સ્ત્રી પુન જળે એ દણા તે પ્રથમ ઔપશમિક પામેતો જવજ તથા ઠાપોપશમિક સમ્યક્ત્વ પામેતો જવજ આધિક મમ્યક્ત્વ પામે અને તેથીજ સાત્ત્વકારો ગ્રામીયી એકરીશનો અપતર મતાની અરેનાએ મોહનીયની નદિ સેતા અદ્વાવીશથીજ એકરીશનો અપતર સે છે પણ વિશેષમમ્યક્ત્વની પ્રયાગાર્થની ગીમમા અત્તનિપુણવાળા એટલે મમ્યક્ત્વમિશ્રનોદનીય । પુન ૧ સિવાયના એકો પણ આધિક મમ્યક્ત્વપામે એમ સૂચવે છે ને તેની અક્ષપિત મિથ્યાત્વ એન ઔપશમિક સમ્યક્ત્વ પામનારને વિશેષ સ્વ આપી તેની નકારનારી ગી છે તો તે અપેક્ષાએ એમ પણ મહારામા અડચણ નથી કે એકે પ્રણાયામો આન્યા મિવાય આધિક મમ્યક્ત્વ નજ પામે એ ચો નથી

૨ પ્રશ્ન ૭૬૬-જે જન આધિક મમ્યક્ત્વ પામે તે પદવા બવોમા કે એ જરગા પામ્યુ ગુણુદા ૧૪૨૦ પામેતોજ દ્વાય એમ પ્રકા કહે છે તે ખરે ?

સમાધાન-આસ્તિકગુણિ ગમેરમા સ્પષ્ટ જણાવે છે કે જે જવો મિદ્ધ યએષા છે ને ૧૧ અમધ્યાનમા ભાગ જોટવા અનત જવોએ દેશવિતિ કરી નથી માટે જે ઉપદેશ કે લેખક એવો નિયમ બારે કે આધિક મમ્યક્ત્વ પામનારે જવ આ બર્વે કે પર જવમા દેશ વિતિ પામેતોજ તે લાગ્યથી વિરુદ્ધ અને પ્રપાત્તમાત્રથી બેબે છે અને લખે છે એમ સમજવું ।

૩ પ્રશ્ન ૭૬૭-અન્ય ગુણુ નિર્જાની અગીવાન શ્રદ્ધિમા ચાલિ

મોતના ઉપશમક અને દાપકની બે શ્રેણિઓ મળી છે તે અનતાનુ
બધીના તથા દર્શનમોહનીયના ઉપશમ અને દાપકના જન્મે બેદો કેમ
લીધા નથી

સમાધાન- યા તખ્તની જરૂર છે કે અગીયાર નિર્જરાની શ્રેણિમાં
અનતાનુબધીની વિયોગકેતા લીધી છે ને તેથી ઉપશમ દાય અને દારો
પદ્યમ એ ત્રણે અવસ્થા સહજે નો માર્ગ બાધજ નજીતો નથી અને દર્શન
મોહમપકને સ્થાને દર્શનમોહની ત્રણે પ્રકૃતિનો દાય અને ઉપશમ તથા
દાયોપશમ પણ સેના યોગ્ય છે અન્યથા બીજી શ્રેણિમાં લેવાના હોય તે
શાસ્ત્રના અસરો વિશેષપણે દેખાડવા નેહજી

પ્રશ્ન ૭૬૮-શ્રીમાત્મારાગનિર્ધુક્તિમાં સમ્યગ્ ચિત્ત નામની નિર્જરા
શ્રેણિમાં પાંચમા ન લેવા 'સમુપ્વૃત્તી' નામે પહેરી શ્રેણિ લીધી છે તે સવ
પ્રકારની સમ્પદ્વૈતવૃત્તિ પ્રથમ શ્રેણિમાં કેમ ન મળવી ?

સમાધાન-તેજ નિર્ધુક્તિકારે અનતાનુબધીનો નાશ અને દર્શન
મોહના નાશની શુષ્કોણિ નો ચોથી અને પાંચમીજ લીધી છે ને તેથી
સમ્યક્વૈતપાદનુ સ્થાન ત્યા ચોથી પાંચમી શ્રેણિમાં જાય અને જો નચે
પ્રમરના સમ્યક્ત્વની ઉત્પત્તિ સર્જ સર્જએ તો ચોથી પાંચમી શ્રેણિ ન્યર્થ
ધમ કહાય ચોથી પાંચમી શ્રેણિમાં કેવનક્ષણિક સમ્યક્ત્વનીજ ઉત્પત્તિ લેની
હાય અને અહાં આવ શ્રેણિમાં બાકીના ઔપશ્યિક અને દાયોપશ્યિક
સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ લેની હોય તો પ્રથમ તો તેના અઠાર જોઇએ
તેમજ અનતાનુબધીના ઉપશમને ચોથી શ્રેણિમાં લેવા માટે વિયોગક સહ
વાપરે છે તે અધ્યગ્રુ થાય અને ઉપશમ જો ત્યા ચોથી શ્રેણિમાં
લેવામાં આવે તો પછી અનતાનુબધીની ત્રણે અવસ્થા ત્યા ચોથી શ્રેણિમાં
લેની પડે અને જો તેમ હોય તો પછી ત્રણે પ્રકારના સમ્યક્ત્વ
પામનારા ત્યા ચોથી શ્રેણિમાંજ મળવા વળી ગીતામર શ્રીલીલા

૪૫ મદાગર વિશેષજી સમુપ્વૃત્તી, ૫ ની વ્યાખ્યા ધર્મ

૧૬ જી આમળવા જતુ સામગ્રી ધર્મ અગીકાર પ્રવે

બાલ પ્રતિજ્ઞ પહેલી શ્રેણિમાં જણાવી અને તે સ્થિતિ સમ્યક્ત્વને
 ત્યજી કરનાર ગણી એતેન સમ્યક્ત્વોત્પત્તિર્ન્યાસ્યતા એમ માત્ર ગોણી
 થઈ ચૂકેલું પાંચમું ને તેથી પહેલી ને ચોથી પાંચમી
 શ્રેણિમાં વિરોધ રહેતો નથી છતાં જો બીજા તેના બેદ દેખાડનાર
 ૨૫૪) અક્ષરો શાસ્ત્રમાં નીકળે તો શાસ્ત્રાનુસારીઓને માનવામાં અડચણ
 નથી

પ્રશ્ન ૭૬૬-અનાદિ ચિત્તાત્મી દેવ સમ્યક્ત્વ પામે તે પણ
 સાધુ કરતા અસખ્ય શુભ નિર્જરાવાળો કે એમ માનવું બાજબી છે ?

સમાધાન-મહાત્મ્ય તત્વાર્થ શ્રુતની મીઠામાં અનન સસારસ્તદનુ
 વધિનોડનન્તા ક્રોધાદયસ્તાન્ વિયોજયતિ-ક્ષપયતિ હપશમયતિ
 વા અનનવિયોજક અર્થાનુ અનત એટલે જે સમા તેનો અનુમધ
 કરાવનારા ને અનત એવા જે ક્રોધાદિ એટલે અનતાનુમધી ક્રોધાદિ
 તેનો વિયોગ કરે એટલે શમ કરે કે હપશમ કરે તે ચોથી શ્રેણિવાળા
 ગણાય અર્થાનુ સર્વવિરતિવાળા જે ત્રીજી નિર્જરા શ્રેણિવાળા છે
 તેના કરતા અસખ્ય શુભ નિર્જરા વરવાળા છે આ વચનને માનવાવાળા
 મનુષ્ય તો ઔપશમિક કે દાયોપશમિક મમ્યક્ત્વ પામતી વખત સાધુ
 કરતા અસખ્ય શુભ નિર્જરા માય નમરુ ગમે નહિ કદાચ કહેવામાં
 આવે કે અનતના વિયોજકમાં કહેતું ક્ષપણુ દાયિક માટે સેતુ ને
 હપશમ હપશમ શ્રેણિવાળા ઔપશમિક માટે સેતુ તો તેમ મુદ્દાનેની
 અસાધનતા છે કેમકે પ્રથમ તો સામાન્યથીજ અહીં અનતાનુમધીનું
 ક્ષાપણુ અને હપશમન ત્રીજું છે પણ આગમની પાંચમી શ્રેણિમાં
 દર્શનમોહસ્પર્કઃ ક્ષતિર્દર્શનમોહ અનન્તાનુવચિનશ્ચ વારં સમ્યક્ત્વ

મિથ્યાત્વનદુમયાનિ ચ, અમ્ય સપ્તવિધસ્ય દર્શનમોહસ્ય ક્ષપક
 એમ ફરી દર્શનમોહક્ષપકને અનન્તાનુમધી ચાર ને દર્શન મોહનીયનું
 નિઃ એમ સાતેને અસાધનાર ગણી દાયિક સમ્યક્ત્વવાળાની તો કોણ
 પાંચમીજ ખસી છે અથવા ૨૫૪ પાઠ જે ન સમજે અને અ ૧૫

કરતા સમ્બન્ધ રામનાર અમખ્ય ગુણ નિર્જાવાળો કેમ હોય? એમ અમદા ૫૨ અને ૬૧૯ ને અભિવિવેચ્યાંજ ને હકીકત હોવાથી તત્વાર્થની ગીમતી વાત કહી તેનું મમાધાન આપના ગિલાય અભામમજ પને આચારામની દીકાને વળગે તેની ગતિ શી ઠીકીપડાતજ ન જાગે

મુશ્મી ૬૬૦-અભિમુખ કરૂંત અને ફૂલને અમખ્ય ગુણ નિર્જાવાળા મળે છે એ દિસામે ઔપચારિક અને તારિક મમ્મકૂરને પામેતા આગવની શ્રેણી કરતા અમખ્યાન ગુણ નિર્જાવાળા સાથે તે પડી સમ્બાંડિની શ્રેણી પડતી મમ ગણી?

મમાધાન જમ નવતા લેતી વખત ગામ્મકૂરે અપ્રમત દશા અને જીવમ પશ્ચિતિ જાણે છે પણ તેની તે શા અને પરિણતિ માખા પયોયમા ન હોય તેમ અભિમુખા દશામા અમામનને અગે તેની સાધુ મરના અમખ્ય ગુણ નિર્જાવાળી સ્થિતિ જતા ચોથા ગુણ દાણા ૥ આખા તારિક સમ્મકૂરના કાનની તેની ચિતિ ૧૮૧ તેની તે પહેલી શ્રેણીમા નાન ને જે બ્યાગળી ૧ ૧૪૫૫

મુશ્મી ૬૬૧-પગનિય થી રક જ ગાંધી મરનાન નવે ચ તરકથી બનાવ પડેન જે તેમા પ્રસ્તાવનામા આ નિયમ ઓઢમા ઓઢા ગર્મ અને જ મથી આઠ વર્ષ પૂર્ણ થતા પછી ની ૧૧ લેના ૧ હોય છે એમ ૭ લખ્યુ છે તેનું શ સમજવું?

સમાધાન-૨થમ તો તે આખાય મ થમા કે તે ૧૧ અનુવા મા ગન દે જ મથી અમમ કે અષ્ટી વાતજ તથી વળી અમ ૧૧ માં મુશ્મી કે મકૂરન ને આ તખને અજે ખુસમો દુનમા આ થો ત્યારે તમજે જણા યુ ૫ આ કાયોમે પ્રસ્તાવનામા નવ તથી ૧૧ નિવાસાથામા રહે ૧ માકુએ મા ૧ ના મલા જતા દાખવ કહેલ છે અને તે માટે નામે મનાવ પશું ને મો થકુ ૩ વખુનાએ પ્રમચનમાજેલ વગેરેમા પશુ ૨૧૭ માર્ગથી જ મથી ગુણ અજ અને ગમથી અમમ એકલ આદી મરજાનનો જ ૧ જતા એક નાન અનાન ૧૧ની મોલરી અને તરી

ખીછ બાળુથી ઢાઢ સારી વાન જણાવે તોપણ મનની નહિ એવી
જેઓની પરાપૂન નીરીતિ જળવાયેની રહેતી હોય ત્યાં સુધે ?
અર્થ 'શબ્દનો 'આદર્શ' એવો અથ તો તેઓજ કરે કે જેઓ શાસ્ત્ર
મુક્તિ કે સાદિત્યની સ્થિતિથી દૂર હોય

પ્રશ્ન ૭૬૨-મીમંસાકીર જગરાનના જ મને અવજ કરતી વખતે
નાળિયેર વધવાય છે તે નાળિયેર એન્દ્રિય શુદ્ધ હોવાથી અનયિત કમ નહિ ?

સમાધાન-સમારી તો હૈની રખતે નાળિયેની શેય વહુએ
છે તેથી આ જ મોમર પ્રસંગ વચ્ચના આન તે અગે નાળિયેગની
શેય વહુએ તે આ નાળિ છે નાળિયેર એન્દ્રિય છે માટે ન વધેવુ
એમ કહી એન્દ્રિયની દયાના કથનને આગળ મે તે તેનેજ શોભે કે
જે અગ્નિજ્વાલને એન્દ્રિય સમજી દીધો ન નજાગરનો હોય માત્ર
મીઠાની વિનધના ન કરતો હોય તથા શાક વિગેરે વનસ્પતિની વિશધ
નાથી જે અનગ થયો હોય એન્દ્રિયની વિધાથી આ રીતિએ દૂર
રહેવાગે મનુષ્ય નાળિયેગની શેય ન વહુએ તે સ્વામાવિજ છે બાપી
અન્યથ એન્દ્રિયને અગે ચિત્તા ન કરનારો અગ આવી વાન આગળ
કે તે તો ફક્ત મર્તિના એગ છે શાસ્ત્રકાગે પણ એન્દ્રિયના આગ
મથી દૂર રહેવાગ વિમનમુદ્ધિને દ્રવ્યસ્તર કરવાની જરૂરિયાત નથી એમ
અપણે જણાવે છે

પ્રશ્ન ૭૭ - વ્યાખ્યાન પ્રતિકમણ પૌષધ ઉપધાન વિગેરેમા જે
નમાના મગર તેમા ચોપડીઓ કટામણા વિગેરેની પ્રમારના કરની તેમા
વધારે લાભ મગે કે નહિ ?

સમાધાન-નરુવોને ધર્મઅરજુદિ ત હ આકર્ષના માટે અને
બાળએને પણ પ્રમાદ મગીને તે તે મર્થેમા પ્રેત્માકન આપવા પ્રમારના
દેવામા આવે છે તે હજી બાળમા રાખી પ્રમારના કચી બ્યાજની છે
બાકી કેવાકો પોતાના છપાવેલા પુસ્તકની પ્રમારનામાજ વધારે લાભ
બતાવે અને તેથી મીને પ્રમારનાકાગ પુસ્તકો વહવાવી થણી આગતિ

પ્રકાશન પ્રસિદ્ધિ વિગેરેનો આકબર વગરના ભાગના હોય તે તે યોગ્ય સાગર નથી

પ્રશ્ન ૬૭૪-શ્રુતદેવતા અને સરસ્વતીદેવી એક છે કે જુદા ? અને તેમની મૂર્તિઓ પ્રાચીન છે કે કેમ ?

સમાધાન-શ્રુતદેવતા અને સરસ્વતી એકરૂપ ગણાય છે જુદા અથવા મળે એમાંથી એમની સ્તુતિ કરે છે સરસ્વતીની મૂર્તિઓ નાગમી સદીઓના તાડપત્રોના ને પુસ્તકો અથવા નાના માહિત્ય પ્રદર્શનમાં આપ્યા હતા તેમાં ધણે સ્થાને હતી

પ્રશ્ન ૬૭૫ પર્વપણમાં કઈપણ અને મન-રીતે વિગે પૌરુષ કરવો ઠીક છે કે સામનની શોધ તથા જ્ઞાન ને દેવ-આદિની શ્રદ્ધિ માટે આદેય પ્રકારે પૌરુષમાંથી માત્ર આધાર પૌરુષ કરવો ઠીક છે ?

સમાધાન-તે તે વામાં આગ પ્રકારનો પૌરુષ કરનાર પ્રથમથી પોતાની શક્તિ વખાણે જ્ઞાન-આદિની શ્રદ્ધિ માટે અવકાશી સેવક તરીકે કરી નાય તો પાછળથી કરે પણ તે નામે અપૂર્ણ પૌરુષ તરફ તે બાળમી નથી વળી ખરેખરી બચવા માટે પૌરુષ નેણાય તો તે વિગધનાજ ગણાય

પ્રશ્ન ૬૭૬ મામાન્ય રીતે જોવાનલાભા કરેવાર કે જે બીજા પાત્રમાં આદ્ય અગિયારસ ચોટા અમાસના અને પૂજિમાં કે જે રિતિઓ તરીકે ગણાય છે તેનો તરફ હોય શ્રદ્ધિ એ હળકત શ્રમન્ય કે

સમાધાન-યોગિ કે વૈદ્ય સુવત્સુચિ અને લોકપ્રગટા આદિ શ્રોતે જાણનારો મનુષ્ય એમ કહી શકે નહિ કે જોન રાત્ર પ્રમાણે બીજા આદિ રિતિઓના હાર નાર નહિ કેમકે તેમાં અરમ રિતિ એમને ધ્યાનની રિતિઓ બીજા પાત્રમાં વગર ગણવી કે વળી જો પર્વરિતિના હાય ન થયે તો તેણે સુચે પૂર્વ રિતિ કર્યા કે અસ્વ નિવેરો રીતે પણ હોય નહિ માટે જોન જોતિના

દિનામ પ્રમાણે પર્વનિધિનો દારજ ન હોય એમ કહેવાય નહિ પણ આગધના ડરવા માટે તિયન ચમેય બીજા આદિ તિથિઓનો દારજ હેય તેો આગધના કુટાગઓએ ને તે આલવા લય બીજા આદિનો આગરો પોનાના પદેસારી એકમઆદિ નિધિમા યનો રવાથી એકમ આદિ તિથિને દિવમે મીજઆદિ પર્વતિથિનુ આલવા મર્થ કમય માટે આલધનાની અપેઆએ પર્વતિથિનો દારજ ન હોય એમ કહેવુ જાગમી ગમી શકાય અને તેથીજ આગધનાની અપેઆએ બીનીયા પચાત્રો ઉપારાઓ મૂનીપણુ મા પર્વતિથિનો તપ હોય નો તેને રથાને પૂર્વે નિધિનો દાર કરી (નખી) પર્વની તિથિઓ ને અખલિત ગણે છે

પ્રશ્ન ૭૭૭ જે નિધિમાં સૂરનો કુલ થાય તે નિધિને પ્રમાણુ ડરવી એમ જે શાસ્ત્ર અને મોઢાદિ બનેથી સમજ છે તે, એકમઆદિ નિધિમે સુચાલ્ય હતા તેને બીજા આલિજો માનવાથી પ્રમાણુકારુ કેમ રહેશે?

સમાધાન- જે તિથિમા મુલ્ય થાય તે નિધિ પ્રમાણુ મણુની એ શાસ્ત્રવચન અને સાટે કિન નિધિના ન્યૂનાધિક ભોગવડા માટે તેમજ પ્રથમ નિધિમા તે પર્વની નિધિ પ્રવેશા આશયપણ નહિ ગણુના માટે છે અથવા મીજ આદિ દિવમે મુર્યોલ્લ પછી બીજા ધડી બે ધડી હોય અને પછી અર્ધાવન એમગણમાડ ધડી નીજ વગેરે હય હતા બીજાની નિધિ વગેરેમા સુચાલ્ય યનો માટે તે આખી તિથિ મીજ આદિ તરીકે મગાય વગી એકમ વાની નિધિએ એકમ રગેરેની નિધિ માત્ર ધરી બે ધડી હેય અને બીજા રગેરે અર્ધાવન એમગણમાડ ધરી હોય તો પણ તેને એકમ તરીકે જ ગણાય આટલા માટજ જે તિથિમા સુચાલ્ય થાય તેજ તિથિ મત પચાત્રઆગુ વગેરેમા પ્રમાણુબૂદ ગણાય એમ જણાવેય છે પણ મુલો રાગી નિધિજ રમાણુ મણુની આ નિયમ તિથિની રાનિ રૂદિને અગે રાગુ પડી શકાયજ નહિ મણુ કે પર્વતિથિનો દારજ ત્યારે હાય કે અગે તેમા સુચો પ હોયજ હદિ માટે દાયના રથાને સુચ રાગી તિથિ લવી

(પર્વનિધિના) ના- - - - -

પ્રશ્ન- - - - -

જે પર્વનિધિનો ભોગવડો

સમાધાન-ન તે પ્રકારના કપકારો આદિવાળા અને અતવાળા
 તેમ પરિણામિક ભાવ જે જીવપણું વિગેરે છે તે સિવાય ઔષધિક કે
 ધીન્ને ભાવ અનાદિ હોયજ નહિ જે કે મનિઅધ્યાન વિગેરે ક્ષાયોપશમિક
 ભાવ છતાં અનાદિ કહેવાય છે પણ તે પ્રવાહની અપેક્ષાએ આદિ છે
 અને એવી રીતે પરોપકારના કારણરૂપ ઉત્તમપુણ્ય તો નવાદથી પણ
 અનાદિ તેમ નહિ તથા ક્ષાયોપશમિકભાવરૂપ ઉપકાર તો સાદિસાન્તજ
 હોય જે કે લનાદિત્તિમ્બિઓ ક્ષાયિકભાવની પણ તેમ છે અને ક્ષાયિક-
 ભાવ આપિતો ન હોય પણ સાદિઅનન્તભાગે હોય છે પણ પૂરવાયા
 શ્રીહરિભક્તિ જેવા સમર્થ ગીતાકારો પણ ઘનાના ક્ષાયિકભાવને
 ક્ષાયિકપણું છતાં સાદિઅનન્ત નહિ માનતા આદિમાતજ માને છે
 અને તેના કાલુષ્યો એમ જણાવાર જે કે ઘનઆપિના પ્રમગ તેમ તો
 ત્યાં ક્ષાયિકભાવ દોષથી ને ઘનાદિ આતરણ્યો ન નડે અને તેથી
 ત્યાં નાના ક્ષાયિકભાવ ગણાય પણ ત્યાં ઘનાપિતિ ચિદ્વિપણ્યને ભીષે
 પ્રમગજ નથી ત્યાં ને ઘનાદિ સખ્યી ક્ષાયિકભાવ મનાય નહિ અર્થાત્
 પરોપકારના કારણરૂપ । આદિ ક્ષાયોપશમિક કે ક્ષાયિક એ મેમાથી પ્રમ
 પણ ભાવ તેમ તો પણ અનદિઅનન્ત થઈ શકે નહિ અને જ્યારે
 ખુદ ઘનાપિ અનાદિઅનન્તભાગે ન હોય તો પછી તેનાથી ઘનારો પરોપ-
 કારભાવ ના અનાદિ આતરણ્યજ કેમ ર અથવા । આદિ સાદિમાન તેમથી
 પરોપકાર આદિ માનપોજ હોય

પ્રશ્ન ૭૮-૬૫૨ જણાવ્યા પ્રમાણે જ્યારે પરોપકાર કાલુષ્યન
 નાદિ સાદિસાન હોઈને તેનાથી થયાર પરોપકાર સાદિસાનજ તેમ તો
 પછી બગવાન શ્રીહરિભક્તિ શ્રીચિત્તરિસ્ત અતિમા બગવત શ્રીજિને
 શરદેવના વર્ણનમા આકાન્તમેતે પરાર્થવ્યસનિન વિગેરે જળુની સવ
 કાલ એતે અનાદિઅનન્તપણે નાજિનિશ્વરબગવાનોને પરોપકાર વ્યમન
 હોવાનું જણાવે છે તેનું કેમ ?

સમાધાન-આપ્યા બગવાન શ્રીહરિભક્તિ સ્વરૂપે જે આકાલ પદ
 રૂં છે તે વ્યાજગીજ છે પણ જેમ સર્વકાલ, સદા, મર્વદા, નિત્ય

વિગેરે પદો સર્વકાનને કહેનાગ છતાં તેથી વિવક્ષિતજ સર્વકાલ સેવાય છે અને નિરસોયાર્થ 'સર્વ' ન લેતાં માત્ર આદેશ અર્થ કે મર્વધતા મર્વ જ સેવાય છે, અને તેથી આદિ પણ નિરક્ષિતજ સર્વકાન સેવાય પણ અનાદિઅનતરૂપ મર્વકાલ સેવાય નહિ જો એમ ન લાગ્યે તો 'પરલોકહિતાયૈવ મન્યમ' પ્રવર્તતે ક્રિયાસુ સદા' તત્ત્વાર્થસૂત્ર-ભાષ્યની આ કારિકામા મધ્યમ પુરૂષ તી પરલોકકલિતની પ્રગતિપણ અનાદિ અનત કાનની માનવી પડશે અને જો દ્વાયોપશમિકભાવ પણ અનાદિ માનીએ તો દ્વાયિક ભાવ પણ અનાદિ માનવામા અડચણ નહિ આવે અને જો અનાદિનો દ્વાયિક ભાવ માનવામા આવે તો અનાદિશુદ્ધ એક પરમેશ્વરને માનવામા અડચણ નહિ રહે અને એમ માનનારો તો શ્રીગિરનેશ્વરદેવના શાસનથી મર્વથા પતિતજ છે

પ્રશ્ન ૭૮૩-શુ ભગવાન્ શ્રીગિરેશ્વ મનાગત્યએ પણ અનાદિથી પદો પકાર પરાયણુ ગિતિવાળા નથી અને તેઓથી શુ અમુક મતથી પદોપકાર પ્રતિવાળા થયા છે ?

સામાધાન-પૂજ્યપા ભગવાન્ આચાર્ય શીમન્દરિભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા શ્રીઅજીકા નામના મથમા જણાવે છે કે - 'વરનોધિત આરમ્ય પરાયોધન એવ હિ । અથાન્ ભગવાન્ ગિરેશ્વરો ભોધિનામ થયો તે કરતા વરમોધિનામ એવે શુદ્ધ સમ્યક્ત્વ કહેા કે ભગવાન્ ગિરેશ્વરપ્રજ્ઞાના કારણુમૂળ જનનામ બધી વખત જો દર્શનશુદ્ધિ કહી તેના જેવી શુદ્ધ દર્શનરાણી દશા કહેા તેવી દશા આવે ત્યારથી તેઓ પદોપકારમા પમરાણા હોય છે આમ જો મામાન્ય ભોધિનામ કે વરમોધિનામ પછીજ પદોપકારીપણ ન માનીએ અને અનાદિથીજ જો પદોપકારીપણ માનીએ તો તેજ સ્થિતિવિસ્તરમા તેજ સ્થાને નવગુદ્ધમપિ જાત્યરત્ન દત્તારિ જણાવીને ભગવાન્ ગિરેશ્વરોની પણ પહેલા તો અશુદ્ધ દશા હતી એમ જ સ્પષ્ટ છે તે અમબરિતજ થાય માટે ગિરેશ્વરમહા રાગીઓ તથાબન્ધવાળા દતા પણ પદોપકારના મર્થ કરવા રૂપ શુદ્ધ

દશાને તો અનાદિથી ધારણ કરનારા નથી પણ વિશિષ્ટ બોધિનાન પછીજ તે ધારણ કરનારા થાય છે વળી તેજ લયિનવિસ્તરણા તેજ આકાલ વાગા પાદમા ભગવાન જિનેશ્વરને દેવગુરુહુમાનિન અર્થાત્ દેવગુરુના બહુમાનના કરનારા હોય એમ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે તો શું ભગવાન જિનેશ્વરે અનાદિકાલથી સમ્યક્ત્વવાળા હતા એમ મનાશે ખરું ? અને એમ માનનારાને નિર્બુકિતકાર મહારાજ શ્રીબ માનુસ્વામિનંદ્રે “જહમિચ્છત્તમાઓ” વિગેરે જણાવી નિગમ વિગેરે દ્વારા માનનારા ગણાય ખરા ? અથાત્ એમ દેવગુરુ બહુમાનિપણુ આકાલ ના પાદમા જણાવ્યું છે પણ તે દેવગુરુ બહુમાનીપણુ સમ્યક્ત્વ આદિ વિશિષ્ટ દશા પછીજ થાય છે અને મનાય છે તેવી રીતે પરોપકારીપણુ અનાદિથી નહિ પણ વિશિષ્ટ સમ્યક્ત્વ કે વરબોધિની દશા પછીજ નિયમિત થઈ શકે અને માની શકાય

પ્રશ્ન ૭૮૪-ભગવાન જિનેશ્વરને સમ્યક્ત્વ થાય અને વરબોધિજ કહેવાય અને અન્ય જીવોને સમ્યક્ત્વ થાય તે મામાન્ય રીતે સમ્યક્ રાંન કહેવાય એમ ખરું ?

સમાધાન-આવસ્થક નિર્બુકિતકાર મહારાજ વિગેરે તો ‘સમ્મત્ત પદમલ્લમો બોદ્ધવ્વો વદ્ધમાણસ્સ’ વિગેરે પાઠોથી શ્રીમદ્વાવેરમદા ૧૪૮ તીર્થ કરને થયેલા સમ્યક્ત્વને પણ સમ્યક્ત્વજ કહ્યું છે શ્રી તીર્થ કર મહારાજના સમ્યક્ત્વને વરબોધિજ કહેવાય એમ કહેનારે આવસ્થક નિર્બુકિત બાપ્પ, દીકા કે અરિયોમાથી યદ્યપિ તેવો પુરાવો રચ્યુ કરવો જોઈએ

પ્રશ્ન ૭૮૫-ભગવાન જિનેશ્વરે અનાદિકાલથી પરોપકારીપણુ રાખ્યું હોય એમ માનવામા નો તેજોને પ્રાપ્તિપર્યાયિક બાવઆદિનુ અનાદિ પણ ન દેવાથી (અને એમ ક્ષણિક બાવનુ અનાદિપણુ માનવું એ જોનાની માન્યતાવાળાને ન શોભે પણ) સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્તિ પછી કાનેએ કરનારામા માની તે ભગવાનના આદિ સમ્યક્ત્વને વ બોધિવાન

માનીએ નો ગી હ કન ?

સમાધાન-ભગવાન મહારીર મહાત્મ્યદિ નીર્થ કગના એવો પણ નયમાર કે ધનસાયવાદ્યાદિના ભવેમા જે મમ્યકૃત પામ્યા છે તે સમ્યક્ત્વ હવ્યા ભવ સુધી નિયમિત હુજ એવો નિયમ નથી પ્રુદ્ધ ભગવાન મહારીર મહાત્મ્યનો એવજ નયમાગના ભવમા સમ્યક્ત્વ પામ્યા પછી અનેક વખત મમ્યકૃત્વને વમનારો અને અમખ્ય મલ્લ સુરી રથ રર પશુમા ભમેતા હ માટે જે મમ્યકૃત્વ હવ્યા ભવ સુધી ટે અન જ મ વક્તવની દર્શાતિમા શ્રી યીય ૨૨ નામ કમ નિકાચિત કરવામા આવે તેજ મમ્યકૃત્વન રરમાધિનામ તરીકે મ્હાં રાકાય સામન્ય મમ્યકૃત્વના સામ માવન વરમધિનામ મનીએ અન તે સામાન્ય ર વક્તવ્યમા રાંદી મરદા પગ રાકીપાનુજ દાવ એમ માનીએ તો ભગવાન મહારીર મહારાજ મરીમિના ભવમા કરેલ પરિનાજકત્વ, કપિન આગળ કરેલ દુખારજી વાસુદેવના ભવ પદુનામ ભવમા સાધુ રજીમા રેતુ ગ્રાપતુ મમખ વગી તેજ ભવમા સાધુપજીમા કરેલ નિયાલુ વગેર દહીકત શુ પગપકારિતા વાગીજ હ એમ શુ માની રાકરો ? પ્રથમના સમ્યક્ત્વન વરમોધિલામ માનનારે આ દહીકતનુ સમાધાન કરના સજ પશુ પ્રવન કયો નદિ તે ન્યાગજી નહાતુ

પ્રશ્ન ૭૬-જિનશ્વર ભગવાન રથમ જે સમ્યક્ત્વ પામ તેજ મમ્યકૃત્વ તીથ કપજીને સાવનાર હાવાથી નેન વરમોધિ સાન કેમ ન રહવાય ?

સમાધાન-જિનેશ્વર ભગવાનના જીવો પ્રથમ મમ્યકૃત્વના સામરી નામાન્યત પરોપકારી દાવ જતા વરમોધિ સાન પછી તેા નિયમિત રીત પોપ રીપજીવાળાજ દાવ છે એમ નાહાં મ સાગર 'વરવાધિત આરમ્ય પરાયોચત એવ હિ' એ વાકયથી નીર્થ કગના એવો વ મોધિલામ પદા તેા નિયમિતજ પરોપકાર કરવાવાળા દાવ છે એમ જજીવે છે ભગવાન શ્રીજિનેશ્વરમ્હાં જ પશુ શ્રીજી દકજી ટીકામા આ પાત્ની ટીકા કરતા વરમોધિ રુગ્મે અર્થ કગતા શ્રીજિનેશ્વર ભગવાનોને અગેજ વરવાધિત

વિશિષ્ટ સમ્યગ્દર્શનામાત્ આરમ્ભ તત્પ્રમુતિ પરાર્થોદયત एव पर
 हितकरणोद्यमवानेन नान्यथाविध એમ કહી સામાન્ય સમ્યગ્દર્શન ન
 જાણવાતા વિશિષ્ટ સમ્યગ્દર્શનનેજ વરમોધિ લાભ કહે છે અને વળી
 નાન્યથાવિધ એમ કહી સ્વયં કરે છે કે સતત પરોપકારિતાજ વર
 મોધિ પછી હોય અને વરમોધિ થયા પછી પરાપકાર સિનાયનો ન મેય
 વળી તત્પરચરમા પશુ નીચે કરોને અગેજ સમ્યગ્દર્શનવિશુદ્ધિ
 એમ ભગવાન જિનેશ્વરેના સમ્યગ્દર્શન માત્રને વરમોધિ તરીકે કે શુદ્ધ
 સમ્યગ્દર્શન તરીકે જણાવતા નથી વળી ભગવાન હાંબમુગ્ધિ છ લેનિત
 વિસ્તારાતિમાજ જ્યસત્તુદ્ધના અર્થમા પ્રથમ સમોધિ અને વરમોધિને
 સ્પષ્ટ જુદા જણાવે છે તેથી સામાન્ય સમ્યગ્દર્શનના લાભ નથી વરમોધિ
 લાભ મે જુદી વસ્તુ છે અથવા નીચે કરણના બર સુધી જેડુ અખડ
 પાણી અને એના સમ્યગ્દર્શનેજ વ મોધિ કહી શકાય

વળી એજ ભગવાન નીદરિશ્વસુગિહ શ્રીજનાર્થમુદતી ગીતમા
 પશુ સ્વપ્નજો એમ જ જુલે છે કે વરમોધિ લ ન થયા નામથી તીથ
 કરના બર મુડીના ધના મનેમા ભગવાન મતાધિર મદાગજો હવેની
 દયા અને નતધારીમોની અનકરના આદિથી શુદ્ધમાજ લાગતાગા આ
 મેરન કરેના ૬

તે પાઠ આ પ્રમાણ છે —

। ॥ शुभकर्मासेवनमाविनभावो भवेत्त्वनेकेषु । जज्ञे जातिस्वा-
 दुषु (तत्तत्तार्थसूत्रभाष્યાગ્नि) ॥

(ય કિમ્મૂત ? इत्याह—‘शुभकर्मासेवनमावितभाज शुभ कर्म-
 मृतमयनुकम्पादि वक्ष्यमाण तस्यामेवाम् अव्यास तेन भावितो वासित
 भावित अन्तरात्मा यस्येति विग्रह—द्वियत्तनामित्याह—‘भवेत्त्वने-
 केषु’ वरमोधिगमादारम्य चमस्वनेकेषु अन्ते विमित्याह जने ज्ञाने-
 ३ जने जाननाम १

બાનાથ -ને બગવાન મહાવીર મહારાજનું દુલો અને વનધારીઓની અતુક પા વોરે જે આ મ થમાજ કહેવારો એવા શુભ કર્મોનું આમેવન એમ્મે લાગલાગત જે આપરણુ તેનાથી વાસિત થયેલો એમ્મે તન્મ વનાને પામેલો અતગતમા છે જેનો એના દત્તા શકા કરે છે કે -આવા શુભ કર્મના આમેવનનાળા બગવાન મ્યા સુધી હોય ? એના ઉત્તરમા જણાવે છે - પરમોધિનામથી આરબીને ધણા બેલોમા તેઓ શુભ કર્મસવવાનાળા દત્તા અને અને ૦ જ્ઞાનકુનમા બગસન મહાવીરપણે જ મ્યા

[આ પાઠને ૧૫મા નાર ૨૫૫૫જો સમજી શકે તેમ છે કે લાગનાગા શુભ કર્મ આમ જ્ઞાનાળા અને પરોપકારીપણાની નિયમિતતાનાળા સમ્ય કત્વને ૧ મોધિજ્ઞાન કહી મકાય પછુ જિનેશ્વર મહારાજનાદુવને સમ્યક્ત્વના સામ માત્રને ૧ મોધિનામ મ્હેવાય નહિ અને આ નથી હકીકત મમ જનારા બગવાન જિનેશ્વરો અનાદિ પરોપકારીપણાનાળા હોય છે ૨ ત્રીજિનેશ્વરનુ મમ્યક્ત્વ માવ રમોધિ કહવાય અને તે મમ્યક્ત્વ નામા રહી તેઓ પરોપકારીપણાના બ્યવનનાળા હોય એમ માની શકત નહિ અને એમ માનનુ શામનશૈતાથી રિરદ છે ' એમ કમજી શકશે]

પ્રશ્ન ૭૮૭ બગવાન જિનેશ્વર મહારાજનું જેમ તીર્થ દરપણાને લાવ નાર એનુ મમ્યક્ત્વ રમે પામના હાવાથી તીર્થ કર નહિ થનાર ખીળ દુવા ૧૬ ના નિશિષ્ટ બન્યવવાળા હોય ૧૭ અને તેથી તેમની બન્યતા નિશિષ્ટ બન્યતા એમ્મે તથાબન્યતા કહેવાય છે અને તથાબન્યત્વ જેમ અનાદિ છે તેથી ગીને પરોપકારીપણાને પછુ કાગણુ રમે અનાદિ માનનામા થી બકચણુ છે ?

સમાધાન-પ્રથમ તો બગવાન મહાવીર મહારાજને નયસારના બરમા સમ્યક્ત્વ પામના પહેના અટીમાથી જૂના પડી આવેલા લાધુ મહામની ભકિતથી જે પરાપકારિતા કરી દત્તા તેને અગે ૧ બધા બગવાન જિનેશ્વરો અનાદિ કાતથી પરાપકારવાળા હોય છે ૨ એમ મના વવા કેટલાક તૈયાર હતા અને તે નરમારની કાર્યરૂપ પદો

વધામાં બમર ન જિતેશ્વરેલી અતિશય આસાતના પોકાવા સામ્યા હતા તો હવે કાગ્યુરપે સર્વ તીર્થ કરોમા અનાદિથી પરોપકારિતા છે એમ માની પણ ક્ષેપા તૈયાર થયા છે તો પણ નયમાત્રની મર્યં જે રહેની પરોપકારિતા માની તે અરે ભગવાનમહાવીર મારાજની અધિકતા મા યા સિનાય તેઓને છૂટા નથી અને તેજો તો ધોર આગાતનાની નાતને તો ધોરમાજ પધરાવવી પડેશે

પ્રશ્ન ૭૮૮-કારણરૂપે ભગવત તીર્થ પ્રોમા પરોપકારિતા અનાદિથી છે એમ માનવું એ શુ સાબતે અનુકૂલ છે ?

સમાધાન જે મુખ્ય રથુલખિરાણા બનીને હાકડિગ બળે પાય તેઓ યોગ્યતા તથા કારણો વિભાગ ન કરી મઠે તથા 'યોગ્યતા અને કારણને એક માની ક્ષે તે જુદી વાત છે પણ વાસ્તવિક તરતને વાસ્તવિકપણે સમજનારે મનુષ્ય તો ને યોગ્યતા અને કારણો વિભાગ મમત્યા સિનાય રજ નહિ બન્યજીવોને મનિઆધિ પદ્યથો બાણુસાની યોગ્યતા તો કુવમા બન્યત્વ તાસથી અનાદિથી છે પણ કારણ એટલે સખિવ તો સમ્યક્ત્વ થાય ચારેજ ચાર અને જે વખતે મતિઆદિની પાયને જાગે ત્યારે કારણ એટલે કુપયોગરૂપ રહેવાય તેની રીતે જેઓને દાન કે અત્યાચાર કાન્યા સજો તે બધા કુવો યોગ્યતાસાગ તો છે પણ કારણ પણાસાગ તો ક્ષરોપશમાવિવાળા થાય ત્યાજી રહેવાય અથવા યોગ્યતા કાગ્યુના અને કામતા એ જોયતા વિભાગન તરતનો તો સહેજે સમજી પ્રેમ છે અને તેથી કારણરૂપે જી અનાદિથી પરોપકારિતા હ એવું ક્ષેવાર પણ નહિ કુવબન્ય ને અજન્યતર સિતારા આવને અનાદિ કહે તારો અનાદિપારિણામિક આવને મમજતા નથી

પ્રશ્ન ૭૮૯ કારણરૂપે કારણરૂપે પરોપકારિતા સર્વ તીર્થ કરોમા અનાદિથી છે એમ ન માનીતે તો યોગ્યતારૂપે તો સર્વ તીર્થ પ્રોમા સરખી પરોપકારિતા છે એમ માનવામાં અકચળુ થી ને ?

સમાધાન-જેમ તીર્થપ્રોમા તીર્થ સ્થાને કરવાવાળી તથા ન યતા પદ્ધતિ પિયર થનાર તીર્થ ગાંધી તથા મન્યતા અને મોડા તીર્થ કર અપ પિતથામન્યતા જુદા પ્રમાણે દે નેમ ભગવાન સી ની તથા મન્યતા કરે

કે મરણનાકરો એ એવાંજ દર્શો કે જેના પ્રભાવ નયમાત્ર મિથ્યાત્વીપણે પામ્યો હતા પણ કાર્યરૂપે પરોપકાર કરવાવાળા અને તે બાબતનો કાયો પશમ વહેતા જેને સમ્યક્ત્વ યદા પડેલા મેગવસારાળા થયા એમ મનુજ પડશે

(આ પ્રશ્નોત્તરોનો તાત્પર્ય છે)

- (૧) ભગવાન તીર્થંગો ૥ હવેને અનુકપાણુ નમ્યકૃત્ય નાથે થનો હોવાથી મામાન્યસમ્યક્ત્વ પામે ત્યા થી અને અત્યલ ન મધપણે વરમેધિ સાન પછી તા ૪૪૨ ૪૦૫કાર પરાણુ થાય છે
- (૨) ઔધિક બાલે કે કાયોપશમિકાદિનાથે પગેપમર હોવાથી તે પગે પકારીપાકુ અગ્રાદિથી છે એમ મધ્ય નથી
- (૩) ભગવાન જિને ૪૪૨ મધ્યકૃત્ય આજ પ બોધિ ન કહેવાય પણ વિશિષ્ટ નમ્યકૃત્ય ૪ મોવિન ન કહેવાય
- (૪) વડમેધિનો સાન થયા પછી ભગવાન જિનેબગ પગેપમર કરવામા નીનજ નાય છે
- (૫) તીર્થંગના જીવથી પગેસાના નથોજ નિરતર શુભ મર્મની નવાવાળા બધા હાય તમા ૪ મેધિયાબ કહેવાય
- (૬) કારણરૂપે પગેપમર પાણુ કાયોપશમાકરૂપ છે માટે તે અનાદિ છે એમ મધ્ય નથી
- (૭) યોગ્યતારૂપે પગેપમર અનાદિ માનના હતા તે પણ યોગ્યતા વિચિત્ર હોવાથી ત્રીનયમાર ૥ પરોપકારની તથાકન્યતા કે યોગ્યતા મિથ્યા ત્વનામા પણ ફરવાથી થઈ તે વિશિષ્ટતા માનવામા મર્યાદા નથી પણ ભગવાન જિને ૪૪૨ તિમહાનીર મહા ભાની સ્તુતિ છે

પ્રશ્ન ૬૬૦-આસ્થિકની મન્યગિરિની વૃત્તિમા ૪૫૦ મી તથા ૪૫૭મી ગાથાની ગીકામા અનુક્રમે સોમિન્સ્ય બ્રાહ્મણસ્ય દેવાનન્દાયા, પત્ન્યા યુક્તૌ સમુસન્ન એમ તથા કોષ્ટાલસંગોત્રો બ્રાહ્મણ

મિથાનોઽસ્તિ તસ્ય ગૃહે ઉસન્ન દેવાનન્દાયા કુશાવિત્તિ આદિ ૨૫૪
પાડોપી દેવાનદા સામિત્ય પ્રાદ્યક્ષની પત્ની દત્તી એમ જણાવે છે તે ક્રમ ૨

સમાધાન-તેજ ગાયઝોની ગીકામા જગરાનુ શ્રીદરિભસરિશ્ચ તેનું
નામ ૨૫૪૫૫એ નાપનત્ત જણાવે છે માટે નયમ તનુ બીજુ નામ સોમિત
હતુ એમ માનવુ ચોખ્ખું છે અને ખુ મનયગિરી મદારાજ પજુ આગવજ
દેવાનન્દાના અગર તરીકે નાપનત્તને જણાવે છે માટે તે આગવજનું
બીજુ નામ સોમિત હાથ તેમા નસાઈ નહિ

પ્રશ્ન ૬૮૧-જ્ઞેન શાસ્ત્રોમા મરંસ્થાને અને લૌકિકમા કામિષ્યઆદિ
અર્થશાસ્ત્રોમા જ્યારે સવત્સરનો અત આપા શુકલ પૂર્ણિમાની સામે
છે એમ કહે છે તો પછી સવત્સરન અતે કરાય તે આવત્સરિક પ્રતિ
ક્રમજુ મેવાય એવા શાસ્ત્રોમા સ્થાને સ્થાને જણાવાયેલ વાક્યોને અતુ
સગીને આપા પુરૂષ પૂર્ણિમાએ મવચ્છરી પ્રતિક્રમજુ કેમ નથી ૨૧ ?

સમાધાન-સુવાદિ જ્યોતિષકોના ચગ્ને દિસામે યુગને અને આપા
શુકલ પૂર્ણિમાએજ પાયે વર્ષા બરોબર થવાથી તેમજ કર્મ સવત્સરના
અત આપા શુકલ પૂર્ણિમાએ આપતો હોવાથી જ્યોતિષા દિમામે એ
પ્રકારના વર્ષોનો અત આપા પૂર્ણિમાએ ગણાય છે પણ શાસનમા કતેશ
કરાયોને વોસરાવચ અને તેને માટે જે મવચ્છરી પડિક્રમજુ કરતુ તેને
અગે સવત્સરની પૂર્ણતા બાપ ના નયમ પૂર્ણમાજ રાખેલી છે અર્થાત્
જ્યોતિષના વધની સમાપ્તિ કે શરૂઆતની સાથે મવચ્છરીનો સબધ
નથી અને આ ગમાએજ દૈનિક રાત્રિક પાલિક કે આતુમામિક પ્રતિ
ક્રમજોનો પણ સબધ જ્યોતિક દિન રક્ષ માથે નથી

પ્રશ્ન ૬૮૨-જ્ઞેન શાસ્ત્રોમા ગ્રામોના વર્ષનમા ચાઉદસદ્મુદિદ્વપુ
ળગાસિસુ એવો પાદ આવે છે તો આ અનુક્રમ પૂર્વાનુરૂપી કે પ્રા
નુપૂર્વીના ક્રમથી નિ ન હોવાનુ મારજુ શુ ?

સમાધાન-આ અનુક્રમના બેન્ડુ કારણુ રાખ્યાકારોએ ૨૫ ૮ ૬૩

નથી હતા આ જાણનાયેલી માસિક તિથિઓમા આહમ અમાવાસ્યા (મધ્યાહ્નિક તિથિ) કે પૂર્ણિમા કરતાં ચતુર્થીનું અધિપત્ય -અખ્યર્થિતપણ હોવું જોઈએ એમ ન હોત તો અલ્પચંદ્રવાળા અષ્ટમી અને ઉદિષ્ટા સમ્બંધી ચતુર્થીને પહેલાં મકત નહિ, અને કમની અપેક્ષાએ આહમને પહેલાં ન લેતા ચોદસને પહેલાં લેત નહિ અને એ ઉપરથી એમ માની શકાય કે આહમ આદિ તિથિઓ કે તા ચૌ મની અધિ માન્યતા તેવીજ જોઈએ અને દમેશ પાક્ષિ તો ચતુર્થી, તેવાથી એવો ચતુર્થીના પ્રાધાન્યને જાણનાર ચતુર્થી શરૂ થયેલા પાઠ હોય તે સ્વાભાવિક છે

~ પ્રશ્ન ૬૬૨-બગવાનુ શીનેમિનાયજી શીગિનાયજી ઉપર દીક્ષિત થયા કેવનજન પાન્યા અને મોક્ષ પામ્યા કે તો રાજી શીમિદાયમજી ઉપર શીનેમિનાયજી મિનાય તેવીમ નીચ કર મહાગમ આ યા છે એમ કેમ જોઈય છે ? કેમકે શીગિનાય શીમિદાયસજીની પાયમી કુક છે એમ મીગનુજામાદત્ત્યમા ૨૫ ૮૫જો જણાવેન છે

સમાધાન-નમુકમા શીનેમિનાયજી બગવાનુ આનુ પયુ નથી તેથી શીનેમિનાયજી સિવાયના તેવીજ બગવાનો શીસિદાયતજી આન્યા એમ હોવાય છે

પ્રશ્ન ૬૬૬ અષ્ટમગનની અદર મત્સ્યનુ કુમ કેમ લેવાય છે ? શુ મારય જાનિ ઉત્તમ છે ?

સમાધાન-જનીશ તક્ષણમા જેમ મત્સ્યના આકાર ઉત્તમ ગણાય છે તેવી રીતે અસ્તિકાન્તિની સ્થાપના માફક મત્સ્યની સ્થાપના ઉત્તમ ગણાય છે કેટલીક આકૃતિઓજ પદાર્થ ઉત્તમ ન હોય તો પણ ઉત્તમ હોય છે ધ્યાનમા ગળતુ કે ઝાક અને પર્વતના આકારોની હાય આદિમા રેખાઓ ઉત્તમ છે અને ચાની રેખા પણ ઉત્તમ છે માટે મત્સ્યના આકારની ઉત્તમતા ગણનામા અડચણ નથી

પ્રશ્ન ૬૬૭ બગવાનુ જિનેશ્વર મહાગમન વગેરે જુદાં જુદાં માતાની

મથામા મસ્કાર કરેલો આહાર કરતા હતા પણ ભગવાન શ્રીનયનદેવજી તો મૃદસ્થપણુમાં દેવકુરના રૂઢ ખાતા હતા તો તેઓ પાળી કમુ પીતા હતા ?

સમાધાન-નગરાન શ્રીનયનદેવજી મૃદસ્થાવસ્થામાં હીંગા પિસમું હતું પાળી પીતા હતા એમ શ્રીપ્રભુનસરિજી જણાવે છે

પ્રશ્ન ૮૦૨-સલિતાગદેવની સ્વયંપ્રભાદેવી જે પહેલા હતી તેજ નિનામિકા થઈને ફેર સ્વયંપ્રભા થઈ છે કે નીજી થઈ છે ?

સમાધાન-પહેલાની સ્વયંપ્રભા હતી તેજ નિનામિકા અને તેજ ફેર સ્વયંપ્રભા થયેલી જણાય છે

પ્રશ્ન ૮૦૩-ત્રેયામકુમારે જ્ઞાતિસ્મરણ મેળવ્યું તેથી ચોતાના બબોને જાણે પણ ભગવાનના બબો થી રીને જાણે ?

સમાધાન-શ્રીપ્રભુનસરિજી શ્રીત્રેયામકુમારે જ્ઞાતિસ્મરણની માથે અવધિમાન પણ જણાવે છે માટે ભગવાનના બબો જાણવામાં પણ અડચણ નથી

પ્રશ્ન ૮૦૪ પ્રતિક્રમણ અધ્યયન ઔદયિકના રમાયી ક્ષાયોપશમિક બાવમાં આનવાને અંગે કેનો નેમા છજ્જામિ પડિક્રમિક અને હરિયાદિક મા વગેરે સૂત્રો તો બ્યાજની છે પણ કરેમિ બને ? એ સામાયિક સૂત્ર અને અગારિમ ૧૮ વગેરે સૂત્રો શા માટે મોનાય છે ?

સમાધાન-પડિક્રમણ અધ્યયનને પ્રસંગે મામયિમ્સૂત્ર મોરીને જે સામાયિક સૂત્ર સ્વરૂપ રાગ અને હારને અંગે સમજાવે રૂપ છે તે ન કંઈ હોય અથવા રાગના કંઈ હોય તેના તથા સામાયિકને મોમનુ મરણ ન માન્ય હોય કે અન્યમથાવ જે રાગની પરિભૂતિ નેને સામાયિક રૂપ માની તોય તે જાનન સામાયિકસૂત્રથી પડિક્રમણ કરનાર છે તેથી રીને અરિહતમમવાનઆદિચારમા મગનપણુની બુદ્ધિ ન રહી હોય અથવા અમગનપણુની બુદ્ધિ થઈ હોય તેનું પડિક્રમણ કરવા માટે તે સૂત્રો પ્રતિક્રમણ અધ્યયનમાં રાખેલા છે જુઓ આ ૧૦ ૧૧ ૫૭-

પ્રશ્ન ૮૦૫-શ્રાવકને દ્વિચારિને અંગે કથયિત્ત્વિવિધત્રિવિધ એટલે મન વચન અને કાયાએ કરવું જગવું નહિ એવા પચ્ચક્ખાણુ હોય પણ મિથ્યાત્વની અપેક્ષાએ કેવા પચ્ચક્ખાણુ હોય અને ને કેવી રીતે ?

સમાધાન-અમણોપામન્ને અગિયારમી પ્રતિમા વેળા અપ્રાપ્ય વસ્તુને અંગે અણ્નતાદિમા કેવી તિવિહતિવિદેહ એવા પચ્ચક્ખાણુ હોય બાપી તો અણ્નતાદિમા દુવિહતિરિદેહ એવાજ એમને મન, વચન અને કાયાથી કરે અને કરાવે નહિ એવા પચ્ચક્ખાણુ હોય પણ મિથ્યાત્વની અપેક્ષાએ તો મન વચન અને કાયાથી કરવું નહિ કરાવવું નહિ અને અનુભેદનું નહિ એમ ત્રિવિધ ત્રિવિધ પચ્ચક્ખાણુ હોય છે તે આ પ્રમાણે -

- ૧ મનથી બૌદ્ધ આદિ ધર્મ મારો છે' એમ માને નહિ
- ૨ વચનથી મારો છે એમ કહે નહિ
- ૩ મનથી વગર યોજાને તેઓનો સમય કે સમગ્ર કરે નહિ
- ૪ મનથી અમુક બૌદ્ધાદિ ધર્મમા જાત્રે એમ વિચારે નહિ
- ૫ વચનથી તું બૌદ્ધાદિ ધર્મમા જાત્રે એમ કહે નહિ
- ૬ કાયાથી બૌદ્ધાદિને અર્પણ કરે નહિ
- ૭ મારું બૌદ્ધાદિ ધર્મમા જતો હોય તો તેને મનથી અનુભેદે નહિ અને મૌન ન રહે
- ૮ વચનથી સાત કરવા માગ્યું કે મ્હું એમ ન કહે
- ૮ કાયાથી એ બૌદ્ધાદિધર્મમા જતા તમ્હુ નિરમ્માર દર્શન નખછોગિદ્ધાદિ આપે આ પ્રમાણે શ્રાવકે મિથ્યાત્વથી ત્રિવિધ ત્રિવિધ નિરતિ કરાય

પ્રશ્ન ૮૦૬-શૂનચારિના રોગોના નાશનો અને સસારના દુખોના નાશનો વિચાર થાય તો અનિષ્ટના વિષોમરૂપ અને વેદનાના વિષોમરૂપ આત્મધ્યાન કેમ ન કરેવાય ?

સમાધાન-રોગાદિને આધીન થઈ દવા થાય'વગેરે તો જરૂર આત્મધ્યાન ગણાય પણ જ્ઞાનાની વૃદ્ધિઆ મારે દવા કરે તો અસ્પૃશ્યવ્યવહારથી ધર્મધ્યાન ગણાય અને તપ સવમ દ્વેષ

સ્વરૂપના છે' બુદ્ધિ ધ્યાનશાસ્ત્ર માથા ૧૧-૧૨

પ્રશ્ન ૮૦૭-બાવીશ તીર્થગ્ના શાસનમાં હેટોપરથાપનીયચારિત્ર નહોતું પણ હજી સામાયિક ચારિત્રસાધુઓને હતું તો પછી તેઓમાં આ મહાનતોનો ઉચ્ચાર ક્યાં થતો હતો ?

સમાધાન-પહેલાં અને છે હાં તીર્થંકરમહાત્મા શાસનમાં હેટોપરથાપનીય નામનું ચારિત્ર દેવાથી હીક્ષા વખતે માત્ર સામાયિકચારિત્ર અપાય અને પછી પદ્મવનિમય અધ્યયનના પદા અને યોગ થવાથી નિરતિમાર ચારિત્ર હાથ છતાં તે પર્યાય છદીને મહાનતોનો આરોપ થાય છે પણ બારીશ ભગવાનના શાસનમાં હેટોપરથાપનીયચારિત્ર ન દેવાથી સામાયિકચારિત્રની સાથેજ આર મહાવતો રથાપન કરતાં હતાં ભગવાન શ્રીહરિભ સંજી ન માટેજ આવળ ૫૬૩ માં જણાવે છે કે મધ્યમા સામાયિક સંયમમુપદિશતિ, ચૈવ સામાયિકમુચ્ચાયતે તૈવ વ્રતેષુ સ્થાપ્યતે અથાન્ બારીશ તીર્થંકરના સાધુઓ સામાયિકચારિત્રનો કપરેશ આપે છે જ્યાં સામાયિકચારિત્ર ઉચ્ચરનાય ત્યારેજ નતોમાં રથાપન કરવાનું છે આજ કારણથી પુત્રીકુ રાજનસદિનો ત્યાગ કરી પુત્રીકનો મહુપણનો વેદ લઈ પ્રાણાતિપાનાદિ ન કરના હી નિતિસા કરે છે આનાત માતાપર્યંકથાચુત્રમાં કરેલી છે

પ્રશ્ન ૮૦૮-દિવસને અતે કાલ્ય તે નસિક અને રાત્રિન અત ત્રામ તે રાત્રિક નતિકમથુ કહેનાય છે અને શાસ્ત્રકારો પણ અન્તો અહો નિસ-સ્સ ય એમ આરંભકનો અથ દેખાહતા જણાવે છે તો પછી પતને હેડે ત્રાય તે પશ્ચિમ અણ્ણર્મસને લોકે કશય તે અણ્ણર્મસિક અને રર્ષને અતે કરાય તે વર્ષિક એટલે માનવરિક એમ બુદ્ધિપતિથી પક્ષને અતે પુનમે પશ્ચિમ એમાંસાને અને મહામાસી, વર્ષને અતે વાર્ષિક એસે પુનમેજ ૫૬૫ મહામાસી અને સવન્ધરી થયા જોઈએ ?

સમાધાન-આચાર્ય મહારાજ શ્રીહરિકન્સરિજી આવી ૫૬૩ માં

દૈનિક અને રાત્રિને માટે દિવસનિવૃત્ત અને રજનિનિવૃત્ત એમ કદી વિસ અને રાત્રિને વ્યવહારથી હેરાના મુચરી રાત્રિકાલિની બ્યુત્પત્તિમા પશ્ચાત્તિવારનિવૃત્ત એમ આશાનું કરી ચક્રમાત્રી અને સવચ્છરીમા તેની બનામણુ ઇવ ચાતુર્માસિક સાંવત્સરિક એવા પદોથી કરે છે તેથી તે પદ્ધતી ચક્રમાત્રી અને સવચ્છરી વ્યાવહારિક પક્ષ ચક્રમાસ અને વર્ષના અત ઉપર હોગમુ નહિ રાખના પણ આપિના અનિચાગ ઉપર, હોરણુ ગમે છે એમ જાણાવે છે તેથી જેમ સવ છત્રી વ્યાવહારિક વર્ષને અને નથી તેમ પદ્ધતી અને ચક્રમાત્રી પણ વ્યાવહારિક પક્ષ અને ચક્રમાત્રને અને નથી અને તેથી ઘર શોધવાનું દૃષ્ટા ન આપે છે સોંકામા મગનુ શોધવું માત્ર સવાર થાય છે આગી શોધન પણ ચક્રમાત્રી અને સવ ચ્છરીને અને તાપ તેમા કાર્ત્ત પુનમનો નિયમ હોનો નથી માટે ગર્ધ અને દેવમિ વ્યવહારથી હેરા પણ પદિકઆપિ માટે તે વ્યાવહારિકનો નિયમ નહિ એ પણ જાણાવના માટે પશ્ચાત્તિવારનિવૃત્ત એમ કદનું અને ચક્રમાત્રી તથા સવચ્છરીમા તેની બનામણુ કરી તે ગેર-માન્યની નથી

મઠે ૮૦૬ ખાલીશ તીથ મેના માધુએને જે રાઈ અને દેવસિ પદિકમણુ કર્તા તે તેઓ નાત્રિ અને વિરમને અતે કરતા હતા કે હરે રાઈ વખતે મેના દતા ?

સમાધાન ખાલીશ તીથ ૪૦ મહાગળના સપ્તએને દૈનિકઆપિ પાંચ પ્રાના પદિકમણુમા મકત રાઈ અને દેવમિ પદિકમણુ હોય છે એમ તે ૫ દિવસ તેઓ પદિકમણુ કરે અથવા રાત્રિને અને તે દિક અને દિવસને અને તે દૈનિક એ બ્યુત્પત્તિ રનિકમણુ ૫ તેઓને રિયત નાનાથી સામુ પદિકમણુ નથી તે મધ્યમાનિતના સપ્તએને તે જાણે પદિકમણુ પદાર મેરેમા દુર લેએ ત્યારે મેના પદેના પદાર પમે મા તે પદિકમણુ મરી લે, તેટલા માટે મમવાનુ શ્રીમદ્વાદુ સ્વામીયુ અને શ્રીદાસજી કરે છે, કે જો જાહે આપુનો સો તાહે

ટીકા — ય સાહુરિતિયોગ. યદા—યસ્મિન્કાલે પૂર્વાદ્દનાદૌ આપના
પ્રાપ્ત સ તત્ત્વ તત્ત્વ સ્થાનમ્થ પ્રતિક્રામતિ

અર્થ ૮૧૦—પરમાત્માના જેમ સનાત માત્ર નેત્રે નિયમિત કે સે પડિ
ક્રમણ કરવાનું દેવાથી ગુરુમદ્દા ગુની મમત્ત અને ગુરુમદ્દોરાગની દાગરી
ન હોત તેા રચાપનાચાર્ય સમક્ષ જો ના પડિમાત્ર થાય છે તેમ બાણીશ
મગનાનના સાસનના મુનિઓને પડિક્રમણ જ્યારે દેવ સામે ત્યારેજ
વાનુ તેાથી ગુરુસમક્ષ પડિક્રમણુ દેવ કે એકલા રોય ?

સમાધાન—બાણીશ મગનાનના સાધુઓને જ્યારે પહેલા પહેલ વગેરે
રેમા દેવ સામે ત્યારેજ પડિક્રમણ કરવાનું દેવાથી તેઓ ગુરુમદ્દાત્રાજ
સાક્ષીથી પશુ ને અને એકલા પશુ કર જોગલા માટે થીદરિમ મુગિ
આવશ્યકગિમા જાણાવે છે કે છકાવયેર ગુરુસમક્ષ થા પ્રતિક્રામતિ મદ્દ
માત્ર એકનો અથવા ગુરુમદ્દાત્રાજ ની મમત મધ્યમ નીચેગમદ્દાત્રાજ
સાધુઓને પ્રતિક્રમણુ રોય ?

અર્થ ૮૧૧—આ પ્રકારના રોધાનોમા નિમા જુદા અને ગોરી
રિચારે રોધાન કહેવાય તે તેા મહેજ સમગત તેમ છે પણ મ
ધના રિચારેને ૧ યાન કેમ કહેવાય ? અને નવદાય ૥ રિચારેને
ધ્યાન ગણના થન ? રક્ષણ પશુ ૧ ધ્યાન કહેવાય ખર ? અને જો તે રો
ધ્યાન કહેવાય તેા દેવ નવુ રક્ષણ કરુ તે રોધાન કહેવાય ખર ?

સમાધાન—ગણ કરનાર ના વસરને અર્થે દ જુની રાખાગો
કે પનાથી ન કરને આવવાના રિચા વાગે જરૂર દેવ તેથી બધી
અને થન ૧ સર્વનુ સ ટાળુ એ રોધાન ગણાય નીકલ્ય
નિયમના સાધનના પુદ્ધિએ નથી માટે તે ૧ ધ્યાન નથી એવ
ગ્રાવકમ્ય ચૈત્યદ્રવ્યસંરક્ષણે ન રોધ્યાના એમ મીદરિમ મુગિ જરૂર

અર્થ ૮૧૨ મેદિનિઅમા ૩ ના થતી વખતે જે
માત્રાત્મમગદ્દાત્રાજ ના કે તે રોધા ૥ જરૂર આપશમિત મમત્ત

હોય કે તેવી કીને ક્ષાયોપશમિક સમ્યક્ત્વવાળા મરણ પામતા એ બેઠકિય આત્મા જ્યાં નો તેને મરણ સમ્યક્ત્વ હોય કે નહિ ? અને ન હોય તો ન તેવાનું મરણ શું ?

સમાધાન-ઔપશમિક સમ્યક્ત્વવાળાનું મિથ્યાત્વ રસ અને પ્રદેશ એ બંને પ્રકારે સમી અર્થેનું છે તેથી તેવાળાને અનતાનુબધીતા હોય થયા હતા મિથ્યાત્વનો હોય થતાં વાર લાગે છે ને મેના ઉદયના આનંદમાં જે વખત હોય તેમાં સારવા નસમ્યક્ત્વ હોય અને તે બેઠકિય આત્મા તત્પન્ન થતી વખત હોઈ શકે પણ ક્ષાયોપશમિક સમ્યક્ત્વવાળાને તો મિથ્ય બાવે પુદ્ગલો વેદના હોવાથી અતીતનુબધીના ઉદયની આવેશ મિથ્યાત્વનો હોય થઈ જાય છે માટે ક્ષાયોપશમિક રાજાને સારવાદનસમ્યક્ત્વ ન હોય શ્રી મહાવાચારીશ્રી કહે છે અન્માત્મેવ બ્રહ્મ્યન્તો દ્વાદ્વિયાદિષુ પચન્તે, નાચન્માત્, અચન્તો જ્ઞાતિ મિથ્યાત્વમાપ્ત્યા પદાગલિકાકાલાભાવાત આ એકજમ ક્ષાયોપશમિકવાળાને મિથ્યાત્વ જાય છે એ વાત મેઈકિયદિ અને તેના ઔપશમિકના પડવાને આશ્રય છે હતા મરણને મીઠું પણ ને વાત લગાડીને માને છે કે મરીને નરકમાં જનારો જીવ ક્ષાયિક કે ઔપશમિકવાળો હોય તોજ સમ્યક્ત્વ સાથે સર્પ જાય પણ ક્ષાયોપશમિકવાળો સાથે સર્પ જાય નહિ અને તેથી તેઓ નારકીમાં જે સમ્યક્ત્વ સાથે પામ્ય નરકો સુધી જવા હોય છે તે વિશેષે ઔપશમિક સમ્યક્ત્વની અપેક્ષાએ માને છે ક્ષાયિકવાળો તો ત્રણ નરક સુધી જ જવાનો હોય ૩

પ્રશ્ન ૮૧૩ ક્ષાયોપશમિક અને વેદન ને સમ્યક્ત્વ જ્યારે સમ્યક્ત્વમોહનીયને વિપાકથી વેદનવાળા છે તો પડી જીવ કેમ મળ્યા ?

સમાધાન-જેમાં સમ્યક્ત્વમોહનીયનું વેદન તો વિપાકથી છે પણ ક્ષાયોપશમિક સમ્યક્ત્વમાં અનુભવ અને ઉપશાત એવું મિથ્યાત્વ અને મિથ્યમોહનીય છ પણ વેદના તો મિથ્યાત્વ અને મિથ્યમોહનીય હોતા નથી માટે મોહને ક્ષયના બિન્નપણાની માફક

અને વે કનુ મિન્નપણ માનવુ બ્યાનખીજ છે

પ્રશ્ન ૮૧૪-દાષોપશમિક અને વેદકમમ્યકર્ત્ત્વમો શોધેલા પશુ મિથ્યાત્વના પુરુષો વેદાય છે અને તેને ત્રિવિજ તે દાષોપશમિક અને વે ક કહેવાય છે તો પછી ઔદિક કેમ ન કહેવુ ?

સમાધાન-ગોધેલા મિથ્યાત્વપુ ગતોનો કુદ્ય દોષાથીજ દારોપદ મિક ગણાય અને તેની તે ઔદિક ન ગણાય અને તેથી મિથપશુ ઔદિકમા ન ગણુ

પ્રશ્ન ૮૧૫-ગણુધરમહારાજ અમપ્રવિષ્ટની ચના મ્યા અનુક્રમે ?

સમાધાન-ગણુધરમહારાજ દીક્ષા બીધા પછી ત્રિતોકનાથનીયે કર મહા રાજને એક ન તિષ્ઠુ કરી ખમાસમજૂથી પાદપતિન થઈ 'કિં તત્ત' એ પ્રશ્ન કરે અને ત્રિતોકનાથ ઉત્તર આપે કે 'ઉપન્નેદ વા', પછી બીજી પ્રદક્ષિણા કરી પા પતિન થઈ બી. નખત કિં તત્ત' એમ પૂડે ત્યારે મમતાન 'વિગમંદ વા' એમ કહે અને ત્રીજી વખત પ્રદક્ષિણા કરી પાદપતિન થઈ 'કિં તત્ત' એમ પૂડે ત્યારે પ્રશ્ન 'ધુવેદ વા' અમ કહે આવી રીતે થયેના ગણુ પ્રમોગરોને નિરવા કહેવાય છે અને તે ત્રણ નિપવાથી તે ગણુધર મહા રાજાને ગણુધર નામમ્મનો કુ વ થાય અન ઉત્કૃષ્ટ એવા મનિ અને શુનકાન નાપ્તિ થાય પછી પ્રથમ ગણુધરમહારાજનો ચો પૂવેની, રચના કરે અને સર્વરચનામા પહેલી ચના પૂવેની થાય હે મારેજ તેને પૂજા એનુ નામ અપાયુ છે તે પૂર્વગત ત્રણેને અધ્યયન કરવાની અધિકૃતતા પડે મારે જેમ બ્યારણુસામ્રોમા પ્રથમ સજા વગેર પ્રકરણો કરવા પડે તેમ પગિકમ અને સજોની ચના કરી પડે છે પછી 'પૂવેની બ્યાપ્યા સૌત્રી આલિને મારે વર્તમાનસજોની વ્યાપ્યા મારે જેમ અનુચે માર ગણુધર છે તેથી રીતે પૂર્વાનુચેમની ચના ગણુધર અને જેમ દશર કસિક આચાર્ય પાવત્ પચપરમેશ્વરમર આલિ સજોમા ચલિકાઓ હાય છે તેની રીતે દૂર્ગમના અતમા તે તે પૂર્વેને અગે જે અધિકા ઓની જરૂર નેવ ન ગ્યાય એ કે ચુતિકા વસ્તુ દરેક પૂર્વ ઠી, બની બની

છે અને તે તે પૂર્વની સાથેજ તે તે પૂર્વની સૂચિકા 'એ પણ જેમ આચાર્યગ અદારદળર પદવાળુ માન્યુ તેમાં માત્ર પ્રથમ શ્રુતરૂઢધનુજ માન લીધુ તેવી રીતે પૂર્વે માન રિગે સૂચિકા વસ્તુ સિવાય વીધેલુ દેખને સૂચિકા નામનો દૃષ્ટિરાદનો પાત્રમે બેદ ગણાય છે આ ઉપરથી શ્રુતમાનના વીર્ય બેદોનું વર્ણન કરના પરિક્રમ અને પરિક્રમસમાસ અને સૂચિકા સૂચિકસમાસ એવા બેદો જેમ ન ગણ્યા ? એવી શંકાને રધાન નહિ તે કેમકે તે બધા પૂર્વગતને અંગે રહેલા છે અને વસ્તુ પ્રાપ્ત વગેરે દૂર અને પૂર્વના પેગ બેદો તો વીર્ય બેદમા ગણેનાજ ■ અર્થાનુ બારધુ બાધુ બગ જે દૃષ્ટિના તે બધુ ચૌપૂર્વને અવલખીને મેલુ છે અને તેથી એક ૧૬ ૬૨ કે ચૌ પૂર્વધી દક્ષીકત સામેથી આવે છે પણ પરિક્રમધર સૂત્રધર પૂર્વાનુચોગધર કે સૂચિકાધર વગેરે દખીકત આવતી નથી આવી રીતે દૃષ્ટિરાદની રચના થતા પછી સૂચિકા અને અસ્પષ્ટુદ્ધિ વાળામા માટે આચાર્ય ૧૭ આદિ અગોની રચના કરાઈ છે આ વસ્તુ બારીક નિર્દેશી રિચારામે તો માન્ય પગે કે અગોમા જે જે વિશેષતાનો ઉદાહરણ તરી ના ૨ નેમા ગણ્યવરૂપ રી પડીના પણ ઉદાહરણો મનવા પછી ગણ્યવરૂપ ગોઠવે ૬ એગત તીથરચાપન વખતે આવેત અગોમા આ દગ તો દતા એમ માતા રી ફ જ પડે તેમ થી

મત્ર ૮૧૬-શ્રીકૃષ્ણ મહા જાગે દીક્ષા લેતા તૈરાનુ યથેવાને ન, રોકવે એનુ મનથી ધારેન કે અભિમદ કરેવા ? અને આ પ્રસંગને લઈને અભિમદ વીધેતો ? અને એવો અનિવદ્ધ કયો રહી તે અચિરનિ કેમ ગણાય ?

સમાધાન-નાનક નચાગી તિનોકનાય ધીનેમિનાયજી મહારાજના મુખા રાંધી મહારાજને અગન્યકનર્તાએ જે પોતાને આધીન એવા કુટુંબની અને આકૃષ્ણસિજી જેવા સામા પડેલા કુટુંબની દીક્ષાની અનુમોદના અને અનુમતિ આપેલી હતી તે વાત સાબળીને શ્રીકૃષ્ણમહારાજને પણ અનિ મદ મ્યો હતો કે 'કોઈપણ મારો વદાનો કે શત્રુ હશે' પણ જે દીક્ષા લેતા તૈયાગ મગે તો હુ નેનો નિષેધ નહિ કરું અને અનુમોદના કરીશ તથા અનુમનિજ્ઞ આગીશ સાચનાગને મહેજ પોતાના દુનિવાદોરી

બવથી એમ લાગશે કે વહાલાની અનુમોદના કે અનુમતિનો નિષેધ ન કરવા આદેશો અભિમદ્દ ઠીક ગણાય પણ સત્તુની દીક્ષાને અગે અનુમતિ હોય નહિ અને જરૂર પણ ન હોય તો તેના અભિમદ્દની જરૂર શી ? પણ આ વિચાર કરવા પહેલા વ્યાવહારિક લોકવૃત્તિ કરતા પણ રાજવૃત્તિ જુદી ચીજ છે મામ અને દેશો લૂંચા હોય અનેક વિશ્વાસઘાતના કાર્યો કર્યા હોય અનેક વહાલામા રહના ગળેલા કુટુંબીઓ કે અન્ય મનુષ્યોને માર્યા હોય તો પણ તેના વિગેધને લેમરણવેલે વૈરવાળાની વૃત્તિને દાખી ઢેવી કરેના નુકસાનને ખમી ખાવું આખર અને આરા ખડ નના ધાને પણ ન થયે ગળુલો એન નહિ પણ તેના મનુષ્યના આ દીક્ષાના કાર્યને અનુમોદન અને અનુમતિ આપી એ ધણીજ મુશ્કેલ લાગે બાનુમનટની દીક્ષા વખતે ભરત મદાગજન્યા ઉગારો ખરખર તે દશાને સુચવે છે માટે મિત્ર કરતા પણ રાજવીઓને સત્તુઓની દીક્ષાની અનુમોદના અને અનુમતિ બા મુશ્કેલીરાણી છે વળી અભિમદ્દ કમ્પાથી અવિરતિ ઓળખાતી નથી સુર અને દેવના વૈયાત્યનો તો સ વગુ ધિને નિયમ હોયજા પ્રુદ કૃષ્ણમહાનજો નોમસામા ધમ કાર્ય સિવાય મદાર નહિ નીકળવાનો નિયમ લીધા અને પાળ્યો છ ક્તા તે અવિરતિપદ્ છે એ દિમાલે તેઓએ અણુવ્રત નહિ ઉચરેલા હોનાથી એવા અભિમદ્દો છતા અવિરતિનમ્યગૂપ્તિ ચુલ્લુદાલેજ ગણાય છે એન માન એ પણ આ સ્થાને વિચારવાની છે કે સાત્રકારો અનુમતિની જરૂર માન મોન વાની વય મુધીજ મળે ? તો મિત્ર કે સત્તુપણનો સળધ તો તેથી અધિક હિમરવાળાને અજેજ હોય તો તેમા પ્રતિનધ કે અનુમતિને સ્થાનજ કયા છે ? પણ માનસિવાને અગે અનુમતિની જરૂર સોલ વર્લ મુધીની છતા રાજનું સ્વામીપણ તેના ગમ્મયની હદમા રહે છે અને તેની હદમા તે || મગ્જ વિરદ કરવામા અહત મણુવામા આવે છે અને એજ કારણથી આરકન્થ ત્રીજ પ્રતન્ય અતિચારોમા ચૌરપ્રયોગ વગેરે અતિચારો કયા છતા વિરદ રાજયાતિક્રમણને અતિચાર ગણ્યો એ, અપેક્ષાએ શ્રીમાર્ચરદિત સરિટની દીક્ષા રાજના બવથી અન્યન જરૂને કમ્પામા આવી તેથી વગુ શેમનિયેગિકાના હોનારાણી ગણ્યાર્થ છે

પ્રશ્ન ૮૧૭-પશુ પાઠપસૂત્ર શ્રીમદ્માદુર્યામી શ્રુતકેસનિરૂત છે એમ કહેવાય છે અને મનાય છે પણ જો તે શ્રીપર્વપણાદ્વપસૂત્ર શ્રીમદ્માદુર્યામીકેવનીશ્રુતિ કરેલા હોય તો તે શ્રીકૃષ્ણપસૂત્રમાં શ્રીમાન શ્રીદેવદિગણિ ક્ષમાશ્રમણ સુધીની પદ પરપરા કેમ ? અર્થાત્ શ્રીદેવદિગણિશ્રમાશ્રમણની પાછી આ કૃષ્ણપસૂત્ર રચાયું એમ માનવું શું વ્યાજબી નથી ?

સમાધાન-શ્રીપર્યુષણકલ્પસૂત્રની રચના તે શ્રીગણેશમહારાજજીએ
 ઐદ્યુર્ગી રચના કરી ત્યારે નવમા પૂર્વમા શ્રીપર્યુષણકલ્પ તરીકે કરી
 અને બગરાન શ્રીમદ્માલકુસ્વામીજીએ બીજારે શ્રી સાયુસ્કલેને ઉદ્ધાર કયો
 ત્યારે તે પર્યુષણ પને દસાશ્રુતરકલ્પના આઠમા અધ્યયનપણે ઉદ્યુર્ગે એટલે
 શ્રીપર્યુષણકલ્પમા જે નિનચરિત અને સામાચારીની રચના તે તે શ્રીગણે
 ધગ અને શ્રીમદ્માલકુસ્વામી મુધી અને ધાવનુ થીદે રદ્ધિગણિશમાશ્રમમણુ સુધી
 પશુ સરખીજ' છે પણ બીજી વાચના જે સ્થરિસવડીની વાચનાની છે
 તેમા ગણેશર સુધી મળધરોની બ માલકુ સુધી બદમાલકુ સુધીના રથ
 રિશેની અને પુત્રકારોદલ કરની વખતે આદેરદ્ધિમણિશમાશ્રમમણુ સુધી
 મ્થરિ રાચી લેસમા આરી છે તેથી શ્રીકલ્પસૂત્ર મલથી શ્રીગણેશર
 મ્થેનુ શ્રીમદ્માલકુસ્વામીનીનુ ઉદ્ધરેનુ અને થીદેરદ્ધિમણિશમાશ્રમમણુજીનુ
 મ્થેનુ છે એમ માનનામા અનન્તાર્થપાલુ વગેરે બધુ થટાડી શકાય છે
 મહેજે સમજી શકાય તેડી દક્ષીકૃત છે કે સાયુઓને સર્વકાને ચોમાસાનુ
 અવસ્થાન કરેનુ ચોગાજ દનુ અને તે કરતી વખતે શ્રીનિનેશરોનુ રજાત
 દુર્ગુરોનુ જતાત અને ચોમાસાની સામાચારીનુ રવણુ વ્યાખ્યાન છે
 તે પછી સર્વકાને કે પની કાંઈપીયતા અને મા યતામા અદાસપનોને
 આચકા આવે તેમ નહી એટલે શુદ્ધિમાનોમા ખપાવવાને નામે રદ્ધારદિત
 કે રાત્રા હમ્પનાગમોથી મારચેત રહેનુ એજ આરસ્યક છે

પ્રશ્ન ૮૧૮-આપ્યા ગચ્છાદિ સૂત્રોની જે નોંધ થીસમવાયાગછ, નદી
સૂત્ર વગેરેમા જણાવેલી છ તેમા અનન્તાગમા અનન્તાપવાયો અન તા
કાવો અિ જે જણાવ્યુ છે ને અન્તાગમા રમેરે આખ્યાસૂત્રના મળાને
મળ્યા કુ એકેક સુ ૧૧ મળ્યા ?

અમાધાન અવન્તગમપર્યાય, સર્વમેવ વિનાગમે । યતં સૂત્ર
આવી રીતે થીનું મરિચ બ્રેન્ડગને ચોક્ષ્યા શ્રી ૨૫૭ કરે ૧ છે
કે આખા અગના મગીને અનન્તા ગમા વગેરે નરિ પશુ દરેક અગના
દરેક સૂતના અનન્તા ગમા વગેરે સમગ્રવુ અને આજ તાત આચારગમ
સૂતની મીકામા આડસંતેય પદની તથા કૈલાસિપદાર્થોની વ્યખ્યા કરતા ૨૫૮
કરેથી છે તાત એ કે આખા અગના અનન્તા ગમા વગેરે નરિ પશુ
અગના દરેક સૂતના અનન્તા ગમા લેરા

પ્રશ્ન ૮૧૯-સન્વનર્દેણ જા હુજ્જ ગાહ્યા સન્વોદહીજા જ ઉદય ।
દ્વિતો અણતગુણિજો અત્યો દુષ્કમ્સ મુષમ્સ ॥૧॥ એ ગથની તેમજ
મુલે જિહાસટસ મ્યાદ્, હૃદયે કેવલ યત્તિ । તથાપિ કૃત્તપમાદાત્મ્ય
વત્ત શક્ય ન માત્ર ॥૨॥ એ શ્લોકથી સત્તા ને અનન્તા અથા કરે
વાય છે તે ૧ રીતે ધ્યાવરા ૧

સમાધાન-જગત્તમા ને મનુષ્ય એટલા નાનકે ધારતો હોય તેમજ
માના રિચા પૂર્વકે એપશુ યામ્ય બોલ છે એ વાત લક્ષ્યમા અર્થ તેની
પડી રિચાગુ ૨ સદા અગરાનન્તા ગાનન્તા અનન્તા ૨ છે કે રિ ૧
તેમજ શ્રુતધેવની અગવાન એઓ, કનનના લીની માફક પ્રનાપનીય, બધા
પાયે નો છે તેઓ બને અતનાનગાળા ૬ કે નરિ ૧ અને તે તેઓ
અન્તાગાનગાળા છે તે પડી તેઓના દરેક સકોસ તે અન્તાગાનના રિચાર
શોધન પૂર્વક ધ્યસનના છે, માટે તેમ અનન્તા અથા એ સમા
અગ્યમ્ શ્રી ૧ ગમી બીજી વાત ૧ સનમા રાખસાની છે કે ૧ થા દરા
પરીઓ પડી છે અને તે અગી છે ન્યા કરીઓ છે એમ મોનના
રાતી અપેક્ષાગો ૧ પરી શ્રી મોતે કે, માટે તે પરી થા ૧ દરા પરી
પાયને જણાનારા એ રી રીતે લાખ અગ્યામા પરીઓ દેખીને પરી રાખ
મોનના મનુષ્ય નાખને હો ૧૧ પરી શ્રી કરે છે એવી રીતે અન
ના ૧ નોમા તેવા કૈલાસિને બાજીને દેસાદિક એક શ્રી મોનનાગ
અનન્તા અર્થને મોનનાગ શાય અને આખી જિ ગીએ કરીને પશુ ૧ ખ્યા
નીજ વખત ખેવરી ૧ ૧ પોત મો અનન્તાનુ'કથન અગમ્ય ગણી

મોહનીય કર્મ બધા પ્રેરે દીક્ષાને તોડવાવાળી બધાવ છે ?

સમાધાન-શ્રીસમવાયાગસૂત્રમાં મહામોહનીયકર્મ બાધનાના ત્રીસ સ્થાનકો બતાવ્યા છે તેમાં જેવી રીતે દીક્ષા લેવાને તૈયાર થયેલા કે દીક્ષિતથયેનાને બલાતકારે સાધુ ધર્મથી અનુત કરવામાં મહામોહનીયકર્મનો બધા કહેવો છે તેવીજ રીતે ગણધરાદિક પુરોહીની દ્વિસાન્દત્વા કરવાથી પણ મહામોહનીયકર્મનો બધા કહેવો છે એટલે મહામોહનીય રૂપી સરખા દસની અપેક્ષાએ તે કારણને સરખા ગણ્યા છે અને તેથી પ્રવ્રજ્યાનુ તોડવું અને ગણધરાદિનું હણવું એ સરખા ગણ્યા છે આ માનત નીરા મોહનીય સ્થાનકવાગો બાળો સમવાયાગશ્રુનો અધિભર વાચના અને સમજનાથી પ્રુણમો થઈ શકે તેમ છે

પ્રશ્ન ૮૨૩-સમાધ રનેહના મળધેને લીધે મોહનીયના જોરે મોહ મનુષ્ય મોહ મનુષ્યને દીક્ષા લેતા રોકે તો તેને મહામોહનીયકર્મનો બધા થાય કે નહિ ?

સમાધાન-જો ૮ સમવાયાગશ્રુમાં મહામોહનીયના કા જો નજાવતો તો દીક્ષા થાય કે થયેની હોય તેનો બલાતકારથી બચ કરવામાં મહા મોહનીયનો બધા થાય એમ માન નજાવે છે એટલે સંગ્રાસબધી પોતાના સબધેને લીધે દીક્ષા તોડાવે તો મહામોહનીય નજ બધાય કે બધાયજ એવું એકાંત શ્રીસમવાયાગસૂત્રના અક્ષરોના આધારે કહી શકાય નહિ પણ મોક્ષમાર્ગની કિમ્મ કરતા સમાર માર્ગની કિમ્મત વધારે આકે તોજ એ સંગ્રાસબધી પણ દીક્ષાથી વિરહ થઈ શકે અને તેનું પરિણામ શુ બાવે એ સમજવું મુશ્કેલ નથી આજ મનુષ્યથી જન્માસિ વગેરેની માતા વગેરેને અમે વગર ઈચ્છાએ પણ દીક્ષાની અનુમતિ આપી છે ધ્યાન ગમ્મવું કે લેણુધરને ઘરો કરવો પડે તે રેણુ રત્નીજ નાદામી છે તેવી રીતે નામ્નીબાગીને દીક્ષા લેવી પડે તે મમાબોની ધર્મ બાવનાનીજ આપી છે

પ્રશ્ન ૮૨૪-પોતે પહેલા વાચુદેર ચવાના હતા, ચકવર્તીચવાના હતા છે ના તીર્થ કર ચવાના હતા એ વાત બગવાનુ શ્રીનરમ ૧૭

દ્વારા જાણીને હર્ષ આપ્યો તેમા અભિમાન કેમ ગણ્યુ ? અને નીચ ગોત્રનો બધે કેમ ગણ્યો ?

સમાધાન-પ્રશ્નકારે પ્રથમ તો એ સમજવુ જરૂરી છે કે પોતાને ઉત્તમ જાતિ કુલ કે બનઆદિ જામ થયા સિવાય તો અભિમાન થતો નથી અને નીચગોત્ર બધાવાનુ બનતુ નથી પણ પોતાને પ્રાપ્ત થયેલ ઉત્તમ જાતિઆદિને અંગે ખીજાઓને તેવી જાતિઆદિ ન દેવાને કીધે અધમ જાહેર કરવા કે એ ઉત્તમ જાતિઆદિવાળા નથી એમ જાહેર કરવા તેજ અભિમાન કહેવાય અને એનુ અભિમાન મરીચિએ કયું, છે મારે તેને નીચગોત્રનો મધ થાય તેમા નવાઈ શી ?

પ્રશ્ન ૮૨૫-ત્રેમઃ સનાકાપણને અંગે કુલની ઉત્તમતા જણાવવી એ શુ અભિમાન કહેવાય ? અને તેનાથી નીચગોત્ર મધાય ?

સમાધાન-મગવાન્ અરિઠતાની પોતાના કુલમા ઉત્પત્તિ થઇ પાય તેથી પણ જોએ પોતાના કુલને ઉત્તમ ગણવાની ખીજાને દમકા ગણાવતા માંગે તો તેમ કરવા માગનાર પણ જરૂર અભિમાનવાળા ગણ્યુ અને તેને નીચગોત્રનો બધ થાય

પ્રશ્ન ૮૨૬-મરીચિએ જ્યારે શ્રીતીર્થ કરાડિને અંગે પોતાના કુલની ઉત્તમતા જણાવી ત્યારે અભિમાન કયું ગણાયુ અને નીચગોત્ર બધાયુ તો પછી ત્રિસનાજીએ ભગવાન્ મર્મમા સ્થિત રહીને પછી આપ્યા ત્યારે પોતાને ત્રિજુવન માં ચરણ અને બ્રહ્મચારીપદ જણાવ્યું છે તે અભિમાન કેમ ન ગણાય ?

સમાધાન ત્રિસનાજીએ ત્રિજુવન માન્યપદ આદિ કહ્યું છે તે પોતાના કુલની ઉત્તમતા કે ખીજાના કુલની અધમતા મારે નથી, પણ મમના સ્થિરપણાની વખતે થયેલા શોકના બદલા તરીકે છે અથવા તે માન પોતાને ઈષ્ટ-વિશેષ થયો નથી પણ ઈષ્ટ સબધ આનુજ છે એમ જણાવવા પૂરતુ જ છે

પ્રશ્ન ૮૨૭-મરીચિને પણ શ્રીત્રિસનાજી મારફત ઈષ્ટ સબધ જણા

વડાનું જ થતું છે પણ અભિમાન નથી થયું એમ કેમ? ન ગણતું?

સમાધાન-પ્રથમ તો અધ્યક્ષાચાર્યને જણાવવા એના મુદ્દા બેગરનોગે મરીચિના પરિભ્રમ અભિમાનના અને ત્રિવિશવાઈના શિશ્યામ અભિમાન વગરના હોવાં કે ધણી મરીચિ ત્રિવિશ્વમદ્વાદના મુદ્દા પોતાના ચક્રવર્તીપણા આદિ માનવોને ખુણામાં દેતા ત્યાંથી મળ્યા વગરે આરીને નિપતી રહી જરી અભિમાન કર્યું કે એ ત્યાં મમત્તય નો અભિમાન અને દર્પ એ બે ને જુદા ચક્રવર્તીને સુમંગલો

પ્રશ્ન ૮૨૮-પરથી અને જેના 'ત્રિવિશ્વમદ્વાદ' શોધામાન' કેદોપર રથાપતીયચારિત્ર માય? જીવન નીચ મેં સામનમા પણ દોપરથા નીચારિત્ર માય?

સમાધાન-પરના અને જેના ત્રીય કરના સામનના માનુષ્યોમાં તો હોદોપરથાપતીયચારિત્ર દોષજ અને નિદાપર્યાયની ગણના પણ હોવા પથ્યાતીયચારિત્રની / થાય જમરાનું અજિતઆદિ મારીશ જિને શરોના સાસનામાં માનુષ્યાને આપાપિરાગે જણવી દીધા ર્યાય ગણના તો મતનન એ કે નિ નિચા એના આગ્રિના પરાનો કે આદિ અને અલ જિનેશરોના, સાસનમા દ્વાર પણ માતિચાકા હોને અગે આગ્રિના પુરાણ કે તો મર નીચ મના સામનમા દોષમા શરિત્ર માય

પ્રશ્ન ૮૨૯-શિશ્યોના મેવા મા બીરોનીકુમારે મામા ય શ્રુત નાની કલા અને જમરાનું થીચોતમસ્ત્રમીજીને મા મગનિક એમ કહી મારમગના જણમ જણાવ્યા કે તો જમરાનું પાર્શ્વનાથના સાસનમા અગા રિસામ નાને?

સમાધાન-થીરોનીકુમારે આરમ્ભધારી તોતા તેથી સમાન્યથી મુનનાની કેલા છે બાળી એમ મગરિત તરીકે રિભામ ત્રિપાર્શ્વનોમજના સામનમા પણ હોતો નેથી ત્રિપરસનમા થીચાર્ત્ર માયદના આદિસે ચોદપૂર્વે જ્યા છે

પ્રશ્ન ૮૩૦-થીરોનીકુમારે જે જે સમાજો પૂરી ને અધીમતએ ની

દત્તી કે કુંડલી કે જિનામીની દત્તી ?

શ્રમાન્ત-પાયે અને આગ શિક્ષા થાને પ્રત અને ચમને અગે તથા મયેનક તેમજ અચેનકપણમે અગે મતમે । દત્તી તેથી પરસ્પરના શિષ્યોની એ ૧ શિક્ષાઓજ થઈ કે બાળની, અમઓ માન થીમૌનમસ્વામીજીની નાનશક્તિ અને અચમશક્તિ વળખા માટે દત્તી એ સ્પષ્ટ કે અને તેથી તે શિક્ષાઓ આનંદિક શબ્દોથી જણાવી તેના ખુલા પ્રતાપ પૂર્યા ? જ્યાન થી સર્વશામનમા તે પાયો દત્તીજ

પ્રશ્ન ૮૩૧ શ્રીકૃષ્ણકૃમારે રચાવતો ધમ બગવાન મદાવીર, પામે લીરો કે શ્રીગૌતમજ્ઞાની પામે ?

અમોવા ।-સાસ્ત્રી નગરીમા જ્યારે શ્રીકૃષ્ણકૃમારે પાય મદાવતનો ધમ રીસ ત્યારે બગવાન રીમોરી ૨૧ સાસ્ત્રીમા નહેતા તેથી શ્રીકૃષ્ણકૃમારે પાય મદાવતનો ધમ થીમૌનમસ્વામીજી પામે લીરો છ 'પાર્શ્વ' રચના મર્તો । થારે વિચાર જેવું છે

પ્રશ્ન ૮૩૨-બગવાન રીજિન રંગની મૂર્તિઓ માટે નમ્ર એટલે ના વિશાળ કે ચિહ્નવાળી મૂર્તિઓ વિચારેની કે મનાય એમ ખર ?

અમારાન-કચ્છ કે કે ૧ । સગી મૂર્તિઓ વિચારેને માન્ય નથી બાળી મેનામરેને તો કચ્છ કે કે ૨ સારાગી અને તે સિવાસી પછુ મૂર્તિઓ માય કે રીમૌનપંથ આચાર પડીની મૂર્તિઓમાજ મેનામરા તન્કથી કચ્છ કે કે ૩ સાસ્ત્રીમાનુ નિર્માન થકુ છે, અને તેનીજ મયુગના કમગી મીનામરે વેતામરે શાખાસળી અને લગુના તખવાળી મૂર્તિઓ નમ્ર સ્વમા કે રમુતાએ વિચારતો આચદ કે નમ્રજ મોસે મય અને તેજ સધુ 'કદેસા' સ્વનામગની આ રાજ મુજમ તો મોલને માટે તો મયેવક કે અનેપરપાલ એકે વિચિત્ર નથી મદ મેનામરે ન તે પ્રગરી મૂર્તિઓ મને છે અને આની શુ

પ્રશ્ન ૮૩૩-મીજ પાયમ આલિપદાય અને મધિ થી રેનશાન પ્રમાણે રાય કે નહિ ?

સમાધાન-રીસ્થાનામયુત તથા સૂર્યપ્રગમિઆદિસૂતો અને જો
તિ'કરડાઆ પ્રકરણોને અનુસારે સાફ માફ જણાય છે કે બીજા પાચમ
આદિ પર્વતિથિઓનો ક્ષય હોઈ શકે કે પણ તિથિઓની શક્તિ યથાનો
પ્રસંગ ઓઠો છે હતા ક્ષય અને શક્તિના પ્રમણો નિયત છે

પ્રશ્ન ૮૩૪ શ્રીજૈનરાજ્ય પ્રમાણે બીજાઆદિ તિથિઓનો ક્ષય થાય
છે અને વતમાનમાં વૌકિકગિપચુને આધારે ચાલવાનું હોયને બીજા
આદિ તિથિઓની શક્તિ પણ અનિયતપણે થાય છે તો તે બીજાઆદિ
પર્વતિથિની આરાધના (આરાધક ક્રિયા) શુ હોડી દેવી અને ખેરડી કરવી ?

સમાધાન-પર્વતિથિનો ક્ષય નામ તોપણ પર્વાનુગતની ક્રિયાનો નાશ
ન થાય તે ક્રિયાને હોડી દેવાનું શક્તિ તેમજ પર્વતિથિની શક્તિ હોય તો
તેથી પર્વતિથિની ક્રિયા શી શક્તિ પણ ન થાય એટલે કે તે ક્રિયા ખેરડી
કરાય નહિ અને તેથીજ નાચનાર શ્રીક્રમાચ્યતિથિ મહારાજના પગપરામત
સમ્રાટ શામળદાસે સ્થાને સ્થાને જણાવે છે કે ક્ષયે પૂર્વ તિથિ કાર્ય
વૃદ્ધી કાર્ય તથોચરા અથાન બીજાઆદિ પર્વતિથિનો ક્ષય નામ તો પહે
લાની તિથિને પર્વતિથિ તરીકે માનવી અને શક્તિ હોય તો કપરતિથિને
(બીજા તિથિને) પર્વતિથિ તરીકે માનવી

પ્રશ્ન ૮૩૫ જ્યારે બીજાઆદિનો ક્ષય હોય એ અરસામા શ્રીમા
સ્વાતિ વાચકનરના વચન પ્રમાણે પહેલાની પડરા તિથિઆદિમા બીજા
આદિ પર્વતિથિની ક્રિયાની આરાધના કરી લેવી એ માની લઈએ પણ
બીજાઆદિ પર્વતિથિના ક્ષયે તેની પહેલાની પડરાઆદિ અપર્વતિથિનો
ક્ષય કેમ માનવો ?

સમાધાન-ધ્યાન મગ્નતાની જરૂર છે કે જો જો પર્વતિથિ બીજાઆદિની
આરાધના તપઆદિથી કે ત્ય ઈ તેને પર્વતિથિ મહારમાજ કે મહારના
પ્રતિકમણુમા પચ્ચક્ષણાણુના વખતથીજ લેવાનું છે અને બીજા તિથિના
સૂર્યોદયના મમય સુધી લેવાય છે માટે જો બીજાઆદિના ક્ષયે પડરા
() આદિની મહારી 'તે ત્રીજા આદિના સૂર્યોદય સુધી નીત્યા

માની લઈએ તો પછી પડવાઆદિ તિથિનો ક્ષય માનવોજ પડે

પ્રશ્ન ૮૩૬-બીજાઆદિ તિથિનો ક્ષય હોય ત્યારે તેને પહેલે દિવસે પડવો આદિ પણ માનીએ અને ક્ષય થયેલી પર્વતિથિ જે બીજાઆદિ છે તે પણ માનીએ અર્થાત્ પડવાઆદિને દિવસે પડવોઆદિ પણ માનીએ અને ક્ષય થવાને પામેલી બીજાઆદિ પર્વતિથિ પણ માનીએ તો દરકત શી ? એવે બીજાઆદિ પર્વતિથિઓના ક્ષયે તેના પહેલાની તિથિ પડવોઆદિના ક્ષય મનાય છે તેના કગતા તે પડવોઆદિતિથિઓ જે દિવસ વાળી છે તે પણ માની અને બીજાઆદિ પર્વતિથિઓ અનુસ્ય જી હોવાથી ક્ષીણ થયેલી છે તે પણ માની એમા દરકત શી ?

સમાધાન-મહાનુભાવ ! બીજાઆદિ પર્વતિથિને ક્ષય થયો હોય ત્યારે પડવોઆદિતિથિ ઉદયવાળી છે માટે તેનો ક્ષય ન માનવો અને બીજા આદિ પર્વતિથિ અવિનાની છે તેની આરાધના માની તો પછી આખી બીજાઆદિ પર્વતિથિને અંગે જેને સચિત્તત્યાગ શીવપાત્રન એવે કે રિચ (અર્ચ) ત્યાગઆદિનો નિયમ છે તેવો નિયમ તેવો પ્રતિનિધ પડવાઆદિ તિથિઓને અંગે નથી નો તે અનુસ્ય બીજાઆદિના કારે પગા આદિના દિવસે નિયમ ન પામે તો તેનું પ્રારથિત કરમ દેવાય વળી બીજાઆદિના ભોગદો શરૂ થયે નથી અને છતાં પડવાઆદિ નવામના દિસાએ છે તો તે વખતનું પ્રારથિતઆદિ કમ અપાય ? અર્થાત્ તે મિત્રપુત્રીઓ પણ સવારથી એની પર્વતિથિ માને છે

પ્રશ્ન ૮૩૭-આગવના કરનારે અનુસ્ય બીજાઆદિ પર્વતિથિનો ક્ષય હોય તોપણ તેની પહેલાની પડવાઆદિક અર્વતિથિમા આખી બીજાઆદિ પર્વતિથિનીજ આરાધના કરે પણ ક્ષય કય તિથિનો ?

સમાધાન-તમારા કથન પ્રમાણેજ બીજાઆદિ પર્વતિથિના ક્ષય વખતે પડવોઆદિ અપર્વતિથિને પર્વતિથિપણેજ આરાધવે પણ તે પડવોઆદિ અપર્વ તરીકે ગણીને તેમા અપર્વમા થવી પ્રવૃત્તિ જેવી પ્રવૃત્તિ કરી શકેજ નહિ તો પછી રપષ્ટ થયુ કે બીજાઆદિ પર્વતિથિના ક્ષયે તેની પહેલાની પડવોઆદિ અર્વતિથિનો ક્ષયજ થયો

પ્રશ્ન ૮૩૮-ખીજઆદિ પર્વનિધિના ક્ષત્રને પ્રમગે પડવોઆદિ અપર્વ
તિધિને અપર્વનિધિ તરીકે ન માની અને તે આખી પડવોઆદિ અપર્વ
તિધિને ક્ષત્ર થયેની ખીજઆદિને પર્વતિધિપણે માની પણ ખીજઆદિ પર્વ
તિધિના ક્ષત્રે પડવોઆદિને ક્ષત્ર થયે પ્રમ કહેવાય ?

સમાધાન-પડવોઆદિ અપર્વનિધિ ઉદયવાગી હતા તે આખી અપર્વ
એવી પડવાઆદિતિધિને જ્યારે અખડ ખીજઆદિ પર્વતિધિ માની લેવી
તો પછી પડવાઆદિ અપર્વતિધિપણે શુ કયા ? અર્થાત્ ૨૫૪ થયુ કે
ખીજઆદિ પર્વનિધિના ક્ષત્રે પડવાઆદિ અપર્વતિધિનો ક્ષત્રજ ગણ્યો

પ્રશ્ન ૮૩૯-ખીજઆદિ પર્વનિધિના ક્ષત્રે પડવોઆદિ તેની પહેલાની
અપર્વતિધિનો ક્ષત્ર ગણવો અર્થાત્ તે દિવસે પડવોઆદિ ન ગણવા એવો
કોઈ સામ્બપાઠ છે ?

સમાધાન-તત્ત્વતરંગિનીમા ચતુર્શીના ક્ષત્રને પ્રમગ લાદને લખે છે કે
કથ ત્રયોદશ્યા ચતુર્શીત્વેન સ્વીકારો મુક્ત इति चेत् ॥ य, 'तत्र
त्रयोदशीनि व्यपदेशस्याप्यसम्भवात्, किंतु नायश्चित्तादिविधौ चतु
र्दश्येवेति व्यपदिश्यमानत्वात्

અર્થાત્ શકોમર કહે છે કે તેરશને ચૌ શરણે માની લેવી તે શુ
હીક કહવાય ? એવી શકોના ઉત્તરમા જણાવે છે કે ત્યારે કયા હીક ?
પણ તે દિવસે (કોણ ચૌદસની પહેલાની તે શે) તે શ એવો અવધાર
પણ અસંભવિત છે કેમકે નામનિત્ય પૌષ્ઠઆદિ કાર્યોમા (તે તે શે)
આજ ચૌદસ છે એમજ કહેવાય છે આ ઉપરથી ૨૫૪ થાય
છે કે ક્ષત્ર પામેલી ખીજઆદિ પર્વતિધિની પહેલાના પડવાઆદિ
અપર્વનો ક્ષત્ર કરી તે દિવસે ખીજઆદિ તિધિ કહેવાય આ રીતે
૨૫૪ છે કે પુનમના ક્ષત્રે નેગશને ચૌ શ તથા ચૌ શને પુનમ કહવી
પડે વળી, પુનમનો ક્ષત્ર હાય ત્યારે ચૌદસનો ભોગ તેરનો અને પુનમનો
ભોગ ચૌદસે હાય તેથી આરોપ નહિ ગણાય

પ્રશ્ન ૮૪૦-ખીજઆદિના ક્ષત્રે, તેની પહેલાની પડવાઆદિનો ક્ષત્ર

૮ની બીજઆદિ મનાય પણ બીજ આની શદ્ધિમા પડવાઆદિની શદ્ધિ કેમ ગણાય ?

મમાધાન-અમમાન વિમાસ્વાતિવાચકપ્રવરત્ત વચનથી બીજઆદિ ॥ શ્લોકે ૧૬વાઆદિનો શ્લોક શ્રી તે વિવસ બીજઆદિ મનાય તો ૫૩ી તેમનાજ સ્થન પ્રમાણે પરીતી બીજઆદિના પ્રસંગે બીજ બીજઆદિને બીજ પરીતી પ્રદેશાય અને સ્થાને બીજ બીજઆદિને જાજગતરીકે કહેવાય તો ૫૩ી પદનાની બીજને માત્ર ન કહેવાય પણ પડવોજ કહેવાય અથાત્ અપર ॥ તિથિજ વધી શકે એજ પ્રમાણે પુનઃમ અમાવાસ્યા ॥ શ્લોક ૧૧ પ્રમંગે એ તેરોજ કરતોજ પડે

પ્રશ્ન ૮૪૨-કે વમા જે તિથિ હોય તેજ ઉદયમિ જા તિહી ૦, સ્થાનિ સમયથી પ્રમાણ મનાય કે તેનું કેમ થાય ?

સમાધાન-ઉદયમિ જા તિહી ૦ એ સામ્ય વિનય છે અને સ્થાનિ ૦ ૧ ૧ નિયિ તા અને શદ્ધિમા ઉત્તર ૧ પર્વતિથિ સેરી એ મન (વાક્ય) ૧ નાથી પ્રમન કે નિર્દિન ૧ જો આદિના શ્લોકે બીજઆદિમાં સૂચોત્ત ન કોવાથી ૫ સઆદિ ॥ સૂચો વમા બીજઆદિ આજ કે એમ પ્રદેશ ૧૬વાઆદિ નામજે અને નને બીજઆદિ વિવસએ સૂચોત્ત હતા બીજ બીજઆદિમા આજ બીજઆદિ કે એમ પ્રદેશો પણ મુલાવા ૧૬વાગે માટે ૧૬ગદિના પ્રમમ સિવાય ઔ ચિકનિયિ માનવાની છે

પ્રશ્ન ૮૪૩-પ્રતયાઅમા પડેતી એમભી અને અપર એમદરી, તથા પડેતી અમાવાસ્યા અને હિતર અમાવાસ્યા, એમ જે પ્રદેશાય છે, તે પરનિયિ ૧ શદ્ધિ ન માને તો કેમ પ્રદેશાય ?

મમાધાન-બીજઆદિ પરનિયિનો કાર હોય ત્યારે જેમ પડવાઆદિને બીજઆદિ તરીકે ગણતા પડવાને કાર કયા હતાં માત્ર પચામ ૧ અથે કાએ પ્રદેશાય કે તેમ અગિયારશ કે, અમાવાસ્યાની શદ્ધિ તાદિ માનવા, હતાં માત્ર પચામની અપેક્ષાએજ પર્વ અને અપર શબ્દો, વામ્પચા ૧૬

પ્રશ્ન ૮૪૩-પ્રતયાઅમા પડેતી એમભી અને અપર એમદરી, તથા પડેતી અમાવાસ્યા અને હિતર અમાવાસ્યા, એમ જે પ્રદેશાય છે, તે પરનિયિ ૧ શદ્ધિ ન માને તો કેમ પ્રદેશાય ?

સમાધાન-જસ વમણાં એ પગે રાખેના વાક્યેલી ન્યાયભીમા ઉત્તમભૂતિ અને ઉત્તમકૃતો છે એમ માનનુજ પડશે પણ જેમ અમુક કાર્યોને અંગે અમુક કુલાજ ઉત્તમ મણુમ જેમ રક્ષણને માટે દાનિયો વ્યાપારને માટે વધિકો આ જોતા તીર્થ કર વાસ્તુદેવાદિઓ માટે દાનિયાદિ કૃતોજ ઉત્તમ મણુમ તેમાં આશ્ચર્ય નથી અને તે અપેક્ષાએ તમા પ રી ક્ષેરો એકે કે તીર્થ કર ચક્રર્થી, વાસ્તુદેવ જાતેવાલિની ઉપત્તિ જાળજ કુલોમા ન હોય. શીરામચક્ર કે શ્રીકૃષ્ણજ પણ દાનિયોમાજ થયા છે

પ્રશ્ન ૮૪૪-બીજાના પર્વનિધિનો ક્ષય હાય અને તેને પડવો આદિને વિષે આરાધાય તો તે જોડુ કહેવાય કે નહિ ?

સમાધાન-ઉદયવાળી તિથિ ન માત્ર કે પ્રાર્થક કારણથી ઉપવાળી પર્વતિથિ ન સહ સકાર તોપણ જે દિવસે તે તે પર્વનિધિનો ભોગ થયો હોય તે તે વિવસને તે તે પર્વતિથિ તરીકે આરાધાય તેમા અડચણ નથી કેમકે શીવર્મસાગરજ મહારજ તિથિના ભોગની દયાનીને આધારભૂત મણે કે તત્ત્વતઃ મિત્તી પર કે તદ્દ્યોગગન્ધવ્યાયમાગત અર્ચાનુ પુનમને દિવસે ચી રના ભોગનો મધ પણ નથી, વળી ચૌદશે ક્ષીણપુનમની રાત્રનિક સ્થિતિ છે એમ જણાવતા કહે છે કે
 દુષ્ટિત્વેન ચતુર્દશ્યા પૌર્ણમાસ્યા વાસ્તવ્યેવ સ્થિતિ । અમાત ક્ષીણ દેવાથી ભોગ લેવાને લીધે ચૌદશમા પુનમની ખરેખરી સ્થિતિ છે એમ કહેડુ તે પણ ભોગની અપેક્ષાએજ કહેનાય વળી ખરતમે ચૌદશના ક્ષયે પુનમે ચી ર કરી શક્તિ કરે કે તેને અંગે જે જણાવે ॥ ૩ તદ્દ્યોગગન્ધમાવેડવિ અથા પુનમને વિષે ચી રના ભોગની મધ પણ નથી તો પુનમે ચી ર કેમ ચા ર આ ઉપરથી જેઓ પુનમના ક્ષયે તેની આરાધના તેરસ કરવાનુ કહે છે તેઓને તેરસને દિવસે પુનમનો ઉદય કે ભોગની મધ પણ નથી તે વિચારવાનુ છે જેમો પુનમના ક્ષયે તેરસનો ક્ષય કરે છે તેમને નો તેરસ ચી રનો અને ચી ર પુનમનો ભોગવડો કે જે ચૌદશજ છે વળી જેઓ પુનમના ક્ષયે ચૌદ ઉદય અને પુનમનો ભોગવડો માની બેમાં કરવા માગે તેઓએ ખરે

ખર વિચારવું જોઈએ કે જો તપશ્ચા માત્રને જ એ પ્રકાર દોત નો શરૂ
આન પુનમતી ગણી લેતું પણ સચિત્ત ત્યાગ અવસ્થાવાગ (અભ્યર્ચના પાનન)
જેવા નિપ્રતિનિદ્ધ નિમજોમા જે દિવસ ક્યાથી સાવરો ? વળી શાઓમા
સ્થાને સ્થાને ચાઉદસદ્દમુદિદ્દપુણિમાસિનીસુ જ એમ કહી ચોદસ અને
પુનમ કે અમાવાસ્યા બે ને દિવસોના પૌષ્ઠો કરે છે, અને તે પ્રમાણે
જે તિથિના પૌષ્ઠો ક્રમવારને એકજ ચોદસને દિવસે ચોદસ અને પુનમના
પૌષ્ઠો કેવી રીતે કરાવી શકાય ?

પ્રશ્ન ૮૪૫-પર્વતિથિ માનવાનું લક્ષણ શું ? ઉત્તર-કે છે કે
ઉચવાળી અને સમાપ્તિવાળી હોય તે તિથિ અથવા ઉદયવાળીતિથિ
અથવા અમાપ્તિવાળી તિથિ એમ જૂની જૂની રીતે કહેવામા આવે છે
માટે તિથિ કમ ગણવી ?

અમાધાન-જે ઉદયવાળી હોય તેજ તિથિ એમ કહીએ તો બીજા
આદિનો દાય હોય ત્યારે ત્રીજાઆદિ તિથિઓ ઉદયવાળી હોય નહિ. ક્યારે
ત્રીજાઆદિનો દાય હોય ત્યારે પડશે અને ત્રીજાઆદિનો ઉદય હોય માટે
ઉદયવાળી હોય એજ તિથિ કહેવાય એમ માનનામે જૂલે છે પણ જે
એમ કહ્યું કે ટીજ પર્વનો પ્રસંગ ન હોય તો ઉદયવાળી તિથિ તે પ્રમાણે
છે તો જે વખતે પર્વતિથિ જે ત્રીજાઆદિ છે તેની જુદી હોય ત્યારે
તે ન તે બીજાએ કે પાચમઆદિ પર્વતિથિએ સર્પનો ઉદય હોય છે તેથી
બે ત્રીજાઆદિને ઉદયવાળી હોયથી પર્વતિથિ માની આસપડવી પડશે
એટલું કહેતું પડશે કે ટીજના અથવા જુદાના પ્રસંગમા ઉચવાળી તિથિ
। સરી પણ ઉદય તથા સમાપ્તિવાળી તિથિ લેવી જોઈ હોય તો ઉદય
અને સમાપ્તિ દોષ છે અને જુદી હોય ત્યારે ઉદય અને સમાપ્તિ બે ને
બીજા દિવસેજ હોય છે તો ને વાત પણ સરળી નથી, કેમકે હમેશની
તિથિઓમા તથા વર્ષે તિથિઓમા બીજા દિવસે ઉદય તથા સમાપ્તિ
બે ને હોય છે એવા જે વખતે ત્રીજાઆદિ પર્વતિથિઓનો દાય હોય ત્યારે ઉદય
નહિ હોયથી તે ત્રીજાઆદિ પર્વતિથિઓને અને તેની આસપડવાને ઉદાહરી દેવી
પડશે આ બધું દ્વારકા યજ્ઞમા માટે જે એમ ગણવામા આવે કે સમાપ્તિ
વાળી તિથિ મળવી તો તેથી રાજની તિથિઓમા પણ કુદયની સાથે

સમાપ્તિ હોય છે બીજાઆદિ પર્વતિથિનો તથા તેાય ત્યારે પણ તે બીજા
 આદિ પર્વતિથિની સમાપ્તિ પડવોઆલિજ દિવસે હોય છે અને બીજા
 આદિની દિવસ તેાય ત્યારે તે બીજાઆદિની સમાપ્તિ બીજા વારેજ તેાય
 છે તેથી સમાપ્તિ થાય તે તિથિ ગણનામાં સામાન્ય નિયમમાં ક્ષીણ નિયમમાં
 કે શુદ્ધિવાળી નિયમમાં એકકેયમાં અડચણ આપશે નહિ અને જો
 આમજ હોય તો પછી સાત્તકાગેને સામાન્ય તિથિ માટે હૃદયમિજા તિહી
 તથા ક્ષીણ નિયમમાં ક્ષયે પૂર્વા વળી શુદ્ધિમાં શુદ્ધ જોવા તથોચ્ચાર
 એમ જુદા જુદા સંજોગો અને રિવાજો કરનારી જગત્ત્રીણી
 સમાપ્તિર્નાન એમ માનવાથી અધિકમાનના પ્રમગમાં પણ નિયમની સમા
 પ્તિની માફક માસની સમાપ્તિ બીજા માસમાં છે તેથી બીજા માસજ
 પ્રમાણ ગણાય છે તે બ્યાજનીજ દેગે એટલે એમ કહેવું પડશે કે
 હૃદય પૂર્વ અને ઉત્તર તિથિ અથવા ઉત્તર માસનું જુદું જુદું રિવાજ
 કરનારાઓએ નકામુજ ડોળુ છે પણ ત્યારે બીજાઆદિ પર્વતિથિનો
 કાય હોય ત્યારે પડરા અને બીજાઆદિ ને નિયમો તે તે પતે
 આદિને દિવસે સમાપ્તિ પામે છે તે વખતે એકમાત્રમાં બે નિયમો
 આપીને (એકાદને) પચાગની માફક દીપ્તિમાં પણ ભેજમેજ આવું થશે
 તેથી સમાપ્તિ માસને પ્રમાણ ન જણાવના કે પચાપ્તિ નું જુદા સ્વરૂપો
 જણાવ્યા છે પણો સમાપ્તિવાળી તિથિ માનવામાં આવે તો જોમ
 બીજાઓ જેસની તિથિને માન્યોમ થાતે પ્રતિક્રમણ રખતોજ નિયમ આવ
 તેને માને છે તેથી રીતે સમાપ્તિનો પત્ર લેવા જત પ્રતિક્રમણ રખતે
 સમાપ્ત થતી કે પચાપ્તિવાળું લેતી રખતે તે ને સમાપ્તિ લેરાનો પ્રમગ
 આવી જતા આ માટે હૃદયર્મ માર્ગે જે તિથિમાં સુર્યોદય થય નેજ
 તિથિ તે તિથિના પાંચે પ્રતિક્રમણના માર્ગમાં ગણતરી એમ શાસ્ત્રમાં
 પહેલે રીતને ઉપવાળી તિથિ માત્રાનું ક્ષી જણાવે છે પણ અત્રા
 માર્ગે જણાવે છે કે જે સુર્ય ઉગતી તિથિ ને મહેનો દાસમાં પૂર્વનિયમે
 પર્વનિયમ માનવી અને શુદ્ધિમાં જે ઉપવાળી તિથિ મળે તો બીજા ઉપવાળી
 પર્વનિયમ તરીકે માનવી આ ઉપથી અપષ્ટ સમજશે કે હૃદયવાળી
 પ્રત્યક્ષ અને અત્રા તથા શુદ્ધિમાં પહેલાંની અને બીજા નિયમે

પર્વતિયિ માનવી એ અપવા છે એમને શાપ આન શદિ ॥ ૪૨૭મા
હૃદયની નિમિત્તી વાન મરી તેમની બ્રજ ૪ હવળાદે સ્વર્ગી મુચ્ચ
ખનારના વેધુ જુજુ છે

પ્રથમ દર્શન-તપાસનું સામાન્યરીવાસને ક્ષયમાં પૂર્વતિથિ અને
ત્રિમાસ ઉગરતિથિ કરવાની અવ્યક્ત નથી પણ સનાતન એ છે કે પૂર્વ
તિથિના કારણે પૂર્વની અપર્વતિથિનો ક્ષય કે થોડો એ સા આધારે ભેદ ?
પ્રથમે શ્રીહરીમુનિના વચન પ્રમાણે પચમીના કારણે તેનું નામ પદસાની
તિથિમાં કરવું એમ જણાવેલ છે, અર્થાત્ પૂર્વતિથિના કારણે તેની પદ
સાની અપર્વતિથિનો ક્ષય જણાવ્યો નથી

સમાવાજ મહાપાખ્યાય શ્રીધર્મભાગરથ શ્રીનરસિમીમા જગાવે
 છે કે ચૌ સનો લાવ હાવ અને તેમને સુએ વ નેવ તે તે ઉપાસાળી
 નેગસને ચૌદશ કેમ ગણીશ ? ગરી ખગતગની સમના હાગમા ચોડખા
 શામા કહે છે કે પ્રયતિગમાદિ (પચ્ચદ્ધ્યાન્ય પડિચર્મય તથા તપ
 રિગિરે)મા નેરસનો ક વ ખના પજુ નેરસ છે એવુ મ્હેસાનુજ નથી
 પણ ચૌ સજ કે એમ કહેવાય છે વુગો ને પાદ -

નવ્યોદયિષ્ઠિયિસવીકારાન્યતિયિનિરસકારપ્રવચનયં રાવયો' કથ
ત્રયોદશ્યા અપિ ચતુર્દશત્વેન સ્વીકારો યુક્ત इति चेत् सत्य, तत्र त्रयो
दशीति व्यपदेशस्याप्यसंभवात्, किंतु प्रायश्चित्तादिविधौ 'चतुदश्येवेति
व्यपदिश्यमानात् भरत सप्त ३७ छे ३ ७ तिथिमे अर्पेन । ८ ५
६।५ ने तिथिने भा । ११ । અને ८ યદિનાની નિધિને છે ના । આપણે છીએ
અથાન જ ને એ પ્રમા ને આચરનારા હોએ તો પછી ઉદયમા ને તેરશ
છ ને તેરશને ચોક્કસ તરીકે કેમ આવી શકાય ? આવી શકના ઉત્તરમા
ધીપર્ધનાગ છ અદાગજ જણાવે કે કે તારી ધાન સાની , છે પછુ ન્યારે
ચો સનેા ૬।૫ ૮।૫ અને તે જ ચો સ ૬શય તે વખતે તે તેરશને દિસે
તેરશ કે એમ કથનનો પછુ સબબ નથી પણ ત્રયશિત પડિએ એમ કહી
કાપે(મા ચોદશ છે એમ કહેવાય કે અ ૧ ૧ ૨૫૮

જેઓ બીજાઆદિ પર્વતિથિઆદિના ક્ષયે પડનાનો કાચ નથી માનતા તથા આરાધનાને માટે પ્રગટ થતા ટીપ્પણમાં પણ રૂં રૂં રૂં, રૂં રૂં રૂં રૂં એમ લખે છે તેઓ શાસ્ત્ર અને પરપરા બંનેથી હનગજ છે જો કે તેવું લખનારાઓ પરપરા અને શાસ્ત્રના લેખોની દરકાર ન કરવામાં પાવરધા છે એમ સોરઠં દેશને અનાયું દેશ કહેવાથી માણસા આચાર ઉદાવવાથી સુનકે ઉદાવવાથી ઊટડીના દૂધને અભક્ષ્ય કહેવાથી એ બે સરખી અસજાયામાં કાનમઢણુ લઈ પહરીઓ બગાડી સિદ્ધ છે અને તેથી તેઓ પોતાનું નવીન ગીપણુ રદ કરશે નહિ એમ જણાય છે હતા શાસ્ત્ર અને પરપરાને માનનારો મનુષ્ય તો પરપરા અને તેને અનુમરતો ઉપરનો (આ) લેખ વાંચી કદી પર્વતિથિના ક્ષયે તેની પહેનાંની તિથિનો કાન કરવાનું કે માનવાનું કહેવા કે લખવાની બુદ્ધ કરશે નહિ વળી આજ અપર્વતિથિના ક્ષયની વાતમાં શ્રીધર્મમાગરજી મટોપાખ્યાય જગ્યાએ છે કે एतच्च स्वयाऽप्यमीहृतमेव, अन्यथा क्षीणाष्टमीकृत्य सप्तम्या क्रियमाणमष्टमीकृत्यव्यपदेश न रुमेत अर्थात् બીજાઆદિ પર્વતિથિના ક્ષયે પહેલાની અપર્વતિથિનો કાન તે પણ કળૂન કરેતો છે જો એમ ન હોય તો હ ના સમજી રોય ત્યારે અખખીનો કાન હોવાથી સાતમને દિવસે જે પાંચાદિ ધર્મ કરે છે તેને અખખીનું કૃત્ય કહી શકાશેજ નહિ આ ઉપરથી પણ એ કળુ છે કે આમને કાચે સાતમનો, કાચ કરી તે દિવસે આમની આરાધના કરાય છે અને તે તિથિ આમના નામે એનાય છે વળી ક્ષીણ એની પુનમની રિચિતિ ચૌદશેજ છે એમ જણારીને પુનમે કાનો પુનમ રહેશે અને કાનો પાત્રિક રહેશે' એમ 'જગ્યાવી એ તિથિની બેગી આરાધના ના' કહે છે જુઓ — આદ્યે પાક્ષિકાનુ ઘાનવિલોપાપત્તિ દ્વિતીયે સ્પષ્ટમેવ મૃગામાષણ, પચદ્વિશ્ય યવ ચતુર્દશીત્વેન વ્યપદિશ્યમાનવાત્ અર્થાત્ પુનમ માનો તો પાત્રિક અનુગતના નાચની આપત્તિ ઉભી થય અને જો તેને પાક્ષિક અનુગત કાનો તો રજદજ મૃગાવા છે કેમકે પુનમને ચૌદસ કાનો છે આ ઉપરથી ૨૫ ટ સમજાને કે જે પર્વતિથિઓ એમની ધર્મ શકે નહિ વળી શ્રીકી

સરિજીએ લીધું પચમીનું તપ તેની પૂર્વતિથિમા કહું એમ કહ્યું
 ને મધ્ય નો પચમીની અપેક્ષાએ પૂર્વ તિથિ એમ કહેવું જોઇએ
 વાયકવર શ્રીકૃષ્ણસ્વાતિજીનો પ્રયોગ તો પ્રતિદ્વજ છે ૬ ક્ષયે પૂર્વ તિથિ
 કાર્યા (ગ્રાહ્યા) વૃદ્ધો કાર્યા તથોત્તરા, એટલે પર્વતિથિના ક્ષયે પડતાની
 (૧૨વી) અપર્વતિથિનેજ પર્વતિથિ કરવી અને જો પર્વતિથિ મેવની નામ
 તો જીજી પર્વતિથિનેજ પર્વતિથિ કરી જાથી અપર સંમત્ય છે કે
 પર્વતિથિના ક્ષયે પ્રથમની અર્વતિથિનો ક્ષય કરવો અને ને તિથિને એક
 કે તેજ દિવસે પર્વતિથિ કરવી અને જદિ હોય ત્યારે પર્વતિથિમાંના પ્રથમ
 રિમે પર્વતિથિ ન માનતાં જીજી દિવસે જ પર્વતિથિ માનવી એટલે
 પડેનાની અપર્વતિથિની જદિ મળતી પડે તેઓ પહેલી અપર્વતિથિને
 રાખી તેમા પર્વતિથિનું કામ કરવું એમ કહે તેઓએ રિચાગુ જોઇએ
 કે એમ નેત તો પ્રથમ તો પ્રયોગમાં 'તિથી' અથવા 'પૂર્વત્યા' એમ
 પદ નથી એ ચોક્કસ છે વળી આગળ જણાવું તેમ ધર્મધર્મમા ને
 નિધિને અર્વતિથિના નામે મોનવાનો પશુ નિષેધ કરેતોજ છે વળી શ્રી
 ધર્મમાગજી મહારાજ ચૌ શના ક્ષરે તેરશને ચૌદશ કરવાનું અને ચૌદમજ
 કહેવાનું ૨૫૫૫એ કહે છે કે કારણવિશેષમન્તરણે ત્રયોદશીતિ ક્યપદેશ-
 શંકાડપિ ન વિધેયા અર્થાત્ વિશેષ કારણ મિત્યાય તો તે હેવી ચૌ શને
 રિમ તેરશ છે એવું કહેવાની શકા પશુ ન કરવી એમ એટલે સુધી
 ૨૫૫૬ જતા તેઓ પર્વતિથિના ક્ષયે અપર્વતિથિને ઉપર લખી પર્વતિથિ
 ન નીચે લખી તેવું ગીપણુ પ્રસિદ્ધ કરે છે તેઓ પરપરાને અને
 શાઓને ક્યાનનારા થયા સાથે પોતાના ગીપજીને માન નાગરઓને કેવલ
 અવને રમ્નેજ દેરે છે આટલે ચાસનરસિમએ તેવા કૃત્યાપમથી તથા તેઓના
 ગીપજીઓથી દૂર રહેવું વળી તત્ત્વ ૦ પત્ર ૧૫મા જણાવે છે કે નિર્ધોવ્યમાણે
 અદ્યાપિ ત્રયોદશીમેવ વદસિઃ અર્થાત્ ચૌ શના ક્ષરે તેરશને ઉઠાડી
 ચૌદશ કરવાનું જાહેર મ્હા જતા નેને તુ તેરશ કહે છે ?

પ્રશ્ન ૮૪૪-જેઠા ના પ્રમાણે ગીર્જાઆદિ પર્વતિ

ત્યાં તેનાથી પહેલની પડવોઆદિ અપરંનિધિનો દાવ મળાય એ ઠી
 છે પણ પુનમ જેની પરતિધિનો દાવ હોય ને તેની પડેલાં પણ ચૈદસ
 જેની પરતિધિ હવ નો તેના અમંગે એમ છે કે પુનમનો દાવ હવ ત્યાર
 મર્ધ નિધિનો મવ કરવો ?

સમાધાન--પચામમા પુનમઆદિ પરંતિધિનો દાવ હોય નો પહે
 દીપખામા તે તેની આરાધના ઉગ્રાલી નથી માટે દાવ લખામ નહિ
 જેઓ ચૈદસઆદિ પરતિધિના દાવે તેરસઅંતિનો દાવ ન માનતા
 કે જે એમ સંરખાવથી તેરસચૈદસ એકા એમ જણાવી જેઓ
 આરાધનાને માટે કરાવાના ડીપખામા પરંતિધિનો મવ બસે જણાવે પણ
 ત્રયોદશીચતુર્દશ્યો નો પાડ અને પરપક્ષથી તેરસને જ દાવ થાય કે
 અને દાવ છે તેથી શાસ્ત્ર અને પરપક્ષ માનનારા ડીપખામા તે
 તેરસનો દાવ મહે છે પરંતિધિને બેળી કરનાર છે તે તે બેળી
 કરેની પરંતિધિએ તાર કયો મચ્છો ? કેમકે વારના મમખમા દાનિ શરિ
 હોની નથી તે તો ચોડીશ કનાકનોજ દાવ છે નો વળી અપરંક્ષયે
 પણ કે જે કેમ ન લખવા ? કેમકે ડીપ વગેરે ડી મમાપિ બીજા
 આદિએ છ ચોપકામા અને પદમા શુ ફક્ત બખીને વાર લખાય છે
 પાર તો સુષોન્મથી શર થાય છે અને તે ડીમે ચૈદસ તો ધળીવાર
 પગી શા થગે એક નિધિની માયે એક વાગે નવદા પણ ડિ
 મર્ધ શકે વળી તેરસના દાવમા તો પગપલ મચ્છત થાય પણ તેરસ અને
 ચૈદસનો મિત્રવાર તો એજ સોમે આજ શકે આ વાન એટલા મટેજ
 જણાવી છે કે શાસ્ત્ર અને પરપક્ષથી પૂરંની અપરંનિધિ દાવ થાય
 એમ માનિત છે તો જળી પુનમની પડેલા ચૈદસની નિધિ અર્ધ નધો
 માટે ચૈદસનો દાવ ન કરાય પણ તે ચૈદસ કરતા પણ તે પહેલાની
 અપરંતિધિનો દાવ જાણજી કે એમ મમખમા સળી પુનમના દાવે
 પુનમની આરાધના ચૈદસ કરતા માટે સૌંચનો દાવ ન કરવાનો દેખાપો
 તો મીઠીગમ્મીએ હીરપ્રથમો પાયમ અને પુનમના દાવમા તે ડી
 તપરયા કયાં કરે ડી એવા પૂજતા પ્રથના દત્તમા પાયમના દાવે તે

તપ પામમથી પહેલાની તિથિમા કરવો એમ રૂપટપણે કહી । દીધુ પણ
 પુનમના ક્ષયના માટે જુદો ઉત્તર આપ્યો એ પુનમના ક્ષયે પુનમનું
 તપ ચૈદમે તેનો ક્ષય મરીને કે કયા વિના પણ કળવાનો દેહત તે એમ
 પચમી માટે નેનાથી પૂર્વતિથિમા બક્ષામણ કરી તેમ પુનમ - માટે પણ
 સખી બક્ષામણ કનત પણ તેમ ન કરતા પુનમના ક્ષયે પુનમનું તપ
 કરવા ત્રયાદશીચતુર્દશ્યો એમ રૂપટપણે જણાવ્યું છે અને પચમીના
 ઉત્તરથી જુદો રીતિએ ઉત્તર આપ્યો કે અર્થાત્ પુનમના ક્ષયે ચૈદશનો
 ક્ષય તે પર્વતિથિ હોવાથી ન થાય તેથી તેમજ શક્યયાદિ પામનની મે
 વખત આગમના પણ એક તિથિમા અને નદિ માટે તેરશે ચૈદશ કરી
 ચૈદશ પુનમ મરી એમ રૂપટપણે જણાવ્યું છે કેટલાકે કહે છે કે
 પુનમના ક્ષયે ચૈદશનો તપ કનત હોય તેથી પુનમનો તપ તેરસ
 ચૈદશ કરવો એમ કહ્યું છે પણ આપુ કહેના એએ વિચારતુ નેહએ
 કે ચૈદશનો તપ કરતો હોય તો પુનમના ક્ષયે પુનમનો તપ ક્યારે
 કરવો તે જણાવ્યું નથી તેમજ ઉત્તરમા પણ એમ નથી જણાવ્યું કે
 પુનમનો તપ ચૈદશનો તપ કે નો હાય તો તેરસચૈદમે કરવો ધેળી
 ને એમ હાય તો પચમી અને પુનમના ક્ષયે તેના તપ કરવાના ઉત્તર
 મા જુદા પણ હામ માડના ચૈદશ જણાવત કે પચમી અને પુનમના
 ક્ષયે તેનું તપ તેમી પૂર્વતિથિમા કરતું અને પછી જણાવત કે ને ચૈદશ
 તપ કરતા સાથે પુનમનો તપ કરનારો હોય તો તેરસચૈદસે તે તે તપ
 કરે પરંતુ એમ નથી જણાવ્યું પણ પૂર્વની તિથિમા પામમનું તપ
 કે વા ઉત્તર બુદો આપીને જે તેરસચૈદસ એમ હીવચનના પ્રયોગથી
 જણાવ્યું છે તેથી રૂપટપણે કહે કે પુનમના ક્ષયે ચૈદશને પક્ષટાપી
 તેરશે સારવી અને ચૈદશને દિવમ પુનમનો તપ કરવો અને પચમી
 પણ એવીજ છે તળી હવે પુર વિગેરેના બકારો તથા બૂની મમાચાનીની
 પ્રને મા પણ રૂપટપણે એમ નજે છે કે પુનમનો ક્ષય હોય ત્યારે તેરશનો ક્ષય
 કરવો અર્થાત્ તેરશે ચૈદસ કરવી અને ચૈદસે પુનમ કરવી આ ઉપરથી
 નક્કી થાય છે કે પર્વતિથિનો ક્ષય ન કરવો માટે ક્ષયપામની પર્વતિથિની
 પહેલા પણ ને પર્વતિથિ હોય તો તે પાછવની પર્વતિથિથી

હાની અપર્વતિથિનો ક્ષય કરવો આ રથાને કાલિકાયાપ મહારાજને માન
 નારાએ બાદરવા સુદ પાચમના ક્ષય કે તેની જિદિ એ ચોથનો ક્ષય કે જિદિ માને
 છે તે ચોથ નથી ચૌમાગી પુનમના ક્ષયે તેરશનો ક્ષય કરાય છે અને તે
 પરપરા તથા ભેષ અનુસાર છે ને તેઓએ ધ્યાનમાં લઈને અહીં પણ તે
 દિસામે બાદરવા સુ પાચમના ક્ષય કે જિદિએ ત્રીજનો ક્ષય કે જિદિ
 કરીજ નોઈએ કેત્યાકો કહે છે કે આરપર્વમાં ક્ષય કે જિદિ ન મનાય
 પણ સવત્સરીની ચોથ આરપર્વમાં નથી માટે તેનો ક્ષય કે જિદિ માન
 વામાં અડચણ નથી આ વાત કહેનારે વિચારવું નોઈએ કે નો મતિ
 કાચાર્પમહારાજે કહેની ચોથની સવત્સરી કબૂલ છે તો પછી ચોથ એ
 સવત્સરીની પર્વતિથિજ છે અને ચૌમાગીની ચૌદશની જોમ કૃત્રિમ છે
 છતાં તેની ચૌમાગીની અપેક્ષાએ જિદિ કે ક્ષય આચરાય નહિ તેવીજ
 રીતે બાદરવા સુદ ચોથ પણ સવત્સરી કૃત્રિમ છતાં પણ પર્વતિથિ તરીકે
 માટે તેની પણ મય કે જિદિ નજ મળ્ય વળી બાદરવા સુદ પાંચમ
 પર્વ તરીકે છે તો તેના કરતાં બાદરવા સુ ચોથ એટલા મહત્વવાળી
 નથી કેમકે શ્રીહીરસરિજ પાચમનો તપ કરનારાને ઠૂં કરાની શક્તિ
 ન હોય તોજ બાદરવા સુ ચોથના ઉત્સવમાં પાચમનો તપ આવી
 ગયાનું જણાવે છે માટે બાદરવા સુદ પાચમની જિદિ કે ક્ષય જોમ ન
 મનાય તેમ બાદરવા સુ ૪ પણ સવત્સરીની નિધિ હોવાથી તેનો પણ
 ક્ષય કે જિદિ ન થાય અને તેથી પાચમની જિદિએ કે ક્ષયે ત્રીજનીજ
 જિદિ કે ક્ષય કરવાજ પડે તરી કેત્યાકો વૈત્તવાળી ચૌદશ કેમ વિરાધાય
 એમ માની પુનમના ક્ષયે તેનો તપ તેજે અને તેરશે ખૂબી જનાય નો
 તે પુનમનો તપ પડવાને દિગે કરવે આનું માનનારાએએ વિચારવું
 નોઈએ કે શુ પુનમને માટે તેરજે પડવો જોયો તેમાં પુનમનો ઉદય કે
 સમાપ્તિ જ ને છે કે શુ તેરજે કે પડવે જ પુનમની નિાથના
 કેઈ જામ સંખ્યા પણ છે જો તેરશે કે પડવે એ પુનમનો જામ પણ
 નથી તો તેજે કે પડવાને પુનમ કેમ મળ્ય ૭૨ મળપાપાયજ થી
 ૫૪ સાગરજ પુનમના દિવસે ચૌ રના ક્ષયે પડખી કરનારને ખાતિરાળા
 મારફ્ટ છે અને તેના કાગુમાં ચૌદશના જોમનો ૧૫ પણ નથી એમ

જાણે છે તેથી તેરશે કે પડવાને દિવસે પુનમનો ભોમ બનશે પણ ન
 જોવાથી પુનમના કાચે તેરશે કે પ્રાચણે પુનમનો તપ માનવો તે અમિત ન
 કરવાય ? શ્રીદીરસચિત્ર મદારાજે તેરશે જુલાયાથી પડવો જાણ્યાં છે
 તેનું કારણ તો એવું છે તેરશે ચૌદશ ન કરી એટલે ચૌદશે ચૌદશ
 કરી પુનમની બીજી તપચ્ચા ચૌદશે ગાયે બીધેલ દોવાથી પડવાએ પૂરી
 કરે કેમકે ચૌદશે પુનમની તિથિનો 'ભોમવરો' છે તરવ એટલું - કે પુનમના
 કાચે બારશનેરસજ બેળા થાય અને પુનમની ગદ્દિએ બે તેરશ થાય
 વળી પુનમ પદ્મી કરનારને એક અનુદાનના કોષકે માન્યા છે તેમ
 ચૌદશપુનમ બેળા કરનારને પણ યશે

અર્થ ૮૪૮-જેઓ બીજાઆદિ પર્વતિથિના કાચે તેની પૂર્વની
 અપર્વતિથિનો કાચ ન કરે તેઓ તિથિ કેમ મેને અને તે રીતે બેસવામા
 અથવા શી ? વળી જેઓ પુનમના કાચે તે રાત્રી કાચ ન માની તેરશે
 ચૌદશ અને ચૌદશે પુનમ ન કરે તેઓ તિથિ કઈ બોલે અને તેમા
 અડચણ શી ?

સમાધાન-શાસ્ત્ર અને પદ્યને અનુસરીને જેઓ બીજાઆદિ
 પર્વતિથિના કાચે તેનાથી પડેલાની પડવા આદિ તિથિનો કાચ કરે તેઓ
 તો પુનમ કે અમાવાસ્યાઆદિના બીજો દિવસે 'આજે બીજાઆદિ છે
 એમ કહે અર્થાત્ પુનમ કે અમાવાસ્યાની તિથિની પછી બીજાઆદિનોજ
 વ્યવહાર કરે પણ જેઓ બીજાઆદિના કાચે તેનાથી પડેલાની પડવાઆદિ
 અપર્વતિથિનો કાચ ન માને પણ પડવો અને બીજાઆદિ બેળા છે
 એમ કહે તેઓને, મરાઠાના નતિકમણ કરતા પડેલા પૌષ્ણ ઉચરતી (સેતી)
 વખતેજ બીજાઆદિ પર્વતિથિ તો માનવી પડે ચત્તરપણું સેતી વખતે
 બીજાઆદિ માનવા પડે સ્નાત્રાદિમા બીજાઆદિ માનવા પડે પૌષાદિ ન
 હોય તો પણ બોજન વખતે અને આખો દિવસ હીનોતરી કે સચિત્ર
 છાંડવામા બીજાઆદિ માનવા પડે તિથિએ પ્રતિક્રમણ કરના એવી જાણ
 હોય તો માને બીજાઆદિ માનવા પડે અશ્વત્થ ત્યાગ (અશ્વત્થ પાસન)
 નો, રાત્રિનોજન ત્યાગનો વિષમ જાગ તિથિને અંગે હોય તેવાં પુચ્ચક

આપુ બાર તિથિને અગ્રે હોય તો રાત્રે બીજાઆદિ માનવા પડે તો પછી
 પડવો અને બીજાઆદિ બેળા કદનારે પડવોઆદિને કયાં રાખવા ? ૨૫૪
 થાય છે કે તેવાઓએ માન યચનથી પરપરા અને શાસ્ત્ર વેદાવવા આમક
 સે યો છે વળી પડવો અને બીજાઆદિને બેળા કદનાર કે ગણવાનાર
 શુ સારેય થઈ પડવો અને બીજાઆદિને બેળા ગણાવશે કે ? જો સાંડે
 થઈએ તેમ ગણાવે તો તે દિવસે બીજાઆદિ તિથિના નિયમની રિગભનનું
 અર્થ (અડધું) પ્રાપ્તિત ગણશે ? જો પ્રાપ્તિતને આપુ ગણવામા આવે
 તો પછી પડવોઆદિ માત્ર મ્હેવા સિરાય કયા રવા ? અને અડધી તિથિ
 અપ્રાપ્તિતની હતી તેને પ્રાપ્તિતમા ગાળી કે ? વળી જેઓ પુનમના
 ક્ષયે તેરસને દિવસે પુનમ કરવાનું કહે છે તેઓ શુ પુનમ કે અમાવાસ્યા
 પછી ચૌદસ આની માનશે ? અને જો પુનમ કે અમાવાસ્યા પછી ચૌદસ
 માને તો તેઓ નહિ મ્હે સૌકિકર્મો કે ન મ્હે શાસ્ત્રીયમા વળી તેમજ
 બુદ્ધવાધી શાસ્ત્રકારે પુનમનો તપ પડવાએ કરવા જણાવ્યું તેમ જણાવે
 છે કે ચૌદસ પુનમનું તપ થાય નહિ અને તેનું કારણ માત્ર તેરસચૌદસ
 ન કરી તેજ છે વળી એથી ચૌદસ અને પુનમ બેળા પશ્ચ નજ થઈ શકે
 એમ પણ શુ નક્કી નથી થતું ? પુનમનું તપ જૂની જવાય તો પડવાએ
 કરવામા આવે એથી ૨૫૫ થયું કે તેમજનો મત ન થયો એટલે પડ
 વાનો લપ કયો જૂન થવાના ક્રમએ તો વિના ક્ષયે પણ અપ્તમીઆદિના
 નિયમમા બીજો દિવસે કરાય છે એમા નવું નથીજ વળી વાચકવર
 શીઠમાસ્વાતિટના સુપ્રસિદ્ધ પ્રયોગમા ‘પૂર્વા તિથિ કાયા’ એમ
 એટલે પહેલાને દિવસે જે અનિશિ દોષ તેને તિથિ કરતી એમ જણા
 વ્યુ છે તેને બદલે પુનમ અમાવાસ્યાના ક્ષયે તેના તપ તેરસે કરનાનું તો
 ‘ક્ષયે પૂવતરા’ એમ માનવું પડે ! અને પૂર્વનાએ પણ પૂર્વાજ છે
 વળી એકમઆદિમાત્ર બીજાઆદિને માનના એને પૂર્વમ્યાં તિથિ એવો
 પ્રથમાન્તના મ્થાને સપ્તમ્યતવાળો પ્રયોગ માનવો પડશે ! અને નો પ્રથ
 માન માનશે તો પર્વનિશિ જે બીજાઆદિ છે તેના ક્ષયે પડવાઆદિને
 ને પડવાઆદિનેજ બીજાઆદિપણે કરવા પડશે

પ્રશ્ન ૮૪૫-ગીજઆદિના ક્ષયે એકમખીજ બેળા બોલવા વગેરેમા ફરકત છે પણ ગીજઆદિ પવતિથિઓની જરૂર હોય ત્યારે તેને બેરડી માની પહેવાની ખીજઆદિને ફેરુખીજ, અભિવર્દિત ખીજ કે બોખાખીજ મણવામાં શી અડચણ ?

સમાધાન-પ્રથમ નવનિયમ આદિ સેનાએ મતનિયમ લેતા ગીજઆદિ તિથિના નામે સામાય રીતે પચ્ચક્રખાણુ લીધા હશે તેને આજ ખીજ આદિ છે છતાં મ્હારે મતનિયમ પાળવા નથી એમ કહેતા નિયમઆદિનો ભગ યજ્ઞ માટે કે ગુ અભિવર્દિત કે બોખાખીજ છોડીને ખીજ ખીજ આજે મ્હારે નિયમ છે એમ કહ્યું પડ્યું વળી શાસ્ત્રોમા વપતુ નામ તો અભિવર્દિત છે ૩/ છે પણ ખીજઆદિ જરૂર પામેની તિથિના અભિવર્દિત આ નામો તો માત્ર વ્યુત્પત્તિથી રૂપિત કે ૩/ નથી શાસ્ત્રકારો વળી મદિના વગેરે તેને પણ કનીથી અભિવર્દિત માસ નથી કહેતા પણ અધિકમાસ કહે છે જેઓ વેરેલી તિથિને અભિવર્દિત તિથિ મહેવા માગે છે તેઓએ શાસ્ત્રકારની નિષ્ઠાએ અભિવર્દિત માસ તથા અભિ વર્દિતતિથિના લક્ષણ સર્વપ્રગણિત લોકપ્રકાશ વગેરેમા જોનાં કે જેથી મૂળથી વિરૂદ્ધ અને અમત્ય મોનવુ ન થાય શ્રીકૃમાસ્વાતિજના પ્રયોગમા સ્તવ્ર તિથિ કાર્યા મેવો ૨૧૪૮ કલ્પેષ છે પણ 'સુસમ્યા' એમ સમખી વિભ કિના પ્રયોગ ગો ભેષ નથી અને નેથીજ પવતિથિના ક્ષયે તેની પહેવાની અપરતિથિ પવતિથિ તરીકે મળ્યાય તુષામચ્છની પચ્ચસ સાથે પુસ્તકોમા પણ કોઈ કોઈ મ્હારે લેમો છે કે જુનમ અમાવસ્યાના ક્ષયે તે રાત્રી કાય કરવો અને જરૂરે તેરસની જરૂર મરી એ ઉપગથી સ્પષ્ટથાય છે કે ખીજઆદિ પવતિથિની જરૂરે તેની પહેવાની પડવોઆદિ અપરતિથિનીજ જરૂર કમય

પ્રશ્ન ૮૫૦ તિથિની જરૂર જનશાસ્ત્ર પ્રમાણે હોય કે નહિ ?

સમાધાન-ચાંદ્રમાસ રહ્યા દિવસનો અને કર્મમામ ૩૦ દિવસનો દેવાથી માત્ર માસે છે તિથિ ને એ તો ખરોગર છે પણ તિથિ વધવાની વાતો તો જનશાસ્ત્રથી વિરૂદ્ધ છે જો કે કર્મમામ કરતા સર્વમામમા અડધો દિવસ વધારે-હોવાથી તિથિ વધે એમ કહેવય પણ સર્વમાસની

અપેક્ષાએ એ કે અને સૂર્યમાસ વ્યવહારમાં નથી લેવાતો. વ્યવહારમાં માત્ર કર્મમાસ લેવાય છે તેથી ગ્રીષ્મામાં લખાતી તિથિની વૃદ્ધિ શાસ્ત્રોક્ત નથી. વળી તે સત્તુમાસના ર્ષે જે વિસ છ ઘટકા તેનો પાંચ વર્ષે એક મહિનો અને સૂર્યમાસના અડધા દિવસના દિસામે એક માસ, એમ ગણતા મુગમાં જે માસ વધે છે એટલે પણ તિથિની વૃદ્ધિ હોય શકે નહિ.

પ્રશ્ન ૮૫૨ દરેક વર્ષે મવત્સર્ગ કરતાં ત્રણસે સાઠ દિવસ કરીએ એટલે પાંચ વર્ષે ૧૮૦૦ દિવસ થાય અને દિવસ તો ૧૮૩૦ થાય છે તો તે ત્રણ દિવસની આશોવશ્યુ શુ ?

સમાધાન જેમ પાશ્વિક રિગ્ગેરે તો મોન દિવસે હોય છે તોપણ તિથિઓ તો પૂર્વે બીજા આદિ ૫ નરજ હોય છે વરમાં અધિક મહિનો હોય છે તો પણ મહિના તો આરણ્ય આદિ બારજ છે તેથી પૂનરસન્ન દિવસ, અને ચારસપ્ત માસાળ એમ મોનવાથી તે અધિક તિથિ અને અધિક માસ આવી જાય તેવી રીતે ૧૮૩૦ દિવસમાં માત્ર વગેરે આવણ્યુદિ નિયમિત છે અને મિથ્યામિ દુષ્કર કરેલી વખતે મોના ગયા છે માટે આશોવશ્યુ નહીં જતી નથી.

પ્રશ્ન ૮૫૨-મુખ્યત્વે ઉદય અને સમાપ્તિ કે ન મળે તો સમાપ્તિ નાળી તિથિ નમાણ્યમાં લેવી એમ નહિ ?

સમાધાન-જે એમ લઈએ તો આદ્યના કાર્યે સાતમને દિવસે સાતમનો ઉદય અને સમાપ્તિ જ ને છે માટે તે સાતમે આદ્ય નહિ મનાય માટે જ શાસ્ત્રકર્તાએ પૂર્વતિથિના તથા પૂર્ણાની તિથિને પૂર્વ તિથિ કરવી એમ સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે પૂર્ણાની તિથિમાં પૂર્વતિથિ ની કિંમત કરી એવો અર્થ કરનારા જોગ છે કેમકે તે સ્થાને મ્યાદ પદ 'પૂર્વતિથૌ' એવો માત્રથી વિભક્તિના પ્રવચનાનો પાઠજ નથી અને જે નિધિને સાચે માનનારા મિત્રતિથિ માની તિથિરિપાદના ની આતેય આપી શકશે નહિ. વળી તરતરગિતીનો પાઠ જે વીરશાસનમાજ થયે તે જોઈએ આપે છે તેમાં ચૌદશના કાર્યે નેરગેચૌદશ માન

વાનું અને તેમનું નામ પણ નહિ દોવાનું રખાટ જણાવે છે છતાં નિધિને બેળી કેરીને પ્રગણવતા પચ્ચિત્તને વીરણાસન અને જૈનપ્રત્યક્ષ નથી દેવતા તે કેવળ તેમનું દુરાચર્યપણ છે પણ થીમક તેમની તેરી રિયતિ ઈશ્વરનાથી જાણે છે તેથી કહે બાજે તો ગોટાલો રજશે નહિ અને આ નામવાથી સાવનેત થશે

પ્રશ્ન ૮૫૩-શીજ, પાચમઆદિ પરતિચિત્તોના કાચ યાચ ત્યારે તો તત્ત્વતઃગિણીઆદિના વચનથી તેનાથી પદેશાની પડવા આદિ અપર્વ નિધિનો કાચ યાચ પણ પુનમ કે અમાવાસ્યાના કાચે તેરણનો કાચ કેમ કરાય ?

સમાધાન-શીજઆદિ પરતિચિત્તોના કાચ કોર ત્યારે તે કાચવાળી તિથિની આગમના ન કહે માટે તેના પદેશાની પડવાઆદિ અપવતિથિનો કાચ કરવો પડે અને તે પડવાઆદિના વિશે આખી શીજ માની આરા મના કરાય, પણ ત્યારે પુનમ અને અમાવાસ્યાનો કાચ હોય ત્યારે તે પુનમ તથા અમાવાસ્યા પદેશાની ચીજ પણ પરતિચિ દોવાથી તેને ઉઠાડી દેવાય તો ચીદશને અંગે અચિત્તત્વાગ અજ્ઞાતત્વાગ પીયથોઆગ વગેરે તથા પાનિક પાનુ કડી વચ માટે તે વખતે તેરશે ચીદશ અને ચીદશે પુનમ કે અમાવાસ્યા કગમ છે અને તેથીજ પુનમના કાચે માત્ર તે પુનમનાર્થ તર્પણ પ્રશ્નમાં શીડીરસરિએ ત્રયોદશીચતુર્દશ્યો એમ દિવચનપ્રયોગથી ઉત્તર આપ્યો છે જણી તેરશે જીવવાના પ્રશ્નપણ 'મતિપદ્યપિ' એમ કહ્યું પણ 'ચતુર્દશીમતિપદો' એમ દિવચન પ્રયોગથી ઉત્તર આપ્યો નથી કારણ કે તેમજ ચીજ નથી કરી એટલે ચીદશે ચીદશ અને પડવાએજ પુનમ કરવી પડે જેઓ હાજીપરતિચિને બેળી કરી દે છે તેઓના મને તો તેરજે જીવાના ચીદશે એમ કહેતું પડત એકલા ચીજ કરવાની અપેક્ષાએ તો પ્રથમજ 'પૂર્વસ્યા' એમ પાર્યમના કાચની માફક કહેતું પડત જણી જુને અંગે પણ ને આ પ્રશ્ન હોય તો 'ત્રયોદશીચતુર્દશ્યો' ની માફક 'ચતુર્દશીમતિપદો' એમજ તેને જીવના પ્રશ્ન પણ કહેતું પડત પણ તેરશે ચીદશ નહીં એટલે

લેન્ ચૌરી ચૌ રા ગ્ધી અને પાયાએ પુનમ કરવી પડી જેમ તેમ
પુનમ ન થાય તેમ ચૌરી પુનમ મ્હી પડ્યાએ ચૌદસ પશુ તેમ થાય
માટે દીલ્લપર્વણી પહેલાં ને પરી હોય તો તે પરીથી પશુ પહેલાની
અપરિતિથિનો ક્ષમ કરી અને પરીને આગવનાર જોઈએ

પ્રશ્ન ૮૫૪-પુનમ અને અમાવાસ્યાની ગણિતે તોરણ વધારવથી
ન તો બીજી તેરશે ચૌદસનો અને કરાની ચૌદમે પશુ ચૌદસનો ૮૫૫
સમાપ્તિ કે ભોગવરો પશુ નથી તેનું કેમ ?

સુમાધાન-કરવનો અધિકાર શીશ્વરિધિ વગેરેમાં પડેલા સર્વ
તેની પછી ક્ષતગદિત પ્રાચી લીધું છે મટે ક્ષવરદિ પ્રસંગમાં ઉદય
વિગેરે જોવાય નહિ જોએ એ પનમો માનસી તેઓ ચૌમતરી કેમ
કરશે ? કાર્તિક પુનમનો વિદાર કેમ નહિ કરે ?

પ્રશ્ન ૮૫૫-જે વખત બીજાએ તિથિનો ક્ષમ હોય ત્યારે તો
ઉદયવાળી ન હોય અને તેથી તેના ક્રમમાં પડેવાની ઉદયવાળી પડવાઆદિ
અપરિતિથિને બીજાઆદિ માની લેવી પશુ પુનમ અને અમાવાસ્યાની ક્ષમે
પહેલાની ચૌદસ તો ઉદયવાળી છે તેને કેમ પવડાવવી ?

સુમાધાન-પુનમ અને અમાવાસ્યાના ક્ષમની વખતે ચૌદસ ઉપ
વાળી છે પશુ પુનમ અને અમાવાસ્યાનો ક્ષમ હોવાથી તે પુનમ અને
અમાવાસ્યાની આગવના ઉડી ૧૧૫ છે માટે તેવા પ્રસંગે તિથિની આરા
ધના માટે ઉદયને ચૌદસ કરી આગવનાટો ટકાવાય છે શુ ઉપવાળી
ચૌદસ છે ? તેમ જ્યારે બીજી તિથિઓનો ક્ષમ હોય છે ત્યારે તેના પહે
લાની તિથિ ઉદય કે ઉપવાળી સમાપ્તિવાળી નથી હોતી ? અને ક્ષમ છે
ઉપવાળી આગવનામાં માટે તે પડેવાઆદિના ઉદયની હવેલા કરી તો
અહીં પુનમનો પડન ટકાવવા માટે ચૌ સના ઉપવાળી ઉપેક્ષા કરવી પડે
અને તેરશે ચૌદસ અને ચૌરી પુનમ કે અમાવાસ્યા કરી પડે વળી જોએ
એકમનીજ આ જોડા કરે છે તેઓ શુ ચૌ સ પુનમ કે ચૌદસ અમાસ એકા
માનશે ? અને માને તો એ દિવસના આખા દિવસના સમિત ત્યાગનો કે પોષ
આદિ ક વાનો નિરામ એક વખત ઉડાવી ? અને જો નહિ ઉડાવે તો ચૌદસ

કરેશે મચિત્ત ત્યાગ શું ચૌદસને કરેશે કે પુનઃ અભાવાસ્થાનો કરેશે ? આ વસ્તુ સ્થિતિ વિચારતા જો એ પર્વ સાથે આવે તો બેમાથી કાઢના પશુ કાચે તેનાથી પહેલાની અપવિત્તિનો કાચજી કરેશે પડે અર્થાત્ કાચ અને વદિના પ્રસંગ સિવાય ઉદયવાળી તિથિ સેવી એ નિમમ ■ જોડકાપર્વમા કાચ વળતે બેગરેટાની હયાતી સેવી, અને જદિમા પર્વનો કાચ સેવે.

પ્રશ્ન ૮૫૬ તત્ત્વતરગિણીમા કાચ ૨ જદિમા સંભાષિવાળી નિધિ સેવા લખ્યુ છે તે કેમ ?

સંભાષાન-નિધિની જદિ દાનિ ન હોય ત્યારે જેમ ઉદયવાળી તિથિ સેવાનુ લખ્યુ છે પણ પર્વ તિથિનો કાચ આવે ત્યારે તે ઉદયનો નિમમ નથી રહેતો તેવી રીતે ઓદયડી પર્વતિથિ હોય અને તેની જદિ દાનિ થઈ જાય તો કાચમાં ઉદય મળે નહિ અને જદિમાં એ ઉદય હોય માટે સંભાષિત સેવાય પણ જ્યાં એ પર્વ સાથે ભગ અને મીઝ પર્વની તિથિનો કાચ હોય તો તે સંભાષિતો અધિમગ લઈ શકાય નહિ ધ્યાન રાખવું કે અપર્વતિથિના ઉદય અને સંભાષિત એ બંને જ્યાં તેને ગણી નથી માટે બીજી અપવિત્તિથિ સેવાય ત્યારે ઉદય કે સંભાષિત કરતા બેગરેટાનો સંભાષાવ હોયો જોઈએ.

પ્રશ્ન ૮૫૭ શ્રીજિનેશ્વરમગવાનની પૂજા શ્રીચુડમહારાજના પ્રવેશ મહાસેવા (સોમૈયા) અને સાધમિકની બક્તિ વિગેરે શર્પોમા જીવોની હિસા થાય છે કે નહિ ? જો હિસા થાય છે તો તેમાં પાપ લાગે છે કે નહિ ? અને જો એ હિસામાં પાપ ન લાગે તો ચતુર્દશી હિસામાં પાપ કેમ લાગે ?

સંભાષાન-શ્રીજિનેશ્વરમહારાજની પૂજા વિગેરેમાં સ્થાવર જીવોનો વધ થાય છે, પણ પ્રમત્તયોગ એટલે રિપવકષામાદિના લીધે થયેલ પ્રાણ વધમાં હિસા ગણાય છે અને તેથીજ તત્ત્વર્થકાર મહારાજ પ્રમત્તયોગાત્ પ્રાણવ્યપરોષણ હિસા એમ કહી પ્રમત્તયોગથી થતા પ્રાણોના નાશને હિસા ગણાય છે અને અજ કારણથી મરણને નહિઆદિ ઉત્તરવાની અને તાવકાને હિસા રાની સામ્યમરોએ આપ્યા.

જે તે ની ઉતરવામાં અને, પૂજા કરવા, વગેરેમાં હિંસા માનીએ અને તેમાં પાપ માનીએ તો તે પછી શાસ્ત્રમંદિર પાપ કાર્યોનો ઉપદેશ આપવામાં ગણાય ! પાપ નહિ થયા છતાં ભગવાનની પૂજા સાધુઓ કેમ નથી કરતા ? એવો પ્રશ્ન કરવામાં આવે તો તેના ઉત્તરમાં સમજવલું, કે તે પૂજા સાધુપણની પ્રાપ્તિ માટે છે અને માટે, પૂજા છે તેની પ્રાપ્તિ તો સાધુઓને થઈ ગઈ છે માટે નિરાશી મનુષ્યે જેમ મક્તીકે ઔષધ પણ સેવાતું તેમ નહિ તેમ સાધુઓ માટે પૂજાની જરૂર નથી વૃજી સાધુને સયમની સાધના સિવાયના કૃત્યથી દ્રવ્યહિંસા કરી એ પણ 'આત્મજી નાગાયન' નહિ તેથી પણ ભગવાનની દ્રવ્યપૂજામાં સાધુ સર્વતતા નથી શ્રાવણને પણ પૂજાદિ ક્રમતા દ્રવ્યહિંસામાં થાય છે. પણ તેનાથી કમઃ આવવાની વખતે મોત્યમાર્મના સાધનની બુદ્ધિથી પૂજા કરેલી હોવાથી પાપકર્મ લાગતું નથી અને વગી પૂજા કર્યા પછીના શુભઆચર્યો તે આરભાદિથી થયેલ મદ્ય પાપ હોય તો તે નિર્મલ જ્વારા પામે છે અને પ્રુણકર્મનો બધ કષ્ટ છે જાટનું છતાં જેઓ સસારમાં મારી મીઠાનો કાચા પા પીને વિવા વિગેરે અગ્નિનો અને વનસ્પતિનો ઉપયોગ પાપના ભયની ન કરતા હોય અને એકેન્દ્રિયની દયામાં પરિણમેલા હોય સાધુપણની આવનામાં શીત હોય તો તેનાઓ દ્રવ્યપૂજામાં કરે એમ શાસ્ત્રમંદિર પણ રપૂટફોળે જણાવે, છે અને તેથીજ મામાયિક અને પૌષ્ઠ આદિમાં શ્રાવણને પણ દ્રવ્યપૂજા કરવાનો નિર્દેશ છે વગાદિ કાર્યો અહિં નાપ્તિ આદિને માટે કરાય છે, કે પ્રિય પણ મોતને માટે હોતો નથી અને હોય પણ નહિ તેથી યજ્ઞ જે તુલ્ય અને દયાવરની હિંસા મય હોવાથી પાપ તથા મિથ્યાત્વથી ભરેલ એ વૃજી કોઈ પણ કર્મથી જીવ નેસ જીવોમાં દિમાને અંગે ત્યાં પિનાનો હોય નહિ તેથી વગાદિકમ કરાતી તસની હિંસા પાપ બુદ્ધિ અને તપ દિવાની હોવાનું નહિ

અર્થ દર્શન - પાપી વિગ્રહ વધારે તુ સાકે ખીજે દિએ વાસી મણાય કે સમાધાન - અન્ન પાણી ન લાગતું હોય તો પણ તેને વૃજી પાપ નથી થય નોજા વગી ન ગણાય

પ્રશ્ન ૮૫૯-જેમ આફુને, સુકવીને ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે તેમ બુદ્ધાના સમીપ આપ્તિ સુકવીને ઉપયોગમાં લઈ શકાય ?

સમાધાન-આફુ વગેરેનો ઔષધ માધકર્મ ઉપયોગ થાય છે ન્યારે બુદ્ધાના વગેરેનો નો શોક અને બોગક તરીકે ઉપયોગ થાય છે મારે વિસાને પ્રસંગ દબીને તે સુકા બુદ્ધા આદિ જાહેરાય

પ્રશ્ન ૮૬૦ ન્યા સુધી પોતાનો વિવાહ ન કર્યો હોય ત્યાં સુધીમા સર્વ કુમારિકાઓને પોતાની બહેન સમાન માનવી એવો નિયમ લીચો હોય તો પત્રી બરિચમાં તેમથી કાઢવી પણ સાધે વિવાહ શી રીતે થઈ શકે ?

સમાધાન-જેમ આપણું સાંભળવા આવેલી સીઓમાં વક્તાની પોતાની પત્ની પશું હાજર હોય છતાં વક્તા તે મોતીઓ, બહેનો એમ સમુદાયને સમોધીનેજ બોલે છે અને તેથી તેને દોષ લાગી જતો નથી તેવી રીતે સમદાયે કુમારિકાઓને બહેન કહી હોય તો પણ મુશીબો વિવાહ થાય તેથી તે ભગિનીમર્મનના દોષનો ભાગી નથી તે મનુષ્ય કુ વિવાહ નહિ કરે એમ ધારીને કોઈ સર્વ કુમારિકાઓને બહેનો બહેનો નથી

પ્રશ્ન ૮૬૧-જેમ સ્વસ્થાઓને અડકવામાં ધાર્મિક દષ્ટિએ હાલ કુદી રીતે ?

સમાધાન-મહુઆદિના સ્વા પામને અંગે પણ એવીજ પદોર સુધી મો ડગવામાં જરૂર ના નોંધએ એમ શાસ્ત્રમંત્ર નજીવે છે તથા જનસ્વસ્થા સદીની પશુ પ્રવૃત્તિ તથા દિવસ સ્વાધ્યાય વર્તવાનું જગ્યાએ છે આથી જનસ્વસ્થા સ્ત્રીનું અશુચિપત્ન સ્પષ્ટ છે, તેથી અશીયથી દૂર રહેવું ઉચિત છે મનુચિત છે વદાણ પાપક તેમજ આખ આવી હોય ત્યારે તે તમામ ઉપર છાયા પડવા વિચેરેથી થતુ તુકસાન સ્પષ્ટપણે જાણનારો મનુષ્ય જનસ્વસ્થાને અસ્પૃશ્ય કેમ ન ગણે ?

પ્રશ્ન ૮૬૨-ગીષ્માં આરાધના લાવક પર્વતિયિનો દાય આવે પશુ ની નીચેની મણુરીએ પર્વતિયિનો દાય આવે કે નહિ ?

સમાધાન-ચીસર્વ દગ્ધિ ન્યેતિપરંક મીસ્થાનામસન અને મોદિ શીઓ શિઓમાં બાપરે, એરેમાં અવમગન જણાવી એકમથી

એમ વિધાન કરી જણાવ્યું છે. હવેવાળી પહેલાની નિધિ ન હોય તેને પર્વતિધિ કહી, અર્થાત્ હવે અને સમાપ્તિવાળી હતો પણ અપર્વતિધિનો ક્ષય ગણી એ અપર્વતિધિનેજ પર્વતિધિ કરવી આ વિધાન માટે આ વાચ્ય ગણાય નહિતો તો પહેલાની વિધિમા નેગી પર્વતિધિ કરવી હોય તો ક્ષયે પૂર્વો કહેવાની જરૂર ન હોવી પૂર્વે અપર્વતિધિનો ક્ષય કરવો એ ફલિતાર્થ છે છતાં તેને વાચ્યાર્થ તરીકે લેવા જાય તો કુર્તા કરનારના ગણાય.

પ્રશ્ન ૮૬૭-સમ્યક્ત્વ જ્ઞાન બે સાથે થાય છે તો તેમાં પરસ્પર ઉપકાર્યઉપકારકભાવ કેમ થઈ શકે ?

અભાધાન-એમ વિશિષ્ટિમા પરસ્પર ઉપકાર્યઉપકારકભાવ છે તેમ એક સાથે થનારા સમ્યક્ત્વ અને જ્ઞાનને પણ પરસ્પર ઉપકાર્ય ઉપકારકભાવ થાય.

પ્રશ્ન ૮૬૮-જીવને સ્વભાવે એક જ જાતનો ઉપયોગ હોય છે તેથી મતિજ્ઞાનાદિ અને ચતુર્દશનાદિનો સાથે એક જ એક સાથે ઉપયોગ ન હોય પણ સમ્યક્ત્વનો અને આરિજ્ઞનો ઉપયોગ જ્ઞાન સાથે થશે ત્યારે અનેક ઉપયોગ થશે તેનું કેમ ?

સમાધાન-ધ્યાન રાખવાની જરૂર છે કે જીવના સ્વભાવરૂપ ઉપયોગની સાકાર અને નિરાકાર એવા બે અને મતિજ્ઞાનાદિ તથા ચતુર્દશનાદિ બાહ્ય અને આરંભે જ્ઞાન અનુક્રમે બેદ અને પ્રભેદો છે એટલે સમ્યક્ત્વ અને આરિજ્ઞ એ નથી તો ઉપયોગના બેદો કે નથી તો પ્રભેદો પણ તત્ત્વજ્ઞાના કે જીવજ્ઞાન આત્મા સ્વરૂપ કે પાપની પ્રવૃત્તિને પાપપ્રવૃત્તિ તરીકે મન જનાર તથા પરિણતિને, ચોક્કવાળા પરિણામ યુક્ત આત્માધ્યવસારાળા અને અને વિશિષ્ટ એવો મતિજ્ઞાનાદિકનો એક જ ઉપયોગ જીવને હોય.

પ્રશ્ન ૮૬૯-એમ સમ્યક્ત્વના પરિણમથી મત્યાદિ જ્ઞાનનું સમ્યક્પણ કહેવાય છે તેમ, ચતુર્દશનાદિ દર્શનનું સમ્યક્પણ કેમ નથી કહેવાતું ?

સમાધાન-ધ્યાન રાખવાની જરૂર છે કે દર્શન એ નિગાહ કે અનુક્રમ રસપ છે અને તેથી તેમાં સમ્યક્ત્વ કે મિથ્યાત્વના પરિણમથી

વિચિત્રતા ન આવે કેમકે પોતેજ નિર્વિશેષ છે, અને તેથી ચમુચ્ચાદિ દર્શનોત્તે મન્યગ્ ૨ અસમ્યક્ એવો વિભાગ ન હોય તમાલ ગર્ભમા આવેના જીવના સરીખા સ્ત્રી કે પુરુષપદના ચિહ્નો નથી હોતા પણ તે અંગોપાગની રૂપરત્નામાય થાય છે

પ્રશ્ન ૮૭૭—એક ઉપવાસને અંગે તો શ્રીનિષાગચ્છવાળાઓ અને ખરતગગચ્છવાળાઓને પચ્ચક્ષ્ણાણુમા દરકે નથી, અયાન્ મન્ને એક મનુષી માન્યતા ધરાવે છે પણ તપાગચ્છવાળાઓ છઠ્ઠું અર્દુમઆદિ કહેવા હોય ત્યારે પહેલે દિવસે છઠ્ઠું અર્દુમઆદિના પચ્ચક્ષ્ણાણુ સે છે અને ખરતગગચ્છવાળાઓ દમેરા એક એક ઉપવાસના પચ્ચક્ષ્ણાણુ સે છે, અને તેમા બીજે દિવસે ૮૬ ત્રીજે દિવસે અર્દુમ, ચોથે દિવસે દશમ વિગે ગીને મળે છે તો શાસ્ત્રાનુમારી શુ સમજાવુ ?

સમાધાન—પ્રથમ તો શ્રીપચ્ચસ્તુઆદિ શ્રીમન્થોમા મત્રિ પ્રતિ ક્રમણુના અધિકારમા હમાસના તપ સુધીમા જે તપ કહેવા હોય તે તપ ધારીને કાશ્મગ પારી ચિત્તવેના તપમા પચ્ચક્ષ્ણાણુ સેવાનુ જણાવે છે વળી ત્રીઆન્થ્યમા શ્રીકૃષ્ણસુગિહ અર્દુમ અને અર્દુમનુ કાગી બદ્ધ પચ્ચક્ષ્ણાણુ જણાવતા અર્દુમ અર્દુમની મેગી મેળવવાનુ જણાવે છે વળી શ્રીમગવતીહ, જ્ઞાનાસૂત્ર વિષાઃ અને અતમક વખેરે સૂત્રોમા આર વિમેજ અર્દુમ મજ્જુ કર્માના અધિમરો ધણે ધ્યાને છે ખરતગગચ્છવાળા તરફથી કહેવામા આવે છે કે જે પહેલા દિવસથીજ છઠ્ઠું અર્દુમઆદિના પચ્ચક્ષ્ણાણુ પેવાનેવામા આવે તો શ્રી પસૂત રંગેરમા છઠ્ઠું અને અર્દુમ આદિને માટે કહેવા જે પાળી છે તે પહેલે દિવસથી વાપરવાના થાય પણ તેઓનુ આ કથન ચાલી શકે તેમ નથી કદાચ કે પ્રથમ તો જે જે ઉપવાસ છઠ્ઠું અને અર્દુમ આદિને માટે પાણી જણાવ્યા છે તે પહેલાંના ઉપવાસ આદિના પાળી છઠ્ઠું અર્દુમ આદિની તપમ્વાચાગાને લાપક નથી પણ આ પાળી છઠ્ઠું અર્દુમ આદિ તપસ્યાગાળા માટે કહેવા પાણી પહેલાંની ઉપવાસની તપસ્યામા ન લવા એવ નથી કેમકે જે માનીએ તો એક જ ઉપવાસગાળાએ અગમ આદિમાં તેવાનુ

પાળી વપરાય નહિ એમ માનવું પડે. ખરી રીતે તો એ શ્રીકૃષ્ણસ્ત્રોતો
પાઠ ચોખ્ખાસામા સામસામ હવવામ છૂટું અર્દુમઆદિ કરનારા માટે છે,
વળી ખરતરો આવકોને પાળીના ૭ આગાર તો લેવાના માનનારા નથી
તો પછી નવકની અપેક્ષાએ તો પાળીના દૂરથી છૂટું અર્દુમઆદિ ન
કરવા એમ હેતુજ નથી વળી ભગવાન શ્રીઅભયદેવસુરિજ કે જેઓ
ખરતરમન્ડના નથી એટલુજ નહિ પણ જેઓની વખતે ખગતરમન્ડની
ઉત્પત્તિજ નદોત્તરી છતાં એ મદ્દાપુ પના નામે જિતલદ્ધભે પેતાની મહત્તા
સ્થાપી તથા ખગતરવાળાઓ તેઓનીના નામે પેતાના મન્ડની મહત્તા
જણાવે છે અને તેને લીધેજ શ્રીકૃષ્ણદેવમખતિમા 'એમ્ય મતિષ્ઠામાપનો
ગચ્છ સ્વરતરામિય । અથાન ખગતરમન્ડવાળાઓ જે શ્રીઅભયદેવસુરિ
છતાં નામથી પેતાના મન્ડની પ્રતિ । વધારવા મામે છે તેઓજ શ્રી
અભયદેવસુરિજ ભગવાન તો શ્રીઅભયનીજ ગતિમા તો સ્પષ્ટ જણાવે છે કે
ચતુર્થ મક્ત યાગદ્ મક્ત ત્યજ્યતે યત્ર સત્ ચતુર્થમક્તે, હ્ય ચોપવાસસ્ય
સંના, ણ્વ પછાદિકમુપવાસદ્વયાદેરિતિ (શ્લૃ૦૨ ૩-૧) આ વચનથી સ્પષ્ટ
જણાવે છે કે પ્રથમથી એવા છૂટું આક્રમા અને દસમા આદિ બકોના
પચ્ચક્રખાણો કરાર અને એવી રીતે મામટા બકોના હોડાના દ્વારાથીજ
છૂટું અર્દુમઆદિના સાથે પચ્ચક્રખાણો દેવા લેરા તે શાસ્ત્રીય છે

પ્રશ્ન ૮૬૧-તેસક સમાધા પ્રશ્નોમા મ્હ કહ પદનીઓ એકથી
વધારે વખત આવી શકે ?

સમાધાન-ફક્ત નિતોખ્ખાથ તીર્થ કર ભગવાનની પદવી ભવચક્રમા
એકજ વખત આવે બાકી ચક્રવર્તિપણુ વગેરેની પદનીઓ ભવચક્રમા ઘણી
વખત આવી શકે છે બાજ મરણથી જિનનામકર્મને નિકાસતી વખતજ
તદ્યમવોસકદ્વિષ્ણ એવો વિષમ નિયુકિતમાર મહારાજા વિમેરે સ્પષ્ટ
શબ્દોથી જણાવે છે અર્થાત્ મસાવચક્રને નજુ બા જોડેમો બાકી રહે
તે ખરીનિજ જિનનામકર્મને નિકાસિત કરી મકાય એટલે નમ્હી યયુ કે
કર પદની તો ભવચક્રમા એજ વખત અને અત્ય ભવમાજ હોય

પગ્નુ ચક્રવર્તિપણુ આદિ પદવીઓના બધા વખતે સસાગરે જોડો કરવાનો નિયમ ન હોવાથી તે પદવીઓ બવચક્રમાં બધી વખત પણુ આવી શકે આજ કારણથી 'શ્રીભગવતીસૂત્રમાં દેવાધિદેવપણુનું આતર જણાવ્યું નથી પણ ન દેવપણુનું એટલે ચક્રવર્તિપણુનું આતર એક જીવની અપેક્ષાએ જણાવેતું છે ।

પ્રશ્ન ૮૭૨-ભગવાન શ્રીજીને ૧૨ મેદારેભઓ તો તદ્ભવેજ મોક્ષે જાય છે પણ ચક્રવર્તિઓ તથા જલદેવો તો મોક્ષે પંજુ જાય અને સદ્ગતિએ જાય તો દેવતો કે 'પણુ' જાય અને ચક્રવર્તિ જો ચક્રવર્તિપણુ છાડીને ત્યાંની ન જને તો તે નરકે પણ જાય તથા 'વાસુદેવો અને પ્રતિ વાસુદેવો તો નરકેજ જાય એ વાત શાસ્ત્રસિદ્ધિ છે તો તે વીર્ય કરપણા સિવાયની ચક્રવર્તિપણુ આની ૫ વીએને થા જ કરનારાઓ માટે બવોની સખ્યાનો નિયમ ખરો કે નહિ ? પદર 'બવોથી વધારે' બવો ચક્રી નગરે ન કર એમ ક્રયાકો કહે છે તે ખરો છે ?

સમાધાન-જો કે વર્તમાન અવસર્પિણીના ત્રેસદસસાકાપુરોમાં એકની એક પદવી એ વખતે કોઈ પણ જીવને આવી (મળી) નથી પગ્નુ સર્વકાલ માટે મેવો નિયમ કરાતો નથી કે એકની એક પદવી એક જીવને બીજી વખત નજ આવે શ્રીભગવતીસૂત્રમાં કહેકે અધિક સમય સાગ રોપમના આનરે બીજી વખત ચક્રવર્તિપણુ પ્રાપ્ત થાય એમ રૂપજ જણાવે છે વળી તેજ રથાને ઉત્કૃષ્ટ અતર અપાર્દપુદ્ગતપગવર્તેતું જણાવે છે તેથી એમ માની શકાય કે ચક્રવર્તિ 'થયા પછી પદરબવે ચક્રવર્તિ આદિ મોક્ષે જાય એવું નિયમથી નથી

પ્રશ્ન ૮૭૩ ચક્રવર્તિપણુ આદિ પામ્યા પછી ફેર (ફરી) પણ ચક્રવર્તિપણુ આદિ - અપાર્દ પુદ્ગલ પરાવર્ત પછી પામે તો શું ચક્રવર્તિ પણુ ? પામીને તિર્થ્યાગતિમાં જાય ? ત્રેસદસસાકાપુરથ થયા પછી ઠીક પણ તિર્થ્યાગની ગતિમાં ન જાય એવો નિયમ નહિ ગણવો ?

સમાધાન-પ્રથમ તો 'ભગવતીસૂત્રમાં જણાવેલ' અપાર્દપુદ્ગત પરાવર્તેતું અતર તિર્થ્યાગની ગતિમાં ગયા સિવાય પુર થાયજ નહિ

ભગવાન શ્રીમદ્દાવીર મહારાજનો જન્મ, ત્રિપૂષ્ક વાસુદેવ ચમા પછી ત્યાંથી નરકે જઈ સિંહ થયા છે અને પછી પણ અનેક બેલો તિર્યચના કર્યા છે ત્રિપૂષ્ક વાસુદેવનો ભવ તથા છેલ્લો ભવ તીર્થ કરેલો ભવ (શ્રી મહાવીર મહારાજ તરીકેનો ભવ) એ બે ભવ વચ્ચે સો સામરોપમ જેટલું અંતર ગણાય તેમા દેવલોક અને નરકના તો એથી સામરોપમ થાય, બો તે સિનાય બાપોનો કાલ પૂરવા નિર્ણય ગતિમા જાય એ રીતે શામ્ભાર પણ તિર્યચનવો ગણાવે છે

પ્રશ્ન ૮૭૪ શ્રીમદ્દાવીરમહારાજને ન કનકવિના ભવમા એક સાખ વર્ષ સુધી સાધુપણુ પાળ્યું અને તેમા અગિયાર સાખ એથી જ્ઞાનર હસે પિરનાવીસ ૧૧૮૦૬૪ માસખમણુ થયા તે થી રીતે ૧ ક્રમકે સાખ વર્ષના બાર સાખ મહિના થાય પણ માસ ખમણુના અને તેના પારણાના દિવસના મહિના ૧૨૧૯૯૮૧ ને જિન ૨૫ થાય તે ક્રમ મને ?

સમાવાન-જો કે જાતુ જમર નકર્મ નામના મહિનાને હિસામે વર્ષમા બાર માસ હોય છે પણ જે પાચ વર્ષ બે માસ વધે છે તેમા ફરેક વર્ષ ૩૦ તિથિઓ ધટતી હોનાથી એક માસ તો પડતી તિથિઓને પેટે પાચ વર્ષમા જાય પણ બીજો એક મહિનો વધારે થાય તેના દિવસોને પાચ વર્ષને હિસામે લખજો તો ફરેક વર્ષ ૬૬૧ મધી ૩૬૬ દિવસ થાય તેથી ૩૦ સાખ દિવસ થાય અથવા વીસ જ્ઞાનર મહિના વરે અને તેથી બાર સાખ અને રીસ જ્ઞાનર મહિના થાય તેમા પાચા સાથે ૧૧૮૦૬૪ માસખમણુ જાય (થાય) અને ૪૬ માસખમણુના ૨૫ મે દિવસે શ્રીનન્દનમુનિદેવે કાન કમો હોય તે સંબરિત છે

પ્રશ્ન ૮૭૫-અવધિગાનના દ્વિવિધોડવધિ એમ કહી જણાવેન બે બેદમા બનપ્રત્યયિક અધિગાનનું હયોપચમ નિમિત્તથી જુદાપણુ માત્ર દેવ નરક ભવને અંગે નિષ્ક્રિય થાય છે તેમા એ મિવાય બીજો હેતુ માર્ક કહેવાય ખરો ?

સમાવાન-ભવ પ્રત્યયમા પ્રથમ તો તેનું કારણ હયોપચમજ છે છતાં તે બનનો હયોપચમ ધસના આગિયા જેવો દેહાથી કાર્ક મને પણ

તે મન પચાવ્યાવરણના - ક્ષયોપશમ તરફ કે કેવળજ્ઞાનઆવરણના ક્ષય તરફ વધારા દેજ નહિ અને ક્ષયોપશમ પ્રત્યયમા જ્યાગળ મધવાની તો છૂટ છે ક્ષયોપશમવાળું અનવરિયત પણ હોય ત્યારે ત્યાં ભવપ્રત્યયિક અવરિયતજ હોય છે એવપ્રત્યયમા નથી તો પચ્યોપમ કે સાગરોપમના કાને જરૂર કે નથી નેતાસે-સે કાને પચ્ દાનિ-વળી તે અવપ્રત્યયની પ્રાપ્તિમા આત્મપરિણામની સ્થાય તેમની જરૂર થાય કે દાનિ-થાય તો પચ્ તેથી જ્ઞાનની જરૂર દાનિ થતીજ નથી અથવા કારણથી લક્ષણના પ્રયત્નને પ્રસંગ, છતાં દ્વિવિધોડવધિ એમ બેદાનજાત્યા તે વ્યાખ્યાની છે

પ્રશ્ન ૮૭૬-દેવ અને નારકીના ભવને, અંગેજ જો અનધિ કે વિભગ થાય છે તો પછી અમરી તિર્થએ જ્યાગે પચ્યોપમના અસખ્યા તમા ભાગ નેટલા આયુષ્યનાળા નારકી કે દેવ થાય છે ત્યારે તેઓને અપર્યાપ્ત અવસ્થામા અનધિ કે વિભગ એકેકેય એમ નથી હોતું? અને જો હવે દેવ નારકમા ભ્રમનન મધ પચાવત થયા પછી-અવ લાઇએ તો શુ સમ્યગ્નિટિ દેવ કે નારકીઓને અપર્યાપ્તપણામા એ જ્ઞાનવાળા માવા?

સમાધાન-સમર્થિએ માત્ર ભવનપતિ અને બદલમા તથા પ્રથમ નારકમાજ જાય છે તમાટે અત્પગણી અવિવક્ષા, મણી હોય અથવા સંતીની અપેક્ષાએજ વ્યુત્પત્તિ કરી હોય અથવા પ્રજ્વલિ મિમિસને વાદુ રાખી વ્યુત્પત્તિ કરી હોય શ્રીમનમગિરિમહારાજ પ્રતાપનામા 'ચોરુ' જણાવે છે કે સમ્યગ્નિટિને મનુષ્ય નિર્ણયનું આયુષ્ય પુર થાય કે તેના અનતર સમયેજ દેવ કે નારકમાં જન્માને તથેવ જ્ઞાન હોય છે એ અપેક્ષાએ સમ્યગ્નિટિની મુખ્યતાએ બવપ્રત્યય એવો અપદેશ હોય અસરી એવા કાંત વખતે સમ્યગ્નિટિ નજ હોય

પ્રશ્ન ૮૭૭-શ્રીમત્ગવતી અને પ્રતાપનીદિમાં શ્રુતજ્ઞાન કરતા મતિ જ્ઞાનના પચાવે, અનમિયાપ્ત, પર્યાયોને પચ્ મતિજ્ઞાન જાણે એમ કહી પધારે જણાવ્યા છે ત્યારે કારણર્થકન-તો મતિજ્ઞાન કરતા શ્રુતજ્ઞાનને મહા નિષ્પવાળુ કહે છે તો શુ સમજવું?

અર્થકાર મહારાજ એકમાર્ગના

અધિકાર મુખ્યપણે સેતા હોયથી તે લોકાત્તર શ્રુતને શ્રુત તરીકે જણાવે
 (સે છે) અને તેથીજ શ્રુતના અગ્રવિષ્ણદિક વિભાગો કરે ॥ અને
 મતિમાન તરીકે માત્ર પતમાન વિષયને જણાવનાર દીપ્તિ અને મનનાજ
 જ્ઞાનને સે છે અને તે પણ પારિણમિક રૂપવાળુ લ છે, તેથી વિકાસના
 પાંચો ઓષાદેશે - સર્વદ્રવ્ય સર્વભાવ તે સર્વજ્ઞના વચનથી જણાય ॥
 એમ ગણીને શ્રુતને તેઓ મદાવિષય જણે છે કષ્ટદેશથી કે તેના અનુસારે
 થતા જ્ઞાનને મતિજ્ઞાન ન ગણતા શ્રુત ગણીને તેને મદાવિષય ગણે છે

અથ ૮૭૮-શ્રીમેધકુમારની દીક્ષા થઈ તેમાં સમ્યક્ત્વની સાથેજ
 સર્વવિરતિ થઈ એમ ખરું ?

સમાચાર-દોહલ્ય અણુસરિઝ મેહકુમારોચિ સે કય નામ ।
 પરિવારુઓ ય કમસો કલાઝ સિમ્ધ અહિજ્ઞેદ ॥૯૨॥ અહ જોબ્વ-
 ણમણુપ્પો અહિલસગિજ્ઞ સુરગણાણપિ । તો પરિણદ ધૂયાઓ નરેસરાણ
 સુરુવાઓ ॥ ૯૩ ॥ તત્થાગઓ જ્યાદિવિ સિરિવીરજિણેસરો વિહર
 માણે તમ્સતિણ ય મોઝ જિણધમ્મ સાવઓ જાઓ ॥ ૯૪ ॥ અહ
 વિહરિજ્ઞ મયવ પુણરવિ તત્થાગઓ તઓ દિક્કસ મેહકુમારો ગિણ્હ
 સવિમ્મો તમ્સ પામમ્મિ ॥ ૯૫ ॥

અર્થ આઠમે મેધનો દોહદ (દોહતો) પારિણીગણીને થયો હતો
 તે અનુસારે તે કુમારુ મેધકુમાર એવું નામ રાખવામાં આવ્યું હતું
 અનુક્રમે તે વયે વધનો મરો મોટો થયો અને દક્ષાએને જલની રીખી
 મયો ॥૮૨॥ પછી દેવી મોટી પણ છત્રીય વીરવને પામેતો મેધકુમાર
 મોટા મોટા રાજાઓની સારસપણા કરવા-કુમારિકાઓને પરણ્યો
 ॥ ૮૩ ॥ ત્યાર પિત્ર જાણના મદાવીરમદારાજા વિદાર મરતા ત્યા
 આવી સમવસવા (ત્યારે) તેઓશ્રીની પાસે ધર્મને સામળીને તે
 મેધકુમાર આવક થયો એમ સમ્યક્ત્વ કે સમ્યક્ત્વ સાથે તે દેશવિર
 નિને પામ્યો ॥ ૮૪ ॥ પછી અમલ ન શ્રીમદાવીરમદારાજા દેશાતરેમા

વિદ્યાર ક્રીને બીજી વખત જ્યાંરે ગજગૃહી આત્મા ત્યાંરે મલેગ
પામેતા એના મેધકુમારે મેઝેશીની (મગવાન શીમર્ગીરદેની) ત્ય સે
દીક્ષા અગીકાર કરી કાલપા અવધાગિરમયદ્રાથાર્થ વિગિનિ અવમાનમા
જણાવાયેલા આત્મનોથી સિદ્ધ જ છે કે શ્રીમેધકુમારે પહેલા અવકાષ
પાળીને- દીક્ષા લીધેની છે (મગવાન મદાલીરતા કેવલરાનના પદેના
મોખાસ મેધકુમાની દીક્ષા માનનારાઓ આ ઉપરથી વિચર ૧૨૩.)

પ્રશ્ન ૮૭૬-શ્રીન નીસત્રમા અરધિગાનના છે બેદોમા પ્રતિપાતી
અને અપ્રતિપાતી એવા બેદો ગળ્યા છે અને નીનચાર્યમા અવરિધન
અને અનરધિન એવા બેદો કલ્યા છે તો તે ની રીને સમજવું ?

સમોધાન-શ્રીનદાસ્યમા એ વખતના અરધિગાનને અંગે બે
ગળ્યા હોય અને તેથી પ્રતિપાતી અપ્રતિપાતી બેદો જણે અને નીનચાર્ય
મા યાવન અરધિગાનને વિચાર લીધેલા દોસથી અરધિન બેદમા
સરખાનદ : ત્ય અનરધિનમા પ્રતિપાતી લેવા સાથે નવું ઉત્તર થના
અરધિ પશ્ય લીધું (ગ૦૬) છે

પ્રશ્ન ૮૮૦-તવાથમર જ્યાંરે અનરધિનમા વધતુ ૧ ધટતુ ૨
અને વધતુ ધટતુ ૩ એ ત્રણેયબેદો લે (ગણે) છે તો પછી વર્દમાન અને
દીવમાન એ બે બેદો મળવાની જરૂર થી ?

સમોધાન-વર્દમાનબેદમા અડસના અમખ્યાતમા ભાગથી કમ
સરે વધતું અને દીવમાનમા સર્વસોખમા કેળીને અનુક્રમે ધટતુ અરધિ
ગાન લીધું છે પણ અનિયમિત રીને વધતુ અને અનિયમિત રીને ધટતુ
અરધિ જણાવના મારે અનરધિનમા શકિ અને દાનિ બે બૂદા અને
બેળા લીધા છે

પ્રશ્ન ૮૮૨-તત્ત્વાર્થભાષ્યમા મદામાન મતિજાનાત્તો સદમાન કે
લરાન યાય ત્યારે હોય કે ન હોય એ જણાવના કેચિત્ કેચિત્ કહીને
હોવાનું અને ન હોવાનું જણાવે છે, પણ પોતાનો મન જણાવતા કેમ નથી ?

સમાધાન—એ કે મતિજ્ઞાનાદિની સાથે કેવલજ્ઞાન દેખ અને ન હોય
એવા બે ન પ્રકારને બાપ્યકાર કેચિત્ના નામે જણાવે છે પણ મધ્યમરોની
શેની દોષ છે કે પોતાના મતને પણ કેચિત્ના નામે જણાવે તેથી
તેઓ એમ જણાવે છે કે આ પ્રકાર વ્યાખ્યાન મહારાજા આચાર્યશ્રી
જી છે અને કેચિત્ કે અન્યેથી જ મને લાગે છે તે જણાવુ છું પણ
પુનઃ સૂત્રકાર મહારાજ 'આત્મતુર્ય' શ્લોકે ૨૫૪ ૩૩ છે કે મતિજ્ઞાના
જિના સદ્ભાવ કેવલજ્ઞાનની સાથે ન હોય વળી બાપ્યકરમનાગજ પણ
અપ્રતિષ્ઠાતી અવધિગાનને જણાવતા 'આકેવલપ્રાપ્તે' એમ કહી કેવલ
જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થતા અપ્રતિષ્ઠાતી અવધિગાન પણ મ મુ જ્ઞાન એમ ૨૫૮
જણાવે છે

પ્રશ્ન ૮૮૨—શ્રીનન્દીસૂત્રમા જ્યા મતિ ત્યા શુન અને જ્યા શુન
ત્યા મતિ હોય એમ કહે છે ત્યારે તત્ત્વાર્થબાપ્યકાર મતિ દેખ ત્યા શુનની
ભજના કેમ કહે છે ?

સમાધાન—શ્રીનન્દીસૂત્રકારમહારાજ સામાન્ય શુનજ્ઞાનને અંગે
કહે છે અને તેથી તેના અક્ષરાર્થે બેરો કહે છે જ્યારે શ્રીતત્ત્વાર્થકાર
મહારાજ મેલોપયોગી જુનને અંગે કહે છે અને તેથી અંગુષ્ઠાદિજ
બેરો પાડે છે

પ્રશ્ન ૮૮૩—શ્રીમજ્જિમુકુમારજી ને કાનિમેલપન (કાનિવાણીથી ઉત્પન્ન
થયેલી) સોમા નામની આદ્ય કન્યા જે એકજ સ્ત્રી હતી કે બીજી કોઈ
સ્ત્રી હતી ?

સમાધાન શ્રીમજ્જિમુકુમારજીને ૧૮મનામના રાગની પુત્રી પ્રભારતી
નામની બીજી સ્ત્રી પણ હતી. (પરજ્યા વિધાનપતિ)

પ્રશ્ન ૮૮૪ હર્ષિકના શ્લોકો બમરાજ શ્રીમદ્ગીરમહારાજન
જીવની સાથે સિદ્ધ અને ત્રિપુરના બવયા સળધ છે ૨ તેની પહેલ
પણ સળધ, ખગે ?

સમાધાન-અમવાન શ્રીમદ્દાવીરમહારામનો જીવ બ્યારે વિશાખ
બૂતિનામવમા હતો ત્યારે તે સિંહનો (એમ્લે કે હાથિકનો) જીવ વિશાખનન્દી
તરીકે (વિશાખબૂતિના બાઈ તરીકે) હતો. ઉવાનમા રહેવાના કારણે ત્યાં વૈરતી
જડ બધાન અને મયુરમા કસયેની દાસી પ્રસંગે તેણે ધણા બનવાનો
થવા સાથે તેને મારવાનું નિવાલ્ય બાધ્યુ બવો બખીને વિશાખનન્દીનો
જીવ મિલક થયો અને વિશાખબૂતિનો જીવ (શ્રીમદ્દાવીરમહારામનો જીવ)
તે ત્રિપૃષ્ઠાસુત્રે થયો ત્રિપૃષ્ઠાસુત્રે સિંહને ચીરી નાખીને માર્યો છે તે
બવે તે મિલકનો જીવ હાતિક થયો અને પછી દેવશર્મા તરીકે થયેલો
પણ તેજ ગણાય છે

પ્રશ્ન ૮૮૫-આનુગામિક અવધિજ્ઞાન અને અન્યનુગામિક અવધિજ્ઞાન એ
બે બેદોમાજેમા ઉત્પન્ન થયેલ અવધિજ્ઞાન તેવાવાની સાથે ક્ષેત્રાતરમા આવે તે
અનુગામિક અને ન આવે તે અન્યનુગામિક એમ કહેવાય છે પણ તે
અનુગામિકના ક્ષેત્રની અપેક્ષાએ ગણ્યુ કે દૃશ્યક્ષેત્રની અપેક્ષાએ ગણ્યુ ?

સમાધાન-તત્ત્વાથ માધ્ય અને તેની દીક્ષામા અન્યનુગામિકના અધિ
કારમા યજ્ઞ સ્થિતિસ્યોત્પન્ન અર્થાત્ બધા રહેવાને ઉત્પન્ન થાય એ વગેરે
કહેવાથી તેમજ પ્રજ્ઞાદેશપુસ્તકજ્ઞાનયત્ એમ કહી જે દૃષ્ટાન્ત આપે છે
અને યજ્ઞ સ્થાનેના અર્થમા ઉપાગ્રયમા પ્રયોગસર્ગરૂપ સ્થાનમા એમ ભે
છે તેથી અવમાદનાનું બ્યાવહારિક સ્થાન ગણાય શીનન્દીસૂત્રમા સાકરે
બાધેના દીરાનુ દૃષ્ટાન્ત હોવાથી દૃશ્યક્ષેત્રની અપેક્ષાએ અન્યનુગામિકપણ
મેવાય આનુગામિક બેદમા તો ચીતત્વાર્થમા સૂર્યના પ્રકાશનું અને ધટની
રક્તતાનુ અને શીનન્દીસૂત્રમા માથે રાખેલી સમગ્રી દૃષ્ટાન્ત છે તેથી તેમા
અનુગાહ કે દૃશ્યક્ષેત્રનો ભે નહિ પડે

પ્રશ્ન ૮૮૬ તત્ત્વર્થમા ઘટવિકલ્પ શોષાણામ્ એમ કહી મુદુપ્યને
અને નિર્પ્ય અને આનુગામિકઆદિ છ બેદોવાળુ અવધિજ્ઞાન ગણાયે છે તે
નારકી અને ગણને અવધિજ્ઞાનના એ છ બેદોમાથી કોઈ પણ બે
કે નહિ ?

સમાધાન-શ્રીઆવરણકનિયુક્તિમા ઇણુગામિઓ હ એ ગાથામા
 નરખી અને દેવતાને આનુગ્રામિક નામના ભેદગુણ અવધિયાન હોય
 એમ જણાવે તે વળી ઓહિમ્સડાદિરા એમ કહીને પણ જણાવે
 છે કે દેવ અને નારખીનું અવધિયાન આનુગ્રામિકજ હોય વળી દરેક દેવતા
 અને નારખીના અવધિયાનનું જાણે અને નિયમિતપણે હોવાથી તે અવસ્થિત
 ભેદવાગુ હોય છે વળી તે દેવનારખીના અર સુધી નથી પડતું માટે તે અવ
 તિપ્રાપ્તિભેદ છે એટલે આનુગ્રામિક અવસ્થિત અને અપ્રતિપાતિભેદ
 વાગુજ અવધિ તે દેવનારખીને હોય છે આનુગ્રામિક રનિપાતિ અને વર્ત
 માન કે હીયમાન ભેદો તેઓને ન હોય માટે નર તથા તિર અનેજ તે
 હ એ હોય

પ્રશ્ન ૮૮૭ દેવતા અને નારખીઓને જો અવધિનું નિયત મત છે
 તે પોતાપોતાના સ્થાનમા હોય ત્યારે તો શીક પણ જ્યારે તેઓ પોતાના
 સ્થાનથી અને દરવક્ષેવથી નહાજ જાય ત્યારે પણ તેમનું અવધિ આગ
 વધ કે નહિ ?

સમાધાન-સ્થાન કે નક્ષેત્રની પણ જહાડુ જગ્યા દેવનારખીને પણ
 સ્વપ્રમાણમા અવધિ રહે છે એમ માનવું જોઈએ અન્યથા બાર દેવ
 તોક સુધીનું દેવતાઓ સંતુષ્ટપ્રમામા મિત્રને સાતા ત્યા કે શત્રુને નસા
 દેવા જાન ન હોવાથી જઈ શકે નહિ અને જાવનપનિના પરમાધાર્મિક કો
 નરકમા અવધિયાન વગરના થઈ જાય હજી ને નોકમા અન્યદેવ
 નિત્રાએ જાય તો ત્યા અવધિ નધવાનો સંજવ નથી ડીએ નીએ દેવ
 વાનો સ્વભાવ અવધિને જે મુજબ છે તે આ સ્થાને ધણેજ વપરોગી છે

પ્રશ્ન ૮૮૮-પુનમના દિવસે પુનમનું પણ આ ધન મહોવા મા
 માધર્મમાગરજ જણાવે છે તો ચોદસ પુનમ બેળા ને કેમ ગણાય ?

સમાધાન-પુનમના દિવસે ચોદસ પુનમ બેળા ન થાય પણ નેનક
 હાય માની તેમજ ચોદસ અને ચોદસ પુનમ થાય તેમા ચો રાત્રે દિવ
 પુનમનો બેળા હોવાથી અને તોરણ ચોદસનો બેળા હોવાથી ચો ગા પુ
 મનું પણ આરોધન થઈ જાય ત્યા બેમની હવાની હોય છે અને આર

ધના આપ છે

૪૨૬ ૮૮૬-પુનમના રાત્રે નાપસ્યા આટે આસિસ ચાલુમાંસિસ હઈન
દયાના કમ કીપુ નહ ?

અમાધાન-અહીં અને અહમસીના અહીંના અસિસદવાળા 'હા' એર
વિસે ને, કાલાસ કરી, સેલા સી, અપના એર વિસે હઈનુ મ-મનુખાખ
સાખીને વિસે પૂર કરે છે તેવી રીતે નેરસે અહસ માની ને, વિવમ
કરેલે તપ અહસે આવી પુનમથી પુરે, આપ આટે એ-દયાના હા
જો એમ ન આનીએ જો એવા અિમના મૌવધ અહમસે અને સમિતા
દિવાના અિમવાળાએ અુ એકલ વિમ'સન કરવ દિવાનાનુ જવાનુ
સાખ અને પગલાથી વિરદમો ન આલે

૪૨૭ ૮૮૭-પર્વતિથિના રાત્રે પદેસાનો અપરિનિધિનો કાપ કરાવ છે
ન શા આધારે ?

અમાધાન-અથમ તો કાપે પૂર્વોત્તિયિ કાર્યાએ પામમા પરિનિધિના
કાપે પદેસાની નિવિનર' પર્વનિધિ કરવાનુ કયુ તેથી આપોઆપ કાપ
આમે છે વળી તરતરશિખીમારે ચોકખા કાપીમા નેધાંબે છે અહસના
કાપ દોષ ત્યારે નેમો ચી સ કરી અને તે દિવમે તેક છે એમ કરે
પુન નદિ વળી તે દિવમે તેમનાં વ્યવસ્થ કરનારને મૂખ મરપે છે
એ તેસથી સ બેતા મનાએ તે નિધિનો બોમ કાપ થાય ત્યારથી
તિથિ અંતેના નિધિને પાળવાના રહે આપો વિવમ પાળવાના કહે નદિ
અને નિધિ એમે ને પદેસાના અથમે આધિસ મવિતાગિની આનોપમ
આપી કે સેવી પડે નદિ કમરે તેરસાદિની તો આપા કાપી નદિ
મૂળે વળી પડતા આમથી ને નિ'ચીસ માનવામા, આપે નોન આપો
વિવમ નિવમ રોગેનો અથમ રહે અને જો એમ માનીએ તો ચોખુ
થયુ તે રાનો કાપ કરેલા વળી તેરસથીસ બેતા કાપ કે ચી સ
કાપવાગી દોષ તેમા થયેલી નિવમરિસાપનાનુ અથમિન સરખુ નદિ
અપાવ મ ખુ અપાવ તો તેરસ કાપ રહી ? કાપવિત્તમાદિમા ચીસના
હ એમ ચોકખુ સાઅમર કહે છે માન મ નીધિમાં તે ને સ મખાવ એ

વિશેષ કારણ છે

પ્રશ્ન ૮૬૧-મગવાન શ્રીમદ્વાલીરમદ્વારાને ત્રિમિત્રના બનમા કાની પાસે માધુપલ્લુ લીધુ ? અને ત્યા દીક્ષાપર્વાય કેટલો દતો ?

સમાચારન-મગવાન શ્રીમદ્વાલીરમદ્વારાને ત્રિમિત્રના બનમા પાપવા ચાર્ય પાસે માધુપલ્લુ લીધેનું છે એમ શ્રીમદ્ગુપ્તસરિણ પ્રત્યક્ષદુક્ષની દીકામાં જણાવે છે કેટલેક સ્થાને તે આચાર્યનું નામ પ્રેષિલાચાર્ય પદ્મ જણાવાય છે, અને તેમનો દીક્ષાપર્વાય પાંચકોડ વર્ષનો શ્રીમદ્ગુપ્તસરિણ જણાવે છે કેટલેક સ્થાને કોડવર્ષનો દીક્ષાપર્વાય કહેલ છે

પ્રશ્ન ૮૬૨-મગવાન શ્રીમદ્વાલીરમદ્વારાને શ્રીન દનના બનમા અગર પાપસ્થાનક વળતા છદુપાપસ્થાનક રાત્રિભોજન ગળીને વોસિરાયુ છે અને તિઆગતિને નથી ગળી તેનું કેમ ?

સમાચારન-કાથો અને રાગપર્મા રતિઅ તિ આવી મધ્ય એમ ગળીને રતિઅ તિ ન લીધા હોય અને રાત્રિ ભોજનની બચકરતાથી તે દિમાને વળવામાં આવી જાય છતાં જુદુ લીધુ હોય તે અસંભવિત નથી

પ્રશ્ન ૮૬૩-શ્રીઆર્ય કિનસરિણ શ્રીવજ્રવત્સી પાસે ઉજ્જવિની બધુલ ગયા ત્યારે શ્રીમદ્ગુપ્તસરિણને જે નિયામજ્ઞ કરાની તે ઉત્તર મિતીમાજ કે બીજે ?

સમાચારન-શ્રીમદ્ગુપ્તસરિણને કરાવેલી નિયામજ્ઞા ઉજ્જવિનીમા નથી પણ બીજે છે નિયામજ્ઞા કરાના પછી ઉજ્જવિની આન્યા છે અને રાત્રે ઉજ્જવિનીથી બંદાર ત્યાં છે ઉજ્જવિનીમા પંચ જુદે ઉપાગ્રમે ઉતરીને આવ્યા છે

પ્રશ્ન ૮૬૪-શ્રી પસુત્રમા સ્થવિરાનની કોટિગણ અને વળી રાખાતો અધિકાર આવે છે પણ એકદુક્ષનો અધિકાર કેમ નથી ?

સમાચારન-આચાર્યમદ્વારાજ શ્રીવજ્રવત્સીના શ્રીવજ્રસેનસરિ શિષ્ય આચાર્ય દત્તા તેમના પારદુકાની પદ્મ પદ્મના સિષ્યોની પર પરાનો ઉદ્દેશ ત્યાં થયો છે અને તેથી શ્રીવજ્રસરિ સમતબસરિ વગેરેના નામો જે વર્તમાન મઝ્ઝોની પરપાની પાણીમા છે તે શ્રી કવચસૂત્રમા નથી

પ્રશ્ન ૮૬૫-મારે કુન, નાગિનીસાખા એક છે કે બહુ બહુ છે ?
 સમાધાન-આચાર્યજગદગુરુ શ્રીદક્ષિણમુનિશ્ચર્યેશ્વરેન્દ્રોચરની ટીકામાં
 નાદલ્લસ પે તો અર્થ નાગેન્દ્રકુલ એવો કહે છે, તેથી તે એક હોય તો
 ના કહી શકાય તદિત્ત્રીકત્વસૂત્રઅર્થવિષયીમાં તો આચાર્યનામિત્તઆચાર્ય
 મંથી નાગિનીસાખાએમ, જમ્માવેલ છે અર્થાત્ કલ્પસૂત્રમાં નાગિન એવું
 નામ નથી આપ્યું અને એ નિર્ગુણોત્કૃષ્ટોત્કૃષ્ટાદિની વ્યાખ્યા પણ નથી એમજ
 એ નિર્ગુણ નાગેન્દ્ર અને વિગ્રાધર આ આર્ય માયે હતા

પ્રશ્ન ૮૬૬-અમનચલેને આભોગિકમિત્યાત્વ હોય કે નહિ ?

સમાધાન-મોક્ષને મેળવવાની ઇચ્છા જેને આપ તે અન્યપુરુષન
 પરાવર્તનવાળો હોય છે એમ શ્રીદક્ષિણમુનિશ્ચર્યેશ્વરેન્દ્રોચરે નક્કરતઃ એમ
 કહી જણાવે છે અર્થાત્ હેલ્લા પુરુષનપરાવર્તન મિવાધ-ભીત્ત પુરુષન
 પરાવર્તનમાં એટલે કે વધિકપુરુષનપરાવર્તન બાધી હોય તો ત્યારે શવને
 મોક્ષ મેળવવાનો વિચાર પણ થાય નહિ નેથી મોક્ષના સાધન તરીકે
 કહેવાદિ આરાધના અમનચલે ન હોય આસારિક કારણે પૌરુષાતિક બાવે
 તો તે મુદેવાદિ અને કુદેવાદિ બને અપરધે

પ્રશ્ન ૮૬૭-જે વખતે પુનમે ચક્રમાસી થતી હતી ત્યાર અડ રો
 પકુખી અને પુનમે ચક્રમાસી થતી હતી અને દમચુત્ર પણ ચક્રમાસીએ
 પકુખી થતી નથી તેથી પકુખી પક્રિકમચુત્રની સંખ્યા થતી તેનું ક્રમ ?

સમાધાન-ચક્ર રો પકુખી અને આરાધિયાદિ પુનમે ચક્રમાસી એવો
 નિયમ હતો પણ પૂર્વધમેએ ચક્રરો ચક્રમાસીની આચરણ કરી તેથી
 પકુખી તે દિવસ થતી નથી. પકુખી ચક્રમાસી બેળા બ થાય તેથી તે
 પકુખી બંધ કરી આચાર્ય જ્ઞાને બદલને વર્તમાનમાં શાસ્ત્ર અને પરપરાને
 હાજી દઈ પવો ઉઠાવવાની કોઈ વાતકરે તો તે માર્ગ કહેવાય નહિ કાલિ
 કાચાર્ય મદાગને એક દિવસ સકાતજી સવાસરીમાં પાઠજી કર્યો તેથી
 શુ એ બદલાને આ પરા નિષ્કારજી એક દિવસ વળી પાઠજી કરી શકે ?
 તો તો કલ્પનાથી આઠ દિવસની એળી અને સાત દિવસની અઢાઈ પણ
 તે મેળસેળ નિયિતગણને માનવી પડશે રૂપવાત્તા, આનો સમાપ્ત તો પછી

પડખી ચડીમાંથી અને સવચ્છરીએ દેવસિ કેમ કરાય છે ? તથા સવચ્છરી
-કરનારને ગર્ભ દેવસિઆદિ કમ્પાની જરૂર શું નહિ રહે ?

અર્થ ૮૬૮-મેષકુમારના જીવે હાથીના છેલ્લા ખવમા જાવાનથી
ખવમામાટે ખોડલા તથા નળીયાં કે એક કમું ?

સમોધાન-સામા ૫ રીને સ્વસ્થમુખેષિકા વગેરેમાં એક માણે કયાનું
કાંડ કે બને જણાવે ? કે કે વર્ણના આદિ મધ્ય ખનને અત્ય જાગમા
તે હાથી તે એક માણના તથા ક્ષત્રિયો ગાય કરનો હોય પણ મલારિ
બીદિમય પ્રશ્ન ઉમેદારના જાવખાવનામાં ત્રણ વખત પણ માણના
બાકી જાણ જાણુએ છે અને આદિ જાણુએ છે કે પાંડુ બને ખીજી
માણુ જેગર્ભ ગમેતુ રહેખીને ત્યાંથી 'પાછો વગી ને' રીને માણે ગયો

અર્થ ૮૬૯-શાસ્ત્રમરો કર્મમામને ને નિરસ દોષાથી સ્વચ્છરીમાં
જવાનું કંઈ છે તો ખર્મિખવોની આશય થકા મામની અપેક્ષાએ કવી ?

અર્થ ૮૭૦-સમોધાન-પાણિ અક્રમસી અને સવચ્છરીમાં પલ્લરસદ્દ રાદ

દિયાળ પદ્મમયવીસરાદિયાળ અને તિન્નિસયમદીરાદિયાળ એમ
બન્નેમાં મેવાય છે તે જો કર્મમામની અપેક્ષા ન લઈએ તો
ખોલી રાજાજ નહિ કાણુ કે નક્કર ચ તા કે અભિરક્તિમાથી કોઈ
પણ માસની અપેક્ષા મેતા ખોળાર પ ૨ એકસોવીસ અને ત્રણમા સાં
દિવસ પમ વગેરેમાં જાયજ નહિ એમ પમ વગેરેના રાત્રિદિવસ જે
મખમામાં જોનાય છે તે કર્મમામની અપેક્ષાએ જોનાય છે

અર્થ ૮૭૧-ખીજી પાચમ આદમ અગ્નિમામઆદિ નિધિઓ
ચદ્રમામની નિધિઓની અપેક્ષાએ જાય કે કર્મમામની અપેક્ષાએ જાય ?

સમોધાન-સામકારો ચોક્ષા સમોધી નિધેની ઉપતિ ચત્રના ચાર

ઉર્ધ્વથીજ જણાવે છે માટે બીજીઆદિ નિધિઓ ચદ્રમામની અપેક્ષાએ
જાય છે પડખી ચડીમાંથી અને મરુદગી જે કર્મમામની અપેક્ષાએ

પન્નગમ્બિ વિંમોચાળા જોનાય છે તેની પણ ચોક્ષાદિ નિધિઓ તો
ચદ્રના ચારની અપેક્ષાએ જ જાય છે અને તે ત ચદ્રની અપેક્ષાવાગી
નિધિઓ પણ પદર પગેરે ચારે દિવસ જે રેતરે પ રખાણે નિધિની

દાય : જો કાદરેક બાસકમે દિવમે થાય છે છતાં તિથિ, તથા નારા પામની નથી માત્ર જે તિથિ સુર્યોદયને દરસતી નથી તેનો દાય થયો એમ જોન જ્યોતિષ માને છે એટલે જેમ કર્મમાસમા પચ્ચઆદિના પદરઆદિ વિમો દોષ છે તેમજ પાલિકાદિ પ્રતિકમણીન્યએ તિથિએ પચ્ચ~પદર વગેરે બરોમર/થાય છે એટલે તિથિ દાય પામે ત્યારે સુર્યોદય તે તિથિમા ન હોય પણ તિથિનો, નારા નો જોજ નહિ। અને એવીજ રીતે, સૌકિક નિષ્પના પ્રમાણે તિથિ વધે તો પચ્ચ તે પદરાનીજઆદિ પદર। તિથિ એને નામેજ દોષ છે મારે મે સુર્યોદયને દરસનારી, તિથિ વધી કહેવાય તે પદરાઆદિ પદરથી અન્ય ઠા. એનામી તિથિ દોષજ નહિ। મારે પદર આદિ મોખુ તેજ બાજગી છે ૬ ૭ । ૫ ૪ ૩ ૨ ૧

પ્રશ્ન ૯૦૧ બીજઆદિ તિથિએ ૧૧ જ્યારે આરાધના કેવાનું શાસ્ત્ર મારે કહે છે ત્યારે તે તે બીજઆદિ તિથિએનાં આરબ જ્યારે જ્યારે થાય ત્યારે ત્યારે તે તે બીજઆદિ તિથિએના શીલઆદિ નિયમે શરૂ કરા અને તે તે તિથિએ સમાપ્ત થાય ત્યારે ત્યારે તે શીજઆદિના નિયમે પૂ. કરવા એ જ્યાજબી કેમ ન માનવું ?

સમાધાન શાસ્ત્રકારોએ પદખી ચક્રમાખી અને સવચ્છર્ગ મારે કપવામ છૂં અને આર્દ્રમેની તપસ્મા કરનાની જરૂર જણાવી છે અને તે કપવ સમાપ્ત પચ્ચઆલોમા મુરે હમાણ આદિપદો રાખેલા છે તેથી બીજઆદિ તિથિએની આરાધના કરનારે શીનઆદિના નિયમે કરનારે તે સુર્યોદયથી શરૂ કરનાજ જોડએ અને બીજે સુર્યોદય થાય ત્યાં સુધી પાલવાજ જોડએ ૧૫૧ શાસ્ત્રોમા આદ્ય યોદ્ય પુનમ અને અમાવાસ્યાને દિવસે સપૂર્ણ પૌષવ કરનાવું જણાવેલ છે અને સપૂર્ણ પૌષવવન પચ્ચ ૫ પૂર્ણ અમે ૧૩ને અમે છે ત્રિજોડનની વિરતિપણ સૂરના આધમવા પ્રગી થની રાનિને અંગેજ ■ મારે વતપચ્ચક્રઆલુમા સૂરના ઉત્થ અસ્તનોજ પૂરે ૫ ૫૪ છે એમ માનવુંજ જોડએ જે કે અહોરાત્રની વિરતિ સૂરના ઉત્થ અને અસ્તથીજ છે પચ્ચ સૂરમાસ ૩૦૫ દિવસતે દેવાથી તેને સૌરતિથિ કહેવાય જ નહિ અર્થ ૧ હિપ્તમાસ અંગેજી દરઆર કર્મમાસની

અપેક્ષાએ તિથિઓની આરાધના ચદ્રમાસની અપેક્ષાએ અને વ્રતનિયમાદિ અપેક્ષાઓની અપેક્ષાએ કરાય છે આમ હોવાને લીધે સત્તુમાસ જ્યાર બે થાય ત્યારે એક અવસરાન માનીને તેની આગવી તિથિને લીધું માનવાની જરૂર થઈ જાય છે પણ જદિ તો નિયમી હોયજ નહિ, પણ શામ્રોમા જે અતિરાત્ર કઢીને જદિ જણાવે છે તે નિયમી જદિ માટે કે સૂર્ય દિવસની જદિ માટે નથી પણ અહોરાત્રની જદિ માટે છે એ તિથિ સમયે તો પહેલું વધરી જોઈએ અને સૌર દિવસ સમયે તો ૧ દિવસ વધે માટે અહોરાત્રજ ■ વધે એમ સમજવું

મુ.ન ૬૦૭—તું જલક છે અસસમજુ છે અને ધર્મનો અભણ છે એવા માતાપિતાના કથનના ઉત્તરમા જાણ છું તે નથી જાણતો અને નથી જાણતો, તે જાણ છું એમ કહેવું જાજી જી ?

સમાધાન—અતિમુક્ત મનિ માતાપિતાને એમ જણાવે છે કે મમ અને દેવ એ મે આવવાગો હોય તે ત્યાં કહેરાય પણ હ તો મમદાને ટાળવા તૈયાર છું અને તોમા અરી સમજણ મરણથી બચવામા અને દુર્ગતિથી આત્માને બચાવવામા ગણાય તેમા આગ્રુધ્યના અનાવથી મમ થાય છે એ સમજું છું પણ માર મરણ ક્યા કેમ કેટલે કાલે અને મ્યારે થશે એ હું જાણતો નથી (અર્થાત્ અનિયમિતપણે મરણ આવે છે માટે સમજણની સામે જ મ મરણને ટાળનાર સયમ માર્ગ ભેવો જોઈએ) વળી જીવો નરક તિર્થંચ મનુષ્ય અને દેવગતિમા ભમે છે તે ક્યા પ્રકારના કર્મ નિધનથી તે હું નથી જાણતો પણ પોતાના કર્મોથી જીવ અરે ગતિમા ભમે છે, એમ જાણું છું (અર્થાત્ ચારેય ગતિમાથી બચવા માટે મારા આત્માને સયમમા જોડી દે છું કે નથી તે કર્મો સાગ્રજ નહિ) આવી રીતે અતિમુક્ત કુમારે પોતામા જાણપણનો અભાવ જણાવી, મરણની અનિયમિતતાથી સયમની ઉત્પત્તિના કારણરૂપ જણાવી કુટુંબનું અસરપાડ જણાવી ચારેય ગતિથી બચાવનાર સયમનું, શરણ પણ જણાવ્યું તેથી માતાપે દીદા અપારી આ દુકીકત માટે જુઓ અતમઃ મુન ૨૪ અતિમુક્ત કુમાર કમ્પાપિતરો એવ વગ્ન ચાલેમિ તાવ

તુમ પુત્તા ! અસંવુદ્ધેસિ, કિં ન તુમ જાણસિ ધમ્મ ? તતે ણ સે
 અતિમુત્તે કુમારે અમ્માપિયરો એવ વ૦-એવ મલુ અમ્મયાતો ! જ ચેવ
 જાણામિ ત ચેવ ન યાણામિ જ ચેવ ન યાણામિ ત ચેવ જાણામિ, તણ
 ત અદ્ધમુત્ત કુમાર અમ્માપિયરો એવ વ૦ કહ ન તુમ પુત્તા ! જ ચેવ
 જાણસિ જાવ ત ચેવ જાણસિ ? ત૦ સે અતિમુત્તે કુમારે અમ્માપિયરો
 વ૦ જાણામિ અદ્ધ અમ્મતાતો ! જહા જાણ અસ્મમરિયત્વ, ન
 જાણામિ જહ અમ્મતાતો ! કાદે વા કહિં વા કહ વા વેચિરેણ વા ?
 ન જાણામિ અમ્મતાતો ! કેદિં કમ્માયયણેહિં જીવા નેરહ્યતિરિક્સ-
 જોણિમણુસદેવેસુ ઉવવજ્જતિ, જાણામિ ણ અમ્મતાતો ! જહા સત્તદિ
 કમ્માયણેહિં જીવા નેરહ્ય જાવ ઉવવજ્જતિ,

પ્રશ્ન ૬૦૩-અતિમુક્ત મુનિએ દેશના સામળીને રંગમ્ય મેળવ્યો
 હતો કે ૨૫ મેળવ્યો હતો ?

સમાધાન-શ્રીમગવતીજી તથા શ્રીઅતગઢ એ મે સુત્રોમા તેમને
 અધિકાર છે તેમા શ્રીમગવતીજીમા જે અતિમુક્ત મુનિનો અધિકાર ત
 તેમા માત્ર પાંચને તરાવવાના અધિકાર મિત્રાપનો ધિયાવદી કે ૨૫
 નાનને અધિકાર નથી શ્રીઅતગઢસુતમા તેા ભગવાન શ્રીગૌતમસ્વામીજી
 સાથે ગામમાથી આવ્યા ભગવાન શ્રીમદ્વાપીરદેવની દેશના સામળીને રંગમ્ય
 પામ્યા એમ ૨૫ પછે જણાવે છે

પ્રશ્ન ૬૦૪-અતિમુક્તમુનિજીને તેમના માતાપિતાએ દીર્ઘાં લના
 રોકવા માટે શુ કયું કર્યું અને અતિમુક્તમુનિજીએ તેનો શો ઉત્તર આપ્યો ?

સમાધાન-અતિમુક્તમુનિજીએ ધર્મ સામળવાથી પોતાને વેગમ્ય
 થયેલો જણાવી માતાપિતા પામે દીર્ઘાં આપ્યા માગી ત્યારે માતાપિતાએ
 જણાવ્યું કે, તુ જાનક છે અણુમમ્મુ છે, અને તુ ધર્મને શુ જાણે ?
 ત્યારે તેમણે ઉત્તરમા એમ જણાવ્યું કે હે માતાજી ! હે પિતાજી ! હું
 જે જાણુ છું તેજ નથી જાણનો અને જે નથી જાણુનો તેજ જાણુ છું

- પ્રશ્ન ૯૦૫-શ્લોક છુતિ નથી જાણુનો વગેરે કહેનાર અતિમુક્ત
મનિ કેટલા અને ખાલ્ય કરનાર હતા ? અને ધરિયાવહિનો પણ, ખરો
અર્થ નાના જાણુના એ ખરો ?

સમાજાન-તે અત્યંત (અતિમુક્ત) મુનિએ અગિયાર અંગે
ખાલ્ય કરનાર હતા એમ શ્રીઅત્તમકેસરકાજ જણાવે છે તેઓ ધરિયા
વહિનો અર્થ નહેના જાણુના એ વચન શાસ્ત્રી રિધ્ય છે । દગમદીનો
અર્થ જાણુના સોનાથી તે પચાસપ થયો એમ ઉદેશપ્રસાદે કહે છે

પ્રશ્ન ૯૦૬-શ્રીઆર્ય રાજમુનિના પિતાના પ્રમગ પછી એમણે
નિયમિત થયો માત્ર ની પ્રાંતિ થઈ એમ ખરું ? અને આર્યશક્તિમુરિ
મહારાજે કાન કયો ત્યારે તેમના પિતા હયાત હતા ?

સમાજાન (આવ૦ હારિ૦) જુલેજ, કહિપટ્ટગણ્ણુવાજદુકુડિઆ
વમસુતાણિ ણ મુયદ, મત્તણ ચેવ સન્નામૂમિ ગમ્મદ, આયરિઆ મળ
તિઆળેહ સાહય, તાહે મળદ-કિ ણય સાહણ ? દિદ્ધ જ દિદ્ધય,
ચોલપટ્ટઓ ચેવ મવડ, એ તા સો ચોલપટ્ટ ગિણ્ણવિઓ

પા ૩૧૦-જહાહ વહિઓ પમ્મુરવિસઅમ્મ ગુદ્દામાહિલ્મ્મ ય તદા
તુદ્દેહિ વહિઅવ્વ । મમ્મગ્ગાવિધાને પ ૭ મદ્દુલ્લયા વત્તિઅવ્વ મે, વધો
મમ વ માતુલે । સાણુસાધ્વીગળેડયસ્મિન્ ।

-ઉત્તરાધ્યયને પા ૯૭ જદ ગમ જુલેજ, તાહે તે મળતિ-અન્નદ
તુલ્લમે કહિપટ્ટિણ્ણ, મત્તણ ચેવ, સન્નામૂમિ ગમ્મદ-આળેહ સાહય,
તાહે મળદ-કિંથી સાહણ્ણતિ, જ દદ્ધજ્જ ત દીદ્ધ, ચોલપટ્ટઓ, ચેવ મે
મવડ એ તા સો ચોલપટ્ટિ ગિણ્ણવિઓ

પા ૧૭૩ હઅરોડવિ મળિતો જહાહ વહિઓ પમ્મુરવિસઅમ્મ
ગુદ્દામાહિલ્મ્મ ય તદા તુદ્દેહિડ્ડિ, વહિઅવ્વ ।

આ વગેરે પ્રહારો જોનાં ને અપમાદમાં રહે કે ગીચાર્થ મિત્ર
 સંવિદ્યના રખતથી મોઢામદો નિર્મમિત્ર થયો નથી નહીં રૂઝ જે ત્યા
 રાપરો છે તા, એના પદોને સીધા જ ને, નહિ કે અર્થથી વચ્ચના અમારને
 વિધે રાગી માત્રક આવીશું. એવું વિધાન નથી મતા પણ માત્રકથી
 કલે જવારો એમ કહેવાડે અધિગ્રહણના સૌ દુષ્કરોમાં અસરથી
 માત્રકની હવાની દલી એમ કહી શકાય કે જે માત્રકને ઉપયોગ સરા
 જૂમિમા (અધિવનુમિમા) ન થયો હોય અથવા આમાન્ય આપ માટે ન
 થયો હોય તે રખતથી મામા પ અધુ આરે પણ થયો હોય અથવા
 અન્ય રાની મળા કે મલકાને આ ને શામનના મથાવ કે તેલનાના
 નિવારણ માટે સૌદ કામરખુના માત્રકથી સુદ માત્રક ગળવાનું ક્યું હોય
 તેમાં સિધિનનાની અથ જા ૧ મેમય

આમાય મહા ૧૭ પોતાન કાલ વખતે બહુ અને આમાની બતા
 મળુ કર ૧ પણ પિત્ત ની બુદ્ધિમળુ નથી કરતા તેમી નેમના ૧૫ ધમ
 રખતે નેમના મિનાની મેવાની કોરાનો અભવ નથી રમાયમિમા
 માત્રક ખતા અને મિત્ર મેમ રાની અસામગુ કરી એમ મધુ છે પણ
 પિત્ત રા ૧ દેના ૧ હેવાથી મત્ર આજર જાણી મુખ્યપદ્યવાળા
 ૫૫ કુના બીજા મળુ ૫

પ્રથમ દુષ્કર-નમરાગુ શીરજઆમીએ ૭ મામની ૧ મુમા
 છમ્મામિય ઉમુ જય એ વચનથી દીપ્તરાગા માપા છે વગી આવશ્યકી
 માનિમ મુ જા ૧૧ ગીકગામ પછુ ૧ વધુ વર્ષની હિમરે દીપા દીપી
 એમ સખુ ૪ અને યુગપ્રાનવજમા આ ૧ વર્ષ ૧૬અધ્યબાને પર્વા
 નખો ૧ તે આ મોરને મેમ કમ મેમ

સમાધાન- ત્રાવાન શીરજઆમીએ નેમની મામીએ ૧ માપત
 વહોવા પા ૧ અપેએ એ ૭ મરિને દીપા મામી છે અપેવા મારેજ
 રાજકારામે મથાન કુવમા ૧ અપેમીએ ૫ વત ૧ અપુ હતું ત્યા પછુ
 ફામુ અવશ્યકી થસે હટ્ટો મેમ ૧ મુથી પાપમુ જાણેલ છે પછી તથુ
 પેની વધે જાનમા મુ ૧ નમની મામી ૧૧ ૧૨ પદ્યવા ત્યા પછુ

પરિણામમાં જનસભામાં ગંગોદ્ધરજીના સ્વીકારથી દીમાથી અત્યંત કટકામાં આવ્યો અને શરૂ તરને ત્યાં ન રાખતા તે દીક્ષિત વજરવામીજીને માની ના ઉપાશ્રમે રાખ્યા. પછી આઠ વર્ષની વયે વડી દીક્ષા અપાઈ, પછી સાધીના ઉપાશ્રમે રહેવું પણ કર્યું. તેથી વડી દીમાની અપેક્ષાએ અત્યંત વય ગૃહસ્થપર્યાયમાં ગળ્યા. આ મિવાણ બીજા પછી સમાધાન બહુશ્રુતો કરે તો તે ના નહિ.

પ્રશ્ન ૬૦૮-સાધુઓ મધુ પાંચે આતાવણ્ય લે છે તેમ સાધીઓ માધીઓ પાંચે આસોવણ્ય કેમ નથી લેતા?

સમાધાન-સાધીઓને જેમ દર્શિવા ન બણવાનું તેવી રીતે આર્થગૃહિતશ્રુતિ, પછીથી આવ્યા ત્રી પચાદિ હેતુઓ આપવાના નિષેધને અંગે માધીઓને પણ આસોવણ્ય લેવાનું આચાર્યપાંચિક સાધુઓ પાનેજ તેમ છે.

પ્રશ્ન ૬૦૯-શ્રી આર્થસિદ્ધિમિતિના શિષ્યોની ગણનામાં શ્રીરાજ સ્વામીજીને આર્થમિતિ કમતા પહેના કેમ કલ્યા?

સમાધાન-શ્રીઆર્થમિતિશ્રુતિનો શ્રીવજ્રસ્વામીજીના અપણ પહેલા દીક્ષિત નેપાથી મોટાજ છે પણ ધનમિતિ મદારાજના માંદ ચર્ચથી શ્રીરાજસ્વામીજીને કમાકે મીઠા (મીઠો ન મરે) ગળ્યા છે પણ આગળ પરપરા ચલાવતા આર્થમિતિની અભ્યાસિકા શાખા પહેલે લઈ પછી વજ્રસ્વામીની સખા લીધી કે તે ખ્યાલ બદલ જના હેતુ નહિ.

પ્રશ્ન ૬૧૦-શ્રીરાજસ્વામીજીને પુરી નામની મરીના નાવકેએ ચૈત્ય પૂજાનું મહાન ધમનું અંગ છે એમ માર્ગને પુ પચાવના વિનંતિ કરી છે.

સમાધાન-પુરી ધમની નગરીના આવકે શ્રીજિનોન્નત ધર્મનર્મ અંગેને અંગ તરીકે માનતા હતા પરંતુ ચૈત્યે આ રોનાના ધમનો દીવાથી ઈશ્વારે ઠીકે કૂલો મેલાવ્યા હતા ચાલતું પર્કુણ મરજી રેવતાના અનુકરણથી પણ મદાપૂજા કરવાના વિશેષ હતા પુણ્ય ન મળવાથી શાનનહેવાના ગળી તે ટાળવા શ્રીરાજસ્વામીજીને વિનંતિ કરી.

તેથી ક્રમને પણ શ્રીવજ્રસ્વામીજીને પુણ્યો લાવવાનું મન થયું, અને તેથીજ તે પ્રમગને અને શ્રીનિર્ગુણિકાર મહાત્મા અન્વસાસન તરફથી થતી અવરોધના અને સામનની પ્રતાવનાના મુ. ૧ જણાવે છે પણ પૂજનો મુદ્દો જણાવ્યા નથી જીજ્ઞાસુઓ એ અનુ અલખન સે નો તેને હટ ગણવામાં આ મુ છે

પ્રશ્ન ૬૨૨-શ્રીવજ્રસ્વામીજીના સમય સુધી મુનિઓ પ્રાય જનમા રહેતા હતા એમ ખરું ?

સમાધાન-આવિકા જયન્તીનું પ્રથમ સપ્તાહરીપણું સુચિત આ ચાર્પતું કલ્પકને ત્યાં રહેવું શ્રીઆર્યમુનિસુરિજી નું યાનસાસામો રહેવું, અસચરની નવવાડો શ્રીઆર્ય ાંગ તથા 'શ્રીદસરૂપસિકર્મો', જણાવાયેલ સમ્પરપાત્રી વસંતિની પ્રતિમદત્ત તથા તેના અર્ચનિકાત્તારિ બેરો આદિને જણુનારા તેમ ન માને મધ્યિનૂ વનવામરી તો ના નહિ

પ્રશ્ન ૬૨૪ શ્રીનંદીસૂત્રને રચનાર કોણુ શ્રીદેવનાચક્ર કે શ્રીદેવ દ્વિગપ્તિમાત્રમણુજી ?

સમાધાન શ્રીનંદીસૂત્રને ઉદારનાચ શ્રીદેવસચક્ર , કે તેમના ૩૨૩ નામ ત્રી પ્યગળીજી છે અને તેઓ શ્રીઆર્યમહાગિરિજીની ૫ પગમા છે અને શ્રીદેવદ્વિગપ્તિમાત્રમણુજી તો મહિષપગળીના સિપ્પ છે અને શ્રીઆર્યમુદ્ગમ્નિસુરિજીની ૫૨ પગમા છે એમ ન હોય અને ૬૫૫૨મા ૨૫૫ છે જેખનદાગ સર્વસૂત્રોના ઉદારક હોવાથી શ્રીદેવદ્વિજીને શ્રીનંદી સૂત્રના કર્તા મ્હે તો જુની વાત

પ્રશ્ન ૬૨૩ કટલેક સ્થાને ચદ્રકુવ લખાય છે કટલેક રમાને ચદ્રગત લખાય છે તેનું કારણુ શું ?

સમાધાન એક આચાર્યની સતતિને કુવ અને સાર્પેક્ષ કુલોના નમ્રાવને ગણુ અને ગણુના સમુદાયને સથ મ્હેવાય એવું શાસ્ત્રીય વચન નિચંતા જણુારી કે અમુક ૫૨૫રાની અપેમાએ ચંકુસ દાય અને જ્યારે તેમથી જીજ્ઞાસુ ગમ્દોના બેદ જૂદા નીર્ણય હોય ત્યારે તેમ ચદ્ર-

કસવાળાનેજ ચદ્રમંડ (મણી) વખાય મચ્છ શમ્દનું મન મકમલ, પછીનું
જણાય છે

પ્રશ્ન ૬૨૮-શ્રીઆર્ય કિંતુની ઉમ્મર દાખાની વખતે કેટલી ?

સમાધાન-શ્રીઆર્યપચ્ચર્ષિમા સોલ વા પછી શૈનિ ગિરિ
નામનો દેવ માતાની રજા ન હોય તોપણ ૧૫ માસનો એમ જણા
રવાપૂરક શ્રીઆર્યગૃહિનસુગિહની દીક્ષાને શૈક્ષણિકદિક્ષા કોષવાળી જાણવ
છે તેથી તેમની ગળા વખતે ઉમ્મર સેનની અઠગજ દેવ અને યુગ
પ્રધાનગણિકામા તેમનો ગ્રહચપલાઃ અપિરાજ વર્વના મુખેસો છ
કટકક રૂપાને તે પર્વોષ આરીમ વપનો જણાવાગે ૮ તો ત્યા શૈનિ કે
દિક્ષા મણાન નકિ માત્ર રાગ પ્રદિના કુપ્રાગાજના અવર્ણી અવજ મયા ૮
માટે રાજાદિની અપેક્ષાએ ત્યા તે દાય લેરાઃ પશુ સામા નવ મોક્ષ વર્વ
પરીજ રજા વગરે પણ દીપ્ત ધાય નેમા નિ કેરિશ ૧૧ ૧૫ એમ શ્રી
આચાર્યો નથા શ્રીચર્ષિકારા એકજુ જમે છે

પ્રશ્ન ૬૨૯ શ્રીઆર્યગૃહિનસુગિહનો સ્વર્ગીયમ વા મેવર્વ ૫૮૪મા
માનવો ૫ ૫૮૮મા માનવો ?

સમાધાન-એકામાદિ નવ નિકરપાત્ર યૌગવન (દિનાથ) ૫૮૪
૧૫ કમુ એમ શ્રીઆર્યકનિનુદિત લીલસાધ્યમનરિનિ દિ નથા શ્રીનિ
૧૧૨૫૪માનમા ૨૫૮૫૦ જણ લેવે ૮ અને આચાર્યમદારાજ ૮
મસધર્મ ૫ ૧૦૪ ૧૦૧માદિન નિદર ચપેમ છે મનર ૮ ૨૧૧૧ વર્વની
જાતગીએ એમાસામા આચાર્યશ્રીજનો કાલધમ થયો દેવ અને એમાસા
પછી મદમાદિન નિદર થયા ૧૧૫

પ્રશ્ન ૬૩૦-નીદર્શિકાચામદારા ૧૦૦ગએ ૧૦૦૦૦૦ લી ૮ મે મિ ન
રાખતો ઉરડે થયા પછી પાની (કિચ્ચપિની લી માગી લે ૧૧ મેક ૧
અને તેનો ૪ વલર્મ દેવે ૨ ૮

સમાધાન-જે શાહિને ત્યા શ્રીકલિકાચમકા ૧૦૦ લેવે ૮
તે શાહિ ૧૦૦ લી ૮ મુખ્ય ગાદીએ ૧૦૦ લેવે ૮ આવતા પાગ
લિંગો માડનિક તરીક થયા ૧૧ નેએ દૈનધમન ૮ ૧૫૫૫ મરુત

હતા એમ શ્રીમદ્ધર્મ દેમચદાયા મહારાજ પુષ્પમાનાટસિમા જણાવે ૮
પારસદેશમા રાજને શાહિ તરીકે અને રાજાધિરાજને શાહીનગાહ તરીકે
ગણના તેઓનો વશ હોવાથી તેઓ સક્રકુલ અથવા સક' તરીકે ગણાયા

પ્રશ્ન ૯૧૯-વિજયગ્યાણસૂરરાજાઓ જે ધરપરી ધટાધટ વિચાર લખ્યો
છે તેમા શ્રીમદ્ધર્મચાણે સમા મંદલ દર્શનસુર વાન્યુ એમ જણાવે છે
તેનુ કેમ ?

સમાધાન-જગતના ત્રીદરિભદ્રસૂરિજીના વખત સુધી તો સત્રજ
સવચ્છરીપદિક્રમણ કરીને જ સાધુઓ, ત્રીદરપસનતી પાચુમી વાચના
સાજે જ કરના હતા માત્ર શ્રીત્રીચર્યુર્ચિમંત્ર કરતા પદેનાથી આનંદપુરમા
મતગાત્રમા જ રહે છે પછત્ર વચાનુ હવે, એટલે તે વિચાર પ્રમાણે નથી
તો ૯૯૩ મા આનંદપુરમા વાચના થત અને તેથી તેને શરૂ કરનાર
શ્રીમદ્ધર્મચાણેમહા ૧૧ ૧૫ નહાતા

પ્રશ્ન ૯૧૯-તે ધટાધટ મા જણાવ્યું છે કે પાંચમની સવચ્છરીનો
પમટો આનંદ પુરમાં જગતના શોકને નિવારવા લેખે આવવાના હતા તેથી થયો
અને મુસેનરાજાએ આશાપૂર્વક કર્યો તો શુ માયુ છે ?

સમાધાન-શ્રીનિશીચર્યુર્ચિઆદિ પ્રમાણિક શાસ્ત્રોમા તો મનચ્છરીની
નિધિનુ પત્રવર્તન પ્રતિષ્ઠાનપુ મા થયેનુ છે લોકોના અનુયાયિપણાને લીધે
કે દ્રમતોત્તમવને વીરે કર્યુ છે અને શાનરાહન રાજની વિનંતિથી કર્યેનુ
છે માટે ધટાધટ વિચાર મા જે આ પ્રમાણે લખ્યું છે તે શાસ્ત્રથી વિરોધી
હો ને મન્ય ગિઓને માત્ર સામક જ નથી તે ધટાધટમા આ પ્રમાણે
લખેન છે —

અધુના શોકો । કાષ્ઠવન્તુ માર્દ્રવન્તુ ક્રુરચર્યા શ્રીકાલિકસૂરીણા વાર્ષિક
પવ કર્મણીયમન્ત્રિ અનન્તે સુરિવેરા । મુસેનરાજામાહૂયે કથિતુ હમા
મો રાતન્ । પચમ્યો વાર્ષિક પર્વે અસ્તિ ત સ્મરણાર્થે અર્ચનું કર્તવ્ય
તદા રાજા મળિત સ્વામિન્ ? સત્વ, 'લોગવિદ્ધચાલો' રૂ

પચમ્નાં અસ્માક પુત્રશોકનિવારણાર્થં સર્વા પ્રના આગમિપ્યતિ તદા
 શ્રીમતા પાર્થે વાર્ષિકપવે મહોત્સવાર્થે મમાગમન ન મવિપ્યતિ, અતઃ
 પચ્ઠ્યા વાર્ષિકપવ કર્તવ્ય । इति कथयित्वा राजा स्वसदने गत अथ ते
 સુરિપાદે સવગીતાર્થાનાચાર્યોશ્ચ સમેલ્ય રાજાવદાત કથિત , તદા સર્વે-
 ગીતાર્થેરક્ત-યુય મહાપ્રમાવકા શ્રીમદ્ વીરવચનત તત્ર મનતાં વચન
 પ્રમાણ, પર પચ્ઠ્યા વાર્ષિક પવ ન જાયતે કુનઃ ૧, આયુરનિત્ય, અત
 ચતુર્થ્યા વાર્ષિક પર્વ કર્તવ્ય, इति गीताथाना वचनमुत्तरीकृत्य चतुर्थ्या
 સંઘસમક્ષ રાંજપુરસ્સર વાર્ષિકયતિક્રમણમપિ ચતુર્થ્યામેવ કૃત । ૧૫૭ આશ
 યંની રાત તો એ ડે ૩ એજ ધગધગ બિચારમાજ સાજાહુણેણ રણા ૦ વગેરે
 મે ગાયા આવી છે તેથી મુનમેન રાજાએ મયચરીની તિથિ પ્રમાણરાણી
 એવુ તેનુ લખાણ શુદ્ધ કરે છે .

પ્રશ્ન ૬૧૯-કિંચ ચતુર્દશી પોર્ણમાસી ચેત્યુમે અપ્યારાધ્યત્વેન સંમતે
 સ્ત , પર ચાતુર્માસિકલક્ષણા ગ્રન્થા જાધા इति १ એમ એ ધટાધમા
 તરતરગિરિની નામે જણા જુ ને સાચુ છે ?

સંભાધાન કિંચથી મોડીને સ્ત મુનીને પાઠ તો તત્તત ગિરિમા
 છે પણ પરથી લખ્ને આગન પાઠ કે ને આશ્ચર્ય રણાએ શુદ્ધો લખ્યો
 છે તરતરગિરિરાર તો મધી મુનમે મા ય ગણે છે બુઝો ગાયા ૫
 (પાચ) મીની મીમનો પાઠ - ચલધ્યાગમે ચાતુર્માસિકસવધિ-મસ્તિન્
 પૌર્ણમાસ્ય અમાવાસ્યાશ્ચ પુણ્યતિથિત્વેન મહાકૃત્યાણતયા પ્રસ્થાતા આરા
 ધ્યત્વેનોકાસ્તથાપિ ક્વાપિ શ્રાવકાણા વેવલ પૌષધવતમેવાશ્ચિય સામા-
 ન્યેન ગૃહીતા દ્વદયન્તે અનસ્તદપશ્યૈન યુક્તયો દૃશ્યતે,

૬૨ - ધગધગ બિચારમાજ એવાવે છે ૩ -

। યદા પૂર્ણિમા ક્ષીયતે તદા તત્તપ ત્રયોદશ્યા ત્રિયતે, તદનન્તર
ચતુર્દશ્યાસ્તપ ત્રિયતે, ચતુર્થાતુર્માસિક ચતુર્દશ્યા વર્તમાનત્વાત્ (માન)
પૂર્ણિમાદિનમ્તુ ક્ષય પ્રાપ્ત અતઃ ત્રયોદશ્યાં પૂર્ણિમાયામ્તપ પૂર્યતે,
તપો વિનિમયે સંમોહો નૈવકાર્ય

અર્થાત્ પુનમના ક્ષયે તેનો તપ તેરશે કરવો અને પછી બીજો
દિવસ ચતુર્દશનો તપ કરવો એમ કહે ચક્રમાસી ચક્ર સમા છે, અને પુનમનો
દિન નો ક્ષય પામેતો છે માટે તેરશે પુનમનો તપ કરવો તપની દેવદારીમાં
મુજાનુ નહિ આપુ આનંદસુરિવાળા ક્યન એમ ન આપુ ?

સમાધાન પ્રથમ તો પુનમના ક્ષયે તેનો તપ તેરશે કરવાનો હોત
તો શ્રીકીર્ત્તિશ્રી ક્ષીણપુનમના તપના માટે 'ત્રયોદશ્યા' એમ સ્પષ્ટ
પણે કહી દેત પણ ત્રયોદશીચતુર્દશ્યો એમ દ્વિચયથી ન કહેત
માટે ઉપર જણાવેન આનંદસુરિનું વચન શ્રીકીર્ત્તિશ્રીના ક્યનથી વિરુદ્ધ
છે વળી વ્યવહારથી પણ તેની પુનમ કરી 'અને તે પુનમથી બીજો
દિવસ ચતુર્દશ કરી એમ કહેવું એ અધર્મિત જ છે 'એ બધા ન તો
શ્રીકીર્ત્તિશ્રી જ્યારે બારમ મામની પુનમે દુષ્ટ તિહીળ મજશમિ એવા
આદ્ય પના ચયનથી આધિના સાચક ગણે છે ત્યારે આ આનંદસુરિવાળા
ત્રયુચોમાસી ની જ પુનમે આગમના સાચક છે એમ જણાવે છે અને
તેથી ચક્રમાસી ચો શ એ નિમેરે મોલે છે તે સર્વથા મોડુ જ છે આ
સ્થાને એક વાત આનંદસુરિવાળાની હમધક્કાગરની છે તે ધ્યાનમાં રાખવી
તે વાત એ છે કે આનંદસુરિવાળા ત્રણ પુનમે જ ચક્રમાસીની છે તેજ
આરાધનાનાયક માને છે પણ બાકે મામની પુનમેને આરાધના સાચક
માનતા નથી અને તેથી તે આનંદસુરિવાળા ચક્રમાસી પુનમના ક્ષયે
તેરશતો કા માને છે, અને તે સિવાયની નવ પુનમેનો ક્ષય હોય ત્યારે
પડવાનો દાવ માને છે છતાં આ ઉપ થી પણ એટલું તો ચોક્કસ છે
કે નવામનાળાની માફક ચૌદસ અને પુનમને કોણા માનીને બનનારા
બેગસેળપથીઓ તો નથી તો દેવસુરવાળા કે નથી તો આનંદસુરવાળા

કેમકે પુનમના દિવસે દેવમુરનાળા બારેયા માત્ર તેરસનો દાય કરે છે અને આલુમુરનાળા પણ ચક્રમાસીની વખતે તેરસનો અને નવ વખત પડવાનો દાય માને છે જો કે તપ તો અતિકાન્ત અને મતદાસે પૂજુ બની શકે છે પણ તેવા તપની વખતે તે નિયિની માન્યતા મરી ને તો નિષ્પ્રયોજન અને અયોગ્ય જ કહેવાય વળી આમળની વાન તો એ છે કે ચીદત્ત્વ દ્વારા તેરસનો દાય કરી ચક્રમાસી કે પડખી તેરસે યાવ પણ પુનમના દિવસે પડખી ચક્રમાસી તેરસે ન યાવ એક ક્યન બાલ્યખી ગણાવવા માગે છે દાયના પ્રસંગમાં સામાન્ય તિથિનો ભોગ સર્વો તેરસે ચક્રમાસી અને નવ શે પુનમનો ભોગ છે પણ તે જ નો દ્વીપ પુનમનો ઉપ સમાપ્તિ કે ભોગ એકેકે થાય તો પડખી તેરસે કયા કા બુધી પુનમ માનવી અને પુનમનો તપ સાથી યોગ્ય ગણાય ?

અક્ષિ ૬૨૧-આરે ગિપ્તુઆ પુનમની વૃદ્ધિ હોય ત્યાં ૨૫૪૫૫૦ માનો કે રવિવારે તેરસ નો રવિવારે ચક્રમાસી અને ભોમ તથા મગળવારે પુનમ હોય, અને તે વખતે રવિવારે તેરસ કરવા સાથે રવિવારે પણ તેરસ કરાય અને સોમવારે ચક્રમાસી કરી મગળવારે પુનમ મરાય છે તેમાં રવિવારે ચક્રમાસી ઉપ હતો ક્તા તે રિતે ચક્રમાસી માનતા સામસર વગર ઉપે ચક્રમાસી માત્ર એ સવ ઉદય ૫ સિધ્ધાન્તો અનાર કરતા અને ઉદય, સમાપ્તિ કે ભોમ ન હોય તેની તિથિઓ તે તે રિતે માનવાથી મિથ્યાવાદ બોનવાર ન કહેવાય ?

સમાપ્તિ તે તિથિ સમાપ્ત કરવી કે જેમાં ઉદય હોય એ યાતને કાલવધુ નહીં માનવુ એમ છે જ નહિ પરન્તુ આ વાત જરૂર ધ્યાનમાં રાખવાની છે કે જ્યવળી તિથિને સમાપ્ત કરી એવા વિધાનની જ જરૂર શી ? કહેવુ એમ છે કે નિયિના પ્રારબ્ધની અપેક્ષાએ ભોગવટાન અપેક્ષાએ અતિક્રમણ કરવો હવાની અરેષ્ટાએ સમાપ્તિની અપેક્ષાએ તિથિનુ આરંભ કરવામાં આવે તો કિંમત છૂટ્ટ અર્ધમર્દા ના અને કેમકે તે કિંમતસંગી નો મે સૌંદર્યના આતરાની માથે સુખ સખ

૧૩ વર્ગી દેશાધિકાર, પૌરુષ અને અતિથિસંવિધાન જેવા પ્રતો

જે તિથિઓને વિશે અવસ્થા કરવાના હોય છે અને તે પણ અન્યારાત્ર
 કે નિમ અગર રાત્રિથી પ્રતિપદ્ધ હોય છે માટે નિયિના પ્રારમ્ભ ભોમ
 કે સમાપ્તિ ગમે ત્યાં રોય તો પણ તિથિને અતિથિના અદોરાત્રની સાથે
 સળદ ૩ રાત્રે માટે જ જે તિથિમાં સૂર્યોદયનો મળધ થાય તે તિથિને
 પ્રમાણ ગણવી એટલે સૂર્યો અને કુમ્ભવાણી તિથિ છે એમ ગણવી અને
 સૂર્યોદયને નહિ 'કરસવાણી' નિથિ બસે ચોરી રોય કે ધળી હોય તોપણ
 તેની દવાની ન ગણવી પણ મધ્ય પામેરી ગણવી કપર નજીવેથી દેખાકન
 સમજનારો કેપછપછે મમજી સકે કે અદો નિયિપણુ નિધાન નથી પણ
 તિથિની ગણતરીનું અને પ્રમાણિકતા એટલે જ્ઞાનધનામાં ઉપયોગીપણુ
 નિધાન છે અને તેજ નાત સાઅરિ પ્રમાણે રાખ વાપરીને રપછ કહે છે
 અદો તિથિનું નિધાન નથી પણ નિયિની પ્રમાણિકતા એટલે જ્ઞાનધના રી
 ઉપયોગિતાનું નિધાન છે પણ તે ઉદયપુકતતાને ઉદ્યોને કહે છે અને
 તેથી જ હવે પૂર્વાનો અર્થ એ જ કરવો પડે છે કે સૂર્યોદય નિનાની
 તિથિ હોય ત્યારે તેનાથી પૂર્વની ઉદયવાણી તિથિને પ્રમાણ માનવી એટલે
 ઉદયવાણી એકમઆદિને ઉદયવાણી બીજઆદિ માનવી અને એજ
 દિસામે મુદ્દો કાર્યો તથોચરા નો અર્થ એજ કરવો પડે કે - તિથિની
 જુદી હોય ત્યારે ઉચરા એટલે બીજી તિથિનેજ ઉદયવાણી ગણીને પર્વ-
 તિથિપણે માનવી એટલે જેમ કાયમા પડવાઆદિનો ઉદય બીજઆદિના
 ઉપપણે સેવો તેવીજ રીતે બીજી બીજઆદિનો સૂર્યોદયજ બીજઆદિ
 પણે માનવો એટલે પગલી બીજનો સૂર્યોદય એ બીજનો સૂર્યોદયજ નહિ
 પણ નેને પડવાનો સૂર્યોદય માનવો અને આજમરણથી આમાર્થ મદા
 જા શ્રીલીંગસુરિજી બીજી અગિવાગસ વચેરેતેજ યૌ પિટી તિથિ મરુ છે
 અને પહેલી બીજ વચેરેતે જનૌદયિક 'ગણીને' રપછપણે પડવાઆદિપણે
 નજીવે છે આસર્વ દક્ષીકત વિચારનાગને રપછપણે 'માત્રુમ' પડશે કે
 માત્ર આ ૧૫ જા અગેજ ઉદયવાણી પ્રમાણ પૂર્વોદય પ્રમાણ અને ઉર
 રો ૫ પ્રમાણ આ વ્યવસ્થા પ્રતામાં આવી છે અને તેથી સાસ્ત્ર
 રપછ કહે છે કે ઉદય ન ત્રાય તોપણુ એટલે પર્વતિથિને કાય

પણ ઉડાવતી નહિ અજીતો પારકો હેય પણ આગધના માટે સેવો અને
જનો પણ હિંસ આગધના જોડાઈ ન જાય માટે ન ગણવેલા આ વસ્તુ
ને બરોગર મમજમા ઉતરશે તો અપેક્ષા યશે ? સનિવારે અને રવિવારે
તેરશ માનીને સોમવારે ચૌદશ તથા મંગલવારે પુનમ માનરી તેજ વ્યા
જાતી છે વળી પુનમ કે અમાવાસ્યાના લખની વખતે તો તેમજ ચંદ્ર-
સનો અને ચંદ્રો પુનમ અમાવાસ્યાનો ભોગ લેનાથી જેમ એક પર્વની
આરાધનાની રક્ષા માટે કરાય છે તેમ બે પર્વની આરાધનાની રક્ષા માટે
બે ઉદ્યોગ પારકા જેવા પડે અને ભોગમાત્રની અપેક્ષાજ રખાય એમ
આશય છે :

મંત્ર દરરે ધટાપટ નિચારમા કિંચ ચતુર્દશી પૂર્ણમાસી ચેત્યુમે
અપ્યારાધ્યત્વેન સમતે સ્ત, પર ચાતુર્માસિકલક્ષણા ગ્રાહ્યા નાયા
આવી રીતે લખીને ચોમાસાની પુનમોજ આરાધવા ચોખ્ખા જાણવે છે તે
શુ સાનુ છે :

સમાવાન- આનન્દસરિગચ્છાગાઓ ચક્રમામી મિત્રાની પુનમો
માનવાની ના કહે છે અને ચક્રમાસી તો વર્તમાનમાં ચંદ્રજે થાય છે તેથી
તેઓને એકપણ પુનમ આરાધવાની રહશે નહિ ખરી સિદ્ધિઓ જેમ
પચમી સ્વપતિયિ ધર્મ મવચ્છરી તરીકે આ પાત્રી હતી અને સવચ્છરી
પનગી મહા જતાં તે 'પચમીનું પર્વ' ન ગણુ તેરી રીતે ચક્રમાસી
પનગી ગઈ છતાં પુનમનું સ્વપર્વપાત્રું હતું ને ગણુ નહિ અને
તેથીજ રીત્ત્રાંકરિનૃત્યમા-છપ્પહ તિહિણ મઝ્ઝમિ ફા તિહિ અજ્ઞ વાસરે
એમ સ્પષ્ટપણે કહ્યું છે અર્થાત્ જમી પુનમો આરાધવા લાયકજ નજાણે
છે વળી તેનીજ ટીકામાં પણ માસામ્યતરં હિતિ ગમ્યતે, પળ્યા તિથી
તો સિતેતરાપ્ટમીચતુર્દશીપૂર્ણિમાડપાવાસ્યાલક્ષણા સદ્યે આવી
રીતે દરેક મહિના પે અજાણી અને અધારી આદમ ચંદ્ર ય અને પુનમ
અમાવાસ્યાથી ૭ તિથિઓ આગધના લાયક જણાવીજ છે માત્ર મીઠા
અમાવાસ્યા લાયક ૧૦થી એક આનન્દસરિવાણાનું કથન જોડુ છે

સુચકામણીમાં સંપ્રદાયના અધિકારની વ્યાખ્યામાં નક્કી થઈમાત્રીની પુનર્મે
જો ગણી છે તે પાત્રમને સુવચ્છરી જેમ મુખ્યતાએ કહે તે રૂપે સમજવી
વળી તે અગિતાનુચાદર્ય છે, વિધિચાદર્યે ઈથી નેમજ જાગવનીજી આદિમાં
સામાન્ય રીતેજ બધી પુનર્મજ્જને અમ્મવાસ્યા ૨૫ ટપ્પે તિથિરૂપે લીધાજ
છે મારે ત્રણ મિવાજ બીજી પુનર્મે ન માનવી એ ખોટું છે

પ્રશ્નરૂપ-પટાપટ વિદ્યાગ્ના અનન્દસુરિવાળઃ કષ્ણે છે કે—

यदा च भाद्रपदसिचतुर्थी क्षीयते तदा सप्त पूर्वम्या तृतीया
रक्षणाया पूर्यते, यदा पचमी क्षीयते तदा सप्त पूर्वम्या तिथौ पूर्यते
यदुक्त हीरमश्वे यदा पचमी क्षीयते तदा सप्त पूर्वम्या तिथौ क्रियते,
यदा पूर्णिमा क्षीयत तदा त्रयोदशीचतुर्दश्यो क्रियते, त्रयोदशी
विस्मृतौ तु प्रतिपद्यते, अत्र त्रयोदशी विस्मृतौ तु प्रतिपद्यपि
इत्युपलक्षणत्वात् दृष्टी सहिया न अदुमी तेरससहिय न पकिम्बय होइ।
पटिवइ सहिय कयान्नि इय भणिय जिणयरिदिहि ॥१॥ प्रतिपद्यपि,
पूर्णिमायास्तप पूर्यते, वेयाऋणपाशै, उदयगताया त्रयोदश्या चतु-
र्दशीयते, तदसन्, यत ओदयिकयेव चतुदशी आराभ्यते उदयान्
अर्थात् भाद्रपदा सुः पात्यभना क्षये तेना तप मोये इत्वा अश्यावे छे^१ अने
पुनभने। तप पड्याने इत्वा अभावे छे ते केभ भनाय^२

સમાધાન-શ્રી વિનયદેવસુરિમઝવાળા' સ્વપ્નપથે યુતમતી
જિદ્દિએ તેરશની જિદ્દિ કન્યાનુ લખે છે અને તે પ્રમાણે અત્યાર સુધી પથ
દેનસુરગમઝવાળા સવેગી અને યતિ મન્ને કરતા આવ્યા છે અને તે પ્રમાણે
દેનસુરગમઝવાળાની આ યતા જાણાવનાર તિથિપત્રક પથ ૧૮૮૫નું હખેશ
હદ્દ તે ૭૫૫૭ અંશે છે સામુદાયિક લખાણુ દોવાથી એક કન્યાનુ નામ
ન હોય એ સ્વભાવિક છે વળી જુના પાના છે અને પરપરા તે પ્રમાણે
આનુ છે તે પાના મેં જોઈ માન સાધુઓ દેનસુરગમઝવાળા
તેનું સુ વળી ધીલીરપ્રજમા સામાન્ય

તપની વાત છે તેને એ આલમુન્નાજીએ જ ન્યા મુદ્દ થાયમને લગાડે છે તે કાષ્ઠપણ પ્રકરે સમ્યક્ કહેવન નહિ કેમકે એ બાદરવા સ્થ. પાયમનો પ્રશ્ન હોત નો પુનમની મફક ત્રીજ નોય બેનેજ લખત આલમુન્નાજીએ આપેલી છ'ી માયા પુનમીયાની ૩ પેલી છે શસ્ત્રમા પુનમને કાષ્ઠ પકખી મહેતુ નથી પુનમીયાએ બાવી તો ધણી માયાએ જ્યોતિષકરકમા માલી દીવી છે તે જ્યોતિ મરડકની ગીમ સાથે જોવાથી માસમ પડશે આવી માયાને દેવસુગ્રવાળા માનેજ નહિ વળી આ ઉપરથીજ સાબિત થાય છે કે દેવમુ વાળા પુનમના ક્ષયે તેરછનો ક્ષય થા'ગિને તેરજે ચક્ર ર કરતા હતા એ જોઈપુ થાય છે અને ચક્ર જે પુનમ કરતા હતા એ પણ જોઈપુજ થાય છે ધ્યાન ડખવા જેવું છે કે પુનમનો તપ તેની પૂર્વ નિધિ ચક્ર દશમા કરી સેવો એમ કી સંજીવુ વચન નથી પુનમનો ક્ષય છતા તેરજો તે ક્ષયની વાત ન જાણું અથવા જુવી મયો તો પછી ચક્રદશે તો પુનમ મરી શકે નહિ કેમકે ચક્ર ર ઉડી જાય વળી ચક્રદશ પુનમ બેગી કરવાની દેતે તો નગ્નની જુલે પડવાએ તપ કરવાતુ કહેતજ નહિ પણ ચ' જે કહેત અને પુનમનો ક્ષય છતા તેરજો ચક્રદશ' ન કરીએ એટલ ચક્ર મે પુનમ ન થાય એ જોઈપુજ છે તેથી ચક્ર ર ચક્ર ર કરીને પડાને રિમેજ પુનમતુ તપ કરુ પડે આતુ જોઈપુ તેરછના ક્ષયતુ વાક્ય છતા જુવને ક્ષયિ અને અપિ સમ્યકી મહેતુ પડી બેમે તેને રુ કહેતુ તે જાણવાતુ યાની મિવાય ખીજાતુ કામ નથી.

૧ મશ ૬૨૪ ઠદયમિ જા નિહિ સા વમાણમિયરીદ ફીરમાણીદ ।

આણામગડગવતયા મિચ્છવિરાહણ પાવે ॥૨॥ એ શ્રાદ્ધવિધિઆદિમા કહેવી માયથી ઉત્પમાજ જે તિથિ દેવ નેજ નિધિ (આખા દિવસ મારે) પ્રમાણ મણવી પણ ઉ થી જખત ન હેય તેવી તિથિ (આખો વિષય) મરાત તો આગામય અનર થા મિથ્યાત્વ અને વિગધનાનો દેવ સામે એમ સ્પષ્ટ છે તો પછી પર્વનિધિનો ક્ષય દેવ ત્યારે તેનાથી

૧ જે અપરનિધિ દેવ તે / ઉત્પવાળી નિધિને ખીજઆદિપણે

૨ કે મીજને બેગી માનનાગઓની અપેક્ષાએ ચીજઆદિ માનીને

તે પડનાઆદિને દિવસે બીજાઆદિની ક્રિયા કરનારા આરામગઆદિ ગેયોને પામવાવાળા કેમ ન ગણાયે ?

સમાધાન-ઉદયમિઝએ ગાથાથી ઉ વમા ને તિથિ હોય ને 'પ્રમાણ' કરી અને બીજી પ્રમાણ રૂપે તો આરામગઆદિ દોરો ત્યાગે એ જયો પર બીજીતિથિસપ્તથી જે ઉત્પન્નિનાની એમ લઈએ તો ૫૧ તિથિના કાર્યે રંગ ઉદયની તિથિ ને લેવી પડે તેમા આરામગ વિરોધનાં દોરો લાગવાનું થાય વળી અધિક તિથિ હોય ત્યારે પ્લુટી તિથિ ઉદયધાળી હાય ઈત્યાદિ પશુ તેને છોડી પડે તેમા પશુ આરામગઆદિ દોરો લાગે એ ખરું છે ? પશુ બીજી તિથિસપ્તથી ઉ વ વિનાની એવો અર્થ ન કરવો પશુ કૈનોના પરમતભેદોમા પશુ જે મેસતી તિથિ માનનારા તથા પતિક્રમણની વખતે હોય તે તિથિ માનનારા તથા આયમની એટલે પૂર્ણતાની તિથિ માનનારા હોય તેના અડનને ઓટે આ જણાવેનું છે અને તેમ' મેવાથી બીજીતિથિ એ સપ્તથી મેસતી પ્રતિક્રમણની અને આયમની તિથિ એવો અર્થ કરવો એટલે બીજાપાયમઆદિ નથી તિથિઓ સુધેં પરખતનીં ભેરી પશુ જે બેસતી આદિ ભેં તો આરામગઆદિ દોરો લાગે એમ સર મુઘા રથ રીતે જણાવેનું છે પરમનમા જેમ સપ્ત સુ- નિદ સમ ન્યૂનઅધિ કૃત-આદિભેદો, તથા મર્મકાનનાયિની આદિ બેગે તિથિના લીધા છે તેમ અહીં ડાઘીપશુ મીજે ભેન લેનાતો નથી અને જે તે ભે નો આરામગ આદિદોરો લાગે એ અથ સરન અને તાત્ત્વિક છે કારણ કે કૈનોને દિન અતોરાત્ર કે રાત્રિની અર્થે માએ પૌષધઉદયમઆદિ કરવાના હોય છે અને તે પૌષધઆદિને આરબ સ્વઉદયની અપલાએજ રહેતો છે અને તેથીજ તિથિનો આરબ ક્રિયાકાનઆદિ લઈને કરે તો પૌષધઉપવાસઆદિ દિન આદિ પ્રમણના નહિ રહવાથી તથા તિથિના આરબ અને સમાપ્તિની અપેનારાળા થવાથી અખડ, ન થાન અથવા તે માયજે તો, ૫૧તિથિ માન્ય છતાં વિરાધના થય માટે ઇતગતિથિ માનમા આરામગઆદિ દોરો જણાવ્યા છે.

પ્રશ્ન ૯૮૫- બીજાઆદિ પતિથિને ક્ષય ત્યાર તે બીજાઆદિને

ઉત્તર મેઘ નદિ તેમજ તે વિંમ પડવાઆદિનોજ ઉત્થ હોય માટે ઉ ય
વગરની બીજાઆદિ જતા તે દિવસે બીજાઆદિ માનનારાઓને આગા
મગજાદિ દોષો કેમ નહિ લાગે? કેમકે ઉદયમિ એ ગાથામા બીજા
નિધિ કરનામા તે દોષો જાણવેતા છે

સમાધાન-પ્રથમ તો ઉદયમિ એ ગાથા હમેશા તિથિ માનવાની
અપેક્ષાએ છે એટલે હમેશા સૂર્યોદયને ફરસવાલીજ બીજાઆદિ તિથિયો
લેવી પણ એસની પ્રતિજ્ઞાનુ રખતની કે અયમતી ન લેવી એ ગાથામા
જેઓ હમેશા એસની આ તિથિયોને માનવાવાગા છે તેઓને આગા
મગજા દોષોની આપત્તિ આપી છે એટલે ક્ષયની વખતે પૂર્વનિધિ કરનાર
કંઈ, એસની આદિની માન્યતાથી પગા આદિને ફિરસે બીજાઆદિ કરતે
નથી પરંતુ મહિનામા બાર તિથિની આરંધના કરી એ નિયમિત છે
અને તેથી પડવાદિ વિંમ બીજાઆદિ માની આગળ કરે છે આદેશ
માટેજ શીકમારવાનિષ્ટનો પ્રયોગ જણાવાય છે કે ક્ષયે પૂર્વા તિથિ
કાર્યા અથાન્ બીજાઆદિનો કય હોય ત્યાર બીજાઆદિનો સૂર્યોદય ન
હોય અને તેથી તેનાથી પહેલાની પડવા આ તિથિનો જે સૂર્યો ય તેનેજ
બીજાઆદિનો સૂર્યોદય ગણવેા કેમકે તિથિ તો સૂર્યોદયને અંગે હોય માટે
તે સૂર્યો ય પાવનો છે તો પણ બીજનો સૂર્યો ય માની લેવેા જે નવીનો
પડવામાજ બીજ કરવી મહે તેઓને પણ પડવાના સૂર્યો યના પહેલેથી
પૌરુષાદિ માટે બીજાઆદિ માનવીજ પડશે અને પડવાના સૂર્યોદયથી
પહેલા બીજમાની એટલે સૂર્યોદયથી તિથિનો જ્વરદાર થાય છે માટે તે
સૂર્યોદય બીજનોજ છે એમ માનવુજ પડશે અને તેથીજ પાવેા બીજ
જેના એવુ કહેવાનો વખત રહશેજ નહિ અર્થાન્ ક્ષયની વખત પોતાનો
સૂર્યો ય નથી તો પણ પારકા સૂર્યોદયને પોતાનો સૂર્યોદય માનીને તિથિ
માનવી પડશે એમા જે આગમમગજાદિ દોષો થાય છે એમ માનીએ
તો - મિતિચાચાજીએ ને દોષો લખાડવાની આગા કરી એમ માનવુ
છ મદારજે તો પરતિવિની આરંધનાવું અખડિતપણે

તેમ કરીને ૫૮ સખચ કહ્યું છે

પ્રશ્ન ૯૨૬-બીજાઆદિના કાવની વખતે પડવાઆદિ તેનાથી પહેલાની અપર્વતિથિનો કાચ કહેવો કે પડવોબીજાઆદિ બેજા કહેવા ?

સમાધાન-ટીપગ્રામા તો જો કે પડવાઆદિનો ઉદય દેવાથી પડવો આદિ તે દિવસે મળે પણ ધર્મારંધનાવાળા તો ને વખતે પડવોઆદિ છે એમ બોલેજ નહિ કિન્તુ બીજાઆદિના છે એમ બોલે એટલે બીજા આદિના કાચે પડવાઆદિનો કાવજ કહેવો આવી રીતે બીજાઆદિના કાચે પડવાઆદિનો કાચ કરવોનો રિવાજ સવનુ ૧૬૧૫ના પ્હેરેથી છે કારણ કે તત્તરતરમિશીમા ચક્રદશના કાવની અર્થમા જણાવે છે કે તત્ર ત્રયોજ-
શીતિ વ્યપદેશસ્યાપિ અસંમવાત્, કિન્તુ પ્રાયશ્ચિષ્ઠાદિવિધૌ, ચતુર્દશ્યે
ધેતિ વ્યપદિશ્યમાનત્વાત્, વળી મુસ્લ્યતયાચતુર્દશ્યા પવેતિ વ્યપદેશો યુક્ત
તેમજ અઘાપિ ત્રયોદશીમેવ શ્લુસિ અર્થાન્ ચક્રદશનો કાચ દેખ ત્યારે તેરચને ચક્રદશ બનાવવી અને તે વખતે તેરચને દિવસે તેરચ છે એમ કહેવાનો પણ સમજ નથી આ ઉપરથી મોક્ષુ થાય છે કે બીજાઆદિ પર્વ તિથિના કાચે તેનાથી પહેલાની પડવાઆદિ તિથિને પડવાઆદિપણે બોલે બીજા નહિ અથાનુ પડવાઆદિનો કાવજ મળવો વળી પ્રાયશ્ચિનઆદિ ને ચક્રદશના કાર્યો છે તેમા ચક્રદશજ છે એમ વ્યવહાર થાય છે અર્થાન્ ૧૬૧૫થી પ્હેતાં પણ ચક્રદશના કાચે તેરચને ચક્રદશજ છે એમ બોલવાનો વ્યવહાર હતો વર્તમાનમા પણ ધર્મારંધનામા તેમજ સખાપ છે અને બોલાય છે માત્ર બે વર્ષથી ૮ મણી નીકળેતા પડવાબીજા કે પાવનુ તેરચ મોદય બોલા બોલનાગ થયા છે પણ શાસ્ત્રો અને પરપરા બન્નેથી વિરુદ્ધ છે એમ નકમી છે

પ્રશ્ન ૯૨૭-શાસ્ત્રોમા રથાને રથાને ઉદયમિ આ તિહી સા પમાણમિ-
યરીઈ કીરમાણીવ । આળામગડળવત્યા મિચ્છતવિરાહણ પાવે ॥૧॥ આ
ગાથાથી ૨૫૪ જણાવ્યું છે કે સુષોદય વખતે ને તિથિ દેખ તેજ પ્રમાણુ મણુરી અને બીજા તિથિ પ્રમાણુ મણુનાગે મિથ્યાત્વ, અનવરથા વિરંધનાની

૧૧

ચક્રેશના કાચે તેરશે નેરશનુ નામ પણ કહેવાનો મનાવ નથી પણ
 આગંધનામા ચક્રેશના ઠે એમ કહેવાય છે 'પર્વતિચિન્તા' કાચની વખતે
 આવી રીતે તત્ત્વતરંગિણીકાર કહે ■ કે તેથી 'પર્વતિચિન્તા' કાચે તેનાથી
 પૂજાની અપર્વતિચિન્તા મળવી નહિ પણ તે વિશે પર્વતિચિન્તા ગણવી
 એટલે સૂચોત્તર થયે ત્યારથી ચક્રેશના પર્વતિચિન્તા મનાવ એટલે અપ
 વનો કાચ કમનાને તે પર્વતી નિચિ ઉત્પન્નની ■ પણ જેઓ અપ
 વનિચિને કાચ નથી માનતા તેઓને પર્વતિચિન્તા કાચે અપર્વતી કરાના
 પચ્ચક્રઆધારિ ઉત્પન્ન મરના છે, અને તેથી બેળસેળ પચિન્તા ઉત્પન્ન વમ
 રની પર્વતિચિને માનનાગ શુદ્ધાથી આગામગાદિ કોળે પ્રાપ્ત છે વગી
 પર્વતિચિન્તા જલિની વખતે પણ થોડી સૂરીય કુમદાગજ બીજી અવ
 તિચિને જાઓ પિક કહ છે આપાત્ પૂજા પર્વતિચિને પર્વતિચિના ઉત્પન્ન
 વાળીજ માનતા નથી, અને તેથી પૂજે વિશે બીજાઓને સૂચો ૬ છતા
 પણ ન મળે, એટલે આપોઆપ તે ઉત્પન્ન પર્વતિચિન્તા આપર્થેજ
 ગણાયે આપાત્ પર્વતિચિની મદિ વખતે પૂજવાની અપર્વતિચિનાને મે
 સૂચોત્તરે મનાવે, એટલે અપવની જલિ થઈ આવી રીતે પૂર્વ કે પુનતર
 એના અપર્વની શદિ માનના ઓ તે કાચને એકવક્ર માને છે અને તિચિને
 આ પે ઈ, પણ અકપવનો ઉત્પન્ન માનીને પણ તે પૂજા પર્વતે નહિ
 આગાધનાગ આગામગાદિ કોળેને પામનારા અને નનનિયમોનો ભગ કર
 નાવ અને કરાનાર ■

અર્થ હરદ-બીજાઓ પર્વતિચિનો આરંભનામા કાચ કે જલિ
 થાય નહિ, એ રીતે પણ આરંભ શુદ્ધ યોગ એ બીજાઓ પર્વતિચિ
 થોમા નથી માટે તે ચોચની સ્વયંજલિ હોય કે પચગીની કાચ જલિને
 લીધે તેની કાચ જલિ પ્રમાણે હોય તો આરંભ શુદ્ધ ચોચની કાચ જલિ માન
 વામા ■ પણ શી ? અને એ હિમાને આરંભ શુદ્ધ પાત્રમની કે ચોચની
 કાચ જલિએ બા વા શુ ચોચની કાચ જલિ માનવામા અગ્રયજી શી ?
 અને એની કાચ જલિ વધારે કલ્યાણકેતમા માની લેવી

સમાધાન-બીજાઓ પર્વતિચિનો ચોચના કાચે તેરશે નેરશનુ નામ પણ કહેવાનો મનાવ નથી પણ

મહેતાર મૂર્ખશિરોમણિ મણ્યો છે તેથી, પર્વના, ક્ષયે તેનાથી પ્દેનના અપવનો કાય પ્રવેશ એજ, બ્યાજથી છે, તથા શ્રીકીરસરિજ, આદમ, અગ્રારસ અને, પુનમ અગ્રારાસ્યાની ગદિએ, બીજીતિથિનેજ, ચૌદપિક, માને છે એમ પ્દેની આદમ વિગેરે તિથિએ આરાધનામાં આદમ આદિનો સર્વો મજ ગણ્યો નથી તેથી પવની ગદિએ તેનાથી પ્દેવાના અર્પણ નીજ ગદિ થાય એવાન તમારે કમુન કરવીજ પડે તેમ છે હવે ચોથા પર્વનિયમિ મારે સમજવું કે શ્રીઆદિગિરિમા બીજપાયમઆદિ પેક્ષા પી 'છતિ થિઓ જણાવીને પર્વના પર્વ તરીકે સરગરી 'ગુદી' ગણાવે ન છે મારે બાહરવા દુઃ કોષ, બીજાઆદિ કરતા વિશિષ્ટ પર્વ છે મારે તે પી ગદિ દાને થાયજ નહિ એમ માનવુજ જોઇયે, અને તેથી પાચમની કાય ગદિ એ અને ચોથની કાય, ગુરુએ જોમ પુનમ, કે ચૌદમની, તમ્યદાદિએ તેરસનીજ, કાય ગદિ પડે પરાધી, થાય છે અને જો સત્ત્વ સિક્ક છે તેમ તીજની કાય ગદિ, સિક્ક માતવીજ, જોઇએ કે ચાલુંકની આરાધના પ્રાયે તપ્પીજ, કાય છે અને છઠ્ઠાદિ તપને ઉગ્રચાર તે મારે પચ્ચ થાય છે તેથી આગના દિવસ પૂરા થાય એ સચાઈ ન બદલ્યાણુમા મા કાય ગદિ નથીજ થતી

મક્ર દરદર-ખરતરો પોતાના જિનતસરિને પામ્યથી કુટ્ટેક વિધી સાધીને સોતારેત જનાન મંડ માને છે તે વિધીઆદિથી થયેના આદનો ઉપર સાધુ મેમે અમર

સમોવાન-ખરતરો જે કુટ્ટીકીવિધાથી બનેલી ઉટડી કપર જેમીને મયાનું કહે છે તેજ બીજાએ કુટ્ટીકીવિધાને સાએમા પાડ ન હોવાથી તેમજ સાગી બનેલી કાકીકનને અધારે ઉટડી કપર મેમીને મયાનું કહે છે પણ માનુને વિધાથી બનાવેલી કે માર્ગ પણ ઉટડી ઉપર જેમવાનું થાય તે દ્વિતિ હોવા સાથે પ્રમાદ સ્થાનજ છે ગોશાલાએ પોને આ અદમબીજે છે અને આ મરીર માત્ર ગોશાલાનું છે એમ જણાવના માગ્યુ હવે, પણ તેના ભમેક સિવાય તે વાન માર્ગ માનવું ન્દોગુત

મક્ર દરદર-ગોશાલાના અધારે ગોશાળોડવતા બમવાન મદાવી

૫ જે આબ્યા છે

સમાધાન-પદ્ધિવુદ્ધા આજીવિયથેરા કેદ, જિણમુવિત્તિ એવાતન-
ધારી થી હેમયદ્રમ્મિના વચનથી ધણુ શ્રીીરને ય જે આગ્યા છે

પ્રથમ ૯૩૨-નિસ્યતકકુદ્ધાવ નામનો અન્ય મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મ
સાગરજનો કરેલો, છે કે કોઈ પીબ્બને કરેલો ક્રમ અરતવાળાઓ તો જિન
મદ્ર નામની યોપડીમાં તે ઉત્સવકકુદ્ધાવ શ્રીધર્મસાગરજનો ૧૪૨૦
કહે ॥ અને ૯૩૨નાં તપાસચનાળાઓ પણ તે મ યને નજસશમ્મ કર્માનુ
જળવાતા તે મ ય મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મસાગરજનો કરેલો હોય એમ ખવનિત
કરે છે.

સમાધાન-ઉત્સવકકુદ્ધાવ નામનો મ ય મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મસાગર
જનો કરેલો નથી 'પગતુ'તેઓ કે તાં ગેલાના આચાર્ય કરેલો છે એ
કેદીત મહોપાધ્યાય ધર્મસાગરજના સિધ્ધો જે ભગ્નિસાગરજના દતા
તેમના પખતર્મા મહોપાધ્યાય કાન ફરીગયા પછી તેમના મતનુ ખડન
કરવા માટે શ્રીભારવિજયજી મહારાજે જનાવેલા મદ્રવિજયજી નામના
મ યથી માલમ પડે છે તેમા કહે છે કે તેમાં ચેકદા તાદસરાગદ્વેષ
વતા મૃહચ્છાલીયેન કેનચિત્ત 'ઉત્સવકકુદ્ધાવનામા ક્રમો નયન-
વિપયીકમૂવ, તતથ તે ત મ ય ગણિપિટકોપનીવદિતિ' સમ્યમાના તે
શ્રીધર્મસાગરજનો દૃષ્ટિમાં કોઈવખત તેમ સાગરજના મદ્રક વડીયોશા
સવાળાએ કરેલો ઉત્સવકકુદ્ધાવ નામે અન્ય આવ્યો, પછી તે ધર્મસાગરજ
તે મ યને ગણિપિટકનુ રદસ્ય હોય નહિ? એમ માનતા, (દતા) આ
મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મસાગરજના વિરોધી ॥ ૧માળ કુપરથી માનીત ધાય
છે કે, ઉત્સવક કુદ્ધાવ મ ય મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મસાગરજનો કરેલો નથી જ
પરંતુ નડીપીશાનવાળા કોઈ પૂવના આવ્યો, કરેલો ॥ આ ઉપરથી ખોડુ
સખનારાને માનનુ ॥ એતરો અને સમજશે કે તે મ ય શાસ્ત્રવિરોધને
જસસરજ નથી, પણ માત્ર વિરોધિયાના કાકનુગ્મોના શીધે જસસરજ થયો
છે, અને આથીજ ઉપાધ્યાય શ્રીયજોવિજયજી સંરખા ન્યાયાચાર્ય
અનુમરતી ગાથા તે મ યને નામે કહે છે

પ્રતિમા દેવ શ્રીસમ્યક્ષાપ્તમા આમાન્યુષ્યમિત્તેન જન્માવવાની અપેક્ષાએ અણુવ્રતાગુણ નિકલ્ય એમ કહે છે એવે અણુવ્રતાદિગુણો ન હોય તો પણ એકના સમ્યક્ત્વન અગીકારથી પ્રથમ પ્રતિમા થાય છે, એવી રીતે ત્રીકામા અપ્રતિપક્ષપૌષ્ઠસ્ય એમ જે જણાવ્યું છે તે પ્રથમ જમિ કારોદની અપેક્ષાએ જન્માત્રાય છે પરંતુ આશ, માટો કેળી અણુવ્રત ન હોય તો હાથ તોજ પેળી પ્રતિમા દોષ અને પૌષ્ઠ ન કર્યો હોય તેનેજ સામાયિક પ્રતિમા દોષ આલે અર્થ ન લેજો.

પ્રક્રિયા ૬૮-પૌષ્ઠ પુષ્ટિ 'કુજલધર્મણાં' ધત્ત યદાહારત્યાગાદિક મનુષ્ઠાન તત્ત્વ પૌષ્ઠે તેનોપવસન અરમ્ભાનમહોરાત્ર ચારદિતિ પૌષ્ઠો પરાસ દિતિ, અથવા પૌષ્ઠ, પવદિનુમ્પદ્યમ્યાદિ તત્ત્વોપવાસ અભવતાથે પૌષ્ઠોપનામ દિતિ, દય વ્યુત્પત્તિસ્તેવ, પ્રવૃત્તિસ્ત્વમ્પદ્યમ્યાદિ દાહરત્યાહારગરીર સત્કારાબ્રહ્મચર્યાપારપશ્વિજનેદિગતિ આરી, રીતે ત્રીઅન્યદેવસ્યદિગતિ એ ને વ્યુત્પત્તિયો કરી અને પ્રેમ પ્રગતિ બુદ્ધિ જાણવી કેમ ?

સમાધાન-પેળી વ્યુત્પત્તિમાં અહેસાસનો પૌષ્ઠ, આપનો હતો અને તેથી ગરુડિ તે હાથ એવી સીકત પ્રમુખસમયમા જન્માવેમ એકતો ગતિ જે પ્રૌષ્ઠ કરી જતો હતો નથી કુશલધર્મને પૌષ્ઠ કરનાર આદારાકિના ત્યાગોજ છે એમ અર્થ થવાથી પૂર્ણપ્રમાણસામાયિકઆદિ કુશલધર્મને પોષનારા નથી એમ થઈ જાય તેથી તેને પ્રગતિ, અર્થ ન થાયો તેમજ ત્રીકા વ્યુત્પત્તિમાં પર્વદિવસેજ ઉપનાસાદિ કરવા તે પૌષ્ઠ કોવો અર્થ થાય અને જનને દોષી પણ એવો મત નથી કે જે પર્વ મિવાપના વિનોમા હરિયાસાદિ નહિ કરવા એવી માન્યતા પ્રચલિતો હોય ખગતરો જે આ ઉપરથી પર્વદિન લેવા આગે તો પ્રથમ તો શ્રીઅન્યદેવસ્યદિગતિ કરેતા આપુ અર્થને અમાન્ય કરનારા હો અને વગી પર્વ મિવાય ઉપનાસ પણ નહિ, એવું મનનાસ થઈ જાય, આદા નાહિ ત્યાર પ્રમારનો પ્રૌષ્ઠ પ્ય મિવાય ન થાય એવો અર્થ તો દેહકરી સી રીતે થાય નથી શ્રીઅન્યદેવસ્યદિગતિ અમકાર્ય

સક્ષ્યમા ન લેતા બુદ્ધિ અર્થજ છે એમ કહી તે અર્થને વ્યર્થ
કરી છે અને પૂરે કે અપા આધારાદિકનો ત્યાગ કરવા ત્યારે ત્યારે
પૌષ્પજ કહેવાય એમ સ્પષ્ટ કરે છે

પ્રશ્ન-૬૩૫ ન્વતિસ્મરણને બીજાવસ્તુરૂપિતા વસ્તુભિન્નતા
અધિકારમા તેમજ સમવાયગાદિમા ચિત્તસમાધિન અધિકારમાં સંયોગાન
તરીકે કેમ સીધું છે

સમાધાન-ન્વતિસ્મરણના મનની પદ્ધતિમાં સંયોગને જ દેવ
છે તેથી, અથવા સંયોગના અર્થજ માત્ર તો ન્વતિસ્મરણથી જણાવ
છે તેથી, અથવા મતિ શુદ્ધ અને અધિકારનો અર્થમાં અવસ્થામાં મન
સિવાય પણ દેવ પરમા ન્વતિસ્મરણ તો અત્યંતથી સામસમાદ આમ
નહિ અને સંયોગનું મેળના પછીજ મને એટલે નેવડાતા અને અવ
ધિમા સંયોગથી જરૂર મળી સંયોગાન મળ્યાનું દેવ

પ્રશ્ન-૬૩૬ પર્વતિયિને દિવસ અથવા સામાન્યપણે સચિતાદાને
છોડામ છે તો આરભ કેમ છૂટે રહે છે

સમાધાન-એટલું સમજવું જોઈએ કે શાસ્ત્રારો આરભ કરવાની
આજ્ઞા આપતા નથી તેમ તેની અનુમેદના કરતા નથી, પરંતુ આગળ
ચોરની મજોગીને દિસાને જોએ આરભ સર્વથા ન હોરે તેઓને પણ મે ।
કમાં લેવાની સમિતરસ્તુને ત્યાગ કરવામા માટે પહેલા કાગળક થાય છે
પુનિરાજને અંગે પણ ધ્યાન રાખવું કે આધારાદિકોરો આરભમય છે
છના ઉત્તરકેશના પાતક મળ્યા અને વચન અને પાતકની છ કાગી તો મુક
શુદ્ધ પાતક મળ્યા છે વળી ઉત્કૃષ્ટ આવકના વિચારમા પણ પહેલા નજરે
કામુ એપણીમા આધારવાળા લીધા અને તેમ નહિ નો બીજો નજર
એમણીવનો ન લેતા કામુને । લીધો વળી વનોના અતિચારો દેખાડતા
સચિત અને તત્તેષિણક એ જ અતિચારો કળા છતાં અપકવ અને દુષ્પકવ
ઔષધિના અતિચારો મળ્યાના છે એ પણ આરભ કે તા બદલાવના દાવડી
મહત્તાને અજેન મળ્યાર શાદ । ખવુ કે ઔષધિના કામોની વિરાધિના તો
સચિતામા પણ છે અને વગી એક અપકવ દુષ્પકવ રાખવા મારે તો

અધિક આરબ થવાનો હોય છતાં અપકવ અને દુષ્પકવને અતિચારે નરીકે ગણી જણાવે છે કે પ્રયત્નવાતનઆદિ કરતાં પણ અપકવ દુષ્પકવ એ ધણુ ખરાબ છે વળી શ્રાવકની પ્રતિમામા પણ સાતમી પ્રતિમામા સચિત્ત આદાર વર્જવાનો છે અને પછી આદમીમાજ આરબ વર્જવાનો છે અને સ્વનિમિત્ત થએલો આરબ તો હેઠ્ઠ દગમીએ વર્જવાનો છે આ બધી વસ્તુ સમજનારો પરી કે સામાન્ય વિચે મચિત્તનો (વીતલગીનો) આદાર વર્જવામા ખોટા ખદાનો નહિ કદાકે

પ્રશ્ન ૯૩૭ એક સ્થાનમા એક માધુ દાસ અને ત્યા ખીજ સાધુ આવે તે વખતે જે ઉતરવાની નિર્ણય ન કરે તેને અને વચરે ગળએ જે ઉતરે તે મેમો કાને કયો કયો હોય ગણવો ?

સમાધાન શ્રીઅબયદેવસૂરિ વિગેરે મહાપુરો. અમજુમદાતમાનો દશ પ્રકારનો ધર્મ જણાવતા સવિહ્વમનોજસાધુદાન એમ ત્યાગ ધર્મ. લમણ જણાવે છે તેથી જે સાધુ નવા આવતા સાધુને રમતિઆદિ. િમનણ ન કરે તે સાધુને સાધુધર્મમાજ હનકત થાય વળી શ્રીઓ ધાર્યુકિનઆનિ દિસાને પાસથા અને થયાકહે પ. નસતિની નિમત્રજાથી ચૂકત નહત્યા એમ સ્પષ્ટ જણાય છે જો કે શાસ્ત્રકારોએ પાસથાનિ. અનમદ મર્યો અને માન્યોજ નથી એ વાત પ. ત્યાગિ ક્ષેત્ર નાનુ દાસ અને સવમિયેનો મ્દાર નિવાહ થનો દાસ નો પાસથાના ક્ષેત્રમા ન જણુ એમ શ્રીઅબયદેવસૂરિ ૧૨મા મમનાયમા જણાવે છે એ ઉપગથી એ પણ સમજાને કે શ્રીરથમાસૂરિજિ વગેરે નિમ્સગધવિદારદારિવરિતાનુ શ્રીવર્ષમાનામિધાનુ આપે આવે શ્રી અબયદેવસૂરિ મહાજા આનિ વાક્યેથી નસતિનાસીજ દત્તા કતા પાટજુને ન પ્રેયુ અને શ્રીજિનેશ્વરસૂરિજિ વગેરે એ કેમ પ્રેયુ અને પુરોદિતી નિનતિથી રાગ દુર્લભે કરેલા આમદથી ચૈત્યગમીયોએ શ્રીજિનેશ્વરસૂરિજિને કેમ સ્થાન આપ્યું એ નહ પણ સ્પષ્ટપણે સમજાને

પ્રશ્ન ૯૩૮ અત્યારે શ્રીઅબયદેવસૂરિજિને માને છે છતાં તેઓ પહેલે વિગે માને - ચર્ચુ બકતગુજ પચ્ચક્રમાખુ માને

અને ઝૂંઝૂં આદિઓના પચ્ચક્ષણી સાથે પહેલે વિમે કરાના માનતા નથી'તો થીજમલદેવસિંહ સાથે પચ્ચક્ષણી માને છે કે કેમ?

સમાવાન-મગનીજની ઠીકામાં ચતુષ્પર્વન્ત ભકતોનો ત્યાગ તે ચતુર્થભક્ત એવી રીતે છૂટા આિ ભક્ત પર્વન્તનો ત્યાગ તે ઝૂંઝૂં આદિ મગેરે જાણવા એમ ક્ષપ્તપ્રસે જણાવેલ છે. વળી સમાવાગમમાં પ્રતિ માના અધિકારમાં અષ્ટમમક્ત્તપર્ય તરાગ્રી એમ જો જણાવે છે તે ને અષ્ટમ ભક્તની એકની નીચે ત્રિજુલ તો લખત નહિ. માટે શ્રીજામલ દેવસિંહ તો પદપગથી અત્તા યોગીશભક્ત સુધી માથે પચ્ચક્ષણી માથે માનતા હતાજ વળી મગનીજની ઠીકામાં ઇતિસદ્દિતમાં પણ ઉપસાર્મઆરિની ડોળી 'મેળવે' તે પછી સાથે પચ્ચક્ષણીથી જુદો જુદો ગણાય અન્યથા છૂંઝૂં આદિ ડોળી મહિતમાં આવી જાય

પ્રશ્ન દુહા-પ્રશ્નમાં ડોળી વેળા વેળા મમર્પણ કરતા એથી અને મુપતિ એ મેવાના આપના કે એ મેની માથે મેવાનો ત્રાનો આપવો?

સમાવાન-શ્રીજામલદેવસિંહ મહારાજ રજોદરણમુખ્યલિકા જોઈ-પદમાનયા થમળો જાત એમ જાવે કે તથા વેળા અર્પણની વખત યોગપો સાથે આવવો એ યોગ્ય કે એકની મુદપતિને મુનિર્નિમ નહિ માનનારા તથા સોમાધિકમાં નજે રમુ ગણના જ સન્માર્ગે ગણાય

પ્રશ્ન-૨૪૦ સરખામિયું રાણાએ પરરો પેવા કહેયું નર્ન કરું?

સમાવાન-આજ્ઞાનત્યાગ મરી હોના થકુ પ્રાધુર્ભૂત અને ગનાતી વિશ્રામજીવિનો પ્રશ્ન, માગવા મારી અલગ્યાથી ખસનો તાર તો રખે પાગે ન્યાપવે, અને અજે પદ જણાવડુ

પ્રશ્ન ૯૪૧-સાધુની વચનવ્ય મતા સધુને શે શુ કે ?

સમાવાન-તત્ત્વાર્થબાળ્યકાળ નીચારનાતિયાચક, વધાનવ્ય ની વ્યાખ્યા કરતા એમ જણાવે કે આ પા. નજ પાન ત્રિવિતર (દસાનનો પાંત ૧૭૬) કમકે (પાગીડ) તથા ૧૧૧૨ ધર્મની સધેનેથી તેન મ થકુ મતમાં એને મેસાં મગી ઓપધ દિગેઝની યોગ પ્રગતિ કરી

જગસ, વિષમ રચન કે દુષ્ટ એવા ઉપદ્રવોમા એમની સર્વથા પ્રકાર
મવા અભ્યુત્થાની એ વિગેરે કે પુ તેનું નામ વૈયવસ્વ છે એમ જણાવે છે

પ્રશ્ન ૬૪૨-અધર નામ આરે વાતિ વગેરે આવપૂળમા મળ્યા કે
દ્રવ્યપૂળમા મળ્યા કે

સમાધાન-પ્રીયાન્તિમુગ્ધિદા જે ગર્ભવનદ્વાદશસ્વર્ણજલાર્ગસિયાદ
જે કિંચ્ચા જામિસપૂર્ણા ચિય સન્વપિ જય સિમોયરદ ૨૩ ૧૧૨૦૩
અધર નમ, વાતિ મવજુ જય આર્તવ-આદિ જે કમરે તે ખપુ
આમિપૂર્ણમા મળ્યા એમ જણાવી પૂર્ણાદુર્ગાપિ ઇય ડચિય નહુ સાહુ
સાહુગિજળસ્સા સાવયજળસ્સા નિયમા ડચિય સામગિસઠમાથે ૨૦૬
અમ અને આમિપૂર્ણા જે પૂળઓ સાધુમાખીયેતે ઉચિત નથી, ખપુ
સામથી તેય તો આરકજનોતે તે નકા ઉચિત છે, આવા વાક્યો વિચા
રતા સ્પષ્ટ માન્ય પડશે કે નમ વાતિ અને માધવદિ દ્રવ્યપૂળ રપ છે

પ્રશ્ન ૬૪૩-દ્રવ્યપૂળમા સમય સયમની વિરુદ્ધા કહેવાય છે તો તે
દ્રવ્યપૂળની પૂજા સત્કારના કાર્ત્તમગ્ગા એ પ્રાર્થના કેમ કરના છે

સમાધાન-દ્રવ્યપૂળની સય સમય સયમતે જે વિરોધ કહ્યું છે તે
પુ પદિના દ્રવ્યસ્તર ને અંગે છે એમ પ્રુપ્પાદિને દ્રવ્યસ્તર કહેવાથી તથા
પુષ્પાદય ન દ્રુષ્ટતિ એમ કહેવાથી સ્પષ્ટ થાય છે વળી પ્રુપ્પાદિની પૂજા
કરવા મારે હમ્મજ ન કરે એ કથનથી તેમજ પૂર્વશાઓમા એની દેશના
અને અનુભોદા દેશથી પ્રુપ્પાદિ ન્યપૂળનો પણ સ્વયંકરણને આશ્રીનેજ
વિશેષ મળ્યા પ્રતિતા અને નન્દીમાં શ્રાગ્નિશ્વર મદારાજના મસ્તકે
અને ચરજુકમલમા વાસશેષ નામગ્રનો અધિકાર સ્પષ્ટ છે અને વાસશેષ
એ દ્રવ્ય છે

પ્રશ્ન ૬૪૪ લીપચ્છાક અને ધનિનવિસ્તર વગેરેમા જ્યેષ્ઠીગરાય
૩૫ પ્રવિધાનમુદ્રાની અને હોમ ૦ એ બેજ આથ એ
અને અરજ

કહે છે તે તેઓની કલ્પિત છે અને વધારાની છે જેમ કેમ ન માનવું ?

સમાધાન-વડમચ્છની તથાગિરદથી અત કૃતજ્ઞ-દેવી યદ તે વખતે થયેલા થીશાન્તિસરિશ્ચના બા-મમા જયં લોચં વારિં હુક્મં એ ગાથાઓ પ્રસિધ્ધાનમા નિધુવેરી છે વળી રૂપં સર્વં એ ગાથાએ તો શાન્તિમા ખરતરો પણ માનેજ છે

પ્રશ્ન ૬૪૪-અનુરિંચ સદ્ય મળીને દેવદત્ત કર્તો દેવ્ય પુરે બાધી કહી શુધ્ધો કલ્પે કે કિં ?

સમાધાન-બાધકા કહ છે કે પુરુષ-રુપિત મ્હેનો તેથી ચારે પ્રા-રો સદ્ય દેવદત્ત કરે અને બાધી શુદ્ધ કર્તો તે અગ્નિકા અને મા-ની નેજ કામ લાગે એવી રીતે નમો અગ્નિહતાળ-કહીને કાકસગ પામો છતાં પરમેશ્વરમુકારં સદ્યમાસા એ અત્યંત તેમજ પુરિમો ન વે-રત્તી એ વચ્ચે પુરે નમોર્ષ્વત્ એવી રીતે ગેથી શુદ્ધમા ૧૮૮ ગાથાથી કહે વાનું છે તેથી બી નમોર્ષ્વત્ । મોત મે નિધુવું

પ્રશ્ન ૬૪૬ નમોર્ષ્વત્ થી બાગિ-જાવન્તિ વેવિ-આગિથી માધ જર્દિજરાં થી તુતપાન અને સિદ્ધાજ થી સિદ્ધ મદા ૧૭૬ ૧૬૬ થાય છે ૭૭૫ દેવદત્તને ચેતનદત્ત એવો તથા ૧ મિનર્વ ૧૬૬ કેમ કરે ૧૫

સમાધાન-તે ને ૧૨ બચવાની મુર્તિની આગન તે દેવદત્તે ૬ ગાથા આવે છે મારું ને ૧૧૭૭ મ્હાલ્ય ક્ષ એમ બા ૧૩૧૨ કહે છે

પ્રશ્ન ૬૪૭ કેટલાક જેમ મ્હા છે કે આ ૧૬ પા ૧૬ આ ૧૬ ગામ પોતાને દાયેજ કરવું તે કાર ૧૬ પ્રકારે કમિત નર્મ ૧૬ સર્વિત દેવ તો મુ-વથી કરવાનું એ પરવ સાફી છ

સમાધાન
છ કે સચ
સત્ત્વતો વિશેષ

આર-તની
ચ મને મુળ
ને આગ

૧૬ સ-દેવમા નિધુવે
૧૬૭૨ ન વધિત
૬, ૫૪૪
આગ પેતે

(પૈસાથી મમેલ) નોકરો દિ અન્યદાતએ કરાવ્યો-એમાં તત્વથી દોષ પામી જાતનો કરક નથી, પણ પોતાને જવાબા (કરવામાં) કાયદો છે કેમકે ધર્માપચિન્ન વચેરેની । તાદિ ચર્ચ, શકે પરતુ પીળે માણસ નો અનિપુણ હોવાથી તેની શુદ્ધિ કમાવી કરે આવી રીતે દેશનાકાશિને અંગે જાણાવ્યું છે એટલું જ નહિ પરતુ તપગચ્છના ધુરધુર આચાર્ય શ્રી વિજયદેવેન્દ્રચંદ્ર ન રાખિની મ્થામા જાણાવે છે કે 'સમ્મ કમ્મવિવાગ' 'નાણતો અપ્પણા કુણદ્દ પામ' અર્થાત્ ધર્મ રિપાકને રડી રીતે જાણનારે (જોવાથી) પોતે દાયેજ રંગો કહે છે આ વસ્તુ વિચાર પ્રમેય આવી નેજ પાર કદ વિગેરે આગળનું કર્ય કરારનું લાપક છે પણ આપે પોતે કમવજ તદિ એવું કહે છે એવે માયા મળી શકે નહિ

પ્રશ્ન ૮૮-૭૧નાકે શ્રીદેવેન્દ્રચંદ્રમહારાજના ફૈરિય સુપદિ જ્ઞાતો વહસામદ્ધો વ સુદ્ધુ પિહિયમુતો । સુત્ત દોસવિમુત સપયચ્છેય ગુણદ સજ્જો ॥ એવી ધર્મગ્લમા સ્થેનથાના અધિકારમાં કહેલી-ગાથાને આમળ કરી સામાયિક કરતા પહેલા ધર્મિયાવદીયા કરનાનું નિદ કરવા માગે છે તે શુ આજખી છે ?

સમાધાન-એ કે મદાનિશીય અને દશરૂમલિખ્તી ગીત વિગે કર્યા મામાયિકઆર્થ કે હ પણ અનુધાનની શુદ્ધિ ગખવી દોષતો પહેલા દરિયાવદિયા કરવાની જરૂર છે પરતુ સ્થેનથાવાગી ગાથા ઉપરથી એ વાત સાખીત કરી યોગ્ય નથી કારણ કે ધર્મસ્તમા થતો પાક છે તેથી પ્રાય તો એની દરિયાવદિયા પડિક્કમીને અમગ સામાયિક લઇને સારી રીતે મુખવત્તિકાથી મુખ નાકયુ છે જેણે એવો આવક દોષ દિત અને પદ એકે કરીને મદિત સત્તો ક્વાધ્યાય કરે આવેલ વૈકલ્પિક અર્થ છે અને સ્થેન અધિએ પણ એની દરિયાવદિયા પડિક્કમીને વ્યાધ્યાય કર્યો છે, એમ પડિક્કમિતળ ય ફૈરિય એવ કરેહ સજ્જાય અર્થાત્ દરિયાવદિયા પડિક્કમીને આવી રીતે ક્વાધ્યાય કરે કે એમ જાણવાથી ગમવા

પ્રશ્ન ૯૪૯-ભગવાન જિનેશ્વરમહારાજની પુષ્પાદિથી રમતી દ્રવ્યપૂર્ણ મા સમગ્ર સમગ્રની વિરાધના સાત્તાકારો જણાવે છે પરંતુ એલાકો પાણી અગ્નિ અને વાયુકણની વિરોધના જે દ્રવ્યપૂર્ણમાં થાય છે તેને અગ્નિ વાસ્તવિકતા માની કુલના કાગે ગુણનાજ દેવતા જોઈએ પણ પરાવેવા ન હોવા જોઈએ એમ કહે છે તે શુ ન્યાયની છે?

સમાધાન-આચાર્ય /મહારાજ શ્રીદેવેન્દ્રસૂરીશ્રીમહારાજ શ્રીઅક્ષિ । જૈનસૂત્રમાં જે જાણાપચારવર્ણેહિ એવો પાઠ દુષ્ટને માટે છે તે ધીરમા પ્રોત્તમચિતાદિપુલ્કે અથાત્ પરાવેના અને ગુણેના વગેરે કુલોએ કરીને આત્મક શ્રીજિનેશ્વરની પૂજા કરે એમ ૨૫ જણાવે છે દુષ્ટને માટે વિરાધનાને અગ્નિ રાસ્યદે કુલપાખડી ન્યા દુષ્ટવાર એમ કહીને કમનો વિચાર ચેતાની શુષ્કપણની હાથા જેમ જણાય છે તેની આત્મક શુષ્કતાની બાનનાને જણાવના છે -

પ્રશ્ન ૯૫૦ જે જનદેવ દરિયુ અને સુથાગ પ્રાચમ દેવતાકે ગના તેમા કાગ્યુને દેવન જનદેવના અનર્થીજ ૧૪ થયે ૮ કે કેમ?

સમાધાન-તત્ત્વિકો દરિયજીનો સમિગો પુણ્યક્રમસંપદ્ધો અથાત્ 'તે જનમસમા' એક જીવાત્ દર્શિતો જે નવેગરામે અને ૧૪ માથે પૂર્વજવનો સખધવાગો હતો એમ શ્રીદેવે સંકલ્પના અનર્થી રામની સાથે પૂજાનનો સખધ દેવતાથી પણ મમ છે

પ્રશ્ન ૯૫૧- સાધુ તથા સાધીને વનીદીપ્ત વખતે નિમજ્જે છે અને તેથી તેમના કુલમજ્જ વગેરે કહેવાય પણ અત્તરકારિકાઓ ૧૧ કુલમજ્જ વગેરે કહેવાય કે નહિ?

સમાધાન-આત્મક અનિશ્ચયોને જાન દેવની અપેક્ષાએ તે દર્શિ દેખતાની દેખ છે એમ શ્રીપચ્ચાસકચા શાસ્ત્રમંત્રે જણાવે છે પરંતુ તેમના આચાર્યને અગ્નિ કુલમજ્જા ગણના દેવ નહિ વળી અગ્નિ રાસા સધાક વગેરેમા પણ આત્મકારિકાનો સિદ્ધાન્ત માનના યોગે યી વિરદ માયા કે (નમા માનમા નો કેટલાક) અગ્નિગેજ કુલ

ગોળને નામે શુદ્ધ માર્ગ હોય એ તે અને રાત્રના વંચાઈ ન સમજાવતા કુલગોળના નામે સ માર્ગ હોય તે અમ માર્ગ મા બોના થોડાને જે એ 'હે સમજાવો' તો એમ પણ તેમને મ્પષ્ટ મ્પી દે છે કે સમમાર્ગ આગતા કુલગોળ રચમા ક્ષાણે તે મિથ્યાલી હાય) વિચારવાની જરૂર છે કે જે આવડેને કુલગોળ હાય તો અવિરદ એવા પણ સામાચારીના બેઠાને વખતે આવડે એ, મ્પ્ર સામાચારી કુની ? સાધુઓને અવિરદ ક્રિસી પણ અન્ય સામાચારી કરનામાં પ્રાચલિત છે માટે ચાકોને કુલમ । મનાયા નથી

પ્રશ્ન-૬૫૨-શ્રી નસિનિસ્તતના આકાલમેતે વગેરે માં સ ૧ કાલના સર્વતીર્થ કોના તીર્થ કરના બવને લાગુ ન કરે, અને એક તીર્થ કરના સર્વ બવને લાગુ કરે ત્યારે ભગવાન મદાદી મદાગજા પાંચાળકે પશુનો અને મર જના આદિનો વાગો આવે તેની આકાલ નો અર્થ નિસ એવો કતાર તો નિત્ય પશુનો જણાવનાર આકાલ સમજાવે મ મ્પ્રેમ ?

અમાધાન-પ્રથમ તે મર તીર્થકરમા છે લા ભવ મ્પ્રેમ વાગ્ય રહે જ્યાં મર તીર્થકરમા મરબવો ખાટે લેવા માગે તો તે યુક્તિ અને આગમથી નિરૂદ્ધ છે અને આકાલ રાખી મુખ્યતાએ તીર્થકર ન મ કર્ન આધ્યા રાગીથી એમ વિવશિત તેમજ સામાય રીતિએ સમ્પ્રકતની પ્રાપ્તિ પછી એમ પણ તદ શકાય જે કે આજુ નો મર્માના વાચક છે અને મર્મા તો વિવશિતે પણ તેડ શકે પરંતુ નિત્ય જેમા સમ્પ્રે પણ વિવશિતે અનુસરે છે અને તેથી શ્રીમ્પસુત્રઆદિમા નિચ્ચ વોસદ્દકાણ નો અર્થ દીક્ષા મદ્ય કર્મા પછી કાપાને વોગરાવનાર એવો સ્પષ્ટપણે મ્પ્ર છે તેથી આકાલ ના અનાલ્કિનજ અર્થ થાય એમ કહેનારા શ્રી કર્પસુતાર્તિ જણનાન કે માનવસ નથી એમ સ્પષ્ટ થાય છે -

પ્રશ્ન-૬૫૩ એકની પૂલથી બધાની પૂલ અને બધાની પૂલથી એકની પૂલ થાય છે એમ જ્યારે છે તો પછી તમો અરિહતાળ જોરેમા બુવચન શા માટે જણાવે ?

રતિ કે યોગ્યજ્ઞાન સાના કે રત્નનો વ્યવહાર કરે ત્યારે જેમ સોના અને રત્નના લક્ષણોનો ખ્યાલ કરીનેજ તેનો વ્યવહાર કરે છે તેવી રીતે એકપણ અરિહત ભગવાન આદિને નમસ્કાર અને પૂજા કરતી વખત અરિહત આદિનાસ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને નમસ્કાર અને પૂજા કરાય છે એક અરિહત આદિકના નમસ્કારથી કે પૂજાઆદિથી સર્વ અરિહતઆદિને નમસ્કાર અને પૂજાઆદિ થાય છે ન્યાયની દૃષ્ટિએ પણ એક ધૂમાડા કે અગ્નિ આદિના બોધથી સર્વ ધૂમાડા અને અગ્નિઆદિનો બોધ થાય છે એમ મનાય છે છતાં જ્ઞાનને માટે અને સ્વરૂપના નિશ્ચયને માટે જેમ એકના જ્ઞાન અને નિશ્ચયમાં તે જાતના સર્વ પદાર્થના જ્ઞાન અને નિશ્ચયની જરૂર રહે છે તેમ ક્રિષ્ણતઆદિની વખતે માનનાંસ વગેરે ઉપર પણ આધાર રાખવો પડે છે તેમ ન્યાય સદુપયોગ માટે તથા નિર્જ્ઞાની દૃષ્ટિ માટે ધણી વ્યગ્તિઓ જે જે અરિહતપણાઆદિને ધારણ કરનારી હોય તેની તેની નમસ્કારપૂજાઆદિથી બહિત કરવાની જરૂર છે માટે નમોઅરિહતાણ આદિમાં બહુઅનની જરૂર છે વળી એ પણ સમજવાનું છે કે જેમ ચૈત્યવદનની ક્રિયામાં પહલી થાય કહે ત્યારે એક જિનેશ્વરમહારાજ જેઓની પ્રતિમા સમુખ હોય તઓની કહવાય છે અથવા વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે તેવી રીતે નમોઽયુગ સમણસ્સ મગ્ગઓ મહાવીરસ્સ એ આદિના નમસ્કારોમાં એક એક વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે અને જેમ બીજી યોગ્યની વખતે ચૈત્યવદનમાં ચોવીસ જિનેશ્વરમહારાજની વ્યક્તિઓની મુખ્યતા છે તેવી રીતે નમો અરિહતાણ આદિમાં સત્કાલ અને સર્વક્ષેત્રના અરિહતઆદિની મુખ્યતા છે એક અરિહતભગવાનની આરાધનામાં પણ જેમ તેવા બાવ વિગ્નાની સામાન્ય આરાધના સામાન્ય હસ દેનારી થાય છે અને વિશેષ આરાધના વિશેષ હન દેનાર થાય છે, તેવી રીતે સર્વ અરિહતઆદિની સામાન્ય નમસ્કારઆદિ બહિતથી જે નિર્જ્ઞાન થાય તેના કરતાં જે વિશેષ બહિતથી વ્યક્તિ દીઠ આરાધના થાયતી વિશેષ નિર્જ્ઞાન થાય એ સ્વાભાવિકજ છે અને તેથી નમોઅરિહતાણ અને નમોઽયુગ સમણસ્સ મગ્ગઓ મહાવીરસ્સ આદિ એ બે બે યથાર્થ છે માટે બે ને કરવા યોગ્ય છે

પ્રશ્ન-૬૫૪ તથા કાલ ત્રિમધ્ય ચૈત્યમાં ચૈત્યવદન કરાય એ તો
હીક પરતુ પ્રાપ્તિનાં ચાર્ચ કે જે ગુરની સ્થાપના છે તેમની આગલ ચૈત્ય
વદન જે દેવાધિદેવને વાત્સાની ક્રિયા છે તે કરાય કેમ ?

સમાધાન-ચૈત્યવદનમુદ્દબાધ્યમાં શ્રીશાન્તિસૂત્રિ કે જેઓની
આચાર્યશ્રીધર્મધોષસૂરિમહારાજ સાક્ષી આપે છે તેથી તેઓથી ધણ
પ્રેક્ષા થયેલા છે તેઓ સ્પષ્ટપણે એમ જણાવે છે કે જિજિવિમ્બાભાવે
પુણ ઠવળા ગુરુસક્તિયા વિ વીરન્તી । ચિદ્વદન ચિય દમા અર્થાન્
શ્રીજિનમિમ્બના અભાવે સ્થાપના ગુરની સાક્ષિએ કરાતી પણ ચૈત્યવદનાજ
કહેરાય અર્થાન્ જિનમિમ્બ સિવાય સ્થાપના સાક્ષિએ દેવવદન કરી શકાય

પ્રશ્ન ૬૫૫-સમ્બવવાયમૂલ૦ એવી ઉપદેશપદની ગાથા છે તેથી
અન્યમતરાણના ગુણોનો અનાર અને અરણ્ય થવાથી શ્રીજિનશાસનની
અનુદર અને અવતા થાય કે એમ મનાય ખર ?

સમાધાન-શ્રીશાન્તિસૂત્રિમહારાજ કિંતુ સુદક્ષાણજગગ જ કમ્મ
ક્વયાવદ્ અણુદ્વાણ । અગસમુદ્ રદ્ મણિય ચિય તત્તઓ મણિય ॥૨૦॥
આ ગાથાથી શુભધ્યાન ઉત્પન્ન પ્રાર અને કર્મકાય કરનાર જે અણુ
પ્રાન હોય તે વિશાલ એના અંગમમુદ્રમા ન મળે તો પણ (પરપતથી
થતુ અણુતાન) તેમા કદંતુ છેજ એમ જણવું એમ જણારી જૈનધર્મમા
આદરણેલા અણુપ્રાણે સિદ્ધાનોક્ત ન દેખાય તો પણ સિદ્ધાનોક્ત મણુવા
જણાવે છે અન્યદશનીયોની માસખમણુ જેવી તપસ્થાને પણ પ્રાતતપ
સ્પષ્ટપણે સૂતકારો જણાવે છે વળી મિથ્યાત્વનુ સ્થિતીકરણ કે વૃદ્ધિ થાય
તેવુ તો સમ્યગ્દષ્ટિથી સાબજ નહિ સમ્યગ્દષ્ટિની પ્રશસા ન કરાય અને
અનાર અવતા કાય તે દર્શનાચારથી વિરદ છે પણ મિથ્યાદષ્ટિના
ગુણને માટે તેમ નથી મિથ્યાત્વને વધારવારની તો વાતજ થી !

પ્રશ્ન ૬૫૬-શ્રીમીપાતચરિત્ર શાદરિધિ ધર્મસમદ અને બરિપ્ય
સ્ત્રાકયા જેવા અનાચીન અથવા ઉગમજાનો અધિકાર છે, પરતુ
તેનાથી પ્રાચીન અર્થમા ઉગમનનો અધિકાર છે ?

રતિ કે એખાભાર સાના કે રતનો વ્યવહાર કરે ત્યારે જેમ સોના અને રતના સશ્ચુનો ખ્યાસ કરીનેજ તેનો વ્યવહાર કરે છે તેવી રીતે એકપણ અરિહત મગરાનું આદિને નમસ્કાર અને પૂજા કરતી વખત અરિહત આગ્નિસ્વરૂપને ખ્યાનમાં રાખીને નમસ્કાર અને પૂજા કરાય છે, એક અરિહત આદિકના નમસ્કારથી કે પૂજાઆદિથી સર્વ અરિહતઆદિને નમસ્કાર અને પૂર્ણઆદિ થાય છે ન્યાયની દૃષ્ટિએ પણ એક ધુમાડા કે અગ્નિ આદિના બોધથી સર્વ ધુમાડા અને અગ્નિઆદિનો બોધ થાય છે એમ મનાય ॥ છતાં જ્ઞાનને માટે અને સ્વરૂપના નિશ્ચયને માટે જેમ એકના જ્ઞાન અને નિશ્ચયમાં તે જ્ઞાતના સર્વ પદાર્થના જ્ઞાન અને નિશ્ચયની જરૂર રહે છે તેમ કિંમતઆદિની વખતે માનનાંસ વગેરે ઉપર પણ આધાર રાખવો પડે છે તેમ દ્રવ્ય ॥ સદુપયોગ માટે તથા નિર્જરાની શક્તિ માટે ધાર્થી વ્યક્તિઓ જે જે અરિહતપદ્ધતિઆદિને ધારણ કરનારી હોય તેની તેની નમસ્કારપૂજાઆદિથી ભક્તિ કરવાની જરૂર છે માટે નમોઅરિહતાણ આદિમાં બહુઅનની જરૂર છે જગી એ પણ સમજવાનું છે કે જેમ ચૈત્યવદનની ક્રિયામાં પહોલી થોય કહે ત્યારે એક જિનેશ્વરમહારાજ જેઓની પ્રતિમા મુખ્ય હોય તઓની શ્લેષા છે અર્થાત્ વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે તેવી રીતે નમોડ્યુણ સમણસ્સ મગરઓ મહાવીરસ્સ એ આગ્નિના નમસ્કારોમાં એક એક વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે અને જેમ બીજી થોડાની તખ્તે ચૈત્યવદનમાં ચોવીસ જિનેશ્વરમગરાનની વ્યક્તિઓની મુખ્યતા છે તેવી રીતે નમો અરિહતાણ આદિમાં સવકાસ અને સર્વજ્ઞતા અરિહતઆદિની મુખ્યતા છે એક અરિહતનમસાનની આરાધનામાં પણ જેમ તેવા બાવ વિદ્યાની સામાન્ય આરાધના સામાન્ય રૂસ દેનારી થાય છે અને વિશેષ આરાધના વિશેષ ફૂલ દેનાર થાય છે તેવી રીતે સર્વ અરિહતવ્યક્તિની સામાન્ય નમસ્કારઆદિ ભક્તિથી જે નિર્જરા થાય તેના કરતાં જે વિશેષ ભક્તિથી વ્યક્તિ દીઠ આરાધના થાયથી વિશેષ નિર્જરા થાય એ સ્વાભાવિકજ છે અને તેથી નમોઅરિહતાણ અને નમોડ્યુણ સમણસ્સ મગવઓ મહાવીરસ્સ આદિ એ બે ને મધારોમ્મ ફલ દેનાર છે માટે જ ને કરતા થોમ્મ છે

પ્રશ્ન-૬૫૪ ત્રણ કાલ ત્રિમધ્ય ચૈત્યમાં ચૈત્યવદન કરાય એ તો
હીક પરતુ સ્થાપનાચાર્ય કે જે ગુરુની સ્થાપના છે તેમની આગમ ચૈત્ય
વદન જે દેવાધિદેવને વાદવાની ક્રિયા છે તે કરાય કેમ ?

સમાધાન-ચૈત્યવદનપૂરુદ્ધભાષ્યમાં શ્રીશાન્તિમુચિ કે જેઓની
આચાર્યશ્રીધર્મધોષમુરિત્તમદારાજ સાક્ષી આપે છે તેથી તેઓથી ધણા
પ્રેક્ષા થયેના છે તેઓ સ્પષ્ટપણે એમ જણાવે છે કે જિણિનિમ્માભાવે
પુણ ઠવણા ગુરુસક્લિષ્ઠા વિ વીરન્તી । ચિહ્વદળ ચિય રૂમા અર્થાત્
શ્રીજિનનિમ્મના અભાવે સ્થાપના ગુરુની સાક્ષિએ કરાતી પણ ચૈત્યવદનના
કહેનાય અર્થાત્ જિનનિમ્મ સિવાય સ્થાપના માગિએ દેવવદન કરી શકાય

પ્રશ્ન ૬૫૫-સજ્વલ્પયામૂલ૦ એવી ઉપદેશપદની ગાથા છે તેથી
અન્યમતવાદના ગુણોનો અનાર અને અવગણ મનાથી શ્રીજિનશાસનની
અનાદર અને અવગણ થાય કે એમ મનાય ખર ?

સમાધાન-શ્રીશાન્તિમુરિત્તમદારાજ કિંતુ સુદક્ષાણવળગ જ કમ્મ
ક્વયાવહ અણુદ્વાણ । અગસમુદ્ રહે મણિય ચિય તત્તઓ મણિય ॥૨૦॥
આ ગાથાથી શુભધ્યાન ઉત્પન્ન કરવાર અને કર્મશય કરનાર જે અણુ
ધ્યાન દ્વાય તે વિશાલ એના અમમમુદ્રમા ન મટે તો પણ (પરપરાથી
થતુ અણુદાન) તેમા કહેતુ છેજ એમ જણતુ એમ જણારી જૈનધર્મમા
આદરાપેલા અણુદાનો સિદ્ધાનોકત ન દેખાય તો પણ સિદ્ધાંતોના ગણવા
જણાવે છે અન્યદર્શનાયોની માસખમણ જેવી તપસ્યાને પણ ખાસતપ
સ્પષ્ટપણે મુજકારો જણાવે છે વળી મિથ્યાત્વનુ રિયરીકરણ કે વૃદ્ધિ થાય
તેવુ તો સમ્યક્દષ્ટિથી યાવજ હકિ સમ્યક્દષ્ટિની પ્રશંસા ન કરાય અને
અનાર અવગણ કરતવ તે દર્શનાચારથી વિરુદ્ધ છે પણ મિથ્યાદષ્ટિના
ગુણને માટે તેમ નથી મિથ્યાત્વને વધારનારની તો વાતજ ની ?

પ્રશ્ન ૬૫૬-શ્રીમીપાત્તમરિત્ત સદ્વિધિ ધર્મસંમદ અને મરિપ્ય-
દત્તકથા જેવા અર્થોનીન અન્યોમા ઉજમણાનો અધિકાર છે, પરતુ
તેથી પ્રાચીન અથવા ઉત્તરપ્રાચીન અધિકાર છે ?

રતિ કે ચોખાભાર સાંના કે રત્નનો વ્યવહાર કરે ત્યારે જેમ સોના અને રત્નના લક્ષણોના ધ્યાન કરીનેજ તેનો વ્યવહાર કરે છે તેવી રીતે એકપક્ષ અરિહત ભગવાન આદિને નમસ્કાર અને પૂજા કરતી વખત અરિહત આદિનાસ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને નમસ્કાર અને પૂજા કરાય ॥ એક અરિહત આદિકના નમસ્કારથી કે પૂજાઆદિથી સર્વ અરિહતઆદિને નમસ્કાર અને પૂજાઆદિ થાય છે ન્યાયની દૃષ્ટિએ પણ એક ધૂમાડા કે અગ્નિ આદિનાં બોધથી સર્વ ધૂમાડા અને અગ્નિઆદિનાં બોધ થાય છે એમ મનાય છે છતાં જ્ઞાનને માટે અને સ્વરૂપના નિશ્ચયને માટે જેમ એકના જ્ઞાન અને નિશ્ચયમાં તે જ્ઞાતના સર્વ પદાર્થના જ્ઞાન અને નિશ્ચયની જરૂર રહે છે તેમ કિંમતઆદિની વખતે માનનોલ વગેરે ઉપર પણ આધાર રાખવો પડે છે તેમ દ્રવ્યના સદુપયોગ માટે તથા નિર્જરાની જરૂર માટે ઘણી વ્યક્તિઓ જે જે અરિહતપક્ષાઆદિને ધારણ કરનારી હોય તેની તેની નમસ્કારપૂજાઆદિથી ભક્તિ કરવાની જરૂર છે માટે નમોઅરિહતાળ આદિમાં મહુરત્યનની જરૂર છે વળી એ પણ સમજવાનું છે કે જેમ ચેત્યવદનની ક્રિયામાં પહેલી ઘોષ કહે ત્યારે એક જિનેશ્વરમહારાજ જેઓની પ્રતિમા સમુપ્ત હોય તેઓની કહેવાય છે અર્થાત્ વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે તેની રીતે નમોઽયુળ સમણસ્સ મગવજો મહાવીરસ્સ એ આદિના નમસ્કારોમાં એક એક વ્યક્તિની પ્રધાનતા છે અને જેમ ખીછ ઘોષની સખતે ચેત્યવદનમાં ચોવીસ જિનેશ્વરભગવાનની વ્યક્તિઓની મુખ્યતા છે તેવી રીતે નમો અરિહતાળ આદિમાં સર્વકાલ અને સતતજનના અરિહતઆદિની મુખ્યતા છે એક અરિહતભગવાનની આરાધનામાં પણ જેમ તેવો ભાવ વિનાની સામાન્ય આરાધના સામાન્ય રીતે દેનારી થાય છે અને વિશેષ આરાધના વિશેષ રૂત દેનાર થાય છે, તેવી રીતે સર્વ અરિહતઆદિની સામાન્ય નમસ્કારઆદિ બક્તિથી જે નિર્જરા થાય તેના કરતા જે વિશેષ ભક્તિથી વ્યક્તિ દીઠ આરાધના થવાથી વિશેષ નિર્જરા થાય એ સ્વાભાવિકજ છે અને તેથી નમોઅરિહતાળ અને નમોઽયુળ સમણસ્સ મગવજો મહાવીરસ્સ આદિ એ જ ને મધારોમ્મ ૧૧ દેનાર છે માટે જ ને, કરવા યોગ્ય છે

પ્રશ્ન-૬૫૪ ત્રણ કાલ ત્રિમધ્ય ચૈત્યમા ચૈત્યવદન કરાય એ તો હીક પરતુ સ્થાપનાત્યાર્થ કે જે ગુરુની સ્થાપના છે તેમની આગમ ચૈત્ય વદન જે દેવાધિદેવને વાદવાની ક્રિયા છે તે કરાય કેમ ?

સમાધાન-ચૈત્યવદનમુદ્દહભાષ્યમા શ્રીશાન્તિસૂત્રિ કે જેઓની આચાર્યધીધર્મધોષસૂત્રિમદ્વાસજ સાક્ષી આપે છે તેથી તેઓથી ધણા પહેલા થયેલા છે તેઓ સ્પષ્ટપણે એમ જણાવે છે કે જિણિન્દ્રિયામાયે પુણ ઠવણા ગુરુસક્તિયા વિ કીરન્તી । ચિદ્વદન ચિય રમા અર્થાત્ શ્રીજિનમિન્દ્રિયાના અભાવે સ્થાપના ગુરુની સાક્ષિએ કરાતી પણ ચૈત્યવદનાજ કહેવાય. અર્થાત્ જિનમિન્દ્રિયા સિવાય સ્થાપના સાગિએ દેવવદન કરી શકાય

પ્રશ્ન ૬૫૫-સંઘવપ્પવાયમૂલં એવી ઉપદેશપદની ગાથા છે તેથી અન્યમતવાળાના ગુણોનો અનાર અને અવગા થવાથી શ્રીજિનશામનની અનાદર અને અવગા થાય કે એમ મનાય ખર ?

સમાધાન-શ્રીશાન્તિસૂત્રિમદ્વાસજ કિંતુ મુદ્દહજ્ઞાણજગજ જ કમ્મ સ્વભાવહ અણુદ્વાજ । અગસમુદ્દ રુદ્ધ મણિય ચિય તત્તમો મણિય ॥૨૦॥ આ ગાથાથી શુભધ્યાન ઉત્પન્ન કરાર અને કર્મકાય કરનાર જે અણુ પાન હોય તે વિશાસ એવા અમમઅદ્રમા ન મને તો પણ (પરપરાથી થતુ અનુગન) તેમા કહેતુ હેજ એમ જણવતુ એમ જણાવી જૈનધર્મમા આદર્શગેષા અનુગનો સિદ્ધાનોક્ત ન દેખાય તો પણ સિદ્ધાનોક્ત ગણુરા જણાવે છે અન્યદશનીયોની મામઅમલુ જેવી તપસ્થાને પણ બાસતપ સ્પષ્ટપણે સૂતકારો જણાવે છે વળી મિથ્યાત્વનુ સ્થિરીકરણુ કે વૃદ્ધિ થાય તેતુ તો સમ્યગ્દષ્ટિથી યાચજ નહિ સમ્યગ્દષ્ટિની પ્રશસા ન કરાય અને અનાર અવગા કાલ તે દર્શનાત્યારથી વિરુદ્ધ છે પણ મિથ્યાદષ્ટિના ગુણને માટે તેમ નથી મિથ્યાત્વને વધાગનારની તો વાતજ થી ?

પ્રશ્ન ૬૫૬-શ્રીશ્રીપાનચરિત્ર આદ્યનિધિ ધર્મસમદ્ધ અને અનિષ્ઠ દશકથા જેવા અસાચીન મન્યોમા ઉન્નમણુનો અધિકાર છે પરતુ તેનાથી પ્રાચીન મથમા ઉપાપનનો અધિકાર છે ?

સમાધાન-આચાર્યશાસ્ત્રિયગિરિ અનેક પ્રતિમા સાથે, બનાવનાને
અંગે જાણ છે કે પરમેશ્વરનુકુળ ઉદ્ધમિત કોઈ પણ જિજ્ઞે અર્થાત્
પરપરમેશ્વરનુકુળતા તપ કરીને તેનું ઉદ્ધમણ કરવા પાત્ર બીધું કે જી
મેકની મુર્તિઓ કરે વળી કલ્પાણયસત્તમહત્વા ઉદ્ધમિત એટલે કે
કેના તપનું ઉદ્ધમણ કરવા બાધાન વિશ્વથી જાતકે રમા થનામ મોડીમે
તીથ કરેની મુર્તિઓ સાથે બનાવે શ્રીઅમરચંદ્રસંકિર્ણના સચતથી દર્શ-
શ્રદ્ધે દિવદેશમાતાનું ઉદ્ધમણ કર્યું, હું એમ - અત્યારે શ્રી ગંગુપર,
સુરિ પથ અતર, કથામા મે, છે

મર્દ દેખે જિનેશ અમરચંદ્રની મુર્તિનો આશા કેમની ગિરિ
દશાની અપેક્ષાએ છે કે સમરમરણની અપેક્ષાએ છે. તે નિદેશાએ
હોય તો આશા પ્રાતિદાય અને મુકુળાદિ કેમ કે અને અમરચંદ્રની અપે
માએ હોય તો મહાનગીયાનો આકાર કેમ

અમાધાન જે કે વ્યવહારથી સમરચંદ્રની સાથે પ્રતિમાઓ
થાય છે એમ કહાય કે પણ રૂમાયથી સુતિવયસઠિયાણ એમ જુદા
ભાષા ૥ અમથી મુકિનની દમાના અોશાએ પ્રતિમાઓ થાય છે અને
તેથી તે પંચક અને કોષાસર્ગ એ મે આમતે / થાય કે ૬ થુ ૬
એ, મે આસનેજ જિનેશ્વરે મુકિત પામે કે અન પ્રાતિદાશી ના પ્રમે
અવસ્થાની ભાવના માટે છે એપુનાદિ મનર્ગ મર્દ અવસ્થાની જાતમના
માટે નથી અમરચંદ્રમા તે પ્રજા મુખાસને એમ કે અને એમકાએ
દાય એ કે

પ્રદન-દેખે કેનમત બેન અન્યમતના કેલો હોય તો મ પા રીને
કહેવા ને એ પણ સચકુનાનો પદ કરવા નહિ એ સુ એમ છે

સમાધાન-જો પુણ સત્ત સતે દોસે મોવે સમણસંઘસં ૬ વિમરજ
સકિત્તિકલિઓ મો પાવદ નિરુદ્ધ દુરિય ૥ ૩૫ ૥ એ ગોધાથી ૨૫૫
જાણે છે કે અમરચંદ્રના જાત નાના દે ને- જોપર ૥ નિમસંગત

કર્તા પાત્રીને જલની મેદાને પામે ડ સાલ્મમા ને કુનમણ્યાદિના ગગ
દેશિના સમ્યો અવદાર પ્રવાનુ જણાવે છે તે હેતુના આભાસ્ય અના
ભાવને અગ્રે છે અને ધીમધમા પગપર માટે છે

પ્રવન દુષ્ટ દુષ્ટાક્રમમયકો જણાવે છે ને બગવાનુ જિનેશ
મદરાજ તીર્થ કરના બગમા આગેધક દોષજ નદિ ગિતુ આ દિવજ દોષ
એ શુ થોગર છે ૧૨

સમાધાન-અર્થલેખેને બગવાનુ તીર્થ કરમદારાજાગેઈ કે જ મર્થી
આભાસ્ય નેરાજ છે પરતુ બગવાનુ તીર્થ કરે આમર્થ્ય લેવાથી આધક
દોષ નદિ એ કથન અપ્રમમજનુ ડ પ્રથમ તો નેજો શ્રીસિદ્ધેશ
રાતને નમમાર કરે છે તે મિદો આ દિવ છે એમ ધારીનેજ કરે છે
એટલે જુબવળી વ્યક્તિની અમેલ એ પજ નેજો આદાધ અને છે વળી
નોઅગિતન થઈનિમરે જિનઅગઅ બગવાનની પૂજા કરી છે એમ
માન્યકાગ કહે કે નો ને અપે નામે પજ બગવાનુ જિનેશગે ને બગમા
પજ આ દો નેરાજ નદિ અ અથન આ ૧૨ વળી આરાજાણા પન્નગદ
પ્રતિપદાગુમગમન- જનાનિ વિધિવ સમારોપ્યં ન નિમરે રધાન રાઓમા
બગવાનુ જિનેશ ની આધક રાત જણારના । પાકથે અને બગવાનની
ધમકાય અવથ વિચેરને વામ હા રિયાગાર નો પ મ આધક આર
બગવાનુ તીર્થ કર મદા રાતો લેયજ એમ માન્યા નિરાય રદાજ નદિ
સુગ મનથો એ નો ગજો સમજુ શુદ્ધે કે આચાર્ય ઉપાધ્યાય અને
મોધુમદાતમા મો પોતાની અપેક્ષાએ આધક દશમા લેય છે અને
બગવાની અપેક્ષાએ આગમ્ય લેય કે એ ચોક્કમ છે એવત આ દિવ
અને આગધકપણું વિરહ છે અથવા બગવાનુ તીર્થ કર આધક નજ
હાય અપા ગમઅના અકને કોઈ ચલકાવાગો કહે તેમ નથી

પ્રશ્ન ૬૩૦ મહર્તા સ્થિતિસિદ્ધયે૦ જાણક ચાત્ર મગવાનું૦ અણુ
મગલગો૦ તિત્યયરો વડનાળી૦ એ વગેરે સ્થાસ્ત્રીય પાઠો અનેક વખત
ગહેર કરીને મગવાનુ જિનેશગના વતની અનુકરણિયત્વ નજ હોય

એમ સુદ વિરૂદ્ધ યોગનાગને મમલનાના હતા જેઓ આગળ નેડે અથવા
સર્વથા પ્રકારે અનુકરણ કરતી વાતજ ન હોય તેમ હતા અર્થથી અત્યુ
ક હોતો પણ છે એમ કહે અને એમ કહી 'હવે તો ધી' અગર અનુકરણ
માનીને પણ અનુકરણનાથ હોયજ નહિ એવા કથનને ખરોડ નહિ
તેને શામનપ્રેમીએ એ મ્હ સાધનમા ગણવેશે .

સમીક્ષાનાં સાક્ષમા સ્થાને સ્થાને બર્ગવાન જિનેશ્વરદેવની વિધિ
કમની બધે કસ્ટોમા સગળી માતી યથાભાટી તથાકારી માનેવા છે એ
વિગેરે સ્પષ્ટ હતા અને દેશ અનુકરણ માનસમા સ્વરૂપ નથી એમ
સ્પષ્ટ જણાવ્યા અને પ્રગળા હતા બીજી જાણુ, અનુકરણીયતા હોયજ નહિ
વિગેરે બોલે તે માગથી વિરૂદ્ધ અન અજ બાર તારનાથી બાકમા અને
પરને વાલિત કનારો ગણાય અને તરનો મુબર્ક કે આનાર જેન
શામન પ્રેમીયોન યોગ્ય નથી

પ્રશ્ન ૯૬૨-૭૪ કર્મ અને એ ઉપપત્તિ યોગ આ ત્રણેય ૧૫૭
અનાદિ છે આ વાક્ય ૭૫મા નમ્બરજુ ૧૫૭ ૩ એમ કેમ કહે છે ?

મમાપાન શાખારો ૭૪ અનાદિ છે એમ મની તેના બર અનાદિ
મને ઠ અને તે અનાદિ નર અનાદિ કમ સંયોગથી થયેલ છે એમ
જો જણાવે છે તેને અનુમતુ અ છે માત્ર સાક્ષી વામ્ય વૈભવ તે
તરીકે બમની અનાદિ અને અનાદિના મેવન મરે બરનુ કમના
યોગથી થતાપણુ જમાનાના પ માર્ચતા વસાવે ઠ ત્વજ આ સાંત કર્મ
અને તેના યોગને અનાદિ જણાવેલા કુદ જણાવેલ પ માર્ચને નમ ક
વામા સરળતા થા તુ નથી જુવનુ તથાકર દક્ષિણએ અસ્થાન નથી ને
મો નમનુ અનાદિપણુ અને બરની આકર્ષિતતા થી એ જણાવેલ
અનાદિ કર્મયે મથી વિખ્યાતા મનારુ નો વાક્ય કપયોમી ૨૬૭ તે
અને તથાની અનાદિતા આગીત ક ના નેરામા ઉત્તરોત્તર ઉદ્દેશ પ્રિમમન
અર્થમાત્રી શકે નહિજ વળી યોગ સુદ સ્પષ્ટરૂપથી નમકમની અનાદિ
યાય અને એ નિ તેમ મિદ્ધ મા તથા ૭૫મા કમ કથે મનાતો સંયોગ
નથી એમ કહી મ્હોર નેમ નથી

પ્રશ્ન ૯૬૧-૭૧ અને, કમનો યોગ એજ મસાર છે, એ વાત
બેંદવામાં સમજાવુની આમી વેમ ગણાય છે ?

સમાધાન-વસ્તુમિતિને જાણનાર સમજાવેલો સ્પષ્ટપણે મમજો,
છ કે ચી રાજ સેકમા ગમતોડી તો ॥ પરતુ જમ અને, ગ્યાવર, એવા
બ નેનાં રથાનોમાં એક આકાશ પ્રદેશ પણ એવી નથી કે જ્યાં અનન્તા
નત કર્મપુરુષો ન હોય અને તે તે આકાશમાં અવગ્રાહેક આત્માઓ
પછી બને તે મસારી દોય કે મુક્ત દોય તેઓને તે સમયમાં આવે
નહિ એમ તો નજ બને એટલે યોગ એ અસાર ન કહેતા કર્મબધ
આત્મિને મસાર કહેવામાં સાક્ષનની છાયા રહે છે આ વાત કમ્મસંજોગ-
નિવ્વસિદ્ધ મગેરેમાં યોગ શબ્દ ન વાપરના સમોગ શબ્દ વાપર્યો છે તેથી
સ્પષ્ટ છે સંયોગ શબ્દ અને સમા એ કાર્ય છે

પ્રશ્ન ૯૬૨-૭૨ અને કર્મના યોગનો સર્વથા વિયોગ એજ મોક્ષ
છે આ વાત પણ તારતુ અરથ સમજ્યા વિનાનું છે એમ કહે છે
તે સાચી ?

સમાધાન-આ રાકર પ્રથમ તો વક્તાની માત્ર સહેરી દશા મુજબે
છે અર્થા કર્મનો સર્વથા વિયોગ કશો હોત તો જુદી વાત દત્તી વળી
કર્મ, જે શુદ્ધ છે કે કર્મ છે ? એનો વિચાર કર્યો હોય એમ જણાવુ
નથી વળી મમાગને નિર્વેરલા કર્મ પુરુષો તો ફેર વળગે પણ ખરા,
પરતુ યોગ તો નાશ પામ્યા પછી રહેતો કે વળગી શકતોએ નથી વળગે
પણ નહી આ બી રાત્તવદ્વિ જ્ઞાનમાં ન હોય ને આપા આવા વાપરે
કમતે પગલે, બોલે અને નવપદના રારપને દર્શોરા જતા પેતાના આશ્રય
પણના સમ, મોનાવે

એવી રીતે દુ ખમય દુ ખરપ કે દુ ખરસ કે દુ ખરસક દુ ખાતું
બધ કે દુ ખરપરનો ફેર મોક્ષ એકાન્તે સુખમય અલગ જનારવો કે
કર્મ વળગે નહિ તેવો આત્મા જનારવો આ વિગેરે જ્ઞાત્યોનો ફરક તરત
ગોજ સમજે

મશ ૬૬૪-ઉત્સુતમણુવદ્દ સચ્છદત્રિગપ્પિય અણુવાદ । ધ
તત્તિપવિત્ત તિતિયે ય દ્વણમો જ્ઞાનદો ॥૧૧॥ આ શ્રીનિદીપમાખ્યની
માત્રમા પ્રરૂપણાની જ્ઞાનતમાવૃત્તિ જુલ વિદેશ્યો મા માટે છે ?

‘સમાધાન-આજ્ઞામાયા ધણુવિદેશ્યો ને આપેમાં છે તે’ પ્રરૂપણાની
મથાવસ્થિતદશા તથા તેનાથી વિપરીતદશા જણાવવા માટે છે. અર્થાત્
જો કાંઈપણ મનુષ્ય એમ કહે કે સુત્રેમા લખેના અમરો સિવામનુસૂતા
નુસારિયોથી બોલાય નહિ તો એવું જોણનારો જુરો મથાજીદી અને જુરો
કનક દેનારો છે સુત્રમાં અમર એવી માયસે દહીકતો છે કે ને કાઈ જગો
પર કહી નથી છતાં મનાય છે અને કહેવાય કે વળી અ વવહારશિ અને
વવહારશિ એવા મે નિભામ કાઈપણ સુત્રેમા જણાવ્યા નથી અને વ્યાખ્યા
કરોએ જગો જગો પર જણાવેના છે માટે એકતુ સુત્રમાં કહેતુ જ હોય તે
કહેવાય એમ કહી પરપરાગત વસ્તુને કહેવામાં બામ ગણુનારા માર્ગથી
દૂર છે વળી પ્રવળ્યા અને હિપસ્થાપનાઆદિમા તપરિગેરે ની માર્ગથી
જુગી જુગી જાણી તેની જુગી જુગી ન જાણ માય એ ની વિવિધ
છ અને પોતના ની મ નામાગરીથી દિ દ પ્રવાગ ન ન ગ ની ની
રામચિત્તને બાગી માય છે અને રામચિત્તને બાગી મહવા પડે છે માટે
જણાવ કે સુત્રેકતા ન હોય મત્તત વ્યાકલ્પની માફક અનિબલ
હોય છતા સ્વકલ્પનાથી ઉજુ કહેલું ન હોય તેવું હોય તો પણ
તેની પરપરાની સમાચારીનું વચન કહેનારો મથાજીદી ગુણાય નહિ
આતુ છતાં પર્જ બમવાન કેસિકમારે આપેત દેનિરિગેરે દૃષ્ટાં તો વધા
આચાર્યમહારાજથીસિદ્ધમેનાજ્ઞાક ૭એ જણાવેને કે પં મવસ્થા મથાક
દનાં માર્ગરૂપ માય તથા આર્ગમિકપ ઈની પ્રરૂપણા કરાય પરતુ દૃષ્ટાં
નિતકતરીકે પ ઈની પ્રરૂપણા કરનાગ મથાક ની ગણુતમ પણ શાઅમ
મહારાજ જણાવેજો કે સુત્રમાં કહેતુ ન હોય મુલકલ વ્યાકલ્પની માફક
અમરજુગ તરીકે ન હોય મુલકલ નકવાદીએએ સ્વય કહેતું હોય છતાં તે
દૃષ્ટાં તારીતિની માફક જોવાકાં અર્થને જાનુસરનાક હોય તો તેના મથાકને
પ્રરૂપનાગ કાઈપણ સુત્રેકતા મથાજીદી ન મણાય આની રીતે નેએમાયાની

વસ્તુસિદ્ધિને ના સમજતાં, મુજબ એવા અનરો નથી માટે બોનવા થોડા નથી એડું કહેનારુ તમામુને માર્ગનું સત્યાનંદ વાળનાગજ નીવડે

પ્રશ્ન ૬૬૫-શ્રીસિદ્ધાન્તજી સરખાસોનમા અમરાજ મુડરીકસ્વામી જીની આગત યોગ્ય દેન કરતા નમોત્યુજ અને અરિહતચેદયાણ કેમ કરી કરાય ? કારણ કે નમોત્યુજ મારું અરિહતને માટે છે અને અરિહત ચેદયાણ એ કકપુષ્પ અરિહત બગરતોને માટે છે અને શ્રીમુડરી સ્વામીઆદિ મેલુધર્મ પુણ્ય દ્વારા પશુ, અરોહાદિ આઠ પ્રોતિદાનોને કારણે મગરૂપ અર્હતવાળા નોનાર્યા

મમાધાર્ન-અરોહાદિ આ પ્રતિદોષથી મારી પુણ્યપ બાવઅર્હતપણુ બગવાન મુડરીકસ્વામીઆ મા નથી એ વાત સારી છે, પણ અરિહત શાસ્ત્રના અર્હતરૂપ પંચાચને અંગે કેવળાનંદવાળા હોવાથી, શ્રીમુડરીક સ્વામીઆદિ મિદ્ધમદા જ્ઞાઓ પ્ર-જન્મપણના અભૂતવાળા અને મરણના કે યાનાદિ નાશના અભાવનાળા છે અને તેથી તેઓ પણ ભાવ અર્હતો જ છે આ વાત સમજવી માટે ધ્યાનવાચ્યવ્યર્થિકાર મદા જી સિદ્ધાન્ત અરહતા એમ જણાવેન છે તે વિચારી નેવુ અર્થાત્ સિદ્ધબગવાન આગળ નમોત્યુજ અને અરિહતચેદ કહેવામા સજ્જને માનવાવાળાને અડચણ નહી

પ્રશ્ન ૬૬૬-તિલ્લમનયર સત્ય હૃદ્યવાહો ન સંસઓ આવા શાસ્ત્ર કરિના રીપેટે વચનો હોવાથી એ સ્વાકાષને ચત્તરૂપ એવુ અગ્નિનું જ્વાલન કરતુ એ હચિત નથી તો પછી આરતી અને મગંગેદીવો કેમ કરાય ?

મમાધાર્ન તિલ્લ એ વાક્ય સાધુધર્મની અપેક્ષાએ છે એ ચોક્કસ જ છે, આ વસ્તુ વિચાન્વામા આસ્યે તો રસ્ય થતે કે આવકોને સજો બળ વાનો નિરેવ છે એ બ્યોજનીમા છે કેમકે જકાવન્મ કુટામા રમોદોયોથેતો મનુષ્ય તિલ્લ પગે બોને જ્ઞાને સમાજાવે એ કેવળ બેકવાદી જ, થાય

વળી આરતી મગતદીરા માટે જોને જોની નિધનાનો વિચાર આવે તો પછી તે ગૃહસ્થપણમાં રહેજે કેમ ? બગવાન શ્રીહરિમહાશયીશ્રીજી તો સ્પષ્ટ ચાહેતા હશે કે આસારતી જીવ જો અભિનિવેશમિધ્યાત્મ પાળે હોય તોજ બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની પૂજામાં વિરાધના મળે અર્થાત્ પુષ્પદીપકઆદિમાં દિમાના નામને આમણ કરી ગૃહસ્થોને ત પૂજાથી રોકવાવાળા તો મહા અભિનિવેશવાળા સિવાય બીજા કોણ નહિ આ આરતીનો ખુલાસો શ્રીઆદિત્યકૃત્યની રીકાથી વિશેષપણે મેળવી શકાય

પ્રશ્ન ૬૬૭-બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની મૂર્તિ દર્શનાય વાળીય અને આરતી છે એમ માનવા છતાં પણ સામાયિકની અવસ્થામાં તેના ફક્ત અભિષેકાયા શા માટે વદનવત્તિયાળ આદિ કદીને કરાય છે ?

સમાધાન-હજારો વર્ષોથી આવકો બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની મૂર્તિની પૂજાઆદિ કરવાવાળા છતાં પણ જે સામાયિકની અવસ્થામાં વદનવત્તિયાળ આદિ બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની શ્રાવણમાં વદન પૂજન આદિના ફક્ત પ્રાપ્તિ માટે કહે છે તેથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જરૂરના સમય માં જોજ કર્મ છે કે બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની મૂર્તિની પૂ ૧ સત્કાર-દિની તીવરને તીવ આકાશ હાય

પ્રશ્ન ૬૬૮-બગવાન જિનેશ્વરમહારાજની પ્રતિમાની પૂજા આવકોને અવશ્યકતોવ્ય તરીકે અને પ્રતિદિન વિશેષ કલ્પન્ય તરીકે હોય અને એવી રીતિ જોઆતી હોય તેજ નારત્તિક રીતે આવક છે એટલે હિમખર અને ત્યાગકીયાને તો પોતાને આવક કહેવાડવાનો પણ હક નથી પરંતુ સાધુમહાત્માઓ તો પાંચ મહાનત રૂપ બ્રાવપૂજામાં ત પર દોરાથી નેઓળી વદનવત્તિયાળ આદિ પાઠ કેમ મોવાય ?

સમાધાન-સાધુમહાત્માઓ મહાનતર બ્રાવપૂજામાં ત પર એમાં કોઈ જોને મતબેદ કયો નથી પરંતુ બ્રાવપૂજાનો લાભ એ કદા બ્રાવ પૂજાથી વિરોધી નથી શુ બ્રાવપૂજાઓ થતી સમ્યક્ત્વની શક્તિ અને પૂર્વકાનમાં ઉપાજન કરેલ કર્મની નિર્મલ એ જો ૧૨૫ બ્રાવપૂજા ૫ મહાનતથી વિરુદ્ધ છે ? થા ૧૫૫ કે ધર એ પરિમલ હોઈ જાય છે

છતા તેનો ઉપાશ્રય તરીકે ચનો ઉપયોગ મુનિ મહારાજાઓન પશ્ચ પ્રણ સનીપજ છે, તથા હાથના આરબથી ચતા આહારપાણી પાપરપ છે છતા નેનાથી બનેતુ દાન એ એવી ચીજ છે કે કેવલિમહારાજ પશ્ચ તેને અનુમોદના સાધક મહે વળી દ્રવ્યપૂજની વિરહતામા રાગાદિનો પહેલો નસગ છતા પટ્ટાણાઈ ન હચ્છતિ એમ કહેતા થી પરત્વુ પુષ્પાઈ ન હચ્છતિ એમ કેમ કહે છે ? બારીકાણિથી જોનાર સ્પષ્ટપણે જાણી- શકશે કે પ્રથમ તો શાસ્ત્રમારો નિરેધનારાએ પામ્ દ્રવ્યપૂજમાં પુષ્પાદિનેજા-મુખ્ય પદ આપે છે બૌદ્ધોએ પુરિકાપુરીમા ચણુ તેનોજ નિરેધ કરાવી શામન હેતના કમરી હતી અને બગવાનુ વગ્ગરવામીએ પશ્ચ કુલ સાવવાના- એજ શામનની ઉન્નતિ કરી હતી એટલે સ્પષ્ટ થયુ કે ગ્રામ્યપશ્ચ પ્દાને પુષ્પની પૂજમા ન્યૂનતા સાનનારો બમરનુ શીજિનેષ ની પૂજાનુ વિષ્ કરનારજ છે વળી મનુષ્ય વનરસતિ કે ને પશ્ચે અરો મનુષ્યને મળતા ધર્મવાળી છે તે નરસપતિના આરબની ઈચ્છા કરે કે પ્રવૃત્તિ કરે તે આરબથી નિટત થયેત કેઈ પણ પ્રકારે ગણાય નહિ તેમ હોઈ સકે નહિ માટે તે સબધી આરબ અને પ્રસગ દોષને વારસા માટે પુષ્પાઈય એમ કહેવામા આ મુ બાબી મહાનરસ આરબપૂજવાળાને પશ્ચ વદ્વજવસિયાપ આઈ કહી દ્રવ્યપૂજાનુ ફલ તો ઈચ્છવા સાધકજ છે

પ્રશ્ન દુર્લભ-ચિનાનીપુત્રને સુમુખાને માર્યો પઠી માથુ લાઈને જતા સાધુ મત્તા તેમને ધર્મ પૂછે એ તો બલિત-નૈતા ગણાય અને તે નગરિન પશ્ચ ગણાય પરંતુ સાધુએ કહેતા ઉપશ્રમ વિવેક બિને મવજ એ તણ પ નો અર્થ નેણે વાસ્તવિક રીતે કેમ જાણે ?

સમાધાન એક વાનતો ચોક્ષી છે કે તે ચિલાતીપુત્રનો જીવપૂર્વજવમા સાધુપણમા પહેલો હતો તેથી આ જવમા જ મથી અધમતાવાળો છ છતા પશ્ચ પૂર્વજવના માત્ર અભ્યામથીજ તેણે તે પહેલો અર્થ વાસ્તવિક રીતે જાણ્યો છે ને કે ભવિષ્યમણ્ણુ કાણુ નહિ હાવાથી ભવિષ્યમણ્ણુ થયુ નથી પરંતુ પહેલા જાણ્ય અનિચ્છવાળા અભ્યામથી પશ્ચ તે તણે પહેલો વાસ્તવિક અર્થ તેણે જાણ્યો છે આ વાત શ્રીમદ્ધારી હેમચંદ્ર

મદાગાજ જનમાન તામા આ પ્રમાણે રૂપ જણાવે છે - તો એમને હોડ
પરિભાવદ્ અવસ્થાના તાળુજી. પુઢ્યમવત્તમામેજ ય સો એવ તસ પરિ-
ણમદ્ ॥૧॥ (૬૩૮ પૃ) સાધુ અપાસમા તથા પદ કહીને ઈતી ગયા
પછી ને ચિતાતીપુત્ર ઐશતમા જમ્બિ ને અશુરોને અર્થ વિચારવા 'લાન્થો
અને પૂર્વભવના અવ્યાપ્તથી પૂર્વભવમાં વિરુદ્ધતાવાળુ પદ્ય ચોગિત્ર
પણાય છે તેના સરકારને રીધે તે પદોનો વાસ્તવિક અથ તેને આવી
રીને પરિણમ્યે (આ ઉપરથી પૂર્વભવને જાણવા હાર જાતિસ્મગ્ધુ ન
થવા હોય તો પદ્ય, માત્ર પૂર્વભવના સાચા સરકારથી મનુષ્યોને વાસ્તવિક
અથનો, મોષ થાય અને વાસ્તવિક મ માર્મની પ્રતિષ્ઠા થાય તેમા
આશ્ચર્ય શુ ગણાય ?)

પ્રશ્ન ૬૭૭-જમ્બાનુ જિનેશ્વરમદ્વાસાની આતને મા ॥૧॥ અને
તત્વાત્તવને ઉપદેશ હુય તરીકે જાણનાગ ક્રમે સર્વોચ્ચ દરતાદિ ને માટે
મર્વાગમુદરઆદિ તપસ્થાઓ કરે તે શુ નેએને મિથ્યાત્વી ગણવા ? અને
એ અનુદાનને શુ ગરનઅનુગન કે વિઅનુદાન કહેવુ ?

અમાવાનુ-જે મનુષ્યે જમ્બાનુ જિનેશ્વરમદ્વાસાની આતને મા ॥
નાશ અને અપાસને આગન કરીને તપનાના છે તેઓ સર્વોચ્ચ તાપાદને
માટે મર્વાગમુદરઆદિ તપે કરે તે તેઓને મિથ્યાત્વી કહનાર કે ગરન
વિઅનુગન કહેનાર જમ્બાનુ દેવમદ્વાસાને આ માં વિચારવો જમ્બ
ચ તપમ સર્વાગમુદરત્વમાનુષિકમેર જલ મુરય તુ સવજ્ઞાજ્ઞયા ક્રિય,
માણાના સર્વેષ મેવ તપસા મોગાવાસિરેવ પટ્ટમિતિ માવનીય, પરમુત્તર
ત્રાડપીતિ અથાત આ સર્વાગમુદર તપસ્થાનું સર્વામનુદરપદ્ તે મામ
ગિક દુષ્ક છે મુખ્ય તો સર્વગની આનાએ ક જી મધર્વી તપસ્થાઓ
મોક્ષપામિજ દુષ્ક છે આ પ્રમાણે આગવ કહેવાની તપસ્થાઓમા પદ્ય
મમજતુ આ - વિશ્વ તપવિચારણા લેખમાં ગ્રીપચાશાશિઓ ॥
પાઠોથી પણ રૂપદ જાણીએ છે છતાં જેઓને પોતાને અધમ વિશે
વધુરાજા નના માટે શાઓના આપેલા પાપે પણ નોંધ નથી તેઓ નિ
રિચિત્તો રાનીજ જાણે

પ્રશ્ન ૮૬૨-ચૈત્યવદન સ્તવ અને સ્તુતિ એ ત્રણેમાં ભગવાન જિને શ્રગમદ્વાગજના ગુણોનું વર્ણન હોય છે તે પછી તે ત્રણેમાં ફરક શો ?

સમાધાન-ચૈત્યવદન મોત્ર અને સ્તુતિમાં ભગવાન જિનેશ્વરમદ્વાગજના ગુણોનું વર્ણન હોય છે એ વાત સાચી છે પરંતુ નમ યુજ્જરપ પ્રણિપાત ખેસા જે ભગવાનના ગુણોને વર્ણન કરનાર કથન કરાય તેનું નામ ચૈત્યવદન કહેવાય છે અને તેમાં વિશેષ કરીને રથ વર નીર્યોતિ અને ભગવાન જિનેશ્વરમદ્વાગજઓની પ્રતિમાનો અધિકાર હોય છ તેથી કરીનજ તે ચૈત્યવદન બોલ્યા પછી જકિંચિ નામ તિત્ય વગેરે કહી સંકલ્પ લીધાયાનો અને જિન પ્રતિમાઓનું વદન જણાવનાર સૂત્ર બોલાય છે વળી ભાવનીથ ૩૨ અને દ્રવ્યનીથે ૬૩ ને સંકલ્પવથી વદન કહી પછી સંકલ્પ હોયના ચેતો અને પ ૨ કર્મજીમિઓના આધુઓને વદન કરવારૂપ પ્રણિધાન પછી જે ભગવાનના ગુણોને અને ભગવાનના ઈ નરે દ્રાદિકે એ કરેલા ભક્તિ ભાવને જણાવનારી રચના બોનસામા આવે અને જેની પછી ભવાનરને માગે અને ભવિષ્યને માગે પ્રાર્થનારૂપ પ્રણિધાન કરવામાં આવે એટલે પ્રણામરૂપ ને પ્રણિધાનો પછીનું અને જે પ્રાર્થનારૂપ રીતુ પ્રણિધાન કાની ખેસા જે ગુણમાન ભગવાન જિનેશ્વરમદ્વાગજના કરાય તેનું નામ સ્તવ અથવા મોત્ર કહેવાય છે એવી રીતે નમુયુષ્ય ખેવાની સ્તુતિ એ ચૈત્યવદન અને પ્રણામપ્રણિધાન પછી અથવા પ્રાર્થના પ્રણિધાન ખેસા કહેવાય તે સ્તુતિને સ્તવ કહેવાય અને ચૈત્યાદિના કથેત્તમ પછી કાલસર્ગ પારિયમિ એવા આવ સ્થકના વચનથીજ જે સ્તુતિ ભગવાનના ગુણોની કથાય તેનું નામ સ્તુતિ કહેવાય છે

પ્રશ્ન ૮૬૨-પીસતાનીમ આગમમાં ચૈત્યવદન સ્તવ અને સ્તુતિ નો અધિકાર કયા ડ ?

સમાધાન-આકલ્પસાધ્યનમુત્રમાં ચૈત્યવદન સ્તવ અને સ્તુતિનો અધિકાર છે અને તેમાં આગમ્યુરીયમાં અધ્યયનમાં નીચે જણાવીશું એ પ્રમાણે સૂત્ર

એ સૂત્રમાં સ્પષ્ટપણે સ્તવ સ્તુતિ અને મંગલ કરવાથી જ્ઞાન દશન અને ચારિત્રનો સામ તથા બોધિનો સામ થવાનું જણાવે છે અને દ્વવદનમાં પ્રથમ મંગલ રચાને ચૈત્યવદન હોવાથી ચૈત્યવદનનું મંગલ તરીકે ગણાવ્યું ॥ એટલે સ્તવ સ્તુતિ અને મંગલ એટલે ચૈત્યવદનની રીતિ જણાવી છે

પ્રશ્ન ૯૭૭-શ્રીકૃતગધ્યમનસૂત્રમાં ઓગણત્રીસમાં અધ્યયનમાં જે સ્તવ સ્તુતિ મંગલ જણાવેલ છે તેમાં એકવચન હોવાથી તે સ્તવ સ્તુતિ, મંગલ એકજ કેમ ન જણાય ?

સમાધાન-જો કે શ્રીકૃતગધ્યમનના પાઠમાં તે સૂત્ર આવી રીતે છે :
 યયયુદમગલેષ મતે' પીને કિં જણેદ, યયયુદમગલેષ નાણદસણચરિત્ત
 બોહિલામ સજણદ, નાણદસણચરિત્તબોહિલામસંપને જીવે અત્તકિ
 રિય કપ્પવિમાણોગ્ગચ્ચિય આરાદ્દહ આરાદ્દહ અર્થાત્ સ્તવ, સ્તુતિ મંગલથી
 શ્રવે સુ' મેળવે છે ? આપ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં જણાવે છે કે સ્તવ, સ્તુતિ
 મંગલથી જ્ઞાનદશન ચારિત્રનો (આ બારમાં) સામ મેળવે છે અને (૫ બારમાં)
 બોધિસામ એટલે જ્ઞાનધર્મની પ્રાપ્તિ મેળવે છે અને જ્ઞાન દર્શન ચારિ
 ત્રનો પામેતો અત્તકિયા કરનારી તથા બાદેવતોક સુધીનાં ગણાતા કલ્પ
 વિમાનમાં ઉત્પન્ન થઈ શકે તેની આશયના દર કે આ રચાને થયું
 એ જગો પર જે એકવચન છે તે એક 'શેવની માફક એકવદ્ભાવમાં
 એકવચન છે અને તેથીજ સામાચારી અધ્યયનમાં શુદ્ધમગલ ચ કાડળ
 તથા કરિજ્ઞ સિદ્ધાણ સંઘવ એમ સ્પષ્ટપણે નિર્ણય નિર્દેશ છે

પ્રશ્ન ૯૭૮ યયયુદ્ધ એ સૂત્રમાં સ્તવસ્તુતિ કરનાર નો માધુ અને
 આવકો ન ને હોય છે તે તેમાં બાદેવતોક સુધીના વિમાનો કે કલ્પો
 પન્ન વિમાનો કહેવામાં આવે છે જ્ઞાસુધી ઉત્પત્તિવાળા આરાધના, કેમ ?
 જણાવી ? કેમકે એ બાદેવતોક સુધીની ઉત્કૃષ્ટ અત્થના તો આવકો
 વર્તેને માટે તેમ જ સર્વમંગલતો આપની અત્થના તે નો દરપાતીત
 એના નિર્ણયેષદ્ધ અને સાર્થનિદ્ધ સુધી જ અનુસરની પણ નોય છે

સમાધાન-પુષ્પાભિષેક-સ્તોત્ર ગોષ્ઠી, પુષ્પાદિ-નૈવેદ્યાદિ અને ૧ સ્તોત્ર આદિથી થતી ત્રણ પ્રકારની અથવા અગ, અ ૧ અને સ્તોત્રાદિથી ત્રણ પ્રકારની થતી પૂજના, અધિકારી-આવકોજ હોય છે અને પુષ્પાદિ કે અગાદિ પૂજના અનુક્રમથી થતી સ્તોત્રપૂજા અહીં મળેલી હોય, તો આરમા દેવગોષ્ઠી ઉત્પત્તિવાળીજ આગધનાજ જણાવવી પડે છે સાધુ બગવતે કરાતી કેવન સ્તોત્રાદિની પૂજા એટલે પુષ્પાદિપૂજા અને અગ દિપૂજાથી નિ પેક્ષ જો કેવલ કાવપૂજા જણાવી હોત તો કદાચતો એવો શ્રેયેષ્ઠ અને અનુત્તરનિમાનની ઉત્પત્તિવાળી આગધના જણાવત આ વાત જ્યારે બરાબર વિચારવામાં આવશે ત્યારેજ આ ઘટ્ટુદ્ધ૦ ના સૂત્રથી ' ટેટલાક મહાનુભાવો બગવાનુ જિનેશ્વરમહાત્મની પ્રતિમાનુ પૂજ્યપાથુ સામીત કરે છે તે અયુક્તિતક છે એમ મમજામે

પ્રશ્ન હલપ-બગવાનુ જિનેશ્વરમહારાજની અગાદિ અનુક્રમે કે પુષ્પાદિ અનુક્રમે સ્તુતિસ્તોત્રાદિથી બાગપૂજા કરે ત્યારે તે સમ્યગ્ સંનાદિની પામેણ જોય નો પછી આ ઘટ્ટુદ્ધ૦ સૂત્રમાં સ્તવસ્તુતિઆદિથી રાત દર્શન ચાગ્રિ ઉત્પન્ન થવાનુ કેમ જણાનુ ?

સમાધાન-બગવાનુ જિનેશ્વરમહારાજની પ્રતિમાની અગાદિક્રમે કે પુષ્પાદિક્રમે સ્તુતિઆદિથી પૂજા કરનારો સમ્યગ્ સંનાદિ પામે એવા સૂત્રમાં, કાગ મહારાજના કથનથી સમ્યદ્દિપો સમજી શકશે કે મિત્યાદિવાળાઓ પથુ કરતી બગવાનુ જિનેશ્વરમહાત્મની પ્રતિમાની અગાદિ અને પુષ્પાદિ ક્રમવાળી પૂજા તથા સમ્યગ્ સંનાદિની પ્રસ્થાપના છે અથવા જેમ અશુદ્ધ નર્મની ક્રિયામાં વ્યવહારથી થુ સમ્યગ્ સંનાદિની પહેલેથી જરૂર છે તેમ બગવાનુ જિનેશ્વરમહારાજના પૂજનમાં પ્રથમથી બગવાનુ સમ્યગ્ સંનાદિની પથુ જરૂર છે એમ નથી અથવા બગવાનુ જિનેશ્વરમહારાજની પૂજાના જેમ સમ્યગ્ સંનાદિની શુદ્ધિ માટે છે તેવી રીતે નંદિ-પ્રાપ્ત થયેલ સમ્યગ્ સંનાદિની પ્રાપ્તિ માટે પથુ બગવાનુ જિનેશ્વરની પૂજા જરૂરી છે, વળી આ જન દર્શન અને ચારિત્રને કલ્પના થરાઈ પથુ જેણાવવાથી પથુ સાત્ત્વકારિ મહારાજને સ્પષ્ટ કરે છે કે આ સૂત્ર આવશ્યકે કરાતી સ્તુતિ

અને શાનિમુગ્ધિ ચૈત્યવલ્લભૃહદ્ભાષ્યમા સરૂતમા હોય તેને અને અનેક પ્રકારના હોયથી પ્રાકૃત ભાષામાં હોય તેને સ્તોત્ર કહેવું એમ કહે છે છતાં શ્રીઆવસ્થક ઉત્તરાધ્યયન વોરેમા છોગસ્સ આદિને કોઈ વખત સ્તવ શબ્દથી કોઈ વખત સ્તુતિશબ્દથી અને કોઈ વખત સ્તવશબ્દથી કહેવામાં આવે છે તે કેમ ?

સમાધાન-ચૈત્યવલ્લભની અપેક્ષાએ આદિ ચૈત્યવલ્લભ એ મુર્તિ પ્રણિધાનોની વચ્ચે સ્તવ અને કાષોત્સર્જની અતે મુતિ કહેવાય છે, પાચ દરકના દેવવલ્લભમા પણ તેમ હોવા છતાં નમોત્યુળ આદિને કહી ભૂતકે કહેવામાં આવે છે, પ્રનિકમણની અપેક્ષાએ છોગસ્સ આદિને સ્તુતિ સ્તોત્ર અને અન્ય કોઈપણ શબ્દથી કહેવાય છે અને હજી અન્યની અપેક્ષાએ ભક્તભરઆદિને સ્તોત્રો અને અન્નિતશાંતિને સ્તવ કહેવાય તો હીક ગણાય

પ્રશ્ન ૬૮૫-ભાસના તાને ચિતવવા કાષોત્સર્જકરતા છેલ્લે મદિને દિવમ ઓહા હજી પછી સોતકુપવામઆદિ ૧ જેતા ચોત્રીશમકનઆા કેમ લેવાય છે ?

સમાધાન-શ્રીપ્રવચનમારોહાર વજેરેમા છે તે મદિને ચોત્રીશ ભક્તથી લેવાનું અને પછી નીચે ભક્ત મુધી મે મે ભક્ત ઓહા કરવાનું સ્પષ્ટપણે કહે છે વળી શ્રીભગવતીશ અને યાતાશઆદિમા, શ્રીસ્કંદક અનં શ્રીમેયકુમારાદિના ચરિત્રમા પણ મણુધરમદારાગન ચોત્રીશમકન મુધી ભક્તોની મણુત્રીજ નજીવે છે

પ્રશ્ન ૬૮૬-પરતરમકુવાળા જીજ્ઞ ઉપવાસે છઠ્ઠું અને ત્રીજા ઉપવાસે અર્ધમ કહે છે, અને એમ આગન આગલ પણ કહે છે તે કેમ ?

સમાધાન ભગવાન અમવદેવસુગ્ધિ તથા શ્રીમાતાધત્રની । દત્તિમા ચોત્રીશ શબ્દોમા વષ્ટાદિરુવાસદ્વવાદે એમ કહી મેઆદિ ઉપવાસોની છઠ્ઠીઆદિ સદા નજીવે છે કોઈ પણ સ્થાને જીજ્ઞ ઉપવાસેની છઠ્ઠું કે ત્રીજા ઉપવાસની અર્ધમ એવી નેદા હેમ નદિ અથવા મે ઉપવાસ સાથે કરે અથવા ત્રણ ઉપવાસ સાથે કરે તોજા છઠ્ઠું અર્ધમ પછી ચોત્રીશ એ ચોત્રીશ છે

પ્રશ્ન ૬૮૪ શ્રીનદીસૂત્રમા નિલ્લુદ્ધપહસાસળય૦ એ ગાથાની વ્યાખ્યામાં ચૂર્ણિકારમગ્ધાને દર્શન અને ચારિત્રને મોક્ષમાર્ગે તરીકે લીધા છે કે કેમ ?

સમાધાન-શ્રીનદીસૂત્રની ચૂર્ણિકા એ નિલ્લુદ્ધ૦ ગાથાની વ્યાખ્યા નથી અને તેથી ચૂર્ણિકારમગ્ધાને મગ્ધના આદર્શમાં કે તેઓની પરપરામાં એ ગાથા નહિ હોય. બીજી ગાથાઓની વ્યાખ્યા જોતાં એ ગાથા હોત તો જરૂર વ્યાખ્યા કરત છે. બીજી સુગમ ગાથાઓ માટે કઠા એમ જોવી રીતે કહે છે તેમ કઠા એવું પણ કહેત

પ્રશ્ન ૬૮૫-બગવાન દરિભદ્રસૂરિએ નિલ્લુદ્ધ૦ ગાથાની વ્યાખ્યા કરતા સમ્યગ્દર્શન અને ચારિત્રનેજ મોક્ષમાર્ગે તરીકે કેમ ગણાવ્યા ? જો કદાચ સમ્યગ્દર્શનથી સમ્યગ્જ્ઞાન આવી જાય છે અથવા ચારિત્રવાગો છવ દેહ દિવસ જ્ઞાનવિનાનો હોતો નથી અર્થાત્ જ્ઞાનેણ વિના મહુતિ પર-જગુણા એ વાસ્તવથી જ્ઞાનવિના ચારિત્ર ન હોય એવો ચારિત્ર સેવાથી જા. આવી જાય, એમ પારીએ તો સમ્યગ્ દર્શન અને સમ્યક્ચારિત્ર એ એ રૂપજ મોક્ષ માર્ગે લઈએ ? અને એમ હાય તો જ્ઞાનક્રિયાઓ મોક્ષ એમ કહેવાય કેમ ?

સમાધાન-બગવાન દરિભદ્રસૂરિને સમ્યગ્દર્શનજ્ઞાનચારિત્રાણિ મોક્ષ માર્ગે એ સૂત્રમાન્ય છે અને નિલ્લુદ્ધ૦ ગાથામાં પણ એ ત્રણનેજ મોક્ષ માર્ગે તરીકે જણાવેલ છે છતાં નિર્ણય પચડી વ્યાખ્યા કરતા જે સમ્યગ્દર્શન અને સમ્યક્ચારિત્ર એ મેનેજ મોક્ષમાર્ગે તરીકે જણાવેલ છે તે સર્વમાવ૦ ની જ્ઞાનદ્વારાએ વ્યાખ્યા કરવા માટે છે અર્થાત્ જો કહેવાથી બક્ષદ અને ગાય જ ને આવી જાય છે તેમ છતાં બલિયર્દ ગુપ્ત જોડે હોય ત્યારે જો જ્ઞાની વ્યાખ્યામાં એકની ગણેજ લેવાય છે તેમ મોક્ષ માગથી જ્ઞાન અને નિ નિષ્પ ચારિત્ર સેવા સર્વ

એ પદ જાનને, દખાડ મુરુ જોડે છે તેથી મોક્ષ મુક્તિ વ્યાખ્યાન પદ મુખ્યને
ચારિત્ર જ લીધા છે.

પ્રશ્ન ૯૮૬-શ્રીનદીસુત્રમાં તીર્થ ક નિર્વિકા ગણુધારણમાં કયા
પદો નિશ્ચુદ્ધ એમ જોયા સ્થિતિરેવનિશ્ચય પેલા તથા અવસિદ્ધાની
વચન કેમ સમજી ?

સંભારણ-શ્રીનદીસુત્રમાં એવું 'શ્રીનદીસુત્ર' કહી મહારોજે
શ્રીનદીસુત્રની શરૂઆતમાં અનાતિના સમાધાનથી કરે અને મહા
વી મહાગતરૂપ વિશે તીર્થ કરેની અને 'તિયરેવવચન' એ ગાયામાં
બીજે નખરે શ્રીમદ્દેવોથી તે 'શ્રીમુતિ' કરીને શ્રીતીર્થોદ્ધાર વગેરેની પ્રે
વ્યાવધિમ કહેવાની પ્રતિજ્ઞા જણાવી છે. છતાં જમવત્ દ્વિબદ્ધશુદ્ધિ એ
જે નિશ્ચુદ્ધ ગાયા માની છે અને તેની વ્યાખ્યા સમી છે તે એમ જણાવા
મટે હોવા કે તીર્થ કરે અને ગણુધરોની પ્રામાણિકતા જેમ તે તે નામ
કેમના ઉદયવાળા હોવાથી જ્ઞાત છે તેની સ્થિતિ તે પ્રામાણિકતા સ્વદ
નથી પરતુ સ્થિતિરોની પ્રામાણિકતા શ્રીશામનની પ્રામાણિકતા માનવા અર્થ
તે પ્રમાણે પૂર્ણવા ઉપર રહેતી છે શ્રાવિનેષમદ્વાર અને શ્રીગણુધર
મહાર્ગલ કેમ એ મેક્ષ માર્ગીજ હાય પરતુ સ્થિતિરોમાં ત્રી રૂપસ્વમિદ
જેવા મેક્ષમાર્ગી તેથી શ્રીતીર્થનગરની જેવા સ્વર્ગમાર્ગી હોય અને જોન
માદિન અને આરગેદ જેવા દુગનિમામી પણ હોય માટે સ્થિતિરોની
પ્રામાણિકતા અને પૂર ત્યાં નેચો શ્રીશ્રી નયનને અનુસરતા હોય-નોજ
અને અનુમરતા હોય ત્યાં સુધીજ હોય આ ઉપરથી એ પણ સમજ
શકાય કે જેમ કુશુડને સુદુઃ માનીને કેડે ત્રી આપના અને આપના
સાચી થકા ધાય ત્યાં મિશ્રમિદ્ધુકા આ દર્શ વેત્ત રરોની હાય છે
તેમ જમાદિઆદિની શીલેનશ સનને અનુસવા ત્રી અવરધામાં કેડેની
માપતા અને આશિષનાનું પ્રાપ્તિ કરવાનું હોય નહિ.

પ્રશ્ન ૯૮૭-નિરવધ અને ચરદાધર્મ અને કહેવાય ?

સંભારણ-અપુનર્ગતથી વ્યવહાર ધર્મ હોય અને અદ્વિમાત્રણ
દાણાનો અત્યમમયે વિવિધ ધર્મ હોય.

‘પ્રશ્ન ૯૮૮-નો’ એ ધર્મનું સ્વરૂપ જોડણ મિત્રાય સમર્થતા સિવાય (ઓળખ્યા સિવાય) જાનમાં પરિણમન કરી સિવાય સમર્થિત કરેલાય ?

સમાધાન-વ્યવહારસમ્યક્ત્વ અરિદત્ત એ દેવ, સુસાધુએ શરૂ અને કેવલિપ્રત્યક્ષધર્મને માને ત્યારથી છે. પારમાર્થિકથી સદાદિદારોથી હવા દિના સ્વરૂપને માનવાના સાધનશૂન્યાત્મપરિણામ છે અને કારકની અપેક્ષાએ મુનિવગ્ને જ છે.

પ્રશ્ન ૯૮૯-સમર્થિત સિવાય સકામનિર્જરા થાય ?

સમાધાન-કેવલકો આત્મસ્વનિર્મુક્તિ અને પ્રત્યક્ષમા અકામ નિર્જરા કરતા બાધનપને જુદા લીંગેણ હોવાથી મિથ્યાત્વને પણ સકામ નિર્જરા હોય એમ માને છે જ્યારે કેવલકો અકામનિર્જરા માત્ર વિરૂદ્ધ ધર્મિણ પૂરેલી હોય છે અને બાતતપ દુ અને સદન કરવાની ધર્મિણવાશુ હોય છે હતા મથાર્થ જલ્પે હવ અને મોક્ષને શેકનારા કમોની યક્ષા તથા રાન ન હોવાથી સકામનિર્જરા મિથ્યારૂપિને માનતા નથી. તેઓ કહે છે કે અકામનિર્જરા કેવન દુ ખરપ છે તેના ફક્તથી સામાન્ય દેવત્વ થય અને બાતતપઆદિથી હંચુ દેવત્વ મળે અને તે બાતતપ્રવાણને બારે પ્રકારની તપસ્યા હોય ૫. સવગ્ની માન્યતા અને ધારણાપૂર્વકની બાર પ્રકારની તપસ્યાથીજ સકામનિર્જરા થાય.

પ્રશ્ન ૯૯૦-સકામનિર્જરા સિવાય શરૂને જ મદ મરણ આધિ વ્યાધિ, હિંસાધિ, ઈષ્ટરિષ્ટોગ અનિષ્ટસંયોગાદિ દુ ખેથી મુક્તિ થાય ?

સમાધાન સકામનિર્જરાસંગેજ મોક્ષ મેળવી જન્મમરિદુ ખનો નીકળે છે.

પ્રશ્ન ૯૯૧-મુક્તિ મળી થાય ને કોણથી ?

સમાધાન-સમ્યક્ત્વાદિશુભોચાણ આત્માનો સર્વસ્વત્વાદિના પ્રભાવે મોક્ષ થાય.

પ્રશ્ન ૯૯૨-જો મુક્તિ થવાવાળો ને જોવાથી મુક્ત થવાય તે ખેતુ સ્વરૂપ જાણ્યા સિવાય મોક્ષ થાય ?

સમાધાન-જીવિથી મોક્ષ સુધીના તત્ત્વોને જાણવા માનવાદ્યાદિ ધીજ મોક્ષ થાય પણ તેને સ્વર્થ જાળવ્યા વિના મોક્ષને નામે ક્રિયા કરનાર અપુનમ થકે પણ સમાગ વાર પડી પણ મોક્ષ મેળવે જીવને આસન્નમન્ય હોય તો તે પ્રમાણધનમા રસિયો કલ્પજ ધર્મથી દૂર રહનારા તે આમ નમનની કોટિથી પણ ન આવે ૧

પ્રશ્ન ૬૯૩-જીવ કેને કહેવાય? એટલે જીવનું અર્થ શું?

સમાધાન-ઉપોગ લક્ષણ જીવ છે અને તે જ્ઞાનઆદિસ્વરૂપ ધારી જ છે

પ્રશ્ન ૬૯૪-જીવ (૧ થી) ૧૦ જે નિપજાવ્યું કયા દ્રવ્યમાથી નિપજ્યું?

સમાધાન-જીવ અતિઅનલ સિદ્ધિસંગો છે કોઈ દ્રવ્યમાથી થયો નથી કે જીવી તેનો નાશ થાય

પ્રશ્ન ૬૯૫-આ શરીરનો માનસિક કાચુદાન અને શરીરની બહાર પામનારિક અનેક ક્રિયાઓ થઈ રહ્યા છે તે કાણ કરે છે?

સમાધાન-શરીરને નામધર્મથી દાન જનાર છે અને તેમજ આદિથી/આદારની પામનક્રિયા થાય છે

પ્રશ્ન ૬૯૬ જે ક્રિયાનો કે નાર ક્રિયાને જાણે તે પેલાને જાણે કે નહિ અને સાથી જાણાય?

સમાધાન-આત્મા આરથી હોવાથી તેને કેવનજ્ઞાનથીજ સાક્ષાત જાગી શકાય આત્માગમાદિની તો પહેલાં પણ જાણાય

પ્રશ્ન ૬૯૭ જમવાન મદારીરમદા જાના સવન અને રિકમ મવતની વચ્ચે આરસે સંતિર વા જણવામા અરતીના પાત્રઆદિક રાજાઓ કેમ લેવામાં આવ્યા છે?

સમાધાન જમવાન મદારીરમદાસને કાલ ક્યો તેજ દિસે પટસિપુત (દેનામા કિડીતળ મગજ પામે છે અને તે અપુત હોવાથી તે રાજ્યનું આધિપત્ય અરતીના મન પાવકનું થયેલું છે આ જાન

શ્રીધર્મયોગિનિજ સધાચારગતિમાં રખાઈએ કહે છે અને એ બે જાનના સવનના આતરામાં અનનીની આદીનાં વર્ષો સેવામાં છે, એની રીતે, ખીમ ખીમ વર્ષો અવસ્તીની માનીતાં જે જે સેવામાં છે તે પથ તેજ કારણથી સેવામાં બમનનું થાઉંમયદ્રમદારાનું ઉદાધિરામના અપુત્રપણે મરણથી ન રહે સમ થવાનું, જે પાતા જણાવે છે તે કટલાક વર્ષ પડી ઉધિનની પાટે નહીં આરવાને લીધે છે આ નખવું જરૂરી છે કે ઉધિનરામને મરુનારને પીકમત અવનીપતિનું જ હતું આચાર્ય-મદારાજ શ્રીધર્મયોગિનિજ રિક્તમાલિયથી આમળ પથ બોજમદારાજ સુધી ગણતરી આપેલી હોવાથી તે ઇતિહાસની સાચી શોધનું પરિણામ હોય તેમ જણાય છે જગી નર્તમાન ઇતિહાસકારે પથ શ્રીચંદ્રના રાજ્યકાલની શરૂઆત શ્રીવીરમદારાજના મોતથી જમે ૫૨ વર્ષ માને છે એકસો પચાસમા સહ ઉમેરવાથી જમે ૫૮ થાય છે ,

પ્રશ્ન ૨૬૮-મગવાન કલિકાચારી વી સવત ૮૮૦ કે ૮૮૩માં આદ્યુરમાં શ્રીચતુર્વિંશસપ્તમમક્ષી શ્રીકલ્પસૂત્ર વાચનુ શરૂ કર્યું એમ ખાતર

સમાધાન-અનન્ય મા મુખ્યર ચૈત્યમાં સભામમક્ષી શ્રી પસૂત્ર-તો શ્રીનિઝાયર્ણિકારમદારાજ ૧૧ ખેતથી રચાનું હતું શ્રીકલ્પસૂત્ર નવમે એસી વરે શ્રીમધ્યમય વાચનુ શરૂ થયું કે શ્રીકલિકાચાર્યમદારાજે તે શરૂ કર્યું કે શ્રીમધ્યમય કલ્પસૂત્ર વચાવ એવો કલ્પગીતાકારથી પ્હેલાનો લેખ નથી કે પગીતાઓમાં પણ મુવસેનરામએ સભાસમક્ષ વચાનુ એવો લેખ છે તથા બોજમાં પણ નવસેનરામએ આનંદપુરમાં પ્હેલું રચાનું એવો લેખ છે પરંતુ શ્રીકલિકાચારી વાચનુ શરૂ કર્યું કે નવસે એસી કે 'જાનુમાં તઓએ શરૂ કર્યું કે શ્રીસપ્તમમક્ષી શ્રીકલિકા ચારી વાચનુ આ હળીઓમાંથી મર્પણ દબીકત શાસ્ત્રાનુસારિણી દોષ એમ જણાવું થી

પ્રશ્ન ૨૬૯-શ્રીગંગામદારાજ અને વિક્રમરામના સવનના આનંદમાં શ્રીકલિકાચાર્ય અહીં લચોત શકરામના ચાર વર્ષ મળ્યા છે તો શુ ગ નિ નો ઉચ્ચે ૫૦ના કલિકાચાર્ય શ્રીગંગા નવ વચારમેસીતો

સમાધાન-જીવણીથી મોક્ષ સુધીના તત્ત્વોને, જાણવા માનવાઆદિ યીજ મોક્ષ થાય પણ તેને યથાર્થ જાણ્યા નિવાર મોખને નામે ક્રિયા કરનાર અપુનમ પદ પણ સગાર વાર પડી પણ મોક્ષ મેળવે જીવ જો આસન્નમન્ય હોય તો તે ધર્મસધનમા સંસિધો થાયજ, 'ધર્મર્થી' દૂર રહેનારા તે આસન્નમન્યની પ્રાપ્તિથી પણ ન આવે.

પ્રશ્ન ૯૮૩-જીવ કોને કહેવાય? એટલે જીવનું સ્વરૂપ શું ?

સમાધાન-કરોયગ લક્ષણ જીવ છે, અને તે જ્ઞાનઆદિસ્વરૂપ થાગો જ છે.

પ્રશ્ન ૯૮૪-જીવ (દ્રવ્ય) ગોળો નિપજ્જવ્યુ ? કયા દ્રવ્યમાથી નિપજ્જવ્યુ ?

સમાધાન-જીવ અગદિઅનત સ્થિતિસંગો છે કેમકે દ્રવ્યમાથી થયો નથી કે જોથી તેનો નાશ થાય.

પ્રશ્ન ૯૮૫-આ સરીરનો મારીક કોણ ? અને સરીરની બહાર પાચનાદિક અનેક ક્રિયાઓ થઈ રહેલ છે તે શ્વેત કરે છે ?

સમાધાન સરીરને પાચકર્મથી જીવ બનેલ છે અને તેજસ આદિથી, વ્યાહારની પાચનાદિયા થાય છે.

પ્રશ્ન ૯૮૬ જે ક્રિયાનો કરનાર ક્રિયાને જાણે તે પોતાને જાણે કે નહિ ? અને સાથી જણાય ?

સમાધાન-આત્મા અરૂપી હોવાથી તેને કેવલજ્ઞાનથીજ સાક્ષાત જાણી શકાય આત્માગમાદિ નો પહેલાં પણ જણાય.

પ્રશ્ન ૯૮૭ જગતના મહાવીરમહાત્માના સર્વ અને રિકમ સર્વતની વચ્ચે ચારસે સીતિરે વર મણ્ડામા અરતીના પાટકઆદિ રાજઓ કેમ લેવામા આવ્યા છે ?

સમાધાન-જગતના મહાવીરમહારાજને કાલ કયો તેજ કિન્સે પટસિપુત્ર (મહાત્મા ઉત્તરી જાય મ જુ રાખે અને તે અપુત્ર હોવાથી તે ગર્જ્યનુ આધિપત્ય અવન્તીના રાજ પાનકનુ થયેલું છે આ રાત.

શ્રીધર્મશોભમુચિજી મધ્યાચાર્યશ્રિમાં રૂપરૂપને દેહે છે અને એ જો
 જાનના સવનના આનંદમાં અનંતીની ગતિના વર્ષે લેવાયા છે : એની
 રીતે બીજા બીજા વર્ષે અનંતીની માદીના જે જે લેવાયા છે તે પણ
 તેજ, કારણથી લેવાયાં બગવત્ શ્રીદેવમદ્રમદારાજ - ઉદાપિરામના
 અપુત્રજે મરણથી ન દને રાજ્ય યસનું જે જગત-જગ્યાવે છે તે કટલાક
 વર્ષે પછી હાથિનની પાટે નન્દ આરવાને લીધે છે થાદ રાખતુ જરૂરી
 છે કે ઉગાથિનગમને મનુનારને પીઠગત અનંતીપતિનું જ હતું આચાર્ય
 મદારાજ શ્રીધર્મશોભમુચિજીએ વિક્રમાદિવથી આમણ પણ મોજમદા જા
 મુખી મજુરી આપેની દોષથી તે કલિદાસની લાગી શોધનું પરિણામ
 હોય તેમ જણાય છે અને રત્નમાન કલિદાસકારે પણ શ્રીચદ્રગુપ્તના
 રાજ્યકાલની શુદ્ધિમાં શ્રીવીરમદારાજના મેળથી જાણે ૫૨૨ વર્ષ માને
 છે, એકેસો પચાવનમાં સદે ઉમેરવાથી જાણે ૫૨૨ થાય છે , ,

પ્રશ્ન ૧૬૮-બમતાનું કલિકાચાર્ય ની મવત ૮૮૦ કે ૯૯૩માં
 આનંદપુરમાં શ્રીચતુર્વિંશતધમમદારાજ શ્રીકલ્પસંત્યાયનું સાર કયું એમ પૂછે

સમાધાન-અનંદપુરમાં ગ્રંથવર ચૈયામાં મહાસમક્ષ શ્રીકલ્પસંત
 તે શ્રીનિલીધયર્થિકારમદારાજના પ્તેતથી વચ્ચાતુ હતુ શ્રીકલ્પસંત નવમે
 એસી વર્ષે શ્રીધધમમદારાજ નામનું સાર થયું કે શ્રીકાલિકાચાર્યમદારાજે
 તે સાર કયું કે શ્રીધધમમદારાજ કલ્પસંત વચ્ચાચ એવો કલ્પગીતકારોથી
 પ્તેલાને લખ્ય નથી કલ્પગીતઓમાં પણ મુરસેન જાળે સમાસમક્ષ
 વચ્ચાનુ એવો લેખ છે તથા મોજમાં પણ નવમે ત્રાણે આનંદપુરમાં
 પ્તેત નચાતુ એવો તેખ છે પરતુ શ્રીકલિકાચાર્ય વાચતુ સાર કયું કે
 નવમે એસી કે ત્રાણેમાં તેઓએ સાર-કયું કે શ્રીસપ્તમદારાજ શ્રીકલિકા
 ચાર્ય વાચતુ આ હકીમોમાંથી માર્ગપણ હકીમત સાત્તાનુસારિની હોય એમ
 જણાતું હતી

પ્રશ્ન ૧૬૯-શ્રીવીરમદારાજ અને વિક્રમરાજના સવનના આનંદમાં
 શ્રીકલિકાચાર્ય અહીં લવાને સકરાજના ચાર વર્ષે મણા છે નો શુ ગઈ
 મિત્તનો ઉચ્ચે કરનાર કાલકાચાર્ય શ્રીવીરમદારાજ એસીતોર પ્તેત થયા

હોવાથી અનન્ય મુદ્દર્શકાલ જોઈએ અને કેવલીને ક્ષણિકગાન હોવાથી અખિતવિશેષે એકજ સમયમા જણાય છે

પ્રશ્ન ૧૦૦૫-એક વિશેષ જણવા માટે એક ઉપયોગની જરૂર ખરી કે નહિ ? અને જો એક ઉપયોગે એક વિશેષ જણાય તો અનેક અને અનત વિશેષે જણવા માટે અનેક અને અનતસમયોની જરૂર નહિ ?

સમાધાન જોમ એક ધ્યાને જોવા માટે એક પ્રકારની જરૂર ખરી છે ધણા ધ્યાઓના પ્રકારને માટે ધણા દીવાઓની જરૂર રહેતી નથી તેમ એક વિશેષ પણ એક ઉપયોગથી જણાય અને ધણા નિગેષો પણ એકજ ઉપયોગથી જણાય છે કેવલગાનથી દરેક વસ્તુના, સર્વવિશેષે પ્રતિજ્ઞે જણાય અર્થાત્ એક જાન અને એક ઉપયોગથી અનેક વિશેષો ન જણાવ એવું ઉગ્રસ્થ કે કેવલિમદ્વારાજ એકે માટે નથી જો એક સમયે એકજ નિશેષને ઉગ્રસ્થ પણ જણાવે હોય તો અવધિગાનમા આવનારાનમા અનતગુણુદિદ્વાનિ આવેજ નહિ તથા કેવલગાનથી દરેક સમયે સર્વવર્ધાય વિસિન્ન નર્વવસ્તુ જણાયજ નહિ ધ્યાન રાખતુ કે એક સમયે એકજ દ્રવ્ય જણાય એવો પણ નિયમ ઉગ્રસ્થ કે કેવલિ માટે નથી

પ્રશ્ન ૧૦૦૬-પ્રાનિદાયોનો અર્થ ખેરગિરતુ કર્મ એમ સાચું છે અને તેથી તેને એવીસે કલાક સાથે રહેનાર મનુષ્ય છે તો તુ અસૌક્ય વક્ષ પણ સદા સાથે રહે છે ?

સમાધાન-સમવસરણુ સિદ્ધય ત્યા જ્યા બમવાનુ મિરાજે ત્યા અસૌક્યટક્ષ તો હોયજ માટે તે પ્રાનિદાયર્થ જણાય ચિદ્વારમા જરૂર ન હોવાથી કદય ન રહે જમર રવા છતાં વધુન ન કરે તેમા નવાઈ નથી

પ્રશ્ન ૧૦૦૭ દિવ્ય ધ્વનિ પ્રનિદાયર્થમા છ નો ને કેવલ માત્રો કે કર્મક્ષયથી થયેલ માનવો ?

સમાધાન બમવાનનો ધ્વનિ સમવસરણુમા કે તે સમવસર સિદ્ધયની દેશનામાં દિવ્યજ હોય છે પરતુ દેવતા વાજીત્રથી નેનો અનુવાદ રહે માટે ને કેવલ જણાય છે

- પ્રશ્ન ૧૦૦૮-આમડન એ પ્રાતિદ્યાર્થમાં ગણાવેલ છે તે પછી કમકામ જનિતમાં કમ ગણાવાય છે ,

સમાધાન-મસ્તકના પાઠવના બાગે જે આમડસ ધરાય છે તે દેવ કૃત છે, અને શરીરનું તેજ જે પાઠના આમડસમાં સકમે છે તે કર્મકામથી થયેલ મનાય તેમાં નવાઈ શી ? જ્યાં સમવસરથી તે તીર્થ કરને માટે ન થયું, હોય તો ત્યાં અમતાનું સમવસરે ત્યારે સમવસરથી થાયજ અને જ્યાં મોઢ મહર્દિક કેવતા વદન માટે આવે ત્યાંપણ સમવસરથી જરૂર થાય બાકી સર્વદેશનાને સ્થાને પ્રાતિદ્યાર્થો તો થાયજ

પ્રશ્ન ૧૦૦૯-ખી નિગોદોમાં હવે મરખા હોય કે ઓઢારતા પણ હોય ?

સમાધાન જે કે ખી નિગોદોમાં અનતા હવે હોયજ છે પરંતુ અનતાના અનતા બેદો હોવાથી નિગોદોમાં સ ખી સખ્યાએ અનતા હવે નથી આજ કારણથી શાસ્ત્રકારો લોકમાં થતા નિગોદના ગોળાને પક્ષા બાગે તુલ્ય અને પ્રાય તુલ્ય માને છે

પ્રશ્ન ૧૦૧૦-નિગોદમાં એક હવ અને એક ગોળાની અવગાહ ॥ શાસ્ત્રકારો સરખી કહે ॥ માટે ખી નિગોદોની અવગાહના સરખી માનવી કે કેમ ?

સમાધાન નિગોદ અને ગોળાની અવગાહનાનો આધાર નિગો ના હવની અવગાહના ઉપ રતે છે અને નિગોદના હવની અવગાહના જઘન્ય મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એમ ત્રણે પ્રકારે હોય છે શાસ્ત્રકારોએ અસ ત પનાથી પણ જઘન્યથી પામદળર પ્રદેશની તથા ઉત્કૃષ્ટથી પદર દળર પ્રદેશની અવગાહના માની મધ્યમગાહના જ્યાં નિગોદ હવેની દશદળર પ્રદેશની લેરી એમ રપષ્ટપણે જણાવેલ ॥ એટલે તત્તથી ખી નિગોદોમાં હવેની અવગાહના પણ મરખી નથી ફરક નિગોદમાં હવે અનતા છે અને નિગોદની અવગાહના આગ્રવના અમખ્યાતમાં બાગની છે એ રપષ્ટ જ છે

હતા ઉત્કૃષ્ટતા કાવ્યઆદિની અપેક્ષાએ સરખાપણુ નથી. અર્થાત્ વિભગમા એકત્રીસ સાગરોપમ અને અવધિમા તેત્રીસ સાગરોપમ કાલ હોય છે તેમ જુતજ્ઞાન અને જુનઅજ્ઞાનની ઉત્કૃષ્ટતામા ફરક હોય, કે નહિ ?

સમાધાન-જુતઅજ્ઞાન કરતા જુનજ્ઞાન પણ ઉત્કૃષ્ટપણામા ફરક વાળુ હોય અને અધિકજ્ઞ હોય છે જુનઅજ્ઞાન અધિકમા અધિક ન્યૂન દશપૂર્વ જોટનુજ્ઞ હોય ત્યારે જુનજ્ઞાન ઉત્કૃષ્ટ ચૌદપૂર્વ હોય છે પણ અવધિ તથા વિભગમા જેમ સર્વે સ્થાને ન્યૂનાધિક્યનો નિયમ નથી તેમ જુતઅજ્ઞાન અને જુનજ્ઞાનમા પણ સર્વત્ર જીરોમા ન્યૂનાધિક્યનો નિયમ નથી.

પ્રશ્ન ૧૦૧૨ ઉપધાનની ક્રિયા આરાધના માટે છે ? જો આરાધના માટે હોય તો શાસ્ત્રમારે જુતમમીપ્સતા એમ કેમ કહ્યુ છે ? અને રોનોની નિર્મિતિ માટે ઉપધાન હોય તો કથાપાટથી કે બીજે કોઈપણ પ્રકારે જુનજ્ઞાન આન્યા પછી ઉપધાનની ક્રિયા શા માટે કરવી ?

સમાધાન-જ્યારે પુસ્તક નિરપેક્ષપણે જુનની પ્રશ્નિ પરપરાએ હતી ત્યારે જ્ઞાનિમદારાજ્ઞ આ ઉપધાનથી આરાધના કરવાનેજ જુનજ્ઞાન આપતા હતા, માટે આરાધના અને જ્ઞાન એ બંને માટે ઉપધાન ની જરૂર ગણાય કથાપાટથી મળેના જ્ઞાન ની પણ રીતજો આરાધના તે જ ઉપધાનથીજ થાય એટલા માટે તો શ્રીવશસ્વામીજે મ પૂર્ણ, એકાદશામ ॥ અને કષ્ટકે દુર્વેના અશને ખારણુ કરેના ૧, થયા હતા તે વખતે વાચના થાય થવાને માટે લાયક ગણાયા હોતા અને આચરણથી નમસ્કાર આદિ જુન આવજુ મેય તો પણ તેના ઉપધાનને નહિ કરવા વિરાધક ગણાયા છે ; પરપરાથી જુનજ્ઞાનની પ્રાપ્તિની વખતે મુરએ કરાવેન આદેશ, અને ક્રિયા થાય અને, પુસ્તકકાલમા આચરણથી ઉપધાન મેલના પણ ઉપધાનની શક્તિએ ઉપધાનને વદન કરવાની છાજવાજાને મથાનવાનું હોવાથી પોને સ્વર મેલે અને આદેશ તથા ક્રિયા થાય તેમા આશ્ચર્ય થી

પ્રશ્ન ૧૦૧૩-અવસર્પિણીમા જેમ પૂર્વમાલને મહત્વ અપાય છે તેમ ઉત્સર્પિણીમા અનિબાહવને મહત્વ અપાય છે કેમ ?

સમાધાન-અરસપિંણીમાં પૂવક્ષરતે મુદત્ત અપ્રાપ્ત છે, એમ નથી પહેના, પીળા અને ત્રીજા પહેલાના મોડા બાળને મહાપણ વખાનું નથી પરંતુ મુમુક્ષુ હવે મોનમાર્ગની વચ્ચે પ્રવૃત્તિ અને, મોક્ષપ્રાપ્તિ કરાવનાર તરીકે પૂર્વકાતને વખાણું છે ઉત્સર્પિણીમાં તીથચાપ ૥ પછીજ મમની પ્રવૃત્તિ અને મોક્ષપ્રાપ્તિ થવાનો રખત દોરેથી 'જાનિ-ન્યાનની' મહત્તાનો સવાન રહેતોજ, ૧૧ી

મન ૧૦૧૪ પરતો પ્રુપ્ત પાપ મરણિ અને દુર્ગતિઆદિને, ન માન પથ સદાચાર અને (તિથી, ચાલે, તે, તે રણે ગણાય કે નહીં ૨

સમાધાન પરતોઆદિને નહિ માનનારો છતા નીતિ અને સદાચાર પાળે તે પરતોઆદિને ન મનવાણા અને નીતિને ન પાળવાણા કરતા બને સારો હો' પણ અનીત અને અસદાચારમાં જે પારભરિક નુકસાન નથી માનતો તે નીતિ અને સદાચારથી થયેા તારિક શાયદો મમજનાર ન હાવાથી આધર્મ અચાનિના હાથમાં આવેલ હીરાના જેવી તે નીતિ મણવ અને સદાચાર પણ તેવોજ ગણાય તરતની અદા મિવાયની રાત્રિપણી દિવસ મણવ અતી વખત થયા છતા જેમ આત્મમહત્વાચુના પદોઅર્થજ ગર્હ છે આદ તરતને માની માત્ર મોક્ષને નહિ માનનાર અમન્યજની ચરિત ક્રિયા પણ જ્યારે આત્મસાધની અપેક્ષાએ વિરૂદ્ધ જાય છે તો પછી પરતાઆદિને નહિ માનનારાની નીતિ અને સદાચાર તો આત્મમહત્વાચુની અપેક્ષાએ મજબૂતગીમાજ કયાથી આવે શ' વળી, ભૌતિક એવા ૫ મોક્ષાદિને નહિ માને તે આત્મા અને તેના સમ્બંધ રાનાં યુક્તેને કયાથી માનશે ? કેમકે તે જીનિ મથી અને આત્માના જુલોને માન્યા સિવાય તેને રોકનાર કયાથી અણુશે ? અને કયાથી દૂર કરશે ? એટલે દેહેષુ જાહેરે દેખા-નેજાદિ તિ માન્યતાનકિ કરનાર તિ માનિઅમત સદાચાર કેવલ એકની નજા ક્રિયા, અનુકરણ ૥ યમેજ રહ્યા છે અને તે રજનઆની પ્રાપ્તિ કે પે રણ નીજ રીતે થતા પ્રસંગે મનુષ્ય જીજને કરતો સે એ સ્વાભારિક છે અને જો નીતિ રાખતા ભૌતિક પદાર્થનો કે તોકરજનનો આધ આવે તો મર્કટદોષિકા થાય કરતાતે

દાહીને વાર માગે નહિ પરંતુકાદિને માત્રાએ મનુષ્યજ ભૌતિકતા
એ પશુ નીતિ અને સદાચારને જાળવનારો થાય પરંતુકાદિકની મદા-
જાનેજ શેકરજન કે ભૌતિક પદાર્થનો સાન ધાન્યની ખેતીમાં થતા
મ જેવોજ ગણવાનું થાય અને તેથી હરકાઈ જોગે પશુ નીતિ અને
સદાચારને તે મદાવાગો જાળવે

પ્રશ્ન ૧૦૧૫-જેઓને ચારગૃહ્ય પાત્રતિથિ કે દશતિથિ ઉપવાસનો
પ્રથમ દોષ અને તે મનુષ્ય ઉપધાનાદિ તપ આદરે કે વધર્મમાનતપ્ત
નાદિની એળી આદરે તો તેની તપસ્યા તે તિથિના હિસાબમાં આવે-
કેમ ?

સમાધાન-ઉપધાનાદિમાં આવતી પાંચમઆદિ તિથિઓએ ઉપવાસ
રે અને જ નેની કિયાઓ કરે તો જ નેની આરાધના થાય જુદા ઉપ
વાસવાળવાની એમાં ભેદ નહિ

પ્રશ્ન ૧૦૧૬-મગધાની શીંગજીનમાં થાય છે તો તે સીની
કે સુકી જ નેમાથી એકેકે અબદ્ય કેમ નથી ?

સમાધાન-અનતકાલમાં કુલ ત્રાદિ ગણ્યતર્તા શીંગા ગણ્યવેની નથી
અને મગધાની 'શીંગાનો અબદ્ય તરીકે વ્યવહારે પશુ નથી તે શીંગાના
દાણા ફેલરાવાળા અને બદમની માફક મે નસાળા હોય છે

પ્રશ્ન ૧૦૧૭ શાસ્ત્રોમાં કથોત્સર્ગના આસોત્સવસનું પ્રમાણ આવે
છે પરંતુ નવકાર કે ભોગસ્સ વગેરેનું પ્રમાણ નથી આપતું તેનું શું કારણ ?

સમાધાન-શ્રીસદાચારબાળ્ય તથા સમિતરિસ્તત્ત્વતિ (૫ ૮૯)માં શા
અકાર મદારાગ્ન્યો જણાવે છે કે હોહોચ્છાવાસમાનમિદ, ન પુનર્ધ્યેયનિયમ,
યથાપરિણામેન હિ તત્, સ્થાપનેશ્વગુણતત્ત્વાનિ ચા સ્થાનવર્ણાર્થાલગ્નનાનિ
વા આત્મીયદોષરતિપક્ષો વા, પ્રતિવિશિષ્ટધ્યેયધ્યાન હિ વિવેકોત્પત્તિ
કારણ પચીસ કે આઠ રિગેરે આસો માત્ર 'કર્ષો સંનિ પ્રમાણ્ય છે
પશુ ધ્યેયનો નિયમ નથી પોતાના પદિષ્ટામ પ્રમાણે ધ્યેય લેવું
પના પરમેશ્વર શુભો અને તત્ત્વોનું ધ્યાન સ્થાન વર્ણ્ય અર્થ કે

આત્મનનુ ધ્યાન અથવા આત્માના દોષોથી વિરહનું ધ્યાન થાય. સારાનું ધ્યાન વિવેકને ઉત્પન્ન કરનાર છે આ વચનથી સૂત્ર જાણ્યા વિના પણ ઉપધાનના કાર્ત્તવ્યઓમા અડચણ ન આવે.

પ્રશ્ન ૧૦૧૮-કૃષ્ણઅપરક્રમા ગયા ત્યારે સ્વપ્નમા રથ ચલા યો તે પાણી ઉપર કે જમીનના તળીએ ?

સમાધાન-અપરક્રમાજા જતા માટ નમામ દેવા શ્રીકૃષ્ણમહારાજે સુસ્થિતદેવને આશીર્વાદ છે એટલે તે માર્ગ નિર્ધારિતજમીનનો આગ લિયો હોય એવો જોઈએ.

પ્રશ્ન ૧૦૧૯-જિનકલ્પ અને એકાકીપ્રતિમાધારીમા શુ તફાવત ? બ ને ને ઓળખા ઓછુ ક્યુ સધયણુ હેય ? અને એકાકી પ્રતિમાધારીનુ અભિતલ ક્યા પદ્ધતિ સુધી આ પુ ?

સમાધાન જિનકલ્પ અને પ્રતિમાધારીની સામાયારી જુદી જુદી છે. સધયણુ બ નેમા પહેલું હોય પ્રતિમાધારીનુ અસ્તિત્વ અમુકપાટ સુધી હતું અને અમુકપાટે વ્યુત્થિ ન થયુ એમ નથી જાણ શ્રીભદ્રાચાર્યના મીના શિષ્યોએ પ્રતિમા ધારણ કરી હતી એમ શ્રીકૃત્તરાધ્યયનનિર્ણયકિત કહે છે અને આચાર્યસ્થુનનકલ્પના રચયમન વખતે પદેતુ સધયણુ વિચ્છેદ ગયુ છે

પ્રશ્ન ૧૦૨૦-નિન્દવેને કાયેત્તર્મપૂરક સધ બદાર ક્યા તો કાયેત્તર્મનેા અથ શુ મમજવો ?

સમાધાન-જાર પ્રકારના ઉપધિઆદિ સંજોગના વિસર્જનને માટે નિન્દવેને અંગે કાર્ત્તવ્ય થયા છે

પ્રશ્ન ૧૦૨૧ તપસસેગીમા સૂર્યામદેવ જેમ ચર્મિની પૂળ કરે છે તેમ મન પ્ર ગણ વિન્ની પણ પૂળ કરે છે ને તેનો એ આચાર હોવાથી પૂળ છે તો તેને નિર્ગંથ કેમ કહી શકાય ? અને પ્રદરણુવિન્ની પૂળથી નિર્ગંથ કહેવી કે બધ ?

સમાધાન સૂત્રમદેવ પ્રદરણુવિન્ની કરેલી પૂળ સામાન્ય

અને ગામારૂપ છે અને તે નિર્જરા માટે ન હોવાથી પ્રજામઆદિકા તેમજ કરી નથી.

પ્રશ્ન ૧૦૨૨-તામ્બી તાપસ મિથ્યાલી જતા હતા મૂળ કરીને, છતાં યામ છે અને હિન્દુ ધર્મ સમ્યક્ષિત્ત હોય છે તો તેને સમ્યક્ષિત્ત ક્યારે હરણુ છે?

સમાધાન-તામ્બી તાપસ મિથ્યાલી જતા હતાં હિંસાને દ્રવ્યો ઉપર પશુ પક્ષી યથા ત્યાં સમ્યક્ષિત્ત થયું એમ નવરૂપ ગ્રંથકાર કહે છે.

પ્રશ્ન ૧૦૨૩-ચાનામા મેલકમુનિ તથા કરીકમુનિ માધુર્યમા રોજી જતા બીમાર અવસ્થામા ઘરપાન કરે છે તો તેને સાધુ કરી શકાય? અથવા અવનાદે પો શકતા હશે ખરા?

સમાધાન-શિવકાનિ નેવી અવસ્થામા માર્ગગામી ન ગણતા મુદ્ધા અઘાતારવાળા ગમ્યા છે એટલે તેના આચારને આચારમાર્ગ તરીકે લાગનાનો ગ્રહેતો નથી.

પ્રશ્ન ૧૦૨૪-અકર્તા ઓગલ સિત્તમં મીશ્ત ઓગોને ઓગલ વામા વૈક્રિયશરીર કરે છે તો પુદ્ગલ વૈક્રિયશરીર કરે કે કેમ? અને વૈક્રિયશરીરવાળા મીશ્ત ઓગોને ઓગલ તો તે વૈક્રિય મધ્ય જનનુ દોષ?

સમાધાન-અવર્તિયો જે ભોગમાટે વૈક્રિય કરે છે તે વૈક્રિયકા અર્થે ઔદારિકીયપુગતાનો સક્રમ હાય. તથા ગર્ભ-રૂદ્ધી શકે, પુદ્ગલ વૈક્રિય કરી શકે તો પશુ અવ્યય નહિ.

પ્રશ્ન ૧૦૨૫-નદીમુવના મર્ગી યચકદેવગમી, કેટલા પૂર્વતા જાન વાળા હતા અને ક્યારે થયા?

સમાધાન-મીરેનાચકગમીજી ભગવાન વૈદિકમહિષાસુત્રમ, ૧૧ પદલા થયા અને, પૂર્વધર-હતા.

પ્રશ્ન ૧૦૨૬-સ્પષ્ટકમારે વૈક્રિયશરીર કયુ? ત્યાર મનશરીરને કયા રાખ્યું અને મેર ઉપરથી આત્મા તે વૈક્રિયશરીરથી કે આત્માગામીની નિવાસી?

સમાધાન-શ્રીવિષ્ણુકુમારે વૈદિક વખતે ઔદારિકશરીર, ઉપાશ્રય વગેરેમાં રાખ્યું હોય અને તેઓ અગ્નિના મહત્ત્વવધી આપ્યા છે અને આકાશમામિની નિવાથી આપ્યા છે,

પ્રશ્ન ૧૦૨૯-નવકારમંત્ર અનાદિકાવધી આટલાજ અને અજ વર્ણવાનો હોવાથી એને અપૌરુષેયવચન કેમ ન કહી શકાય ?

સમાધાન-અનાદિથી આરાધકો હોય છે ને તેથી નવકારઅનાદિનો છે હતા અપૌરુષેય નથી

પ્રશ્ન ૧૦૨૯-અદ્વૈતાનુસારે ૧૧ અગ્નિના અભ્યાસ ફેલી પાસે કર્યો ? તેમને શ્રુતિથી તો હતા નહિ તેવીજ રીતે જ્ઞાતીર્વિં પ્રથમ સાધીને પછી કેમ ?

સમાધાન-શ્રીમન્નન્યાસાઆદિ ભગવાન ગણધરમહારાજ પાસે બણી શકે

પ્રશ્ન ૧૦૨૯ પૂર્વકાળમાં સાધીઓને ૧૧ અગ્નિ બણવાનો અધિકાર હતો અને હાલ આચાર્ય મિત્રાણી બીજાનો અધિકાર નથી તેનું કારણ શું ? અને તે રિવાજ કેના વખતથી બતાવ્યો ?

સમાધાન-આચાર્યશ્રીઆર્યવલ્લભ પાછી આર્યઓને આચાર્યપ્રકરણ આદિ ઉદ્દેશના અધ્યયનની શ્રીધર્મરત્નરૂપિ અને આજે ચર્ચિઓના અધિકારથી મનાઈ જણાય છે

પ્રશ્ન ૧૦૩૦-અનતત્ત્વમાણુ નિષ્પન્ન એવા પુદ્ગલ સંકલ્પમાં વર્ણુ મધ રસ રસ રસ સરમાન ઓળમાં ઓળા ઢેલ્યા હોય અને વધુમાં વધુ ઢેલ્યા હોય ? એક પરમાણુ મા તો મેજ રસ હોય છે તો આખા સંકલ્પમાં વધુ વ્યાપી આવી શકે ?

સમાધાન-સપ્તગ્રહ કક્ષ અને મૃદુસ્પર્શ સંકલ્પ સ્વભાવરૂપ હોવાથી સંકલ્પ હોય ત્યારે યાવ પરમાણુમાં એકેક રસ મધ રૂપ હોય અને મે રસ હોય છે

પ્રશ્ન ૧૦૩૧ દરેક સૂત્રનાં કર્ણ ૧૦ પૂર્વધરોજ હોય છે તો પછી

પીસ્તાનીમને આમ તરીકે ગણનામાં કેમ આવે છે ? અને બાકીના ને સૂત્ર શા માટે ?

સમાધાન-છેલ્લુંના કયા દશપૂર્વધરજ દાખ એવો એમ જણાવ્યો નથી વર્તમાનમાં ચોમની ક્રિયાવાળા આગમો અને તે સિવાયનાં સૂત્રો કહેવાય છે (અગવિજ્ઞાન વગેરે પવનના આધાર છે)

પ્રશ્ન ૧૦૩૨-આરેનિશય પૈકીના કયા કેવો પોતાના મૂળચરીર પોતાના સ્વાનુભાવી બહાર જતા હશે ?

સમાધાન-મૂળચરીરે કોઈપણ દેવ દેવતાથી બહાર જાય નહિ

પ્રશ્ન ૧૦૩૩-એવોને મનો બદાલુ આધાર હોય છે તો તેને તથ્ય આધાર પૈકીનો સમજવો ? કે તેથી શુદ્ધ ?

સમાધાન-ઓજાઆધારઆદિ તથ્ય વિભાગો ઔદાગિકની અપેક્ષાએ ગણાય મનોમક્ષિનો આધાર સોમાધાર ગણાય

પ્રશ્ન ૧૦૩૪-ગર્ભજ જીવમાતાના રક્ષિર અને પોતાના વીર્યમાં ઉપજી શકાય છે તો જીવ ગર્ભમાં આવતાની સાથે રક્ષિર અને વીર્યનો આધાર કરે કે બીજી કોઈ વસ્તુનો ?

સમાધાન-ગર્ભજપ્રવેશિય પ્રથમ ઓજાઆધાર છે અને તે શુકરક્ષિરનો હોય

પ્રશ્ન ૧૦૩૫-નવકારમાં નમો સામે સત્ત્વગુણિયો એમ કેમ નહિ ? કદા સત્ત્વરુપુ કેમ ?

સમાધાન-આચાર્ય અખયદેવસરિજી અરિહતાદિ ચાર પદોમાં પણ સત્ત્વપદો જોડવાનું કહે છે જિનકલ્પયથામ્હદઅં બેદો સાધુમાં હોવાથી સત્ત્વપદની જરૂર પણ ગણી છે આચાર્ય ઉપાધ્યાય સ્થિરકલ્પમાજ દાખ

પ્રશ્ન ૧૦૩૬-અરમતીર્યકરની ૧૬ પદોમાં ૧૬ દેશ પ્રમાણે રાત્રે ના રીઓ અને સ્ત્રીઓ પેરી હોય કે નહિ ? અને જેની હોય તો તેમનો શુ ને આવર છે ?

સમાધાન-રત્નપોની હાજરીઆથી સતત દિવસ જેવું હોવાથી

સોનપદારની દેશનામાં શ્રીમનુર્વિધમય દેશ

પ્રશ્ન ૧૦૩૬-કાનિકસૂત અને ઉત્કાનિકસૂત એટલે શું ?

સમાધાન-સતદિસના પ્રથમ અને ચરમ પેરે બધાય તે કાનિક મૂત્ર અને કાનિકા છોડી સર્વ વખત બધાય તે ઉત્કાનિકસૂત ગણાય

પ્રશ્ન ૧૦૩૮-પ્રવચનસ શેઠારગીઠા તથા કર્મમયગીઠામાં મુનરિ ભાગમાં ૫ તુ પ્રમાણ બધવામાં નથી તેમ કહે છે તો તે વિશે આપ બધવા દે તો કહોશું ?

સમાધાન-આચાર્ય મહારાજગીઠેવે દ્રશ્યરિશ્ત શ્રીશ્રદ્ધિનિહસની ગીઠામાં અર્ધાધિકારવાળું અથવા સ્ત્રાવિતવાળું પણ લેવા બધાવે છે

પ્રશ્ન ૧૦૩૯ મહારિદેહમાં અર્ધાની પેઠે વર્ષ વ્યવસ્થા ખરી કે નહિ ? કયાનુયોગમાં ક્ષત્રિયોના ઉદાહરણે આવે છે તે દિસામે બીજા કેમો પણ અનાદિકાળથી દ્વાવાનો સભવ ખરો કે નહિ ? અને હોય તો આ કુમમાં બરેન સર્ગના વખતમાં જન્મલોની કૃત્તિ કશું એમ તો કહોજ નહિ

સમાધાન-કુમગીવાના વખતમાં વર્ષ વિભાગ ન હોય અસિ આગિ પ્રતિ થાય ત્યારે તે હોય છે

પ્રશ્ન ૧૦૪૦-મહારિદેહમાં પણ અર્ધાની પેઠે પંદરશન ખરા કે નહિ ? અથવા એક વસા ? અને હોય તો કયા સુધી રહેવાના ?

સમાધાન-મહારિદેહમાં પણ જુદા જુદા મિથ્યાત્વિર્ણનોના અસ નવ નથી

પ્રશ્ન-૧૦૪૧ એમ ૧૪-૧૦ પૂર્વધરો સર્જનાય છે તેમ ૧૧-૧૨-૧૩ પૂર્વધરો મર્ત્ય કાળમાં હોય ખરા કે નહિ ?

સમાધાન-અર્ધા શ્રીમુસબદનુ નિર્વાણ યતા પૂવેનો સાથેજ નિરુદ્ધ થયે છે પણ બધે ક્ષેત્રે અને તેમ નથી

પ્રશ્ન ૧૦૪૨-પ્રેલાપૂવ કરતાં બીજાં પૂર્વે અનુક્રમે જમણાં લખે છે અને પાની સખ્યા તો એટલી વર્તા લખે છે, તો તેને જમણાં જમણાં કેમ સમજવા?

સમાધાન-સ્ત્રવાવન્ત કે અર્થાધિકારવાળા પદોમાં અક્ષરનું સરખા પાણુ ન હોવાથી માન લેવડું હતાં લેવડા પદોની સખ્યા હોવાની જરૂર નથી.

પ્રશ્ન ૧૦૪૩-સાત્તકારો સમ્યક્ત્વનાં પ્રથમઆદિલક્ષણોમાં શમ લક્ષણનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે અવરદ્વેડ મિ ન કુપદ્ ૦ ઇતિાદિ તથા 'અપરાધિ શુ રે પશુ નચિ ચિત્તથી, ચિત્તિરે પ્રતિદૂળ' વગેરે તો એવાં શુશ્લોકો રહેલા અચિરતિસમ્યક્ત્વને પશુ દોષ છે અને તેઓને અનર્થદડની દિસાનો પશુ ત્યાગ હોનો નથી તો પછી અથદડપ એવી સાપરાધની દિસાનો ત્યાગ કે રોષ તો હોયજા કયાથી? અને અણુપ્રતોને ધારણ કરનાર દેશનિરતાવાળો જો પાચમે શુશ્લોકો દોષ છે તેને પશુ નિરપરાધ તસજીવની દિસાનો ત્યાગ છે અથાનુ અપરાધની દિસાનો ત્યાગ કે રોષ પાચમે પશુ શુશ્લોકો હોનો નથી તમી છૂં શુશ્લોકો રહેતા પ્રમત સયનો જો કે તસ અને રથાવર બંને પ્રકારના જીવોની દિસાથી સવથા વિરમેવા છે પરંતુ કમ્પવના ઉત્પાળા હોવાથી અપરાધી હવો પર સર્વથા કોષ રહિતપણુ તો તેઓને પશુ દોષાને સંભવ નથી તો શુ એ ત્રણે શુશ્લોકો સમ્યક્ત્વનાં નિમગ્ન ૥ મા ૧૧ ૬ સમ્યક્ત્વ વિનાના માનના?

સમાધાન-દસનીયમોદનીયના લક્ષણપરાપચ્ચાર્થી થયેન 'તરતની અપ્રતીતિ અને અનતાનુગમિના લક્ષણપરાપચ્ચાર્થી થયેલ અન તની પ્રતીતિના નારાથી સમ્યક્ત્વનિર્ણયો જીવ પરમપ નેજ સધ્ય અને પ્રાપ્ત મજ્જનારો હોય અને તે એટલે સુધી મોક્ષમાર્ગની આરાધના ॥ ઉત્તમતા મજ્જનારા દોષ કે ય્દાન જોસ અપરાધી ને પશુ પ્રાપ્ત થતી મોક્ષમાર્ગની આ ૧ ૫નામાં અગત્ય આવ પશુ ત્રિનિદૂતપ વિચારે નહિ તેમ કર પશુ આ હકીકત આચાર્યવેનુચિતએ શ્રીનાદિનિદૂતની ૧૧તિમા

૨૫૮ હરી છે મોક્ષગમહેતુમિત્તન્ સર્વન્ સ્વદેહાદ્ય અમ્યમ્ નુક
 તદ્વિવક્તામપિ વિષાતે વર્ષેડ્દમિતિ અર્થઃ સ્વદેહાદ્ય અમ્યમ્ નુક
 યથાદિ કારણો છે તેથી બના છેવેને નહીં કેમકે એમ
 અને એને મોક્ષના સાધનોમા દિવ મના છેવેને અમ્યમ્ નુક
 કે અરપનાના રિતિમો દુ વર્તુ નદિ અર્થઃ સ્વદેહાદ્ય અમ્યમ્ નુક
 મિથ્યામીના યેગમા રહેથી અને ય. પ્રદેશને દેવ નુક એમ
 ય. ચોતને બગવાન મહાવીરમહાગુણદ કૃષ્ણમહામુ નુક હે
 વાનતી દેશા નામગુણ એમ, પત્ની કે કે નુક એમ
 અને એનો પણ પુનઃચો ચર્ચા નથી કે અર્થઃ સ્વદેહાદ્ય અમ્યમ્ નુક
 પોતાના પિતારને સનાતને ત્યાગ કરી દેવદેવને કેમ નુક એમ
 આ ઉપરથી એક વાત તો સ્વયં કહે જાય કે સ્વદેહાદ્ય અમ્યમ્ નુક
 મરના પુણ્ય ગ્રહનને તો સુત્ર નુક એમ નુક એમ
 માર્ગની પ્રાપ્તિમા તો મ. ૧. ૧૨૪ સુત્ર નુક એમ
 થતો દારતો પણ મુનિશાસન કે એમ નુક એમ
 તેરીજ બાગ ના સુતી તાજ કે સુત્ર નુક એમ
 દીમા થવાની માથે સુતિ હી ૩ નુક એમ
 ફિર પદગદ એ શ્રીનાથનિ શ્રી સુત્ર નુક એમ
 દાનમાત્ર થતી ગારમા પણ દેવ નુક એમ
 એમ સમજી આશી એક સુત્ર નુક એમ
 નજ મરુ એમ માણુ કે સુત્ર નુક એમ
 દામીને ચારી જનાર એમ દેવ નુક એમ
 પ્રયત્નોને અવપાદ કે સુત્ર નુક એમ
 એનુજ નદિ પણ દેવ નુક એમ
 ન શા કે મો ને નુક એમ

પ્રશ્ન ૧૦૪/નજ નુક એમ

સિદ્ધાચનજ ઉપર એક નુક એમ

જના અના કે નદિ નુક એમ

ઓનુ ચાનુ ઉતરવુ થુ હેય નો વર્તમા કાનમા કેમ ચાનાનો ચોમાસામા
નિર્લેખ કાગ છે ?

મમોલાન-રૂતઘ સ્વામી વર્ષાસમય સમાગત વિજ્ઞાય તથૈવ શૃંગે
સપરિચ્છેદધતુર્માસી તસ્યૌ । તત્ર સ્વાગિનો નિગાસાર્થ દેવા પ્રોત્ક
મહપ જક્રુ । સાધવન્તુ તપોધ્યાનપગયણા કેચિત્ કદરાસુ કેડપિ
સંપવિનમ્યાગ્રે કેચિજીર્ણપપાદેવકુલાદિપુ ચચાલઠ્ઠસ્થાનેપુ તન્નુ ॥
ગીગતુખ્યમાદાત્મમા શ્રીઅન્નિતનાયક બમરાન્ અને તેમના સાધુઓના
ચોમાસા માટે જાણીવેલ સ્પષ્ટ પાઠ કે બમરાન્ અને માધુઓની એકમ
સ્થિતિ જાણીવે છે તે દેખાતુ અને જાનતા તે ચોમાસામા ચાના કરના
માટે ગિરિરાજ ઉપર સાધુઓનુ ચાનુ ઉતરવુ માનેજ નહિ પણ
તત્તો વર્ષાકાલે ગતેડચત્ર વિહરતિ સ્મ । શ્રીસાન્નિતનાયકમહારાજે પથ
બુખ્ય શ્રુમમા નહિ પથ મઠદેવાશ્રમમા ચોમાસુ કરજ છે તેમા પથ
ચોમાસામા ગિરિરાજ ઉપ ચાના તરવાનુ નથી જોતે તે આનખન
પણ હોવાય તેમ નથી જાણ જોયો સાગ્ર અને આચાર બન્નેની દરદાર
ન કરના મનસ્વીપતે મોમે જાપે અને તત્તેઓની ગતિ અને ગિયતિ
જાનિમહારાજ જ જાણે

પ્રશ્ન ૧૦૪૫-દેવતાઓ નીજ નરક સુધી જઈ શકે છે તો ત્યા
નરકમા ગયેના સૌધમાર્ગિ વૈમાનિક દેવતાને અવધિમાન ક્ષેત્રથી અગ્રોતોડમા
પથે અને કર્પ્યતોડમા રિમાની પ્રગતથી જોધુ થાય કે કેમ ?

સમોલાન-દેવતાઓ મળશરીર તો પોતાના સ્થાનમોજ હેય
છે માટે જે જે દેવતાને જ્યાં જ્યાં ખીજે ક્ષેત્ર જવાનુ થાય ત્યાં પથ
ને મળશરીરની અપેક્ષાએજ ક્ષેત્રની મર્યાદા મળવાથી કાષપથ ક્ષેત્રની
ગદિ કે દાન્તિ માનસાની જરૂર રહેતી થી

પ્રશ્ન ૧૦૪૬ જે જે દેવતાઓ બરાસતિ વિચેરે મેંનાના અવધિ
ક્ષેત્રની બદાર જાય ત્યારે બદા ગયેલા પ્રજોમા શુ અવધિનાનાર
ણીયનો કામ થાય છે એમ માનુ ?

અમાધાન-પોતપોતાના સ્થાનથી અને અસધિહુનથી બદલ મથેના દેવતાઓના આત્માના તે બદલ મથેના પ્રદેશોમા પશુ અવધિગાનાવરથી યતો કાયોપશ્ચ ૮ પશુ અવધિગાનાવરથીવતો ૯ ૧ નથી અમમ આત્મ પ્રદેશોરી એક કાયોમ થતો હોવાને લીધે જે જે દેવતાને જેટલું જેટલું અવધિનાન હોય તે તે દેવતાઓમા અવધિદેવતાથી બદલ મથેના પ્રદેશો પશુ તેજાત અવધિગાના વાળા હોય છે એમ તે તે પ્રદેશોને અવધિનાનનુ આવરણ થયેલું માનવાનું જેનું નથી અંકેષા અજવાળા અને અકષા અધામા રતે દેવતા જેમ દીપના પ્રગટગતે પદાયામાં દેખામા સર્વ આત્મપ્રદેશોથી કાયોમરાગો ૮ તેમ દેવતા પોતાના અધાને અમર નીજ સ્થને અવધિથી પદાથને જાળુમા હોયોગવાળુ છે ૩

પ્રશ્ન ૧૦૪૯-વેત્તા જ્યાં પેનાને સ્થાને હોય ૨ ઉત્તરવર્તિનાકરી ઉત્તરવર્તિથી અન્યત્ર અધાને મથેના હોય ત્યારે પેનાનું નિરૂપિત જ અવધિદેવતાને જ જાણે તેા અદ્વદેવતાથી માડીને અન્યુદગમીતા દેવો, કસ્ય નીજ નકે વિગેરેમા અવધિગાનાવરણ લેવાથી ત્યાં મિત્ર કે શત્રુ નાકે પી સાતા અમાના ૬ ના જાનર ૧૨નું ગીમ્મઓને તે કોનું અવધિ ન તેનાથી શી મને ૧૧૫ ?

૨,

અમાધાન-બરાપનિ વિગેરે દેવતામા બવપ્રત્યયિક વૈદ કે મિત્ર તાને લીધે ત્યાં જાય અનુ જમનમા જેમ પૂરબવમા વર અને સ્નેહ મા આન્યા મિત્રા પશુ પૂરબવમા તે તે રેર અને સ્નેહના સંપર્કવાળા કાયોમા તે તે વર અને સ્નેહને અનુમારેજ પ્રવૃત્તિ થારૂ છે, તેમ, ત્યાં પશુ તેા પ્રવૃત્તિ થાય તેમા આજર્જ નથી રાખઓ વગેરે તેવા જ્ઞાનવિના પશુ જગત વિગેરેમા જાડ છે અને ત્યાં તેવા તેવા ક્રમોદયવાળા ગ્રામી યોનો ૧૧૫ પશુ ૩ છે અને કેનાકને યાજવા માટે પશુ લાવે છે

પ્રશ્ન ૧૦૪૮-અસુરરૂપારેના બરાપતિઓમા જે પરમાધામિર્થ છે તેઓને જેમ નિશિટ અવધિના તેનું નથી તેમ પોતાના પહેલા બંનનું નિશિટજ્ઞાન હોઈ નથી તેા ની નાકિર્થે ૨ વખત તે ના મિથોના પહેલા ૧ નાના મથો ૧૧ મને

સમાધાન—નારકિયોને પીડા કરતી વખત ને પરમાધામિયો તે નારકિયોના પ્હેલા ભરતી કરણીના વાક્યો કહે છે તે અવધિ કે વિભગ ગાનથી તે નારકિયોના કૃત્યો જાણીને કહે છે એમ નથી પરંતુ અદ્વી રમરણ કરવાતા વાક્યો કયા ગાનથી પરમાધામી જાણે છે તેનો પ્રુલાસો થવો એવું એ એમ અજાણ્ય એવા પશુ અસ્પર્શમદકાદિ સાધુઓને મોક્ષાદિ તત્ત્વોની કેસના કરવાની શક્તિ તથા હોદ્દા છતાં કદાચ કહે છે તેમ તે મિથ્યાદષ્ટિ પરમામિયોનો પશુ તેથી તોયે બેના કરવી અને તેવાં તેવા વચનો મોક્ષવા તેવો રિવાજજ છે

અર્થ ૧૦૪૮ પરમામિયોઓને એકે દેવતા પશુ ૫૬૨ે પરમાધામિયોના કાર્યો કરવા સમર્થ છે તો ૫૭૧ ૫૮૨ પરમાધામિયો અને તે પશુ અમુક નિયમિત કાર્યથી બે ના કરવાર માનવાની જરૂર શી?

સમાધાન—જે કે દરેક પરમાધામી દરેક ૫ માધામિનું કાર્ય કરવા સમર્થ છે છતાં પોતપોતાના રિવાજથી ને ૫૬૨ે પરમાધામિયો જુદી જુદી પીડા કરે છે અને તેથી જુદી જુદી પીડા વખતે જુદા જુદા પરમાધામિયો જુદા જુદા વાક્યો બોલે છે અને તે વાક્યો બોલવાનો કદાચ પશુ અવધિ કે બીજાના જાતિઅરણ્યનો અજ્ઞાન હતા તબુ તથા સાર્થક થાય છે

અર્થ ૧૦૫૦ પરમાધામી નારકોને જે દર્શનવાદ કૃત્યો મળવાવે તે જાકોને નારકીસાધ્ય માને કે જુદા માને? અને આચા માને નો નારકોને મોને તે તે કાર્યો કર્યાની પ્રતીતિ શાખો થાય?

સમાધાન—પરમાધામિયો નારકોને પોતાના તેના નેણ ગિરાનથી નેરી તેવી વેદના કરે અને જ્યારે નારકીના જીવો અત્યંત નિસાપ કરી અને કરગરે ત્યારે તે પરમાધામિયો પોતાના કદાચથી તેના તેના દર્શનવાદ કૃત્યો તે તે નારકીના સજારનાતા વાક્યો કહે અને ત્યારે તે નારકિયોને ભરપૂરવિક જાતિઅરણ્યથી તે તે પોતાના કાયા ના આપે અને તેથી પરમાધામિના વાક્યોને જુદાં ન માની શકે

પ્રશ્ન ૧૦૫૨-દેવતાઓને આત્મા અને ચેયક્ષેત્રથી સબદ્ધ એવું અવધિગત હોય કે એકકેમા અમબદ્ધ એવું અવધિગત હોય ?

સમાધાન-દેવતાઓનું મૂળ શરીર તો, અવધિના ક્ષેત્રની અદરજ હોય છે માટે દેવતાઓનું અવધિ મુખ્યતાએ તો આત્મા અને ચેયક્ષેત્ર એ ઉભયથી સબદ્ધજ રોય. પણ દેવતા ઉત્તરત્વૈકિયથી ચેયક્ષેત્રની બદાર જાય ત્યારે તેના તેના તેતે પ્રદેશની અપેક્ષાએ આત્માથી અમબદ્ધ એવા અવધિને નિરૂધ કરાય નહિ જો કે મુખ્યતાએ સમ્ય અમમ્ય યોજન વાળા અને સમ્ય અસમ્ય આતરાવાળા અવધિગતના અધિગરી તો મનુષ્ય તિર્પંગો હોય છે મનુષ્યતિર્પંગોનો આત્મા સામાન્યે એકત્ર હોય છે

પ્રશ્ન ૧૦૫૩-ભગવાન જિનેશ્વરમદાગળઓ જે સ્વયસંયુદ્ધ થઈ પ્રવળ્યા માટે તૈયાર થાય છે તેમાં સ્વયસંયુદ્ધપણું તેમના અપ્રતિપાત એવા અવધિગતથી રોય છે કે બીજા કોઈ હેતુથી રોય છે ?

સમાધાન ભગવાન તીર્થ કરમદારાગળનું સ્વયસંયુદ્ધપણું તેઓથીની અવધિગતથી નથી હેતુ જો અવધિગતથી સ્વયસંયુદ્ધપણું થાય તો સર્વ સમ્યક હિ દેવતા અવધિગતવાળા હોનાથી જધા સ્વયસંયુદ્ધ થઈ જાય વળી ભગવાનને અવધિ પહેલેથી છે માટે પહેલેથીજ સ્વયસંયુદ્ધ થઈ જાય ભગવાન જિનેશ્વરમદાગળ સિવાયના પણ ધણા જીવો પૂર્વ બાથી ભાવેના અવધિગતવાળા હોય છે તો તે જધા સ્વયસંયુદ્ધ થઈ જાય પણ તેમ નથી કિન્તુ ભગવાન જિનેશ્વરોએ પૂર્વભવોમા જે જગત્ત્વ કદાર માટે સુચરિતો કયા દના તેના અબ્યાસને હીરે ભગવાન જિનેશ્વરોનું સ્વયસંયુદ્ધપણું દોર છે અને એમ ભગવાન દરિમ સુરિજ પશુ તત્ત્વાર્થગતિમા કરમાવે છે આજ કારખથી શ્રીકરસુત્રકો પશુ પુરિવિદિ જ ખત્યાદિ સુત્ર કવી માત્ર અવધિગતાની સત્તા માત્ર જમુતે છે તથા અવધિગતથી દીગતો મમર, જાણુચની વાત જણાવે છે

પ્રશ્ન ૧૦૫૩-ભગવાન જિનેશ્વર મદાગળઓ જ્યારે દીપ્તિ મના કરવાના વિચારગળ થાય છે ત્યારે લોકાનિકો ઘમ્મતિય પવ્વેદિ અથાન ધર્મતીર્થને પ્રત્યાવો એમ કેમ કહે છે ?

સમાધાન જમરાત્ જિનેશ્વરોના કહેલ જમના કહાર માટે દાશા પીતા પ્રજુવનનો દેવ છે, તે પ્રજુવન ગણુધરના પ્રતિભાવથી થાય તે પ્રતિભાવ પણ કેવળ પછી થાય અને કેવલજ્ઞાનની વૃત્તિ દીક્ષાથી થાય માટે દીક્ષા લેતી એવા વિચારથી જિનેશ્વરો દીક્ષા લે છે અને તેથી તે મૌકાનિક કેવે તેમ કહે છે

મુદ્દા ૧૦૫૪-અમગ્રવિષ્ અને અનગ્રવિષ્ એ બે પ્રકારના સૂત્રોમા ગત્પરમદાશયનેએ જમરાત્ જિનેશ્વર મદારને વિષય શ્રેષ્ઠ ત્રિપદીને અનુસરીને રચેલ સૂત્રોને અમગ્રવિષ્ અને ગાદીના ગણુધરોએ કે બીજાએ રચેના સૂત્રોને અમગ્રવિષ્ કહેવાય છે અર્થાત્ અનગ્રવિષ્ કરતાં પ્રધાનપ્રાય અમગ્રવિષ્નું છે અને ઉત્પત્તિ પણ પ્રથમ અમગ્રવિષ્ની છે અનેક શાસ્ત્રકારો પણ અમાનગ્રવિષ્નું કે અમગ્રવિષ્ અનગ્રવિષ્નું એમ કહે નિર્દેશ કરે છે પરંતુ તત્ત્વાર્થસ્વરૂપે શ્રુત મતિપૂર્વ દ્વયનેકદ્વિદશમેદ એમ જણાવાને તેમજ આપ્તમા પછ તેઓએ જ દ્વિવિધમનેકદ્વાદશત્રિય એમ જણાવી અમગ્રવિષ્ને બ્રહ્મ જણાવી પૂર્વનિષાન કેમ કરેલો છે ?

સમાધાન-એ કે અનેક શાસ્ત્રકારોએ અને ધીનરાયભાવકારો પણ ઉત્પત્તિની અપેક્ષાએ રચમજ અમગ્રવિષ્ એ તેવા વિવરણમા જણાવેલ છે અને તે અમગ્રવિષ્ મિત્રાવનુ થયેનુ શ્રુતજ અનગ્રવિષ્ છે એમ અમાનગ્રવિષ્ના બેદની જગોદર સ્પષ્ટપણે જણાવેલ છે છતાં વસ્તુનાએ વિચાર કરીએ તો ગણુધરમદારનાએ પણ પ્રથમ આભાવિ કે જે અનગ્રવિષ્ એલ આસ્વકના રચમ અમગ્રવિષ્ કે તે સામાન્યિકને ઉચ્ચાર કરી સાધુપણુ ત્રીસ પદીજ વિષય પામીને અમગ્રવિષ્ રચના કરેલી એવે ઉત્પત્તિની અપેક્ષાએ અમગ્રવિષ્નું અમગ્રવિષ્નું પછીજ ઉત્પન્ન થયું છે એમ કહી સમાધાન નહિ પણ ઉત્પત્તિકમની અપેક્ષાએ અમગ્રવિષ્ એલ શ્રુત સમૂદને સુખ્યતા આપીને છતાં અજ્ઞાનસક્રમની અપેક્ષાએ તો સામાન્યિકારિપ આવસ્થાકારિની સુખ્યતા પૂર્વકાલ પણ દની અને વર્તમાનમા પણ છે અને આજ કાલ

થી જ્યાં જ્યાં અગ્નીઆર અમના અધ્યયનનો ઉલ્લેખ અગ્નિમા આવે
ત્યાં ત્યાં સામાદ્યમાદ્યાદિ વ્યક્તિસમગ્રાદિ એવા ઉલ્લેખો જ કરવામા
આવેલાં છે, એટલું જ નહિ પરંતુ આવશ્યકનિર્મુક્તિકારકમગવાનુ મદ
કરવામાથી પણ શુદ્ધાનના અધિકારમા સામાદ્યમાદિ નિંદુસારપણત
એમ કહી જવા શુદ્ધાનમાં સામાયિક વગેરે અનગપ્રવિષ્ટનેજ આદિમા
આવે છે વળી શ્રીનંદીસૂત્રમાં તથા અનુયોગદ્વારસૂત્રમાં અનગપ્રવિષ્ટ
એવા આવશ્યક ઉદાહરણ અને કાર્તિકસૂત્રો જથ્થામાં પડીજ અગપ્રવિષ્ટ
એવા આચારાગાદિ જથ્થાવવામા તથા નિરપચ્છ કરવામાં આવેલ છે તે
નંદી અને અનુયોગદ્વાર જ નેમા પ્રકારે પણ અનગપ્રવિષ્ટનો ઉચ્ચાર
અગપ્રવિષ્ટ કરતા પ્રથમજ કરતો છે એટલે સ્પષ્ટ થયું કે અભ્યાસના
અર્થની અપેક્ષાએ અગપ્રવિષ્ટ કે ત્યાં અનગપ્રવિષ્ટ પ્રથમ અને પ્રધાન
કરીકે લેવાય અને ન અધોઅધ નથી.

મુદ્રા ૧૦૫૫-મીઠેનશાસનનું દર્શન અને અન્યના દર્શનોને અગે
વ્યવસ્થાવાચમૂલ એ ઉપદેશ તરીકે ગાથાનો આધાર રાખીને જોતના આ
સર્વદર્શનોની ઉત્પત્તિ જેન દર્શનથી માની જેનદર્શનને જનક માને છે અને
અન્યદર્શનોને જન્ય માને છે ત્યારે ઉદ્ઘાતિવ સર્વે સિંધવ સમુદીર્ણ-
સ્ત્વયિ ગાદદૃષ્ટય, એવા મીસિદ્ધમેનદિવાનના વાક્યને અગે જોલનારાઓ
સર્વદર્શનો ૩૫ દીધો જેનશામનરૂપ સમુદાયમા મળી છે એમ માની
જેનદર્શનની દૃષ્ટિ સર્વ શેષદૃષ્ટિથી થયેલ છે એમ માને છે અને તેથી
અવદૃષ્ટિયો જનક અને જેનદર્શન જ ન થાય છે એમ માને છે તે
શામનપ્રેમિયોએ કેમ માનવું જાણ્યું છે ?

સાધાન ઉત્પત્તિની અપેક્ષાએ સર્વદર્શનાતરો જેનદર્શનથી એટલે
દાદાગીથી પડી થયેલા છે એમવાનુ શીક્ષકમદેવજી પદ્મસાર્થ
પણ દર્શનાતર નહોતું પરંતુ શીક્ષકમદેવજીએ તીર્થ પ્રવર્તનમાટે
સીધા દીક્ષા પડીજ જવા દર્શનાતરો થયાં છે એટલું જ નહિ
પરંતુ એમવાનુ શીક્ષકમદેવજીના ત્યાગને અનુસરીનેજ થયું છે વળી

પ્રતિની માફક પ્રપચ્છા પણ 'ભગવાન નયમદેવજી' ધર્મ પ્રદેશી
 પ્રતીજ છે પુગલુકારો વિધ્યના અતારોમા પણ શ્રીનયમદેવજીનો
 મનુષ્ય અવતાર તરીકે પહેલો અતાર માને ૬ વળી આત્મા મોક્ષ આદિ
 અતીદ્રવ્ય થોડું, અતીન્દ્રિયતાનીયે સિવાય અીજને જાણી શકે નહિ, અને
 તે ન જાણવાથી તે આત્માની આજ પ્રપચ્છા અતીન્દ્રિયતા મિવાયથી
 સ્વયં થઈ શકેજ હિ માટે અતીદ્રવ્ય એના આત્માની પહેલી પ્ર
 પચ્છા શ્રીનયમદેવજી કેવલતાની ભગવાનેજ કરી, અને પછી તેને અત્ર
 સરીનેજ પીળ દર્શનકારોએ એ આત્માની પ્રપચ્છા કરી નકલ કરી
 આ વાત નો સમજની રહેતીજ છે કે નકીનો પ્રાદુર્ભાવ, અમલી પછી
 જ હોત છે, વળી એ પણ જ્ઞાનમા જ્ઞાની જરૂર છે કે દરેક દર્શન
 કારો ભગવાનના સુખો અને મોખને માટે ધર્મ કરવાનો જણાવેસો હોવાથી
 ધમને મામાત્ર જાણના સાથે તે ધમમા રહેતી સુખ આદિ દેવાની યમિને
 જાણનારો પ્રથમ ધર્મ અને ફળને જણાવનાર જ ને અને તેવું જાન
 વીત ગપરમામાએજ મેળવેલુ છે માટે ધર્મ અને પરમાદિ નિરપચ્છ
 કરનાર આદિ પુરૂષ જો કોઈ પણ હોય તો તે માત્ર વિનિશ્ચય છે
 અને અ ય દર્શનકારો તો માત્ર તેનું અનુકરણ કરનારાજ છે તેરીજ
 રીતે પાપ અને ત આપના કુટ ફળ રૂપે નરકાંતિ જાણનાર અને નેની
 પ્રપચ્છા ગપરમા પણ જો આ ર પુરૂષ હોય તો તે માત્ર વીત ગ મન
 પ્રજુજ ૬ એટલે ક્રિપતિની અપેક્ષાએ સર્વદગતા અને કુમમોનુ મૂલ
 કાળ્ય શ્રીજિનેશ્વરભગવાનનું દર્શન અને ધમ છે અને તેથી ભગવાન
 કનિસરિજ અધકપ્રકરણમા પણ અયથા દેશનાડકમ્મ કુધર્માદિ
 નિમિત્તવાત્ એમ સ્પષ્ટ સ્પષ્ટમા જણાવે છે આથી ક્રિપતિની અપે
 ક્ષાએ મર્વ પ્રસાનુ મૂન અને કુમમોનુ મૂન ના શાગી છે એમ કહડુ
 વ્યાજનીજ છે પણ સગરે થતા મેવન મીગરમા શરીરજ મીગરમા
 જેમ જાણ, નહિ તેમ અ ય ધમોન કુધર્મ પહેલાથી નાદ ગીને કુધમ
 રૂપો કમ્મન નહિ પ્રતી દર્શનકારો અમુદમાં પર્થિ ૥ સ્વરૂપોની
 વ્યાખ્યા સૂત્રથી મત્તમા એકેક નમમાનિયાનાસોને કહેવારા એવા વરો
 વિકાસિકના અલરૂપ નેમમાદિ સર્વનથે શ્રીજિનમામ્મનમો દેવાથી

કુદર્શનેને, નદીરૂપ મણી શ્રીજિનશામનને સમુદ્રરૂપે મળ્યુવામા પશુ
કોઈ પ્રકારની હરકત નથી. શ્રીજિનશામન તત્વાર્થજ્ઞતિમા પશુ નયાતરો
રૂપ સર્વ, અન્યદશનો અધિઆદિ જેવા, દોષા ભગવાનના શાસનરૂપ
સૂર્યથી પરાભવ પામી અતર્ભૂત થયેલ છે, એમ રૂપરૂપણે જણાવે છે.
એ વાત તો ચોક્કસ છે કે અધિઆદિના તેજનો સ્થાના તેજમા અન્ય
ભાવ માય છે. પરંતુ તે અધિઆદિ તેજોથી એક અરે પશુ સ્થાની
પ્રભામા સૂક્ષ્મ અને કુદર્શનામાં સૂર્યની પ્રભા સરખી હોવાથી હરક પડતો
નથી તેમ કુદર્શની ઉત્પત્તિ થયા પહેલા કે પછી શ્રીજિનશામનમા કઈ
પશુ હરક પડતો નથી.

પ્રશ્ન ૧૦૫૬-શ્રીજિનશામનમાં બાળ્ય તરીકેનો વ્યવહાર શ્રીસદ
શામણી પછીજ થયો કે તે પહેલા પશુ તે વ્યવહાર હતો?

સમાધાન-શ્રીનત્યકબાળ્યકાન્ત જિનચરણ મટોલિ તરીકે વર્ણન
કર્તા દુર્ગમપ્રમ્યમાત્યકામ્ય એમ જણાવે છે તેથી બાળ્ય તરીકેનો
વ્યવહાર પહેલાનો જણાય છે. વળી શ્રીઆવમ્બકનિરુદ્ધિમા માસંગ વિભા-
સંગ આદિના અધિકારથી પશુ તેમ જણાય છે.

પ્રશ્ન ૧૦૫૭-આવમ્બકઆદિશાસ્ત્રો જરૂર નિરુદ્ધિત કરનાર શ્રીબદ્ધ
બાહુસ્વામીજી શુનકેવલી છે પરંતુ હેંતા બદ્ધબાહુ નથી એમ સ્પષ્ટ માનવું.

સમાધાન-તે નિરુદ્ધિકર શુનકેવલી બદ્ધબાહુ ન હોત અને બીજા
બદ્ધબાહુ હોત તો ચણ્ડાદિના અધિકાર ન લેતી પાઠશ્વરેસ મદિતેય
આદિના અધિકાર લેત. વળી પેથ અને આપાદ મિવાર્થના મદિનાઓ ની
અધિકતા જણાવત સામાયિકનિરુદ્ધિમા પરંતુ અધિક જણાવત
આવમ્બકમુદ્ધ બાળ્યાદિની રચના તેમના કરતા પહેલાની સંવા પામે વળી
શ્રીસિદ્ધસેનદિગ્ગજ અને બદ્ધબાહુ એકમનીન થઈ ૧૧૫ વાદ રાખવું કે
શ્રીસિદ્ધસેનદિગ્ગજએ તે કેવીક નિરુદ્ધિતની ગાથાઓની ઉપર વ્યાખ્યા
બૂત ગાથાઓ પશુ કરેલી છે એમું જરૂર છે. કેવલઆવમ્બકમા નિરુદ્ધિત
ગાથા વધારે હોવાથી બદ્ધ, અને મુદ્ધબાળ્ય પશુ નિરુદ્ધિત તરીકે
વ્યવહાર થયો છે, અને આચારપ્રકરણાદિમા બાળ્ય નિરુદ્ધિ હોવાથી નિરુદ્ધિ

કિંન ગાથાઓ ભાન્ય તરીકે વ્યવહિત થઈ છે. ગીરનાં લાભાર્થનો અનુયોગ
 હોવાથી તથા દેવદિંક્ષમાત્રમણી સિદ્ધાંતોને પુસ્તકાર કરનાર હોવાથી
 શાસન સભ્યથી કેટલીક હકીકતો તથા સુધીની મૂલ્યમા દાખલ થઈ
 શાખા અને નિહવોનો અધિકાર સ્વકાત સુધીનો ન જણાવે તો શાખાઓની
 પ્રામાણિકતા અને ઇતરની અપ્રમાણિકતા વ્યાપ્ત દલી અને માન્ય થતી એમ
 ન જણાય માટે તે તે ઉલ્લેખો સૂત્ર અને નિર્બુદ્ધિતમા દાખલ થયાં છે
 શક્તિમંદિવાળા મનુષ્યો પ્રાપ્ત અને બેદના વાક્યોને સારી પેઠે સંભ
 રાજ શરૂ

પ્રશ્ન ૧૦૫૮-વિશેષાવસ્થાઓ બાબે જાણામનમા કહેવાય છે
 તે બાબે વ્યાકરણાદિના બાબે જોવાનું હોય છે કે કોઈ બેદ છે ?

સમાધાન-વ્યવસ્થાદિની અપેક્ષાએ જરૂરના મૂલ્યોના પામા-
 ધિપણ્ય માનેતુ હોવાથી જ્યારે સૂત્રોનું વિવેચન કે તા સૂત્ર વ્યાખ્યાની કે
 એવ્યાખ્યાની છે એનો વિચાર પણ તે બાબકારો તે ને બાબોમા ફર છે
 ત્યારે જૈનશાસનમા પૂવ પૂવ મૂલ્યોની પ્રામાણિકતા કહેવાથી જૈ
 શાસ્ત્રના બાબકારોને શાસ્ત્રો વાચ્યોનું નિરૂપણ કરવાનું હોવા માટે
 તેની પરસ્પર સુત્રોમા સંગતિ જણાવવાનું હોય છે કારણકે જૈનશાસ્ત્ર
 બાબકારો પ્રાપ્ત સૂત્રને દુરકત તરીકે કહે નહિ અને કહ્યું પણ નથી
 એટલે જૈનશાસ્ત્રના બાબો સૂત્ર દુરકતનો વિચાર કરના નથી પણ
 ઉત્તરાર્ધનો વિચાર કરનારા છે

પ્રશ્ન ૧૦૫૯-વિસ્તારને જાણવા માટે જે કહેવો અસમર્થ હોય
 તેને માટે સમગ્ર એટલે સહોપથી મ્થન હોય છે ના પછી ઉપ્પન્ને ક્ષેત્ર
 અર્થ વિપરી, સામાયિકસૂત્ર અને નમસ્કા સૂત્ર એ દ્વારશાળી સકત પ્રવચન
 અને ચૌદુર્ગને સમગ્ર કેમ કહેવાય ?

સમાધાન-જે રીતે વિસ્તારથી પદાર્થોનું જ્ઞાન કરી શકે તેવા
 કહેવને પદાર્થોનું જ્ઞાન કરાવના માટે સમગ્ર એટલે સહોપથી કહેવાનું
 હોય છે તેવી રીતે વ્યવહારીક શિષ્યો કરના જુદા અને એવા અનુદ્ધ
 તિય શિષ્યો માટે પણ સમગ્ર એટલે સહોપથી મ્થન હોય છે બીજી

સ્મરણાદિની અસૂક્ષ્મતા માટે પણ સહેપ હોય છે

પ્રશ્ન ૧૦૬૦-શ્રીતત્વાધ્યાપ્યકાર અમ્યર્ચનાદરુહતા મન પ્રસાદ એમ કહે છે તો શુ પૂજન કરવાની વખતે મનપ્રમાદ ન હોય એમ માનવું અને પૂજા પછી પ્રસન્ન થાય છે એમ માનવું ?

અમાધાન-સામાન્ય રીતે તો મનની પ્રસન્નતા વિના પૂજનો પ્રારભ કે કાર્ય થવું જ નથી પરંતુ તત્ત સમાધિએ એ વાક્યથી સમાધિને ઉપજાવે એવી મનની પ્રસન્નતા અમરણની પૂજા કરવાથી થાય છે સામાન્ય પ્રસન્નતા તો પૂજા કરવા પહેલાં અને પૂજા કરતી વખતે પણ હોય છે કેમકે તે સિવાય તો પૂજા પછી પણ સમાધિ કરનારી મનની પ્રસન્નતા આવે નહિ.

પ્રશ્ન ૧૦૬૧-કેટલીક જગ્યાપર સમ્યગ્દક્ષનજ્ઞાનચારિત્રાણિ મોક્ષ-માર્ગ તત્ત્વાર્થઃ નાદસણિસ્ત તાણ માણેજ વિના ન હુતિ ચરણગુણા । ચરણાદિતો મોક્ષો શ્રીકૃપાસ્થાનઃ એમ કહી જ્યારે સમ્યગ્ દર્શનઆદિ ત્રણથી મોક્ષ કહે છે તથા ચરણગુણદ્વિઓ સાહુ શ્રીઅનુયોગનાર નાણ-નિરિયાદિ મોક્ષો નિરોધાસ્થાનઃ એમ કહી કેટલીક જગ્યાપર જ્ઞાન અને વિદ્યાથી મોક્ષ જણાવે છે પણી આવશ્યકનિર્બુક્તિમાં નાણ પદ્યાસગ સોહજો સવો સનમો ય ગુત્તિકરો । તિષ્ઠપિ સમામોગે મોક્ષો એમ કહી જ્ઞાન તપ અને સત્યથી મોક્ષ જણાવે છે તેનું કારણ શું ?

અમાધાન-સ્વપરદર્શનવાળાની મગાળી અપેક્ષાએ સમ્યગ્દર્શન આદિ વધુને અને સમ્યગ્દર્શન સંપન્ન એવા મધ્યની સમ્યાની અપેક્ષાએ કે કેવલ પરદર્શનની સમ્યાની અપેક્ષાએ જ્ઞાન અને વિદ્યાને મોક્ષમાર્ગ જણાવાય તે સીકળ ગણવે.

તેમ એ મરિતનો વિચાર કરતાં માત્ર કમલપદ્મા તેની પ્રધુ જણાવવા માટે નિર્બુક્તિમાં તપને શુદ્ધ ગણાવ્યું છે વારત્તરિકાને તપ ?

હિમચરિત્ર સમ્યક્ચારિત્રરૂપત્વાત્, એમ મ્હી પ્રત્યાખ્યાનમાત્રને
ચારિત્રરૂપ જણાવે છે. આજ વાત સજ્જતવ એ નિર્ધુક્તિની વ્યાખ્યામા
પણ તપને સજ્જતનો એક જણાવનાથી રૂપરૂ છે.

પ્રશ્ન ૧૦૬૨-આનન્દશાવકને અવધિજ્ઞાન જોટલા પ્રમાણમા થયેલ
હતુ તેટલા પ્રમાણનુ અવધિજ્ઞાન શ્રીગૌતમસ્વામીએ સદ્ગુણ નહિ એ
સદ્ભાવ અર્થે કહેવાય કે નહિ? અથવા અસદ્ગુણપ્રધાનની અશ્રદ્ધા
કહેવાય કે નહિ?

સમાધાન-સદ્ગુણપ્રધાનની અશ્રદ્ધા તો ગણાય અને તેનીજ ભગવાન
મહારીડમહારાજને ગૌતમસ્વામીજીને આલોચનાદિ કરવાનુ હરમાબ્ધુ છે.

પ્રશ્ન ૧૦૬૩-સદ્ગુણપ્રધાનની શ્રદ્ધા થાય નહિ તે મિથ્યાચરણ
ગણાય કે નહિ?

સમાધાન-સમ્યક્ચરિત્રનો નિયમ છે, જે સવચ્ચભગવાને કે જોભના
શાસ્ત્રોએ કહેલા પદાર્થોની અર્થા જરૂર કરે સર્વથા અને શાસ્ત્રના વચનોની
અર્થા ન થાય તેને તો સમ્યક્ત્વ હોયજ નહિ પરંતુ સર્વથા અને શાસ્ત્રના
વચનોની અર્થા છતાં જે પદાર્થ જાણનામા ન આપે હોય તેને ત્રિવે
અથવા તેવા દુષોપદ્યમની ગેરદાનરીને લીધે અન્યથા જાણવાથી અન્યથા
અર્થા જોયર થઈ હોય તો તે આલોચનાદિ કરતા સયક અર્થાય રાનુ નર્મમાં
માત્રથી સ્વચ્છ અને શાસ્ત્રવચનોની પ્રતિનિ દ્વેષાથી ભ્રમજોડત અને શાસ્ત્રો
હત પદાર્થ માને માટે મિથ્યાત્વ ગણાય નહિ સમ્યક્ચરિત્ર જીવન પ્રે
એની મા પતાને ખોટી જણાવી હોય તો તરત તેના સત્યત્વને જાણવા
શીર્સર્ગ પામે કે શાસ્ત્રના પામે તરત જાણ અને નેરીજ ભગવાન
ગૌતમસ્વામીજીએ ભગવાન મહારી મહારાજને ને પ્રશ્ન ક્યો અને
પેને તરતજ આલોચનાદિ કયા કર્યા અને જાણવાસાતા પ્યા
જવાર પ્યા કે શીર્ષર્ષદ્ધિમા સદ્દેહ અસત્ત્વગ્રાવ અજ્ઞાનમાળો એમ
રૂપરૂપજો જાણાવે છે. શ્રીમદ્વચરિત્ર મહારાજ તેની પીઠામા પેણ જણાવે
છે કે છા સમ્યક્ચરિત્ર છતાં પણ જે અમદ્ભાવની શ્રદ્ધા થાય તે તે

અગાધીજ થાય અને અગાધી ન હોય તો જરૂર સદ્ભાવનીજ વધ્યા થાય અગાધી નહીં. અસદ્ભાવપદાર્થની શ્રદ્ધા થાય તો પણ સમ્યક્ષિ પણાને બાધ આવે નહિ જો તેને તે, પદાર્થના, નિર્ણયની - શ્રીગૌતમ સ્વામિઆરિની આશ્રય, સ્વીકૃત હોય, અને મત્ય જુલો અને આત્મચાદિ કરનાર હોય અથાત્ અગાધને નામે અસદ્ભાવની શ્રદ્ધા સુનુપી સેનાર, તો નગ્ન હોય એટલું તો જરૂર છે કે સામ્યસુનોથી જો, વાતનો એક નિશ્ચય થાય તેવું ન હોય તો નિશ્ચયરેને કે કેવલીયેને બલાવી દે, પરંતુ એકે પક્ષને સત્ય કે અસત્ય તરીકે કહે કે પ્રરૂપે નહિ અધીજ શ્રીઅમય દેવસરિઆદિ ત્રીકોકાર મહારાજ તેવું રચાને તેઓને બંધાવે છે શ્રી ભગવતીદમા પણ, કાશ્મીરે રચાને તેમેવ સર્વને બારવાથી કાશ્મીરે નીચ નથી વેળાત્ એમ જણાવુ કે, અગાધી પણ અસદ્ભાવપદાર્થને માનતા, ધીકિત આપવાની વૃત્તિમા જણાવ્યા પ્રમાણે સાગી મદાનો ઉચિત થાય છે એમ છે અને કમનૃતિ ત્રી દીકા (વરોળ) પ્રમાણે ઉપધત ન મારીએ તો પણ અસદ્ભાવથી થતી શકમા - પણ કાશ્મીરેદર્શન તો માનવુજ જોઈએ

પ્રશ્ન ૧૮૬૪-શ્રીપર્યુપણા પ્રમા અતવુલેસુ વા દેવદાદિ કદીને નીચ કુસો બ્રતાન્યા તો પછી માહણકુલેસુ વા એ કદનાની શી જાત દર્શન

સમાધાન-અત્યધાનતાદિ કુસો જગત્ માવેની - અરેજીએ નીચ કુસર છે અને આદ્યકુલ જગત્માવની અપેક્ષાએ નીચ નથી, પરંતુ માત્ર ત્રીય પ્રભગવાત્ આદિ ચતાકાપરપની અરેજીએ એ નીચ કુસ છે માત્ર માહણકુલેસુ વા એ ૫૧ શુદ્ધ કેદેરની જરૂર છે અને આગી અપેક્ષા તે પદ દોરાથીજ એક - અવરૂપે અત્યધાનમા જ મેલા હોના છતાં તેમને જચ્ચા એક કન્યકાતરણ એમ રામય તથા જાદસંપને કુન્સપને વગેરે પદો તેઓને

અને ઉત્તમકુલકાળ જણાવ્યા તે પછી એમજ છે

તીર્થ કર - પૂની કૃષ્ણને સંધે કુલમ - એકે

આદિને લાપંકતુ કુલ ન મગે તેનું જે નીચચોન એટલે આરેક્ષિક નીચ
ગોન આધુ કહેવાય કુનચાર્યા બેદો પણ શ્રીતીર્થ કરઆદિની અપે
ક્ષાએજ સેવાય તો વધારે અનુકૂલ ગણાય

પ્રશ્ન ૧૦૬૫-પૂજની અદર દેવોની વિરખના હોવાથી પૂજને
સાવધ કહેવાય કે નહિ ?

સમવાન-પૂજની અદર આરબ થાય છે એમ ખર પણ પૂજને
સાવધ ન ગણાય કારણ કે તે પૂજના થતી વિગધના સ્વરૂપ હિસાસ
છે અને તે સ્વરૂપહિસાથી જાણાયે કે મંત્ર તત્ત્વનજ તેજ પૂજના અધ્યવ
સાયથી નાશ પામે છે જે એમ ન હોય તો નદીને ઉતરનાર સાધુનું
સયમ સાવધ કહેવું પડે અને તેમ કહેના અને માનવા જતાં જત,
નદી અને સમુદ્રમાં સિદ્ધ થતાનું થાય છે તે હોયજ નહિ પૂજના માટે
વિશિષ્ટ પુષ્પાદિની જે વિશિષ્ટજિહ્વા તે સમગ્ર સયમો બાધકારક હોવાથી
સાધુઓ દ્રવ્યસ્તવના અનધિકારી છે અને શાસ્ત્રકાર પણ તો કસિણસજ-
મવિહ પુષ્કાર્દય ન હચ્છતિ એમ રૂરભાવે છે વળી શ્રી રિભદ્રસચિષ્ઠ
અધિકારિયજ્ઞાત્ એમ રૂપજી રો કહે છે એટલે આચાર્યાદિને વૈયાકચ્ય
અને ધર્મસમિતિમાં સ્વાધ્યાયના નિષેધની મારક સાધુને દ્રવ્યસ્તવનો
નિષેધ છે એમ રૂપજી થશે એવીજ રીતે બાલ ન અનુકપા નમા પણ
આવકનો અધિકાર અને સાધુનો અનધિકાર સમગ્ર નેમ છે

પ્રશ્ન ૧૦૬૬-અનુક પદાનથી બોમદિનીજ પ્રતિ થાય પણ નિર્જરા
ન થાય એમ ખર ?

સમાવાન અનુક પદાનથી મનુષ્ય અને દેવોના બોમોની પ્રાપ્તિ થાય
એમ હતા નિર્જરા નજ થાય એમ નથી શ્રીતાતાસત્તમા દાથીએ સદા
લાની અનુક પથી મનુષ્ય યુઆદિ ના પા છે તેમ સસાર પણ પમિત
કર્થો એટલે નિર્જરા ન માનીયે તો તે સસારનું જ પપત્યુ અને નહિ
શ્રીપુષ્પમાતામા પણ મમ્પા રિને અનુકપાથી નિર્જરા થાય એમ
પણ રૂપજી સમગ્ર ગણાવેલ છે નિરનુકોપણ સિર્થ ચમ્પાદિ મતિનું
કારણ હોવાથી અને સમગ્રત્વજાણને કેમ દેવનું આપુષ્ય થવાનું હોવાથી

સમ્યક્ત્વ' દ્રવ્ય અનુકળાં છે એમ માનવું જ પડે છે. આન રાખવું જરૂરી છે કે માનુકોશલ' અને દિસવિતિ કુદરતી' એવું છે.

પ્રશ્ન ૧૦૬૬-દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ 'અને જ્ઞાનસમ્યક્ત્વ' કોને કહેવું ?

સમાધાન-ભગવાન જિનેશ્વરમહારાજને નિરૂપણ કરે ત્યારે જીવો તરવો અને સમ્યક્દર્શનાદિય રત્નત્રયી તેના ગુણો ન જાય એવું અને માત્ર એટલું જ ભગવાન જિનેશ્વરમહારાજને નિરૂપણ કરેલને તત્ત્વ તરીકે માને તે દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ કહેવાય. અને તે જીવો તરવો તથા સમ્યક્દર્શનાદિનું સ્વરૂપ તથા તેના ગુણો જાણીને ભગવાન જિનેશ્વરમહારાજના કહેલા તરવોની જે પ્રતીતિ થાય તે આત્મસમ્યક્ત્વ કહેવાય. ભગવાન 'હરિમ' સરિષ્ઠી પ્રીત્યવસ્તુસતમા જણાવે છે કે, જિજિવ્યસનમેવ તત્ત્વ પર્યત્ત્વ હૃદ્ય દ્વહોઽ દઢવસમ્મત્ત એટલે જિનેશ્વર ભગવાનનું વચન એજ તત્ત્વ છે એવી જે આ શાસનમા રચિ થાય તે દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ કહેવાય. ટીકામા પણ ૨૫૮૧એ કહ્યું છે. 'જિજિવ્યસનમેવ તત્ત્વ, ના'યદિત્યા' નર્ચિર્મંચતિ દ્વય સમ્યક્ત્વ' અર્થાત્ 'જીજિનેશ્વરભગવાનનું વચનજ તત્ત્વ છે' ખીજી તત્ત્વ નથી એવી જે રચિ થાય તે દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ છે અને તે આત્મોગત-દ્રુષ્ટિમાત્ર એટલે તત્ત્વ અને દેશાનુ અગાનપણુ છતાં માત્ર શ્રીજિનવચનની રચિય હોય છે. બુદ્ધપણે જણાવે છે કે જેમ 'આત્મશાળી' હોય તેના સુ ૨ રત્નો ૥ સ્વરૂપ અને ગુણોથી અજાણ એવા મનુષ્યને રત્નને સેવાવું થાય છે એમ દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ જણાવી આત્મસમ્યક્ત્વને જણાવતા કહે છે કે જહમાત્રા જાણસદ્ધા પરિસુદ્ધ તત્ત્વ સમર્થ એટલે યથાવસ્થિત પણે જીવિતત્ત્વ અને રત્નત્રયીના યથાથી જે શ્રદ્ધા થાય તે શુદ્ધ એટલે જાતુસમ્યક્ત્વ જાણવું.

પ્રશ્ન ૧૦૬૮-દ્રવ્યસમ્યક્ત્વ ઉત્પાદન ચતુર્થાં અપૂર્વકરણની જરૂર પડે કે નહિ ?

સમાધાન-શ્રીહરિમ' સરિષ્ઠી જસમુંગયાઓ ચિય
હયે સો સિયવોણે રહાપિદ વીરિય

તત્તો જ દ્વવસમ્મ એમ બધાની સ્પષ્ટ કરે છે કે પરમાર્થથી વિચિત્ર એવા એ સ્વભાવશાંતિ સમુદાયથી પરંપરા આપેશપણે તે બન્ધન મેડું વીર્ય પામે છે અને તેથી દ્વન્ધસમ્મશ્વર યાચ છે એટલે કે પરમાર્થસ્વભાવ કાચ્યુ તરીકે પણ અપૂર્વવીર્યનો ઉત્સાસ અને તથામબ્યત્વાદિને જણાવે છે દીર્ઘાંત્રી તો જગી સ્પષ્ટ સંપદમાં લખે છે કે તે જુવ તેડુ વીર્ય પામે છે કે ને વીર્યથી અપૂર્વકરણપણે ઉત્સાસ પામે રહે છે કે તથા- વિષ વીર્ય લખતે યત્ત ઉત્સસ્યપૂર્વકરણેનેતિ આ બધું સમજવાથી સ્પષ્ટપણે સમજાશે કે દ્વન્ધસમ્મશ્વરને પામવામા પણ અપૂર્વકાચ્યુની જરૂર છે

પ્રશ્ન ૧૦૬૬-અમવાન હરિભદ્રચરિત્ર શીખવવસ્તુમા ધર્માસ્તિકાચ વગેરેને આગ્રામલ પદાર્થ તરીકે લખે છે અને શ્રીકૃત્તરાધ્યમનની મી- શાન્તિસુરિત્રનાગી દીકા તથા શ્રીતત્ત્વાર્થની જ્ઞાતિમાં ધર્માસ્તિકાપચાદિને હેતુબુદ્ધિથી સિદ્ધ કરવામા આન્યા છે તો ધર્માસ્તિકાપચાદિને આઠ માલ માનવા કે કાષ્ટાન્તિક માનવા ?

=

સમાધાન-આગ્રામલ પદાર્થો દૃષ્ટાન્તમાલ ન હોય એમ સમજવાનું નથી પરંતુ જે પદાર્થની સિદ્ધિમાં હેતુ બુદ્ધિ અને દૃષ્ટાન્તને યોગ કરતા શ્રોત્ર એની મતિ મુદ્ધાચ તેવું હોય તેવા પદાર્થોને હેતુબુદ્ધિથી સિદ્ધ ન કરતા આગ્રામી સિદ્ધ કરવા એટલે સામાન્ય શ્રોત્રએની અપેનાએ ધર્મા સ્તિકાપચાદિની સિદ્ધિ આગ્રામલ હોય અને તર્કનિપુણ્યોનાઓ માટે ધર્માસ્તિકાપચાદિ આગ્રામલ હોવા સાથે દૃષ્ટા તમલ હોય તે તો યોગ્ય છે

૧ પ્રશ્ન ૧૦૬૭-અમવાનિ પાચ લક્ષણો દ્વન્ધસમ્મશ્વરમા હોય કે આવ સમ્મશ્વરમાં હોય ?

સમાધાન દ્વન્ધસમ્મશ્વર તો જાણે અને ગ્લનચીના અગાનવાગુ હાનાથી તેમા પ્રશમાદિલક્ષણોનો નિરમ નહિ, પણ જુવ વાસ્તિત્વો અને ગ્લનચીના મયાચ રહે જાનવાગુ બાનસમ્મશ્વર હોનાથી તેમા પ્રશમા લક્ષણો નિરમિત હોય શ્રીકૃત્તરાધ્યમન હુમાવે છે કે માવસમ્મ એવવિ- વમેવ હોઈ જાયજ્ઞ પસમાદ્લિગજ્ઞાય એટલે બાનસમ્મશ્વરના પ્રશમાદિપ

પોતાનો માર્ગને ક ના છે વળી જાન્યત્ત મેમ કરીને દ્રવ્યસન્નાહનથી પ્રથમાદિ ઉત્પત્તિનો નિભ નથી એમ પણ જણાવે છે

પ્રશ્ન ૧૦૬૨-અનમમ્યકૃત્વ અને વ્યવહારમમ્યકૃત્વમાં ફરક જો ।

સમાધાન-અનાનનો મે સ્વભાવ દ્વારા અને જિનવચન ॥ મત્યના રી રચિત માત્ર હોય તે દ્રવ્યસમ્યકૃત્વ કહાય અને પ્રથમ દિશ્યોભાથી અગ્નિતરુદિ કોઈક સમુદાયના જે સમ્યકૃત્વ હોય તે જનસદાર સમ્યક્ કહાય એટલા માટે શ્રીહરિમ સરિત્ત તર-ચરતિમ, આસ્તિકયાદાયતંગમાવદુવત્તુ વ્યારહારિક અર્થાત્ આસ્તિક્યા રમેરે પાત્યવક્ષણોભાથી -મોહ છ, લુપ્તી મુખ્યા એવુ વ્યવહારિકસમ્યકૃત્વ છે અર્થાત્ જે અગ્નિમ્યઅર્થિકા સીધુ છે તે એમ રૂપક જણાવે છે જે વ્યવહાર મમ્યકૃત્વમા પણ આગ્નિમ્ય તે જરૂર જોઈએ જાણી શ્રીહરિમ સરિત્ત પ્રથમાદિ પાત્ય લક્ષણોની ઉત્પત્તિ પ્રથા તુલ્યાર્થીયોગ છે છે માટે પણ પહેલા આસ્તિક્ય યાજ નોજ પછી અનુક પાતિ બને એ રીતે થાય છે એટલે જ્યાં જ્યાં સમ્યકૃત્વમા આગા બોલુ આગ્નિમ્ય એટલે જ ના છે નિભ છે કમ કરે છે કમ ભોગવે ઇ મેક્ષ છે અને મોક્ષના ઉપાયો છે એ , વિચારોના મમ જણાવે જાણી તથા તે વ્યાવહારિકસમ્યકૃત્વમા પણ જોવા જોઈએ

પ્રશ્ન ૧૦૬૩ બાનમમ્યકૃત્વ અને નિશ્ચયસમ્યકૃત્વનો ફરક જો ।

સમાધાન-બગાન જિનેશ્વરમદા અને વિરખજી મદા કુદાલિને અને ગુલગરીનો મધાનમેષ થાયથી શ્રાવિનવચનની પ્રદેશના જ બાનમમ્યકૃત્વ કહેવાય અને તે બાવમમ્યકૃત્વ થાય રીતે અનુકૂળ જાણી સ્વગાન પ્રથમાદિને જરૂર ઉત્પત્તિ મગાનો છે નેમ્મ તે જાણી રહે લક્ષણોએ સરિત્ત તર અને રત્નગરીની રીતે રહે જાણી પ્રતીતિ જે થાય ને નિનસમ્યકૃત્વ કહેવાય અર્થાત્ જે જાણી રહે એજ માર્ગ મમ્યકૃત્વ છે

પ્રશ્ન ૧૦૬૪-નિશ્ચયસમ્યકૃત્વ અને અન્યકૃત્વનો ફરક જો ।

સમાધાન-નિશ્ચયસમ્યકૃત્વ અને અન્યકૃત્વનો ફરક જો

મોળતિ પાસદ્દ ઇત્યાદિવચાવિષય જેણે સમસ્તપ્રશ્નાભિગોએ સહિત જે સમ્યક્ત્વ તે નિશ્ચયમમ્યક્ત્વ હ અને શ્રીઆચારાગના જ મોળ એ વગેરે સૂત્રથી કહેલ કારકમમ્યક્ત્વ પણ આજ છે એવા શ્રીનત્વાય વૃત્તિના વચનથી વિશ્વસમ્યક્ત્વ તેજ કારકસમ્યક્ત્વ છે ભગવાન શ્રી હરિભદ્રસિંહ આવસમ્યક્ત્વ નૈશ્ચયિકમિત્યર્થ એમ જુ રી જે કે પદ્ય વસ્તુમાં આવસમ્યક્ત્વને નૈશ્ચયિકમમ્યક્ત્વ કહે છે પણ તેમા સ્વકાર્યકારિ તયા અને સ્વકાર્યકારિયર્થ એ વગેરે ને નામ પડે અને નૈશ્ચયિકસમ્યક્ત્વનો કારણકાર્યજાર માન્યા છતાં કારકકાર્યની અભેદવિરક્તિ રાખેલી છે એમ સમજવું

પ્રશ્ન ૧૮૭૪-જ્ઞાનાવગ્ધ અને ઈર્મનમોહનીયકમ જુદા નાનાથી ફરી મોહ પ્રિયનો કૃપણમાત્રિ થાય અને નાનાવ નાપનો તપોપામાત્રિ હોય અને તેથી અત્યુચારિ જેણે વિનવ લીધે નીતિ કે તેરનાથની મદા કેમ થાય

મમાધાન-માપનુસારિને જ્ઞાન રત્નાધિના ઉચ્ચી અનાનુ તેમ પરતુ છર્તાતરણે અને સ્વતંત્રીની રૂમિને ગાનર મિથ્યાત્વમોહ પ્રિયના તપોપ સમબાધિથી તે મોહનીયનો અજ્ઞાન થઈ જાય છે અને તેથી જેનું જ્ઞાન તેમા તેા સાચી માયતા હોય પરતુ જે જ્ઞાનસામા આવસ ન જાય તેમા પણ અજ્ઞાની રહિત તેા અસ્ખામન અને તેજ જગે કેમકે નમિ જાણેય એવા સંસ્કાર છતાં પણ મુખિયમિતિઆક્રિમા નિરાધાપ પ્રજ્ઞિ તેજોની હોય છે આ ઉચ્ચથી રજા મમગત્વ છે કે નિશ્ચયસપગદિ જ્ઞાનને પારણ કે જાણ હિ જ્ઞા પણ નમિર્નિર્મિતિઆક્રિમા પ્રવૃત્તિવાળા જો મમ્યક્ત્વવાળાજ છે પણ જે તેજો જાગેના પદ્યોડી બરેમર અદા વાળા જો

પ્રશ્ન ૧૮૮૫ સામાન્ય રીતે અમ્યક્ત્વવાળા કે ના માત્રુ જોઈને ?

સમાધાન-શ્રીનિનેય અગ્રણી માત્રેડી પ્રેક્ષણ- જે માબળવામા આવે તેથી થવાનું અદા છે અને જે વસ્તુ ન જાણાય કે ન અમગાય

તેમા પ્રમાણ કે જે તેના સમ્યક્દષ્ટિઓ હોય એમ સમજવું.

પ્રશ્ન ૧૦૭૬-શ્રીઆવરણકી કૃપિતકાર અણુકપડકામનિજ્જર એમ કહીને અણુક અને સમ્યક્ત્વનું મધ્ય, કહે છે અને તત્ત્વાર્થકારવો જે તે અણુક અને હતા, અને મર્થ તરીકે જાણે છે તેો ને જે અણુક પાંખા શો કરે છે ?

સમાધાન-શ્રીજિનિવાસની પ્રતીતિ જેને ધર્મ હાય તેને પારમાર્થિક એટલે આસ્તિકના અપરપંથની તાત્વિક અણુક પા ન હોય એમ પરમાર્થસૌંદર્યવિજ્ઞાનચર્ચના દર્શનિ વચનથી શ્રીહિમ્મત્સુગિષ્ણ તત્ત્વાર્થ / સિમા ૬ માને ૮ તેથી ૨૧ / થમ ૮ કે સમ્યક્ત્વના કારણ તરીકે કહેમ અણુક પા અપારમાર્થિકી અણુક પા કે અને સમ્યક્ત્વ 'થયા' પછીની અણુક પા એ પારમાર્થિકી અણુક પા જે આજ કારણથી અભિન્ય કે 'મિથ્યાદર્શિ' અણુક પા કે માન્ય મર્થિકી કે અને સેથી તેની કથાવાળાને આ વિવાદો માનસત્ત્વ કારી જાસાને અનુમરણતઃ અણુક નહિ

પ્રશ્ન ૧૦૭૭ ક્રમનુ તત્ત્વ જ્યાં ગુણપર્યાયનુ દ્રવ્ય એમ છે તે પછી દ્રવ્યનિરૂપણ અર્થે તરીકે ક્રમપાત્ર સમજવું ?

સમાધાન-નામકિયા વિદ્યાર્થી અમને પ્રકાર છે, એક તે નામાકિયા નિરૂપણે હોય અને એને અનુમરીને જ શ્રીઅણુકોમકાર માન આવરવામાં આવે વારેમા ચમ્પ જેતજારત દર્શનિ કહેવામા આવે ૮ અને મીને પ્રમા એ છે મનરમુમાજ આરે નિર્મેશ જેડસના હોય છે અને અનુમરીને શ્રી ૧૨ નિર્મા નામાકિ આરેત વર્મુના ધમ તરીકે ગણાવ્યા કે તથા દિગ્દેશવચ્ચમા નામાકિય તુ કમયવસ્તુને ગણી ૮ તેમા જેના પ્રમા મા સર્વે ઉપયોગના કારણ તરીકે ગણીને તેમા ઉપયોગ કિયાએક નાઆમમને જાણનિષ્પદમા અર્થેત ધેની કિયાના અને જાન તથા ઉપયોગ ૧ મારગ તરીકે તત્ત્વ ને ગણીને જગગીર અને અનુશરીત નમ ૧૧ એ બેટો રેડમા અર્થમા ૮ વ્યવહાર માત્રને અતિ કિયે મા આગનુ ક્રમમા આ છે ૧૨ ૫ તુ વસ્તુધર્મ તરીકે

વાની અપેક્ષાએ તો મૂનમ્યં આદિશ્લોકને અત્રષ નદિ આપતા મૂન
ભાવિમવત્પર્યાયાધારતયા દ્રવ્ય એમ કરી નિશાનના પર્યાયના આધાર નહીં
દ્રવ્ય અણુવામાં આવે છે એટલે માનની વિવક્ષા ન કરીએ તો દ્રવ્યનિરૂપ
એ ધર્મ ગણવો અને દ્રવ્યરૂપ આધારની વિવક્ષા ન કરતા માત્ર વિવ
ક્ષિતપર્યાય કે અણુની અપેક્ષાએ આવનિરૂપે ગણાય છે એટલે પૃથગ
નિરૂપ ભેદોની અપેક્ષાએ માત્રો વિવક્ષિતક્રિયાનુમૂનિયુક્તો હત્યાદિ કહે-
વાય છે અને વસ્તુધર્મની અપેક્ષાએ તદ્વાવ પરિણામ, તોરે કહેવાય છે

પ્રશ્ન ૧૦૭૮-આણાગિજ્ઞો જયોઃ એ ગાથા સર્વપ્રશ્નરૂપે લાગુ
કરવી કે પ્રકરણવિશેષને લાગુ કરવી ?

સમાધાન-આણાગિજ્ઞોઃ આ ગાથા શ્રીઆવશ્યકનિર્વૃત્તિના અર્થ
ભાગમાં છે તેથી તે પ્રકરણવિશેષને અંગે લાગુ કરતા આવશ્યકમાં છે ન
હીં । પ્રત્યાખ્યાનનું આવે છે તેથી આ ગાથા પ્રત્યાખ્યાનને લાગુ કરાય
અને આવશ્યકશબ્દના અર્થમાં હોવાથી ઉપસહાર તરફે સેવામાં આવે
તો આખા આવશ્યકને અને ઉપસહાયથી સર્વશાસ્ત્રોને લગુ લાગુ કર
વામાં આવે

પ્રશ્ન ૧૦૭૯-આણાગિજ્ઞોઃ આ ગાથા પ્રત્યાખ્યાનને સી રીતે લાગુ
કરાય ?

સમાધાન-અનાગત અનિશ્ચય પ્રત્યાખ્યાનો પર્વકાલની સાથે
સંબંધ ન મળે છતાં તે અનાગતપ્રત્યાખ્યાનેથી પર્વના પ્રત્યાખ્યાન જેવું
દૃશ્ય અને તે મૂળપર્વની તપસ્સની માફક અતીત અને અનાગતમાં
કરી શકાય એ કેવળ આત્મીય સમન્વય, પરંતુ વધારે દિનિતિના
પરિણામ તથા રૂપના બદલાવ દ્વારા સાથે દૃષ્ટાને, પણ અમન્વય
માં છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૦ શ્રીતત્ત્વસૂત્રમાં શ્વેતાનરે યથોક્તનિમિત્ત પદ્ધતિ
રૂપ રોષાણા એવો પદ અને છે ત્યાં દિનિતિ ક્ષયોપગમનિમિત્ત

એવો પાઠ માને છે એ જે ખડખડ વ્યાજગી પાઠ એવો અને તેનું
કારણ શું ?

સમાધાન--રથમ તે શ્રીકૃતિસામન્યમાં કેવલમૂળ સિદ્ધાન્તના આર
માનો દારોપસમિત છે એવો ક્ષયોપસમથી થતાગણા છે માટે ક્ષયે પર્ણમ
પ ન રખાવે પણ તત્ત્વચાપડ અથવા સદ્દારંગેક્ષ્યો એમ કહેવું પડે
વળી મનિઆનિના સ્વરોમાં તદ્દિદ્રિયાનિ દ્રવ્યશ્ચોગદૈર્ગમનિમિત્ત કહિને કિ
ફેલેવુ જોઈએ વળી દેવતા અને નારકાના અરધિની જે બિન્નતા જણા
વવી છે તે નહિ રહે કારણ કે તે દેવઆદિનો અરધિ મહાક્ષયોપસમ
બગર તો નથી જ યેથોક્ત ૧૬ વાકરનાથી તો કાંઈ થાય કે અવધિય નવી
કૃત્તિને માટે જણાવેવ અવધિયા કવચીના લોકોપમ સિદ્ધાન્ત જે બીજી
અવધિનિમિત્ત અમર પ્રત્ય અવધિયાનનું કૃત્તિ માટે દોષ છે ત
નથી જેમાં એમો માત્ર તે અવધિયા વચ્ચેના ક્ષયોપસમનું નિમિત્ત
શૂન છે જેમાં એવો આ મનુષ્યનિર્મલતા અરધિ છે આ રસ્તુને મ ય
રથાએ વિચારનામે સુગ મનુષ્ય ઉક્તાતિક્રમે જ યથોક્ત એવા યથેકનો
અર્થ સમજનાથી એતાપરના પાઠ ક્રમ ૧ થી ૫ છે એમ રાજપર
કથ્થન કરને પાઠ ૧૫નું કે મૂર્ખ સિદ્ધ પોતાના માતાપતે ૧૧૧ રક કહ
તેમાં અધમ પાઠોશીને કારી થાય તેમ કેટલક અધમગુણેકો સ્વનામર
થમને સ્વતાપર સમાજને અધમ ચીત્રા કરને અધ્યસપણાના નામથી
નવાને છે પણ જરબીર મનુષ્યને નવી મનસ્થતાની પણ હુપના ૧૧
દુશમદના જેટલી અગર તેથી વધાર છે અ ય કૃત્તિનીને માતા નામથી
વચ્ચાર કરના કરતા પોતાની માતાને રધ્યાઆ સમિતી નવાજનાર
તો સુગપવદમા બેસવા લાયક રાજોજા થી વળી અનુમામી અંવરિયન
અન અપ્રતિભાનિ એવા જણ એ વાળું અરધિ તો દેરતાંનારડીને નોય
છે, છતા અનનુમામીઆદિ રથ જે સળું અધધિ તેમને નથી એમ એતા
જાનપ્રત્યયમા જણ રિક પનામો અરધિ અમ જણાનુ નથી કા મુ કે આખી
ગતિમા નાપ્રત્યય તો અનુમામીઆદિ રરરમે છે તેવે બર આઅવધિમા
નિમિત્ત ૧૫ કહિ દોષથી રતિવચો ૭ એ પ્રમાનો હય

અનેમા પણ યથોક્તપણું કારણ તરીકે રહે છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૧-અમલાન શીકમાસ્વાનિનાયકજીને મપૂર્ણ દેહપૂર્વક કહેવામા આવે છે અને તેઓને ઉચ્ચ નાગરીક શાખાના ગણવામા આવે છે તે કેમ ?

સમાધાન-પ્રશ્નકારે સમજાવે છે કે પ્રથમ તો ઉચ્ચનાગરી શાખા આચાર્યશ્રીશાન્તિગોષ્ઠિકર્તા છે જેઓ અમલાન વજ્રસ્વામીજી કે જેઓ મપૂર્ણ દેહપૂર્વક છે તેમના કરતા ત્રણ પાટ ઘેરા છે કેમકે શ્રીઆચાર્યશાન્તિગોષ્ઠિકના શિષ્ય આર્પેદિન છે જે સિદ્ધગિરિ નામે શિષ્ય છે તેમના શ્રીવજ્રસ્વામીજી શિષ્ય છે માટે ઉચ્ચ નાગરી શાખાના હોવાથી દેહપૂર્વક હોવામા અડચણ નથી મુનકેરતિઓ જ સેવાથી બીજા મુન કેવનિઓ અને દેહપૂર્વિકો દેહ સેવાથી બીજા દેહપૂર્વિકો ન હોય એમ નહિ '૧૨૩ પદાવલી વિશેષમા ગણાયેલી તે તે મપૂર્ણ ગણાય જાવાન મદાવીરની વખતે સંકોચની સપ્તમા ઓ પૂર્વી દત્તા અને શ્રીનમ્ર સ્વામીથી બધી પરપગ એકેક જનકેરતિ અને એક દેહપૂર્વી એમ મનાય નહિ આર્પેવમ્ ઓપૂર્વી દત્તા અષમિતનાગર કોડિન્ય બાણપ્રવાદને ધરનાર દત્તા શ્રીમદ્ગિરિના શિષ્ય ધનમુખ વગેરે દત્તા વધી બાંધકાર પોતાને ઉચ્ચ નાગરાયક એમ જણાવે છે પરંતુ ઉચ્ચનાગરી શાખાના જણાવતા નથી ઉચ્ચનાગરી આગી નામ નેમા જ મેનની મહતા જણાવવાં પણ તેમ સખાય ઉચ્ચનાગરી શાખા કે તા ઉચ્ચનાગરી પહેનાની હોય તે સ્વાભાવિકજ છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૨ અમલાન ઉચ્ચઆતિનાયકજી સત્ત્વાધ્યક્ષદ્વાન સમ્યગ્દર્શન એમ કરમારી શુ અમ્ય સંનનો નિર્દેશ કર્યો છે ?

સમાધાન-ઉદેશ નિર્દેશ લાગુ અને પરીક્ષા નામના આરવિષયોને અંગે એ સ્વથી લક્ષણ કહેવામા આ પુ છે ઉદ્દેશનો પ્રશ્ન અને નિર્દેશનો દ્રવ્ય શુષ્ક અને દ્વિયામાથી અન્યનમપણના નિયમરૂપે ઉત્તર તો નિશ્ચય આપી સૂત્રમા કસ્તનો છે આ કમીકત બાળને સ્વેષગણે જણાવશે પરીક્ષાએ તો લક્ષણની સમન્વયકતાનો વિચાર છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૩-નિર્દેશ૦ વગેરે સૂત્રથી સમ્યગ્દર્શનનાં સાધનનો નિમિત્ત થાય નેમ છે તો પછી તત્ત્વનિર્માણાદિ૦ એ સ્વં કહેવાની જરૂર શી ?

સમાધાન-નિર્મલાર્થમાં જેમ કહેવો નિર્દેશ કરતાં ઔપચારિકાદિ આવયુંકાં એવું જે દ્રવ્ય તે જીવ એમ કહેવામાં આવ્યું છે તેવાં રીતે સમ્યગ્દર્શનના નિર્દેશમાં એટલુંજ કહેવાય કે દર્શનગ્રાહનીયના કાયોપસમાદિથી થતો આભાનો ગુણ તે સમ્યગ્દર્શન છે એટલે નિર્દેશમાં ગુણપણનો અને સાધનમાં તેના કાયોપસમાદિ સાધનનો નિમિત્ત થવાનો છે પરંતુ તે કાયોપસમાદિના કારણો નિસર્ગ અને અધિગમ છે એમ અહીં જણાવાય છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૪-અવધિગાનના સાધનમાં દ્વિવિધોડયવિઃ એમ કહી સૂત્ર કયું ઉપયોગમાં સ દ્વિવિધોડયવત્તુર્ભેદ એમ બે કહેવું સૂત્ર જણાવું તો તથી અહીં સમ્યક્ત્વમાં તદ્દ્વિવિધ એમ કેમ ન કહ્યું ?

સમાધાન-અવધિગાન ઉપયોગ હૃદયો આદિના નિરૂપણમાં બેદો જણાવના માટે જુદા સૂત્રો મળ્યા છે પરંતુ મન પચાવના બે બેદ જુદા સૂત્રથી જ જાણ્યા નથી આવના છે બેદ માટે નામથી જુદા સૂત્ર નથી એવી રીતે સમ્યક્ત્વના બેદ માટે જુદા સૂત્ર ન કરે તો પણ અસ્યક્ત નથી, છતાં નિસર્ગ અને અધિગમ સમ્યક્ત્વના બેદો નથી પરંતુ ઉત્પત્તિના કારણપૂર્વ કાયોપસમાદિના કારણો છે વળી જેમ અવધિના બે બેદો વગેરે પરસ્પર અનાવરાણા છે તેમ આ નિસર્ગ અને અધિગમ પરસ્પર અનાવરાણા નથી કિંતુ નિમર્જવાળાને પણ અધિગમ સમ્યગ્દર્શન થતું હોવાથી સદ્ભાવવાળા પણ આ બેદો છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૫-તત્ત્વાર્થશ્રદ્ધાન સમ્યગ્દર્શન અને તત્ત્વનિર્માણાદિગ માદ્વા એમ બે સૂત્ર કરવાની અપેક્ષાએ યથોક્તનિમિત્ત તત્ત્વાર્થશ્રદ્ધાન સમ્યગ્દર્શન એમ કેમ ન કહ્યું ?

સમાધાન-એ બે સૂત્રો અને ચારિત્રના કારણોથી

વ્યા છે, પરંતુ સમ્યક્સેન પૂરેકું જ્ઞાન અને આગ્નિ સેવાનું દેવાયી
તેના લક્ષણની જરૂર ન મળી અને સમ્યક્સેનના લક્ષણની જરૂર મળી
તેનું સૂત્ર જુદું કર્યું આગત પશુ ઉપયોગો લક્ષણ એમ કહીનેજ તેના
બેદોનું સૂત્ર કરેલ ॥ વળી અંતરગ તેનું નિર્સંગોદિ નથી પરંતુ કષ્ટો
પરામાદિ છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૬-અરધિજ્ઞાન ॥ બેદો દેખાડતા દ્વિપ્રત્યયોડયધિ એમ
કહીને અથવા મવયયોવતપ્રત્યયો એમ કહીને બાધો નારકદેવાના ઈલાહિ
કેમ કહ્યું નહિ ?

સમાધાન-જે કે આમાન્યરીતે તેનું નિમિત્ત પ્રત્યય એ સમજા કાઢ્યું
વચક ગણ્યાન છે જતા રીકમાત્ર જાનિજીને સમજા જુગ જુ આસાર્યમા વાપરે
જ અન્યાયે થયેન કાવચી ચતા કર્યેને સ્થાને મધ્યપ્રત્યય લાઘવપ્રત્યય
ની માફક પ્રત્યય સમ વાપરે છે આનુઆદિ ક્રમેથી બન અને તપ
અવધિથી અધિ છે અને તેનાથી જ્ઞાન (અરધિ) અને વૈકલ્પ અને
તૈજસ થાય છે અર્થાત્ અરધિ માટે બન નથી અને વૈકલ્પાદિ મટે
દારોપશમિકાદિભાવનળી તપઆદિ નથી એમને કાર્યકાર, મા બારના
વિષયાંસે નવપ્રકાર રીક મળે છે વ્યાસારનાનું કાળ જણ્યાનનું કાળ
ત્યારે નિમિત્ત સમ વાપરે ॥ એમ યથોક્તનિમિત્ત અને તદિદ્રિયા-
નિદ્રિયનિમિત્ત રીકે અને આમાન્ય કારણમા જેનું જણવતા માત્ર ૫ થયી
અને વૈકલ્પમા વાપરે છે જે સત્તિપર્માં વન્વહેત્વમાત્રનિર્વેરાશ્યાં
પ્રમાણનયે, નિર્દેશં ધાનત, સસંત્રૈશ્વ, સમુત્તિંત્રૈશ્વ તપસાં
ઔપચર્યામાત્ વગેરે સ્ત્રોમા છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૭-જથથ જ જાણેજ્ઞાનં ચડકા વૈરિસુદ્ધં તમા-
દમય સવં નામાદિતિય ન્વરં ઈત્યાદિક વાક્યોથી સર્વેપ થયાંમા નામાદિ
ય તિ વાપર્યા મિદ છે ને ત્તી મીનત્તસાથમાયકાર મહા

ચળ છુ અને દ્રવ્યઆત્મા નિષ્કેપાની બાબત કરતા કુલ્યોડય મગ
એમ કરીને જીવ અને દ્રવ્ય વચ્ચેના દ્રવ્યનિષ્કેપનો નિષ્કેપ કેમ કરે છે ?
સમાધાન-કેવર, જણાવેલ પડેલા જિજ્ઞાસુ આ બે વ્યવસ્થા
એવો અર્થ કરી, નામાદિ, નિષ્કેપાની વખતે જસ્ટ જ જીવમ્, વાદ્યવાદિ
જણાવી શુદ્ધ શુદ્ધ નામાદિ નિષ્કેપા સેવામા આવે ત્યારે નામાદિ ચાર
નિષ્કેપાની નાકા છે એ સહેલે સમજ શકાય તેમ છે, પરંતુ જામાદમય
જણાવેલ વાદ્યોથી સાધેલ શુદ્ધને જેમ અર્થમા ને પદાર્થમા એવો અર્થ
કરવામા આવે ત્યારે એક વસ્તુને આડીને આડે નિષ્કેપા થાય તેની વખતે
તત્ત્વાર્થકારના કથન પ્રમાણે નિત્ય અવસ્થિત પદાર્થમા દ્રવ્યનિષ્કેપાની શૂન્યતા
દેખાડે તેમા આશ્ચર્ય નથી

પ્રશ્ન ૧૦૮૮- ઉપયોગરૂપ આગમ અને ક્રિયા પ્રત્યક્ષરૂપ નોઆગ
મા આગને મૂતમ્ય ગાવિનો શા વચ્ચે પડેલી જણાવેલ દ્રવ્યતત્ત્વ
સેવા નિત્ય અને અવસ્થિત દ્રવ્યમા દ્રવ્યનિષ્કેપા ચોરનારૂપે ન દેખ એ
સ્વાભાવિક છે પરંતુ જામાદમય રૂપે વાદ્યોથી નામાદિ ચાર નિષ્કેપા
એકજ વસ્તુમા છે તો દ્રવ્યનિષ્કેપામા લક્ષણ કેમ થયે ?

સમાધાન-ગુણપર્યાયવદ્ દ્રવ્ય એ સત્ત્વી દ્રવ્યમાત્ર શુદ્ધ અને પર્વાવ
જાણ છે એમ માનવાની કાઠ જેન કે તમાનુસારીથી ના કહી શકાય તેમ
નથી પણ અવિપ્રમ્ન એવા યના લક્ષણની વખતે જુન અને ભાન
ધન એવા પ્રત્યક્ષોની મરજીના એટલે પદિષ્ટામિષજ્ઞાની ચોખ્ખાને મેલી પડે
ઓ તેની અપેક્ષાએ મૂતમ્ય એ પદ કહેવું અને ને જાણવી ગણ્ય
પરંતુ નામાદિ ચાર નિષ્કેપ ન એક વસ્તુમત ત્યારે સેવા મેલ ત્યારે ત્રણે
શબ્દ પર્વાયના આધારને દ્રવ્ય તરીકે ગળી મૂતમાવિમલપર્યાયધારો
દ્રવ્ય માયના તિલાવિસય વિસેસેડ એ વોરે લક્ષણો લઇને વતમાન
પદાવના આગને પણ દ્રવ્યનિષ્કેપામા લઈ શકાય છે

પ્રશ્ન ૧૦૮૯-મગધાન કમ સ્વાતિશ્ચમદા ?

ગ્રાણિ મોક્ષમાર્ગ એવી રીતે જણાવેન સત્ની વ્યાખ્યામાં બાહ્યકાર સમ્ય
 ગદર્શન સમ્યક્જ્ઞાન સમ્યક્ચારિત્ર ચ એમ કહી સમ્યક્સત્ત્વની માફક જ્ઞાન
 અને ચારિત્રને પણ સમ્યક્શબ્દ જોડે છે પરંતુ સૂત્રકારમહારાજ તો
 મતિશ્રુતાવગ્રિમન પર્યાયકેવલાનિ જ્ઞાન અને સામાયિકચ્છેદોપસ્યાપ્યપ-
 રિહારવિશુદ્ધિસૂક્ષ્મસંપ્રગયયથાગ્ય તાનિ ચારિત્ર એવા સૂત્રે કહે છે
 અર્થાત્ જ્ઞાન અને ચારિત્રને સ વધુ એવું વિશેષજ્ઞ લગાડના નથી તો
 તેનું કારણ શું ? અને તેની એ બાબત સ્વોપદ્ય છે એમ કેમ ગણાય ?

સામાધાન દશ નબ્ધાદિનો હેતુ કરતા આદિમા જોડેલું સમ્યક્ષબ્દ દર્શન
 અર્થે જોવા લાગ્ય ચાપ અને તેથી જોવા મમ્યક્ષબ્દ એકાદ એવા વાંધા લઈ
 શકાય નહિ અને બાબતકારે સમ્યક્દર્શનમા રહેન મમ્યક્ષ ની વ્યાખ્યા
 કરી પણ જ્ઞાનચારિત્રયોરપિ એમ સ્પષ્ટ મન્દોર્ધી ગા । અને ચારિત્રમા
 મમ્યક્ષબ્દ જોડાનાની જરૂર જણાવી છે સૂત્રમા એવુંજ રમ્ય ન્વ ઉતા પણ
 જે જ્ઞાન અને ચારિત્રના સૂત્રોમા મમ્યક્ષબ્દ જોડ્યો ત્યાં તે મુખ્યતાએ
 સમ્યક્ જ્ઞાનપૂરકના જ્ઞાનચારિત્ર લેવાની અપેક્ષા મે છે અને તેથીજ
 મતિશ્રુતાવગ્રયો વિપર્યયશ્ચ એ કહેવું જાગૃતી કરે જે નહિ તર સમ્યક્ગિ-
 ય્યાદિપ્રશ્ન જ્ઞાનાનાને એમ એવું પણ જ્ઞાન સામાયિકં એ સૂત્રમા
 પણ સમ્યક્ચેત્ત્વનિમ્નેદાં એ સૂત્રથી સમ્યક્ષ ની સ્પષ્ટપણે અનુગતિ આવે
 તેમ છે એવે બાબત તથા સૂત્ર એકજ બાબતના છે અને તેથી સ્વો-
 પદ્ય માનવા યોગ્ય છે

૫૩ ૧૦૮૦-શબ્દોમા દર્શની વિરૂપીનના માટે મિથ્યા જ્ઞાન
 અને જ્ઞાનની વિપરીતના માટે અજ્ઞા શબ્દ વપરાય છે તો તેની માફકજ
 ચારિત્રની વિરૂપીનના માટે મિથ્યાચારિત્ર કે અચારિત્ર એવો શબ્દ કેમ
 કાઢી પણ જાવો કેટલું પણ સાચાકારે વાંચ્યો ત્યાં ? અર્થાત્ શું એમ
 માત્ર ક દર્શન અને જ્ઞાનમા મમ્યક્ષબ્દ અને વિપરીતશબ્દ મે દ્વિ-
 ૫૧ ચંચિત્ત્વ તે મે સંભાવ નથી ?

સમાધાન—વ્યા। રાખો કે મિથ્યાદર્શન અને અજ્ઞાન એ બે પદાર્થો અને પશુ સમ્યગ્દર્શન કે સમ્યગ્જ્ઞાન ॥ કાપદાને આપે નહિ, પરંતુ સામાયિકાદિચારિત્ર તો એવી ચીજ છે કે તે સમ્યક્ત્વઆદિથી રહિત હોય કે ગદિન હોય તો પશુ પાપના બંધન અને દુર્ગતિમા પડના ને રોકવા રૂપ કૃષ્ણ તો સર્વચારિત્રમા હોય છે આ કારણથી તો અનન્ય અને મિથ્યાદિ છતાં પશુ નતધારક ધનારો નગકાદિ દુર્ગતિમા નથી જ નતો એ ચોક્કસ છે અનુસર અને ઐવેયકે જવાવાળાના ચારિત્રમા કુરક થી એમ સેવાય તો પશુ પરિણામમા તો કુરક છે જ ને એમ ન માનીએ તો મિથ્યાદિતિનુ ઉત્કૃષ્ટ વર્તન બીજું કળ દેનાર માનવુ પડે

પ્રશ્ન ૧૦૬૧-હિંસા એ સૂનની આગળ મહાનતની સિદ્ધિ ક્યાં છતાં સવરખ વનમા ચારિત્રશબ્દ શા માટે ઉભો કર્યો

અમાવાન પ્રથમ તો પાચે ચારિત્રમા મહાવતો તો છે જ એટલે મહાવનની અપેક્ષાએ ચારિત્રમા તાત્તત્ત્વમા નથી જો કે દિગબરો કે જોઓ શ્વેતાબરો એટલેકે જોઓ વચ્ચુક્ત મુખ્યનાએ છે તેમાથી નીકળેલા તેવાથી શિરૂપ વચ્ચવાળા અમે છીએ એમ કહી પોતાને દિશારૂપ વચ્ચવાળા કહેવડાવે છે તેઓના દિસામે તો મહાનતમાં નિર્મયતા છે એટલે ચારિત્રપદને પરાવર્ત નામો છે પરંતુ શ્વેતાબરો મમતવને મથ માનના છોવાથી નિમિષના પાચ પ્રકાર અને ચારિત્રના પ્રકારોપશુ માનવાની જરૂર છે વળી નિર્મયો સવચા દિમાદિના ત્માગરાળા હોય પશુ ચારિત્રવાળા હોય નહિ આ કહીમન પણ મમતવને મથ તરીકે માનનાર અને સામાચારીને ચારિત્ર માનનાર મા િ મમશે

પ્રશ્ન ૧૦૬૨-શ્રીનવાયસનમા તત્તમાણે એમ કહી પરાંશ અને પ્રત્યક્ષ એમ બેજ પ્રકારના પ્રમાણો જણાવનામા આવે છે અને શ્રીઅનુ ચોગ્દાર તથા શ્રીમગનનીજીવચેરેમા રૂપષ્ટ રણે પ્રત્યક્ષઅનુમાનન્ય દિ ચાર પ્રકારના પ્રમાણો જણાવનામા આવ્યા છે, તો પછી એ તત્તાર્યસૂત્રને શ્વેનાગરામારે કરેતુ છે એમ કેમ માની શકાય ?

સમાવાન-પ્રથમ તો અનુયોગના અને શ્રીમગવનીજીવજેરેમા પ્રત્યક્ષઅનુમાનાં ચાર પ્રમાણો જણાવ્યા છે તેમજ શ્રીનંદીસૂત્ર દાણાગ તથા જનકદ્વય્યાદિ અનેક શ્લોકાનુસારોમા પરોક્ષ અને પ્રત્યક્ષ એવા પ્રમાણના બે બેદો પણ જણાવેલા છે.

પ્રશ્ન ૧૦૯૩-કેટલાક શ્લોકાનુસારોમા પરોક્ષના બે પ્રમાણો જણાવ્યા છે તો પછી કેટલાકમા ચાર પ્રમાણો કેમ જણાવ્યા છે ?

સમાવાન-અનુયોગ કરનારે પોતે પદ્યોનો નિશ્ચય પડેલો અને પ્રત્યક્ષ એ બે પ્રમાણોદ્ધારએ કરાવેલો હોય છતાં શ્રોતાને અનુયોગ કરતા તેને પ્રત્યક્ષઅનુમાનાકિયથી અવગતિ હોવાથી તે ચાર પ્રમાણો છે. એ સમજાવેલો જરૂરી છે માટે વ્યાખ્યાતાની અરેજાએ જે પ્રમાણ હોય છતાં શ્રોતાની અરેજાએ ચાર પ્રમાણ દેવામાં અડચત્ત નથી જમનમા નમુ ૫ માપ છે માહતિ, ફત્તોગ, હાથ અને અગ્રનાગએ જણનારે શિખરે સામા પ ગ અને સમુદ્ધ માન-જોડી સખ્યાએ બતાવે અને અજ્ઞાન ન રહેને હાથ પોળા કરીને બતાવે તેમા ખેડુ, પી આજ કમજુથી પ્રદેશીરાજન જતાતમા વામુનું તોત ન મચાવે અને સરંગની મિદિના નરજુમ નમાણુપમકથી અમાનતા માતી એટલુંજ નહિ પરંતુ મીમાસકે માને કનક અને ઉપવર્તના મયોગ અનાદિ માતીને અનાદિ કમ સયોગ નાસની સિદ્ધિ મનાવી

પ્રશ્ન ૧૦૯૪-નૈમમા નયો નારે પ્રમાણના અરજેપ હોતો, પણ પ્રમાણનયૈરધિગમ એ સુરમા નયને લેવા ઠી જરૂર સી ?

સમાવાન-એકેક નયે ધમોન રિયા તા જણતા અને માતા પ્રમાણથી નિશ્ચિત પદ્ય જણાય માટે નયો પણ જાણુ સાધન મળ્યું અ પ્રમાણના અસર તરીકે પણ મળ્યા

પ્રશ્ન ૧૦૯૫ નયોથી શુ જાણ નો સમ્યક્ હોય તો માગનયૈરધિગ એ કહેવું વ્યાખ્યાની મણાય અને જો સાર નયો મિથ્યાદિ હોય પછી એથી જાણ થતા ઠી વાન કેમ મનાય ?

નમાવાન-વિરૂદ્ધ એવા વર્તમાન ધર્મોનુ ખડન કરનાર એવો ને નય દોષ ને મિથ્યા છે બાકી વિરૂદ્ધ વર્તમાન ધર્મોથી સાપેક્ષ એવા નયથી અને યનો એવા અપ્રમાણ નથી અને તેથી સર્વધર્મ સાપેક્ષ એવો યનો બોધ તે નર ॥ સમુદાયરૂપ અને પ્રમાણભૂત બની ગયે છે

પ્રશ્ન ૧૦૬-૬ શાસ્ત્રોમા રચાને રચાને જ્ઞાનનય અને ક્રિયાનયનો વિચાર કરવામા આવે છે પરંતુ માર્ગ પશુ જગ્યા પર દર્શનનયનો વિચાર કેમ કરવામા નથી આવતો ?

સમાધાન ઉપક્રમ નિષેષ અને અનુગમ એ ત્રણે દ્વારેથી યનો ॥ જે વ્યાખ્યા હતાય કે માને તે શ્રીમદ્દેશમનને પ્રતિપન્નની અપેક્ષાએ હાય છે એટલે અનુગમ સુધી વ્યાખ્યા થયા પછી તે વ્યાખ્યાને જ્ઞાનની મુખ્યતામા ઉતારાય અને ક્રિયાની પ્રધાનતામા ઉતારાય માર્ગ એમા અનુગમ નામ ॥ અનુયોગ પછી નરના નામનો અનુયોગ રાખ્યો અને ન્યાય અને ગ્રાનગુણમા રહેલાનેજ પચવમને સાધુ તરીકે માન્ય ગણ્યો જ્ઞાતક્રિયાઓ મક્ષ અને સુચ સેવ સીલ સેવ એ વગેરે સુત્ર પશુ પ્રતિપન્ન દર્શનો ॥ અપેક્ષાએ સરા બાકી સામાન્ય નરો ॥ અપેક્ષાએ તો શ્રીઆનસ્થકનિયુક્તિ ॥ વાનાનયનમા દર્શન પત્ર દેવામા આવુલાજ છે જેમ સર્વદેશનયનાઓની અપેક્ષાએ સમ્યગ્દર્શનાદિ નુણે મોક્ષ માન તરીકે લીધા છે તેમજ પુણ્ય પાપને પણ હત્તર તરવેના અમાન પ ન હોવાથી તત્તમા ન લીધાં પણ ને ॥ અપેક્ષાએ એ તરવેજ છે

પ્રશ્ન ૧૦૬-૭-સમ્યગ્દર્શના પ્રતિષ્ઠાનો ॥ અપેક્ષાએ જ્ઞાનક્રિયા ॥ માર્ગકાનુગમીન મેલમા અથવા દોષ તો ગ્રાનપક્ષમા દેશનિરાધના કહી નેમ ક્રિયાપક્ષમા રજુ દેશનિરાધના હારી બોધ્યો

સમાધાન-જ્ઞાન અને ક્રિયા અથવા શુદ્ધ અને શીતના અરો મરખા હતા જ્ઞાન અને શુદ્ધની મહત્તાને લઈને માત્ર દેશની વિરાધકતા ખાય જેમ કોને સમાવશ રૂપ આરધકતા સરખી જ્ઞાન સ્વપક્ષની ક્ષમાની મહત્તા હોવાથી તેમા દેશનિરાધકતા શ્રીજ્ઞાનસુત્રમા રખવામા આવી છે, અને પરપક્ષની ક્ષમાને દેશઆવકતા ॥ દેશા જગ્યા ॥ ૭ ત સમજ

યકામ નહિ તેમ નથી આશ્ચર્યની વાત તે એ છે કે જન્મે જગોપર
 જ્ઞાન અને સ્વપક્ષનું સહન કરનારને જ્યારે દેશથી વિરાધક ગણ્યા છે,
 જ્યારે ક્રિયા અને પરપ નું સહન કરનારને દેશથી પણ આરાધક કહ્યા
 છે આ વસ્તુને વાસ્તવિક ખુલીસોં ત્યારેજ થાય કે જ્યારે સમ્યગ્નિ
 હવે આરાધનાની મહત્તાને જોટનું અંતરપદ આપે તેના કૃપા અન્ય પણ
 વિરાધનાને ધણું અર્થ આપે જ્યારે અન્ય સસ્કારવાળાઓ તો
 નહાયા એટલું પુખ્ત એમ માનનારા તેઈ અન્ય પક્ષ આરાધનાને અમ
 પદ આપે એ વસ્તુ સામાન્યથી વ્યક્તમાં આવે વસ્તુનું જ્ઞાનવાન થઈને
 મહાચારથી દૂર રહેવાર જનમ મુખ જનાર અને બંદિષ્ણિ ક્રિયા કરનાર
 મોક્ષ સંમુખ થનાર થાય એ જાવાર્થમાં અસંગતતા નથીજ ક્ષમાના વિષ
 યમાં પણ અમલ મહાત્મા અન્ય ૫ આકોશાકિને સદન કરના પાતાને કહે
 તેટલી પણ વિધિના એને દુન્યાની સ્થિતિમાં છે જ્યારે શામેન બદારનો
 મનુષ્ય અન્ય પણ મહન કરે તે આગળ સ્થાપનારો થય છે ના ક્રિયા અને
 સ્વપર ક્ષમામાં એકેક વ્યક્તિને ધારીને જુદા જુદા વિષય લઈને 'મરી'દેશ
 આરાધક વિરાધકપણું સેવામાં પણ અસંગતતા ઓરશે નહિ એક દેવતા
 વિનયરૂપાદિ કાર્યોમાં જ્ઞાનક્રિયાના ઉત્તમ અન્યતર અને એનું નિર્ણય
 હોય અગર એક આકોશમાં સ્વપરના ઉત્તમ અંતર અને અનુભવના
 સહનવાળો થાય ત્યારે અર્વદેશ આધિના વિરાધના થાય એ એસ જાનિત
 નથી, પણ અશે વિશાલ ધર્મતા અને વારનના માનની જોડે અન્યથા
 શ્રદ્ધાદારાએ ઉત્તમ સર્પ નતા છતાં તેની વિવક્ષા ન કરી હથક પૃથક
 વિરોધની વિવન કરી આરાધકનાદિ સિચારાય એક વાત ૬/૨૨ ધ્યાનમાં
 ગમ્યા જોવી છે અને તે એ કે જ્ઞાન અને ક્રિયાનું સૂત્ર અન્ય તીર્થાંય
 વસ્તુનાની સંધર્મમાં છે અને મગ્ધનું સૂત્ર સ્વાભાવિક છે એટલે જ્ઞાન
 અને ક્રિયાના વિભાજો સય જન વ્યાપક સેવાય અને સ્વપર મહનના
 સૂત્રો જ્ઞાનનાત્તર્ગનો માટે લલાય અને તેથીજ સજામાં સ્વ અને પરપના
 તરીકે વિવક્ષા કરી અને અદિ સમ્યગ્નિમિથ્યાસ ૧ ક્રિયા ૧ વિવક્ષા ૧ કરી
 પ્રશ્ન ૧૦૯૮-સમ્યગ્નિ અને મિથ્યાનિતી શ્રદ્ધાનો વિષય શી
 ૧૧ મગ્ધનો ?

સમાધાન-તત્ત્વાર્થશ્રદ્ધાન સમ્યક્દર્શન તત્ત્વાં મૂલ્યલેખાદિગયા
 ઉચ્ચં તત્ત્વસદ્દશાણ પચાશકં વમેરે સત્ત્વમ્વ્યવસ્થાં એ નાપા છે
 કે હવાદિની સાચી અદાવાગોજ સમક્રિતી હોય અને સમક્રિતી હવ હોય તે
 સાચી અદાવાગોજ હોય એમ્હે સમ્યક્ત્વવાળાને શ્રીજિનેશ્વરના વચનને
 આધારેજ તત્ત્વ માનવાનું હોવાથી સાચી અદાજ હોય સમ્યક્ત્વવાળાની
 અભિત્યક્ત એમ્થી બધી અનુકૂલતાવાળી હોય કે તેને ખોટા પદાર્થને
 માનવાનો સત્ત્વ થાયજ નહિ અભિત્યક્ત અને અપૂર્વક જ્ઞાતિથી સમ્ય
 ક્ત્વ પામીને સાચી અદાવાગો થયો તેમ તેમને પણ અભિત્યક્ત અને
 મોહમગીધ ની પ્રતિકૂલતા થાય એમ્હે જા તો કુશુરનો યોગ થાય અને
 અદાથી પડે અથવા અજ્ઞાન છતાં નિઃસ્વય કરતા તત્ત્વ દોરાઈને સાચી
 રહ્યા ગુમાની પ્રમથાવીની દશામા જઈ પડે એ અજ્ઞાનના દારો અને કુ-
 શુ નાં સમે સમ્યક્ત્વથી પાનિત ન થવાનું હોય તે સમ્યક્ત્વનો અમ
 પોજ જગતમા હવ તત્ત્વ એમ્તુજ કે મર્મની સાચવવાને ત્રિન ભમ
 વાન જિનેશ્વરમહારાજે કહેલા તત્ત્વની સમ્યક્ત્વ હોય ત્યામુખી પ્રતીતિ
 થવજ મુમુક્ષુ આતુર જેમ મધુ પથ્ય અદશ્ય ન કરે એટલુજ નહિ પણ
 અબુદશ્ય કે મધુ એવું અપર્યક્ત અદશ્ય કર તેમ મિથ્યાદષ્ટિ હવ હોય
 કે થય ત્યારેજ ઉપદેશો પળ તત્ત્વની અદા ન કરે પરંતુ ઉપદેશોમા
 કે અનુદેશોમાપણ અતત્ત્વની અદા કરે છે ધ્યાન રાખવું કે ઉપદેશોના
 કે અનુપદેશોના પણ અતત્ત્વની અદા મિથ્યાત્વ છે નિરૂપપદાર્થની અદા
 થાય જતા મમ્કર્ત્તવ મળુનું અને સાચાપદાર્થની અદા સાબળારાગી આન્યા
 છતી અદા ન થાય જતા પણ સમ્યક્ત્વ માનવું એમ અજ્ઞાન અને કુશુરના
 નામે બચાવ કરવો કયા સુધી ટકે ?

પ્રશ્ન ૧૮૮૮-સાચે પ્રતિક્રમણના છ અવસ્થકમા દેવચન્દન આવતુ
 નથી માટે તે ન કરે તો અડચન શી ?

જમાવાન જ આચર્યકર પ્રતિક્રમણ એ કે પચઆચારની શુદ્ધિને
 મળે છે એ નાનંમા મે મત નથી પણ પદ્ધતિ રાખવાથી જરૂર છે કે
 પચઆચારની શુદ્ધિ કે ના પણ સમ્યક્ત્વની ક્રિયા અર્થેતેજ ની છે

અને ત્રિકાનદેવવદન કરવું એ સમ્યક્ત્વવતની ક્રિયા છે, વળી મહાનિશી
યમા સાગરના દેવવદન કર્યા સિવાય પ્રતિક્રમણ કરનારને પ્રાયશ્ચિત જણા
વેતું ■ માટે ચેતવવદન એ છ આવશ્યકથી પ્રથમ કર્તાવ્યજ છે

પ્રશ્ન ૧૧૦૦-પ્રતિક્રમણ કરનારા જે હોય તેઓને સામાયિક ન હોય
અથવા તો વખત મેં થડી ન જોઈએ એમ ખરું ?

સમાધાન-પ્રતિક્રમણના છ આવશ્યક હોવાથી સામાયિક તો જરૂર
જોઈએ વળી જીવનિયમનો અર્થજ સૂચિકાર જમ-પથી એ થડી કહે છે
માટે કોઈપણ સામાયિક એ થડીથી ઓછી મુદતનું હોયજ નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૦૧-પચ્ચક્ષુખાણુમાખ માથા ૯ અધ્યાના પચ્ચક્ષુખાણુમા
સૂરે ઉગ્ગએ વિગેરે પ. જુદા જુદા ન કહેવા તો આદિ 'શમ્ભવી' ઉગ્ગએ
સૂરે પ. સેતુ કે નહિ ? અને આયમિન એકસણાના પચ્ચક્ષુખાણુમા
સાગ્રાતમા ઉગ્ગએ સૂરે મેં વખત મેનાય છે તે બોલાય કે નહિ ?

સમાધાન-અધ્યાના પચ્ચક્ષુખાણુમા ઉગ્ગએ સૂરે ન બોલવું એનો
અર્થ એટલો છે કે વિગય નિવિ અને આયમીસના પચ્ચક્ષુખાણુ
એકસણા બેસણાના પચ્ચક્ષુખાણુ અને પાણુરસ સેવેજનાના અને
દેશવગાસિકમા ઉગ્ગએ સૂરે કે સૂરે ઉગ્ગએ ન બોનવું અશુભ
સદિત મુર્દમામા પણુ ન બોનવું આદિ શમ્ભવી ઉગ્ગએ સૂરે આવે
વેસિરેઈ વેસરશમિ સમ પણુ ન બેલવે એ પણુ રપટ છે ઉગ્ગએ
સૂરે કે સૂરે ઉગ્ગએ એ પદ પહેતુ આવે છે વેસિરેઈ વેસિરેઈ
એ પ. છેતુ આવે છે વસ્તુનાએ નમુકરસિ પોરસિ વિગેરે પચ્ચ
ખાણુ મુ ન અને પોરસ સુધીના વખત સુધીના હોય છે એટલે
તે મુર્દમા ઉદવથી મુર્દા વિગેરેના અર્થ સેવે પડે છે પરતુ વિગય
એકસણા વિગેરેના પચ્ચક્ષુખાણુ આખા દિવસ માટે હોય છે તેથી તેમ
મુર્દા પોરસ વિગેરે અર્થ નથી અને તેથી અવધિવાળા ઉગ્ગએ સૂરે
કે સૂરે ઉગ્ગએ પડની જરૂર નથી એ સ્વાભાવિક છે યા ગખવુ
વિગય વગેરે પચ્ચક્ષુખાણુ દિવસના છે અને તે પચ્ચક્ષુખાણુ ઉત્તર

૨૧ હોયોયી તેને ધારણ કરનારા ત્રિભોજન, ત્રિમણી, મળથાણ ન
ધરણ ના ૧ ૧૧ નોકારસી વિગેરે પચ્ચક્રાણામા ઉગમએ સૂત્ર મે વખત
મતવાનુ શરોક્ત નથી પરંતુ પશુકું અને અવર્જના પચ્ચક્રમણ
શુદ્ધ દેવાનેલીરે ને બેગાસેવા હાય તો ચૂરે ઉગમએ શુદ્ધ સાર્ય બોનક
પડે છે

પ્રશ્ન ૧૧૦૨ પચ્ચક્રાણામા ગાથા ૧૦ હેતુર્ધિ-દુર્વિહારે
જિવિત મોદણો એમશન વિગેરે દુરિદાવાગુ કયુ હોય અને અચિત્ત બોદ
દોષ તો પાણી ૧૧ આગાર સેવાતો અચિત્ત બોદમા અચિત્ત પાણી આવી
નય કે કેમ? અથવા એ ઉત્તરપદનો અથ કે રીતે કરવો?

સમાધાન-એકાસણા વિગેરે દુર્વિહાર પચ્ચ સપ્રધાય વિગેરે અત્યારે
નથી થના છતાં પચ્ચ થના હોય અગ કેઈકરે તો પચ્ચ તેને પાણીસ
સેવેજીવાના આગાર નેના કોષ્ટએ યગી એમનાકુ એમણુ ચગેરે વિગેરે
પચ્ચક્રાણુ ન હોય છતાં અચિત્ત બોજન અને પ્રાણુક પાણીને તિર્થુ
હોય તો પચ્ચ તેણે પાણુમના આગાર સેવા કોષ્ટએ આવી રીતનો મ પ્ર
દાન પચ્ચ સુવિદિતોમા અને આખા રીમથમા આવે છે કેઈકે પર ના
અને શ અને ન માનનારા અને ન મમજના અન્યથા કરે તે વાત પ્રમા
ણુજીત ગણુય નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૦૩-નારમ અને આધુઓને પોરિસિ વગેરે તિર્વિહારે
થક શકે છે તો તે નાગતમા ૧ ચક્રાણુ બોનની ગા ૧૨મી નો આવાર્થ
ખાન કે શુદ્ધી રીતે

સમાધાન-૧ ચક્રાણુ કરાગએ ૥ ઉત્તમાદને માટે કેટલુક વિવે
ચા બાનાર્થ ને કે પતુ ગાથાના અર્થને અનુસરતુ હેધ બાધકારક નથી

પ્રશ્ન ૧૧૦૪-અત્યાર તિર્વિહારે પો મી કરી શકય કે તિર્વિ અને
કરે તો કારે અને ની રીતે પાણી પીએ?

સમાધાન આધુ અને ગ્રાનક બનેને નોકારસી તો ચોર્નિદાર કરવા
નીમ છે એ વાત ધણી વખત ન્યાખ્યાનભાખ્યાન જણાવેલી છે

અને મુનિ અને શ્રાવક ચોરસી તિનિદાર કરે તો નેહાલ્સી ચોવિદાર પચ્ચાસાળ કરી ચો મી તિનેરેનો તિનિદાર કરે નો કરી શકે પરંતુ તેની સામાચારી કે અપ્રાપ્ય નથી

પ્રશ્ન ૧૧૦૫-અસ્થિર ને સ્થિર શુભ અને અશુભ એ ચારે ધ્રુવોદથી છે તે ૧૩મા ગુણગણા સુરી રહે કે તો વચગા દાડ દાત કેમ ભાગી જતા હશે ? અને સ્થિરનામકર્મનો ઉત્પદ હોય તેને ૧૩મા ગુણગણા સુધી કેવો જોઈએ

સમાધાન તે તે દાડ દાત બામનમાં અસ્થિરકમ ઉદયમા આવે તો દાડ દાત વિગેરે તૂટે તેમા આશ્ચર્ય નથી જોટલા પુરનો સ્થિર નામ કમનો ઉત્પદ હોય તોટલા પુરનો સ્થિર રહે બધા અસ્થિર થના થી મોહી ૬૬ ચોગને વીધે હોય છે અને ચોમની અચળતા આત્મપ્રદેશની અચળતાને વીરે રોય કે સ્થિર અસ્થિર પદ દાડકા વગેરેની અપેક્ષા વાળુ છે ઉપર કહેતી મોહીની વાત સમજાને એકતે તીથ કે મહાત્મને અસ્થિરના ઉત્પત્તિ પ્રમગની શક્તિ નહિ રહે

પ્રશ્ન ૧૧૦૬ શુભ, અશુભ નાબી નીચેના અગ્રો ને અશુભ અને ઉપરના અગ્રો તે શુભ આ પ્રમાણે અર્થ કરીએ નો તીર્થકર મહાત્માને દેવતાઓ પૂજે છે તો તેમને મનાગે શુભનામકમ માનવું પડે અને અન્ય જીવેને નબી નીચેના બાગેન અશુભ માનવા પડે તો અપેક્ષા જીવેને નાબી નીચેના ભાગ શુભ પ્રાપ્ત થાય કે નહિ ?

સમાધાન-મુખ્યત્વે શુભ અને નીચી વિગેરેની અપેક્ષા નિમિત્ત આ વચગા કોલી કે તેથી અસ્થિરતામનાગમ કે આચાર્યોના નાબી વિગેરેની નીચેના અગ્રો પૂજ્ય થાય તેમા આશ્ચર્ય નથી

પ્રશ્ન ૧૧૦૭ નવચરનમાખ્યમા કહ્યું છે કે કવિસંગમમા આડપડની પેા નો અન્ય સ્થળે જવું નો પ્રતિક્રમણમા આડપ ની રોય તેો અન્ય સ્થળે જવું કે નહિ ન અણુતી ?

સમાધાન મર્યાદિયા સુરજાદિની સાચીએ તેમની નુમશજ

કાગળની છે તેથી ગુરુગાદિની સાક્ષીએ કરાવી ક્રિયામાં સરત આડ વાગ્યાની છે પરંતુ કાગળસર્ગમાં સ્થાનનો નિયમ દ્વારાથી આડની વખતે આગળ આવવાન આગળ માટે એ વાન જણાવવામાં આવી છે

પ્રશ્ન ૧૧૦૮-ચૈવવદનનાપ્યમાં ગાલનદેવનુ રમ જ કરવાનું કહેવ છે તો દરેક જાસનદેવનુ પ્રમાણન અને પૂજન થાય છે તે કે તુ વિચિત્ર છે ?

રામાયણ-દેવવદનના બારે અધિકારો લાધુ અને આના બાતને અગે સાધા જુ કહેવામાં આવ્યા છે, તેથી બાવમાં બાર અધિકાર રખતે રમજી માત્ર શામનદેવનારિકનું જણવું છે દમેશા પ્રદાશન પૂજન કે તુ એ સાધર્મિક ભક્તિ અને સુલભમેધિપણને માટે અનુચિત ગણાય નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૦૯ કે સરમાં અશુભરિગેરે થાત તો શુ કરવાથી આશા તર્કા ફર થાત ?

સમાધાન-સામ વ અશુભિ હોય તો એટલું સ્થાન ધિવાથી અને વિશેષ અશુભિ થાત તો રનામ પૂજન અને મરિ ધિવા રિગેરે પણ કે ત્ય

પ્રશ્ન ૧૧૧૦ જવકના અનિચારમાં મેસતા નરકાર ન બખો વેલના પચ્ચકખાણ કે તુ વિમાયું એતુ ને અવે છે તે એકાસણ રિગેરે કયા પછી પચ્ચકખાણ ભેપુ જોએ તે મટે છે કે ખીજા માટે ?

સમાધાન પૌરુષ રિગેરમાં એકામણ કયુ હોય ત્યારે અથવા સામાન્ય રાશે પણ એકાસણરિગેરે કે વા મેમના પચ્ચકખાણ પહેલાં પાવું હોય તો પછુ છટ રમજી માટે પહેલા નરકાર મણવો નેહએ અને એકસણરિગેરેમાં થણા આગાર હેલવાથી આગારના એકાપણ માટે નિરિદારનુ પચ્ચકખાણ કરતુ જોએ અને ન કરે તો તપાવ્યા મા દાખ તાગે માટે જ્યુ છે

પ્રશ્ન ૧૧૧૧-તજુ કાળ કેરી રીને મણવ ?

સમાધાન-કેનાક મંથકારના કહેવા પ્રમાણે તજે સધ્યાઓની આગળ પાડળની એક એક ઘડી ભેલી અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે સુવ ઉત્ત અને આશ્રમાં પછીની મેધી મરત સાજની સધ્યા

મણી મખાદ ને ચંડાવની આગળ પાઠણની એક એક ધડી મણી

પ્રશ્ન ૧૧૧૨-કેટલા સાધુ અદર મપડો ન ખ્યા મિરાય એની
કામળી એવાનું નિરપણ કરે છે તે વ્યાખ્યાની છે કે કેમ ?

સમાધાન-શ્રીનિશીથચૂર્ણી ॥ પ્રથમ ઉદેશમાં નીચે જણાવ્યા પ્રમણે
કપાળ માટે સિધિ દેવાથી એકલી કામળી એવા તે ઉચિત જણાયું નથી -
'ઇક પાડરમાળો, સ્ત્રોમિય ઝનિષ્ણહુ' સો । દુનિય પાડરમાળો અંતો
સ્ત્રોમી થઈ ઝણી ॥૧॥ છપ્પદ્યપણગરવલા મૂસાઝઝાયાળો ય પરિ-
હરિયા । સીયછાણ ચ કંઈ સેળ ય સ્ત્રોમ '૧' બાહિરબો ॥૨॥ 'યતચ્ચૂ-
ર્ણિયંથા હમ સ્ત્રોમિય કાપ સિક પાડણિઝઝદ ઝનિયમેગ ન પાડણિઝઝદ
અહપાડણદ મામ'ડુ જ સે પચ્છિત્ત પચ્છદ્ધ થઠ ૧॥ સ્ત્રોમિયમ્સ
અતો ઝનિમ્સ થઈ પરિમેગે હમે ગુણા 'છપદ' ગાદા વ્યાસ્યા-કપ્પા-
મિષ્ણુત્પદ્યા ન સમગતિ દ્યગ્દા વહુ ભવતિ, 'પણગ' ઝણીઅતો
ઝનિમ પાડણિઝમાળ મલીમસ તથ મલિ'સે ઝણીભવતિ, સા ય
વિહિ પરિમેગેળ ગંધિવયા મરદ, થાઈ સ્ત્રોમિયેળ મિમ્મા મરદ સારિ
ઝઝિયા ય પરિહરિયા ભવતિ, વત્થ 'ટકમ્મ' ન કરલિ, મલિમસા
ય કપલિ દુગ્ધા સાવિ ઝઝાયાળા પારેહરિયા મરદ, પઢિગઢમા કથ
લીદ સીયછાણ કથ હવદ, ઇણદિ કારણેદિ થદિ '૧' પગુરિઝા' હિતિ શ્રી-
નિશીથમાધ્યચૂર્ણો પ્રથમેહેલકે । ૨॥ નાચારવદા જા જણાવે છે કે
એક વચ્ચે મેં/ડુ તે પના સુત્રુ એવું પલુ કુત્રુ એકનુ ને એડે
તો સધુમાન પ્રાપ્તિયા આવે એક વચ્ચે એવાનો સિધિ મતાવીને મેં રત્ન
ને એવાના સિધિમા જણાવે છે કે મેં રત્ન એવાનો માલુ અદર સુત્રુ
જકાનુ કુત્રુ વચ્ચે એડે કાનુ વચ્ચે આદર ખપુ અદર સુત્રુ સખપુ નેનુ
કાનુ જણાવ્યા કરમ વે કે કે કાનુ વચ્ચે અદર અદર ન એવાથી
જુઓ અન કાનુ/વદા રત્ન થાય છે તેમજ કામળીની મળી નાં જુને

લીધે સો ભાં ગની નિજ તેનો પણ પગિાર થાય છે, અને હાકથી બચવાનું વધારે થાય છે નથી સૂત્રનું વસ્ત્ર અદર રાખવું પણ બહાર ન રાખવું ચુસ્તીકારમદારાજ કહે છે કે એકવું દ્યોમિક એવે કપાસનું ઝોડવું પણ એકવું ઉનનું ન ઝોડવું એ કાઠ એકસા ઉનનું ઝોડે તો તેને મ સવધુ પ્રાયશ્ચિત્ત આવે એક વસ્ત્ર ઝોડવાનો વિધિ જાણ્યા પો મે વસ્ત્ર ઝોડવાનો વિધિ વળી માધાનુ પગ્યાધ સુખમ છે સૂત્રના વસ્ત્રનો અદર પરિભોગ કરવાના અને ઉનના વસ્ત્રનો બહાર પરિભોગ કરવાના આ કાયદા છે સૂત્રના વસ્ત્રમાં તેટલી જુઓ નથી હોતી ઉનના વસ્ત્રમાં (પરસેવાથી) બહુ જુઓ થાય છે અદર ઉનનું વસ્ત્ર ઝોડાય અને તે મેનું થાય તો તે મેલા ઉનના વસ્ત્રમાં લીધે કુલ જાહેદી થાય માટે અદર સુતરનું અને બહાર ઉનનું વસ્ત્ર વાપરવાથી જુઓની માફક સ્ત્રીનકુલની પચ્ચ રજા થાય અદર સુતરનું વસ્ત્ર વાપરવાથી રજામાં થાય તેનો પણ નદાર ઉનનું વસ્ત્ર વાપરવાથી પરિદાર થાય સુતરનું વસ્ત્ર મેલ સદા કરી શકે છે પણ ઉનનું વસ્ત્ર મેલ સદા કરી શકતું નથી મેનું થયેનું ઉનનું વસ્ત્ર કુર્ગોધી થાય છે તેથી અપમાનના થાય તેનો પણ ઉનનું વસ્ત્ર બહાર રાખવાના પરિદાર થાય સુતરનું વસ્ત્ર અદર હોય તેની કામગીરી ટાળેનો પણ જયાવ સારો થાય એ કારણથી (સૂત્રનું વસ્ત્ર અદર ઝોડવું) પણ બહાર ન ઝોડવું એવી રીતે નિરીધચુસ્તિમાં પ્રથમ ઉદેશમાં નિર્ણય કરેલું છે આ ઉપરથી એકવું કામગીરનું વસ્ત્ર જોએ ઝોડે છે તેઓ સારત્રના વચનથી વિરૂદ્ધ વર્તનારા અને વિરાધનવાળા ? પણ જોએ એકવું ઉનનું વસ્ત્ર ઝોડવાનું પ્રતિપાદન કરે છે તેઓ તો તેમ આચર્યોને વિતર્કના કરે છે એટલુંજ નહિ પરંતુ પોતાના આ માને ઉત્સવમાયકપણામાં મેલે છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૩-કેવ મજાન આત્મામાં શક્તિરૂપે હોવાથી કર્મને દૂર કરતા પ્રયામ કરવા ની જરૂર નથી પણ આત્માની શક્તિ પ્રગટ કરવાથી આપોઆપ કર્મનાશ થાય છે કર્મના આવરણ માનવાની જરૂર નથી, તે કેવ મજાન આત્મામાં શક્તિરૂપે માનવું કે સત્તાપણે માનવું ?

સમાધાન-(અ) એવાવર નિર્ણય અને સ્થાનકવાસી વિગેરે સુવ

જનમતવાળાઓ અને સૂત્રકારો આત્માના યાનાદિગુણોને આવરવાવાળા
જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મો માને છે અને શાસ્ત્રકારો પણ કહે છે, માટે યાના
વરણીયાદિ વિગેરેને આવરણ રૂપે નહિ માનનારો જનધર્મને પામેસોન નથી

(આ) આત્માના જો શક્તિરૂપે સર્વદા યાન રહેતું એમ માનવામાં
આવે તો સોકાવાકપ્રમથ રૂપે મન થયુજ જોઈએ કેમકે કેવળજ્ઞાનની
શક્તિ એજ છે અવરણકર્મ વસ્તુને આવરનાર છે માટે સત્તારૂપે માંની
શકાય વળી આવરણના ક્ષયઆદિ થયા હોય ત્યારેજ શક્તિરૂપે મનાય
મત્યાદિના આવરણનો નાશ હોય છે ત્યારેજ તે મત્યાદિને સ્મિધ એટલે
શક્તિરૂપે મનાય છે

(બ) “સઙ્ગવણ્ણાસજો, વોવાળ કમ્માણ નિત્થાદણદ્વાય ઇત્યાદિ
વાક્યો અને સવર તથા નિર્જગતત્ત્વ (સવય અને તપ) ત્યારે બ્યાજબી
મણ્યાય કે કમને રોકાય સાયક અને ક્ષય કરવા સાયક માનવામાં આવે
છેવટે “મમો ઋરિહતાણ” પણ ત્યારેજ બ્યાજબી મણ્યાય કે બ્યારે કમને
દણુવા સાયક મનાય

(ક) આત્મા ત પ્રયાસથી આવરણ કમનો નાશ ન માન એ તો
શક્તિને પ્રગટ થવાનું કે ન થવાનું કારણ રહેતું નથી બીજું પ્રયાસ
પણ નહિ થતા થવાનું કારણ આવરણને ન માનીએ તો હેતુ નથી
એટલે કર્મના કાર્યોપગમાદિકે માટે આત્માનો પ્રયાસ થય છે અને તેથીજ
શક્તિ અગ વસ્તુ પ્રગટ થાય છે એમ માનવું જોઈએ આત્મા સોકા
ભાકપ્રકાશક ન થાય ત્યા સુધી આત્મામાં કેવળજ્ઞાન સ્વભાવરૂપ દેવાથી
મત્તારૂપે મનાય પણ શક્તિ પે ન મનાય નહીતર અજ યાદિને શક્તિરૂપે
કેવળનાર છે એમ કહેવું પડે

પ્રશ્ન ૧૧૨૪ મન્યકત્વી પ્રાપ્તિ થયા પછી ગૃહસ્થાશ્રમધર્મમાં
નીને ગમે તેવા ભોગ ભોગવે કે તકાફિરે જગર અને તેના કરા પ
કરે ના ત્યા વિજરા લગુ બૂત છે? એકા પ્રાણે લગાઈ કરી હતી તેમ
પણ નમ્યકત્વી પ્રાણે લગાઈ રહે તો તેમાં નેમા નિજા છે

સમાધાન-(અ) સમ્મસ પદ્ય અને તેનાથી આગમના ગુણધર્મા સિવાય મોદનીયકમના બધને પણ વિચ્છેદ નથી તો પછી અવિ તિમમકિત દષ્ટિ છત્ર એકની નિર્જસજ કરે છે અને કમને બધને નથી એમ કહેવું તે શાસ્ત્રને અનુચિત અને શાસ્ત્રની શ્રદ્ધા ગણનારને તો શોભે નેતુ નથી

(આ) અનિ નિસમ્યઞ્ઞદિગુણરથ ને અવિ તિ કલાય અને યોમને મીધે કર્મનો બધ હોયજ છે

(ઇ) ને મમ્યઞ્ઞદિ એકની નિર્જસ ક તો હોય અને દિસાદિક કરવા છતાં તેને પાપ નજ સાગતુ હોય તો પછી નેને સવર રિમેરેનો ઉચમ કરવાની વરુ છે નહિ તથા “અવ્યાસિ દોહ વયો” એમ જણાવેન છે ને પણ યોગ્ય મજાપગ નહિ

(ક) મહાવત્તાદિક ઉચ્ચા જુ કરી સમિતિઆરિને પાવન કરા ૧ પ્રમતમાધુએને પણ જ્યારે પ્રમાત્મત્વવિક બધ હોય છે તો પછી દિસા વિગેરે પાઠ્યાદિકમા પ્રાર્થનાત્રણ સમ્યઞ્ઞદિ છતાં એકની નિર્જસજ કરે છે તેની માન્યતા મારી કેમ જાય ?

(ઘ) અવિરતિમમ્યઞ્ઞદિથી શ કરીને અપૂર્વકરણગુણરથાન મુખીમા શાસ્ત્રમારો દુન એક કોણકોડીનામરોપમથી ઓઠો બધ ૧૦૫ એમ જણાવે છે છતાં યોથે ગુણુમાને અવિરતિ વિગેરે છતાં અને અરજાદિક કરના ના કર્મબધ દોહજ નહિ અને નિર્જસજ દેવ એમ મનવુ કેમ જોજે ?

(ગ) કર્મમાત્રની અપેક્ષાએ બધનો અભાવ એકતા અયોગીગુણ મથનેજ હોય ૨ પાનીકમના બધનો અભાવ દસમા પછીથી હોય ૩ એ સમાજનારો મનુષ્ય કાર્ધ દિનમ પણ યોથે ગુણુમાએ બધનો અભાવ માની શકે નહિ

પ્રશ્ન દરરથ-મસા ની પ્રવૃત્તિ મર્મે નેની શુભાશુભ હોના છતાં ને કાર્ય પોતાનો શુદ્ધ આમા કરેનોજ નથી પરતુ ઉદય આવેની પ્રવૃત્તિ મસાગમા જોડાઈ છે પણ ને કાર્ય અને ને કાર્યના પરિણામથીમારો આત્મા

જુદો છે તેથી મને કય લાગતા નથી તેમ સમ્યક્ત્વની માન્યતા હોવાથી
સમ્યક્ત્વને મ્હં લાગતાજ નથી

૧૧ - ૩ - ૪

સમાધાન-(૨૧) સમ્યક્ત્વજ્ઞાને ક્રમ પ્રાપ્તિની પ્રત્યાખ્યાનાવશ્યક
અને સંતત્યના કષાયો અને વ્યર્થનોકાષાયોનો કલ્પ છે. હોય કે નહિ ?
અને હોય તો તે જવા છાવિષાકી હોયને આત્માની સ્વરૂપરમણતાને
ખગાડનારા થાય કે નહિ ? અને તેને મગડેલી પરિણતિ થયા છતાં, મ્હં
મધ્યમજ નહિ એમ હેતુ વિચારવાળાને શોભે કાળી ?

(આ) જો કે સમ્યક્ત્વની પરિણતિવાગો કુખ્ય કે સુખ વેદતા
મ્હંના ઉત્પન્ન, સ્વરૂપ વિચારે અને તેથી અતિ દૈર્ઘ્યાનવાગો ન થાય અને
તે દારોએ નવા તેમ જા પોષો ન બાધના માત્ર એને નિર્જરે એમ
કહેવામાં થો નથી પરંતુ દ્વિસાદિ આશ્રયોમાં પ્રવર્તે કષાયોમાં ત મય
થાય અને એકની નિર્જરાજ કરે અને કાઈ પણ જાનનું મ્હં નજ બાધે
એમ કહેવું ને આત્મા અને મ્હંના જાણનારાને શોભે નહિ

(બ) સમ્યક્ત્વ પામેતો યદસ્થ અરિતિ દામ્ભરે ચારિત્ર સેવાની
ધ્મિદારાગોજ હોય તો પછી જો તેને કમ નધન હોય તો તેને ચારિત્ર
સેવાની કે સર્વિત્ર તેવા દ્વારો પિર્તિ કહેવાની જરૂરજ કમા રહી ?

(ક) સામકારો ઉપના નિરોધને તથા કુલ્પની નિષ્ક્રિયતાને સવર
કારજ ગમે છે, તો પછી ઉપના આધરે વતનાતને તો ધમનો સ્પષ્ટ
પણ થયે ન મણાય તો તે વાને નધનો અભાવ થયો તો ગણાય ક્યારી ?

(ગ) જો આત્મા શુદ્ધ છે એમ જાત મન કે વિચાર આત્મી
આત્માની શુદ્ધિ થતી હોત એટલે મ્હં ન લાગનારૂં મવર થતો રાત
અને મ્હં નાશરૂપ નિર્જા. યદ્ વલ્લી દ્વાર તો જ્ઞાનક્રિયાબંધોભોક્ષ
“ચરણગુણદ્વિઓ સાદ” સૂચ સેઅ સીલ સેઅ રૂ, ધ, તિજ્ઞપિ સમાઓમે
મોક્ષો” જો વિગેર નાકયો નિરર્થકજ યદ્ વલન

મ્હં ૧૧૮૧૧ મ્હં કાળનું જુન કય કે પરિણામ કષો અગર
તે પેલે કાળને માત્ર મ જ્યાંયો તેની મ વતા દ્વારો કે માણી બોલવી

તે મિથ્યાત્વની શ્રદ્ધા અને સમ્મત્ત્વથી, પ્રાપ્તને મુન થવાનું કે જાણ્યાનાં માનનાં નથી.

સમાધાન-(અ) દિમાને જાપનુ રજાન ન માને અને ત્વિરમણને એ રત્ન સ્થાન ન માને તે કોઈ પણ અસર સમ્પત્તિ છે તેમ મનાવજ નહિ.

(આ) જાગ્ર પ્રોત્સાહની અવિરતિમાં હાજરના વધને અવિરતિ સિરીઝ મણુરામાં આવે છે માટે રૂપઆલિને નહિ માનનારો કે વધઆદિથી થતા પાપ કર્મને નહિ માનનારો પોતાને જાન કહેવડાવવા સાધકજ નથી તે પછી સમ્પત્તિને નો દોષજ કયાથી રહે?

(ઇ) દેવગી મહાત્મના ચિન્દ્રો જણાવતા ધીરશ્યામજીસુર અને શીમમવતીદસરામાં પ્રાણીના પ્રાણોનો અનિશ્ચય અને અનતિશય જણાવતામાં આવેલા છે માટે પ્રાણોનો અતિપાતજ સતો નથી તેવું માનનાર સર્વજને નહિ માનનામાં જ પચસીત થશે.

(ઈ) મદાવી મગવાનું વિગેરે જિનેશ્વરોએ આશ્વત્થાગાદિમાં જણાવેલી દેશો એમાં પચસીમમાં પ્રાણના સાયમહારનો હોય છે અને તેથી દિમાની માન્યતા અને દેશો મિથ્યાત્વને તેણે એમ જણનારો મગવાનું જિનેશ્વરની બચકરમાં બચકર આશ્વત્થાગનારો સાય છે.

(ઉ) દિસા વગુર ન હોય તે અણુવનો અને પ્રાણો રહેતાં નથી અને તેથી દેશવિનિ અને સર્વવિરતિના ગુણધર્મા લેખવાનું પ્રાપ્તિયત તેઓને લાગે છે.

(ઝ) પ્રજાનિપાન વિગેરેને ન માનનારો મનુષ્ય સાર્વત્રિકમાં પ્રાણુ નિપર વિગેરેથી હોવાનું બારેપણું થવાનું જ કહ્યું છે તેને ન માનનારો મિથ્યાત્વગુણધર્મોનો સાય તેમાં આશ્ચર્ય નથી.

(એ) જો કપર અને મીઠા હોવાને યતીજ નથી તે પછી આર-નિડા અને પતિનાપનિડી કિંચજ જમતમાં નથી એમ માનવું નેઈએ અને તમ માત્રગ મિથ્યાત્વ સિવાય બીજો નજ હોય.

(બી) જો માત્રમાન્ય જાતકો પણ જો સુવ જાણે છે એવા ધરિ

માનવના સૂત્રમાં પણ એકેદિવસિગેરેના અનિષાતાદિથી પાપ થવાનું
૨૫૪ જણાવેલું છે એટલે જો આ પરિતાપદિકને માનવના મધી તેઓ
જૈનબચ્ચાઓ કરતા પણ અધમકેળીના છે

પ્રશ્ન ૧૧૧૭-આત્માને કર્મ લાગતા નથી એ તો જડનાજ કારણથી
અને તેના ઉદયથીજ કર્મ જ થાય છે એમ નહિ ?

સમાધાન-(બ) મિથ્યાત્વ, અવિરતિઆદિક હેતુએ આત્માને
કર્મનો બંધ થાય છે એ વાત નવતત્ત્વમાં જણાવવાને સમર્થનારો અને
માનનારો રહેજે સમજે અને માને જો આત્માને કર્મ લાગતા ન હોય
તો આત્મા સંસારમાં રખડાનજ દિક બંધમાં રખડતો ન હોત તો શરીર
હોત નહિ શરીર ન હોત તો ઇન્દ્રિયો ન હોત અને ઇન્દ્રિયો ન હોત તો
વિચયોનો બોધ હોત નહિ અને વિષયનો બોધ ન હોત તો સુખદુઃખ
થાત નહિ. માટે આત્માને કર્મ લાગતાજ નથી એમ માનનારે જૈન
શાસન, જૈનધર્મ કે નવતત્ત્વનો સંસ્થા બોધ કર્યો નથી અગર તક
નથી એમ સમજવું

(આ) વળી આત્માને કર્મ ન લાગતા હોય એમ માનીએ તો બધા
વખર ઉદય હોયજ નહિ મટે કર્મનો ઉપ પણ આત્માને છે એમ માનવાનું
રહ નહિ અને ઉદયના અભારથી સંસારાદિક બધા પદાર્થો દક્ષિણ યર્ષાનાય

(ઈ) કર્મ લાગવાનું આત્માને હોય છે અને તેથીજ આત્મા
કર્મનો કથમિત્ર કર્તા છે એ માનવ થાય અને તેનુંજ નામ અસ્તિકેય
અને આત્મા કર્મનો કર્તા નથી એમ માનવું તે તો મિથ્યાત્વ સ્થાનજ છે

(ઉ) જો આત્માને કર્મ લાગતાજ ન હોય તો કર્મનો ઉદય આત્માને
થી રીતે હોય ? અને જો આત્માને કર્મનો ઉપ ન હોય તો પણ
આત્માને મિથ્યાત્વાદિક વિકારો થાય કેમ ? અને જો તે ન થાય તે
તેનાથી કર્મ બધા પૂર્ણ કેમ ?

(ઢ) આત્માને જો કર્મ ન લાગતા હોય તો આકાશાદિક અને સિદ્ધ
પેઠે કર્મનો ઉદય આત્માને સંભાવનારો બનેજ નહિ

(ગ) આત્માને કર્મ લાગના ન હોય અગર આત્મા કર્મને કરતો ન હોય તો ૧૭૦ કર્મને તોડવા 'મોક્ષના મોક્ષના સાધનો તથા આત્મનિરૂપ કર્મવિરોધથી થયેન મોક્ષ માનવો તે યથુ રહે નહિ.

(ઝ) આત્માને કર્મ લાગતાં જ ન હોય તો ચાર મતિ અને એક દ્વિપાદિક જાતિ વિરોધેનુ માનવુ અમરપણ મળ્યામ

પ્રશ્ન ૧૧૧૮- આત્મા પોતેજ ત્રિગુણી હોવાથી બ્યર્વદાગ્રેથી પાચ પ્રત કે દશચારિત્ર 'લેવાથી મોક્ષનુ કારણુ નથી, પણ આત્માને શુદ્ધ સ્વરૂપે શ્રદ્ધા તે સમ્યગ્દર્શન અને તેને સમ્યક્ષા તે સમ્યક્ષા તેમજ આત્મભાવમા સ્થિરતા હોવી તેજ ચારિત્ર છે અને આત્માની સ્થિરતા-માજ અનતા કર્મની નિર્જરા છે

સમાધાન-(અ) આત્માસ્વરૂપે સમ્યગ્દર્શનાદિ ત્રણુ રત્નવાળો છે પરંતુ જેમ કેળનાજ માણુસની આંખે પાટા આવેતો હોય તો તે પાટા દૂર થાય ત્યારેજ તે ચતુષ્કારાએ જેવવાનુ કામ થઈ શકે તેમ આત્માને અંગેપણુ જ્ઞાન થઈ અને ચારિત્રગ્રંથી ત્રણુ રત્નને રોકનારા કર્મનો કાય માન તોજ તે જ્ઞાનાદિ ત્રણુ રત્ન ઉપયોગમા આવે

(બા) દુર્જનતા દૂર થવાથી જેમ સજ્જનતા આપોઆપ આવે છે વાણ દૂર થવાથી સૂર્ય આપોઆપ પ્રકાશિત થાય તેવી રીતે જ્ઞાનને રોકનાર તથા ચારિત્રને આચ્છાદિત કરનાર કર્મોનુ જેમ હોય ત્યા સુધી જ્ઞાનનો પ્રકાશ મોતનુ કામ કરે નહિ તથા મોહનીયનો નાશ ન થાય ત્યાસુધી રેશનિતિ અને મર્વરિરિતિ (પાચઅનુવ્રતો અને પાચમહાવ્રતો) અને વીતરંગતા પ્રગટ થાય નહિ એટલેજ સ્પષ્ટ થયુ કે જે આત્માને પાચઅનુવ્રતો નથી આવ્યા એટલે લેવાનુ બધુ નથી તેને તથા જેણે સધુષ્ટુ એટલે પાચ મહાવ્રતો લીધા નથી અગર મ થા નથી તેને મોહનીયનો ઉદય થયો નથી એ એકમ છે

(ક) અનુવ્રતો અને મહાવ્રતો જેમ ચારિત્રમોહનીયના કારોપમિમને લીધે થાય તે આત્માને અને મહાવ્રતો અને અનુવ્રતો તથા વિન

રોકનાર તથા નીડનાર થાય છે તેથીજ શાસ્ત્રકારોએ, સામાયિક આદિ આરિઓને મોક્ષના માર્ગ તરીકે, સુધુપણે જાણવેનજ છે, ૧૧

(૪) અવનયો અને મહાવતો જેવા એવો ભવમા રહેલા નિદોષ મહાત્માનો સ્વનાવ લેવાથીજ જનનાદિક મહાપુરુષો શુદ્ધરથનો દેવલગાન પામ્યા છતાં યજ્ઞદાર સાધુપણને આ સ્વાચારા થયા છે. ૧૨

(૫) શાસ્ત્રોમા અચરિતો પશુ મોક્ષે જવાનું જણાવ્યું છે છતાં જો મનુષ્ય અતર્ક્યુદતથી વધારે આયુષ્યપામે હોય તે મહાપુરુષ તો ત્યામરૂપી મહાવતોને અગીકાર થયા સિવાય રહેજ નહિ અને તેથીજ શાસ્ત્રકારો જણાવે છે કે અતર્ક્યુદતથી અધિક આયુષ્યવાળા અન્યર્થિને કેવલિ થયેના મિત્ર હોયજ નહિ.

(૬) અસ્વાચાર્યની ચોકડી જે આત્માના ઉદયમા હોય તેજ પાંચ અયુષનો ન મહ હોય.

(૭) જે આત્માના રહેઠેથી અસ્વાચાર્યગીવ ની ચોકડીના ઉપ અસેતો હાય તે આત્માનો પાંચમહાવતર અચરિતને અધર્મ મિત્રામ રહેજ નહિ. ૧૩ અને કે તેજ તને રોકનારા હતા અને તે આત્માનો સ્વ ભાવ અદિસકેત્રઆદિ શુભસામે ન માનીમે તો પછી અચરિતમોહન્યમ કર્મને માનનાનો અવકાશ રહેતો નથી.

(૮) આત્માને શુદ્ધઅરૂપે માને જાણે અને આત્મભાવમા રિથ તથા કરે તે આરિઓથી દૂર થયેતોજ હોય અને તેવા જન અરિ તિતે કમ નષ્ટનજ કારણ માનનારો હોવાથી વિરતિ લીધા વગર રહેજ નહિ.

(૯) વિરતિવળા થતાની આત્માને જરૂર છે એવી જો ૧૪ અત્રા ૧ હોય તે સમ્યક સ્વચાર્યગીવ ની અને ચિત્ત્યાત્વસામે જન આત્મભાવમા રિથ છે એવું કહેવું માણ કે નરપણુ તે અનતનરચકમા રખડાન ૧૦ એવ અનતાનુ ૧૫ને જાનવાનુ માણુ છે.

મમ ૧૬૧૮-૧૭૬૮થી ૧૮૨૮ તક આગકના મત અગર ગમે તેમ કુલ પ્રતિતે કે સમીપ, છ એવે ૧ વસ્તુ જ યમા હોય, તેની

તેની ક્રિયા કરે છે પણ તેમાં નિજરા નથી

(૧) સમાધાન—(અ) પ્રાણાતિપાતાદિકથી દેશથી કે મનથી વિરતિ કરવી તે કર્મના પ્રયોગશબ્દથીજ થાય છે માટે તેને તત્ત્વાર્થ અને કર્મમય જાણનારાઓ પ્રાયોગશબ્દિક માને છે, પરંતુ નતોને કે, મદ્વાપતોને ઔદયિક માનવા એ તો જૈનશાસનથી ખસેલો તો શુ, પણ જૈનશાસનના પ્રેરણાથી પણ બી શકે તેમ નથી ઉન્મત્તની મારફત દર્શાવવાગે કરે તેની વત તો શુદ્ધ છે

(આ) જો મદ્વાપત કે અધુમત્તાથી ચારિત્ર કર્મના ઉદયને લીધે ધરાવાશુ મેવ તો જે એકાદ્યર્થાદિ એવા મદ્વાપત કે અધુમત્ત વગરના છે તેઓને શુ મોહનીયના ઉદયનો અભાવ છે? એમ સમગ્રિનિધી શુ મનાવ?

(ઇ) ચગ્રિત અને મતની ક્રિયા સવર અને નિર્જરાનુ કારણ કે એમ તો નવતત્ત્વ અને તત્ત્વાર્થને જાણનારો રહેજો કહી શકે પરંતુ તેમાં નિજગ થતી થી એનુ કહેતા તે માત્ર સ્વાદેશજ કરે છે કેમકે તે કપીકત શાસ્ત્રીય થી

(હ) મદ્વાનતાદિ અને અધુમત્તાદિ ચારિત્ર જો નિર્જરાનુ કારણ ન હોય તો તે મિથ્યાતાદિકમાથી કયુ બધ કારણ છે? તે સમજતુ નાંએ મદ્વાનતાદિ પ્રાયોગશબ્દિકજ છે અને તેથી તે નથી તો બધા કારણ અને થી તો ઉદયને આવીને એનુજ નદિ પરંતુ તે એકા ત નિર્જરાના ગમજ છે

(વ) જો તા મતમતની ક્રિયા નિર્જરાનુ કારણ ન હોય તો શાસ્ત્રારો તમતમતની આપમાને આવશનુ લખના નદિ અને જ્ઞાનક્રિયાથી મોક્ષ કહેત નદિ થા રાખતુ કે એકેનુ સમ્યક્ત મોક્ષનુ કારણ નથી પરંતુ સમ્યક્ત જા અને ચારિત્ર એ ત્રણે મગે તોજ મોક્ષનુ કારણ છે

(ઝ) મોક્ષના ઉદ્દેશથી કરણ વન્દન પ્રત્યાખ્યાન તપ નિષમ વિગેરે વધુ કારણ નથી અને સમાધાનમાં કરાવવામાં આવે છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૦-૩૬ જી. શુભ ઉદયથી ત્યાગ કરે છે તે કોઈ તપ કરી
કરે છે, તે તમામ વસ્તુના ધર ની વાન છે માટે આત્મભાવના સ્થિરતા
સિવાય કોઈ કિયાની જરૂર નથી.

સમાધાન-(અ) ત્યાગ અને તપધર્માને જેઓ શુભ કે અશુભ
કર્મના ઉદયથી થયેલા માને છે તેઓ જનધર્મને ભણનારા નથી,
કેમકે સયમ અને તપ તે જન્મે કે જ નેમાથી એક પણ કર્મના ઉદયથી
ધરાવાળી નીજ નથી પરંતુ કર્મના ક્ષયોપશમનીજ ધરાવાળી બીજ
છે આરિત્રની પશ્ચિત્તિ સિવાય વીતરાગતા નથી અને વીતરાગતા મિવાય
આત્મસ્થિતતા નિર્મિત થતી નથી

(આ) તત્પાર્થકાર સમ્યગ્દર્શનજ્ઞાનચારિત્રાણિ મૌક્ષમાર્ગ એ
સૂત્રથી આરિત્રને મુખ્ય મોક્ષ માગ તરીકે જણાવે છે અને સૂત્રકાર પણ
'જરણગુણદ્વિઓ સાદ્' એમ કહીને આરિત્રમા રેનાગનેજ સાધુ મધ્ય
વાન કહે ॥ તથા સોહઓ તથો સમમો ચ ગુણિકરો એમ કહી નિધુ
કિતકારમહાશય પણ મોક્ષના સાવન તરીકે આરિત્ર નીજરૂર જણાવે છે

(ઇ) તેમજે યુષ્મંજે સપૂર્ણજ્ઞાન દયન અગે આરિત્ર હોવાને સારે
આત્મભાવના રમણના છે જતા થોમ રોધ ની કિયા વગર મોક્ષ થયો
નથી એ વિચારવાર કિયાને મહાકુનરાળી ગણેજ

(ઈ) ગમન-આમમન-આદાર નીકાર રિચેરે પ્રગતિઓ આત્મા ની
અમળતા વગર થતીજ તથી માટે તે ની અમ માં કિયાવાળો જ ન આત્માને
ચોતાને માટે સ્થિરજ છુ એમ માનવાનુ કહે તે રવધપણે જુદુજ છે

(ઉ) શુ આત્મ જ નમા રથય માય તેનુ નામ કિયા ગણુરી ? ને તેનુ
નામ કિયા હોય નો ચૈદમે યુષ્મંજે વર્તતા હવો આત્મભાવના સ્થિરતા
વાળા છે તે તે જ સકિય અને સયો ની છે ? એવે કહેનુ જોઈએ
દ્યાઆદિકની પ્રવૃત્તિર કિયા હોવાન ન માટે આત્મભાવની સ્થિરતાને
ઓગી રીને કિયાજ ન સાધુ કરવામાં આવેલો છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૨-મરતમહારાજને કે મહેદેસામાતા અકમાની સ્થિતતા માજ સપૂજકમાને પ્રાપ્ત પામ્યા છે તો વ્યવહારચારિત્ર મોક્ષનું કારણ નથી ?

સમાધાન-(અ) મરતમહારાજને પૂર્વજન્મમાં પૂન વર્ષા મુધી ચારિત્રની આગધના કરી છે અને જનરજસ્ત તપસ્યા કરી છે મરતમહારાજેના બનમાં પણ વીટી વિગેરેનો ત્યાગ કરના દ્વારાએજ ભાવના વધી છે અને કેવળજ્ઞાન પામ્યા છે વળી પંજી પણ સાધુપણુ લીરેનુજ છે એને જ્યારે કેવળજ્ઞાન પામ્યા પછી પણ ચારિત્રનો વ્યવહાર આ મંદાની જરૂર મહ તો પંજી સમાર લાનળમાં બળના જીવેને તે પી જરૂર નહે તેમાં તો આશ્ચર્ય નહીં ?

(આ) મહેદેસામાતા અનાદિનરપતિમાંથી આવેલા હતા એટલે તેઓને પૂર્વજન્મના ચીમ્થા અને દીપગાળનાં લાના કમો ન હોય તે સ્વાભાવિક છે પરંતુ એના અનાદિનરપતિમાંથી એકદમ મનુષ્યપણામાં જન્મીયાપણામાં નહિ આવેલા જીવેને ભારે મર્મી પણ લગાનું રહેને સમાધાન ગણાય છે તેવા જીવો વ્યવહારચારિત્રને મોક્ષનું કારણ ન માને, તો ગાધના સકુનનું રક્ષ મરેડો લેવા મળે એમ કહેવું પડે

(ઇ) મહેદેસામાતા પણ જીનેશ્વર ભગવાની સામા ગયા એ પણ કિયજ ગણાય

(ઈ) મહેદેસામાતાને જે કેવળજ્ઞાન મળ્યું છે તે ભગવાનની મમ વમરણાદિ સહિના વિચારને અંગેજ થયેનું છે એ જાણનારો મનુષ્ય વ્યવહારને કેમ સોંપી શકે ?

(ઉ) મહેદેસામાતાને મહાનિરતિરૂપ વચ્ચારચારિત્ર નથી આનુભવ છતાં ભાવથી મેલે ગયા છે એ જનાવ આશ્ચર્ય કે છે એ વસ્તુ થી દરિમતસાગિ મહારાજ પચસ્તુમાં સ્પષ્ટાને જણાવે છે તો તેના આશ્ચર્ય અને આમગ કરી વ્યવહારચારિત્ર મોક્ષનું કારણ નથી એમ ગણના કે માનાર શાસ્ત્ર કે શાસનને માનનો થી એ મોક સ છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૩-કેટલાક કહે છે કે સમસ્ત પ્રાણ થયા પછી

પરિમલ્લ લેવાય છે તેમા જોડલા જડપ થય છે તેજડપ થયા પરિણમન બાવ
જોવા સ્વરૂપે થવાના હોય તેવા સ્વરૂપે બનાવડાનો ચન-ચઆત્માનો બાવ
આપો આપ થઈ જાય તેથી અમ્યક્તો તેથી પ્રતિષ્ઠા જોડાનો હોવાથી
તેને દોષ જોડાનો નથી દાખનાં તરીકે સમ્યક્તીને મક્કન બનાવડુ
દોષ ત્યારે પત્યરઆદિની વસ્તુ વિચરે તેના સ્વરૂપે તેને પરિણમવાનું
થવાથી સંદર્ભાન તેવા બાવ આપો આપ થવાનું છે તેથી તે વસ્તુ તે સ્વરૂપે
બની જોય છે તેથી સમ્યક્તીની જ્યામદારી નથી કારણ કે તે પોતે
પોતાને જાના અને જગ તરીકે માને છે

સમાધાન-(અ) અમ્યક્તવ નેનુજ હમ છે કે વિરનિવાળાનેજ
શુદ્ધ માનવા અને વિગ્નિનેજ ધર્મ માણો

(આ) જો, સમ્યક્તવ પ્રાપ્ત થનુ હોય તે અવિરતિને કમ અધનનુ
કારણ માને

(ઇ) જો સમ્યક્તવ પ્રાપ્ત થનુ હોય તે આગળ અને પરિમલ્લને
જોડવા જોડા માને અને તે જ સમાજ આત્માનુ કે યાજુ છે એમ માને

(ઉ) સમ્યક્તવાળા જીવેને આરમિષ્ઠી અને પરિમલ્લિકી ક્રિયા
ન માનનાર સમક્ષિતી તો શુ ? પણ વ્યવહારથી પણ જૈની પ્રદિ કદી સમાય

(ઊ) જડના પરિણામની અપેક્ષાએ તો મિથ્યાત્વી વિચરેના પરિણામ
પગ તેવી અવિન-ચત્રાથી થાય છે તો તેને પણ કમ અધ સાગવા
જોઈએ નહિ

(ઝ) દિસામા જેમ દિસ્યનો કમના કે વ છતાં લેનુ કા જા નાનારા-
એવો ધાતક દિસ્યા ॥ પાપનો બાગી છે તેથી રીત જડ પરિણામ કાણ
માનનારો જરૂર પણ જરૂર પાપથી સેવાન છે

(ઞ) આગળ પરિમલ્લિકીમા પ્રવણુ રાગનુ હોઈને પ્રેરત અને
પરિણામે અનુચિત કોઈ કે રા કે પરા અને પાતાના આત્માને જાતા
ને જગ કદીને વ્યાપવો એક સ્વપ્ન પણ અમક્ષિતી જરૂર ના
પર નહિ

તા કે એવિમે તિથિ કરેમાથી દર્શ પશુ તીર્થ કરમદારાજ
વ્યવહારુચારિન આદ્યો ; સિવાયના નહોતા અને તે સને, ગર્ભકાળથી
સમ્યક્ અને જાણે જાણને પાસે કરવાવાળા હતા એ વિચારનાર
મનુષ્ય વ્યવહારુચારિની અપૂર્વ ઉપયોગિતા આવા સિવાય રહેજે
નહિ પણ જગતના સ્વભાવે ઉત્તમ થતુ મનપર્યવચ્ચન પશુ વ્યવહાર
ત્યાગવાળાનેજ ઉત્તમ થાય છે એવુ જાણનારા મનુષ્ય વ્યવહારુચારને
ઉત્તમપદ્મ સાધન માન્યા સિવાય રહેજ નહિ મુદ્દાસ્તદષ્ટિવાળાએ
તો ઉવાચિકતસ્ત્રમદારથી સમ્યક્ અને અગાદિકાનરથી જોઈ
તથા સામાયિકારિયરિતને મોક્ષને માર્ગ માનવો સાચામાં કહેલ નિર્મળના
વાક્યોને પકડી વ્યવહારને ન માન ॥૨ તીર્થ લે-કેના પાપવાળો છે એમ
મથાને રથાને શાસ્ત્રકારો કહે છે તેવો વ્યવહારો સાચામાં નગરે જોરામાં
પણ પાપ છે એમ શાસ્ત્ર સ્પષ્ટપણે કહે છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૩-અમણુ બગરતમદારી મહારાજાએ કેળણના ઉત્પત્ત
થતુ ત્યારે દેશ ॥ નાણુ નિમાનના કહે દીપી તે દેશનામાં મનુષ્યો
આન્યા હતા કે નહિ ? અને 'તે મનુષ્યો' આન્યા જ ન હોત તો
પછી અમાવિયા પરિસા અર્થાત્ અમાવિતા પદ્મ એટલે કાર્તિક્યુ કેવે
જે પ્રથમ પર્યદામાં સર્વોચ્ચતિ મદ્ય કરી નહિ તેથી આશ્ચર્ય ગંધાપુ
એમ મદરાડી જગર શી ? એકે મનુષ્યગતિ સિવાય બીજી કાષ્ઠમિથુ ગતિ
પાળા જીવ મનુષ્યગતિ પામે નહિ એ શાસ્ત્રસિદ્ધ હકીકત છે તો મજી
તનુ અત્યર્થ ગણાય કમ ?

સમાધાન-અગવાન મદારીરમદારાજ ॥ ચરિત્રાયા નીએ પ્રમાણે
જન્મજો છે તેથી દેવતાઓજ આવેના હતા મહાવીરચરિત્ર ચક્ર સમ
વમરણ, યથાવિધિ દિવૌકસ ॥૧॥ ન સર્વવિસ્તેરહ કોડ્યવતિ
વિદસપિ । કરુપ હત્યકરોચ્ચત્ર, નિષ્ણો દેશનાં વિશુ ॥૨॥ મહા
વીર ૦ (ગુણ ૦)
નિસીયદ
જાણો શુવતો દેવનરનરિદેહિ ।
૥૨॥ જદ્વિહુ પરિસં નાણેજ

મુળદ્વયોગયારહિય ।

મહાવીર૦ (નેમિ૦) 'પન્વજ્ઞાદ્ગુણાણ પઙ્કિવત્તિસમો ન કોઈ' દદ્વ
અત્યિ । ઇય ણાઽ સ્વળમેગ કેવલમહિમ સુરેહિં કય ॥૧॥ જીયતિ અણુ
મવઽ સુરકયવરકણયકમદ્વનવગમિ । ચરણે વિનિક્કિલ્લવતો ચઽઽવિહ
સુરસંઘપરિયરિઓ ॥૨॥

આવશ્યક (મલ૦) પૃ૦ ૨૦૦ મગવતો જ્ઞાનસ્તોત્પત્તિસમાન્તરમેવ
દેવાશ્ચતુર્વિધા અપ્યાગતા આસન્, અત્યદ્મૂતા ચ પ્રહર્ષવન્તો જ્ઞાનો
ત્વાદમહિમાન ચક્રુ, તત્ર મગવાન્ અવબુધ્યતે નાત્ર કશ્ચિત્ પ્રવજ્યા
પ્રતિપત્તા વિષતે ।

આવ૦ [હરિ૦] પૃ૦ ૨૨૯ મગવતો જ્ઞાનસ્તોત્પત્તિસમાન્તર-
રમેવ દેવાશ્ચતુર્વિધા અપ્યાગતા, તત્ર ચ પ્રવજ્યાપ્રતિપત્તા ન કશ્ચિદ્
વિચત્ત્વમિતિ તિજ્ઞાય વિશિષ્ટધર્મકથનાય ન મનુષ્યવાન્ ।

ઉપર જણાવેના અરિત્રોમાજ્ઞ એન્નુ દેવતાન્ આવવુ જણાવે છે
તમ નદિ પગ્ગુ ત્રીકપસત્તની ત્રીકામા પછા માવ સુર અને, અસુરોણુ
અથમ સમનસરણમા આવવુ જણાવે છે એજ્ઞો તે પાઠ-

મિલિતેપુ સુરાસુરેપુ સ્થરવૃષ્ટિમિવ નિષ્ફળા દેશના ક્ષણ દત્વા પ્રમુ
અપાપાયુર્યો મહાસેનવને જગામ ઉપર જણાવેના પારોથી ૨૫ થાન કે
કે જગતાન્ મહાવીરમદ્વાવગ્નના અથમ સમનસરણમા મનુષ્યોની, દ્વાવરી
દોની આમ છતાં પશુ ત્રીઆચારાગસત્તના આવના અપચનનો પાઠ તો
પ્રુ તે પ્રુ ક્ષા સન્દોમા જણાવે છે કે-અમણુ અમરત્ત મદ્વાવીરમદ્વાવગ્ન
પહેલા સમવસરણમા દેવતાને ઉરેલીનેજ ધમ કહ્યો અને મનુષ્યને કે
લીને નો પછીજ ધર્મ મળે છે એજ્ઞો તે પાઠ જાચારાગસત્ત-તત્રાણ
સમણે૦ પુન્ન દેવાણ ધમ્મમારુક્સદ્વ પન્ન મણુઆણ ઉપર જણાવેતા,

પડોથી એ વાત તો સ્પષ્ટ થઈ જાય છે કે બગવાન મહાસીરમહાગજના પહેલા સમવચરણમાં કેવળ દેવતાઓજ હતા અને તેમને જ હૃદયીને ધર્મદેશના કરવામાં આવી હતી. હવે એ વાત જરૂર વિચારવાની રહે છે કે જ્યારે પ્રથમ સમવચરણમાં એક જ દેવતાઓજ હતા અને મનુષ્યો હતાજ નહિ તો પછી દેવતાઓને સવચરિત્ર કે દેશપિરતિ પણ જવ પ્રત્યક્ષીજ નથી અને તેથી તે સમવચરણમાં સવચિત્ર ન થય તેમા આશ્ચર્ય શું ? પરંતુ આવી વિચાર એવી જાણની ધોષ નથી કે કારણ કે કોઈ પણ એવીશીમા કોઈ પણ કાલે મામાન્ય રીતે તીર્થ દરમહારાજના એના પ્રથમ સમવચરણમાં એવા દેવતાઓજ આવે અને મનુષ્યો ન આવે તેમજ મનુષ્યો ન આવવાથી કોઈ પણ મનુષ્ય ચરિત્ર સેનારી ન થાય તેમજ ગણધરણની ગથાપના વિગેરે ન અને એવું અનેજ નહિ પરંતુ અગ્રીયા મનુષ્યો ન આવ્યા અને ગણધરણ વિગેરે પ્રથમ સમવચરણમાં ન જાન્યા તેજ આશ્ચર્ય છે અહીં શુદ્ધચરણ "ચરિત્રમાં નર નરેન્દ્ર જે જન્મવવામા આવ્યા છે તે જુનિને કરનારાઓના વર્ગ માટે અને કિરણાવર્તિમા જ જાણેસ નરપદ આપના શુદ્ધને જજ્ઞાવવા માટે ગણાય.

પ્રશ્ન ૧૨૪૪ આશ્ચર્ય મહાગજ દરિબાસત્રિ એ તેજ જીવન પચાસક નામનું જીવન પચાસક કરેલું છે અને જેમા સમવચરણી ચના કરી આખા માંચીને કુલ નાખવા વિગેરે જજ્ઞા યુ છે તે દીપ્ત કહ સમજવી ?

સમાધાન-આશ્ચર્ય બગવાન દરિબાસત્રિ એ તેજ જીવન પચાસક રી સરખાતમા સ્પષ્ટપણે જજ્ઞાવી દોષ છે કે આ દીક્ષા જે પ્રદેશમા આવે છે તે મગ્નકમુકત પ દીક્ષા નથી પરંતુ ચિત્રની પગિવનિને સુધારવા રૂપ દીક્ષા છે વળી તેમા જજ્ઞાવેલી નિધિ પ્રમાણે દીક્ષિત થયેલાને જે મહા દાન અને શુભેના વિગેરે કરવા જજ્ઞાવેલા છે તે સર્વચરિત્ર દીક્ષાની દીક્ષિત થયેલા લાગુ પડે તેમા ત્રી, પરંતુ શ્રાવકધર્મનું કેટલીક મુદત કુળી પાતન કપો પછી સવસ્વઅર્પણની દીક્ષા, જ્યારે એક શ્રાવકનેજ લાગુ પડે તેમ છે અને એજ કારણથી શ્રાવકા પિપ્પલ-અનુ ૧-૬૪૬ મણિ-મણિ રિમગેનું તેમજ કુટુમ દગીલાં શુભ આવી.

જાણવે છે એ બધી દુઝીકત વિચારનારો સુઘપ્ત રહેજો સમજી શકો
કે બીજા પચાસકમા બર્ગવાનું દરિબદ્ધસરિદ્ધ એ જાણવેલી દીક્ષા જે છે તે
પ્રત્યક્ષદીક્ષા નથી, પરંતુ સવસ્થાપણ કરી સ્વયંસેવક બનવારૂ
દીક્ષા છે જો કે પ્રકરણ માથા અને તેના અર્થો વિગેરે વિચાર્યા 'સિવાય
બોધનારૂ અગતી જીવે તો તે બીજા પચાસકમા દીક્ષાની વિધિને જાણે
કહેતુ વચન સર્વવિતરિત દીક્ષાને લાગુ કરે છે પરંતુ તેમાં તેઓની
પૂરી અગતતા છે એમ કહેવા શિવાય બીજુ કહેવાય નહિ.

પ્રશ્ન ૧૧૨૫-શ્રીનિશીથચૂર્ણિમા વાસસ્થાન મોક્ષુણ ફક્ત ઉણ-
યસ્સ નરિય પરિભોગો આપા જાણવેમ વાક્યથી ચોખાસા સિવાય એમના
જિનના વચને વાપરવાનું નથી એમ સ્પષ્ટ જણાય છે તો પછી બારે
માસ એકલા જિનના વચને વાપરવામાં પ્રાપ્તિયત છે એમ કેમ કહેવાય ?

સમાધાન-પ્રથમ શ્રીનિશીથચૂર્ણિમા મહારાજ શ્રીનિશીથમાલ્યની
ફક્ત પાંચમાણી એ માથાની આખ્યામાં એકલા સુતરના કપડાને જોડવાના
વિધિ જણાવી એકલા જિનના કપડા (કામળ) ને જોડવામાં પ્રાપ્તિયત
જાણવે છે એ ચોક્કસ છે એટલે એકતુ જિનનું વસ્ત્ર જોડે કામળી
એકલી જોડાય નહિ એ ચોક્કસ છે વળી જે નિશીથચૂર્ણિનો પાઠ ઉપર
આપ્યો છે તેમાં વાસસ્થાન તે અથ વચનનું એવો જે કરવામાં આવી
છે તે ખોટો છે એ વાસસ્થાન નો અથ વર્ણનનું એટલે વરસા થી બચા
વનાર એટલે કામળી થાય છે વળી વાસસ્થાન ધર્મવાદિ વચનની રૂઢિના
પરિભોગે વિવચ્ચાસો ન વિવજ્ઞતિ અર્થાત્ સુતર અને જાળા રમ્મના પાંચ
ખાગમાં એટલે વાપરવામાં વિધિ કલટાપણ ન કર્યું એમ જાણવેલ છે
તેથી જા વાસસ્થાનનું વાક્ય અરિધિ છે સજાવને કે રિધિના રિવાસ
જાણનાર છે અર્થાત્ મુનિશ્રેણ કપડા અને જિનનું એક વસ્ત્ર કામળી
૨૫ નેકતુ દ્વાચથી કામળી મિલય મીઠા એકલા જિનના વચનો પછિ
જોગ નથી એટલે એક માનગીજ ઉતરી છે અને તેને એકની વાપરવામાં
તે વિધિને રિધિમાં ચલે કહેવાય અને એજ કામળી એકની

માનવીને ઓળખાયા બાબત અને સ્થિતિમાં પ્રાચીનિત જણાવેલા છે વાસ. ના વાસ્તવ્યો તે ઓમાસોમા એકવી કાનુની એમનાનું જણાવેલું હોત. તો અવિવિધરિતોગના નિષેધમાં સેતુ નદિ તેમજ વાસાનું વાસુચાળે દુક પરિમુગ્ધ એમ સરુત્તર એક દેન એટલું નહિ પ્રગટ જીનના વચ્ચેને એકલુ ઓળખાયા પ્રાચીનિત જણાવેલા બાબત અને સ્થિતિમાં વાસાવાસ અથવા વાસ મોક્ષુગ એમસખત

પ્રશ્ન ૧૧૨૬ જીનનું પદ્મ એકલું ને વીપરુદ્ધે પદ્મ સુતનો કપડા માથેના વાપ નુ એના અસર કેઈ જીનના મધ્યકે કેઈ છે

સમાધાન-અણુસુરમ્ભમા અમરદે મળ્યાના ઉપાધ્યયથી કાલિવિજયએ શ્રીગિરનારનાકરમાં અગ્રામાં ને વિચાર જણાવતા પણ ૨૫૮૫એ જણાવે છે કે અયોજિતસૌત્રકલ્પ કેવલમૌળિક સાધુર્મિન વ્યાપારણીયમિત્યાહ અર્થેનુ સુતનુ કપડુ નેબ્યાવિના એકલું જીનનું વસ્ત્ર નાધુઓએ વાપરયુ નદિ એ વાન જણાવે છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૭-પાનકનુમા કપડાસાથે કામળીએ ગાય એવો ઓળખો પદ કેઈ સ અમા છે ?

સમાધાન શ્રીપદ્મ પદ્માકમસુત્રમાં સામચારી વ્યાખ્યાનમાં ૨૫૮૫એ સતરુતરસિ એનુપાજણાવે છે અને એનો અર્થ ૨૫૮૬ છે કે અદરેના સુતરના કપડા સ્થિત એવો કપડુનો જીનનો કપડો એટલે કામળી (બાળપ) પતા (આકારપા-ફીને તો) પાળી કાએ ઘરા વરસાદમાં ઓમાસુ રહેલા રથવિગ પી સાધુએ ઓચરી જતુ પે નદિ, તે પાકળા પ્રમણે છે કે ચતુર્માસકસ્થિતમ્ય વહતે-આતર-સૌત્ર ઉત્તર-ઔજિક સામ્યા પ્રાકૃતમ્યાલ્પકૃષ્ટો અર્થે ૨૫૮૬ પદ જના અને તે બધું જણાવ્યા અને મમનનાપા જના ઓમામામા એકલું જીનનું વસ્ત્ર ઓળખુ એમ માનના અને રહેવારને કેવો મળુવો તે જીન તો પસાર સમજી શકે છે

પ્રશ્ન ૧૧૨૮-એકાએ વેગીકાદ સમ્પદી એટલે ઓમાસા સિવાય

એકને બીજો કપડો એવે કાંબળી એકલી એવી નહિ એમ મચ્છા
ચારમા કહેતું છે એમ કહે છે અને મચ્છારની ૧૪ ગાથા ૧૧ ગીકાનો પાડ
આપે છે અને તેથી એમ જણાવવા તેઓ માગે છે કે ચોમમા
એકની કપડાના અતરપટ સિરાયની કામળી એવી બેઠાએ એમ કહે
છે તેનું કેમ ?

અમાવાન-શ્રીમચ્છારની ૧૪ ગાથાની ટીકામાં ત્રિધિધી વાપરવાનું
જણાવતાં જીકાકાર જણાવે છે કે મધ્યે સૌત્રિકો બહિરોગિક इति
ત્રિધિધિમોગ, અર્થાત્ અદરતુ સુતરતુ કપડુ અને બહારતુ બિન્દુ
કપડુ વાપરતુ તેનું નામ ત્રિધિધી વાપરતુ કહેવાય અને તેથીજ જણાવ્યું
છે કે બૌદ્ધિક ઇકકો ન દ્યાર્પાય અર્થાત્ બિન્દુ એકતુ વસ્ત્ર વાપરતુ
નહિ જો એકતુ બિન્દુ ચોમામા સિરાય ન વાપરવાનું હોત તો પરિભોગનો
વિધિ જણાવના ચોમાસાનું વસ્ત્ર ન કરત ખરી રીતે ચોમાસામા બમા ૧૧
ઉપધિ નેતાનું શાસ્ત્રીય વિધાન હોવાથી ચોમાસા સિરાય બે સુતરના
અને બિન્દો કપડો રાખવો એમ જણાવનામા આવેલ છે તો તેઓ
સમજતા થી વળી વિચારવનાકરમા આવેલા તે પાંદને રાધનાર
બૌદ્ધિકે રીરે હમ્ને પદ્મપદિકાદિકત્તુસંસરત્યાદિક્કોપા સ્વ અર્થાત્
બિન્દુ વસ્ત્ર શરીરે લાગે તો બૂઆિ શ્વેતની ઉત્પત્તિઆદિ દોરા લાગે
એમ ૨૧૫૨મે જણાવીને એકના બિન્દુ અને વાપરવા ૧૧ માર્ગ પ્રાપ્ત છે
તે પદ્મ વિચાર્યું નથી (વિચારવનાકર અર્થમા ૧૩૫૬માં જોના વિજયબાન
સુત્રિએ શાસ્ત્રો છે તેમા અને તમના પૈત્રશિષ્ય જણુવિજય એ પ્રત્તાવ
નામા પણ તેમ લખ્યું છે)

પ્રશ્ન ૧૧૨૬-મન ૧૫ ગા ૧૧ મનુષ્યેષરર્ત્તિ સંવિદા 'મનપરો
પરિણામ પામેના અગર તો પામના મનોમન બ ૧ જાગે તો પ ૧
૬ જાગે ૫ પોષમ ૬ અમધ્વાનમા બાગ સુધી જૂન અને બદિન્ય જાગે
એમ કહ્યું તો બદિન્યકાળની મનોમન રાખાઓ જો મન જો રિજુમા ૧૧
નથી તે જી રોને બ ૧૧ સકે ? અને વિવાસ્વતકમા મનિજ્ઞમાણાદિ

એ પદ્ધતિ ચિંતાતા એમ કહ્યું હોવાથી જૂનમવિધ્યાકાળના પશુ મી રીતે પશુના અસંખ્યાતમા ભાગ સુધીના ચિંતિતાતા જાણી શકે ?

સમાધાન-જૂનકાળમા તેજા કાળ સુધી અને ભવિષ્યકાળમા પશુ તેજા કાળ સુધી પરિણામ પામવાનાળાને દેખી શકે (જેમ અમુક મનુષ્ય જૂનકાળમા આવી રીતે મનના પુદ્ગલો લઈને પરિણામથી ગમે છે અને ભવિષ્યકાળમા આવી રીતે મનના પુદ્ગલો પરિણામને એટલે મતમાળનું વનમા પાડુ અને ભવિષ્યકાળનું પશુ વર્તમાનપણું જાણવાથી મન પર્થ ધવાળાને અતીત અનામત જાણવાની અને ચિંતિતાતાની અદ્યક્ષ તદિ રહે) કદાચ એમ માની શકાય કે હુગ પડેલા મનના પુદ્ગલોને પરિણામવાનો થરો પચાય તે મન પર્થવરની જાણે તે તે અનુદૂષ આપે એમ નથી કા જુ કે મનના પુદ્ગલની અપેક્ષાએ પશુ અતીત અનામ પડુ થઈ જાય એમ મ પમાડુ । રહે રાગી મનના પુદ્ગલોનું મનપણું પરિણામ । અતમુદ્ગતથી વધારે રખત રહેતું નથી કે જ્યાં એમનું શુદ્ધ । મનપણું મદલ્ય કરીને મનાતા પુદ્ગલોનું તેટલી રિધિતિ સુધીનું વર્તમાનપણું જાણવાનું બની શકે એમ માની શકાય

પ્રશ્ન ૧૧૩૭ વ્યતિરિક્તવ્યવહારનિરોધકમાં બાર પ્રકારનો દ્રવ્ય સમુપાલ લેવો એમ કહ્યું તે દાદમા નીકળેલા વસ્તુને તેને દ્રવ્યવદી ગણી શકાય કે ? અથવા તે તેની અતર્ભન થઈ જતા દ્રવ્ય ? બાર એવી મહત્વા નિયત કરી માટે શક્ય થાય કે માત્ર ૧ વર્ગસદ્ કહ્યો હોય તે આધુનિકકાળના પશુ નીચા ગણી શકાય

સમાધાન-રાચીતકાળમા પશુ વાજત્રો અનેક પ્રકારનાં દ્રવ્ય, જના મોક્ષવ્યવહારથી બાર પ્રકારનાં તે વાજત્રોને દ્રવ્યવદી કહેવામાં આવી છે વર્તમા કાળમા પશુ તમામની જગોને નમાર્ગોએ કે જાણરની જગો ૨૦ નમાર્ગ વગરડતા નથી

પ્રશ્ન ૧૧૩૮-નદીસત્રમાં નીળ મુખમાં વચ્ચક્ષ્વ દુચિદ પનસ તનદા દિવિયવચ્ચક્ષ્વ નોદિવિયવચ્ચક્ષ્વ ચ નો પ્રવક્ષમાનમાં કે

મત્યક્ષ કે નોઠ્ઠિયમત્યક્ષ કેમ જણાવ્યું હતું? ખરૂં પ્રત્યક્ષ તો ઇન્ધિયથી નિરપેક્ષ હોય છે છતાં આ સૂત્રમાં કેમ જણાવેલ હતું? ૧ ૧ ૨

સમાધાન-ઈન્ધિયપ્રત્યક્ષ એ પરમાર્થથી અપેક્ષા છે. ૧. ૧. ૨ના વ્યવહારથી પ્રત્યક્ષ છે માટે ત્યાં પ્રત્યક્ષપણું કહ્યું છે. ૧ અનર્થિઆદિ વ્યવહાર અને પરમાર્થિક જ ને દૃષ્ટિએ પ્રત્યક્ષ છે. ૨ અનુમાનવગેરે બંને દૃષ્ટિએ પરોક્ષ છે. ૩. ઈન્ધિયપ્રત્યક્ષ એ વ્યવહારથીજ પ્રત્યક્ષ જણાયું.

૧. પ્રશ્ન ૧૧૩૨-પોથી પૂજેલું અગર સૂત્ર છે. ૧. ૧. ૨ અને બોલાવેલી બોલીનું દ્રવ્ય કે પ્રતિકમણુસૂત્ર બોલવા માટે બોલાવી બોલી ને જ્ઞાન દ્રવ્ય કહેવાય તેના ગામરના દ્રવ્યનો આરકાષ હોવાને ઉપયોગી એવા ધામેષ પુસ્તકોમાં ઉપયોગ થઈ શકે અથવા તો નાનગણિત નાચાના કે તેને બાનીને આપવાના પુસ્તકોમાં તે દ્રવ્યનો વ્યવહાર કરી શકાય? ૧

સમાધાન-અવદેશ સપરિચય હોવાથી તેમથી વ્યાવહારિક કે આધિક કેઈ પણ દેશવર્ણીમાં જ્ઞાની પૂજા વગેરેનું દ્રવ્ય વાપરી શકાય નહિ વ્યાવહારિક દેશવર્ણી કેનામાં ને જ્ઞાન ન કહેવાય નહિ.

૧. પ્રશ્ન ૧૧૩૩-વીરભગવતનું ચારિત્ર હૃતમકોટિનું હોય અથવા તેમને શરીર માટે ઔષધાદિક સેવન કરવાનું ન હોય છતાં સુત્ર રેવળી શ્રાવિકાએ અંગવાનને માટે પાક બનાવ્યો કેમ? અને ભગવતે પણ ઔષધ પોતા માટેનો કરેલો પાક ન લાવવા માટે ઘેણા માટે બનાવેલ પણ પાકને લાવવા જણાવ્યું છે તો જેમ જીવકરૂપીઓ ઔષધ ન સેવે તેમ તીર્થ કરેલો પણ તેવોજ કહ્યું ન હોય? ૧

૧. સમાધાન-જ્ઞાનેશ્વરમહાશય જેમ સ્થવિરક પમા ન મર્યાદા તેમ જીવકરૂપમાં પણ મર્યાદા મળી પરંતુ તેઓ કર્તાત્મન મર્યાદા છે ભગવાન મહાવીરમહારાજ જે ઔષધ લીધું છે તે ગીર્ધાનગારી શાંતિની અપેક્ષાને વધારે ગમનાર છે.

પ્રશ્ન ૧૧૩૪ તદ્વાવિહ સમગ્ર માહત્ત વો ઈત્યાદિમાં એકાને એક કહી કે તો માહત્તવ્યથી ન રહે તેના કે સ્ત્રી ૨ ૧ ૨ ૫ પૃષ્ઠ

માપા નથી પણ પુણ્ય કાચિ । મ જાય છે, જ્યારે । મીઠા દુધખતે
અપહિતાદિ, કહી એકાવધાપકમ અને અત્યપણ નિર્જન નથી એમ
કહ્યું છે, તો એકાવધાપકમ કેમ કેવળે, નિર્જન સ, ન થાય, પણ પ્રાપકમ શી
રીતે વધારે ? આમ તો પછી કોઈ દાન દેવું નહિ ?

સમાધાન-માદ્યજુષ્ઠથી જે ગદ્યાનસા જાતમહાત્મના નિયત
કરેના તે તેરામા અડચણ નથી વળી પ્રમજમાદ, સમ્મો એકાધૈ પણ
ધાર, અવિ તિતે અમે જે એકાવધાપકમ કહેયું છે તે પ્રતિધામવાની
અપેરાએ છે અને, પ્રતિનામયુ, એ મુને અમે પારિમાનિકશુદ્ધ છે
તેથી અનવન કે જ રહેને શુદ્ધાનીને પ્રતિનાએ તો એકાવધાપકમ થય
તમા આશ્ચર્ય નથી અને એ વાતવેક અર્થ મમજાથી અનવપાતિ
દાન ॥ નિર્મલતા તમામ નહિ બાવે

અર્થ ૧૬૫-ઈલાહનાં ધાન્યની મજાતરી કહી છે, તો ધાન્ય
નથી મજાતમા, તો તેને જોમા અમજમા, તેને કેટલાકો એકાધૈ, થતા
દોનાથી કમમજમા માન્ય છે તો જો જાદ્ય કે અમજમા છે ૧૬૬

સમાધાન-શીંગ એ ધાન્ય નહિ તો પણ બીજાનો છે અને તે
અમજમા મજાતી નથી

પ્રશ્ન ૧૬૬-શદિણી તપ આગળ કે અપાગળ છે ? અર્થાત્, સીઓ
જોવા મા ગી કે પ્રજ્વલિ, સમામા જે તપ ન કરી શકે તો શું કરવું ?

સમાધાન-ધ્યનદાથી જે તપ જે રીતે કરાને, હાથ જતા
ગાદિયા, તેમ ન બને તો પૂરો થતા આમળ વધારી દેરાય છે

પ્રશ્ન ૧૭૩-અમને સમિતિ સાચવે કે તે પ્રમજમા પ્રમજમા
એમ કહ છે તો એરો મૂલ્યતિ તો ગણતા નથી તો તેમને પ્રમજમા
માં રીતે મજાતી શકે ?

સમાધાન-મજાતી બદલા નીચ કરવાનાય મજાતીય કરાને જાન
વગર દેવાય તો રહેતુજ કે એને તેમાં કાથી મૂજાવાનું, અસબ
મિતિ નથી પણ નથી ॥ મજાતીય અમે કમજમાનિતાત કે સમી

તેમને તે િ જરૂર હોય નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૩૮-દરેજ અભ્યાસથી અમુક રથાને પાકુ પાણી પડેયુ છે તેમ પારી જૂલથી સચિત પાણી એકાસથા, આનિજ કે ઉપવાસમા ગૃહસ્થ વાપરી જાય તો પ્રાયશ્ચિત્ત કેટલું ?

સમાધાન-અન્યથાં કાચુ પાણી પીવાય છે તેને આસોવજુમા આનિજ જેવુ આપવાની પદ્ધતિ છે

પ્રશ્ન ૧૧૩૯-નારીસ તીર્થ કરના યાસનના માધુ નજુ અને પ્રાદ હોય તેમ રથનેમિશ્ત દના છતાં એકલા કાકીમગ્ગ ખાને ગુદામા રવા જેથી જણાય છે કે તેઓ આમભવિદારી હશે તો તેવા પખ આત્માને પરિણામથી પકવાનુ કેમ બધુ હશે ? અધ્યમનીચના સાધુ દોવાથી આરવ્રતજ તેમને હોય ને સાધુઓ યાજ્ઞ સરદ અને સમજુ દોવાથી અપરિગૃહીત શશ્ત્રમતીને પ્રદક્ષ કરવા કેમ તૈયાર હશે ? બીજુ શશ્ત્રમતી જેવા પ્રી અને અગ્રેસર કાકી એકલા કેમ પર્વત પરથી અતલ ઉતરતા હશે ? બીજા કોઇ સાથે કેમ રાખ્યા તદ્દિ હોય ? અગર શિખાઓ કેમ સાથે ગઇ નહિ હોય ? ને સાથે કોઇ હને તો કદાપિ રહનેમિના આવા માઠા પરિણામ નજ થને

સમાધાન રથનેમિશ્ત અને શશ્ત્રમતી બંનેને વરસાદને લીધેજ સમુદાયના જોડેવાળાથી છૂગ પડવાનુ થયુ એટલે એક એકલા ગુદામાં ગયા છે રથનેમિશ્ત મિંચા લઈને ગામમાંથી આવ્યા છે અને શશ્ત્રમતી ઉપનથી વદલ્યા કરીને ઉતર્યા છે અને અમુતાય જોડે દનો એ વાત દસ વૈકલિકની વૃત્તિમા રપચ છે પરિણામ િ પતિતતા તો ઔદપૂરિયોને બને અને નજુપ્રાગુપજુ છતાં મોઢની મધ્યસ્થરતા અસબરિત નથી

પ્રશ્ન ૧૧૪૦ કૃષ્ણમદાતાન ઉત્તમપુરોમાં છે તેથી નિરપકમઆયુ ખવાગા છે તો તેમને જરાકુમારના બાજુનો ઉત્તમ કેમ લાગ્યો ? ને તેથી મરજુ કેમ થયુ ? અર્થાત નિરપકમ આયુષ્ય લાગાનો બાજુનો ઉપકમ તેથી મરજુ થયુ તેમ કેમ મનાય ? પ્રનિસમુદેવો ઉત્તમપુરો દો

તો તે બધાને વાસ્તુકેવ સ્વમકષ્મી મારી નાખે છે તો તે શી રીતે પડે ?

મમાધાન-આયુષ્યનું અપવર્તનીયપણું અને અનપવર્તનીયપણું તે જુદી વસ્તુ છે અને સ્વોપક્રમ તથા નિરપક્રમપણું તે જુદી વસ્તુ છે. આયુષ્યને નાશ કરનારા સાધનો મળે તેથી સ્વોપક્રમ ગણાય, પરંતુ આયુષ્ય પૂરે થવાની વખતેજ તેવા ઉપક્રમ બને તો તેથી આયુષ્ય અંત પવર્તનીય ગણાય એવા મારે તે સ્વાર્થકારિ અનપવર્તનીય શબ્દ ગણ્યો છે.

પ્રશ્ન ૧૨૪૧ એલિફ કે કૃષ્ણમહારાજએ તપસ્વાહારાએ એકપણ સ્થાન આરાધ્યુ નથી તો તીર્થકરે આગળા રીતનાં બંધનને એક પણ સ્થાનક આગવેજ તેવો નિયમ શો ?

મમાધાન-વીશસ્થાનકમાં સર્વપદની કે કેટલાક પદની આરાધના કરાવી તીર્થ કરતો થાય છે એ નિયમ છે પણ તેમાં તપસ્વાનો અવરુધ્ધાત્વ નથી જમતના સર્વજીવો જે રસ્તે ધર્મ માર્ગે જોડાય તેને અંગે ઉચિત એવી તપસ્વાહારાએ કે બીજીરિતે પણ પ્રવૃત્તિ કરીને આરાધે તો પણ જિનનામ બાધે.

પ્રશ્ન ૧૨૪૨-આચારામાદિ અંગો ઉપાંગો કે સુત્રો જે આમંગો અત્યારે વિવિધમાન છે તેમાં અમમા આચારાગથી સ્વમક્રમ બમણું સ્વમક્રમગથી કાણાંમ બમણું એમ ઉત્તરોત્તર બમણા પ્રમાણવાળા ગણાય છે તો અત્યારે તે પ્રમાણે અંગો ઉલ્લખ્ય નથી તો અત્યારના વિવિધમાન અંગો સંપૂર્ણ ગણવા કે કેટલોક ભાગ નિરૂદ્ધ મળ્યો છે એમ માનવું ? વિવિધ માન ભાગ ક્યાર સુધીના અત્યારે હશે ? હરિભદ્રસુરિ વિગેરે પ્રો' દીક્ષાકારીના વખતમાં પણ આમંગોજ આમ વિવિધમાન હશે કે આથી વધારે હશે ? તેમના કાલ જેટલું તો મૂળ અત્યારે વિવિધમાન છે કે નહિ ?

સમાધાન-અગત્ય પડેના પદિમાણને અંગે કેટલાક દીક્ષાકારો વિમલ્લયન્ત પદ્ધતિ કહે તે અપેક્ષાએ અલગ પણ જે જે વાર્યા સહે. થઈ છે તે લખતમાં આવે તો હામ બમણા પદ થતમાં અંતર્ય અંગે નહિ એમ લાગે છે અને અધાધિકારની સમાપ્તિને પદ કહેવાય.

વા મતાની અપેક્ષા એ રહો, એવા દેખા નો મધ્ય અર્થાનિમિત્ત જોવામાં
ને નિમિત્ત વાચના ની અપેક્ષા રાખવામાં આવે તો, (સમુદાય) થવામાં
પડયું આવી શકે તેમ નથી, છતાં દેવદિગ્ગજિદમાલમુદ્દરો, અમર
ની વખતે મદ્યેય ક્ષેત્રો છે એમ માનવામાં પણ, અડચણ નથી. ૬.

પ્રશ્ન ૧૨૪૩-અગના ઉપગો છે અને અગને અનુમરીને ઉપગો
તેનો વિસ્તાર કરનાર હોય છે તો મૂળસત્ત્વ કરના ભેગા કંઈક જુદીજ
રસુ સો અને નિવેચનો દોષ છે એમ નિવહિલગા વાપરો, દીકાઓ
અને ચૂંટિઓ મૂળસત્ત્વને રપસો કરતી, એવી વ્યાખ્યાઓ અને નિવેચનો
કરે છે તેમ ઉપાગમાં તે રપ ઉપનમ્ય થતુ નથી તે અગના ઉપાગ
શા માટે ગણવા ? રનત ન અગચ્છાદિ આફક સૂત્રો મળવામાં તી દગ્ગત

મહાવાન- અગમાં કહના અધોમાર્ગી કે પળ એક અધની
અપેક્ષાએ નિસ્તાર કરના આને તો તેને ઉપાગ કહી શકનાર એમ આચાર્ય
શાગમાં આત્માનુ ઓપતિકપદ કયુ દતુ અને ઉપવત્ત્વમાં તેજ ઉપ
પાતને અગે વર્થન કરાય છે નગરીઆધિ વર્થન નો પ્રાસંગિક છે
સપ્તમકામકમાં પ્રાસ્તિકનુ ખડન દતુ અને તેજ હરેકથી તપપસેનીયા
મુખ્ય મુતો તે અર્થાથો છે કાષ્ઠાગ બિબેરે સૂત્રોમાં પદ્ય ને જોવાં એક
મુ. દતા તેને અમેજ તે તે ઉપગો રચાયા છે.

પ્રશ્ન ૧૨૪૪ સૂચનત્ સૂત્રમ્ એ વ્યુપત્તિથી સૂત્ર- મશ્તિમ છે
તો આ-પરાગ નદીસૂત્ર પલ્લવવા વમેગમાં નદી રિતારથી સૂત્રો કે
અનાચ્યા છે એ તત્વાથસૂત્રઆતિની માફ અગર નિહદ્યમચ્છાદિ
મૂત્રોની માફક ગોઠવનું કરી અગ્રા બતાવ્યા દને તો મુજબ બની શક
આગેબની અનુર્તવિ, પ. ૧૦, નેની સકાર તેમ અગ્રા પુનર્નવવા વડે
સૂત્રોમાં સૂત્રા આનાસાવળા મૂત્રો છે તો તત્વાથસૂત્રમાં આપે ૨૬
કળા ખડુ રિતારસામુ શદ્ મુજબના ૩ દો આ તો કંઈક
અનુ વધે રહિન પડે સુ મા આત્રાસથી તત્ત્વમાં મુખત પળ જોવા
તો ૨૬ અથવે તેમ સૂત્રો નમતોગે અગ્રાને મદો વિમુત્ત અમ
ઉપર તાર નમ મા આગ્રા સૂત્રમાં વળી ૨૨૧

સમાધાન-ચૈરાગ્ર વન અને 'બાવનારગેરે આત્માને સર્વથા ધંતો કર્મનો હાય ન થાય ત્યાસુધી સંસ્વાગ આચરવાના અને મનન કરવાના હોય છે માટેજ 'સુત્રોર્મા હેય તથા ઉપાદેય પદ્યોને વારંવાર અને, જુદી જુદી રીતે જલ્પવવામાં આવ્યા છે અને તેથીજ પ્રમાણ અપ્રમાણ પદ્ય મહાનન અને છાંયના સ્વરૂપને વારંવાર કહેતુ 'મથાવી નિરર્થક મથ નારને સૂત્રની આશાતના કરવાળો કહ્યો છે સૂચનાત્ સૂત્રમ્ એ વાક્ય સમ્યક્સૂત્રને અનુસરીનેજ છે જે એમ ન હોય તો વ્યાકરણસૂત્રોમા' પમ્ કતામિ, અને પદ્યદિ એમ કરતુ મરે, એવી રીતે, સમસ્ય નિર્ણયિત થાયજ આપ્તવાત અને કૃત વિગેરેમા સ્થાને સ્થાને જોઈ શકાય છે વ્યાકરણ સૂત્રોમા કે જગોએ આગિની સર્વ સે છે અને કર્મ જગોએ સંકલ્પ બધાને જણાવે છે ન્યાયમા પણ સંકલ્પદિ પાયાં પ્રમથ કે રમેયમા ન્હોતા આવતા એમ તો ન્યોગુજ કતા જણાવ્યા છે. માટે એ સમસ્ય સમહસૂત્રની અપેક્ષાએ છે

પ્રશ્ન ૧૧૪૫-ગીતાર્થ કે ગીતાર્થની નિશ્ચયતા એમ સાધુપણના બેજ પ્રકાર છે ત્રીજે ત્રમર માધુપણનો નથી એમ નિષેધ થયો છે તો ગીતાર્થની આશાથી અત્રમ અગીતાર્થ ચોમાસુ કરે, વિદ્યારં કરે પરંતુ આચારપ્રકરપાકિત પ્રાયશ્ચિત્ત અને તેનાં શત્રુવિભાગ ન જાણે તો તેવું સાધુપણું ગણી શકાય ? જો ન ગણી શકાય તો અત્યારે ગીતાર્થના એક આકાશની સખ્યામા પૂરા થયી તો, આધુનિક સમસ્યાપણે આશા બધી હવેનું સાધુપણું ગણવું કે નહિ ?

સમાધાન-શબ્દક કૈ. ગીતાર્થ ૧ નિશ્ચયે તો સાધુપણું ગણેજ છે એટલે ૧૧૪૫ની નિશ્ચયતાને તે સાધુપણામા અડચણ નથી અને પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રતિ રત્તિ ગીતાર્થના સંજ્ઞેએ અને ત્રી. રીતે પણ સર્વ શકાય છે દશમતાનિ સુચો ૧ વિનિતમ્ય સધુપણુ માનવનું મિત્રસેવે અને મિત્ર કાતે પણ અને છે મદ્યારથ નથી લીધે પણ વિનિત થઈ લીધો છે

પ્રશ્ન ૧૧૪૬ અમલુનમવત મદ્યારી મદ્યારાજના રહેતાના પિવિદન નેમ ૧૧ ન્યારે ૧૧ મા ૧૧ ત્યારે તેમના મનમાં

મહેટા દનો કે નહિ ? અને તેમની રજા માગી છે કે કેમ ?

સમાધાન-શ્રીઆચાર્યકચૃષ્ણિમા નદિવદ્ધગસુપાસપમુદ્દ૦ એટલે મી નદિવદ્ધન અને સુપાર્થ વગેરે સ્વજન વચ્ચે નમવાને પૂઠ્યુ આવુ કથન હોવાથી સુપાર્થ કે જે ભગવાન મનાવીરમદારાજના સગા કાકા થાય અને જેને અગે શ્રીક પશુવ વગેરેમા પિત્તિજ્ઞપ્ સુપાસે એમ કહેવામા આવે છે તે તે વખતે હયાત હતા અને તેમની પણ વ્યાઘા માગવામા આવી

પ્રશ્ન ૧૧૪૭-ભગવાન મદાવીરમદારાજને દીક્ષા મેતા જે વરમ રોકવાનુ એકના નદિવદ્ધનજીએ જણાવુ કે આખા કુટુંબે જણાવુ ?

સમાધાન-આચાર્યકચૃષ્ણિમા તાહે તાણિ ત્રિગુણમાગાણિ મળતિ એવુ કહેત છે તેથી રીટ મમળર છે કે માતાવિતા ॥ કાનવમ પડી એકલા નદિવદ્ધનજીનાજ આમદથી મે વરસ રહેવાનુ થયુ છે એમ નહિ પરંતુ આખા કુટુંબના મનુષ્યેના આમદથી મે વર્ષ રહેવાનુ થયુ છે

પ્રશ્ન ૧૧૪૮ મમજુ ભગવાન મદાવીરમદારાજને મીનદિવદ્ધન વગેરે આખા કુટુંબને જે મે વર્ષ રહેવાની કમુલાત આપી તે જે વર્ષમા ભગવાન મદાવીરમદારાજની રીને વર્ત્યા ?

સમાધાન-શ્રીઆચાર્યકચૃષ્ણિમારમદારાજ નજો પ્રમિદિએ કીને જિન ॥ મમજિમહતર છે એમ કહેવાય છે તેજો ને બાવનમાં નીચે પ્રમાણે જણાવે છે

જતિ અપ્પચ્છદેણ મોયણાદિકિરિય કરેમિ, તાહે સમરિથત અતિસય
શ્વપિ તાવસે કવિ કાલપાસામો, એવ સય નિકલ્લમણકાલ જણા, અતિ
સાહિય દુને વાસે ૧ સીનોદગમમોચા પિલ્લવને, ૨ અરુહાસુર્ગ આહા
૩ રાદમત્ત ચ બાહારેતો ૪ ધમયારી ૫ નસવગવાચરરહિતો ઠિએ
૬ જય કાસુમેગવિ પાતો, હરવપાસોયળ હુ ૭ સુમેળ આવમળ ચ

માવાચ્ય — તમારી ત રૂથી બે વર્ષ સ્થેનાની વિનિતિનો સ્વીકાર કર
 કે જે મને પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે જોગનાદિક ક્રિયા કરવાનું થાય
 આવા કથનના ઉપ મા કુટુંબીજનોએ જણાવ્યું કે તે હમારે કબુલ છે,
 અર્થાત્ તમારી ઈચ્છાએ જોગનાદિક ક્રિયા તમે કરજો તેમા અમે દાખ
 પર્ણ પ્રકારે બાધા થાય તેવી વિનતી પણ કરીશું નહિ અને તમે તમારી
 ઇચ્છા પ્રમાણે જોગનાદિક ક્રિયા કરજો (વર્તમાનમળમા કેટલાક શ્રદ્ધા
 હીન અને સુખમને જોગવચના તરીકે માનનારા યુવકો શ્રીનંદિવર્દનજીના
 શાખનાને દીક્ષા શેઠવા માટે આગળ કરે છે પરંતુ વિનિતીથી શેઠાયેલા
 પણ દીક્ષામિત્રીને કે નહિ શેઠાતા એવા તેને ઇચ્છીક ધર્મની અનુકૂ
 લતા આ શેઠો મરે છે તે અમલવા સમજાવવાની યોજા અને રાધિન
 પુર ટકારીયા : હાથી રિએઝ અનેક સ્થળોના તે જૈન નામધારીઓના વર્ત
 નથી જાહેર થઈ ચૂક્યું છે એટલે સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓને માત્ર કુટુંબી
 તરીકે કંઈ પણ સામજી નથી પરંતુ માત્ર ધર્મના દેવ તરીકે પ્રવૃત્તિ
 છે માત્ર સાસનત્રેમી મહારાષ્ટ્રોએ એવા ચારિત્ર દર્શીઓના વચન કે વર્તન
 ઉપર શેષ પણ ધ્યાન આપવા જોવું નથી પરંતુ તેઓનો પગલે પગલે
 પ્રતિભાર કરવ જોવો છે યાદ રાખવું કે જૂનેરનાજૂથને બદિષ્ઠાર કરવા
 માત્રથી તમારે કાલ સપૂર્ણ થવું નથી, પરંતુ સ્વપ્ને પણ તેઓની સાથે
 બેસવાનો કે તેઓની સાથે સહકાર કે સેના વખત સાસનત્રેમીએ રાખવા
 જોવો નથી કદાચ તેઓ પોતાના તૂટી ગયેલા જૂથને સાધવા માટે સાસન
 વિરોધી ઇગવેને જતા પણ કરે, પરંતુ તેમની મોગલ તો કુટુંબી વગરના
 નામના મહાર જોવીજ છે) અમલુ અમલતમદારીમહારાજને શુદ્ધરથ
 પશુમા પણ દીક્ષિતપણે વર્તવાની છુટ આપીને કુટુંબીજનો સ્પષ્ટપણે જણાવે
 છે કે બંને તમે બે જ શિક્ષા સંપૂર્ણની ક્રિયામા રતા પરંતુ તેમા
 કે જમુથી એસે મે વડ મુધી તમારું રૂપા અનિશ્ચયને અમે દર્શીએ
 આપુજા અમાર કામ છે (આ વાક્યથી સ્પષ્ટ થાય છે કે કુટુંબી
 સ્નેહવાળો હોય, પરંતુ વર્તમાનમળમા જડ એવો કુટુંબી વર્ત
 નનને દેસ નૈસ થાય નેવો છે તથા તેઓનો તે સ્પષ્ટ

તેથી તે વચની વિનવી અને આ વર્ગની જડતાનું કેટલું આતંક છે ?
 તે સુધી પુરતું રહેજે સમજી શકે તેમ છે અર્થાત્ વિનવિતું કાર્ય, જડ
 તાથી કેળાવાળા અને હક દેખાડનારા કાર્મિક પણ પ્રારંભ સમયને
 લાયક રહેતા નથી) બમરાન મહાવીરમહારાજે કુટુંબીજનોના શોકનું, ત્રિસ
 મ્બુ કરના સમાજમયો શોક નહિ યદા દેવાં જે મેં વર્ષ રહેવાની વિનવિતે
 સ્વીકારી છે તેને માટે પણ ચુર્ચિકારબમરાન લખે છે કે તે વિનવિતે
 સ્વીકારે જે આની રીતે ક્યો તે પણ પોતાને દીક્ષામળ મેં વર્ષ પછી
 થવાના જાણીને એથી અર્ધાનું અવધિગાનથી પોતાની દીક્ષા પણ જે વર્ષ
 પરીજન થવાની છે અને કુટુંબીઓ પણ મેં વર્ષ સાધુપણની ક્રિયાથી
 નેહવાનું માને છે માટે અકચર નથી (આ ઉપરથી સુર મનુષ્યો સમજી
 શકશે કે અમલ્ય અમરેત મહાવીરમહારાજ જે પોતાના દીક્ષાનો કાળ જે
 વર્ષ પરીજન થવાનો છે એમ અવધિગાનથી ન જાણતા તે કુટુંબીજનોનો
 શોક મોટા પ્રકારે અશુભ (દિ) વગીએ રીતે કષ્ટ અધિક મેં વર્ષ સુધી
 સચિત્તજન નહિ પ્રપરીને પેતે દીક્ષિત થયા (જે કે બમરાન મહાવીર
 મહારાજે કષ્ટ અધિક જે વર્ષ સુધી અચિત્તઆદારવિરોધની ક્રિયા
 કરેની છે હતાં બહો દુઃખ અચિત્તજન ન પાવાની યાત જાણવી છે
 તે માત્ર એનું જાણવા પુત્તી છે કે શ્રદ્ધાએ સચિત્તજનનું પાન
 વર્ષ તે પણ સાધુપણની પ્રથમ કસોટી છે) જેની રીતે સચિત્તજન કષ્ટ
 અધિક મેં વર્ષ સુધી વર્ષ પુરું નથી તેની રીતે કષ્ટ અધિક જે વર્ષ
 સુધી અપ્રાસંગિક એવે સચિત્ત એવો દીક્ષિતજન પાણી દસ દસ દિને
 આદાર પણ પેતે ક્યો થી વળી રાગનોજન કે જે અચન પાન
 અદિમ અને સ્વાદિમ રિપણ થયા અણાય છે તેનો પણ પરિહાર કરે
 હોતો કષ્ટ અધિક મેં વર્ષ સુધી મર્યાદા અહમ્યને પણ પાવનારા
 થતા હતા (આ ઉપરથી જોઓ શ્રદ્ધાએ સર્વથા અહમ્ય, કશમ્ય
 નીદિ એનું રહેના છે તેમ જો સામને સમજના નથી એમ ચોક
 યાય છે પચ્ચક્ષત્તિ-વિરોધમા આરકને સર્વથા અહમ્ય, હમ્ય
 ૧૭ જાણવે છે અને આરકની છદ્દો રિતિમામા નો સર્વથા અહમ્ય

પાળવાનું હોય છે (બમતનું મંદારીમદારાને મીતોદગ અપ્રાપ્ત
આદાર-સતિભોજન અને અમનનેશન માત્ર ત્યાં અધિક બે વર્ષમાં ત્યાં
કર્ષો એટલુંજ નહિ પરંતુ અસહ્યમની પ્રતિવળી જે જે કિયાઓ તે બધી
કિયાઓથી વિરમ્ત અહનેજ કઈક અધિક બે વર્ષ સુધી ત્યાં વળી અમા
ન્ય શુદ્ધ માત્ર તો હું ? પરંતુ મતા તરવા ત્યાં પીરમને પણ મુરકેવ પડે
એવું બમવાનું મદારીમદારાને એક કાર્ય ક્યું અને તે એ કે કામુ
પાણીએ કરીને પણ સ્નાન કર્યું નહિ પરંતુ હાથે (મનુ) ધિતુ અને સ્થાનિ રિક
કર્ષો પછી જે પ્રસાસન કરતુ તે ને જરૂરી કોઈથી ક્યું પરંતુ તે પણ
પ્રાપ્ત એટલે અચિત્તવશીએજ ક્યું હોતી દશીકતથી સ્પષ્ટ થયે કે
કઈ ચિન્ દીક્ષાના અભિચારિઓને કુટુંબીજનો ગાવા માગે અને રોમાપુજ
પડે તો તેને હવેના દાન પ્રમળે ૧ અચિત્તવળ પીવું નહિ ૨ સચિત
આદાર કરવો નહિ ૩ સર્વથા અચિત્તવળ પાલવું ૪ સતિભોજનનો
સર્વથા ત્યાગ કરવો ૫ માધવજી અરચપજ્વાળી પ્રગ્નિમા જોડાતુ નહિ
૬ કામુ ત્યાંએ સ્નાન પણ કરતુ નહિ (જે કે બમવાન જિનેશ્વરમદા
રાગની પૂજા સ્નાન વગર થઈ શકે નહિ, અને પ્રભુની મૂળ કરવી તે
આવડેને માટે જરૂરી કાર્ય છે છતાં જેઓ સ્નાનનો અને સચિતનો ત્યાગ
કરે છે તેઓ વિમળથી ગણાય છે અને તેમ વિમળથી માટે લોકશક
અને પચાસકાદિ મંથિમા પ્રભુની દ્રવ્યપૂજની જ રીયાન સ્વીકારાયેલી નથી)
માટે પૂજા ન થાય તો અડચણ નથી -

પ્રશ્ન ૧૧૪૬ જમણ બમવાન મદારી મદારાને જે ગતાપિતનાં
કાળક્રમથી પ્રતિષ્ઠા પુરી થયે છતાં પણ હેતુ ક્યું તે પ્રતિષ્ઠા માવ
ગણાય કે કેમ ?

સમાધાન-નિયુક્તિકારમદા અને સીમદ્રમાપુજામીજ અરચપજ્વાળી ૧ ૨
પ્રિતમા અને ૧૫ પજ્વાળપમા પણ એમજ જણાવે છે કે જાદ સમ
અમાપિયરમિ જીવિન્તે તથા-જો મહુ મે કષ્પદ અમા
મુખે મવિષા
પન્નદસપ-

અથવા માતાપિતા દ્વં વત્તા સુદી સાધુચર નહિ સેકુ ઝેડીશ મગ
પ્રતિમા છે પરનું ગોવી પ્રતિમા હાથી કે માતાપિતા કાળધમ પમે ત્યારે
દીક્ષા લેલીજ એટલે માતાપિતાના રૂઢિમયી અભ્યાસ દેના થમ કરે ।
પ્રતિમા પુરી હોઈ જો વાન ખરી છે પરનું અનિક મેવડ વધારે દેવની
પ્રતિમા પળાવિ નથી જેમ પછી રામપ નહિ આવ્યા બગરાત દાંબ
સરિત પળા આમિ રહેનું એ રંગપ નખારે છે કે તારદેવાર્થિવચ્ચામિ
મહાન્નમવીદિત અથા ત્યા કુપી આ ભવમા મતરિતા છુવ કે ત્યા
કુપી , ધરમા રબ મારી રહેલાથી નીગજ , અર્થાનુ - તાવનુચ્ચની
આગળ રહેનો એવકા જધિવચ્ચામિ૦ કિયાપ ની સાથે જોડી જાય
તથા છ મને તેથી ઉપર જણવેવા શાસ્ત્રને અળનો અર્થ થઈ જશે તેમ
હાથી ના અષ્ટકક્રમા ફરજી રહેલા જણાવીને નીચે રમ કે
મ્મ કરે છે જો કે અગ્નિએદનીય છે ના એજ આ વિને માનવી
હાથી કે ચારિત્રગોદ્ધાલિના ક્રા . નિવચ મેહપાન અવચ્ચપચ્ચામા જોડે
અરિ નિપાચામા નુ . હાથી પરનું રૂઢિચ્ચપચ્ચામા રાખના એવકા
જો અગ્નિએદનીયનો કિયને મારા રુબ પરિણામથી અમી શકે એવો
છ પરનું માતાપિતા ॥ ઉદ્ધેચના નિવારખુને માટે તેમની અનુકપથી ને
ચારિત્રએદનીય ॥ કુરકમનો ઉદમ દિધ કર પરનું છઠ્ઠા રૂઢિચ્ચ
છ શ્રદ્ધાસમા રતી ॥ આ રત્ન બરોવર સમજનારા મનુષ્ય કપાદપને
મમ - શરફે કે બગવાન મદારી અખનજનું તેમના માતાપિતાની જવાની
કુપી થ મા એવાન ન અભિયન નારાએ થકુ છે ને તેઓની રૂઢિચ્ચ
છ અને માતાપિતા પિ અનુક ના માટેજ - રત્ન પોતાને નીમ વર
પછીજ નીચા થવાની કે એક અવધિનાથી ગાલી પળી અભિયન
કર્તા , જેમ કહેસા રતિ આ રમ કરકુ ને મન્યોને નહિ સમ
૧ . સાધનુ રમ ન જો કે આવચ્ચર્ચમા અર્થમાં હા થના કે ન
હાથી હા થાન રતી તાપ્રયોપતવાનુ જેમ રેનુ દેનામા આવેના
પરનું રત્નુ મરતી પચ્ચ અભિયન ॥ અભાવ પિતરે માટે ૬ મ
અમિ રત્ન મમ નહિ તા માઉ જાપજાણ-એ પ રત્નુ ॥ ૨૫ ॥

તથા આસ્પિક્ટિ વિરોધેમા સ્પષ્ટ પણ છે નો અનુષ્ઠાની દીક્ષા ।
 લેવાનું દેખ્યું હોત તો પછી માતાની અડકપા માટે અભિમદ્દ લીધો તેમજ
 તેમના કાળ સુધી રહેતા માટેનો અભિમદ્દ લીધો । તે બંને વચ્ચે વ્યર્થજ
 થઈ જાત વળી સાચામાગએ આગિતોદ્ધતીમના ઉપક્રમનું અર્કતોદાતા
 (જાણ) પુ ને પણ વ્યર્થજ થાત કારણ કે ત્રીસ વર્ષની ઉમર પહેલા
 ઉપક્રમની કર્તવ્યતા થવાનીજ નોની એ નિમિત્ત છે અવિનિગ્નાયી નો
 દીક્ષાકાળ દેખ્યા જાત તો આગિતોદ્ધતીયકર્મના ઉપક્રમના નમનનો
 અસમરપણ કમેલાજ હોત અને તેથી ઉપક્રમ નહિ કરતા ૩૫ દેવતાની
 વાનને યથાત યદનજ નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૫૦-સન્નિત્તવોધાના નિત્ય મનનિયમસંયમરતાના ।

ઉત્તરમુત મન્યે મરણમનવગધવૃત્તીગમ્' ૧૧૧ ॥ આ પ્રમાણે બમવાત
 ઉત્તરવાનિવાચકની માવા છે તેનો અર્થ (મ-ગીકનો) જેવો ૩૫ / ૧
 ૫ એક પુ છે તપરથી થત જેઓએ અને દમશા જેઓ તત વિષમ
 અને સજમમા લીન છે, તથા જેઓનું વતન અપ્રધરદિત એમ પાર
 અને વૈ વિગેષ દિત છે તેઓના મ થુ ને ૮ એક વરપ માનુ ક
 એવો અર્થ તમ શ્રીમતો ત'ક્યા'કગને 'બમરોન' તમ ગાદિ મદાતાના
 અગને જાગેઓ એકદમ અથુવો એમ કહે ૧૧ ॥ છે તે શુ બ્યાજળી ૧

૧ મમાધાન-ઉપર બમવાત ઉત્તરવાતિ વાગ્યું ૧૧ ૧ જાણેની સદ્વિન
 આધાતો અર્થ આ પ્રમાણે છે તપરથી'ધા જેઓને મેળ ૩ ૭ તેમજ
 જેઓ દમશા તત નિયમ અને સજમમા લીન છે તથા જેઓનું વતન
 પાર અને વૈરથી નહિત છે તેના મદામાએ ને (નો) જે મરણ થાત (તે
 પણ નેઓને) ઉત્તરવતન તમ છે એમ ૨ મ ૧ પુ ૧૦૮ આ અધ્યાય
 મ બમ દની શ્રાવણ વિતીયા વિ વિન ૧૧૫ પણ નયમ વિ વિન
 તમ તસદમુત ૧૧ ૫ પણ પ્રથમ ૭ ૭ તથા મન્યે જે વિવિધ 'કરેમ' ના

૧ ને મા' ૩ અને ૧ મ બમ ૧ મરને અમજા વિવિધ જરૂરજ

૧ ૭ ૧૧ વિ નમ્વેન બમરન વિવિધ ચાલે ૧ ૬ નાનું ઉત્તર

૫૫૮ ૨૪૭ અને વાન્યમ નું કાન્યાનુશાસન ૫૫૮ ૩૪ અમદૂધર્મમમાવન-
 મિવાદિયોત્યોત્પ્રેક્ષા ॥ પ્રાકરણિકેઽર્થેયે ધર્મા ગુણક્રિયાલક્ષણાન્તદભાવ
 લક્ષણા ચ તેષા સંભાવન તથોગોત્પ્રેક્ષણમુપપન્ના સા ચેત મન્યે શકે,
 ધ્રુવ પ્રાયો, નૂનમિત્યાદિભિ ઘનંદર્શોત્યત્ ॥ અમન સાદૃશ્યાદસતોઽપિ
 ધર્મસ્ય કલ્પનમુપ્રેક્ષા ॥ તાં ચેવ મન્યે-શકે ધ્રુવમિત્યાદિભિર્ણોતયેત ॥
 ઉત્તરના બન્ને પાંચો જોએના જોવા બાજુના અને સમજવામાં આના
 હોય તેઓ તો મન્યે ક્રિયાપદ પ્રેક્ષાને બધાવનાર છે એમ સ્વેચ્છે
 સમજે અને તેથી મરણનું ઉત્સવપણું દરેકને માટે અસંભાવનીય છે ૭ના
 તેના મહાત્માઓમા મ બુની ત્રિપિ પળું કલ્પવ ૩૫ છે એમ અર્થ ૬૨૧
 શકે એવીજ રીતે શીવીતગમત્પ્રાપ્તમા પળું ૦ બુલેતુ છે એઓ તેઓ-
 દાશીજ્ઞતપોમાવમેદાદ્ ધર્મ ચતુર્વિધ મન્યે યુગપદારૂપાતુ ચતુર્વક્રોડ
 મવદૂ મવાન ॥ ગીકા મુવાવાંધમે દિ ધર્માપદેશાનિમિત્તત સમેરસરણમમ-
 રકલિતમલકુચમૂર્ધ્નદ્રાસનમુપત્રિપ્ટે પ્રાદુગુમે વક્ષિણાપરોચતાતુ તિસ્ત્વપિ
 દિલુ તથાન્થિતેશ્વ ત્રિરચયતિ વ્યતગ્મુગ સ્વામિપતિચ્છદાનિ ॥ ૬૬-
 મેવ સ્તુતિદ્વદુ પ્રેક્ષને હે મુવામ્વામિજ્ઞમેવ મન્યે યદ્ મવાનેતદર્થ ચતુર્વ
 ક્રોડમત્ ॥ કિ રમિ યાદ અરંગાતુ-રૂપયિતુ કિ તદ્ ધર્મ પ્રથમ
 પુરુષાર્થ કિવિશિષ્ટ ચતુર્વિધ ચતુરકાર ॥ ચાતુર્વિધમેવાહ દાશીજ્ઞતપો
 માવતારુપ ॥ નત્રેકરપોઽપિ મગનાશ્ચતુર્વિધમવિ ધર્મ પર્યાયેઽ પ્રરુપયતિ
 કિ ચતુર્મુશ્વત્યેનેત્માહ યુગપ-સમકાલ પતચતુરક્રૂત્ર વમનરેણ નોપપદન
 ઇતિ ॥ ૧૧ગમજ્ઞોત્તની અસ્યુગિમા પળું ૫૧ ૧૮મા બાજુને છે ૬
 ૧૧૧ દાન ૦ હે ધીતતામ ॥ દાનશીજ્ઞતપોમાવમેદાચ્ચતુર્વિધ ચતુરકાર
 ધર્મ યુગપ-સમકાલમાર્યાતુ મવાન ચતુર્વક્રૂત્ત્વનુરૂપો વમૂલેત્યહ
 મ યે ॥ ૫૫ ॥ એ ૧૫ થી ૧૦૦નું ૬૧ ના સર્વો મજ્ઞ થી જ્ઞાનપણું અને

ધમને અગે શોક માન્યો અને ક્ષેપો છે તેઓને તે રામ શ્રીકાન્તો કેવા
મથુરે અને માનશે ? ભગવાન મહાવીરમહારાજના નિવાસસ્થાને કસ્યા-
ધિપીઠે૦ રાહુમસ્તદિવાકરમિવ૦ અને પ્રસરતિ મિથ્યાત્વતમો૦ આ
નિગેરે વાક્યેથી ભગવાન ગૌતમસ્વામીજીનો શોક સક્ષ્મ શ્રીસધમા બહેર
છે સ્વેદોડપિ૦ એ કથન પણ બીજીતમસ્વામીજીના ખેદનેજ અસ્થાવનાર
છે બળી ત્રિપળીયની અદર ભગવાન અપભ્રેવજીના નિર્વાણનો અધિકાર
શુ કહે છે તે જુઓ પર્વ ૧ સર્ગ ૧

તતોડકુશેન સંમૃષ્ટ , સથ શોકકૃશાનુના । તર સિમસિમાર્ચિદૂનિ
વાશૂણિ મુમોચ સ ॥૪૬૪॥ તેડપિ મદલિણીક્રય, જગન્નાથ પ્રગમ
ચ । વિપળાશ્ચ, નિપળાશ્ચ, તમ્થુરાલિલિતા ઇવ ॥૪૮૨॥ મહાશોક
સમાક્રાન્તશ્ચકર્તી સુ તક્ષણમ્ । પપાત મૃન્નિત્ત પૃથ્વા, ઘચ્ચાહત
શ્વાચલ ॥૪૯૪॥

પર્વ-૧૦-સર્ગ-૧૩ ૫૧ ૧૮૧

જગદ્ગુરોર્વૃર્નત્વા, વાપ્પાયિતદ્વશ સુરા । અદૂરે તમ્થુરથ તે શોચન્ત
સ્વમનાથકમ્ ॥૨૪૯॥ આગ્રકા આવિકાશ્ચાપિ, ભક્તિશોકસમાકુલા
॥૨૬૧॥ લખના આગ્રકોથી રૂપરૂ આપ છે કે બરતમહારાજ દંડો દેવ
તાઓ આગ્રકો અને આવિકાઓ એ સદા ભગવાનના નિર્વાણથી શોકરાગી
થયા છે પરંતુ કોઈએ ભગવાનના મરણને આગ્રહરૂપ માયો નથી
એમો રામ-શ્રીકાન્તોના મુદાપ્રભાસે અમ્મશ્વરનું પડીકું તે બધાનું છૂગી
મડુ હશે

પ્રશ્ન ૧૧૫૨-અગ્રે પ્રાકૃતભાષામાં લખાયા તેનું મગધ બાલ મુ-
શ્રી નિ સમજી શકે અર્થાત્ પ્રાકૃતભાષા સહેલી છે મારે તે ભાષામાં
મધ્ય તખતમાં આપ્યા છે તો જો ને બધા મહેલી હોય તો નવર મધ્યો
પત્ર તેજ ભાષામાં લખતા જોઈએ અને તેના જ નવર ભાષામાં

ગીતાની 'જરૂર' હોય નહીં પરંતુ સહેલાઈને માટે તે 'સંસ્કૃતભાષાને આશ્રય લેવો' પડે છે તો પ્રાકૃતને સહેલી શા માટે કહેવામાં આવે છે ?

સમાધાન-તીથ કર અને ગમુધરની દ્વયતિમા એટલે સૂત્ર રચનાની વખતે માગરી અને અર્ધમાગરીમાં મગવાદિદેશને માટે પ્રચલિત હતી અને બાળ સ્ત્રી વગેરેને સહેજે સમજી શકાય તેવી હતી અને તેથી આચાર્યગારિ અંગેની રચના કરી અને તેની બાદ મૌખિકી અર્ધમાગરી રાખી તથા તેની સહેલાઈને લીધે નિર્બુદ્ધિત બાલ્ય અને મુખ્યિઓ પણ તે ભાષામાં જ લખાઈ પડ્યું જેમ દેશવિગેની માનુનાયા દેશવિશેષવાળાને 'સમજવા ના' બાલ્યનારની અપેક્ષા રાખે છે યુગરાત્રી બાળા ધારી સહેલી છતાં અન્યદેશવાળાને સમજવા માટે બાલ્યોત્તરની જરૂર પડે છે તેમ કાલ વિશેષે તે ભાષાની મૂલપ્રાય અવસ્થા હોવાથી તેને સમજવા ગીતાની જરૂર મણાય.

પ્રશ્ન ૧૧૫૩-પૂર્વો મરુતભાષામાં હતા તેવું સાર્વજનિકમાં આવે છે તો શાસ્ત્ર-વિશેષાવસ્થક વિ માં પૂર્વગત સૂત્રની સામીએ આપવામાં આવે છે અને તે પ્રાકૃતમાં હોય છે તો ખર શું છે ?

સમાધાન-પૂર્વગત નામના દૃષ્ટિવાદના ચોથા બેદે રહેલા આગમ ૪૫, પૂર્વોમાં એટલે ચૌદપૂર્વોમાં સંસ્કૃત ભાષા હોય એમ કિંવદત્તિનો અર્થ કરવાથી પૂર્વગતના પ્રાકૃત પાદો જે નિન્દવા નમેરેમાં આવે છે તે સબધમાં સરસ યવાનો સભવ નથી.

પ્રશ્ન ૧૧૫૪-પૂર્વગતમાં માધ્વીએને ૧૧ અમ બંધુવાનો અધિકાર હતો, હાલ અગમથી આચાર્ય સિદ્ધાંત બીજાનો નિરોધ, શા માટે ?

સમાધાન-કાલવિગેને સાધ્વીએને છેલ્લેસૂત્રો આપવાનો નિરોધ તો 'સામ્યકાગેએ રોષ્ટ્રપણે જણાવેન છે' તેવી રીતે સૂત્રાલયથી આચાર્યગંગ શિવાયનો નિરોધ સંભવિત છે.

પ્રશ્ન ૧૧૫૫-શાસ્ત્રગત સાનમાહાણમાં ૭ નિન્દવો કયા છે ૮માં શિવમુનિની 'બંધુના કરી નથી તો આ આઠમે કેમ ગણ્યો નહીં હોય ?

સમાધાન-શ્રીસ્કંદિલાચાર્યે અનુયોગની વ્યવસ્થા કહેલ હોવાથી તેમનાથી પહેલાના થયેલા સાત નિ દવે, મુલમાં કયા છે, બધી પુસ્તકરેખાથી શ્રીસ્કંદિલાચાર્યમણે કર્યું તેમાં તે જો તે નિ દવેનો અધિકાર ન કહેવાય તો પૂર્વકાલીય શ્રીસંઘની અમરમાણિકતા થાય મારે તે નિ દવેનો અધિકાર આનું રાખ્યો ॥

મુદ્રા ૧૨૫૬-સાને નિ દવેમાં કટલાકને ૧૧ અમરું અને મારી મારેને તો પૂર્વનું પણ જ્ઞાન હતું એટલે તે તથાએ ત્રીજી દાણાગણત તો મણેલાનું દના અને દાણાગના ઉમા સ્થામાં એ માને નિ દવેની વાન આવે છે, ત્યારે ને જાણના એમને અમર તો પડીજ દશે કે અમે નિ દવે થવાના છીએ છતાં શા મારે અમરનું જાણનાનું આનું રાખ્યું દશે ? આ દિસાને તો એમ સમજાય છે કે સૂત્રની સમ્પરચનામાં પાછળથી ફેરફાર થયેનો હોવો જોઈએ

સમાધાન-જમાબિનિ દવેને ખુદ ભગવાનના વચનનીજ પ્રકા હોતી તો પછી નિ દવે મનર પ્રકાશનું હોય એમ નિષ્કૃષ્ટ ન થાય અથવા સાવચેત હોય અને ભાગ્ય પણ બૂનાવે તો તેમાં પણ આશ્ચર્ય શું ? જ્યોતિષ અને ઈતિહાસના સાચા નિષ્કૃષ્ટિમાં શું તેમ નથી બનતું ?

મુદ્રા ૧૨૫૭-તીર્થ કરા આદાર ન સે તો આત્મામાં અનત તીર્થ છતાં પણ શરીરમાં તો મુદ્દત આવી જાય અને વિપ્રાતિ પણ તેથી સે છે આવા આવવાનું સંખ્યાનું સૂત્રજ્ઞતાર્થની દીકામાં છે તો આદીપર ભગવાનના શરીરની અપેક્ષાએ કિતરોતર તીર્થ કરામાં શરીર બળ એછું દશે કે કેમ ?

સમાધાન-વાસુદેવે જેમ શરીરની જ્ઞતાએ કે કાલજ્ઞે શારીરિક બળમાં સરખા નથી, તેમ જીવસ્થપણમાં વર્તાતા તીર્થ કરે. અન્ય તે કાલના ઇવે કરતા અતુલનસવાળા છતાં પૂર્વ પૂરના તીર્થ કરે ॥ અપેક્ષાએ શારીરિક બલે દીન હોય તો તેમાં આશ્ચર્ય નથી આત્મીયમલ અનત રંગત થાય તો પણ શરીર તો તેને લાવકેજ પરિશ્રમ ખમે અને વધારે પરિશ્રમે થાકે પણ ખરે શરીરનો સારવા પણ નાશ છતાં આત્મીય

અનતરીય તો અવસ્થિતજ છે

૧

૧૨

પ્રશ્ન ૧૧૫૮-આવશ્યકસૂત્ર અગમા તેમજ અગનાથમાં પણ પદ્ધતિસૂત્રને ગળ્યું નથી તો જે બે સિદ્ધાંત તેને ક્યા બેદમાં સમાવવું ?

સમાધાન-અનુયોગદ્વારાની માફક આર્થસંધર્ભ અને આવશ્યકવ્યતિરિક્ત એવા બેદ ગણીને વ્યતિગ્રિહિતમાં ઉત્તાનિક તથા કાસિક અને કાસિકમાં અંગમ તથા અંગપરિણિત એમ બે સેવાથી તાત્પર્યથી અવશ્યકસૂત્ર અગનાથમાં આવી શકે

પ્રશ્ન ૧૧૫૯ જિનશ્રી સાધુને સાત પ્રકારની ગાયરીમાં ૫ ની અભિધેય અને ૨નો પ્રથમ એવે છેમા ત્યામ કેટલાનો અને રીકાર કેટલાનો ? અને તેના નામો શું ?

સમાધાન-અર્થમય આપિદેયાર્થ થના સાત બાગ્યમાં પાચ એવાનો અત્યાગ અને તેમા મેનો રીકાર

પ્રશ્ન ૧૧૬૦ ઉત્તરપો નિ આપમગિશ્લિક (જે વાપરીને પાકુ આપવાનું હોય) ઉપરિ તરીકે ગળ્યા છે તો તે ન મગે તો ધાસનો સંચારો કરવાનું થઈ ચૂક્યું આમ હોવા છતાં દિગબચો ધાસનો ઉપયોગ કરે તેની નિ ૧ શા માટે ?

સમાધાન-નવિ મળવાથી જેનો ઉપયોગ કરાય તે આપનાં અને તે માર્ગે ૨૫ ગળાય પ નુ ઉત્સર્ગ એવા વસ્તુદિ મુખ્ય રસુનો નિષેધ હરી માત્ર અપવા જ માને તે તો દિગબચનુ મિથ્યાત્વજ છે

પ્રશ્ન ૧૧૬૧ જોગીના ઉપદરણમાં પાત્રક અને માત્રક લખ્યું છે તેનો અર્થ શું ?

સમાધાન-મક્ત પાનને સમરવાવાંશુ તે પાન ગળાય અને મક્ત પાન જેવાથી ગૃહસ્થ પામેથી સેવાય તે માત્ર આચાર્યદિકને લાયક પણ માત્રક માનના બાજનમો સેવાય

પ્રશ્ન ૧૧૬૨ કાષ, કઠાકાનાને ૧ ક્રયાણુકની આસોપણ લખી છે તો ૩ પાણુકનિશ્ચે કેટલો તર ?

સમાધાન-એક ઉપવસ આખી એકામણ નીચે અને પુરિમુખને
કાયાના તપ મ્હી ગમ્ય

પ્રશ્ન ૧૧૬૩ પૂર્વગત યાન ભગવાનના નિર્વાણથી ૧ હજાર વર્ષ
સુધી ક્યુ છે એમ જાણવાના ગીકાર લખે છે તો દેવદિગ્ધિમાત્રમ
હજાર વર્ષના અતમાગમા થયા છે એટલે તેમને પૂર્વનુ જ્ઞાન હતુ અને
પૂર્વનુ જ્ઞાન હોય તેને ૧૧ અમ્લુ સપૂર્ણ જ્ઞાન હોતુ જોઇએ અને
તેમણે પોતે જ્ઞાનને પુસ્તકાર ક્યુ છે તો ૧૧ અમ્લુ અપૂર્ણ શા માટે
રચાયા ?

સમાધાન-અમાર અજોને શ્રીદેવદિગ્ધિમાત્ર સપૂર્ણપણે જ જાણના
હતા અને અપૂર્ણ લખ્યા છે પદના સ્વરૂપમા મનને કે કદાચ અપૂર્ણ
લખાયા માનીયે તો પણ જ્ઞાન અને લેખના સમપણનો નિયમ મહે નહિ

પ્રશ્ન ૧૧૬૪ ૧૦ પૂર્વધર ૧૦ જ હતા કે વધુ થયા છે ?

સમાધાન-દશપૂર્વધરે ઉલ્લિખિત દશ કહેવાય છે અધિકનો નિરેવ
કરી શકાય તેવુ સાધન નથી

પ્રશ્ન ૧૧૬૫ અમુક પ્રકૃતિનુ સ્તિયુક સકમણુ કરે પ્રદેશ અને
રસ પ્રકૃતિની સાથે અમુક પ્રકૃતિને ઉભેરી નાખે તો તેની ક્રિયા કરીને
દગીયા અને રસને રોમા નાખતા હશે ? અનતાનુબંધિની વિસયોજના
શબ્દ વાગ્યાર આવે છે તો વિમયોજના અને ક્ષયમા કેરુ ?

સમાધાન-તે તે કમ પ માણુનો તે તે કર્મપણુનો અભાવ મનદા
પોતાને અંગે તોડી નાખવો તે જ્ઞાન છે અને તે સ્વભાવ સ્થગિત કરવો
તે વિમયોજના અણુય તો ઠીક

પ્રશ્ન ૧૧૬૬ સર્વ પશ્ચિમમા અસ્ત પામતો અને પૂર્વમા ઉગતો
હમેશા જોવામા આવે છે પણ અમામા એવુ દેખતુ નથી તે તો
શુન પીતે પશ્ચિમમા ઉગે છે વળી દિસે પણ ઘણી વખતે આકાશમા
જેવા હ આ પ્રમાણે હોવાથી શાસ્ત્રના લેખાણુની સાથે સ્પષ્ટ વિરોધ
આવે છે શાસ્ત્રમા તો લખે છે કે નેવી ગીતે ૨ સ્વ ગનિ કરે ઠ નેવી

૨ ચન્દ્રપક્ષ ગતિ કરે છે અને તેવી રીતે દેખાતું નથી માટે તેનું સમાધાન શું ?

સમાધાન—ગ્રીષ્મને દિવસે કે વચમાં ચાલતું પૃથ્વીમાં ચંદ્ર જે સ્થાને હોય કે દેખાય ત્યાંથી તે પશ્ચિમ તરફ જાય છે. પ્રત્યક્ષ યુક્તિ અને શાસ્ત્રમાં સિદ્ધ પદાર્થો સમજવા કે માનવામાં જેની શુદ્ધિ ચાહે તેના મનુષ્યે જે શાસ્ત્ર વિરોધ જણાવવા માટે તૈયાર થાય તે તો ગર્હભરણ શ્રમ વ્યાવજ્ઞ ગણાય.

પ્રશ્ન ૧૧૬૭—સૂત્રગૌત્મી અને અર્થપૌત્તીનો એકાગ્રમ ટાઈમ કેટલો ?

સમાધાન—દિવસ અને રાત્રિનો પહેલો પહેલ સૂત્રપૌત્તી અને બીજો પહેલ અર્થપૌત્તી.

પ્રશ્ન ૧૧૬૮ પુલાહ, ભકુરા કુશીય નિમગ્ન અને સ્નાતક બા પાંચ પ્રકારના ચારિત્રમાં નિર્મલ અને સ્નાતક તો ૧૧-૧૨-૧૩-૧૪ મુજબ સ્થાન કે હોય છે તો ત્યાસુધી અશ્વિ માંડી મેઘદિની કર્મને ન ખપાવે ત્યાસુધી તીથ કરને કયું ચારિત્ર હોય ?

સમાધાન—કવિપાત્ર ન મેળવે ત્યાસુધી તીથ કરવાને પણ કયા મહત્તીત ગણવા પડે.

પ્રશ્ન-૧૧૬૯—બ્રહ્માદુસ્વામિમહારાજે નિયુક્તિની સ્થાના કરી તો તે પહેલાં અનુગમનામતો એક તે કેવી રીતે જાણી શકે ? જે નિયુક્તિ અનુગમ તેનો મમામ કર્મધારે છે કે પશ્ચીતપુરુષ છે ?

સમાધાન—ગ્રીષ્મમાદુસ્વામીના પોતેથી પણ નિયુક્તિ તો હતી એમ આવશ્યક વગેરેમાં સ્પષ્ટ છે, માત્ર વર્તમાનમાં જે મન્યરૂપે છે તે રૂપે ગ્રીષ્મ માદુજની કચેલી છે સમામનું નામ કર્મધારે એવું નથી પણ કર્મધાર્ય છે અને અર્ધા તેજ લેનારો છે.

પ્રશ્ન ૧૧૭૦—આચાર્ય શ્રીજનવદેવસરિણી રીતચાસકની ન્યાય્યામાં વક્ષે અર્થમાસે મન્વ યામિક પચદશી ચતુર્દશી વા એમ કહે છે તો શું તેઓ પુનમની પચ્ચમી માનતા હશે ? કેમકે જો એમ કહેવામાં તો

ખીછ વરજોપર પાક્ષિકમન્દની વ્યાખ્યામા ચતુર્દશી એકનીજ કહેવાય
 છે તેમ એકની ચૌદશજ પાક્ષિકની વ્યાખ્યામા જણાવતી .

સમાધાન-આચાર્ય શ્રીઅમ્બયદેવસર્વિજ્ઞે પુનમની પકળી માનતા
 હોત તો પ્રથમ તો ચતુર્દશી વા એમ કહી ચૌદશની પકળી જણાવતજ
 નહિ થળી કાશકારે પૂર્ણિમા પૌર્ણમાસી અને પૌર્ણમાસી તુ પૂર્ણિમા એમ
 પુનમને માટે પૂર્ણિમા અને પૌર્ણમાસી એ બે શબ્દ જણાવે છે તેથી
 જો આચાર્યને પુનમની પકળી ઇટ હોત તો પૂર્ણિમા કે પૌર્ણમાસી શબ્દ
 વાપરત કે ચ કહેવામા આવે કે પૂર્ણિમા કે પૌર્ણમાસી એ શબ્દ વાપ
 રવાથી એકની પુનમ આવે પણ અમાવાસ્યા ન આવે માટે પુનમ અને
 અમાવાસ્યા એ બનેની પકળીઓ તેજ માટે પચ્ચદશી શબ્દ વાપરેતો છે
 તો આ કથન વ્યાજની નથી કારણ કે પૂર્ણિમા અને અમાવાસ્યા માટે
 જો પચ્ચદશી શબ્દ હોત તો પચ્ચદશી એમ કહેવું પડત કાશકારે પણ
 પક્ષાન્તૌ પક્ષપર્વણી તથા પર્વણી અપિ એમજ મ્હે છે ખરી રીતે તો
 પચ્ચદશાના પૂરણી પચ્ચદશી એમ કાશકારાએ પણ કહેતી વ્યાખ્યાને અનુમ
 તીતે પકળી તિથિ એટલે દિવસ એવો અર્થ થાય અને પકળીની કહેલી ચૌ
 અને ખીછ ચૌદશની વચ્ચે પદર દિવસ હોય, જગી કાચ, અવગમ ૫૩૧ જે
 પક્ષમા હોય તે પક્ષમા ચૌ તિથિ પણ આ એટલે ૧૫૨મે વિસે કે
 ચૌદમે વિસે એવો અર્થ થાય જગી જૈનશાસ્ત્રોની અપેનાએ પામિક
 ચતુર્દશીએજ, હોય છે પરંતુ લૌકિક અપેક્ષાએ પૂર્ણિમાએ હોય કે તેથી
 લૌકિક અપેક્ષાએ અધમામમા આવી પુનમને જણાવવા વડે તોજ
 અર્થ જણાવી તોગતર માર્ગની ચૌદશની પકળી જણાવી છે આ ૮૧
 થી ખરતરોની ચૌદશના ક્ષયે પુનમની પકળી કે માત્ર મત દકતો નથી
 કેમકે તેમ હોત તો ચતુર્દશી પચ્ચદશી વા એમ કહી પુનમ આપરાદિક
 કહેત. પાત્યક્ર તો પુનમના ક્ષયે પણ ચૌ શને ૯૯૫ને નામે માને અને
 સાપનને અનુસરના ઓ માકકે ને એ ચૌ શ અને ચૌને પુનમ ન માને
 ૧ પચ્ચદશી વા મ્હેશની જરૂર નથી .

૧. ૧૫/૧૧ ૧૯૭૧-શ્રીદાસાચાર્યકથના આઠમા અધ્યયન પછે શ્રીપર્યવેશ!
૬૬૫ છે તેનું આટલું બાગસે પ્રમાણ ખરું ?

મમાધાન-એ શ્રીક પસંતનુ વિવમાન મેદુ પ્રમાણ હોત નહિ
તો દર અધ્યયનવાળા શ્રીદશામનરકધમા શ્રી સૌનાધિકના દર અધ્ય
યનોમા જેમ પાચમા અને છઠ્ઠા અધ્યયનને મધ્ય મગલમા લીધુ તેમ
અહીં પશ્ચ પાચમા છઠ્ઠા અધ્યયનને મધ્ય મગલ તરીકે લેત, પરંતુ
મુખ્યકારણગરનોએ જે આઠમા અધ્યયનને મધ્ય મગલ તરીકે ગણ્ય
તે વર્તમાનપરિમાણની અપેક્ષાએજ દેય

પ્રશ્ન ૧૧૭૨ ઉત્તર : શ્રીમદેવની બંધવાન બદલાવુસ્વામીજીએ જે કમ્પસની રચના કરી છે તે પછી શ્રીકમ્પસનમાં શ્રીમદ્બાવુસ્વામીજીથી બાગલાની પદાવની ક્યાંથી આવે ?

મમાધાન-પ્રથમ પ્રમાણે એ રિચારવાનું છે કે પમુવણકરૂપ
અર્જુન તાત્પર્ય મામાચારીના સુત્રોમાં છે અને તેજ નવમા પૂર્વથી ઉદ્દર-
ણ છે તે પછી તેમાં જિનેશ્વરમહારાજજોનાં ચરિત્રો તે કરૂપસૂત્રમાં
જણાવવાની થી જરૂર છે? એ એવું સમાધાન એમ દેવામાં આવે કે
જેવી રીતે પમુવણ વખતે પર્મુવણકરૂપનું કથન આવ્યાત્ય જિનસામનમાં
આચાર ૬૫ છે, છતાં તેમાં મગદની જરૂર હોવાથી મગદરૂપે જિનેશ્વરેનું
કીર્તન કરવામાં આવ્યું કે તે પછી જેવી રીતે પરશુકરૂપ શ્રીકૃષ્ણેશ્વરેનું
વર્ણન મગદને મ? છે તેવીજ રીતે અપરશુકરૂપ રથવિરેનું કથન પણ
મગદરૂપ હોવાથી તે હોવાનું જોઈએ અને તેથીજ શ્રીદર્શકગણિકામાં
અમણુએ પોતાના ગુરુ મુખીની પાત્રિ સિદ્ધાન્તને પુસ્તકારૂપ કરતા લખી
છે તેમ તે વ્યાખ્યાની છે પાત્રિકારે પણ તે પમુવણકરૂપની રથવિગ-
વતિ ॥ મજ્જિમંથી પાત્રિકા જખ્ખનવાનું કહે છે 'ટલાક વિવ જ્ઞાને; પણ
પોતાના ગુરુ મુખી પાત્રિકા છે પરપરગુરુ રમરણની માફક અનન્ત-
ગુરુના રમરણની મમલનાનો ને કેઈથી નિરોધ થાય તેમ પણ નથી
શ્રીસામાચારીની પાઠના સકળ દેશદિપરૂંઘની હખીત પણ પૂર્વથી ઉદ્દર-
વાને લાધે 'સામાચારીને અંગે લાગુ પડે' ઈશુને જે

નિશીથમા મૃદસ્થાદિ આગળ અભાવ કલો છે તે પણ વિરદ થતો નથી શ્રીદશાશ્રુનમ્કથેના દશમા અધ્યયનને અત્યે દેવાદિપર્વદ જણાવેલ હોવાથી આ ૧૫૬ સદ્ભાવ સામાચારીને પૂર્વગતપણાની વખતે લાગુ થાય

પ્ર. ૧૧૭૩-શ્રી સાશ્રુનરકથેસત્ર રવતત્ર ત્યાશ્રુ તથી પણ પૂર્ગ- તથી ઉદ્ધરેતુ છે એમ ચુલિકાભદારાજ જણાવે છે તે તેની સત્રમા શી નિશાની છે ?

સમાધાન-અધ્યયનની આમા સુચ મેં ના સત્રની આગળ યેરેહિ મગત્તહિ વિગેરે જે કહેવામા આવે છે તે જણાવે છે કે મણ્ધરમદા રાજરૂપ સ્થવિગ્ના વચનોનો અનુવાદ અથવા ઉદ્ધારરૂપ આ સત્ર છે, વળી નવમા અધ્યયનના ઉપક્રમમાં કોલિકરાજાદિનું વચન છે અને પછી દશમા અધ્યયનના ઉપક્રમમાં શ્રેણિકમદારાજાદિનું વચન છે તેથી પણ મન રચનારૂપ આ ન રોપ પણ ઉદ્ધારરૂપ હોય શ્રીમર્ગવંતીજી વગેરે સ્વતંત્ર મણ્ધરેત્વડે રચાયેલા સત્રમા તેમ નથી

પ્ર. ૧૧૭૪-અરુદ્ધતાનુયોગ એટલે શું ?

સમાધાન-અરુદ્ધકરણઅનુયોગઆદિ ચાર અનુયોગોમાંથી કોઈપણ એક અનુયોગની વ્યાખ્યા કરતાં ચારે અનુયોગની વ્યાખ્યા નિયમિત કરવાનું થાય તે અરુદ્ધતાનુયોગ કહેવાય અને એકેક અનુયોગની વ્યાખ્યા જુદીજુદી કરામ તે પૃથક્તાનુયોગ કહેવાય

પ્ર. ૧૧૭૫-શ્રીપર્યુષણાત્મ્ય કે જે કલ્પસત્ર તરીકે ઓળખાય છે તે શ્રીદશાશ્રુતરકથનુ આદમુ અધ્યયન શાથી મળ્યુ ? કારણ કે કોઈપણ કલ્પસત્રની પ્રતિમા કૃતિ શ્રીદશાશ્રુતસ્કથઅષ્ટમાધ્યયનમ્ એતુ સમાધિમા લખેતુ હોતુ નથી નેમ આદિમા પણ અવાપ્ટમાધ્યયનમ્ એમ હોતુ નથી

સમાધાન-પ્રથમ તો શ્રીદશાશ્રુતસત્રમા દશાશ્રુનમ્કથના અ ૧૫૬ને મળાવના પર્યુષણાદ પને આદમુ અધ્યયન તરીકે મળાવેલ છે વળી ટૂંકી ગાથના સાગી નશાની પ્રતેમા પણ તેજ કાલેજના ના ઉલેખ છે કેટલાક પુણ વિગેરેના ભગવતના ગુણકોમા અત્યારે પણ તે કે સત્રના આખા

પ્રશ્ન ૧૧૯૮-સમ્યગ્વર્ણનાદિ ત્રણ તરવો દેવ ગુરુ અને ધર્મરૂપ ત્રણ રત્નો અથવા અગિદ્તાલિકે નવપદો એ મોક્ષના કા જો છે એટલે નિર્વરાના કારણો છે, તો પછી તેની આરાધના રૂપ વીસરમાનકથી તીર્થ કરે નામકર્મનો બન્ધ કે અથવા કેમ થાય ? ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

સમાધાન-જો જીવ પોતાના આત્મસ્થાણની દૃષ્ટિએ મમ્યગુ રાના તિત્તુ આરાધન કરે તો તે આરાધનાથી મોક્ષ મેળવે પણ જો જીવ જગતના આત્માના કસ્થાણને માટે તેની આરાધનામાં પ્રવર્તિ કરે તો જીવ, તીર્થ કર નામકર્મનો બન્ધ, પણ તેથી જ કરે ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

પ્રશ્ન ૧૧૯૯-શ્રીજીનનામકર્મ બાધનારો જીવ તે જીવનામ નિકાચિત્ત કરવાના બધામાં મેલે કેમ ન જાય ? ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

સમાધાન-જીવનામકર્મના બન્ધનો તેણે સ્વભાવ છે એ જોયી ત્રણમવ માડી રહે ત્યારે જ તે બન્ધાય

પ્રશ્ન ૧૧૯૦-પક્ષમાં તેર કં ચીદ અગર સોળ કે મત્તર દિસ થવા છતાં પક્ષીમાં વન્નરસણ્દ રાદિયાળ તથા પાચ આન અને તેર માસ થવા છતાં પણ ચૈતમળીમાં ચડણ્દ માસાળ બજેરે તથા સવચ્છરીમાં વારસણ્દ માસાળ બજેરે કેમ કહેવાય છે ?

સમાધાન-તર્કિની બધધો કે મામની વધધ થાય તો પૂર્ણ ૧૬૨ નમની નિધિઓ અને બાર નામનાજ મામ છે માટે એ કથન બ્યાજગી છે અને સવગચ્છવાળાઓએ માન્ય કરીને તે પ્રમાણે બ્યાજગન છે ગીપનામાં હોય તે ન માને તેને મિથ્યાત્વી તરીકે જાણીને કહેતા નના અહીં તો પદ્મ દિસઆદિ કહેવાથી ચૈત્ત ૨૪૦ છે નિસેરમાં નીચેની હકીકત ધ્યાનમાં લેવી કેમ વર્તે અગ્રે વ્યવહારે દેવારી નિધિ અને માસની અનિયતતા હોવા છતાં ૧૫ ૧૭ અને ૩૧૦ તા ૧ બોનાય બીજા વર્ષો અને બીજા માસો તો અર્ધક હોનાજ નથી જીન ત્યોતિના જિનના દિગ્મામે બે અધાર આવે તે આનરધિન વન ગેખુ દોરા છતાં ૧૫ પપુપણને અગ્રે બીજે અગ્ર કં જે કામજીવી પાચમો માસ

છે, છતાં તે આદ્યોમાત્રી પીમ દિવમની મર્યાદા શ્રીનિરીધયુષિ
આદિમો નજીવેલ છે, એવે નૈયોતિષ્કના આ માં પાયમાસ થાય તો પણ
પ્રતિક્રમણ નો ચોમાત્રીજ કહેવાય અને તેથી ચારમાસ આદ્યપક્ષઆદિ
કહેવાય કારણ પણ મેટ્ટે પંચમાત્રી પ્રતિક્રમણ કયુ કે માયુ નથી
વળી ખગતરોની અર કાએ જ્યારે આવલું અધિકમાસ હોય ત્યારે તો બીજા
આવલું શુદ્ધ પાયમે કે ચોથે સવત્સરી કરી બાર માસ પાયા પણ ને
બીજે વર્ષે માસ વૃદ્ધિ થતી નથી હોતી જ્યાં પાય મામે ચોમાત્રી અને
તેર માસે સવત્સરી થાય છે, વળી ચરમાસ થયા અને માન્યા છતાં ચોમાત્રી
ન કરી અને પાયમાસ સુધી ટકવું અને બાર માસ થયા અને માન્યા છતાં
મવત્સરી ન કરી અને તેરમા મહિના સુધી ટકવું એ કોઈ શસ્ત્રનું કથન
નથી જૈન પાતિથી નિષિદાની છતાં જેમ જોગવડે પદ્મ દિવમ નહિ છતાં
પદ્મ માન્યા અને ક્રોધિકરીતિએ, એવ સત્તર, દિવમ જ્યાં નિંદાનાનામની
અપેક્ષાએ પૂર દિવમજ માન્યા તેમ ચોમાત્રી મવત્સરીમા પણ આ
અને, બાર માસજ ચોમાસ વળી પ્રત્યાખ્યાનાત્ર જુની રિયનિ ચાર માસ
છે જ્યાં પાયમાસે ચોમાત્રી કયુ તો પ્રત્યાખ્યાના કરણની રિયનિથી આગળ
વધાય પ્રતિક્રમણ કે જે અધિકરણ સમાવવા માટે છે તેનો અધિક
મમળય તો માયો માર્ગ મળમેજ, એક ચો મે પદ્મી આદ્યપક્ષ ચો મે
ચોમાત્રી અને બાદરવા સુદ ૪ સવત્સરી કરી એજ ન્યાયુ ઠ અનિ
વર્ધિતમા મામજ ૧ ૧૧૧૧ એટલે લગભગ ૩૦ દિવમનો છે નિ
આત્રી મણતરીએ તેથી કેવસી ૧૬ પદ્મી અને ચોમાત્રી મધ્ય અન્ય
વસ્થિત થયે છે યજુનુ વર્ષ, જે યજુનુ ચોમાત્રી વિગેરગપાય ચોમા
ત્રીના હિમામેજ છે ૧ ૧૦ ૧

પ્રશ્ન ૧૨૮૨-શાસ્ત્રની અંદિમા મનન કરોથી રિયો નાશ
અને તે હજાએ સમાપ્તિ ને ફવ તરીકે અણુચાય છે તેનું કારણ શું
અને આ વિગતો નાશ ને સમાપ્તિમા કારણ તરીકે માનવો ?

સમાધાન પ્રથમ તો એ વત ધ્યાનમા ગમવાની જ છે જેમ
કે પદ્મ

જેવત અર્થની મિદિ કરવાનો સમાવ છે છતાં

13 જેની ક'ના કરે તેનીજ તે સિદ્ધિ કરે છે, તેવી રીતે જ્યેવને
 ભસ્કરઆદિ રૂપ ધર્મ પશુ મૈત્ર્યના આદર્શ વખતે મિત્રવેશ
 પાત્રી મમાસિ કરનાર અને તેમાં અત્યાચ કરનાર અવમદ-
 હદાઅપાય અને ધાર્ણ્યને રોકાવ જે કર્યો તેનો નાશ કરે છે
 અને તેથીજ નિર્વિદ્ધ સમાસિ થાય છે વળી ઉદાસની વખતે શુરમદારાજે
 ભગવાનો કરેલ આદેશ પશુ શુભ આશિર્વાદરૂપ અને સ્વરૂપના નિદેશરૂપ
 છે અન્યદેવોને જે નમસ્કારાદિ તે ધર્મરૂપ ન હોવા છતાં પશુ તે કરવામાં
 અશાનાવરણનો નાશ 'તો' થાય અને તેથી નિર્વિદ્ધ સમાસિ થાય અર્થે
 વસાયના પ્રમાણુ પર ધમના પરિમાણુનો આધાર હોવાથી એક નમસ્કારે
 ધણા વિદ્યોનો અને અનેક નમસ્કારે થોડા વિદ્યોનો નાશ થાય એથી
 અમર એક અથવા ધણા નમસ્કારે છતાં પશુ વિદ્યોનો નાશ કે મમાસિ
 ન થાય તેમાં મગલની નિગદ્યતા નથી મમત કર્યો હતા પશુ નદિ
 ગુપ્તના મગમમા પશુ તેનું કારણપણુ જતું રહેતું થી વધારાસિદ્ધિ
 માટેકે ભેગાઈ જતા કમને અંગે વિન મગલ પશુ સમન્તિ થાય નો
 તેથી મગલનું કામ પ્રતિતે અચોક્ક નથી એમ ન ગણાય એ 11
 આગમન વખતે રક્ષણના મલથી મિત્રતાનું રક્ષણ જતું પછી 1 ખીદ વખતે
 રક્ષણનો પ્રવલ વ્યય છે એમ સુચ નો માને નદિ

પ્રક્રી ૧૧૮૨-શાસ્ત્રમા મધ્યમગુન કરવાથી શાસ્ત્રની સ્થિરતા
 અને સોમમા શાસ્ત્રનો વિસ્તાર થવારૂપ ફલ પ્રેમ મનાય ૨

સમાવાન-અવમદારી તથા રમતગુસ્તિને રોકના એવા કમના નાશ
 ખરા થતા તેના રમણાદિથી આવજુ તુગવા પછી સપૂર્ણ
 થયેલા શાસ્ત્રની અબમત્તના થાય અને તેથીજ સ્થિરતા થાય અને તેના
 સ્થિર શાસ્ત્રનાળા પાસેજ સોમ પશુ પાસનાદિ કરી જાન ભેગવે અને સોમમા
 તેના શાસ્ત્રનો વિસ્તાર થાય એ સાદરૂપ છે ગુરુમદારાજ પશુ મમુદાસની
 વખત પશુ સ્થિત્યપરિચિન કરવાનું કરે છે ઉદાસદિદિવાના મધ્યમા
 1 છે અને શાસ્ત્રના મધ્ય ભાગના કાલનું મમત પશુ તેકરૂપતાનું

પ્રશ્ન ૧૧૮૩-શાસ્ત્રી હેતુ બાંધે કરતા મગલથી સિધ્ધશિધ્ધા
વશમાં શક્તિને અવિચ્છેદ થવાનો કહેવાય છે તે કેમ ?

સમાધાન-નિર્વિધિપણે પૂર્ણ કરેલ અને સ્થિતપરિચિત કરેલ
એવું શાસ્ત્ર જો હાથ તોજ પૂર્વાચર બાધ થાય નહિ તેથી ગીને સમજાવી
શકાય અને એવી રીતે સમજાવવા તોજ શિધ્ધશિધ્ધાદિમા તેનો અવિ-
-છે બને . શુદ્ધમહારાજ અનુનામાં પણ ધા ધુ અને દેવાનોજ આદેશ
આપે છે આ અપેક્ષાએ અનુયોગ કે ત્યાં આરયક ઉપો ધાતને અન્ય
મગલ જે કેટલાકે ગણે,તો તેમાં આચરે નથી સૂત્રાર્થની સમાપ્તિ પછીજ,
નિયુક્તિ અનુગમ હાથ છે અને નથી તો સ્થાયી આતે છે

પ્રશ્ન ૧૧૮૪-મતિઆદિ પચ્ચત્તનોમા ક્ષણે . જણાવનાર કયા શાસ્ત્રો કે
અને સર્વને જણાવનાર કયા શાસ્ત્રો ?

સમાધાન-તત્ત્વાચ આદિને જાણી ગમ્યોને ૨૫૪ માસમ પડે તેમ
■ કે મતિઆદિ આદિને સર્વપચાષેને જણાવનાર નથી તેથી તે દેશ
ગમક ગણાય અને બમવાન બાધકાગ ૧૭ દેશગમગણ્યો આદિથી
૨૫૪ પછે તે જણાવે છે અને પચ્ચત્તનું સર્વપચાષને જણાવનાર દેવાથી
મર્ગગમક છે

પ્રશ્ન ૧૧૮૫ મતિઆદિ આદિનોને શ્રીનન્દીઆ મા સર્વબાંધને
જણાવનાર માન્ય છે તેથી તે આદિને પચ્ચ સર્વગમક કેમ ન બને ?

સમાધાન-મતિઆદિ આદિનોમા મતિ અને શ્રીનન્દી સર્વબાંધ
વિષય છે એમ નન્દીઆદિમા જણાવેન છે તથા અવધિ અને મન પર્ચાષને
સર્વબાંધ વિષય જણાવ્યા નથી છિતુ તે તો અનતભાગ પર્ચાવના
વિષયવળા છે એમ જણાવ્યું છે પરંતુ મતિ અને શ્રુતને પછી નો
મરબાવ વિષય જણાવ્યા છે તો,પચ્ચ આદેશ એટલે અત્રારાએ સામાન્ય
પણે જણાવેલ છે એટલે ચરે શાન દેશગમક છે , ૧૫૫,તે મે પરાક્ષાગા,
છે માટે તે ગમક છે

પ્રશ્ન ૧૧૮૬ આચરાર્થથી શ્રીનન્દીવાદ્યુધીનું શોકાર્થ શ્રુત છે

તેને સમ્યગ્જ્ઞાન કહેવું કે મિથ્યાજ્ઞાન કહેવું ?

સમાધાન-આત્મારાગાદિ બારે અંગનું જુદા પ્રકૃતિથી સમ્યગ્જ્ઞાન કહેવાય.

પ્રશ્ન ૧૧૮૭-જો આત્મારાગાદિ બારે અંગ સમ્યગ્જ્ઞાન છે તો પછી કઈ ન્યૂનદશપૂર્વને ધારણ કરનારાઓને પણ સમ્યગ્જ્ઞાનીન માનવા બોધ્યો તેમજ નિયમા સમ્યગ્જ્ઞાન પણ માનવા બોધ્યો એમ ખરું ?

સમાધાન-અંગવાન જિનેશ્વરમહાત્માને નિરર્પણ કરેલ દોષથી પ્રકૃતિથી બારે અંગોનું સમ્યગ્જ્ઞાનપણ ગણાય પણ સ્વાર્થીની અરેશાઓ જો તે ન્યૂનદશપૂર્વ સુધીના જુદાં લેનાર મિથ્યાદષિ હતા તો તે ન્યૂન દશપૂર્વ સુધીનું બધું જુદા મિથ્યા જુદાન ગણાય અને જો એને મહત્ત્વ કરનાર મર્યાદા નેય તો તે ન્યૂન દશપૂર્વ સુધીનું જ્ઞાન સમ્યગ્જ્ઞાન ગણાય.

પ્રશ્ન ૧૧૮૮-સપૂર્ણ દશપૂર્વથી ચૌપૂર્વ સુધીના જુદાજ્ઞાનને આત્મીની અપેક્ષાએ મિથ્યાજ્ઞાન અને સમ્યગ્જ્ઞાન કેમ ન કહેવાય ?

સમાધાન-સમ્યગ્જ્ઞાનવાળો જુદા થયા સિવાય દશપૂર્વ પૂ. કરી શકેજ નહિ તેમ આમળના પૂર્વો પણ હજી શકેજ નહિ માટે સપૂર્ણ દશ પૂર્વથી ચૌ પૂર્વ સુધીનું જ્ઞાન સમ્યગ્જ્ઞાનજ દ્વારા જ મિથ્યાજ્ઞાનજ દોષ.

પ્રશ્ન ૧૧૮૯-આત્મારાગાદિ શાઓ ભેદોત્તર જુદા છે જના તે મિથ્યાજ્ઞાન કેમ થાય છે ?

સમાધાન-ગિજ્ઞાન અને બારનાના સુધી ન રિચારે નમજી અદ્વય સુધી ન પહોંચે તો તે આત્મારાગાદિ જુદામય માત્ર જ્ઞાન ગણાય અને તેથી તે અજ્ઞાન પણ મર્યાદા.

પ્રશ્ન ૧૧૯૦-જહ જહ વહુમ્સુઓં એ ગાથામા બહુજુદા સિદ્ધાન્તનો પ્રત્યક્ષ પ્રેરણે વેગી કેમ ગણાયો ?

સમાધાન-શ્રીમૈનશાસ્ત્રો કૃતિમ અપવાદબાં અનેક પ્રકારના એ

સમાધાન-સમ્યગ્દિષ્ટિ હોવાથી સ્વાદવાદની અદાવાળા હોવાથી સ્વાત્પ દને લગાડીનેજ તે તે વચનો અદલ્ય કરે અને તેથી તેને જે જ્ઞાન થાય તે સમ્યક્જ્ઞાન કહેવાય.

પ્રશ્ન ૧૧૯૩-આચારામ્યાદિ શાસ્ત્રોનું જ્ઞાન અજ્ઞાન કેમ કહેવાય ?

સમાધાન-મિથ્યાદિષ્ટિ હોવા સમ્યક્જ્ઞાનદારદિત હોવાથી તેજ આચારાશાસ્ત્રો શાસ્ત્રોને સ્વાત્પન લગાડ્યા સિવાય અને મોક્ષમાર્ગના ઉપબોધિપણા સિવાય અદલ્ય કરે તેથી તે અજ્ઞાન ગણાય.

પ્રશ્ન ૧૧૯૪-જનના સમ્યક્જ્ઞાન કે મિથ્યાજ્ઞાનનો હેતુ, કયો ?

સમાધાન-અદલ્ય કરનારની અદા સાચી હોય તો તે મરજ્ઞાનને સ્વાત્પનની સાથે જોડે અને તેથી સમ્યક્જ્ઞાન ગણાય અને જો તેમ ન થાય તો તેજ જ્ઞાન મિથ્યાજ્ઞાન ગણાય.

પ્રશ્ન ૧૧૯૫ લૌકિક બારન્યાદિ શાસ્ત્રોને મોક્ષનાં હેતુપણે ન અદલ્ય કરે તેમ સ સારના હેતુપણે પણ ન અદલ્ય કરે પણ માત્ર પદાર્થજ્ઞાનની જુદીથીજ અદલ્ય કરે તો અજ્ઞાન કહેવાય કે કેમ ?

સમાધાન-માત્ર પાર્થને જાણવાની દૃષ્ટિએ પણ લૌકિક શાસ્ત્રોનું જ્ઞાન જેમ સ્વાત્પદથી જોડ્યા વિનાનું તેમજ મોક્ષનાં હેતુજૂન ન હોવાથી અજ્ઞાન ગણાય તેમ લોકોત્તર જ્ઞાન પણ જો કે પ્રકૃતિએ સમ્યક્જ્ઞાન ગણાય છે કેમકે જમવાનું જિનેશ્વરમહાગજો મોક્ષનાં માર્ગને તે વિશિષ્ટ કરતું છતાં તે પણ જો સ્વાત્પન ચુકતારણે કે મોક્ષનાં હેતુપણે ન મેળાય તો તે પણ અજ્ઞાનજ ગણાય જે એમ ન ગણાય તો સ્વયંદિષ્ટિને પણ મમય જે બારતાદિ ગણાય છે તે જાણવાનું જરૂરી ન ગણાય અને અમ્ય જ્ઞાનરૂપ ન ગણાય અને દેશોત્તરપૂર્વ સુધીનું જે સોમતાર શસ્ત્ર જે નને મિથ્યાદિષ્ટિ અને અબ-અદવા અમલ્ય કરનાર અને નદિ અર્થાનું કાષ્ઠ પણ શાસ્ત્ર સ્વાત્પનની મુદાએ કે મોક્ષમાર્ગનાં હેતુપણે ન અદલ્ય થાય તો તે અજ્ઞાન ગણાય.

૧૨-૪-૨૪૫ થી ચુકત અને મોક્ષનાં માર્ગજૂન તે.

સમ્યગ્જ્ઞાન ગણાય. કેમકે, તે જ્ઞાન સર્વનયના સમુદાયમાં હોય પરંતુ નૈમમાદિ એકનયની અપેક્ષાએ જે જ્ઞાન તે જ્ઞાન ગણાય કે. અજ્ઞાન ગણાય

સમાધાન-સર્વનયના સમુદાયમાં એવા જૈનમતની અતર્ગત એકના નૈમમાદિનયોનુ વાચ્ય કે જ્ઞાન તે અપ્રમાણ, પણ ગણાય નહિ તેમ પ્રમાણ પણ ગણાય નહિ કિંતુ તેને પ્રમાણનો અસ ગણાય અને જૈનમતની અતર્ગત એવું પણ નૈમમાદિનયનું જ્ઞાન સર્વનયમય માર્ગના અગ્રપ ન હોય તો તેજ નયજ્ઞાન બીજા દર્શનની માફક મિથ્યાજ્ઞાન ગણાય

પ્રશ્ન ૧૧૬૭-આસ્થિકમા સર્વદાદશાથી મિથ્યાદષ્ટિને અજ્ઞાનકપ છે અને મ પાંચ્ટિને જ્ઞાનકપ છે એમ જણાવે છે તો પછી સપૂર્ણ દશપૂરથી અમગ સમ્યગ્જ્ઞાનકપ જુન છે એમ કેમ ?

સમાધાન સપૂર્ણદશપૂરથી આગળનું જુન મ વ્યવહાર મદ્ય કરે છે માટે તે સમ્યગ્જ્ઞાનજ છે અર્થાત્ તેને પણ મિથ્યાદષ્ટિ મદ્ય કરે તો અજ્ઞાન થય પણ તેમ થતુંજ નથી

પ્રશ્ન ૧૧૬૮ આશ્ચર્ય અમરના દરિભસ્પરિશ્ત પૂર્વગતમુતના વ્યુત્કેદના કાનની નજીકના વખતમા થયા છે એમ સાચી માનવું ?

સમાધાન-શ્રીપથ શકની ગીકામા આશ્ચર્ય શ્રીઅભયદેવસ્પરિશ્ત તે માટે જણાવે છે કે પ્રવચનાર્થતારતારકવિદ્રોષાનુપદિદશાયિયુ તેમજ નિત્ય મનુષ્યક્ષીમૂતપૂર્વગતાદિવહુતમ ૦ વચે એ જણનારને એ વાત સહેજે મમળાય તેમ છે જી સીદરિભ સ્પરિશ્ત શ્રીનદીશ્વની 'ગીકામા દષ્ટિવાદને અંગે તેનો વ્યુત્કેદ જણાવતા પ્રાય જાણ વાપરે કે ત્યાજ પરિક્રમ અને સૂત્ર નામના બે ને અંગે સૂત્રાયથી મરથવિચ્છેદ જણાવ્યા છતાં પણ નજીકનો કાન દેશથી સપ્રણયની સંભાવના મળીને યથા સંપ્રદાયે એમ પણ જણાવે છે અને તે નજીકના કાવેજ હોય અન્યન્ય મ થકારોના નામોના નેઓએ પોતાના મ થમા કરેલા નિર્દેશથી કેટલાકો તેમને અર્થ યીન ફારવા માંગે છે પણ શ્રીનમમથમા શ્રીરિભસ્પરિશ્ત અભયદેવ સ્પરિશ્ત પદ્યમસ્પરિશ્ત મિદ્ધમેનસ્પરિશ્ત આદિ અને જુદાજુદા કાલના મ આ

નામવાળા આચાર્યોની આશરે સ્વીકાર્યા પછી ધર્મોત્તર ધર્મકીર્તિ, ઠિનાગર જે રે નામોને અંગે જનારનો સજન વિચરનારને તે યોગ્ય જોઈ 'સાચો વળી નીચે ને જાનો' 'જાનમાં લેવાથી વિગેર સુખમ્મશે' ના ૥ ૥

(૧) બોદમતનું અંકન મ્યાને રચાને અનેક પ્રકારે કરેલું છે

(૨) દિગ્ગમરોને અંગે વર્તમાની ઉપકૃત્ત જાનાની મિત્તિ મારે, હીધમ મંદેરગી, શ્રીપત્ય સંકામિ થેત્ત સયો છે

(૩) માંપનીયપક્ષ અને માંનીયસાઓ પી સુખ્યતા દિગ્ગમરોને ને રખને હતો તે રખને તેમજોશ્રીએ લલિતવિસ્તાર જનારી

(૪) સામવિકલ્પચરિત્ર હોવાથી સાધુઓને નમસ્કાર મહિત, આદિ પચ્ચક્રમાણુ ન સેનાર અને તેના આકારા ન ઉચ્ચારુર એની મતન્ય તોમો પ્રચારે નમનો ધંખને નો

(૫) જગત્તુ મુખ્ય અન્ધ્યાન પૂર્ણપૂત્ર અને તમ્ભાનસૂરીઆદિ ને વળને દતા

(૬) આર્યસુદર્શિમા, ગુરુવંદુ વ્યાજજ્ઞતે એમ ૬૧ નજી વે ૩ ૬ પત્રદપિ 'વાર્યમેશામાક પ્રતિમાતિ, વિન્દુ અતિશમીરદિયા માપ્યજ્ઞતા સદ્ધવિન્દવયતે । જ્ઞાતાદ્દમાત્ત સ્વાધ્યાય- એમ ૧૬૬ છે અને આ પછી દમોતે ન્યાય સુજ્ઞાત જાણુ ૧ છે પરતુ અવતમજીગમુદિ ૧ ના આ ૧ ૬ ૧ી સાથે વિગેર, આવે છે એમ જણાવ છે આ નાકયમા નીચેની નાનો 'જાનમાં મના જની છે

■ બર્મજાનુ દરિમદ્વેગિ, શ્રીમિત્તસુરિ અને સિલ્પ દત્ત, ૧૦૦૬ ત્રિપાધરૂત્તર શ્રીમિત્તસુરિની આશામાં ૧ નેવા । દત્ત એવત માન્ય કારની બહુમમજાનીમાં જિનમટ ગુરુને કરે છે

આ બાન રત્ન પચનની સાથે વિરોધ આવે તો પછી ૫૫ મુકન મમ્ ૫, ૫૫ અંકન યોગ્યતા ન મળાય એમ કહ છે તો નેમ ફરી રમ્ ૧ ૧૫૧ ૧૨૦૧ તેમો દતા

ફ્રેન્ચ આખ્યારના વચનને ઉચ્ચનમ પ્રમાણે પડી જાય તેવા કાલના તેમના વ્યાખ્યા શુર જિનબટ છે

ફ્રે આખ્યારમદારની આત્મપણની કાયા ન પ્રચલિત થઈ હોય અને માત્ર ગભીરપુદ્ધિપણની કાયા હોય એ સમય હતો

(૭) શ્રીનિચારસમદર્શી શ્રીવિક્રમયી પદ્ય અને શ્રીમદ્વાવીરમદા રાજ્યી ૧૦૧૧ માં શ્રીદરિશ્વરેલ્લે 'કાલકર્મ' વચનું જણાવે છે કાલકર્મ અજુબમર્મ 'વળવળદસસપદ્ધિ' ને રથાને પર્ગવજ્જવારસસપ પાંત્રી ગયા જાય વે કે તેજે જરોનગ માથા નથી જોઈ, મતાતર કહેતા, માટે એ ગયજ નથી

(૮) મમંગાધ્યાયકાની સંકલ્પ તથા તે ઉદ્દેશની મુદ્દાયાની અકલ, બુદ્ધિમગ્ની મચદ માથા મારે છે

પ્રશ્ન ૧૧૬૬ આમા માઈ રિજેરની મુલિકાઓને જુદા રાખી તરીકે ગણવામા આવી નથી અને તેની અગરદળ આદિ પ મધ્યા પશુ મુલિકા મિત્રાય છે, તો પછી દરિયા ના પાય બેઠો, કેમ? અને એમા મુલિકા જુદી કેમ?

સમાધાન આયસગંઆની મુલિકાઓ ને 'તે અગાદિની માથે બજાય છે અને ૧૮૧ માં મથાની મુલિકાઓ તો સત્ત્વરિ નિલ પઠિજ્જિતિ એ પચાથી મથા પૂર્વા પછી બજાય છે એવે જુદો બેઠી વીધો છે

પ્રશ્ન ૧૨૦૦ શ્રીમદ્વાવીરમદા પ્રનાદિનો અધિકાર છે એમ શ્રીમદ્વાવીરમદા કહે છે તો વર્તમાનમા આશ્વે આદિ કેમ?

સમાધાન શ્રીમદ્વાવીરમદા મુલિકા આશ્વે આદિ પશુ અધિકાર તેમા તોવાનું જણાવે છે એટલે એ અધિકાર રાખી બાકી પ્રતાદિ અધિકારને નિષેધ થો જાય

પ્રશ્ન-૧૦૧ એ નવું શાસ્ત્રમાં ચૌદશના કાયે તે રૂને નિર્ણયે તેમજ નેગરનો વ્યવસ્થા પણ કરવો નહિ એમ કહે છે

અને જીજી બાબુ જે સાક્ષી સરીકે માથા-આપે છે તેમા તે અવરાવિ પદના અર્થમા ચોક્કસ પણ પ્રમાણ ગણવી એમ કહી ચોક્કસની સાથે લીધેલા પણ, સમજી તેરશનું નામ આપવાનું જણાવે છે તે અપરંપર વિરૂદ્ધ કેમ ન ગણાય ?

અમાકાન-આમ ચોક્કસપદિ પૂર્વે કહે-જેમા તથા-નૈત્યવદન અને સાધુવદનાદિ ન, કચન, જો પ્રાપ્તિમા આવે તેવા તથા પૌરુષાદિ વિધિ કે જે નિયત પરાંનુસાર તરીકે ગણાય છે, તેમા કાર્યોમા સૌકિય ગણનામા ચોક્કસનો હાથ ત્યારે તે અને વિરસે ઉપરાળી તેના જતા પછી તેરશનો વ્યવદેશ થાયજ નહિ એ અભિપ્રાયથી જ્યાં તેરશનો વ્યવદેશ કરવો નહિ એમ જણાવ્યું છે અને મુદ્દાદિ કાર્ય કે તિથિના ઉપર કે તિથિના વ્યવદાર ઉપર આધાર નો સર્જના આવ તિથિના એમ ઉપરજ આધાર રાખે છે તેમા કાર્યમા એકે પૂર્વે જણાવેલ 'પરકારથી ઇતર કાર્યમા તેરશ ગણવામા આવે' એટલે 'પરકારમા તે દિને તે શનો વ્યવદેશ મળે' થાય એવું જણન વિરૂદ્ધતાપણુ ખા ગણાય

પ્રશ્ન ૧૨૦૨-સાક્ષીની માથામા અવરાવિ કહીને અપિય જોયી ચોક્કસ કહેવાની સથે તેરશ પણ ગોઠુણ છે એમ માનતાં ગોઠુણજે, તે, વિરસે તેરશનો વ્યવદેશ એમ ન થાય ?

સામાકાન-સાત્ત અને ન્યાયને અનુસરીને વચ્ચી થયેલા અકુરમા જેમ વચ્ચારણ છે તેમજ પૂરવી પાણી અને હાલ વચ્ચે પણ કાણ છે જ્યાં તે અકુરને પૂરવી પાણી કે હાલે અકુરો છે એમ કાઈ પણ કહેવું નથી પરંતુ તેને વચ્ચારજમાને છે અને કહે છે 'કાણ્ય કે તેજ વચ્ચારમા મુખ્ય કારણ છે તેમજ આદી પણ પરકુરના પ્રયત્ને સૌરશનુ મુખપાણ હોવાથી ચોક્કસનો જ્યવદાર અને વ્યવદેશ થાય તેરશમા ગોઠુણજાને બાને તે વિરસને તેરશ કહેવાતા પાણીઆદિના જુદા નહિ રતી માફક સૌકિય થાય અને સાત્તની જહાર હોવા સાથે ગ્રામની જાત થાય છે

પ્રશ્ન ૧૨૦૬-જો વસ્તુ જે સ્વરૂપે હોય તેના સ્વરૂપે માનવી અને કહેવી એજ સમ્યગ્ ધિતુ લક્ષણ છે એમ ખરું ? , , ,

સમાધાન-સમ્યગ્દર્શનાદિ જીવાદિ, પ્રાણીઆદિ અને દ્રવ્યાદિ જેવા સ્વરૂપે હોય, તેના સ્વરૂપે માનવા અને કહેવા એજ સમ્યગ્ધિતુ લક્ષણ છે.

પ્રશ્ન ૧૨૦૭ મર્ત્ય મનુષ્યાદિ પ્રાણી, સમ્યગ્દર્શનાદિ પદાર્થોને યથા સ્થિતપણે માનતો હોય અને, યથપણા અન્યથા કરે તોત, ત્રણ સાચી તોવાથી સમ્યગ્ધિ કહેવાય કે નહિ ? , , ,

સમાધાન-સ્તુનાએ સમ્યગ્ દર્શનાદિ તત્ત્વોને સમ્યગ્દર્શનાદિ તરીકે માનવા તે સમ્યગ્ જાનનું કામ છે પણ સમ્યગ્દર્શન તો તે શુદ્ધમાન્ય તાના કારણજનુ એવું આત્મસ્વરૂપ છે અને તે કારણથી તો, સિદ્ધિયા અને અપર્યાપ્તિ દશામાં મન નથી અને નેથી માન્યતા પણ નથી હતા શાંપિકઆદિ સમ્યક્ત્વે તો હી શક છે, હતા શાસ્ત્રકારોએ કાયા અને વચ્ચે માને આધીન હોવાથી મનની માન્યતા તે કાય તરીકે લક્ષણમાં લીધી છે એમ શુદ્ધાત્મ વિજ્ઞાનથી જેમ માન્યતા ચોક્કસી હોય તેમ પ્રશ્ન ૧૧૪૫ સમ્યગ્ જ્ઞાનવાળાનો ચોક્કસી કાય આ કાણથી તો શાસ્ત્ર કારો ઉત્સવભાવકેને મેધિ-સમ્યક્ત્વનો નાશ તથા અનંતમર્મ થવાનું જણાવે છે યાદ રાખવું જરૂરી છે કે કૃતયથેન આચાર્ય અને વસ્તુના આગિના, માયતા ખોળી નહિ છતાં ઉમાર્મનાં વચનોજ તેમને અનર્થ કારક થતા છે વળી કાયાવિથી થતા પ્રજ્વળતાદિને અંગે અપાતા કુખ ગણાદિ આકારો પણ તેથીજ સફલ ગણાય

પ્રશ્ન ૧૨૦૮-ઉત્સવજનાકિને અનંતો સંસાર રખાવોજ પડે એવો તિરમ ખરો ? , , ,

સમાધાન જેમ પ્રજ્વળતીયનાં શાંતી અપેક્ષાએ મિથ્યાત્વ અને અતિતુમથી અનંતમંસાર રખાવોજ કહેવાય તેમ ઉત્સવના રણમાં અનંત મંસાર રખાવાનું કહેવાયે યથાતીયનાં શાસ્ત્રકારોએ અનંતાન્ય 'યતો જમાનિ મૃતયે' , અમ કહી અનંતાનુબધીવાળાને, અને તે

મિથ્યાત્વ વિના શ્રદ્ધાથી હિંદુ એ અપિ તો મિથ્યાત્વને અંકુશમાં વધા
 ત્યારે સંપૂર્ણ ગણ્યા પો છે 'હિંદુ' એમ તો નગર પંચી જીવંત કે જાનતાન
 બધી અને મિથ્યાત્વને અપાત્ત પછી અંકુશમાં રેખાકિર્તિ મેં મેળવે
 એટલે જો મિથ્યાત્વ જોઈ જાના તો બધીથી મેળવેલા અને તરફગત કુળ અને
 ભવ્યપે એટલે થઈ જાય જોને વાત્તુ અત્યુદ્ધમાં પછી ને જીવે અને મેળવી
 શકે તેમ કિસ્મત કરી જુગુ બનનો અમર મેળવે છે એમ શાસ્ત્રકર્તા
 હાસ્યુદનના સ્વચ્છે મહામા બાધક મહેતા નાદિ. સામાયકીન નવ
 મિથ્યાત્વના કુલે સુચીજ પિતૃકા માનવા અને જોડનારા હોય જા
 ને એ જા નામ મેળવી જીવન તથા સામાયક પુત્ર મેળવીને જીવન
 બેલના થય ત્યારે તેની દશા કી થય તેને તો મ માટે વ્યાસના
 જોને ઉ માગમા મિત્ર તથા જાયા મિથ્યાત્વની દેવતા નગીરથ પ્રવળ કરવા
 પડે છે તમને ન અદાસી કેમદારાની વખત થયા અન્યથા પાપકીરો
 દત્તા પદ્મ જોડાવાની માહક માનવી કુલ ન જાના તથા જામાસિની
 માહક માને પછી સમય આવીને તથા તથા તથા જામાન મદાસીર-
 મનારાગને થઈ નથી આ વસ્તુ વિચારના સુત મનુષ્ય રહે તે સમય
 શકે કે કિસ્મત કરે, એવા જીવને અમે તો અનતમ સાને નારા
 કરના એરો મેળવનામ જાના પછી મુરદેવ છે વળી માયા મેમ
 માર્ગ હોય થયેલા દેવ પછી એની હે નગરિમા અને દુર્ભાષિપણમા
 વધે છે તે અનપરિજ્ઞ

પ્રશ્ન ૧૨૦૬-૧ થ જે રો દેવ તે રો ન રો તો સમય થીન
 ન હ એમ ખાત

સમાધાન-૨ સદિતરવ ન સ્વ પને અમે જે જે જીવિતર
 રાગે જોવાતે તે તે સ્વપે માને અને કહે તોજ નમ્યુ તો ગણા
 આ જાના પછી જે જે જીવિતરને અમે તેમ નથી

પ્રશ્ન ૧૨૧૦-થી નીચેના પછી મુલ વજેમા રાગે સુત
 તરીકે ગણ્યા પડે જો તે દોને જીવિતરની દેવ કહેવા છે

સમાધાન સર્વ શુનસ્કથોની આદિમા થીનદીનું કથન થાય તેથી તે શુનનો અર્થ દોઈ સર્વ શુનસ્કથોની અનુમત છે અને તેથી શુન રાધના અવયવરૂપ ગણાઈને અધ્યયન ગણાય

પ્રશ્ન ૧૨૧૧ સ્વપ્નેષિનમરશાને શુનસ્કથ કે મદાશુનસ્કથ કેમ કહેવાય છે? અને જો એ શુનસ્કથ છે તો પછી પ્રતિક્રમણ શુનસ્કથના અવયવ તરીકે કેમ બોલાય છે?

અમાધાન-પ્રશ્નમરશાને સ્વપ્નેષિન મદાશુનસ્કથ કે શુનસ્કથ તરીકે કહેવાય સર્વશુનની યાવત્ નદીની પછુ આદિમા અને મર્ અન યોગની આદિમા તેમજ સામયિક મદલુદિની કિવાની આદિમા પૃથક્પણે બોલાય છે વગેરે કારણથી તે મદાશુનસ્કથ પણ ગણાય છતાં એવા પ્રતિક્રમણશુનસ્કથમા જ્યારે મેલાય ત્યારે તેજ અવયવ બી અધ્યયન બને છે એ રીતે સામાયિકસ્ત્ર સ્વતત્ર અધ્યયનપણે રાખના પ્રતિક્રમણ અધ્યયનની અપેક્ષાએ અધ્યયનની અપેક્ષાએ અધ્યયનનો અર્થ રખ્ય બન છે

પ્રશ્ન ૧૨૧૨ શ્રીનિશીથચરિત્કારે પોતાનું જિનસામન્ય સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે અને શ્રીનદીતીચરિત્કારમા મહેત્વ ૧૧ શ્લોકો પોતાનું જિનસામન્ય જણાવ્યું છે પણ આવરકચરિત્કાર ૧૧ શ્લોકો કોણે?

સમાધાન-પ્રશ્નજો સજ્જાઓ જહા તપુષારે તહા દદૃશ્વાઓ એવા શ્રીનદીચરિત્કાર વચનથી આવરકચરિત્કાર પણ જિનસામન્યમદત્તગની કહેલી ગણાય

પ્રશ્ન ૧૨૧૩ પરમાણુ એકલો છુટે દોષ તેમા વણુ-ગન્ધ રસ અને સ્પર્શનો પડો થાય કે નહિ?

અમાધાન-એકલો છુટે પરમાણુ જેણે નો રખ્ય ગણાવ્તો દેશકાર થાય છે તે માટે શ્રીકાર સ્પષ્ટપદ્ધતિમા પત્ર ચોસીમમામા ૧૧ પ્રમાણે જણાવે છે કૃત્તવપરમાણુ કૃત્તવમપહાય નીલત્વ કૃત્તિપચત ૧ મજ્જ, યવ રક્તૈ પીત્ત્વ શુક્લૈ ચેતિ ચત્વાર, તથાડ્યમે

રસપદ્મકગન્ધદ્વયાવિરુદ્ધસ્પર્શસ્તારતમ્બજનિતૈશ્ચ સ્વસ્થાન એવ દ્વિગુણકૃ
 પ્ણત્વાદિમિ પરમાણ્વન્તરદ્વિપ્રદેશાદિમિશ્ચ યોજનાદિવિશ્વાવશત સર્વા-
 તાસરયાતાનન્તામિકા મગરચનામવાપ્નોતીતિ, અથ - કૃષ્ણપરમાણુ
 કૃષ્ણપણ્ણને ત્યાગ કરીને નીલાણ્ણને પામે છે એ એક આગે એ પ્રમાણે
 ક્ષાપણુ-પીળાપણુ અને મરે પણુ એમ ચાર તેનીજ રીતે આજ પર
 માણ પાચરસ એ મધ અને અર્ધ દ્રવ્યોની તાગતમ્બતાએ ઉત્પન્નથરા
 વડે પોતપોતાના સ્થાનેજ મે ગુણા કૃષ્ણત્વા વરે અને બીજા પરમાણુના
 તથા એ પ્રદેશાદિ વડે જોડાવાની વિવશાના રી સંખ્યાના, અસંખ્યાના
 અને અનતસ્વરૂપવાળા અમરઅન્યને પામે છે
 તત્ત્વાધ્યાપ્યકાઃ પચ્ચ કહે છે કે સ્પર્શાદય પરમાણુપુ સ્કથેપુ ચ
 પરિણામજા એવ મવતિ એટલે સ્પર્શાદિ ચાર પદ્મભુઓમા અને રક-
 ધામા પશ્ચિમથી ઉત્પન્નથરાળા હોય છે

પ્રશ્ન ૧૨૧૪ હમેશા ધર્મની આરાધના કરવાનું કહે છે એ વાત
 મુન છે પણ આદમઆદિ નિધિઓએ આરાધના કેમ ?

સમાધાન જે હમેશા ધર્મની આરાધના થાય છે તે નિગત બનપણે હાય
 છે અત તેથી તે શ્રે હજ છે, પરંતુ જેઓ તેમ ન કરી શકે તેઓને અગઆદિ
 અગમે આદમ ચી રા પુનમ અને અમાવાસ્યા એમ ચાર પવ અને છ તિથિ
 ા આરાધના કરવાની આવશ્યકતા છે અમ વિધિ કહે જણાવે છે અને અગ-
 આદિ આગમેમા ત્રાયકે ૥ સ્મૃતની વખતે ચૌદશ-આદમ અમાવાસ્યા
 અને પુષ્ણિમાને દિવસે સપ્તમ પૌર્ણિમ કરવાના અધિકાર જણાવે છે, જે
 કે તે તે ત્રાયકે કે જેઓના વર્ષનો અગઆદિ આગમ મ પોમા છે
 તેઓ પર્યુષણ અને સવચ્ચરી જેવા પર્વોર્મા પૌર્ણિ કે તા નહોતા એમ
 નહિ-પરંતુ દરેક મદિનાના નિવાનુષ્ઠાન તરીકે માત્ર ચૌ રાઆદિ ચાર
 પર્વ અને છતિથિ ૥ પૌષ્યોની કર્તવ્યતા તેમને માટે જણાવી છે એટલે
 વતમાન ાગમ પચ્ચ શાસનને અનુસરનારા તથા શાસ્ત્રોને માનનારા મદા
 ામાર આગમ આદમ ચૌદશઆદિની આરાધના નિર્ધારિત કે જેઓઅજ્ઞ

૯^૧ આચાર્યમહારાજ શ્રીદેવચંદ્રાચાર્યજી પંજી યોગશાસ્ત્રમાં ચતુષ્વર્ણી
એ ઈશ્વર કહીને આશ્રમઆદિની આરાધના નિયમિતપણે કરવાનું જણાવે
છે શ્રીઆદિનિત્યસત્ત્વકાર પંજી છળ્હ તિહીજીઠ એમ કહી એજ વાત
જણાવે છે “વળી સંજ્ઞસંમુદ્રની શિખા પણ દરેક માનની અપેક્ષાએ ચૌદશ
અમાવાસ્યા અને પુનએ વધની કહેવાય છે તેથી અર્ધાતનીજ ધગેરની
અનિયમિત વદિને નથી ગણના એમ નથી વળી મધ્ય મહાલુધી આ
તનુ મહાલુગણીને પણ અને માસના મધ્યે અષ્ટમી પૂણિમા કે અમ
વાસ્યા સહ પડખી તરીકે ચૌદસને સેવામા નવાહ રી છે.”

પ્ર^મ ૧૨૨૫-ચૌદશ વગેરે તિથિએ એરી ગીને પૌવધને માટે ક્રમ
જોપામકંઠમને જગે શાસ્ત્રવચનોથી નિયત થાય પગુ બીજા પાત્રમ
અગીઆરસનુ આગવન શ્રી માટે.

સમાપ્ત-શાસ્ત્રકારા બીજા પાત્રમ વગેરેને અંગે એ પ્રકારનો
ધમ પાત્ર પ્રકારનું જ્ઞાન અને અગીવાગઅમનુ આરાધન કરવા
માટે બીજાઆદિ તિથિએનુ આરાધન જણાવે છે અને આસબનવાગી
દ્વિવિજયઆદિ તપસ્યા જેમ શાસ્ત્રકારો શુભ કરનાર જણાવે છે તેમ
ધમના બેદઆ ના આપળને તપસ્યા થાય તે જન્યજ્ઞાને ઉચિતજ છે
એટલું જ નહિ પગુ એ તપસ્યાપણુ મેક્ષને દેનારીજ છે એ
વાત ત્રી દુર્ગિમસૂરી^૧વરજી પચાસકટમા જણાવે છે વળી શ્રી
સમોષપ્રકરણમા જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રની અપેક્ષાએ પણ ત તે
તિથિએની આધના જણાવે છે એટલે બીજાઆદિ બારતિથિનો નિય
મિયતપણે દરેક મહિને માની જોઈએ અને આરાધવી જોએ નવા
પથને દિસામે જો પવતિથિનો મધ્ય માનીને તેમજ એક રિસે તે તિથિ
માનીને આરાધનનું કરાય તો જ્ઞાનાદિ સબધી તિથિ વિભામ રહે નહિ
વળી બીજાઆદિની આરાધના માર તિથિની આધનામા નહી થયથી
આધ્યત્મિકરૂ અને આમનવાગની તિથિએ મેળવવાથી આરાધનાની
માગી સતત આરાધના પરિણામ થાય વળી આયુષના ત્રીગા ભાગે
ત્રીગાભાગના પણ ત્રીગાઆદિ ત્રીગા ભાગે પરનવનુ આયુષ્ય માધ

વાનુ હોવાથી ત્રીજી ત્રીજી બાજે પરતિથિને અંગે થતી આરાધના માં
આયુષ્ય અને તે દાન તથા પન્નવને માટે થતી તેમાં નવાઈ નથી
આમ ચૌદશને ધ્રુવ તરીકે ગણવાથી ત્રીજી ત્રીજી તિથિના દિસાને ત્રીજી
ત્રીજી તિથિયોગ પરતિથિયો, માફ તે જાણતી મણાવું -

પ્રશ્ન ૧૨૧૬ આયુષ્યવધનો વખત આપ્યા ત્રીજી બાજે એક અન
મુદ્દર્શનો હોય છે અને તિથિ તો આસરે ૫૬ થઈ રી હોય છે

સમાધાન-આમજી જણાવ્યા પ્રમાણે જે કે આયુષ્યના ત્રીજી
આદિ બાજે પરતરનુ આયુષ્ય બધાં છે, તે આગળ જણાવ્યા
પ્રમાણે ત્રીજી ત્રીજી બાજની તિથિ આરાધવાથી આમજીપાછળ પછી
આ રાધના બુદ્ધિ રહ્ય છે અને તેથી પરતિથિની આરાધના કરનારે વિરામ
આયુષ્યજ મળ્યે છે, અને તિથિમાં અત્યુદ્દર્શ આવી જાય -

પ્રશ્ન ૧૨૧૭ ઉપર જણાવેલ દર્શીતથી એ આરાધ આવે કે
ત્રીજી ત્રીજી બાજે આયુષ્ય બધાં અને ત્રીજી ત્રીજી બાજે પરતિથિ એટલે
પરતિથિની આરાધના કરવાથી તે દિસે બધાં આયુષ્ય શુભ બધાં
અમ ખાં

સમાધાન-મુખ્યત્વે તો પરતિથિની આરાધના કરનારને મહત્ત્વ તિથિયે
પુણ્યાર બાજે આરાધનાના સદ્વચારી થાય અને તેથી પરતિથિને આરાધ
નાર તો શુભઆયુષ્ય ગણેજી એટલે અપવ તિથિએ પછી આયુષ્ય બાજે
અને અપવ તિથિએ કાત પછી કરે તો પછી પરતિથિ આરાધનાર તો
શુભઆયુષ્ય બાજજી આ દર્શીતથી પરતિથિએ પરતરતરનો બધ પ્રાપ્ત
હોય છે એમ મહેરાય છે

પ્રશ્ન ૧૨૧૮-આયુષ્યને બાધતી જખન જે સરવા હાય તે સેરવા
સાગા પગલે થાય એ નિયમથી પરતિથિની, આરાધનાથી શુભસેરવા
અને શુભગતિ થાય અને અપવે બાજે તો પછી આરાધના રી પરિણતિથી
શુભતત્ત્વાએજ આયુષ્ય બધાં અને શુભગતિ થાય આયુષ્ય બાધવાને
તાત અત્યુદ્દર્શ છે અને ને વખત આરાધનાથી હજી અને ગતિ
મુધે પ તુ દશપરતિથિયોની અપેક્ષાએ ત્રીશ દિન સેવા પડે અને ને

તો કર્મભાસી અપેક્ષાએ ઘટે તો ચક્રમામની અપેક્ષાએ ૧૨તિથિની આરાધના કેમ ?

સમાધાન-ટીપણા જાણુનારા જાણી શકે છે કે તિથિની ઉત્પત્તિ ચક્રથી થાય છે, હતા તે તિથિનો દિસત્ત્વ કર્મભાસની સાથે સંબંધ રાખે છે અને તેથીજ શાસ્ત્રકારો ૫૪૬ દરેક વર્ષે ઇતિથિયોની દાનિ માને છે કર્મમામ સાથે સંબંધ ન હોય તો તિથિની દાનિ માનવાની રહેજ નહિ.

પ્રશ્ન ૧૨૧૬-શાસ્ત્રકારો જ્યારે દરેક વર્ષે ઇતિથિયોની દાનિ કરે છે ત્યારે પચાસોમા દરેક વર્ષે જ્યારે તિથિઓ પડે છે તે કેમ ?

સમાધાન-સૌકીકે પચાસવાળા જ્ઞેનશાસ્ત્રમા નહિ રહેલી અને નહિ માનેલી એવી તિથિની વૃદ્ધિને લે છે અને તેથી તેઓને જ્યારે તિથિયોનો નામ કરવાનો વખત આવે છે

પ્રશ્ન ૧૨૨૦-૫૫તિથિની આરાધના ચક્રમામની તિથિની અપેક્ષાએ થાય છે કે કર્મમામના દિનની અપેક્ષાએ થાય છે અથવા સુષ માસના દિવસની અપેક્ષાએ થાય છે ? જો ચક્રની તિથિ લઈએ તો તે ચક્રતિથિની આરંભથી મમાત્તિ સુધી આરાધના થવી જોઈએ એમ્મે તેમા સૂચના ઉપની અપેક્ષા રહે નહિ કર્મમામની અપેક્ષાએ હોય તો તિથિનો કાય ન મનાય અને સુષ માસની અપેક્ષાએ આકાનીય વિમનો માસ હોવાથી મામમાં ત્રીજા વિમ ન મનાય

સમાધાન-૫૫તિથિયોની આરાધના ચક્રમામની તિથિઓની અપેક્ષાએ છે ૫૪૬ આરાધનામા કે ત્રણ પૌરુષાદિનો અને ત્રિભોજન ત્યાગઅદિ નિયમો અનેરાત્રની અપેક્ષાના હોવાથી સુર્યોદયસમી નિધિ ગણી આરાધના કરાય છે મોક્ષમામના સાધનમૂલ મૂલગુણ અને રાત્રિભોજનવિરમા, આદિ છે તેને તો તિથિના માનન અંગે વિસધાન નહિ કર્મમાસ લેવા જતા પુનમ અને અમ વાસ્યા જેવી જન્મપ્રતિદનિથિયો રચાઈ જાય સુષ ૧ અક્ષર નની નિયમિતના ન રહે

પ્રશ્ન ૧૦૨૧-પર્વતિથિએ ૫ બવનુ આયુષ્ય બધાય એ વધ્યનું તત્વ આરાધનાની સર્વદા મત્તામાં આવે છે એ વાત માનીએ તો એકમ આદિતિથિએ બીજાઆદિનો ભોગ છતાં તે બીજે આયુષ્ય ન બધાય એમ માનવું ?

સમાધાન-જેનું મહાપુરોએ પવનિથિએ પ્રાપ્તે આયુષ્ય બાધવાનું કહેલું તેમજ સૂર્યો ચક્રાન પરિતિથિ માનવી એમ પણ મહાપુરોએજ જાણાવેલ છે એટલે માત્ર પડે કે સૂર્યો ચરિત્તનો પવનિથિનો ભોગ પડે બધના આયુષ્યને બાધવાનું જનાવનો નથી અને તેના સૂર્યોદયચારો ઈતર અપરતિથિનો ભોગ પણ પડેજાયવું બાધવાનું કારણ થાય છે એરીજ રીને વધારે ભોગવાળી પણ પડેવી તિથિ ઉદયતામીનિથિને નહિ આ । ધરી પડતું એછા ભોગવાળી પણ બીજા ઉદયવાણી આરાધવી એ પણ આચાર્ય ભગવતના દુકમને અનુમારેજ કમલ છે અર્થાત્ પવ અને આયુષ્યમધનો અભેદ જોણુ ગખી તત્તનિયમની આરાધના મુખ્ય રાખી છે તિથિ એ સાવન છે પડતું તત્તનિયમો માંય છે તેથી સખિભ આચાર્યાદિના વચનોને ન માનવા તે મિથ્યત્વ છે વસ્તુતાએ પર્વતિથિ આયુષ્ય નધનું કા જ નથી પણ ત્રીજા ભાગની અપેક્ષાએ જો પર્વતિથિએ આયુષ્ય બધાય તો શુનજ મધાય

પ્રશ્ન ૧૨૨૨-નયમારના બવમા ભગવાન મહાવીરને ત્રણ સમગ્તિ માંગી કેટલું અમ્યક્ત્વ ?

સમાધાન-કર્મજ થના અને ઉપશમસમગ્તિ આસીને પછી ક્ષણે પશમનમગ્તિ થઈ ગયેનું માની શકાય

પ્રશ્ન ૧૦૨૩-પનારથી માડીને યાત્રા વર્ધમાનદુમાર સુધીના તમામ જગમા અમકિત મનત્ત ચાનુ કે વચ્ચે મિદ્યાત્વ પણ ખર ?

સમાધાન-ભગવાન મહાવીરમહાસત્તાના સત્તાવીશ બવો કહવામા આવે તે ૨૫૫ દિટીથીજ છે વચમા કેટલીએ 'વર્ણન સ્થાવરપણામા ગયા છે પંચે ૫૫ નચાવીશ બવેથી કેટલેક પ્રકાર કોઈકો સાગરોપમ

કાવ પુરો થાય નહિ તત્ત્વ એટલુજ કે નયસાગના બાવથી મહાવીર
મહારાજના બન સુધી સતત સમક્ષિત રંજુ નથી

પ્રશ્ન ૧૨૨૪-ભવની ગાતરીને ગણસામા અવે છે તે એક વખત
સમક્ષિત પામ્યા પછી રમ્યે મિથ્યાત્વ આવે તે બવો પશુ ગણતરીના
ગણાય કે નહિ ? તેમજ એક વખત સમક્ષિત પામેલ જીવ ફરી ગમે તેવી
વાર મિથ્યાત્વ પામે તોપણ તેના બધા બવો 'ગણતરીના' ગણ્યા કે કેમ ?

સમાધાન-અવહારથી પહેલા સમ્યક્ત્વથી મોખતી વચમાં રીય કરના
બવો ગણાય પછી તેમા સમ્યક્ત્વ સામગ્રીટ રકે અમર થા પુ જાય
મિથ્યાત્વના બવો પશુ ગણતરીમા ગણાય

પ્રશ્ન ૧૨૨૫-નિરૂપવાસુદેવના બન પછી સાતમી નરકમા જનાર
મહારીના જીવને સમ્યક્ત્વ આ કે નહિ ?

સમાધાન-પહેલા સમ્યક્ત્વથી નીચું કરના બવ સુધીમા સમ્યક્ત્વ
સામગ્રીટ ગદેસાનોજ નિશ્ચય નથી તો નરકગેરેમા સમ્યક્ત્વ નથી તેમા
આશય શું ?

પ્રશ્ન ૧૨૨૬ અવહારરાશિ અને અન્યવહારરાશિ કયા મુદ્દસુત્રમા છે ?

સમાધાન-મુદ્દસુત્રમા અવહારરાશિ અને અન્યવહાર રાશિ એવા
૨૫૪ શબ્દો તેમજ એમ બંધુસામા નથી પરંતુ બગરતીશમા વનરપતિના
જીવોના નિર્વેપનની મનાઈ છે તેથી અનાદિ વનર રાતિ સિદ્ધ થાય
વનરપતિને જે કાચરિયો કાળ કહ્યો છે તે અવહારરાશિની વનરપતિને
આશ્રીને છે

પ્રશ્ન ૧૨૨૭ અન્યવહારથી નીચળી તત્ત્વ જા રપણ પામે કે
સમ્મ પ્રયેકપણ અમવા રમપણ મેલ પામી શકે કે કેમ ?

સમાધાન-મ દંડમાના અનાદિવનર પતિમાથી આવીને મેલે ગયા
એમ કહેવાય છે અને અનાદિવનર પતિ અન્યવહાર રાશિની િગો ને ગણાવ
અવહાર રાશિમાથી નીચળી ત ત જા રપણ રમેરે પામસો ૧૧૧

પ્રશ્ન ૧૨૮૮-અવહાર અન્યવહાર બને રાશિ અનાદિગણથી છે ? અને જેમણે એણે જ્યાં તેમણે અનાદિનિગોદમાંથી વ્યવહારમાં આવે તે વ્યવહાર રાશિના હોયથી અન્યવહારરાશિના હોયે અસંખ્યાતગુણા કે અનતગુણા ?

સમાધાન-અવહારરાશિ કરતા, અન્યવહારરાશિના હોયને અનત ગુણા માનવા.

પ્રશ્ન ૧૨૮૯-અન્યવહારાશિના ત્રીજા રમ્ભા પાના ૧૬૫ થી ૧૬૮માં જણાવેલા બેનના અલ્પમદુત્વમાં એકલા વ્યવહારરાશિના હોવાનું કે વ્યવહાર અન્યવહાર બને રાશિના હોવાનું મહત્ત્વ છે ? અને એ રાશિના મહત્ત્વ માટે પાઠ, મુક્તિ કે કોઈ પુરાવો છે ?

સમાધાન-નિશ્ચયપૂર્ણતામાં કાચરિચરિતવગેરે વ્યવહારમાં આવેલા હોયને ઉદ્દેશીને છે પણ અન્યવહારને આપીને મધુવામાં આવેલ નથી એમ જણાવેલ છે.

પ્રશ્ન ૧૨૯૦-અન્યમદુત્વમાં ૮૭માં બોલમાં બન્ય લીધા તે તે અનન્ય બા કરી ગાફી બધા હોયે લીધા તે સૂક્ષ્મબાદરનિગોદનાજ ભરા કે કેમ ? કારણ કે ૮૮માં બોલમાં સામાન્યવનરપતિ નિગોદાધિક લીધા છે તેથી નિગોદ સિવાયના બીજા બન્ય પણ પ્રત્યેક હવતરાશિના બન્યો ત્યાં લીધા નથી તેમ લાગવાથી આ પ્રશ્નની જરૂર પડી છે.

સમાધાન ૮૭માં બોલમાં જે બન્યહોયે લીધા છે તે સૂક્ષ્મ બા નિગોદની સાથે બીજા રહેલ પણ હવત ૮૮માં બોલમાં સામાન્ય વનરપતિ અધિક કહી તે પ્રત્યેકની સખ્યા નાખવાથી મૂની શકે.

પ્રશ્ન ૧૨૯૧-સૂક્ષ્મ બાદર બને નિગોદના બન્ય, અનન્ય તેવા ત્યારે વ્યવહાર અન્યવહાર બને રાશિ આવી ગઈ કે કેમ ?

સમાધાન-વ્યવહાર રાશિમાં સૂક્ષ્મબાદરમાં રહેલા, બે બો અને અનન્યો મેવા.

પ્રશ્ન ૧૨૯૨-૭૦ની સૂક્ષ્મનિગોદમાં અનન્ય લેવાથી અનન્ય વ્યવ

દારના પશુ છે કે કેમ ?

સમાવાન-ન્યવદારરાશિમા પશુ અમન્યો ન હોય એમ નહિ

પ્રશ્ન ૧૨૩૩-૫ નવજાણના ^૧ ૧૮ માં પદમા વ્યવહાર અવ્ય
દારના પ્રતોત્તરમા પા ૩૮૦-૨ લીગી ૩ અરિય અણત્તા જીવા જેહિ ન
પત્તો તસાઈપરિણામો તે આથા ન્યા ન્યા આવે છે ત્યા અવ્યવહારની
પુટિ માટે છે પણ ત્યાં નીચે નવદશ લીગીમા સત્રેન્દ્ર સૂત્ર સામ્યવદા-
રિકાનવિજ્ઞત્યાવસેય છે તે હ્રદ પદવડે કું સૂત્ર લેવું ?

સમાવાન હ્રદ પત્રવડે વનખનિકાપના પગવર્તોને જણાવનાર સૂત્ર
૫ નવજા બામ બીજના પાના ૩૭૯ની પેલી પૂઠીના વળમ્સદ અસલેવડકડ
માગો સુધીનું સૂત્ર લેવું

પ્રશ્ન ૧૨૩૪ આ પશુત્વના ૭૬ જોન પછીના ૨૭ મોમે ને મોમ
પ્રકાશના પાના ૮/૧મા આઠમે અનતે ૨૨ વસ્તુઓ લીધી છે તેજ છે તેમા
૭૭મા જોતમા ખાતર પણ પરાપ્તા અનતગુણા તેથી ૮૭મા જોનમા સૂક્ષ્મ
પણ અપર્યાપ્તા અમખ્યાતગુણા છે તેથી ૮૪ મા જોનમા સૂક્ષ્મ પણ
પર્યાપ્તા સખ્યાતગુણા છે, તેથી પણ વ્યવહારથી અન્યવદાર હોયો
અમખ્યાતગુણા જણાવ છે પણ પામમા અનતામા પડિવાઈથી મિદ્ધ
તેજ અનતે અનતગુણા કહ્યા તેમ આઠમાઅનતાની ૨૨ વસ્તુમા માર્ગ
કેળથી અનતગુણી છે કે કેમ ?

સમાવાન-સૂક્ષ્મ વારણિમા પચાસા સખ્યાતગુણા લેવાથી અન્ય
વદારગણિ લેરીજ પડે એવું કેઈ નથી વળી જાતીસ અનતામા ક્રમે
અવિકતા છે એમ નિયમ નહિ પરંતુ ન્યૂનાધિકપદ્મ તો કેજ મધ્યમ
અનતુ ન્યૂનાધિકવાણુ હોય છે

પ્રશ્ન ૧૨૩૫ જાતિમન્ય વ્યવદાર રાશિમા છે કે કેમ ?

સમાવાન-વ્યવદાર રાશિમા જાતિમન્ય હોવાનો સબબ નથી

પ્રશ્ન ૧૨૩૬-બાદરવનસ્પતિ પચાસાકાચ આઠમે અનતે તે પશુ બાવીસ સ્થાનમા પહેલે સ્થાને છે વળી બાદર થયા તે વ્યવહારી તો થઈ ગયા તેમા પશુ જેઓ ત્રસાદિ પરિણામ ન પામે તેઓ પશુ હોય કે કેમ ?

સમાધાન-ત્રસાદિપરિણામ પ્રાપ્ત ન થાય એમા ત્રસશબ્દ ઉપ સક્ષણ તરીકે લેવાય અને તેથી ઉત્તરાદ્યમા નિમેદવાસનો અનુભવ કલો છે કેટલાકે અનાદિવનસ્પતિપણુ હોવા માત્રથી વ્યવહારશયિ માને છે અને કેટલાકે-પન્નવજાની મારફત પૃથ્વીકાષિકાદિપણુ એવે શરીર પૃથક્પણે વ્યવહારિયા થવાનુ માને છે

પ્રશ્ન ૧૨૩૭ અભન્ય સિવાયના ત્રસપણુ જેટલા છવે પામે તેટલા તો મુકિતમા ગમે તે કામે જાય કે કેમ ?

સમાધાન-ત્રસપણુ પામેના બબ્બે દોઈ પશુ કામે મેલે જાયજ એમ માનવામા અડચણ નથી

પ્રશ્ન ૧૨૩૮-જીવદિગમમ, લોકપ્રકાશ જમવતીજીઆદિ સૂત્રોમા એકેત્રિયમા જે અજ્ઞાન અવ્યક્ત ર્શન ત્રણ થોમ વમેરે જે ઉતાર્યા છે તે અન્યવહાર વ્યવહાર બ ને રાશિના છવેમા કે કેમ ?

સમાધાન-અન્યવહારમા પશુ જે અજ્ઞાન અને અઅમુદર્શન માન નામા અડચણ નથી

પ્રશ્ન ૧૨૩૯-પરમાધામીને કંઈ અને કેટલી લેસ્થાઓ તેાય ?

સમાધાન-પરમાધામી દેવતાઓને પશુ ચારે લેસ્થા માનવામા અડચણ નથી તાણુ કે જવનપતિની દશનિકાય છે અને તેમા અસુરકુમારની નિકાય શ્રેષ્ઠ છે અને તે માહેના તેઓ છે ગુન્હો જનાવીને શિક્ષા કરનાર રાગની પેડે તેઓ પાત્ર મજાગીને શિક્ષા કરનાર છે

પ્રશ્ન ૧૨૪૦ બાવીસ તીર્થ કરના વારે શાવને પ્રતિક્રમણુ કેટલા ? પાય કે બે ?

સમાધાન-તેને માટે પ્રતિક્રમણુનો સ્પષ્ટ ઉદ્દેશ નથી તો પશુ આવકોનેજીવને તાપઆદિ હોવાનો જમઅવ નથી ત્રણપાણપાણુ સાધુને

ઉદ્દેશીને ગણાય, અને તેથી તેઓને અશ્વવતો પામેય એવા છે ॥

પ્રશ્ન ૧૨૪૧-મગધની વિદેહમાં યુગ્મ બાલ્યાવામાં એકા મમયનુ અતર બમવનીજમાં ખતાયુ પોતો વળી આવણુવડી એકમની (મારવાડી) સનારના સુએયે-વર્દ, સુમાદિની શરઆત અર્થ તે વખતમાં વિદેહમાં સુઆકાળનો વખત, શુભ આનેનો સ્વાસ્થ્ય રાત્રિના ખીજ સમયથી મગધની એવી તેમજ ખીજ સમયનો હેતુ શો ?

સમાધાન-યુગનો પાને વર્ષનો પટો આવણુવડી એકમની સધ્યામાંથી માન્ય છે અને તેનાજ ખીજ સમયે મદાવિદેહમાં થાય સુર્યના ઉત્પત્તો એમાં નિયમનથી-પણ તેની મદલમતિ ઉપર આધારવાપે છે

પ્રશ્ન ૧૨૪૨-મનાના પામે અમ અમદ્ય પ નવજાઆદિ કાઈમાં છે કે કેમ ? આ તરફનો કા મિનાર ચારે અમ સાધુ સાધવી પણ વાપરે છે

સમાધાન-એ કે આદિવિધિમાં મહાના પામે અમ અમદ્ય કા છે તો પણ વતમાનમાં મૂળ સિવાય બાકીના અમે ધણી જગ્યાએ વરાય છે

પ્રશ્ન ૧૨૪૩-મેઝની વાવડીયોમાં તિર ચની ઉત્પત્તિમાં, પમેયિ જલચર એકના કે નિકતેયિ પણ થાય ?

સમાધાન-મેઝની વાવડીયોમાં વિકસેદ્રિવ હોય તો અસબરિત નથી
પ્રશ્ન ૧૨૪૪-અ મરે વિજયાવટકમાં એકેક તીર્થે ૬૨ બમવત નિચરે છે તો ખાજીની માલ જાલ વિભેલોમાં પેગીઓ હોય કે ? અને હોય તેવાવે મહિત દસ દસ લાખની કે લિંચસિધાર મણેત છે કે કેમ ?

સમાધાન-વતમાનમાં મદાવિદેહમાં તીર્થ કોનો દયાતિવાગી જે વિચો છે તેજા વિચો કમેજા જાલ ૧૧૬ વખતે રહે એવો નિયમ દેખ વામાં અચો નથી ખાજીની વિચોમાં પણ સાધુઓનું નિયનનું અને કેરમિનું નાનું સર્વમાન અસબરિત છે એમ કહેનાય નહિ પરનું અધિ તીર્થ કોની સાથેના કેવલિસાધુઓની હોયજ નેથીજાને સધ્યા મની

પ્રશ્ન ૧૨૪૫-જનાદિ નિગોખા જીવેને મિથ્યાત્વગુણદાણું મળ્યાય કે કેમ ?

૧- સમાધાન-શાસ્ત્રોની અપેક્ષાએ માછ પશુ મસારી જીવ ગુણદાણા વગરનો ખા યો નથી તેથી અત્યવદારશાસ્ત્રીઓ પશુ મિથ્યાત્વગુણદાણું જીવેમ ગણ્યું કે કેટલાક શાસ્ત્રકારો કયાબદ્ધપણુને અને અત્યવદારશાસ્ત્રીઓની પ્રાપ્તિને ગુણદાણું કહે છે તેઓની અપેક્ષાએ ન ગણ્યાય.

પ્રશ્ન ૧૨૪૬-સાધના પડિનેદણુનો કાળે વેસિંશવી ઇશિયાવીદિ કેવી કે કેમ ?

સમાધાન-વ્યતિર્નુ પ્રમાણેન કરીને કાળે વેમગવવો પડે છે અને તેને અંગે હરેયાદિદિદાદેવી સ્વાભાવિક છે જનાં પૌરુષવિધિ વગેરેમાં હોત ત્યાંથી જનાવવું.

પ્રશ્ન ૧૨૪૭-આક્રમરના પૂર્વભરના જનાનમા સી જે માધવી પળામા જીતી તે ભરવાગ એવા સાધુને રાગ થયો એ દહીકત સાથી જાણી શકી ?

સમાધાન પોતે સાધુને વાત કરી સાધુએ આચાર્યગદારાજને જણાવ્યું અને ત્યાંથી પ્રવર્તિતીને જાણ્યું થઈ અને તેથી તેઓને મામમ પડી.

પ્રશ્ન ૧૨૪૮-સાધુના રાગની વાત મામમ પડવાથી સાધવીઓ દેશાત્ર ગઈ નહિ ?

સમાધાન-પ્રવર્તિતી અને સાધવી બધાએ દેશાત્ર નિકાર કરી દીધો હોત પણ મમરસ થયું હોવાથી એકની ન ગઈ.

પ્રશ્ન ૧૨૪૯ સાધવીને અધ્યસથ કરવાનો શો પ્રસંગ આવ્યો ?

સમાધાન-જે અને તે દેશમા સકન સાધુ સાધવીઓનું સમયમરણ થવાનો પ્રસંગ આવેલ અને તેમા સાધવીને સમયની રક્ષા મુરકેવ માત્રમ પડી તેથી અનશન કયું અને કાલ કરી દેવલોકે દેવીપણે ચર્ચ.

પ્રશ્ન ૧૨૫૦-તે સાધવીના કાલ થમની વાત બ્યારે ને સાધુએ શું

પિયાર થયો કે માધવીએ શું

જ્યારે, અનરાન ફગી કાન લેયો, તો હવે, માથે હવન વ્યથ છે એમ ધારી મરણના, પહેલા વસ ધણા દ્વાર તો પણ અનરાન આ યુ, અને કાલ કરી દેવશેકે દેવપાલ મેળવ્યુ

પ્રશ્ન, ૧૨૫૨-સયમ રક્ષા માટે હવનનો અનરાન દ્વારાએ અત લાવીને મન અનર દેવના અને, તેણીના પ્રાસધમને સામળીને સયમ શુદ્ધિ માટે, અનરાન કરી કાલધમ પામી દેવશેકે જન્યાગની અનરાનરમા થી દશા થઈ ?

અમાધાન-કેળાકના જન પ્રમાણે તે આવીનો હવ દેવશેકથી અ વીને આપ્યોતમા આ પછે હવજ્યો અને સાધુનો હવ અનાયદેશમા આ કુમારપો હવજ્યો પરંતુ ચુર્ચિકા મદાગમના કથા પ્રમાણે તે સાધીનો હવ અનાયદેશમા આદ્રકુમારપો હવજ્યો અને સાધુનો હવ આયદેશમા રોકીયાને ધર છોકરી ખરે અનરાની ચુર્ચિકા વચન પ્રમાણે જ્યારે સાધીનો હવ આદ્રકુમાર છે અને સાધુનો હવ જ્યારે રોકીની છોકરી છે ત્યારે આદ્રકુમારને ચાત્રિની લીન જાવના અને રોકીની છોકરીને ચારિત્ર ભાવનાથી ગદિતપદ્ લેવા સાથે જીવનને પણ ચારિત્રથી ફર ક વાની અને, ફર સખવાની જે જાવના અને પ્રવૃત્તિ થઈ છે તે દૂર જાવના વનનને અનુ, અ અણ્યા

પ્રશ્ન ૧૨૫૨-તે આદ્રકુમારે રોકીયાની છોકરીનો સ્વીકાર કેમ થયો ?

અમાધાન-જાગના જ્ઞાન પ્રમાણે અનરાની ત્યા માટે દેવ ત્યાગ કરી જે અન્યત્ર દેશમા વિદા કરતા પણ જુના સજ્જથી આ કુમાર ને રોકી રી ધી દાસ નામા આવી ગયા અને છોકરીએ પમના લાગનથી ઓળખ્યા પછી તે છોકરીને ના જીવ વગેરના કુચનથી સ્વીકાર થયો ત્યારે ચુર્ચિકા વચન પ્રમાણે તે છોકરી વગેરના આદ્રકુમારે મોને મુદગ્યકા સ્વીકાર નહિ પછી છોકરી જ્યા જ્યા ને આદ્રકુમાર વિનાર તા જ્યાર ત્યા ત્યા સારે આથે મધ લેવામા આ આ કુમારની સ્ત્રી છુ મેમ વનરેર કમ્પી આને તેથી સામનની હનના ગામે ગામ થાય એવો કુરિમ્મર આવાના રોકીની સાથે ધનમાં ત્યા અને, તેનો સ્વીકાર થયો

પ્રશ્ન ૧૨૫૩-શ્રીમદ્વાયમગ્નાદિસત્રોમા મહુધમ્મદારાજે કહે-
 નમોઽયુગંમા તથા સીર્ણાં મતસઙ્ગાં શ્રીમદ્ધના અધ્યાર દેખાડનાર
 વિધિમા જણાવતા અને આવસ્યકાદિ ક્રિયામા કરેલાના નમોઽયુગંમા
 દીવો આં ૭૫૬ જણાવ્યા નથી અને શ્રીકિરવાદ ૭ તથા લીક૬૫
 સુત્રમા અનુક્રમે કોણિક અને શકષ્ટે મ્હેન નમોઽયુગંમા તે પદો છે
 તેનું કાનણુ શું ?

અમાધાન ૩૫૭ જણાવે- ગાનેમં દ્વીત્રો આં ૩ પદો દ્વાવા
 નદિ હોવંતો કુઃ છે ખરો અને ત્રીકાકારોએ એ જ્ઞાનતમા ખુતામો કર્યો
 નથી છતાં એમ જણાય છે કે શ્રીમદ્ધને પિઠસ્ય પદસ્ય રૂપસ્ય અને
 રાત્રીતઅનરૂપા તથા ૭૫૬ ટેવની અને મિદ્ધઅવસ્થા ગંગે જન્મ
 પછીની અવસ્થાઓ મુનિગોચર રાખનાથી અશુભપૂર્વપણાની મદદતા
 આદિ દશક દીવોઆં પડે ન ચાખ્યા હોય જન શંકેન્દ્રને અવન
 રાથી સ્તવનાનો નિર્ભય ભેગથી તે મદદતા શંકપદો ગમ્યા હાય અને
 પ્રતિક્ષે ચૈવય નવિધિ વિત્તિગાળાએને દોવાથી દ્વીપાપિણ્ણાની ત્રાથની
 થતા ન ગણી ભેગ અને અવિ તિવાળા માટે કહેવાતા એકતા નમો યુજુંમા
 દીવોઆંની કુરમાથી પ્રાર્થનીના ગણી ભેગ જે તે યોગ્ય છે કે
 દીવો આં ૫૭૧ પ્રથમાન્તપદો કહેના છે નારે જીભ બવા પડે
 અનુર્ધાના અથ સગી કુર્ધાના અતવગા કે વિભક્તિને પદાવવાની વાત
 છોડી છએ તો મ્હેનુ નેહએ કે એ પદો નમસ્કાર વિરચના નથી વસ્તુન
 બગવાનના ઉત્તેના આંત્ર ૫ મોય માગથી ૬ રહેનાઓને અ બૂના
 ગ્ધાને કુરમારિષે ટેવન કુરમાવાયક ૭ મિદ્ધ વગેરે ઉપમાઓ જ્યારે
 પુકપનેકના તે ધમને અંગે છે તથા બગવાનનુ અ તાં કોવના
 ચર કેડાનું ચક્રી જુ જ્ઞાન્યા પડી નિ તિડ ૧ સામનથી પૂર રહેતા માટે
 બગવાનનુ મધ્વજ ચર્ચન અને સમ્યગ્જ્ઞાનક રાસન તો ત્રોર્તેકમા હોય
 માન બગતાત્તમા તો તેઓના વિ તિડન ગામનચકુ રાસ ૧ છે અને
 તેમજ ચાનુતયકર્ષાં ૭ દર્શ માંદિની અરેણાએ નોદિનો અકર્ષાં છે

એમ ને માનવામાં આવે તો જાગૃતાનને દુઃ દેખીને નમસ્કાર થાય તો વિષય કરવા કરતા દીર્ઘઆદિ પદો કહે એટલે હું અવિગતિ, દોષાથી, ભૂત સમુદાના મધ્યમાં છું અને તમે જેમાં નથી હો એવો વિરતિ ૧૫ પદ્ય મહારાથી દૂર છે, સસારને કરનાર આસ્થાવિક, કમો, જે ગાંધારી ક્ષત્ર રક્ષા છે તેનાથી ન્યાયનાર વિરનિમય પ્રથમ પદ્ય દૂર છે, મયમદિ જે ભોવિખના સસારથી ન્યાયનાર રાજ્ય રૂપ પ્રમો પદ્ય દૂર છે બાહ્યભવ તરફથી છોડીને સુરથના માટે આશ્રય કરના તમે દૂર છો દિનત્રિતિન મગેન અન્નિપરિણામના અવલંબન અને પૃથ્વીના કાળુરુપ એવા આશર જેવા આપ દૂર છે એવી કોઈક રિથિતિ દર્શાવનાર ૧ એ પદો પ્રથમાનમાં રહેલા ગણાય નમસ્કાર કરવામાં બુદ્ધિથી પદ્ય નમસ્કારનું સન્નિધાન કરતું જેમએ રૂપક તરીકે વળન કરતા વધુનીયને બુદ્ધિપણે નજીક ન હોય તો દૂર રહે એ દીર્ઘો વગેરે અવિરનિમા દુઃ રહેના માટે તેના અમલરિત નથી શક્યત્વ અને ગણધર ગચિતને અમલનાગ સુચો તો રિધિમાં દીર્ઘો આ બોલેનાર દિ નના પાસવદીઆદિ મનો સિવાય પ્રાચીન અઢા અને તેના આચાર્યો તો વિધિમાં તે દીર્ઘો આ નો કહેવાનું મેતા નથી

પ્રશ્ન ૬૨૫૪-વ્યવહારશિ અને અન્યવહારશિ કોને ?વી ?

સમાધાન-જનનમાં જે સમારી હોતો અમુકાય છે તેમાં જેઓ કોઈપણ કાતે આ જીવ એવો વ્યવહાર થઈ શકે તેવી રીતે બાહ્યરૂપી કાયઆદિ પ્રત્યેકમાં આન્યા રીતે તેમાં જીવના વ્યવહારથી રક્ષિત હોવાને લીધે અન્યવહાર શિનાળા એમ ગણાય છે અને જેઓ બાહ્યરૂપીકાય આદિ પ્રત્યેક અવસ્થામાં કોઈપણ કાતે આન્યા રોપ પછી બને તે કદાચિન સૂચ્ય અવસ્થામાં કે સાધા જુ એવી નિજો અવસ્થામાં જીવ તો પદ્ય વ્યવહારશિમાં ગણાય છે, કે સ કો જીવના શરીરવહારાએ પૃથક્ક ને વ્યવહારને ન ગણના મુદ્દમનિગોદનેજ માત્ર અન્યવહાર શિ તરીકે ગણીને મી ન મધ અમારી હોતે, વ્યવહારશિમાં મળે છે

‘ પ્રશ્ન-વ્યવહારશિખા અને અન્યવ્યવહારશિખા પિરરપર અન્ય અન્ય થી રીતે છે ?

સમાધાન-સાધી રીતે અન્યવ્યવહારશિખા અને વ્યવહારશિખામાં અંદર અલગ થાય છે. પ્રશ્ન-વ્યવહારશિખામાં મન નથી. કારણ કે અન્યવ્યવહારશિખા કષ્ટનામ ચોખ્ખા છે અને તેથી સિદ્ધિ માટે અંતિમ અળતા ઝીલા જેહિ ન વત્તો તંસાહપરિણામો એ માનિનમ. મેલિશમાથમલુઅધાદિની કહેલી માથાએનો-આધાર સેવય છે પરંતુ સાતી સમગ્રથી એમ કહી સમય કે જીવના સરીરદારા અન્યવ્યવહારિપણને ગણતા વ્યવહારગણિવાળા જીવો કહતા અન્યવ્યવહારશિખા : અનતમણ છે પરંતુ એકલી સુક્ષ્મનિગોદનેજ અન્ય વ્યવહારશિખા તરીકે ગણે નો કદાચ અન્યવ્યવહારિયા અસાધ્યગુણામ થાય

પ્રશ્ન-વ્યવહાર-અન્યવ્યવહાર મુશ્કરયાન અન્યવ્યવહારશિખા છે એમ ખરું ?

સમાધાન-સર્વજીવોનું મુશ્કરયાન અન્યવ્યવહારશિખા છે એવું તેઓજ માની શકે કે જોએ જા રૂપરીમયાદિપણા ક પ્રાપ્તિથી વ્યવહાર શિખા પડે માને પરંતુ જોએ બાદ નિગોદપણાઆત્મની પ્રાપ્તિથી વ્યવહાર શિખા માનનારા જોય તેઓ સર્વજીવોનું મુશ્કરયાન અન્યવ્યવહારશિખા છે એમ માની શકે નહિ કેમકે એ બાત તો જાને પક્ષવાળા માનેજ છે કે જોટલા જીવો મોક્ષે જાત તપ તેગતા જીવો અન્યવ્યવહાર માથી વ્યવહારમાં આવે છે અન મેલે ગધેલા જીવો તો એક નિગોદનો અનતમો ભાગાન દુર્મેષ માટે છે

પ્રશ્ન-વ્યવહારવ્યવહારશિખા જીવો અનાદિ ખરું કે નહિ ?

સમાધાન-જાને માનતાવાળા વ્યવહારશિખાને નો અનાદિ માને છે એક વગ વ્યવહારશિખાને અનાદિ જીવોની વ્યવહારિપણાની પ્રાપ્તિની અનાદિનામ સીરે મનુષ્યપણાદિની મગ્ધક અનાદિ માને ત્યારે જીવો વગ વ્યવહારશિખા જીવો વ્યવહારિપણામાને અનાદિવાળી છે એમ માની નિગોદ અને અન્યવ્યવહારશિખા માટે તેને અનાદિ મને છે

પ્રશ્ન ૧૨૫/- જલ્પિ અળતાં એ ગાથામાં ત્રસાદિપરિણામ અને નિગોદવાસ જણાવીને અન્યવહાર અને વ્યવહારનો વિભાગ કરે છે એમ નહિ ?

સમાધાન-જેઓ બાદરપૃથ્વીઆદિથી વ્યવહારિપણુ માને કે જેઓ બાદરનિગોદમાં આવવાથી વ્યવહારિપણુ માને તે બન્ને વર્ગને આ ગાથામાં ઉપલક્ષ્યથી વ્યાખ્યાન સેવુજ પડે ખેલા પક્ષનાળા ત્રસાદનો અર્થ કરતા પશ્ચાત્તુપૂર્વથી બાદરપૃથ્વીપણુ સુખી જાય અને જીજે વર્ષ, નિગોદવાસનો અર્થ માત્ર મુદ્દમનિગોદ સેવી એમ કરે અહીં ત્રસાદિ અને નિગોદ શબ્દ દોવાથી જો તેમ ન કરવામાં આવે તો ત્રસપત્તુ નહિ પામેતા સમમ જીવોને અન્યવહારરાશિવાળા મણુવા પડે અને તેવી માન્યતાવાળો તો કોઈ વર્ગ છે નહિ એટલું નહિ પરંતુ તેમ માનવા જતા પૃથ્વીઆદિ જે બાદરો પૃથક પૃથક જીવપણુવારા કે સરીરના બાદરદારા વ્યવહારમાં આવે છે તેને પણ વ્યવહારરાશિવાળા એ છે એમ માનવાનો પ્રમગ રહે નહિ

પ્રશ્ન ૧૨૫૬-શ્રીમદ્દાવિદેહક્ષેત્ર અને ભરત ઐરવત ક્ષેત્રમાં માગ ત્રણ વર્ષ અને યુગઆદિની શરૂઆત માટે કેટલું વ્યાતક છે ?

સમાધાન-ધીનગવનીજીના પાચમા શતકના ખેલા વિદેશના અળતરપુરકન્વઠ સમયસિંહ વાકપથી તથા શ્રીસુપ્રસન્નિઆદિના તેના વાક્યોથી એ નક્કી થાય છે કે જે સમયે ભરત ઐરવતમાં વનઆદિના આરંભ થાય તેના પછીના જીન સમયથીજ શ્રીમદ્દાવિદેહમાં વર્ષ નવું આદિતો આરંભ થાય છે ભરતમાં આવજ્યુવદ એકમના સંધ્યામલથી પુખ્તો આરંભ છે મદાવિદેહમાં દિનારબથી હોય

પ્રશ્ન ૧૨૬૦- તપ એ મનની કે વચનની ચીજ નથી તો આત્મામાં તે કેમ રહેલ રહે ? જે તપ પોતાની શક્તિને મન વચન સુધી ફેરવી શકતું નથી તે તપ આત્મામાં જઈને કોમોને ફેરી રીતે તપાવશે ?

સમાધાન-તપ એ મન વચનને તપાવતું નથી, પણ કાયાનેજ તપાવે છે એવું કહેવું હિંમન નથી. દીર્ઘતપસ્વીઓ માટે શાસ્ત્રકાર કહે છે કે તેઓને વચન બોલના તથા વિચાર કરતા પણ જોર આવે છે માટે તપશ્ચર્યા માત્ર કાયાનો તપનું તાપણું નથી, પણ મન તથા વચન હર પણ અસર કરે છે આત્મા અરૂપી છે તે તપશ્ચર્યાના પરિણામ પણ તેના અરૂપી છે પરિણામ પણ આત્માનાજ છે.

પ્રશ્ન ૧૨૬૨-‘આત્માને વળગેલા ચક્રવર્તી કર્મોનો નાશ તપ શી રીતે કરે? અસખ્યાના બિડા વળગેલા કર્મોનો નાશ તપથી શી રીતે થાય?’

સમાધાન-સૂર્ય અધરાનો નાશ કરે છે સૂર્ય અધરાનો નાશ કરે તેમા કાઈ નવાઈ નથી સૂર્ય અધરાનો નાશ શી રીતે કરશે એવું બોલવું તે તો ખાતરીને પાતું થોડું નહીં જેમ સૂર્ય આર સ્વરૂપનો છે હા શાવર્ત છે બારે રાત્રિનું ૩૫ તેનું છે તેમ આ તપના પણ ખાતરી છે.

૧ અનશન ૨ કિનારી ૩ મિસ્રણ ૪ રસભાગ ૫ કામક્રોશ ૬ સહીનતા ૭ પ્રાચિત ૮ નિનય ૯ વૈવાટ્ય ૧૦ સ્વાધ્યાય ૧૧ ધ્યાન અને ૧૨ કાર્ત્તમયગ એટલે આ તપથી પાપ ૩૫ અધકારનો નાશ વિગ્રહ સ્વભાવને લીધેજ થાય છે.

પ્રશ્ન ૧૨૬૨-જેટલા જેટલા તપ કરે તે તે પૂર્વના પાપોનું ને? તે તેઓ પ્રથમના પાપો ન હોય અને તપ કરે તો પાપ ન હોવાથી તેનો કાપ ન હોય માટે તપ નિષ્ફળ જવાનો ને?

સમાધાન-સૂર્યે આ વિચારણાથીજ તપ મુક્તિ દીધી હતી. પ્રથમ તે જાતીનો એ પ્રશ્ન છે કે જે જીવેને કેવલજ્ઞાન દર્શનાગ્નિની પ્રાપ્તિ નથી થતા તે પુણ્યના ઉત્પે કે પાપના ઉત્પે? દરેકને પાપના ઉત્પન્ન કલુષનો પડશે શીશ્યાની પાત્ર પાપ પડ્યો હોય અને શીયાગીયો પમમા આવી ગયો તે પછી કઈ આખી મીચવાથી છુટી શકવાનો નથી.

